14:1-10
Acts 17:22-34
18:24-19:7

15:13-21
23:1-10
Conversion

Paul Jewett
610 Howard St
Wheaton Ill

John 1:1
Matt 6:11
Matt 6:2
John 6:68
John.
Rev. 5:1
Acts 19:19
Acts 17:6
Eph. 4:30
Gal. 6:17
Gal. 6:11
Lev. 2:1-3
I Pet 2:2
I Cor. 6:20
II Pet 2:1
I Cor 15:33
I Pet 5:4
L. 22:25
Philemon 16
Test — Titus 1:8
Rom 1:21
Heb 10:25
Luke 19:2
I John 13
T > Col. 2:14
I Tim. 1:1
Rev. 1:1
I Pet 1:2-5
Rev. 14:19
II Cor. 11:6
Acts 4:13
Mk. 12:38
Philemon 1

Heb. 7

I Thess. 5:27 6W.
John 21:25 30
I Tim 4:13
Jude 3
Matt. 1:16
Rev 1.
Acts 27:2
John 6:2

II Cor. 3:3

Matt. 2:2
Matt 3:1

Look up + note in testament etymology of compound words.

Study synonyms

10 things from each lesson not in Eng.

Introduct 139 pp. quickly
Introduct to Syntax 379-445
Lrn 7. in assignment 88-102

Η ΚΑΙΝΗ

ΔΙΑΘΗΚΗ

TEXT
WITH CRITICAL APPARATUS

LONDON
BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY
1930

First published by the British and Foreign Bible Society in connexion with its Centenary, 1904.

PRINTED IN GREAT BRITAIN
AT THE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE

ADVERTISEMENT.

The text of this Greek Testament was in the main first published by the Bible Society of Württemberg at Stuttgart in 1898. It was prepared for that Society by Professor **Eberhard Nestle**, D.D., of Maulbronn, and he revised the several editions which followed the first one. By the kind permission of the Württemberg Society the British and Foreign Bible Society was permitted to adopt its latest text (the 4th) and to publish it in England under Dr Nestle's care in 1904.

The text is the resultant of a collation of three of the principal recensions of the Greek Testament which appeared in the latter half of the 19th century, viz. those of **Tischendorf**, *editio octava* 1869—72 (as reproduced in the 4th edition by Oskar von Gebhardt, 1898); of **Westcott and Hort**, 1881 (impression of 1895); and of **Bernhard Weiss**, 1894—1900 (second edition 1902). The readings adopted in the text are those in which at least two of these editions agree. An exception to this rule has been made in St Mark i. 1; St John v. 3, 4, and vii. 53—viii. 11. These passages have been retained in the text, but they are placed within special marks.

Besides this edition with critical apparatus, another is published containing the text by itself.

The apparatus at the foot of each page indicates every variation of any importance in the resultant

text above it, in words, spelling or punctuation, from (1) the Textus Receptus, and (2) the Greek Text which avowedly or inferentially underlies the English Revised Version of 1881. For the purpose of comparison a Greek Testament printed for the Society at the University Press, Cambridge, in 1876 has been used in the main to represent the Textus Receptus as hitherto published by the Society. It gives (but not with perfect accuracy) the text of the Elzevir edition of 1624, which was based on that of Robert Estienne [Stephanus], Paris 1550, and which took the name of Received Text from the preface to the edition of 1633.

The readings of the English Revisers are gathered (1) from the list furnished by them and reproduced by Scrivener (Cambridge 1881, 1894) and Palmer (Oxford 1881, 1901); and (2) inferentially from a comparison of their English with the Greek text of the present edition. In some cases these readings can only be inferred with probability, and not with certainty.

Variations are indicated in the footnotes as follows:—

No mark A reading found in the Textus Receptus (or the Society's 1876 edition of it) which takes the place of that in the resultant text above; e.g. Mt 1, 1.

\+ – *Plus* indicates something added to the text, and *minus* something omitted from it; e.g. Mt 1, 6. 18.

( ) When a Greek reading is enclosed in curved brackets, the variation is only one in punctuation, accentuation, or spelling; e.g. Mt 1, 8. 9; 3, 17.

ǀ	An upright bar in the text marks the beginning of a new verse when that is not made clear by the punctuation. An upright bar in the apparatus separates the variations in a single verse; e.g. Mt 1, 6.
1°, 2° &c.	When the same word recurs in a verse, the numeral indicates the particular instance in the series to which the variation applies; e.g. Mt 1, 5.
κ.τ.λ.	Is used in the cases where a particular reading or spelling will recur in the N.T., and the correction is made at its first occurrence, once for all; e.g. Mt 1, 1.
S	(=Stephanus-Elzevir's or the Society's edition.) S stands for the T.R. when at the same place a variation occurs in that text, and in the Eng. R.V.; e.g. Mk 1, 16.
R	(=Revisers.) R, by itself, indicates a variation which occurs only in the Revisers' text, and is one of those to be found in Scrivener's list of the Revisers' avowed readings; e.g. Mk 1, 16.
R	Indicates a reading of the Revisers, which has been inferred from their English, but is not specified by Scrivener; e.g. Mt 8, 23.
(**R**)	The **R** is enclosed in curved brackets when the inference as to what was the Revisers' reading is probable, but not absolutely certain; e.g. Mt 3, 7.
SR S**R** S(**R**)	Are used when the variation is common to T. R. and R. V., with more or less certainty in the latter case, as already explained; e.g. SR, Mt 10, 25; S**R**, Mt 1, 5; S(**R**), Mt 3, 7.
R^t, $\mathbf{R}^t$	Are used when the variation occurs in the Revisers' text, as distinguished from their margin; e.g. R^t Mt 3, 16; $\mathbf{R}^t$ John 4, 11.

R^{m}, **R**^{m}	Are used when the variation occurs in the Revisers' margin, as distinguished from their text; e.g. R^{m} Mt 1, 18; **R**^{m} John 4, 24.
m^1, m^2	Are used when there are more marginal readings than one; e.g. Mk 8, 16.
]	Indicates the limit in the text to which a variation applies; e.g. Mt 2, 17.
⟦ ⟧	Double brackets mark passages which the critical editors, or a majority of them, consider very early interpolations; e.g. Mk 16, 9.
< >	Indicate a passage for which ancient authority is in part wanting; e.g. John 5, 3. 4.
fin.	*Finis*, end of the verse.

Accents and breathings are only inserted in the apparatus when the variation turns upon them. In the use of initial capitals for Θεός, Κύριος, Χριστός, Πνεῦμα, Διάβολος, etc. the general usage of the English and American Revisers is followed. Σατανᾶς is always regarded as a proper name.

The black type for quotations, the strophic arrangement for poetry, and the division into paragraphs, chiefly follow Westcott-Hort. The verse division is that of Stephanus, 1551.

The side margins contain parallel-references compiled from (1) the R. V. of Luther's translation, (2) quotations from the O. T. found in Westcott-Hort and Tischendorf-Gebhardt, and (3) other sources.

Any misprints which have been discovered in previous issues have been corrected in this edition.

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ

Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυεὶδ 1
υἱοῦ Ἀβραάμ.
Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαὰκ δὲ 2
ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, Ἰούδας δὲ ἐγέν- 3
νησεν τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ,
Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐσρώμ, Ἐσρὼμ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ, Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν 4
Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασ-
σών, Ναασσὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών, | Σαλ- 5
μὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοὲς ἐκ τῆς Ῥαχάβ, Βοὲς
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ, Ἰωβὴδ
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί, Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησεν 6
τὸν Δαυεὶδ τὸν βασιλέα. Δαυεὶδ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, Σολομὼν δὲ 7
ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ, Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἀβιά, Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ, | Ἀσὰφ 8
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέν-
νησεν τὸν Ἰωράμ, Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζείαν,
| Ὀζείας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωάθαμ, Ἰωάθαμ δὲ 9
ἐγέννησεν τὸν Ἄχαζ, Ἄχαζ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἐζεκίαν, Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, 10
Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμώς, Ἀμὼς δὲ

1–17:
Lk. 3, 23–38.
1 Ch. 17, 11.
Gn. 5, 1; 22, 18.
Gn. 21, 3. 12; 25, 26; 29, 35; 49, 10.
1 Ch. 1, 34.
1 Ch. 2, 5. 9.
Gn. 38, 29. 30.
Ru. 4, 18–22.
1 Ch. 2, 10 s.
Ru. 4, 13–17.
2 S. 12, 24.
1 Ch. 3, 10–14.

Inscr. ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

I, 1 Δαβιδ κτλ. 3 Θαμάρ 5 Βοὸζ 1° 2° | SR Ὠβὴδ 1° 2° 6 δε 2°] + ο βασιλευς | Σολομωντα 7.8 Ἀσά· Ἀσὰ 8.9 (Ὀζίαν· Ὀζίας) 10 Ἀμών· Ἀμὼν

1 Ch. 3, 15. 16. 1 Esr. 1, 32 Lxx. 11 ἐγέννησεν τὸν Ἰωσείαν, Ἰωσείας δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς
1 Ch. 3, 17. Ezr. 3, 2. 12 μετοικεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετοικε-
σίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλα-
θιήλ, Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ,
13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιοὺδ
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακείμ, Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέν-
14 νησεν τὸν Ἀζώρ, Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ,
Σαδὼκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχείμ, Ἀχεὶμ δὲ ἐγέν-
15 νησεν τὸν Ἐλιούδ, Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Μαθθάν,
16 Μαθθὰν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακὼβ δὲ
27, 17. 22 ἐγέννησεν τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς
ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός.
17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δανεὶδ
γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δανεὶδ ἕως τῆς
μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ
ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ
γενεαὶ δεκατέσσαρες.

Lk. 1, 35. 18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν.
μνηστευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰω-
σήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὑρέθη ἐν γαστρὶ
19 ἔχουσα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ
αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγματί-
18. 20 σαι, ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν. ταῦτα δὲ
αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ'
ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων Ἰωσὴφ υἱὸς Δανείδ, μὴ
φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου·
τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν
Lk. 1, 31; 2, 21. Ac. 4, 12. 21 Ἁγίου. τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα

---

10 (Ἰωσίαν) 11 (Ἰωσίας) 15 Ματθαν 1° 2° 18 R^m — Ιησου | γεννησις | μνηστ. γαρ 19 παραδειγματισαι 20 Μαριὰμ

Virgin Birth. In 1892 Mrs. Agnes Smith Lewis discovered a palimpsest text of the Syriac NT at the convent of St. Catherin at Mt Sinai dating to about 150 A.D. (C. 176–177.) It has some variants but even these prove the existence of the earlier authoritative Gr. texts. (C. 185) One variant concerns Matt. 1:16 + reads: Joseph, to whom was betrothed Mary the Virgin, begat Jesus who was called the Christ. (C. 184. Robt. Int. to Text. Crit. of N.T. p. 110) This variant could be true only in the sense that Christ was the legal son of Joseph. Furthermore the word begat is used in the conventional sense just as in the 12th verse the childless Jechoniah is said to have begotten Shealtiel. Moffat in his modern translation of N.T. wrongly uses the Syriac to give the implication that Joseph was the actual father of Jesus.

The Sinaitic Syriac itself answers this because it has the Virgin Mary, and also gives the conception of Mary by the Holy Spirit; It gives the purpose of Joseph to put her away secretly before the angel spoke to him. C.1:19–25.

αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ
ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν 22 Is. 7, 14.
ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Κυρίου διὰ τοῦ προ-
φήτου λέγοντος

Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, 23
καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ,

ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον **Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός.** ἐγερ- 24
θεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς
προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου, καὶ παρέλα-
βεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν 25 Lk. 2, 7.
ἕως οὗ ἔτεκεν υἱόν· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ
Ἰησοῦν.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς 2 Lk. 2, 1–7.
Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ
μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα
λέγοντες Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς Βασιλεὺς τῶν 2 Nu. 24, 17.
Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ
ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ἀκού- 3
σας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης ἐταράχθη, καὶ πᾶσα
Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, καὶ συναγαγὼν πάντας 4
τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυν-
θάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. οἱ 5 Mic. 5, 2. Jn. 7, 42.
δὲ εἶπαν αὐτῷ Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως
γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου

Καὶ σὺ Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα, 6
οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα·
ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος,
ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.

Τότε Ἡρῴδης λάθρᾳ καλέσας τοὺς μάγους 7
ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου

---

22 *υπο του* Κ. 24 *Διεγερθεις* 25 *τον υιον αὐτης τον πρωτοτοκον*
II, 3 *Ηρωδης ο βασιλευς* 5 *ειπον*

It might have been[3] a new or temporary star. Practically invisible in day. Even in day you could see it in a well. So trad. is possible.

Magi: Herodotus says they were of a tribe of the Medes. It was applied to the followers of Zoroaster, who taught a high type of thought. Rejected polytheism. Nestorians said Zoroaster taught a child would be virgin born + a star would blaze. See Acts 10:35. Magi were ready for the light.

Star: Kepler believed he could identify the star with the conjunction of Jupiter + Saturn, which were so close they appeared as one. A conjunction took place in May 7 B.C. + 6 B.C. is a possible date of Birth. Pritchard has shown some difficulties. 1st a similar + closer conjunction occured in 66 B.C. + no magi came. The two planets never approached closer than twice diameter of moon. These 2 planets would not appear to stand over Beth. if they actually were.

In 1572 a wonderful new star appeared in the constillation Cassiopeia called Nova Cassiopeia. At its brightest it outshown Venus. Visible in the day. Faded out after 16 months.

Historical annals of 962 + 1265 tell of short-lived star + so Cassiopeia would possibly appear every 400 yrs.

There is no reason to suppose this bright star ever appeared before. Further it is a Northern Constellation + they followed it south from Jer. to Beth. + Cass. was to their back.

There is a well between Jer. + Beth. + a tradition says wise men stopped and looked down the well + saw the star.

8 ἀστέρος, καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν
Πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου·
ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ
9 ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ
βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον
ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς ἕως ἐλθὼν ἐστάθη
10 ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα
Ps. 72, 10. 15. Is. 60, 6. 11 ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. καὶ ἐλθόντες
εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς
μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ,
καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγ-
καν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.
12 καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς
Ἡρῴδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν
χώραν αὐτῶν.
Ex. 2, 15. 13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος
Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ λέγων
Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα
αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως
ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παι-
14 δίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλα-
βεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ
Hos. 11, 1. 15 ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς
τελευτῆς Ἡρῴδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ
Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος **Ἐξ Αἰγύπτου
ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.**
16 Τότε Ἡρῴδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν
μάγων ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν
πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι
τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ
Jer. 31, 15. 17 τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. τότε

---

8 *ακριβως εξετασατε* 9 *εστη* 11 *ευρον*
15 *υπο του Κυριου*

ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου
λέγοντος

Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, 18 Gn. 35, 19.
κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς·
Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς,
καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.

Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρῴδου, ἰδοὺ ἄγγελος 19
Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ
λέγων Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν 20 Ex. 4, 19.
μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνή-
κασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.
ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μη- 21
τέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. ἀκού- 22
σας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρῴδου ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελ-
θεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς
τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς 23 Lk. 1, 26; 2, 39. Is. 11, 1; 53, 2. Jn. 1, 46.
πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν
διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται 3 1–12: Mk. 1, 1–8. Lk. 3, 3–18.
Ἰωάνης ὁ Βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ Lk. 1, 13.
τῆς Ἰουδαίας, λέγων Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ 2 4, 17.
ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ 3 Is. 40, 3. Jn. 1, 23.
ῥηθεὶς διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος

Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ
Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάνης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ 4 2 K. 1, 8.
τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν

Wilderness. The territory surrounding the dead Sea. It is made up of little barren hills. Good Samaritan Inn is out here on Jericho road.

Prepare ye &c. An oriental king had a forerunner. Even in recent times Khedive of Eg. used a fore runner. Why did they. In orient people don't move off the road.

(Kieser even had holes in the road filled when he visited Palistine.

---

17 δια] υπο 18 Ῥαμᾷ | θρηνος και κλαυθμ. 19 κατ' οναρ φαινεται 21 ηλθεν 22 επι της | αντι Ηρωδου του πατρος αυτου
III, 1 Ιωαννης κτλ. 2 και λεγων 3 δια] υπο

ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ
5 μέλι ἄγριον. Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱερο-
σόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περί-
6 χωρος τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ
Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς
12, 34; 23, 33. Gn. 3, 15. 7 ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρι-
σαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπ-
τισμα εἶπεν αὐτοῖς Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς
ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;
8.9 ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας· καὶ
Ro. 2, 28.29; 4, 12. Jn. 8, 33. 39. μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς Πατέρα ἔχομεν τὸν
Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ
τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.
Lk. 13, 6–9. Jn. 15, 6. 10 ἤδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων
κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν
Jn. 1, 15.26.27.33. Ac. 1, 5. 11 ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ἐγὼ μὲν ὑμᾶς
βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου
ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ
ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς
13, 30. 12 βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί· οὗ τὸ
πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν
ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς
τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ
ἀσβέστῳ.

13–17: Mk. 1, 9–11. Lk. 3, 21. 22. Jn. 1, 31–34.
13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλι-
λαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάνην τοῦ
14 βαπτισθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ. ὁ δὲ διεκώλυεν αὐτὸν
λέγων Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι,
15 καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν αὐτῷ Ἄφες ἄρτι· οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν

---

4 *αυτου ην* 6 — *ποταμω* 7 S(R) *βαπτισμα αυτου* 8 *καρπους αξιους* 10 *δε και η* 11 *βαπτιζω υμας* 14 **SR** *ο δε Ιωαννης* | (*πρός μέ*) 15 *προς αυτον*

ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφί-
ησιν αὐτόν. βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εὐθὺς 16
ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἠνεῴχθησαν οἱ
οὐρανοί, καὶ εἶδεν Πνεῦμα Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ
περιστεράν, ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν· καὶ ἰδοὺ φωνὴ 17 17, 5. Ps. 2,7. Is. 42,1.
ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου
ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

1–11: Mk. 1, 12. 13. Lk. 4, 1–13. He. 4, 15.

Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ 4
τοῦ Πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου.
καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ τεσσερά- 2 Ex. 34, 28. 1 K. 19, 8.
κοντα νύκτας ὕστερον ἐπείνασεν. καὶ προσελθὼν 3 Gn. 3, 1–7.
ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ
ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ὁ δὲ ἀπο- 4 Dt. 8, 3.
κριθεὶς εἶπεν Γέγραπται **Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ**
ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκ-
πορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. Τότε παραλαμ- 5 27, 53.
βάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ
ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ 6 Ps. 91, 11. 12.
λέγει αὐτῷ Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν
κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι

Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ
καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε,
μή ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.

ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Πάλιν γέγραπται **Οὐκ ἐκ-** 7 Dt. 6, 16.
πειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. Πάλιν παρα- 8
λαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν,
καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ
κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ εἶπεν αὐτῷ 9
Ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς

Stones into bread. In the wilderness these stones were shaped like an oriental loaf of bread. Round + flat. Note Christ answers from Deut.

Pinical of the temple when Herod built the temple. They wouldn't let Her tamper with enlarging the ground plan. but he built it twice as high. 172 Ft. high. 100 cubits. (some 150 ft.) It would have been about 326 ft above valley of Kedron. Satan quotes from Ps. 51. from Deut.

---

16 Και βαπτισθ. ο Ι. ανεβη ευθυς | SR[t] ανεωχθησαν αυτω | το Πν. του Θ. | SR και ερχ. 17 (R[m] μου, ο αγαπητος εν)

IV, 2 και νυκτ. τεσσαρ. 3 προσ. αυτω ο πειρ. ειπεν, 4 — ο (2°) 5 ἵστησιν 9 λεγει | Ταυτα παντα σοι

Dt. 6, 13. 10 μοι. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ὕπαγε, Σατανᾶ·
γέγραπται γάρ **Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις**
Jn. 1, 51. He. 1, 6. 14. 11 **καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.** Τότε ἀφίησιν αὐτὸν
ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ
διηκόνουν αὐτῷ.

12–17: Mk. 1, 14. 15. Lk. 4, 14. 15. 12 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἰωάνης παρεδόθη ἀνεχώρησεν
14, 3. Jn. 2, 12. 13 εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὰ
ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καφαρναοὺμ τὴν παρα-
θαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ·
Is. 8, 23; 9, 1. 14 ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου
λέγοντος

15 **Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ,**
ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου,
Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν,
16 **ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκοτίᾳ**
φῶς εἶδεν μέγα,
καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου
φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

3, 2. 17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ
λέγειν Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν.

18–22: Mk. 1, 16–20. Lk. 5, 1–11. Jn. 1, 40 s. 18 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλι-
λαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον
Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλον-
τας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ
13, 47. Ezk. 47, 10. 19 ἁλεεῖς. καὶ λέγει αὐτοῖς Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ
19, 27. 20 ποιήσω ὑμᾶς ἁλεεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ εὐθέως
21 ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προ-

---

12 δε ο Ιησους   13 Ναζαρετ | Καπερναουμ κτλ.   15 (θαλασσης περαν)   16 σκοτει ειδε φως μεγα   18 δε ο Ιησους | αλιεις   19 αλιεις

βὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον
τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς
αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκά-
λεσεν αὐτούς. οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον 22
καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.
Καὶ περιῆγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ, διδάσκων 23 Mk. 1, 39. Lk. 4, 15. 44. Ac. 10, 38.
ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐ-
αγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν
νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ 24 Mk. 6, 55.
ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ
προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας
ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους,
δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παρα-
λυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ ἠκολού- 25 Mk. 3, 7. 8. Lk. 6, 17—19.
θησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ
Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ
πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους 5 c. 5—7: Lk. 6, 20—49.
ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσ-
ῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ 2
στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων

Μακάριοι οἱ **πτωχοὶ** τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν 3 Is. 57, 15.
ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
μακάριοι οἱ **πενθοῦντες**, ὅτι αὐτοὶ **παρακληθήσονται**. 4 Ps. 126, 5. Is. 61, 3. Rev. 7, 17.
μακάριοι οἱ **πραεῖς**, ὅτι αὐτοὶ **κληρονομήσουσιν** 5 Ps. 37, 11.
τὴν γῆν.
μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιο- 6
σύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.
μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. 7 Ja. 2, 13.
μακάριοι οἱ **καθαροὶ τῇ καρδίᾳ**, ὅτι αὐτοὶ τὸν 8 Ps. 24, 4; 51, 10; 73, 1. 1 Jn. 3, 2. 3.
Θεὸν ὄψονται.

he went up. Luke says down unto a plain or level place. Best explanation that he went from one of the peaks of the Horns of Hattin to the plain between the...

---

23 ολην την Γαλιλαιαν | SR[t] ο Ιησους, διδασκ.
24 συνεχ., και δαιμ.
V, 1 προσηλθον 4.5 R[m] 5.4

He. 12, 14. 9 μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ
κληθήσονται.
1 P. 3, 14. 10 μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι
αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
1 P. 4, 14. 11 μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν
καὶ εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν καθ᾽ ὑμῶν ψευδόμενοι
Ja. 5, 10. He. 11, 33–38. 12 ἕνεκεν ἐμοῦ. χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ
μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ
ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.
Mk. 9, 50. Lk. 14, 34. 35. 13 Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας
μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει
ἔτι εἰ μὴ βληθὲν ἔξω καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν
Jn. 8, 12. 14 ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου.
οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη·
Mk. 4, 21. 15 οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ
τὸν μόδιον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει
Eph. 5, 8. 9. 1 P. 2, 12. 16 πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς
ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν
ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν Πατέρα
ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
3, 15. Ro. 3, 31; 10, 4. 17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον
ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ
Lk. 16, 17; 21, 33. 18 πληρῶσαι. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ
ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ
μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένη-
Ja. 2, 10. 1 Co. 15, 9. 19 ται. ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων
τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους,
ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐ-
ρανῶν· ὃς δ᾽ ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας
20 κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. λέγω
γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιο-
σύνη πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ

---

11 πονηρον ρημα 13 βληθηναι εξω, και
20 η δικαιοσ. υμων

μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ex. 20, 13; 21, 12.
Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις **Οὐ φονεύσεις**· 21 Lv. 24, 17. Dt. 17, 8.
ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. ἐγὼ 22 1 Jn. 3, 15.
δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ·
ὃς δ' ἂν εἴπῃ Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν
τοῦ πυρός. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου 23 Mk. 11, 25.
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελ-
φός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν 24
σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶ-
τον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν
πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντι- 25 6, 14. 15; 18, 35. Lk. 12, 58. 59.
δίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἶ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ·
μή ποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ καὶ ὁ
κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ·
ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν 26
ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. Ἠκούσατε 27 Ex. 20, 14.
ὅτι ἐρρέθη **Οὐ μοιχεύσεις**. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν 28 Job 31, 1. 2 P. 2, 14.
ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι
αὐτὴν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.
εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, 29 18, 8. 9. Mk. 9, 43. 47. Col. 3, 5.
ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ
σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον
τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. καὶ εἰ ἡ δεξιά 30
σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ
βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται
ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς
γέενναν ἀπέλθῃ. Ἐρρέθη δέ **Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν** 31 19, 3–9. Dt. 24, 1.

---

22 SR[m] *αυτου εἰκῆ, ε. ε. τη κρ.* | R[m] Moreh
24 (SR , *πρωτον διαλλ.*) 25 *εν τη οδω μετ
αυτου* | SR[t] *κριτής σε παραδω τω* 27 *ερρεθη τοις
αρχαιοις* 28 *επιθ. αυτης* 30 *βληθη εις γεενναν*
31 *δὲ, ὅτι ος*

Lk. 16, 18. 1 Co. 7, 10. 11. 32 **γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον.** ἐγὼ δὲ
λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
παρεκτὸς λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι,
καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται.
Ex. 20, 7. Lv. 19, 12. Nu. 30, 2. 33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις **Οὐκ
ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις** δὲ **τῷ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους**
23, 16—22. Is. 66, 1. Ac. 7, 49. 34 **σου.** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε
Ps. 48, 2. 35 ἐν **τῷ οὐρανῷ,** ὅτι **θρόνος** ἐστὶν **τοῦ Θεοῦ·** μήτε ἐν
τῇ γῇ, ὅτι **ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ·** μήτε
εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι **πόλις** ἐστὶν **τοῦ μεγάλου Βα-**
36 **σιλέως·** μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ
δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν.
2 Co. 1, 17. Ja. 5, 12. 37 ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὒ οὔ· τὸ δὲ περισ-
Lv. 24, 19. 20. 38 σὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν. Ἠκούσατε
ὅτι ἐρρέθη **Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ** καὶ **ὀδόντα**
39–48: Lk. 6, 27–36. 39 **ἀντὶ ὀδόντος.** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι
Jn. 18, 22. 23. Lv. 19, 18. τῷ πονηρῷ· ἀλλ᾽ ὅστις σε ῥαπίζει εἰς τὴν δεξιὰν
1 Co. 6, 7. 40 σιαγόνα σου, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ
τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου
41 λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις σε
42 ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ᾽ αὐτοῦ δύο. τῷ
αἰτοῦντί σε δός, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσα-
Lv. 19, 18. 43 σθαι μὴ ἀποστραφῇς. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη
Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις **τὸν**
Ex. 23, 4. 5. Ro. 12, 14. 20. 44 ἐχθρόν σου. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς
Lk. 23, 34. Ac. 7, 59. ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόν-
Eph. 5, 1. 45 των ὑμᾶς· ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν
τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει
ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους

---

32 *οτι ος αν απολυση* | *μοιχασθαι* 36 *λευκ. η μελ. ποιησ.* 37 R[m] *εσται δε* 39 *ραπισει επι τ. δεξ. σου σιαγ.* 42 *διδου* | *(δανεισασθαι)* 44 *εχθρ. υμ., ευλογειτε τους καταρωμενους υμας, καλως ποιειτε τους μισουντας υμας, και πρ. υπ. τ. επηρεαζοντων υμας και διωκ. υ.*

καὶ ἀδίκους. ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶν- 46
τας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι
τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελ- 47
φοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ
οἱ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; **Ἔσεσθε** *οὖν ὑμεῖς* 48 Lv. 19, 2.
τέλειοι *ὡς ὁ* Πατὴρ *ὑμῶν ὁ οὐράνιος* **τέλειός** *ἐστιν.*
Προσέχετε *δὲ τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν* 6
ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι
αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ
Πατρὶ *ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.* Ὅταν *οὖν* 2
ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου,
ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς
καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισ-
θὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ 3 25, 37—40. Ro. 12, 8.
γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, ὅπως 4
ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ Πατήρ
σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. Καὶ 5 23, 5. 6.
ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς οἱ ὑποκριταί·
ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς
γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι,
ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ ὅταν προσ- 6 2 K. 4, 33. Is. 26, 20 Lxx.
εὔχῃ, **εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν**
θύραν σου πρόσευξαι *τῷ* Πατρί *σου τῷ ἐν τῷ*
κρυπτῷ· καὶ ὁ Πατήρ *σου ὁ βλέπων ἐν τῷ*
κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. Προσευχόμενοι *δὲ μὴ* 7 Is. 1, 15.
βατταλογήσητε ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσιν γὰρ
ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται.

They shall have their reward. The papyri show that the Gr. word ἀπέχω was a tech. expression used in giving a receipt [in] full. This technical expression known to every Greek speaking person carries the idea that they received their reward ~~This touch is~~ full. They had already been given a receipt and had no further claim to reward. (See Milligan: Here & There Among The Papyri 69)

---

47 *οι τελωναι ουτω π.* 48 *ωσπερ | ο εν τοις ουρανοις*
VI, 1 SR — *δε | δικ.] ελεημοσυνην* 4 *αυτος αποδ. σοι εν τω φανερω* 5 *προσευχη, ουκ εση ωσπερ | οπως αν φ. | οτι απεχ.* 6 *ταμειον | σοι εν τω φανερω* 7 *βαττολογησητε*

32. 8 μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ὁ Πατὴρ ὑμῶν
ὧν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.
Lk. 11, 2–4. Jn. 17, 6. 9 οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς
Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·
7, 21. Lk. 22, 42. 10 ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου·
γενηθήτω τὸ θέλημά σου,
ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς·
11 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν
σήμερον·
14. 15. 18, 21–35. 12 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ
ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·
(1 Ch. 29, 11–13.) Jn. 17, 11. 15. 13 καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ
ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.
14 Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παρα-
πτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν
Mk. 11, 25. 26. 15 ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις,
οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα
Is. 58, 5–9. 16 ὑμῶν. Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς
οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ
πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις
νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν
17 μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου
18 τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως
μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ
Πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ· καὶ ὁ Πατήρ σου
ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι.
19 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς,
ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται

Give us this day our daily bread. Origen stated that this word ἐπιούσιον did not exist in the Gr. lang. In a house-keeper's book made of papyrus excavated in the Fayum the word was found to be used to head the shopping list of things wanted for the day. Also used for the daily allowance of food for the soldiers. God gives us what we need for the day

Maccabean ruler had pilliaged David tomb & took out 3,000 talent to finance army & later Herod finished taking it all.

---

8 R^m γαρ ο Θεος ο Π. 10 ελθετω | επι της γης
12 αφιεμεν 13 SR^m πονηρου. οτι σου εστιν η βασιλεια και η δυναμις και η δοξα εις τους αιωνας· αμην 15 SR ανθ. τα παραπτωματα αυτων
16 ωσπερ | οτι απεχ. 18 κρυπτω | κρυπτω | σοι εν τω φανερω

διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· θησαυρίζετε δὲ 20 19, 21. Lk. 12, 33. 34. Col. 3, 1. 2.
ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε
βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσ-
σουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· ὅπου γάρ ἐστιν ὁ 21
θησαυρός σου, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία σου. Ὁ 22 Lk. 11, 34–36.
λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν
ᾖ ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς, ὅλον τὸ σῶμά σου
φωτεινὸν ἔσται· ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς 23 20, 15.
ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ
φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον.
Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ 24 Lk. 16, 9. 13.
τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς
ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ
δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. Διὰ τοῦτο 25 25–33: Lk. 12, 22–31.
λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί Ph. 4, 6.
φάγητε ἢ τί πίητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί 1 P. 5, 7. 1 Ti. 6, 6. He. 13, 5.
ἐνδύσησθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς
καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; ἐμβλέψατε εἰς τὰ 26 10, 29–31.
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ
θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ
Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς
μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μερι- 27
μνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ
πῆχυν ἕνα; καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; 28
καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνουσιν·
οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν· ¦ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι 29 1 K. 10.
οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιε-
βάλετο ὡς ἓν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ 30
ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον
βαλλόμενον ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ
μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; μὴ οὖν μεριμνήσητε 31

---

21 σου 1° 2°] υμων 1° 2° 22 ουν ο οφθ. σου απλ. η, 23 (ποσον;) 24 μαμμωνα 25 ἢ] και 28 αυξανει | κοπια | νηθει

λέγοντες Τί φάγωμεν; ἤ Τί πίωμεν; ἤ Τί περι-
8. 32 βαλώμεθα; πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζη-
τοῦσιν· οἶδεν γὰρ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι
Ro. 14, 17. 1 K. 3, 13. 14. Ps. 37, 4. 25. 33 χρῄζετε τούτων ἁπάντων. ζητεῖτε δὲ πρῶτον
τὴν βασιλείαν καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ
11. Ex. 16, 19. 34 ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. μὴ οὖν μερι-
μνήσητε εἰς τὴν αὔριον, ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει
ἑαυτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.
Ro. 2, 1. 1 Co. 4, 5. 7 2 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἐν ᾧ γὰρ κρίματι
Mk. 4, 24. κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε
3 μετρηθήσεται ὑμῖν. τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος
τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν
4 τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς
τῷ ἀδελφῷ σου Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ
ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
5 σου; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ
σου τὴν δοκόν, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ
10, 11. 6 κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ
δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς
μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μή ποτε
καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ
Mk. 11, 24. Lk. 11, 9–13. Jer. 29, 13. 14. Jn. 14, 13; 16, 23. 7 στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ δοθή-
σεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ
8 ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει,
καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγή-
9 σεται. ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσει
10 ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ
Ja. 1, 17. 11 καὶ ἰχθὺν αἰτήσει, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ
οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ

He compares bread to a stone since the Palestinian loaf is shaped like a flat stone. Sometimes the bread was baked on flat stones.

---

31 ἢ τι 1° 2° 32 επιζητει 33 βασ. του Θεου 34 τα εαυτης

VII, 2 αντιμετρηθησεται 4 εκ] απο 5 την δοκ. εκ τ. οφθ. σου 6 καταπατησωσιν 9 ον εαν αιτηση 10 και εαν ιχθ. αιτηση

διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ Πατὴρ
ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν
αὐτόν. Πάντα οὖν ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν 12 22, 39. 40. Ro. 13, 8–10.
ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε
αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.
Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα 13 Lk. 13, 24. Jn. 10, 7. 9.
ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς
τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι
δι' αὐτῆς· ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ 14 19, 24. Ac. 14, 22.
ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν
οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν. Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδο- 15 24, 4. 5. 24. Ac. 20, 29.
προφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύ-
μασιν προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἅρπαγες.
ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. 16 Gal. 5, 19–22. Ja. 3, 12.
μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὰς ἢ ἀπὸ
τριβόλων σῦκα; οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν 17 12, 33.
καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον
καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. οὐ δύναται δένδρον 18
ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ἐνεγκεῖν, οὐδὲ δένδρον
σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ἐνεγκεῖν. πᾶν δένδρον 19 3, 10. Jn. 15, 2. 6.
μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ
βάλλεται. ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπι- 20
γνώσεσθε αὐτούς. Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε 21 21, 29. Ro. 2, 13. Ja. 1, 22. 25; 2, 14. 1 Co. 12, 3.
Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου
τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν 22 Jer. 14, 14; 27, 15. Lk. 13, 25–27. 1 Co. 13, 1. 2.
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ Κύριε Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι
ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξε-
βάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς
ἐποιήσαμεν; καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι 23 13, 41; 25, 41. 2 Ti. 2, 19.

---

11 (*fin.* SR;) 12 αν 13 Εισελθετε | R^{m} — η πυλη 14 οτι] R^{m} τί 15 Προσεχ. δε 16 σταφυλην 18 ενεγκειν 1°2°] SR ποιειν 1°2° 21 — τοις 22 προεφητευσαμεν

Ps. 6, 8. Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ
ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.
21. 24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους
καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ,
ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν
25 πέτραν. καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ
ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν
τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν· τεθεμελίωτο
26 γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου
τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιω-
θήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ
Ezk. 13, 10. 11. 27 τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν ἄμμον. καὶ κατέβη ἡ βροχὴ
καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ
προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν
ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.
11, 1; 13, 53; 19, 1; 26, 1. 28 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς
Mk. 1, 22. Lk. 4, 32. λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ
Jn. 7, 46. 29 διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς
ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν.
1–4: 8 Καταβάντος δὲ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολού-
Mk. 1, 40–44. Lk. 5, 12–14. 2 θησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. καὶ ἰδοὺ λεπρὸς
προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων Κύριε, ἐὰν
3 θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν
χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ λέγων Θέλω, καθαρίσθητι.
9, 30. Mk. 7, 36. 4 καὶ εὐθέως ἐκαθερίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. ¹ καὶ λέγει
Lk. 17, 14. Lv. 13, 49; 14, 2–32. αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε
σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκον τὸ δῶρον
ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
5–13: 5 Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Καφαρναοὺμ προσ-
Lk. 7, 1–10. Jn. 4, 47. 6 ῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν ¹ καὶ

He came toward the shore of Galilee. Many sick. At the south of Tiberias were hot springs which were famed in the days of Christ and hence many sick were gathered there. Pliny mentions these springs. Titus may have used them. 143° hot.

---

24 ομοιωσω αυτον | την οικιαν αὐτου 25 προσεπεσον
26 την οικιαν αὐτου 28 συνετελεσεν 29 — αυτων
VIII, 1 Καταβαντι δε αυτω 2 ελθων 3 αυτου
ο Ιησους, λεγ. | εκαθαρισθη 4 προσενεγκε | Μωσης
κτλ. 5 Εισελθοντι δε τω Ιησου

λέγων Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ
παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. λέγει αὐτῷ 7
Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 8
ἑκατόνταρχος ἔφη Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου
ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ,
καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός 9
εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπʼ ἐμαυτὸν στρατιώτας,
καὶ λέγω τούτῳ Πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ
ἄλλῳ Ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου
Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς 10 15, 28.
ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν Ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, παρʼ οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ
Ἰσραὴλ εὗρον. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ **ἀπὸ** 11 Lk. 13, 28. 29. Is. 49, 12; 59, 19. Mal. 1, 11. Ps. 107, 3.
ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν καὶ ἀνακλιθή-
σονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν
τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασι- 12 22, 13; 24, 51; 25, 30.
λείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον·
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
ὀδόντων. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ 13 9, 29; 15, 28.
Ὕπαγε, ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. καὶ ἰάθη
ὁ παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου 14 **14–16**: Mk. 1, 29–34. Lk. 4, 38–41. 1 Co. 9, 5.
εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσ-
σουσαν· καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν 15
αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτῷ.
Ὀψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονι- 16
ζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα
λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθερά-
πευσεν· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου 17 Is. 53, 4.
τοῦ προφήτου λέγοντος **Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας
ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.**

---

7 SR *και λεγει* | *αυτω ο Ιησους* 8 S(R) *και αποκρ. ο* | *λογον* 9 R^{m} *εξουσ. τασσομενος* 10 SR^{t} *υμ., ουδε εν τω Ισραηλ τοσ. πιστ. ευρ.* 13 *εκατονταρχω* | *και ως* | *ο παις αυτου* 15 *αυτοις*

Mk. 4, 35. Lk. 8, 22. 18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄχλον περὶ αὐτὸν ἐκέ-
19–22: 19 λευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. Καὶ προσελθὼν
Lk. 9, 57—60. εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ Διδάσκαλε, ἀκο-
2 Co. 8, 9. 20 λουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. καὶ λέγει αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ Υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.
1 K. 19, 20. 21 ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ Κύριε, ἐπί-
τρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν
Jn. 1, 43; 5, 25. Ro. 6, 13. 22 πατέρα μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ Ἀκολούθει
μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν
23–27: 23 νεκρούς. Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον,
Mk. 4, 36—41. Lk. 8, 23—25. Ps. 4, 8. 24 ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ
σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ
πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ
25 ἐκάθευδεν. καὶ προσελθόντες ἤγειραν αὐτὸν
14, 31; 16, 8. 26 λέγοντες Κύριε, σῶσον, ἀπολλύμεθα. καὶ λέγει
αὐτοῖς Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς
ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ
27 ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύ-
μασαν λέγοντες Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ
28–34: Mk. 5, 1—17. Lk. 8, 26—37. 28 ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούουσιν; Καὶ
ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν
Γαδαρηνῶν ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι
ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν,
ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ
Lk. 4, 41. 2 P. 2, 4. 29 ἐκείνης. καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες Τί ἡμῖν
καὶ σοί, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ
30 βασανίσαι ἡμᾶς; ἦν δὲ μακρὰν ἀπ᾽ αὐτῶν ἀγέλη
31 χοίρων πολλῶν βοσκομένη. οἱ δὲ δαίμονες παρ-

---

18 SR πολλους οχλους 21 μαθ. αυτου 22 ειπεν
23 R —το 25 προσ. οι μαθηται αυτου | σωσ. ημας
27 υπακ. αυτω 28 ελθοντι αυτω | Γεργεσηνων
29 σοι, Ιησου, υ.

ἐκάλουν αὐτὸν λέγοντες Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς,
ἀπόστειλον ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.
ǀ καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες 32
ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ἰδοὺ ὥρμησεν
πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θά-
λασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. οἱ δὲ 33
βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν
ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων.
καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν τῷ 34
Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως
μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

Καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασεν, καὶ ἦλθεν 9
εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ 2
παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν
ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ
Θάρσει, τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. καὶ 3
ἰδού τινες τῶν γραμματέων εἶπαν ἐν ἑαυτοῖς
Οὗτος βλασφημεῖ. καὶ εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς τὰς 4
ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν Ἵνα τί ἐνθυμεῖσθε
πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί γάρ ἐστιν 5
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν Ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι,
ἢ εἰπεῖν Ἔγειρε καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι 6
ἐξουσίαν ἔχει ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς
ἀφιέναι ἁμαρτίας—τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ
Ἔγειρε ἆρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὕπαγε εἰς τὸν
οἶκόν σου. καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον 7
αὐτοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν καὶ 8
ἐδόξασαν τὸν Θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην
τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν 9

1–8: Mk. 2, 1–12. Lk. 5, 17–26. 4, 13.
Matt 4:13 Capernaum The site Tel Hum.

Mk. 2, 7.

12, 25. Jn. 2, 25.

9–13: Mk. 2, 13–17. Lk. 5, 27–32.

---

31 *επιτρεψον ημιν απελθειν* 32 *εις την αγελην των χοιρων* | *αγ. των χοιρων* 34 *συναντησιν*

IX, 1 *εις το πλ.* 2 *αφεωνται σοι αι αμ. σου* 3 *ειπον* 4 SR[m] *ιδων* | *υμεις ενθ.* 5 Αφεωνται *σοι* | Εγειραι 6 S(R) Εγερθεις 8 *εφοβ.*] *εθαυμασαν*

εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Μαθ-
θαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ Ἀκολούθει μοι.
10 καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο
αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ
τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ
Lk. 15, 2. 11 Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες οἱ
Φαρισαῖοι ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Διὰ τί
μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ Δι-
12 δάσκαλος ὑμῶν; ὁ δὲ ἀκούσας εἶπεν Οὐ χρείαν
ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς
Hos. 6, 6. 1 S. 15, 22. 18, 11. 13 ἔχοντες. πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν Ἔλεος
θέλω καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι
14–17: Mk. 2, 18–22. Lk. 5, 33–38. Lk. 18, 12. 14 δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς. Τότε προσέρχονται
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάνου λέγοντες Διὰ τί ἡμεῖς
καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν, οἱ δὲ μαθηταί σου
Jn. 3, 29. 15 οὐ νηστεύουσιν; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Μὴ
δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον
μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ
ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ
Jn. 1, 17. 16 τότε νηστεύσουσιν. οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπί-
βλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ·
αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου,
17 καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. οὐδὲ βάλλουσιν
οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε,
ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ
ἀσκοὶ ἀπόλλυνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον
εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.
18–26: Mk. 5, 22–43. Lk. 8, 41–56. 18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρχων
εἷς προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων ὅτι Ἡ
θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπί-

---

9 Ματθαιον 11 ειπον 12 ο δε Ιησους | ειπ. αυτοις 13 Ελεον | αλλ' αμαρτ. εις μετανοιαν 14 SR[t] νηστευομεν πολλα 17 απολουνται | αμφοτερα 18 – εις | S(R) ελθων

θες τὴν χεῖρά σου ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ ζήσεται. καὶ 19
ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθει αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη 20
προσελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ Ἐὰν μόνον 21 14, 36
ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. ὁ δὲ 22
Ἰησοῦς στραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν εἶπεν Θάρσει,
θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη
ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν ὁ 23
Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς
αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον | ἔλεγεν 24 Jn. 11, 11. 14. 25
Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ
καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. | ὅτε δὲ ἐξε- 25
βλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς
αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. καὶ ἐξῆλθεν ἡ 26
φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην. Καὶ παρά- 27
γοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν δύο τυφλοὶ
κράζοντες καὶ λέγοντες Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς
Δαυείδ. ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον 28
αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν
αὐτῷ Ναί, Κύριε. τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν 29 8, 13.
αὐτῶν λέγων Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω
ὑμῖν. | καὶ ἠνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ 30 [illegible]
ἐνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων Ὁρᾶτε, μη-
δεὶς γινωσκέτω. οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν 31
αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. Αὐτῶν δὲ ἐξερ- 32
χομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ κωφὸν δαιμονι-
ζόμενον. καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλη- 33
σεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες

---

19 ηκολουθησεν 22 επιστραφεις 24 λεγει αυτοις 27 SR ηκολ. αυτω | υιε 30 ανεωχθησαν | ενεβριμησατο 32 αυτ. ανθρωπον

12, 24. 34 Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. οἱ δὲ
Φαρισαῖοι ἔλεγον Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων
ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

4, 23. 35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ
τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ
θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.
14, 14. Mk. 6, 34. 36 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν,
Nu. 27, 17. Ezk. 34, 5. ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐριμμένοι ὡσεὶ **πρόβατα**
Lk. 10, 2. 37 **μὴ ἔχοντα ποιμένα.** τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·
38 δεήθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκ-
1–15: Mk. 6, 7–13. Lk. 9, 1–5. 10 βάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. Καὶ
προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ
ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων
ὥστε ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν
2–4: Mk. 3, 14–19. Lk. 6, 13–16. Jn. 1, 40–49. 2 νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα
ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος
Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελ-
φὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ
3 Ἰωάνης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Φίλιππος καὶ Βαρθο-
λομαῖος, Θωμᾶς καὶ Μαθθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκω-
4 βος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖος, Σίμων ὁ
Καναναῖος καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παρα-
5 δοὺς αὐτόν. Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν
ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων
Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν
15, 24. Ac. 13, 46. Jer. 50, 6. 6 Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον
πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ.
4, 17. Lk. 10, 9. 7 πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες ὅτι Ἤγγικεν

---

33 Οτι ουδεπ. 35 μαλ. εν τω λαω 36 εκλελυμενοι
X, 2 SR — και 2° 3 Ματθαιος | Λεββαιος ο
επικληθεις Θ. 4 Κανανιτης

ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθενοῦντας θερα- 8 Ac. 20, 33.
πεύετε, νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε,
δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν
δότε. Μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ 9
χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, μὴ πήραν εἰς ὁδὸν 10 Lk. 10, 4. 1 Ti. 5, 18. Nu. 18, 31.
μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ῥάβδον·
ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ. εἰς ἣν 11
δ᾽ ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν
αὐτῇ ἄξιός ἐστιν· κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε.
εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν· 12 Lk. 10, 5. 6.
καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν 13
ἐπ᾽ αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς
ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. καὶ ὃς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς 14 Lk. 10, 10–12. Ac. 13, 51; 18, 6.
μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω
τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν
κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 15 11, 24. Lk. 20, 47.
ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν
ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἰδοὺ ἐγὼ 16 Lk. 10, 3. Jn. 10, 12.
ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· Ac. 20, 29.
γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς Ro. 16, 19. Eph. 5, 15.
αἱ περιστεραί. Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώ- 17 17–22: Mk. 13, 9–13. Lk. 21, 12–17.
πων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ
ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· 24, 9.
καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε 18 24, 14. Ac. 25, 23; 27, 24.
ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνε-
σιν. ὅταν δὲ παραδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε 19 Lk. 12, 11. 12.
πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ
τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λα- 20 Jn. 14, 26. 1 Co. 2, 4.
λοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τὸ
λαλοῦν ἐν ὑμῖν. παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν 21 35. Mic. 7, 6.
εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται

ζώνας = girdles, that … their belts, which were folded.

---

8 λεπρ. καθ., νεκρ. εγ. 10 αυτ. εστιν 13 ελθετω 14 εαν | —εξω 19 παραδιδωσιν | ωρα τι λαλησετε

24, 9. 13. Jn. 15, 21. 22 τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. καὶ
ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου·
16, 28. 23 ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὅταν
δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς
τὴν ἑτέραν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε
τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ ἕως ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀν-
Lk. 6, 40. Jn. 13, 16; 15, 20. 24 θρώπου. Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον
12, 24. 25 οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ἀρκετὸν
τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ,
καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσ-
πότην Βεεζεβοὺλ ἐπεκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς
26–33: 26 οἰκιακοὺς αὐτοῦ. μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐ-
Lk. 12, 2–9. δὲν γάρ ἐστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθή-
Mk. 4, 22. Lk. 8, 17. 27 σεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ὃ λέγω
ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς
Ja. 4, 12. 28 τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. καὶ
μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα,
τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβεῖσθε
δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα
29 ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσα-
ρίου πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ
30 τὴν γῆν ἄνευ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν. ὑμῶν δὲ καὶ αἱ
τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν.
12, 12. 31 μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε
32 ὑμεῖς. Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμ-
προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ
ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
Lk. 9, 26. 33 ὅστις δ᾽ ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀν-
θρώπων, ἀρνήσομαι κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ
34–36: 34 Πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μὴ νομί-
Lk. 12, 51–53. σητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ

---

23 *ετ.*] *αλλην* | *εως αν* 25 SR Βεελζεβουλ *κ.τ.λ.* | *εκαλεσαν* | (*fin.* ;) 28 *φοβηθητε* | *αποκτεινοντων* | *φοβηθητε* 31 *φοβηθητε* 32 — *τοις* 33 *αυτον καγω* | — *τοις*

ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν. ἦλθον 35 Mic. 7, 6.
γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον **κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ**
θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ
τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, καὶ **ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ** 36
οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ 37 Dt. 33, 9. Lk. 14, 26. 27.
ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ
θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὃς 38 16, 24. 25.
οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ
ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. ὁ εὑρὼν τὴν 39 Lk. 17, 33. Jn. 12, 25.
ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν. Ὁ δε- 40 18, 5. Lk. 10, 16. Jn. 12, 44; 13, 20.
χόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος
δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ δεχόμενος προ- 41
φήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου
λήμψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα
δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται. καὶ ὃς ἐὰν 42 25, 40. Mk. 9, 41.
ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ
μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ
ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσ- 11 7, 28; 13, 53; 19, 1; 26, 1.
σων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν
τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν
αὐτῶν.

Ὁ δὲ Ἰωάνης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ 2 **2–19:** Lk. 7, 18–35. 14, 3.
τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ | εἶπεν αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον 3 Mal. 3, 1. Dn. 9, 26.
προσδοκῶμεν; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 4
αὐτοῖς Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάνει ἃ ἀκού-
ετε καὶ βλέπετε· **τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν** καὶ χωλοὶ 5 Is. 35, 5. 6; 61, 1.
περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ
ἀκούουσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ **πτωχοὶ εὐαγ-**
γελίζονται· καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκαν- 6 13, 57; 26, 31.

XI, 2 δια] δυο   4 Ιωαννη   5 —και 3°

3, 1. 5. 7 δαλισθῇ ἐν ἐμοί. Τούτων δὲ πορευομένων
ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάνου
Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον
8 ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθατε
ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ
οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασι-
Lk. 1, 76. 9 λέων. ἀλλὰ τί ἐξήλθατε; προφήτην ἰδεῖν; ναί,
Mal. 3, 1. Mk. 1, 2. Jn. 3, 28. 10 λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. οὗτός
ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται

Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ
προσώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

13, 17. 11 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς
γυναικῶν μείζων Ἰωάνου τοῦ Βαπτιστοῦ· ὁ δὲ
μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων
Lk. 16, 16; 13, 24. Jn. 6, 15. 12 αὐτοῦ ἐστιν. ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάνου τοῦ
Βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
13 βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. πάντες
γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάνου ἐπρο-
Mal. 3, 23. 17, 10–13. 14 φήτευσαν· καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν
15 Ἠλείας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέ-
16 τω. Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην;
ὁμοία ἐστὶν παιδίοις καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς
Pr. 29, 9. 17 ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἑτέροις | λέγουσιν

Ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκόψασθε.

3, 4. 18 ἦλθεν γὰρ Ἰωάνης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ
9, 14. 15. 19 λέγουσιν Δαιμόνιον ἔχει. ἦλθεν ὁ Υἱὸς τοῦ

On theory in a picnic in Pales-
tine was at a reed bed + this
is a fig. "Did you go out on a
picnic, to see the reeds blow"

7.8.9 *εξηλθετε* 8 *μαλ. ιματιοις* | *βασ. εισιν*
9 SR[m] *εξηλθετε ιδειν; προφητην;* 10 *ουτ. γαρ*
13 *προεφητευσαν* 14 Ἠλιας *κτλ.* 15 SR[t] *ωτα
ακουειν* 16 *παιδαριοις εν αγοραις καθ. και προσφω-
νουσι τ. εταιροις* (it R *εταιρ.*) *αὐτων και* 17 *εθρην.
υμιν*

ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν Ἰδοὺ
ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος
καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ
τῶν ἔργων αὐτῆς. Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς 20 **20–24.**
πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις Lk. 10, 12–15.
αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν· | Οὐαί σοι, Χοραζείν· 21 Jon. 3, 6.
οὐαί σοι, Βηθσαϊδάν· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι
ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι
ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. πλὴν 22
λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται
ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. καὶ σύ, Καφαρναούμ, 23 4, 13; 8, 5; 9, 1. Is. 14, 13. 15.
μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως Ἅιδου καταβήσῃ·
ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἂν μέχρι τῆς σήμερον.
πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον 24 10, 15.
ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς 25 **25–27:**
εἶπεν Ἐξομολογοῦμαί σοι, Πάτερ, Κύριε τοῦ Lk. 10, 21. 22. 1 Co. 1, 26–29.
οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ
σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νη-
πίοις· ναί, ὁ Πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο 26
ἔμπροσθέν σου. Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ 27 28, 18. Jn. 3, 35; 17, 2. Ph. 2, 9.
Πατρός μου, καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν Υἱὸν εἰ
μὴ ὁ Πατήρ, οὐδὲ τὸν Πατέρα τις ἐπιγινώσκει
εἰ μὴ ὁ Υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ Υἱὸς ἀπο-
καλύψαι. Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες 28 12, 20. Jer. 31, 25.
καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἄρατε 29 Jer. 6, 16.
τὸν ζυγόν μου ἐφ᾽ ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ᾽ ἐμοῦ, ὅτι
πραΰς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε
ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν· ὁ γὰρ ζυγός μου 30 1 Jn. 5, 3.
χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

---

19 *εργων*] SR[m] *τεκνων* 21 (*Χοραζιν*) 23 *ἡ εως του ουρ. υψωθεισα*, | SR[m] *καταβιβασθηση* | *εγενοντο* | *εμειναν* 25 *απεκρυψας* 26 *εγεν. ευδοκ.* 29 *πρᾷός*

1–8: Mk. 2, 23–28. Lk. 6, 1–5. 12 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς
σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ
Dt. 5, 14; 23, 25. αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας
Ex. 20, 10. 2 καὶ ἐσθίειν. οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ
Ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν
1 S. 21, 1–6. 3 ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Οὐκ
ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυεὶδ ὅτε ἐπείνασεν καὶ
Lv. 24, 9. 4 οἱ μετ' αὐτοῦ; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ
Θεοῦ καὶ **τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως** ἔφαγον,
ὃ οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ,
Nu. 28, 9. 5 εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν
τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ
τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν;
6 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε.
9, 13. Hos. 6, 6. 7 εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν **Ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν**,
8 οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. κύριος γάρ
9–14: 9 ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ
Mk. 3, 1–6. Lk. 6, 6–11. μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν.
Lk. 14, 3 10 καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώ-
τησαν αὐτὸν λέγοντες Εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν
11 θεραπεῦσαι; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ
εἶπεν αὐτοῖς Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς
ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς
σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ
Lk. 14, 5. 12 ἐγερεῖ; πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου.
13 ὥστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. | τότε
λέγει τῷ ἀνθρώπῳ Ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα.
καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ
Jn. 5, 16. 14 ἄλλη. ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον
ἔλαβον κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

XII, 2 *ειπον* 3 *επειν. αυτος κ.* 4 SR[t] *εφαγεν* | *δ*] *ους* 6 *μειζων* 7 Ελεον 8 *εστ. και τ.* 10 *ανθρ. ην την χ.* | *θεραπευειν* 12 (*προβατου;*) 13 *την χειρα σου* | *αποκατεσταθη* 14 *Οι δε Φαρ. συμβ. ελαβ. κ. αυτ. εξελθ.*

Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. καὶ 15 Mk. 3, 7–12.
ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺς πάντας, καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ 16 8, 4.
φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν 17 Is. 42, 1–4; 41, 9.
διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος

Ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ᾑρέτισα, 18 3, 17.
ὁ ἀγαπητός μου ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου·
θήσω τὸ Πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν,
καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ.
οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει, 19
οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ.
κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει 20
καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει,
ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν.
καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. 21

Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς 22 22–45: Mk. 3, 22–30. Lk. 11, 14–26. 29–32.
καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν κω-
φὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο πάντες 23
οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς
Δαυείδ; οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον 24 9, 34.
Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ
Βεεζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. εἰδὼς δὲ 25
τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς Πᾶσα βα-
σιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ
πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ
σταθήσεται. καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν 26
ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθή-
σεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεεζεβοὺλ 27
ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκ-
βάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν.

---

15 *οχλοι πολλοι* 17 *ινα*] *οπως* 18 *εις ον ευδ.* 21 *και εν τω* 22 *τον τυφλον και κωφον και* 25 *δε ο Ιησους* 27 *υμ. εσ. κριτ.*

1 Jn. 3, 8. 28 εἰ δὲ ἐν Πνεύματι Θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαι-
μόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ
Is. 49, 24. 1 Jn. 4, 4. 29 Θεοῦ. ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν
οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἁρπάσαι,
ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν
Mk. 9, 40. Jn. 11, 52. 30 οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει; ὁ μὴ ὢν μετ᾽ ἐμοῦ κατ᾽
ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ᾽ ἐμοῦ σκορπίζει.
He. 6, 4. 6; 10, 26. 1 Jn. 5, 16. 31 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασ-
φημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ
Lk. 12, 10. 1 Ti. 1, 13. 32 Πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται. καὶ
ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου,
ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ᾽ ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ Πνεύ-
ματος τοῦ Ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν
7, 17. 33 τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ἢ ποιήσατε
τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν,
ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν
αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
3, 7. Jn. 8, 43; 12, 39. Ro. 8, 7. 34 γινώσκεται. γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε
ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισ-
Lk. 6, 45. 35 σεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ὁ ἀγα-
θὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει
ἀγαθά, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ
36 θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι
πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ λαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι,
ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως·
37 ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν
λόγων σου καταδικασθήσῃ.
16, 1. 1 Co. 1, 22. 38 Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινες τῶν γραμματέων
καὶ Φαρισαίων λέγοντες Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ
39 σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς

---

28 δε εγω εν Πν. Θ. εκβ. 29 διαρπασαι, εαν
31 αφεθ. 1°] R^m + υμιν | αφεθ. 2°] + τοις ανθρωποις
32 αν 35 αγαθ. θησ. της καρδιας εκβ. τα αγ.
36 ο εαν λαλησωσιν 38 — αυτω

Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ
σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον
Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν 40 Jon. 2, 1. 2.
τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας,
οὕτως ἔσται ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ
τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ἄνδρες 41 Jon. 3, 5.
Νινευεῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς
γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι
μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον
Ἰωνᾶ ὧδε. βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ 42 1 K. 10, 1–10.
κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ
αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς
ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον
Σολομῶνος ὧδε. Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα 43
ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων
τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει. τότε 44
λέγει Εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω ὅθεν ἐξῆλθον·
καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα καὶ σεσαρωμένον
καὶ κεκοσμημένον. τότε πορεύεται καὶ παρα- 45 2 P. 2, 20.
λαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα
πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ·
καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου
χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ
ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ 46 **46–50:** Mk. 3, 31–35. Lk. 8, 19–21.
μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω 13, 55.
ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. εἶπεν δέ τις αὐτῷ 47
Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστή-
κασιν ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 48 Lk. 2, 49.
εἶπεν τῷ λέγοντι αὐτῷ Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ
τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα 49

---

41 (Νινευιται) 42 Σολομωντος 1° 2° 44 Επιστρ. εις τ. οικ. μ. | SR —και 2° 46 Ετι δε | R —αυτου 2° 47 R^m —vers. 48 λεγ.] ειποντι

αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν Ἰδοὺ ἡ μήτηρ
Ro. 8, 29. Jn. 15, 14. 50 μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ
τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς,
αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

1–23: Mk. 4, 1–20. Lk. 8, 4–15. 13 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς τῆς
2 οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συνή-
χθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν
εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
3 ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς
πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ
4 σπείρων τοῦ σπείρειν. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν
ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἐλθόντα τὰ
5 πετεινὰ κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ
τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ
εὐθέως ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς,
6 | ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ
7 μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ
τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἀπέ-
8 πνιξαν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν
καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ
9 ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω.
10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ Διὰ
11 τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν ὅτι Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς
βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται.
25, 29. Mk 4, 25. Lk. 8, 18. 12 ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευ-
θήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται
Dt. 29, 4. 13 ἀπ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς
λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες

XIII, 1 Εν δε | απο της 2 εις το πλ. 4 ηλθε τα πετ., και 9 SR^{m} ωτα ακουειν 10 ειπον 11 SR ειπ. αυτοις

οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνιοῦσιν. καὶ ἀναπληροῦται 14 Is. 6, 9. 10. Jn. 12, 40. Ac. 28, 26. 27.
αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἠσαΐου ἡ λέγουσα

Ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,
καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε.
ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, 15
καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν,
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν·
μή ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν
καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν,
καὶ ἰάσομαι αὐτούς.

ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ 16 Lk. 10, 23. 24.
τὰ ὦτα ὑμῶν ὅτι ἀκούουσιν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν 17
ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν
ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε
καὶ οὐκ ἤκουσαν. Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παρα- 18
βολὴν τοῦ σπείραντος. Παντὸς ἀκούοντος τὸν 19
λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ
πονηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ
αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς.
ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν 20
λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων
αὐτόν· οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσ- 21
καιρός ἐστιν, γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ
διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζεται. ὁ δὲ εἰς 22 3, 19–34. 1 Ti. 6, 9.
τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον
ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη
τοῦ πλούτου συνπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος
γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν γῆν σπαρείς, οὗτός 23
ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιείς, ὃς δὴ
καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξή-
κοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.

---

14 *επ αυτ.* 15 *ιασωμαι* 16 *ακουει* 17 *ειδον* 18 S(R) *σπειροντος* 22 *αιων. τουτου* 23 *την γην την καλ.* | *συνιῶν* | *ὁ ter*

36–43. 24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων
Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπεί-
25 ραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ἐν δὲ τῷ
καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς
καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ
26 ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ
καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια.
27 προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου
εἶπον αὐτῷ Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας
28 ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; ¦ ὁ δὲ
ἔφη αὐτοῖς Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν.
οἱ δὲ δοῦλοι αὐτῷ λέγουσιν Θέλεις οὖν ἀπελ-
29 θόντες συλλέξωμεν αὐτά; ¦ ὁ δέ φησιν Οὔ, μή
ποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα
3, 12. 30 αὐτοῖς τὸν σῖτον. ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφό-
τερα ἕως τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θε-
ρισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς Συλλέξατε πρῶτον τὰ
ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ
κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς
31. 32: Mk. 4, 30—32. Lk. 13, 18. 19. 31 τὴν ἀποθήκην μου. Ἄλλην παραβολὴν παρέ-
θηκεν αὐτοῖς λέγων Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρω-
Dn. 4, 12. 21. Ezk. 17, 23; 31, 6. Ps. 104, 12. 32 πος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὃ μικρότερον
μέν ἐστιν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ
αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται
δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν **τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ**
Lk. 13, 20. 21. 33 **κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.** Ἄλλην
παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς Ὁμοία ἐστὶν ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ
ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη
Mk. 4, 33. 34. 34 ὅλον. Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παρα-

---

24 σπειροντι 25 εσπειρε 27 τα ζιζ. 28 ειπον αυτω 29 εφη 30 μεχρι | εν τω κ. 32 κατασκηνουν

βολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν
ἐλάλει αὐτοῖς· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ 35 Ps. 78, 2.
προφήτου λέγοντος

> **Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου,**
> **ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς.**

Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. 36 24—30.
Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες
Διασάφησον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων
τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ὁ σπείρων 37
τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ὁ 38 1 Co. 3, 9.
δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα,
οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνιά
εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας 39
αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια
αἰῶνός ἐστιν, οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. ὥσπερ 40 Jn. 15, 6.
οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται,
οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἀποστε- 41 Zeph. 1, 3. 25, 31—46.
λεῖ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, 7, 23.
καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα
τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, καὶ 42 8, 12.
βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός·
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν-
των. τότε **οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν** ὡς ὁ ἥλιος ἐν 43 Dn. 12, 3.
τῇ βασιλείᾳ τοῦ Πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα
ἀκουέτω. Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν 44 19, 29. Lk. 14, 33. Ph. 3, 7. Pr. 2, 4.
θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν
ἄνθρωπος ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ
ὑπάγει καὶ πωλεῖ ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν
ἀγρὸν ἐκεῖνον. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασι- 45
λεία τῶν οὐρανῶν ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαρ-

---

34 *ουκ ελ.* 35 SR[t] *καταβ. κοσμου* 36 *οικ. ο Ιησους* | *Φρασον* 37 *ειπ. αυτοις* 39 *του αι.* 40 *αι. τουτου* 43 SR[m] *ωτα ακουειν* 44 *Παλιν ομ.* | SR *κ. παντα οσα εχει πω.* 45 SR *ανθρωπω εμπ.*

Pr. 8, 10. 11. 46 γαρίτας· εὑρὼν δὲ ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην
ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν
22, 9. 10. 47 αὐτόν. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ
48 ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· ἣν ὅτε ἐπληρώθη
ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες
συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγη, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω
25, 32. 49 ἔβαλον. οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος·
ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονη-
50 ροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς
εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
51 καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Συνήκατε ταῦτα
52 πάντα; λέγουσιν αὐτῷ Ναί. ¦ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς
Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασι-
λείᾳ τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκο-
δεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ
καινὰ καὶ παλαιά.

53–58: Mk. 6, 1–6. Lk. 4, 15–30.
53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παρα-
54 βολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν. καὶ ἐλθὼν εἰς
7, 28; 11, 1; 19, 1; 26, 1. τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συνα-
γωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ
λέγειν Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνά-
55 μεις; ¦ οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχ
ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ
αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσὴφ καὶ Σίμων καὶ
Jn. 7, 15. 52. 56 Ἰούδας; καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς
Jn. 4, 44. 57 ἡμᾶς εἰσιν; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; ¦ καὶ
ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ
58 πατρίδι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐποίησεν
ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

---

46 *ος ευρ. ενα* 48 *αγγεια* 51 *Λεγει αυτοις ο* Ιησους | Ναι, *κυριε* 52 *εις την βασιλειαν* 54 *εκπληττεσθαι* 55 *ουχι η* | Ἰωσῆς 57 SR *πατρ. αυτου*

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ τε- 14 1–12: Mk. 6, 14. 17—30. Lk. 9, 7—9; 3, 19. 20.
τραάρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν 2
αὐτοῦ Οὗτός ἐστιν Ἰωάνης ὁ Βαπτιστής· αὐτὸς
ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνά-
μεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. Ὁ γὰρ Ἡρῴδης κρα- 3 11, 2.
τήσας τὸν Ἰωάνην ἔδησεν καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο
διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελ-
φοῦ αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάνης αὐτῷ Οὐκ 4 Lv. 18, 16; 20, 21.
ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν. καὶ θέλων αὐτὸν ἀπο- 5 21, 26.
κτεῖναι ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην
αὐτὸν εἶχον. γενεσίοις δὲ γενομένοις τοῦ Ἡρῴδου 6
ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρῳδιάδος ἐν τῷ μέσῳ
καὶ ἤρεσεν τῷ Ἡρῴδῃ, ὅθεν μεθ᾽ ὅρκου ὡμολό- 7
γησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. ἡ δὲ προ- 8
βιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς Δός μοι,
φησίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάνου τοῦ
Βαπτιστοῦ. καὶ λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς 9
ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆ-
ναι, καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν Ἰωάνην ἐν τῇ 10 17, 12.
φυλακῇ. καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι 11
καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ
αὐτῆς. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν 12
τὸ πτῶμα καὶ ἔθαψαν αὐτόν, καὶ ἐλθόντες ἀπήγ-
γειλαν τῷ Ἰησοῦ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς 13 13–21: Mk. 6, 31—44. Lk. 9, 10—17. Jn. 6, 1—13.
ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον
κατ᾽ ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν
αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν 14 9, 36.
πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοῖς καὶ
ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. ὀψίας δὲ 15

XIV, 1 *τετραρχης* 3 *εδ. αυτον και εθετο εν φ.* 4 *αυτω ο Ιωαννης* 6 *γενεσιων δε αγομενων* 9 SR *Και ελυπηθη ο βασ., δια δε τ.* 10 *τον Ιω.* 12 *σωμα* | *αυτο* 13 *Και ακ. ο* 14 *εξελθ. ο Ιησους* | *επ αυτους*

γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες
Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν·
ἀπόλυσον οὖν τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς
16 τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ὁ δὲ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελ-
17 θεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ λέγουσιν
αὐτῷ Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ
18 δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπεν Φέρετέ μοι ὧδε αὐτούς.
19 καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ
χόρτου, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο
ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν,
καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ
2 K. 4, 44 20 δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ
ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν
21 κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ
ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς
22–36: 22 γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν
Mk. 6, 45–56. Jn. 6, 15–21. τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν
αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους.
Lk. 6, 12; 9, 18. 23 καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ'
ἰδίαν προσεύξασθαι. ὀψίας δὲ γενομένης μόνος
24 ἦν ἐκεῖ. τὸ δὲ πλοῖον ἤδη σταδίους πολλοὺς
ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν
25 κυμάτων, ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. τετάρτῃ δὲ
φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἦλθεν πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν
Lk. 24, 37. 26 ἐπὶ τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν
ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἐταράχθησαν
λέγοντες ὅτι Φάντασμά ἐστιν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου
27 ἔκραξαν. εὐθὺς δὲ ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς

---

15 μαθ. αυτου | SR — ουν 18 αυτους ωδε 19 επι τους χορτους | SR και λ. 22 ην. ο Ιησους τ. μαθ. αὐτου 24 SR[t] ηδη μεσον της θαλασσης ην, β. 25 απηλθε πρ. αυτ. ο Ιησους, π. επι της θαλασσης 26 και ιδ. αυτ. οι μαθ. επι την θαλασσαν 27 ευθεως | ελαλησ. αυτ. ο Ιησ.

λέγων Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. ἀπο- 28
κριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν Κύριε, εἰ σὺ εἶ,
κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ 29
εἶπεν Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου
Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα καὶ ἦλθεν
πρὸς τὸν Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἐφο- 30
βήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν
λέγων Κύριε, σῶσόν με. εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς 31 8, 26.
ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει
αὐτῷ Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; καὶ ἀνα- 32
βάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.
οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγον- 33
τες Ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς εἶ. Καὶ διαπεράσαντες 34
ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν εἰς Γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες 35
αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν
εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσή-
νεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ 36 9, 21. Lk. 6, 19.
παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρα-
σπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο
διεσώθησαν.

Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ Ἱεροσο- 15 1–20: Mk. 7, 1–23.
λύμων Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς λέγοντες ¦ Διὰ 2 Dt. 4, 2. Lk. 11, 38.
τί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν
τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας
ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 3
αὐτοῖς Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν
τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ὁ γὰρ Θεὸς 4 Ex. 20, 12; 21, 17. Dt. 5, 16.
εἶπεν **Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα**, καί **Ὁ
κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω**·

---

28 *προς σε ελθειν* 29 *ο Πετρ.* | SR[t] *υδ., ελθειν*
30 SR[m] *αν. ισχυρον* 32 *εμβαντων* 33 *πλ. ελθοντες*
34 *εις την γην Γ.*
XV, 1 *οι απο Ιερ. γραμμ. και Φαρ.* 2 *χειρ. αὐτων* 4 *Θ. ενετειλατο, λεγων* | *πατ. σου κ.*

5 ὑμεῖς δὲ λέγετε Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί
6 Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, ¦ οὐ μὴ τιμήσει
τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυ-
ρώσατε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν
Is. 29, 13 Lxx. 7 ὑμῶν. ὑποκριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ
ὑμῶν Ἡσαΐας λέγων
8 Ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ,
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·
9 μάτην δὲ σέβονταί με,
διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.
10 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς
12, 34. 1 Ti. 4, 4. 11 Ἀκούετε καὶ συνίετε· ¦ οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ
στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευό-
μενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρω-
12 πον. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ λέγουσιν
αὐτῷ Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν
Jn. 15, 2. 13 λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
Πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ Πατήρ μου ὁ
23, 24. Lk. 6, 39. Jn. 9, 40. Ro. 2, 19. 14 οὐράνιος ἐκριζωθήσεται. ἄφετε αὐτούς· τυφλοί
εἰσιν ὁδηγοὶ τυφλῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν
15 ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. Ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ Φράσον ἡμῖν
16 τὴν παραβολήν. ὁ δὲ εἶπεν Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς
17 ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπο-
ρευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ
18 καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; τὰ δὲ ἐκπορευό-
μενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται,
Gn. 8, 21. 19 κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ἐκ γὰρ τῆς καρδίας

---

6 *και ου μη τιμηση* | R[t] — *η την μητ. αυτου* | *τ. λογ.*] S *την εντολην* R[m] *τον νομον* 7 *προεφητευσε* 8 *Εγγιζει μοι ο λ. ουτ. τω στοματι αὐτων και τ. χ.* 12 *μαθ. αυτου* | *λεγ.*] SR *ειπον* 14 *οδηγ. εισ. τυφλοι τ.* (R — *τυφλων*) 15 *παραβ. ταυτην* 16 *ο δε Ιησους* 17 *ουπω*

ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι,
πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι.
ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ 20
ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν 21 **21–28:** Mk. 7, 24–30.
εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ ἰδοὺ γυνὴ 22
Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα
ἔκραζεν λέγουσα Ἐλέησόν με, Κύριε υἱὸς Δαυείδ·
ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ὁ δὲ οὐκ 23
ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτουν αὐτὸν λέγοντες Ἀπό-
λυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. ὁ δὲ 24 10, 6.
ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ
πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. ἡ δὲ 25
ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ λέγουσα Κύριε, βοήθει
μοι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐκ ἔστιν καλὸν 26
λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς
κυναρίοις. ἡ δὲ εἶπεν Ναί, Κύριε· καὶ γὰρ τὰ 27
κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων
ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. τότε ἀπο- 28 8, 10. 13.
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ Ὦ γύναι, μεγάλη
σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοὶ ὡς θέλεις. καὶ
ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ 29 Mk. 7, 31.
τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ
ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι 30
πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλούς, κυλλούς,
τυφλούς, κωφούς, καὶ ἑτέρους πολλούς, καὶ ἔριψαν
αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτούς· ὥστε τὸν ὄχλον θαυμάσαι βλέποντας 31 Mk. 7, 37.
κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς καὶ χωλοὺς

---

22 εκραυγασεν αυτω λ. | υιε 23 ηρωτων 30 SR τυφλ. κωφ. κυλ. | αυτου] του Ιησου 31 τους οχλους | — και 1°

περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ
32–39: Mk. 8, 1–10. 14, 14. 32 ἐδόξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραήλ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν
Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι
τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φά-
γωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω,
33 μή ποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ λέγουσιν
αὐτῷ οἱ μαθηταί Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι
34 τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; καὶ
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ
35 δὲ εἶπαν Ἑπτά, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. καὶ παραγ-
36 γείλας τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν ¦ ἔλαβεν
τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας καὶ εὐχαρισ-
τήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ
37 μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ
ἐχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων
38 ἦραν ἑπτὰ σφυρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες
ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ
39 παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς
τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγαδάν.
1–12: Mk. 8, 11–21. 12, 38. 16 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδου-
καῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ
Lk. 12, 54–56. 2 τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν αὐτοῖς Ὀψίας γενομένης λέγετε Εὐδία,
11, 4. 3 πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός· ¦ καὶ πρωΐ Σήμερον
χειμών, πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. τὸ
μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν,
Jon. 2, 1. 12, 39. 40. 4 τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; γενεὰ

---

32 ημερας 33 μαθ. αυτου 34 ειπον 35 Και εκελευσε τοις οχλοις 36 και λαβων | —και 2° | εδωκε | μαθ. αὐτου, οι δε μ. τω οχλω 37 και ηραν το π. τ. κλ. | σπυριδας 39 Μαγδαλά

XVI, 2.3 R[m] —vers. Οψιας...fin. 3 3 υποκριται το | (R δυνασθε.)

πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ ση-
μεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ.
καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν. Καὶ ἐλθόντες οἱ 5
μαθηταὶ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν.
ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε 6 Lk. 12, 1.
ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.
οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι Ἄρτους 7
οὐκ ἐλάβομεν. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Τί δια- 8 6, 30.
λογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ
ἔχετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε 9 14, 17–21.
ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους
ἐλάβετε; οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχι- 10 15, 34–38.
λίων καὶ πόσας σφυρίδας ἐλάβετε; πῶς οὐ νοεῖτε 11
ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δὲ ἀπὸ
τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. τότε 12 Jn. 6, 27.
συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης
τῶν ἄρτων, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων
καὶ Σαδδουκαίων.

Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρίας 13 **13–20:**
τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων Mk. 8, 27–30. Lk. 9, 18–21.
Τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν Υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου; οἱ δὲ εἶπαν Οἱ μὲν Ἰωάνην τὸν 14 14, 2. 17, 10.
Βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἡλείαν, ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν
ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. λέγει αὐτοῖς Ὑμεῖς δὲ 15
τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων 16 Jn. 6, 69.
Πέτρος εἶπεν Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ
τοῦ ζῶντος. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ 17 Gal. 1, 15. 16. 17, 4. 5.
Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα
οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι ἀλλ᾽ ὁ Πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς

---

4 Ιωνα του προφητου 5 *μαθ. αυτου* 7 R^m^ Οτι αρτους 8 *ειπ. αυτοις* | *ελαβετε* 10 *σπυριδας* 11 *αρτου* | *υμιν προσεχειν απο* | (*fin.* ;) 12 *του αρτου, αλλ᾽* 13 SR^m^ Τινα *με* 14 *ειπον* 17 Και *αποκριθεις ο* | Βαρ Ιωνα

Jn. 1, 42. Eph. 2, 20. 18 οὐρανοῖς. κἀγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος,
καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν
ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ⸀Ἅιδου οὐ κατισχύσουσιν
18, 18. 19 αὐτῆς. δώσω σοι τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας
τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται
δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ
17, 9. 20 τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. τότε
ἐπετίμησεν τοῖς μαθηταῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι
αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός.

21–28: Mk. 8, 31–9, 1. Lk. 9, 22–27. 12, 40. Jn. 2, 19.

21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο Ἰησοῦς Χριστὸς δεικνύειν
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα
ἀπελθεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων
καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι
22 καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. καὶ προσλαβό-
μενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ
λέγων ⸀Ἵλεώς σοι, Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι
23 τοῦτο. ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ ⸀Ὕπαγε
ὀπίσω μου, Σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ, ὅτι οὐ
φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.
10, 38. 39. 24 Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Εἴ τις
θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν
καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω
25 μοι. ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι,
ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν
4, 8. 26 αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφε-
ληθήσεται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον
κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί
δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;
Jn. 5, 29. Ro. 2, 6. Ps. 62, 12. Pr. 24, 12. 27 μέλλει γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν
τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων

---

19 *και δωσω* | *κλεις* 20 *διεστειλατο* | *μαθ. αὐτου* | *Ιησους ο Χρ.* 21 SR[t] *ο Ιησους δεικ.* | *απελθ. εις Ιερ.* 23 *μου ει* 25 *αν* 26 *ωφελειται*

αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν
αὐτοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν τινες τῶν ὧδε 28 10, 23.
ἑστώτων οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν
ἴδωσιν τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ
βασιλείᾳ αὐτοῦ.
Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς 17 1–13: Mk. 9, 2–13. Lk. 9, 28–36.
τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ'
ἰδίαν. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ 2 2 P. 1, 16–18.
ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ
ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ 3
ἰδοὺ ὤφθη αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἡλείας συνλα-
λοῦντες μετ' αὐτοῦ. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος 4
εἶπεν τῷ Ἰησοῦ Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε
εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσω ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ
μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἡλείᾳ μίαν. ἔτι 5 3, 17. 16, 16. 17. Dt. 18, 15.
αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκία-
σεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης
λέγουσα Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός,
ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε αὐτοῦ. καὶ ἀκούσαντες 6
οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφο-
βήθησαν σφόδρα. καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς 7
καὶ ἁψάμενος αὐτῶν εἶπεν Ἐγέρθητε καὶ μὴ
φοβεῖσθε. ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν 8
οὐδένα εἶδον εἰ μὴ αὐτὸν Ἰησοῦν μόνον. Καὶ 9 16, 20.
καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα
ἕως οὗ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἐγερθῇ.
Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες Τί 10 11, 14. Mal. 4, 5.

---

28 – οτι | εστηκοτων
XVII, 3 ωφθησαν | μετ αυτ. συλλ. 4 ποιησωμεν | Μωση | και μιαν Ηλια 5 αυτ. ακον. 6 επεσον 7 και προσελθων ο Ιησους ηψατο αυτ., και 8 αυτον] τον 9 εκ 1°] απο | εγ.] αναστη 10 S(R) μαθ. αυτου

οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἡλείαν δεῖ ἐλ-
11 θεῖν πρῶτον; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἡλείας μὲν
14, 9. 10. 12 ἔρχεται καὶ ἀποκαταστήσει πάντα· λέγω δὲ ὑμῖν
ὅτι Ἡλείας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν,
ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτως
καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐ-
Lk. 1, 17. 13 τῶν. τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάνου
τοῦ Βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.
14–21: 14 Καὶ ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν
Mk. 9, 14–29. Lk. 9, 37–42. 15 αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν | καὶ λέγων
Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται
καὶ κακῶς ἔχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ
16 καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. καὶ προσήνεγκα
αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν
Dt. 32, 5. Jn. 14, 9. 17 αὐτὸν θεραπεῦσαι. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως
πότε μεθ' ὑμῶν ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;
18 φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον,
καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
10, 1. 19 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ'
ἰδίαν εἶπον Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκ-
21, 21. Lk. 17, 6. Mk. 11, 23. 20 βαλεῖν αὐτό; ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς Διὰ τὴν ὀλιγο-
πιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε
πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ
Μετάβα ἔνθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν
ἀδυνατήσει ὑμῖν.

22. 23: Mk. 9, 30–32. Lk. 9, 43–45. 16, 21. 22 Συστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ
εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Μέλλει ὁ Υἱὸς τοῦ ἀν-

---

11 δε Ιησους | ειπ. αυτοις | ερχ. πρωτον, κ. 14 ελθ. αυτων | γον. αυτω 15 εχ.] SR πασχει 17 εσομαι μεθ υμ. 20 δε Ιησους ειπεν αυτ. | απιστιαν | Μεταβηθι εντευθεν 21 SR[m] τουτο δε το γενος ουκ εκπορευεται, ει μη εν προσευχη και νηστεια. 22 SR[t] Αναστρεφομενων

θρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ 23
ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθή-
σεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.
Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλ- 24 Ex. 30, 13.
θον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ
εἶπαν Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ δίδραχμα;
| λέγει Ναί. καὶ ἐλθόντα εἰς τὴν οἰκίαν προ- 25
έφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων Τί σοι δοκεῖ,
Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβά-
νουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ
ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; εἰπόντος δέ Ἀπὸ τῶν 26
ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἄραγε ἐλεύ-
θεροί εἰσιν οἱ υἱοί. ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν 27
αὐτούς, πορευθεὶς εἰς θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον
καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον, καὶ ἀνοίξας
τὸ στόμα αὐτοῦ εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν
δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.
Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ 18 1–9:
Ἰησοῦ λέγοντες Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασι- Mk. 9, 33–47. Lk. 9, 46–48.
λείᾳ τῶν οὐρανῶν; καὶ προσκαλεσάμενος παιδίον 2
ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν | καὶ εἶπεν Ἀμὴν 3 19, 14. Jn. 3, 3. 5.
λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ
παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν. ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ 4
παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασι-
λείᾳ τῶν οὐρανῶν. καὶ ὃς ἐὰν δέξηται ἓν παιδίον 5 10, 40. Jn. 13, 20.
τοιοῦτο ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· ὃς δ᾽ ἂν 6 Lk. 17, 1. 2.
σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόν-
των εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος
ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ

---

24 ειπον | τα διδρ. 25 Και οτε εισηλθεν εις
26 λεγει αυτω ο Πετρος 27 εις την θ.
XVIII, 2 προσκ. ο Ιησους 4 ταπεινωσῃ 5 παιδ.
τοιουτον ἓν 6 περι] επι

7 ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. Οὐαὶ τῷ κόσμῳ
ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γὰρ ἐλθεῖν τὰ σκάν-
δαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον
5, 29. 30. 8 ἔρχεται. Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκαν-
δαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
καλόν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν κυλλὸν ἢ
χωλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βλη-
9 θῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός
σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ
σοῦ· καλόν σοί ἐστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν
εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς
He. 1, 14. 10 τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ὁρᾶτε μὴ καταφρο-
νήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν
ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς
βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν
12–14: Lk. 15, 4–7. 12 οὐρανοῖς. Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηταί τινι ἀν-
θρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν,
οὐχὶ ἀφήσει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ
13 πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; καὶ ἐὰν γένηται
εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ
μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ
14 πεπλανημένοις. οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμ-
προσθεν τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα
Lv. 19, 17. Lk. 17, 3. Gal. 6, 1. 15 ἀπόληται ἓν τῶν μικρῶν τούτων. Ἐὰν δὲ ἁμαρ-
τήσῃ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ
σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας
Dt. 19, 15. 16 τὸν ἀδελφόν σου· ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε
μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα **ἐπὶ στόματος δύο**
1 Co. 5, 13. 17 **μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα**· ἐὰν δὲ παρα-

---

7 *γαρ εστιν* | *ανθρ. εκεινω* 8 *αυτα* | *χωλ. η κυλλ.* **11** SR[m] *ηλθε γαρ ο υιος του ανθρωπου σωσαι το απολωλος.* 12 S(**R**) *αφεις τα* | *εννενηκονταεννεα* (it 13) | S**R** , *επι τα ορη πορ.* 14 *υμων*] R[m] *μου* | *εἰς* 15 SR[t] *εις σε ο* | *και ελ.*

κούσῃ αὐτῶν, εἰπὸν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς
ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς
καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν 18 16, 19. Jn. 20, 23.
δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα ἐν οὐρανῷ,
καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα
ἐν οὐρανῷ. Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο 19 Mk. 11, 24.
συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς
πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς
παρὰ τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. οὗ γάρ 20 28, 20. Jn. 14, 23.
εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα,
ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ Κύριε, 21
ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ
ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ¦ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς 22 Lk. 17, 4.
Οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις, ἀλλὰ ἕως ἑβδομηκοντάκις
ἑπτά. Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν 23
οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν συνᾶραι
λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. ἀρξαμένου δὲ 24
αὐτοῦ συναίρειν, προσήχθη εἷς αὐτῷ ὀφειλέτης
μυρίων ταλάντων. μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, 25
ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος πραθῆναι καὶ τὴν
γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ἔχει, καὶ
ἀποδοθῆναι. πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει 25
αὐτῷ λέγων Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα
ἀποδώσω σοι. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ 27
δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον
ἀφῆκεν αὐτῷ. ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν 28
ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν
δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων

---

17 *ειπε* 18 *εν τω ουρ.* 1° 2° 19 SR – *αμην* | *δυο υμων συμφ. επι* 21 *αυτω ο Πετρ. ειπε* 22 *αλλ'* 24 S(R) *προσηνεχθη αυτω εις* 25 S(R) *ο κυρ. αυτου* | S(R) *γυν. αυτου* | SR *ειχε* 26 SR *Κυριε, μακρ.* | *σοι αποδ.*

29 Ἀπόδος εἴ τι ὀφείλεις. πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος
αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων Μακροθύμησον ἐπ'
30 ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ
ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως ἀποδῷ
31 τὸ ὀφειλόμενον. ἰδόντες οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ
τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες
διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα.
32 τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει
αὐτῷ Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην
33 ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ
σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς κἀγὼ σὲ
5, 26. 34 ἠλέησα; καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν
αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ
6, 14. 15. 35 ὀφειλόμενον αὐτῷ. Οὕτως καὶ ὁ Πατήρ μου ὁ
οὐράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

1–9: Mk. 10, 1–12. 19 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους
7, 28; 11, 1; 13, 53; 26, 1. τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν
2 εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. καὶ
ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺς ἐκεῖ.
5, 31. 32. 3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ Φαρισαῖοι πειράζοντες
αὐτὸν καὶ λέγοντες Εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν
Gn. 1, 27. 4 γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ὁ δὲ ἀποκρι-
θεὶς εἶπεν Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ κτίσας ἀπ' ἀρχῆς
Gn. 2, 24. 5 **ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς** | καὶ εἶπεν **Ἕνεκα**
Eph. 5, 31. **τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν**

---

28 ει τι] μοι ὅ τι 29 *αυτ. εις τους ποδας αυτου | και παντα απ.* 30 *εως ου* 31 *ουν] δε | αὑτων* 33 *και εγώ* 34 R – *αυτω* 35 *επουρανιος | υμων τα παραπτωματα αυτων*

XIX, 3 SR[m] *οι Φαρ. | λεγ. αυτω | εξεστ. ανθρωπω* 4 *ειπ. αυτοις | κτισ.]* SR[t] *ποιησας* 5 *Ενεκεν*

μητέρα καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ
ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; ὥστε οὐκέτι εἰσὶν 6 1 Co. 7, 10. 11.
δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν,
ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. λέγουσιν αὐτῷ Τί οὖν 7 Dt. 24, 1.
Μωϋσῆς ἐνετείλατο **δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ**
ἀπολῦσαι; λέγει αὐτοῖς Ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν 8
σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι
τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ᾽ ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν
οὕτως. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν 9 Lk. 16, 18.
γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην,
μοιχᾶται. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί Εἰ οὕτως 10
ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός,
οὐ συμφέρει γαμῆσαι. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Οὐ 11 1 Co. 7, 7. 17.
πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ᾽ οἷς δέ-
δοται. εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας 12
μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι
οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ
εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν
χωρείτω.
Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς 13 13–15: Mk. 10, 13–16. Lk. 18, 15–17.
χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθη-
ταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Ἄφετε 14 18, 2. 3.
τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με·
τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. 15
Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν αὐτῷ εἶπεν Διδάσ- 16 16–30: Mk. 10, 17–31. Lk. 18, 18–30.
καλε, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον;

---

5 προσκολληθησεται 7 απολ. αυτην 9 μη επι π.] SR^{t} ει μη επι π., R^{m} παρεκτος λογου πορνειας | και γ. α. μ.] R^{m} ποιει αυτην μοιχευθηναι | SR^{t} μοιχ., και ο απολελυμενην γαμησας μοιχαται. 10 μαθ. αυτου 13 προσηνεχθη 15 αυτ. τας χειρ. 16 ειπ. αυτω | SR^{m} Διδ. αγαθε | εχω

Lk. 10, 26–28. 17 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ;
εἷς ἐστιν ὁ ἀγαθός· εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν
Ex. 20, 12–16. Dt. 5, 17–20. 18 εἰσελθεῖν, τήρει τὰς ἐντολάς. λέγει αὐτῷ Ποίας;
ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη Τό **Οὐ φονεύσεις, Οὐ μοιχεύσεις,**
Ex. 20, 12. Lv. 19, 18. Dt. 5, 16. 19 **Οὐ κλέψεις, Οὐ ψευδομαρτυρήσεις,** ¦ **Τίμα τὸν πατέρα**
καὶ τὴν μητέρα, καί **Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς**
20 **σεαυτόν.** λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος Ταῦτα πάντα
6, 20. Lk. 12, 33. 21 ἐφύλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ; ¦ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Εἰ
θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ
ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν
Ps. 62, 10. 22 ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ἀκούσας
δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος·
23 ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασι-
24 λείαν τῶν οὐρανῶν. πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκο-
πώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρήματος ῥαφίδος
εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
25 ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα
Gn. 18, 14. Job 42, 2. Zec. 8, 6. 26 λέγοντες Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; ἐμβλέψας
δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο
ἀδύνατόν ἐστιν, **παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά.**
27 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ Ἰδοὺ
ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι·
Lk. 22, 30. Dn. 7, 9. 10. 28 τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; ¦ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές
μοι, ἐν τῇ παλινγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ Υἱὸς τοῦ

---

17 SR[m] *με λεγεις αγαθον; ουδεις αγαθος, ει μη εις, ο Θεος.* | *εισελθ. εις την ζ., τηρησον* 18 *εφη*] *ειπε* 19 S(R) *πατ. σου* 20 *Παντ. ταυτα εφυλαξαμην εκ νεοτητος μου* 21 R *τοις πτωχ.* | *ουρανω* 23 *δυσκολ. πλουσ.* 24 *τρυπηματος* | SR *διελθειν* | SR *Θεου εισελθειν* 25 *μαθ. αυτου* 26 *δυν. εστι* 28 *παλιγγεν.*

ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθήσεσθε
καὶ αὐτοὶ ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς
δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. καὶ πᾶς ὅστις 29 He. 10, 34.
ἀφῆκεν οἰκίας ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα
ἢ μητέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ἐμοῦ
ὀνόματος, πολλαπλασίονα λήμψεται καὶ ζωὴν
αἰώνιον κληρονομήσει. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶ- 30 20, 16. Lk. 13, 30.
τοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. Ὁμοία γάρ 20
ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκο- 21, 33.
δεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι
ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. συμφωνήσας 2
δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν
ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. καὶ 3
ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας
ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς, ǀ καὶ ἐκείνοις εἶπεν Ὑπάγετε 4
καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον
δώσω ὑμῖν. ǀ οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν δὲ ἐξελθὼν 5
περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως.
περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους 6
ἑστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην
τὴν ἡμέραν ἀργοί; λέγουσιν αὐτῷ Ὅτι οὐδεὶς 7
ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς Ὑπάγετε καὶ
ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα. ὀψίας δὲ γενομένης 8
λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ
αὐτοῦ Κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος τὸν
μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν
πρώτων. ἐλθόντες δὲ οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην 9
ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. καὶ ἐλθόντες οἱ 10

---

28 S(R) *καθισεσθε κ. υμεις ε.* 29 *ος* | SR[m] *μητ., η γυναικα, η τ.* | *του ονομ. μου* | SR[t] *εκατονταπλασιονα* XX, 3 *περι την τρ.* 4 *κακεινοις* 5 SR – *δε* 2° | *εννατην* 6 *ενδεκ. ωραν* | *εστωτ. αργους* 7 *αμπ., και ο εαν η δικαιον λημψεσθε* 8 SR *αποδ. αυτοις* 9 *και ελθ. οι* 10 *ελθ. δε οι*

πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλεῖον λήμψονται· καὶ
11 ἔλαβον τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί. λαβόντες
12 δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου | λέγοντες
Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους
αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος
13 τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
ἑνὶ αὐτῶν εἶπεν Ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ
14 δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ἆρον τὸ σὸν καὶ
ὕπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ
Ro. 9, 16. 21. 6, 23. 15 σοί· οὐκ ἔξεστίν μοι ὃ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς
ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν ὅτι ἐγὼ
19, 30. 16 ἀγαθός εἰμι; Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι
καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.

17–19: Mk. 10, 32–34. Lk. 18, 31–33. 17 Μέλλων δὲ ἀναβαίνειν Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσό-
λυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα κατ᾽ ἰδίαν, καὶ ἐν
16, 21; 17, 22. 23. 18 τῇ ὁδῷ εἶπεν αὐτοῖς Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερο-
σόλυμα, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται
τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρι-
19 νοῦσιν αὐτὸν εἰς θάνατον, καὶ παραδώσουσιν
αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστι-
γῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ἐγερθήσεται.

20–28: Mk. 10, 35–45. 20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν
10, 2. Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνοῦσα
19, 28. 21 καὶ αἰτοῦσά τι ἀπ᾽ αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ Τί
θέλεις; λέγει αὐτῷ Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ
δύο υἱοί μου εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων
26, 39. Jn. 18, 11. 22 σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ

---

10 *πλειονα* | S(R) *ελαβ. και αυτοι ανα δην.* 12 *λεγ., Οτι* | *ημιν αυτ.* 13 *ειπ. ενι αυτων* 15 *η ουκ* | *ποιησ. ο θελω* 16 *εσχατοι· πολλοι γαρ εισι κλητοι, ολιγοι δε εκλεκτοι.* (22, 14) 17 SR *Και αναβαινων ο Ιησ.* | SR *δωδ. μαθητας* | *ιδ. εν τη οδ., και ειπ.* 18 *αυτ. θανατω* 19 *αναστησεται* 20 *παρ* 21 S(R) *δεξ. σου* | — *σου* 1°

Ἰησοῦς εἶπεν Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε
πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; λέγουσιν
αὐτῷ Δυνάμεθα. λέγει αὐτοῖς Τὸ μὲν ποτήριόν 23
μου πίεσθε, τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ
εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν τοῦτο δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς
ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ Πατρός μου. καὶ ἀκού- 24 Lk. 22, 24–26
σαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελ-
φῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς 25
εἶπεν Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατα-
κυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιά-
ζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως ἐστὶν ἐν ὑμῖν· ἀλλ᾽ 26 23, 11.
ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν
διάκονος, καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, 27 Mk. 9, 35.
ἔσται ὑμῶν δοῦλος· ὥσπερ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 28 Lk. 22, 27. Ph. 2, 7. 1 Ti. 2, 6.
οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ
δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

29–34: Mk. 10, 46–52. Lk. 18, 35–43.

Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱερειχὼ ἠκο- 29
λούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. καὶ ἰδοὺ δύο 30 15, 22.
τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες
ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες Κύριε,
ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυείδ. ὁ δὲ ὄχλος ἐπετί- 31
μησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μεῖζον
ἔκραξαν λέγοντες Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς
Δαυείδ. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς 32
καὶ εἶπεν Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; λέγουσιν αὐτῷ 33
Κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. σπλαγ- 34
χνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀμμάτων αὐτῶν,
καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

---

22 *πινειν, και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι;* 23 *και λεγ.* | *πιεσθε, και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθησεσθε·* | *ευων. μου* | *— τουτο* 26 *ουτως δε* | SR *εσται* | *γεν., εστω* 27 *εαν* | *εστω* 29 Ἱεριχω *κ.τ.λ.* 30 Ελεησ. *ημ., κυρ.* 31 *εκραζον* | Ελεησ. *ημ., κυρ.* 33 *ανοιχθωσιν ημ. οι οφθ.* 34 S(R) *οφθαλμων* | *ανεβλ. αυτων οι οφθαλμοι,* Lk. 12, 50.

1–11: Mk. 11, 1–10. Lk. 19, 29–38. Jn. 12, 12–19. 21 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον
εἰς Βηθφαγὴ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε
2 Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς ¦ λέγων αὐτοῖς
Πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν,
καὶ εὐθὺς εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ'
26, 18. 3 αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. καὶ ἐάν τις ὑμῖν
εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι Ὁ Κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει·
4 εὐθὺς δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. Τοῦτο δὲ γέγονεν
ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος
Zec. 9, 9. Is. 62, 11. 5 **Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών**
Ἰδοὺ ὁ Βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι
πραῢς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον
καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.
6 πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς
7 συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ¦ ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ
τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν τὰ ἱμάτια,
2 K. 9, 13. 8 καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ὁ δὲ πλεῖστος
ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ,
ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ
Ps. 118, 25. 26. 2 S. 14, 4. 9 ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ. οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προά-
γοντες αὐτὸν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέ-
γοντες
Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυείδ·
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου·
Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.
10 καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη
46. 11 πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα Τίς ἐστιν οὗτος; οἱ δὲ
ὄχλοι ἔλεγον Οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς ὁ
ἀπὸ Ναζαρὲθ τῆς Γαλιλαίας.

XXI, 1 *εις* 3°] *προς* | *ο Ιησ.* 2 *Πορευθητε* | *απεναντι* | *ευθεως* 3 *ευθεως* 4 *δε ολον* 5 *και πωλον* 6 *προσεταξεν* 7 *επανω* | S(R) *ιμ. αὐτων* | *επεκαθισαν* 9 —*αυτον* 11 *Ιησ. ο προφ.* | *Ναζαρετ*

Καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐξέ- 12 **12–22:** Mk. 11, 11–24. Lk. 19, 45–48. Jn. 2, 14–16.
βαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας
ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν
κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων
τὰς περιστεράς, καὶ λέγει αὐτοῖς Γέγραπται 13 Is. 56, 7. Jer. 7, 11.
Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, ὑμεῖς δὲ
αὐτὸν ποιεῖτε **σπήλαιον λῃστῶν.** Καὶ προσῆλθον 14
αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθερά-
πευσεν αὐτούς. ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ 15 Ps. 118, 25.
γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν καὶ τοὺς
παῖδας τοὺς κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας
Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυείδ, ἠγανάκτησαν, | καὶ 16 Ps. 8, 2.
εἶπαν αὐτῷ Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ
Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι
**Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω
αἶνον;** Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς 17
πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.
Πρωῒ δὲ ἐπαναγαγὼν εἰς τὴν πόλιν ἐπείνα- 18
σεν. καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν 19 Lk. 13, 6.
ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα
μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ Οὐ μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς
γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα
ἡ συκῆ. καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν 20
λέγοντες Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω 21 17, 20.
ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ
μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει
τούτῳ εἴπητε Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θά-
λασσαν, γενήσεται· καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε 22
ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήμψεσθε.

---

12 ο Ιησ. | SR^{t} *ιερον του Θεου* 13 *εποιησατε*
15 — *τους* 2° 16 *ειπον* 18 Πρωϊας | *επαναγων*
19 — Ου

23–27: Mk. 11, 27–33. Lk. 20, 1–8. Jn. 2, 18. 23 Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερὸν προσῆλθον
αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι
τοῦ λαοῦ λέγοντες Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην;
24 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ἐρωτήσω
ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ
25 ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ· τὸ βάπ-
τισμα τὸ Ἰωάνου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ
ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες
Ἐὰν εἴπωμεν Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν Διὰ τί
14, 5. 26 οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν Ἐξ
ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ
27 ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάνην. καὶ ἀπο-
κριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν Οὐκ οἴδαμεν. ἔφη
αὐτοῖς καὶ αὐτός Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ
28 ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρω-
πος εἶχεν τέκνα δύο· προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν
Τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι.
7, 21. 29 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἐγὼ κύριε, καὶ οὐκ
30 ἀπῆλθεν. προσελθὼν δὲ τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύ-
τως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐ θέλω, ὕστερον
Lk. 18, 14. 31 μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν. τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν
τὸ θέλημα τοῦ πατρός; λέγουσιν Ὁ ὕστερος.
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ
τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν
Lk. 7, 29. 32 βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. ἦλθεν γὰρ Ἰωάνης πρὸς
ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε
αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν
αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ μετεμελήθητε ὕστε-

---

23 ελθοντι αυτω 25 —το 2° | εν] S(R) παρ 26 εχ. τον Ιω. ως προφ. 27 ειπον 28 SR και προσ. | αμπ. μου 29 SR ειπ., Ου θελω· υστερον δε μεταμεληθεις, απηλθε 30 S(R) και προσ. τω | SR Εγω, κυριε· και ουκ απηλθε 31 SR λεγουσιν (S+αυτω,) Ο πρωτος 32 πρ. υμ. Ιωαν. | ου μετ.

ρον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. Ἄλλην παραβολὴν 33
ἀκούσατε. Ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης ὅστις
ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν
καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον,
καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν.
ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν 34
τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν
τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ 35
τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτει-
ναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. πάλιν ἀπέστειλεν 36
ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποί-
ησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν 37
πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων Ἐντραπή-
σονται τὸν υἱόν μου. οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν 38
υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος·
δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ σχῶμεν τὴν κλη-
ρονομίαν αὐτοῦ· καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον 39
ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. ὅταν οὖν 40
ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς
γεωργοῖς ἐκείνοις; λέγουσιν αὐτῷ Κακοὺς κα- 41
κῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώ-
σεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν
αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. λέγει 42
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς
γραφαῖς

Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη,
καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ᾿ ὑμῶν ἡ 43
βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι

33–46: Mk. 12, 1—12. Lk. 20, 9—19.
25, 14. Is. 5, 1. 2
27, 18.
Ps. 118, 22. 23. Ac. 4, 11. Ro. 9, 33. 1 P. 2, 6—8.

---

33 ανθρ. τις | εξεδοτο 38 κατασχωμεν 41 εκ-
δοσεται

Dn. 2, 34. 35. 44. 45. 44 τοὺς καρποὺς αὐτῆς. καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον
τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφʼ ὃν δʼ ἂν πέσῃ,
45 λικμήσει αὐτόν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν
11. 46 ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· καὶ ζητοῦντες αὐτὸν
κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ εἰς
2–14: 22 προφήτην αὐτὸν εἶχον. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ
Lk. 14, 16–24. Jn. 3, 29. Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λέγων
2 Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ.
3 καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς
κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον
21, 36. 4 ἐλθεῖν. πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων
Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις Ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου
ἡτοίμακα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα,
5 καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. οἱ δε
ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν,
6 ὃς δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· οἱ δὲ λοιποὶ
κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ
24, 2. 7 ἀπέκτειναν. ὁ δὲ βασιλεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψας
τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς
8 ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. τότε
λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός
13, 47; 21, 43. 9 ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι· πορεύ-
εσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους
10 ἐὰν εὕρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. καὶ
ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνή-
γαγον πάντας οὓς εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς·
11 καὶ ἐπλήσθη ὁ νυμφὼν ἀνακειμένων. εἰσελθὼν
δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν

---

44 R[m] — vers. 46 *επειδη ως προφ.*
XXII, 1 *αυτ. εν παραβ.* 4 *ηγοιμασα* 5 *ος bis*] *ὁ* | *επι*] *εις* 7 *ακουσας δε ο βασιλ.* 9 *αν*
10 SR *οσους* | S(R) *γαμος*

ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου·
καὶ λέγει αὐτῷ Ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ 12
ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη. τότε ὁ 13 8, 12.
βασιλεὺς εἶπεν τοῖς διακόνοις Δήσαντες αὐτοῦ
πόδας καὶ χεῖρας ἐκβάλετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ
ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων. Πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι 14
δὲ ἐκλεκτοί. 15–22: Mk. 12, 13—17. Lk. 20, 20—26.
Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον 15
ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. καὶ 16 Jn. 8, 6. Mk. 3, 6. Jn. 3, 2.
ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ
τῶν Ἡρῳδιανῶν λέγοντας Διδάσκαλε, οἴδαμεν
ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ
διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ
βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων· εἰπὸν οὖν ἡμῖν, 17
τί σοι δοκεῖ; ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ
οὔ; γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν 18
Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; ἐπιδείξατέ μοι τὸ 19
νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ
δηνάριον. καὶ λέγει αὐτοῖς Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη 20
καὶ ἡ ἐπιγραφή; ¦ λέγουσιν· Καίσαρος. τότε 21 Ro. 13, 7.
λέγει αὐτοῖς Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι
καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ ἀκούσαντες ἐθαύ- 22 Jn. 8, 9.
μασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν. 23–33:
Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδου- 23 Mk. 12, 18—27. Lk. 20, 27—40.
καῖοι, λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτη- Ac. 23, 6. 8.
σαν αὐτὸν ¦ λέγοντες Διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν 24 Gn. 38, 8. Dt. 25, 5. 6.
Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ
ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει
σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν 25
ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γήμας ἐτελεύτησεν,

---

13 *ειπ. ο βασ.* | *αρατε αυτον και εκβ. εις* 16 *λεγοντες* 17 *ειπε* 21 SR *λεγουσ. αυτω* 22 *απηλθον* 23 *Σ., οι λεγ.* 25 *γαμησας*

καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
26 τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ
27 τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέ-
28 θανεν ἡ γυνή. ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν τίνος τῶν
ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.
29 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Πλανᾶσθε
μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ
30 Θεοῦ. ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε
γαμίζονται, ἀλλ᾽ ὡς ἄγγελοι ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσιν.
31 περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε
8, 11. Ex. 3, 6. 32 τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λέγοντος **Ἐγώ εἰμι
ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς
Ἰακώβ;** οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων.
33 καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ
διδαχῇ αὐτοῦ.

34–40: Mk. 12, 28—31. Lk. 10, 25—28.
34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν
τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό,
35 καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων
36 αὐτόν Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ
Dt. 6, 5. 37 νόμῳ; ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ **Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν
Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ
38 σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου.** αὕτη ἐστὶν ἡ
Lv. 19, 18. 39 μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή. δευτέρα ὁμοία αὐτῇ
7, 12. Ro. 13, 10. Gal. 5, 14. 40 **Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.** ἐν
ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέ-
41–46: Mk. 12, 35—37. Lk. 20, 41—44.
41 μαται καὶ οἱ προφῆται. Συνηγμένων δὲ τῶν
Jn. 7, 42. 42 Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγων
Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱός
43 ἐστιν; λέγουσιν αὐτῷ Τοῦ Δαυείδ. λέγει αὐτοῖς

---

27 και η 28 τη ουν αναστ. 30 εκγαμιζονται | SR[m] αγγ. του Θεου | —τω 32 ο Θεος Θεος ν. 35 αυτ. και λεγων 37 δε Ιησους ειπεν 38 εστι πρωτη και μεγ. εντ. 39 SR δευτ. δε ομ. | R[t] αὕτη 40 νομ. και οι προφ. κρεμανται

Πῶς οὖν Δαυεὶδ ἐν Πνεύματι καλεῖ αὐτὸν Κύριον
λέγων

Εἶπεν Κύριος τῷ Κυρίῳ μου Κάθου ἐκ δεξιῶν μου 44 26, 64. Ps. 110, 1.
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν
σου;

εἰ οὖν Δαυεὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς αὐ- 45
τοῦ ἐστιν; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ 46
λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς ἡμέρας
ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ 23 Mk. 12, 38–40. Lk. 20, 45–47. Lk. 11, 39–52.
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ¦ λέγων Ἐπὶ τῆς Μωϋσέως 2
καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρι-
σαῖοι. πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ποιήσατε 3 Mal. 2, 7. 8.
καὶ τηρεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε·
λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. δεσμεύουσιν δὲ 4
φορτία βαρέα καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους
τῶν ἀνθρώπων, αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ
θέλουσιν κινῆσαι αὐτά. πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐ- 5 6, 1. Ex. 13, 9. Nu. 15, 38. 39.
τῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις·
πλατύνουσιν γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ
μεγαλύνουσιν τὰ κράσπεδα, φιλοῦσιν δὲ τὴν 6 Lk. 14, 7. 6, 5.
πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθ-
εδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς ¦ καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς 7
ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων
Ῥαββεί. ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε Ῥαββεί· εἷς 8
γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος, πάντες δὲ ὑμεῖς
ἀδελφοί ἐστε. καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν 9
ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ Πατὴρ ὁ

---

43 *κυρ. αυτ. καλ.* 44 *ο* Κυρ. | *υποποδιον τ.* 46 *αυτω αποκρ.*

XXIII, 3 *αν* | *υμ. τηρειν, τηρειτε και ποιειτε* 4 *δε*] *γαρ* | SR[t] *βαρ. και δυσβαστακτα* | *ανθρ.· τω δε δακτ.* 5 *γαρ*] *δε* | *κρασπ. των ιματιων αὐτων* 6 *δε*] *τε* 7 Ραββι, *ραββι* 8 *διδ.*] *καθηγητης, ο* Χριστος 9 *ο πατ. υμ., ο εν τοις ουρανοις*

10 οὐράνιος. μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, ὅτι καθη-
20, 26. 27. 11 γητὴς ὑμῶν ἐστιν εἷς ὁ Χριστός. ὁ δὲ μείζων
Pr. 29, 23. Job 22, 29. Ezk. 21, 26. Lk. 18, 14. 1 P. 5, 5. 12 ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. Ὅστις δὲ ὑψώσει
ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει
13 ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμμα-
τεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώ-
πων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς
15 εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν,
γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιά-
γετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα
προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν
15, 14. 16 υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν,
ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν
τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ
17 χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. μωροὶ καὶ τυφλοί,
τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ
18 ἁγιάσας τὸν χρυσόν; καί Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ
θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ
Ex. 29, 37. 19 δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. τυφλοί, τί γὰρ
μεῖζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον
20 τὸ δῶρον; ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ
ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ·
21 καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ
5, 34. 22 ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν· καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ
οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ
Lv. 27, 30. Mic. 6, 8. 23 καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς
καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ
ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ

---

10 S(R) *εις γαρ υμ. εστ. ο καθ., ο* 14 SR[m] *Ουαι υμιν, γραμματεις και Φαρισαιοι, υποκριται, οτι κατεσθιετε τας οικιας των χηρων, και προφασει μακρα προσευχομενοι· δια τουτο ληψεσθε περισσοτερον κριμα.* 17 *αγιαζων* 18 *Ος εαν* 19 *μωροι και τυφλ.*

ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ
τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι
κἀκεῖνα μὴ ἀφεῖναι. ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διϋλί- 24
ζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.
Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, 25 Mk. 7, 4.
ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς
παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ
ἀκρασίας. Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον 26 Tit. 1, 15. Jn. 9, 40.
τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς
αὐτοῦ καθαρόν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ 27 Ac. 23, 3.
Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις
κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται
ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ
πάσης ἀκαθαρσίας. οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν 28 Lk. 16, 15.
φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δέ ἐστε
μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. Οὐαὶ ὑμῖν, 29
γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδο-
μεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε
τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, ¦ καὶ λέγετε Εἰ ἤμεθα 30
ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμεθα
αὐτῶν κοινωνοὶ ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν.
ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευ- 31 Ac. 7, 52.
σάντων τοὺς προφήτας. καὶ ὑμεῖς πληρώσατε 32
τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ὄφεις, γεννήματα 33 3, 7.
ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προ- 34 13, 52.
φήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· ἐξ αὐτῶν 10, 23.
ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστι- 1 Th. 2, 15.
γώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε
ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· ὅπως ἔλθῃ ἐφ᾽ ὑμᾶς πᾶν 35 Gn. 4, 8. 2 Ch. 24, 20. 21.
αἷμα δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ

---

23 *τον ελεον* | *—δε* | *αφιεναι* 26 SR *ποτ. και της παροψιδος* | *αυτων* 28 *μεστ. εστε* 30 *ημεν bis* | *κοιν. αυτων* 34 *και εξ* 35 *εκχυνομενον*

αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος
Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ
36 τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.
Lk. 13, 34. 35. Ac. 7, 59. 1 Th. 2, 15. 37 Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς
προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους
πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ
τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις ἐπισυνάγει τὰ νοσσία
Jer. 22, 5; 12, 7. 1 K. 9, 7. 8. 38 αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ἰδοὺ
21, 9. Ps. 118, 26. 39 ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν. λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή
με ἴδητε ἀπ' ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Mk. 13. Lk. 21, 5–36. 24 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο,
καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ
Lk. 19, 44. 2 τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
αὐτοῖς Οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ
3 καταλυθήσεται. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ
ὄρους τῶν Ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
κατ' ἰδίαν λέγοντες Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται,
καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ συντε-
4 λείας τοῦ αἰῶνος; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
24. Jn. 5, 43. 5 αὐτοῖς Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ
Ac. 5, 36. 37. 1 Jn. 2, 18. γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες Ἐγώ
Dn. 2, 28. 6 εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. μελ-
λήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων·
ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· **δεῖ** γὰρ **γενέσθαι**, ἀλλ' οὔπω
Is. 19, 2. 2 Ch. 15, 6. 7 ἐστὶν τὸ τέλος. **ἐγερθήσεται** γὰρ **ἔθνος ἐπὶ ἔθνος**
καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ

---

37 *επισυν. ορν.* | *εαυτης* 38 SR[t] *υμων ερημος*
XXIV, 1 *επορ. απο του ιερ.* 2 *αποκρ.*] *Ιησους* |
παντα ταυτα | *ου μη* 3 (SR *εσται;*) | *και της συντ.*
6 *γαρ παντα* 7 *λιμ. και λοιμοι, κ.*

σεισμοὶ κατὰ τόπους· πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. 8
τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν καὶ ἀποκτε- 9 10, 17. 22. Jn. 16, 2.
νοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων
τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ τότε **σκανδαλισ-** 10 Dn. 11, 41.
θήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν καὶ
μισήσουσιν ἀλλήλους· καὶ πολλοὶ ψευδοπρο- 11 7, 15. 1 Jn. 4, 1.
φῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς·
καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ 12 2 Th. 2, 10. 2 Ti. 3, 1—5.
ἀγάπη τῶν πολλῶν. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, 13 10, 22. Rev. 13, 10
οὗτος σωθήσεται. καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ 14 28, 19. 10, 18
εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς
μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἥξει τὸ
τέλος. Ὅταν οὖν ἴδητε **τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως** 15 Dn. 9, 26. 27; 12, 11.
τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστὸς **ἐν τόπῳ**
ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, | τότε οἱ ἐν τῇ 16
Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ὁ ἐπὶ τοῦ δώ- 17 Lk. 17, 31.
ματος μὴ καταβάτω ἆραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ,
καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὸ 18
ἱμάτιον αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις 19
καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.
προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν 20 Ac. 1, 12.
χειμῶνος μηδὲ σαββάτῳ· ἔσται γὰρ τότε **θλῖψις** 21 Dn. 12, 1. Jl. 2, 2.
μεγάλη, **οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ**
νῦν οὐδ' οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν 22
αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ
δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι
ἐκεῖναι. τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ Ἰδοὺ ὧδε ὁ 23
Χριστός, ἤ Ὧδε, μὴ πιστεύσητε· ἐγερθήσονται 24 5. 11. Dt. 13, 1—3. 2 Th. 2, 8. 9.
γὰρ ψευδόχριστοι καὶ **ψευδοπροφῆται**, καὶ **δώσου-**
σιν σημεῖα μεγάλα **καὶ τέρατα**, ὥστε πλανῆσαι,
εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ἰδοὺ προείρηκα 25
ὑμῖν. ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν Ἰδοὺ ἐν τῇ 26

---

15 *εστως* 16 *επι* 17 *καταβαινετω* | *τα*] *τι* 18 *τα ιματια* 20 *εν σαββ.*

ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· Ἰδοὺ ἐν τοῖς τα-
Lk. 17, 23. 24. 27 μείοις, μὴ πιστεύσητε· ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ
ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσ-
μῶν, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ
Job 39, 30. Hab. 1, 8. 28 ἀνθρώπου· ὅπου ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχ-
Lk. 17, 37. 29 θήσονται οἱ ἀετοί. Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν
θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων **ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται,**
Is. 13, 10; 34, 4. **καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ**
2 P. 3, 10. **ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις**
Rev. 1, 7. 26, 64. 30 **τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.** καὶ τότε φανήσεται
Dn. 7, 13. 14. Zec. 12, 10 ss. τὸ σημεῖον τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν οὐρανῷ,
Rev. 19, 11. καὶ τότε **κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς** καὶ
ὄψονται **τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν**
νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης
1 Co. 15, 52. 1 Th. 4, 16. 31 πολλῆς· καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ **μετὰ**
Rev. 8, 1. 2. Is. 27, 13. **σάλπιγγος μεγάλης,** καὶ **ἐπισυνάξουσιν** τοὺς ἐκλεκ-
Zec. 2, 6. Dt. 30, 4. τοὺς αὐτοῦ **ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ᾽ ἄκρων**
32 **οὐρανῶν** ἕως **ἄκρων αὐτῶν.** Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς
μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς
γένηται ἁπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε
33 ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε
πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύ-
34 ραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ
5, 18. 35 αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ
ἡ γῆ παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλ-
1 Th. 5, 1. 2. 36 θωσιν. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας
οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν οὐδὲ ὁ
Gn. 6, 11–13. Lk. 17, 26. 27. 37 Υἱός, εἰ μὴ ὁ Πατὴρ μόνος. ὥσπερ γὰρ αἱ ἡμέ-
ραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ
2 P. 3, 5. 6. Gn. 7, 7. 38 τοῦ ἀνθρώπου. ὡς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις

---

27 *και η παρ.* 28 *οπου γαρ* 30 *εν τω ου.* 31 SR[t] *σαλπ. φωνης μεγ.* 34 – *οτι* 35 *παρελευσονται* 36 *και της ω.* | SR[m] – *ουδε ο Υιος* | *πατ. μου* 37 SR *Ωσπ. δε* | *και η* 38 *ωσπερ*

ἐκείναις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ
πίνοντες, γαμοῦντες καὶ γαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέ-
ρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν 39
ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας,
οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀν-
θρώπου. τότε ἔσονται δύο ἐν τῷ ἀγρῷ, εἷς 40 Lk. 17, 35. 36.
παραλαμβάνεται καὶ εἷς ἀφίεται· δύο ἀλήθουσαι 41
ἐν τῷ μύλῳ, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίε-
ται. γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ἡμέρᾳ 42 25, 13.
ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται. Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε 43 Lk. 12, 39–46.
ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ
κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν
εἴασεν διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο 44 Rev. 16, 15.
καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ
ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Τίς ἄρα ἐστὶν 45
ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος ὃν κατέστησεν
ὁ κύριος ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι
αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; μακάριος ὁ δοῦλος 46
ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει οὕτως
ποιοῦντα· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς 47 25, 21. 23.
ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ἐὰν δὲ 48 Ec. 8, 11.
εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ
Χρονίζει μου ὁ κύριος, ¦ καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς 49
συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν
μεθυόντων, ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν 50
ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει,
¦ καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ 51 8, 12.
τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ

---

38 —εκειναις | εκγαμιζοντες 39 R—και 3° 40 δυο εσοντ. | ο εις | και ο εις 41 μυλωνι 42 ποια ωρα 43 διορυγηναι 44 η ωρα ου δοκ. 45 κυρ. αυτου επι τ. θεραπειας α., τ. διδοναι 46 ποιουντα ουτως 48 ο κυρ. μου ελθειν 49 —αυτου | εσθιειν | πινειν

Lk. 12, 35. 36. Rev. 19, 7. 25 ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Τότε ὁμοιωθήσεται
ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες
λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπ-
2 άντησιν τοῦ νυμφίου. πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν
3 μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι. αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦ-
σαι τὰς λαμπάδας οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον·
4 αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις
5 μετὰ τῶν λαμπάδων ἑαυτῶν. χρονίζοντος δὲ τοῦ
6 νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. μέσης
δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν Ἰδοὺ ὁ νυμφίος, ἐξέρ-
7 χεσθε εἰς ἀπάντησιν. τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ
παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας
8 ἑαυτῶν. αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν Δότε
ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν
9 σβέννυνται. ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι
Μή ποτε οὐ μὴ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε
μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε
10 ἑαυταῖς. ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν
ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ
Lk. 13, 25. 27. 11 εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ὕστερον
δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι
7, 23. 12 Κύριε Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
24, 42. 13 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Γρηγορεῖτε
οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν.
14–30: Lk. 19, 12–27. 14 Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς
21, 33. ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρ-
Ro. 12, 6. 15 χοντα αὐτοῦ, καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα,
ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν,

XXV, 1 *αὑτων* | *απαντησιν* 2 *ησαν εξ αυτ. φρον., και π. μωραι* 3 *αιτινες μ.* | S(R) *λαμπ. εαυτων* 4 *αγγ. αὑτων* | *λαμπ. αὑτων* 6 *νυμφ. ερχεται* | SR *απ. αυτου* 7 *αὑτων* 8 *ειπον* 9 *ουκ αρκ.* | *πορ. δε μ.* 13 *ωρ., εν η ο υιος του ανθρωπου ερχεται*

καὶ ἀπεδήμησεν. εὐθέως | πορευθεὶς ὁ τὰ πέντε 16
τάλαντα λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκέρδησεν
ἄλλα πέντε· ὡσαύτως ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα 17
δύο. ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξεν γῆν καὶ 18
ἔκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. μετὰ δὲ 19
πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων
καὶ συναίρει λόγον μετ᾽ αὐτῶν. καὶ προσελθὼν ὁ 20
τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε
τάλαντα λέγων Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέ-
δωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα. ἔφη 21 28. 24, 45–47. Lk. 16, 10.
αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ,
ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω·
εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν 22
καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα εἶπεν Κύριε, δύο τάλαντά
μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα.
ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ 23 21.
πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε κατα-
στήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς 24
εἶπεν Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος,
θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν
οὐ διεσκόρπισας· καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα 25
τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν.
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ Πονηρὲ 26
δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ
ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; ἔδει 27
σε οὖν βαλεῖν τὰ ἀργύριά μου τοῖς τραπεζείταις,
καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ.
ἄρατε οὖν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ 28

---

15 απεδημησεν ευθεως. 16 πορ. δε | ειργασατο | SR εποιησεν α. π. ταλαντα 17 SR ωσ. και ο | εκερδ. και αυτος 18 εν τη γη | απεκρυψε 19 χρον. πολ. | μετ αυτ. λογ. 20 εκερδ. επ αυτοις 21 εφη δε 22 SR δε και | ταλ. λαβων | εκερδ. επ αυτοις 26 (SR διεσκορπισα·) 27 ουν σε | το αργυριον

13, 12. 29 ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα· τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δο-
θήσεται καὶ περισσευθήσεται· τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος
8, 12. 30 καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. καὶ τὸν ἀχρεῖον
δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ
ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
16, 27. Zec. 14, 5. Rev. 20, 11—13. 31 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ
αὐτοῦ καὶ **πάντες οἱ ἄγγελοι μετ᾽ αὐτοῦ**, τότε
Ro. 14, 10. 32 καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· καὶ συναχθή-
σονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ
ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν
Ezk. 34, 17. 33 ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει
τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια
34 ἐξ εὐωνύμων. τότε ἐρεῖ ὁ Βασιλεὺς τοῖς ἐκ δε-
ξιῶν αὐτοῦ Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου,
κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν
Is. 58, 7. 35 ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώ-
κατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος
36 ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ
με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ
6, 3. 37 ἤμην καὶ ἤλθατε πρός με. τότε ἀποκριθήσονται
αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες Κύριε, πότε σε εἴδομεν
πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτί-
38 σαμεν; πότε δέ σε εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν,
39 ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; πότε δέ σε εἴδομεν
ἀσθενοῦντα ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρὸς σέ;
Pr. 19, 17. He 2, 11. 40 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἐφ᾽ ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν
7, 23. Rev. 20, 10. 15. 41 μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. τότε ἐρεῖ
καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων Πορεύεσθε ἀπ᾽ ἐμοῦ κατ-
ηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον
42 τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐπείνασα

---

29 *απο δε τ.* 30 *εκβαλλετε* 31 *οι αγιοι αγγ.*
32 *συναχθησεται* | *αφοριει* 36 *ηλθετε* 39 *ασθενη*
41 *οι κατ.*

γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ οὐκ
ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ 43
με, γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενὴς καὶ
ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. τότε ἀπο- 44
κριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες Κύριε, πότε σε
εἴδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ
ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; τότε 45
ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων,
οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι 46 Jn. 5, 29. Dn. 12, 2.
εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας 26 7, 28; 11, 1; 13, 53; 19, 1.
τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, 2 2–5: Mk. 14, 1. 2. Lk. 22, 1. 2. 20, 18.
καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ
σταυρωθῆναι. Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς 3
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ
ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνεβου- 4
λεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ
ἀποκτείνωσιν· ἔλεγον δέ Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα 5
μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.
Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ 6 6–13: Mk. 14, 3–9. Lk. 7, 36–50. Jn. 12, 1–8.
Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ 7
ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου βαρυτίμου καὶ κατέ-
χεεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνακειμένου. ἰδόντες 8
δὲ οἱ μαθηταὶ ἠγανάκτησαν λέγοντες Εἰς τί ἡ
ἀπώλεια αὕτη; ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι 9
πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς 10 Lk. 11, 7.
εἶπεν αὐτοῖς Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί;

---

44 αποκρ. αυτω
XXVI, 3 αρχ. και οι γραμματεις κ. 4 κρατ. δολω
7 αλαβ. μυρ. εχ. βαρ. | την κεφαλην 8 μαθ. αυτου
9 ηδυνατο | τουτο το μυρον | S(R) τοις πτωχ.

Dt. 15, 11. 11 ἔργον γὰρ καλὸν ἠργάσατο εἰς ἐμέ· ¦ πάντοτε γὰρ
τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάν-
12 τοτε ἔχετε· βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο
ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με
13 ἐποίησεν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ
τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαλη-
θήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον
14–16: Mk. 14, 10. 11. Lk. 22, 3–6. 14 αὐτῆς. Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ
λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχι-
Jn. 11, 57. Zec. 11, 12. 15 ερεῖς ¦ εἶπεν Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν
παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα
1 Ti. 6, 9. 10. 16 ἀργύρια. καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα
αὐτὸν παραδῷ.
17–19: Mk. 14, 12–16. Lk. 22, 7–13. Ex. 12, 18–20. 17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ
μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες Ποῦ θέλεις ἑτοι-
21, 8. 18 μάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ὁ δὲ εἶπεν
Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἴπατε
αὐτῷ Ὁ Διδάσκαλος λέγει Ὁ καιρός μου ἐγγύς
ἐστιν· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μα-
19 θητῶν μου. καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέ-
ταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.
20–30: Mk. 14, 17–26. Lk. 22, 14–23. Jn. 13, 21–26. 20 Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα
21 μαθητῶν. καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν Ἀμὴν
22 λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. καὶ
λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ εἷς
23 ἕκαστος Μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ
24 τρυβλίῳ, οὗτός με παραδώσει. ὁ μὲν Υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ,
οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ Υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ
25 ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ἀποκριθεὶς δὲ

---

10 ειργ. 17 λεγ. αυτω 20 SR^{m} — μαθ.
22 αυτω εκ. αυτων 23 εν τω τρ. την χ.

Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν Μήτι ἐγώ εἰμι,
Ῥαββεί; λέγει αὐτῷ Σὺ εἶπας. Ἐσθιόντων 26 14, 19. 1 Co. 11, 23–25.
δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον καὶ εὐλογήσας
ἔκλασεν καὶ δοὺς τοῖς μαθηταῖς εἶπεν Λάβετε
φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν 27
ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων
Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· | τοῦτο γάρ ἐστιν **τὸ αἷμά** 28 Ex. 24, 8. Jer. 31, 31. Zec. 9, 11.
μου τῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον
εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πίω 29
ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου
ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ'
ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Πατρός μου. Ps. 113–118.
Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. 30 Lk. 22, 39. Jn. 18, 1.
Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Πάντες ὑμεῖς σκαν- 31 **31–35:**
δαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· Mk. 14, 27–31. Lk. 22, 31–34.
γέγραπται γάρ **Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ δια-** Zec. 13, 7. Jn. 16, 32.
σκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης· μετὰ 32 28, 7.
δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλι-
λαίαν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ Εἰ 33
πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε
σκανδαλισθήσομαι. ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν 34 Jn. 13, 38.
λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα
φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με. λέγει αὐτῷ ὁ 35 56.
Πέτρος Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή
σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ
εἶπαν.

Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον 36 **36–46:** Mk. 14, 32–42. Lk. 22, 40–46.
λεγόμενον Γεθσημανεί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς
Καθίσατε αὐτοῦ ἕως οὗ ἀπελθὼν ἐκεῖ προσεύξω-

---

26 *τον αρτ.* | *εδιδου τ. μ., και ειπε* 27 SR[m] *το ποτ.* 28 *μου, το* | SR[m] *της καινης δ.* | *εκχυνομενον* 29 *οτι ου* | *γεννηματος* 31 *διασκορπισθησεται* 33 Ει *και* 35 *ειπον* 36 Γεθσημανῆ | R *μαθ. αυτου* | *προσ. εκει*

He. 5, 7. 37 μαι. καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο
υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.
Ps. 43, 5. Jn. 12, 27. 38 τότε λέγει αὐτοῖς Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου
ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ'
Jn. 18, 11. He. 5, 8. 39 ἐμοῦ. καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσ-
ωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων Πάτερ
μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ
ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς
40 σύ. καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὑρίσκει
αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ Οὕτως
οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ;
He. 2, 14; 4, 15. 41 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε
εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ
42 σὰρξ ἀσθενής. πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν
προσηύξατο λέγων Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται
τοῦτο παρελθεῖν ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ
43 θέλημά σου. καὶ ἐλθὼν πάλιν εὗρεν αὐτοὺς
καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βε-
2 Co. 12, 8. 44 βαρημένοι. καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ἀπελθὼν
προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν
45 πάλιν. τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ
λέγει αὐτοῖς Καθεύδετε λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε·
ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
Jn. 14, 31. 46 παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε,
47–56: Mk. 14, 43—50. Lk. 22, 47—53. Jn. 18, 3—12. 47 ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με. Καὶ
ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα
ἦλθεν, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαι-
ρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσ-
48 βυτέρων τοῦ λαοῦ. ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν
ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων Ὃν ἂν φιλήσω

---

39 *παρελθετω* 41 (R^m *γρηγορειτε, και προσευχεσθε ινα*) 42 *τουτο το ποτηριον παρ. απ εμου* 43 *ελθ. ευρισκει αυτ. παλ.* 44 *απελθ. παλ.* | *—παλιν* 2° 45 *μαθ. αὐτου* | *το λοιπ.*

αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. καὶ εὐθέως προσ- 49
ελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν Χαῖρε, Ῥαββεί, καὶ
κατεφίλησεν αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ 50
Ἑταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει. τότε προσελθόντες ἐπέ-
βαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν
αὐτόν. καὶ ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνας 51
τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ
πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ
τὸ ὠτίον. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀπό- 52 Gn. 9, 6. Rev. 13, 10.
στρεψον τὴν μάχαιράν σου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς·
πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ
ἀπολοῦνται. ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι παρακα- 53 Jl. 3, 11.
λέσαι τὸν Πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι
πλείω δώδεκα λεγιῶνας ἀγγέλων; πῶς οὖν πλη- 54
ρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; Ἐν 55
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις Ὡς
ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων
συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθε-
ζόμην διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. Τοῦτο 56 31.
δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν
προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες
αὐτὸν ἔφυγον.

Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον 57 57–75: Mk. 14, 53–72. Lk. 22, 54–71. Jn. 18, 12–27.
πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς
καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. ὁ δὲ Πέτρος 58
ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ
ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν
ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ 59
τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ
τοῦ Ἰησοῦ ὅπως αὐτὸν θανατώσωσιν, καὶ οὐχ 60

---

50 εφ ω | (παρει;) 52 σου την μαχ. | εν μαχαιρα 53 δυν. αρτι | μοι πλειους η δ. λεγεωνας 55 εξηλθετε | ημ. προς υμας εκαθεζομην διδ. εν τ. ιερ. 59 αρχ. και οι πρεσβυτεροι κ.

εὗρον πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων.
Jn. 2, 19–21. 61 ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο | εἶπαν Οὗτος ἔφη
Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ
62 τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρ-
χιερεὺς εἶπεν αὐτῷ Οὐδὲν ἀποκρίνῃ, τί οὗτοί σου
27, 12. 63 καταμαρτυροῦσιν; | ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ
ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ
Θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ
Ps. 110, 1. 16, 27; 24, 30. Dn. 7, 13. 64 Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς
Σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε **τὸν
Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνά-
μεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.**
9, 3. Jn. 10, 33. 65 τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
λέγων Ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν
μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν·
Jn. 19, 7. Lv. 24, 16. 66 | τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν Ἔνοχος
Is. 50, 6. 67 θανάτου ἐστίν. Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν
68 | λέγοντες Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστιν
69 ὁ παίσας σε; Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω
ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη
λέγουσα Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλι-
70 λαίου. ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων λέγων
71 Οὐκ οἶδα τί λέγεις. ἐξελθόντα δὲ εἰς τὸν πυ-
λῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ Οὗτος
72 ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. καὶ πάλιν
ἠρνήσατο μετὰ ὅρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.
73 μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον
τῷ Πέτρῳ Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ

---

60 *ευρον· και πολλ. ψευδ. προσ., ουχ ευρον* | *δυο ψευδομαρτυρες* 61 *ειπον* | SR *οικοδ. αυτον* 62 (SR *αποκρινη;*) 63 *και αποκριθεις* 65 *Οτι εβλ.* | *βλασφ. αυτου* 66 *ειπον* 69 *εξω εκαθ.* 71 *δε αυτον* | SR *Και ουτος* 72 *μεθ*

ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. τότε ἤρξατο κατα- 74
θεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρω-
πον. καὶ εὐθὺς ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ¦ καὶ ἐμνήσθη 75 34.
ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Ἰησοῦ εἰρηκότος ὅτι Πρὶν
ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με· καὶ ἐξ-
ελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.
Πρωΐας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον 27 Mk. 15, 1. Lk. 22, 66.
πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ Jn. 18, 28.
κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὥστε θανατῶσαι αὐτόν· καὶ 2 Lk. 23, 1. Jn. 18, 31. 32.
δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν Πει-
λάτῳ τῷ ἡγεμόνι. Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδοὺς 3 26, 15.
αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἔστρεψεν τὰ
τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ πρεσβυ-
τέροις ¦ λέγων Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. 4
οἱ δὲ εἶπαν Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψῃ. ¦ καὶ ῥίψας 5 Ac. 1, 18. 2 S. 17, 23.
τὰ ἀργύρια εἰς τὸν ναὸν ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελ-
θὼν ἀπήγξατο. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ 6 Mk. 12, 41.
ἀργύρια εἶπαν Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν
κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν. συμβούλιον 7
δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ
κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. διὸ ἐκλήθη ὁ 8 Ac. 1, 19.
ἀγρὸς ἐκεῖνος Ἀγρὸς αἵματος ἕως τῆς σήμερον.
τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προ- 9 Zec. 11, 12. 13. Jer. 32, 6–9.
φήτου λέγοντος **Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια,
τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν
Ἰσραήλ, καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως,** 10
καθὰ συνέταξέν μοι Κύριος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐστάθη 11 11–14: Mk. 15, 2–5.
ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν Lk. 23, 2. 3. Jn. 18, 29–38.

---

74 καταναθεματιζειν | ευθεως 75 του Ιησ. ειρ. αυτω

XXVII, 2 παρεδ. αυτον Ποντιω Πιλατω 3 SR παραδιδους | απεστρεψε | και τοις 4 αθω.] R^m δικαιον | ειπον | οψει 5 εν τω ναω 6 ειπον 10 R^m εδωκα 11 S(R) εστη

ὁ ἡγεμὼν λέγων Σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰου-
26, 63. Is. 53, 7. 12 δαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη Σὺ λέγεις. ¦ καὶ ἐν τῷ
κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ
13 πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. τότε λέγει
αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος Οὐκ ἀκούεις πόσα σου κατα-
Jn. 19, 9. 14 μαρτυροῦσιν; καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ
15–26: ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.
Mk. 15, 6–15. Lk. 23, 13–25. Jn. 18, 39–19, 1. 15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα
16 τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν ἤθελον. εἶχον δὲ τότε δέσ-
17 μιον ἐπίσημον λεγόμενον Βαραββᾶν. συνηγ-
μένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος Τίνα
θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν
Jn. 11, 47. 48; 12, 19. 18 λεγόμενον Χριστόν; ᾔδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον
19 παρέδωκαν αὐτόν. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ
βήματος ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ
λέγουσα Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ·
πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν.
20 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς
ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ
21 Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν
εἶπεν αὐτοῖς Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπο-
22 λύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν Τὸν Βαραββᾶν. ¦ λέγει
αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν
λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν πάντες Σταυρω-
23 θήτω. ¦ ὁ δὲ ἔφη Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ
δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες Σταυρωθήτω.
Dt. 21, 6. 24 ἰδὼν δὲ ὁ Πειλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλ-
λον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο
τὰς χεῖρας κατέναντι τοῦ ὄχλου λέγων Ἀθῷός
Ac. 5, 28. 25 εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. καὶ
ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ'

---

11 SR εφη αυτω 12 και των πρ. 17 (SR υμιν;) 21 ειπον, Βαρ. 22 λεγουσ. αυτω 23 δε ηγεμων 24 απεναντι | SR[t] αιμ. του δικαιου τ.

ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. τότε ἀπέλυσεν 26
αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελ-
λώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.
Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλα- 27 **27–30:**
βόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον Mk. 15, 16–19. Jn. 19, 2. 3.
ἐπ᾽ αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. καὶ ἐκδύσαντες 28
αὐτὸν χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ, καὶ 29
πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ
αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ
ἐνέπαιξαν αὐτῷ λέγοντες Χαῖρε, Βασιλεῦ τῶν
Ἰουδαίων, καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν 30 Is. 50, 6.
κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. **31–56:**
καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν 31 Mk. 15, 20–41.
χλαμύδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, Lk. 23, 26. 33–49. Jn. 19, 16–30.
καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. Ἐξερ- 32
χόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι
Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν
αὐτοῦ. Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολ- 33
γοθᾶ, ὅ ἐστιν Κρανίου τόπος λεγόμενος, ἔδωκαν 34 Ps. 69, 21.
αὐτῷ πιεῖν οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ
γευσάμενος οὐκ ἠθέλησεν πιεῖν. σταυρώσαντες 35 Ps. 22, 18.
δὲ αὐτὸν διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βάλλοντες
κλῆρον, καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. 36
καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν 37
αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ
ΙΗΣΟΥΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.
Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εἷς ἐκ 38 Is. 53, 12.

---

28 R[m] *ενδυσαντες* | *αυτ., περιεθ. αυτω χλ. κοκκ.* 29 *την κεφαλην* | *επι την δεξιαν* | *ενεπαιζον* | *ο βασιλευς* 33 *ος εστι λεγομενος* Κρ. *τ.* 34 *οξος* | *ηθελε* 35 + *ινα πληρωθη το ρηθεν υπο του προφητου, Διεμερισαντο τα ιματια μου εαυτοις, και επι τον ιματισμον μου εβαλον κληρον.*

Ps. 22, 7; 109, 25. 39 δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. Οἱ δὲ παραπορευό-
μενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν **κινοῦντες τὰς κεφαλὰς**
26, 61. Jn. 2, 19. 40 **αὐτῶν** ¦ καὶ λέγοντες Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ
ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν, εἰ
Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, καὶ κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
41 ὁμοίως οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμ-
42 ματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον Ἄλλους ἔσωσεν,
ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· Βασιλεὺς Ἰσραήλ
ἐστιν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πισ-
Ps. 22, 8. Sap. 2, 13. 18–20. 43 τεύσομεν ἐπ᾽ αὐτόν. **πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν,**
ῥυσάσθω νῦν **εἰ θέλει αὐτόν**· εἶπεν γὰρ ὅτι Θεοῦ
44 εἰμι Υἱός. τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ οἱ λησταὶ οἱ συνσταυ-
45 ρωθέντες σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. Ἀπὸ δὲ
ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν
Ps. 22, 1. 46 ἕως ὥρας ἐνάτης. περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν
ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων **Ἠλεὶ**
Ἠλεὶ λεμὰ σαβαχθανεί; τοῦτ᾽ ἔστιν Θεέ μου
47 **Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες**; τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ
ἑστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἠλείαν φωνεῖ
Ps. 69, 21. 48 οὗτος. καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ
λαβὼν σπόγγον πλήσας τε **ὄξους** καὶ περιθεὶς
49 καλάμῳ **ἐπότιζεν** αὐτόν. οἱ δὲ λοιποὶ εἶπαν
Ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλείας σώσων αὐτόν.
50 ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν
Ex. 26, 31. He. 10, 19. 20. 51 τὸ πνεῦμα. Καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ
Am. 8, 3 Lxx; 9, 1. ἐσχίσθη ἀπ᾽ ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο, καὶ ἡ γῆ
52 ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, ¦ καὶ τὰ
μνημεῖα ἀνεῴχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν

---

40 (SR *σεαυτον·*) | SR – *και* 3° 41 Ομ. *δε* | SR *και οι* 42 (R[m] *σωσαι;*) | *ει βασ.* | *πιστ. αυτω* 43 SR *νυν αυτον* 44 – *συν* | *ων. αυτω* 46 SR Ἠλι, Ἠλι, λαμα σαβαχθανι 47 *εστωτων* 49 *ελεγον* | fin R[m] + *αλλος δε λαβων λογχην ενυξεν αυτου την πλευραν, και εξηλθεν υδωρ και αιμα.* 51 SR *εις δυο απο αν. εως κατω*

κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν· καὶ ἐξελθόντες 53 Ac. 26, 23. Dn. 12, 2.
ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον
εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.
Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες 54
τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ γινόμενα
ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες Ἀληθῶς Θεοῦ
Υἱὸς ἦν οὗτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ 55 Lk. 8, 2. 3.
ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν
τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ·
ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Μαρία ἡ τοῦ 56 20, 20.
Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴφ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν
υἱῶν Ζεβεδαίου.

57–61: Mk. 15, 42–47. Lk. 23, 50–55. Jn. 19, 38–42. Ex. 34, 25.

Ὀψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος 57
ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς
ἐμαθητεύθη τῷ Ἰησοῦ· οὗτος προσελθὼν τῷ 58
Πειλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ
Πειλᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι. καὶ λαβὼν τὸ 59
σῶμα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ ἐν σινδόνι καθαρᾷ,
καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ 60 Is. 53, 9.
ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον
μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. Ἦν δὲ 61
ἐκεῖ Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία,
καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. Τῇ δὲ ἐπαύ- 62
ριον, ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν Παρασκευήν, συνήχ-
θησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πειλᾶτον
λέγοντες Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλά- 63 40. 12, 40.
νος εἶπεν ἔτι ζῶν Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι.
κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς 64
τρίτης ἡμέρας, μή ποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ
κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἴπωσιν τῷ λαῷ Ἠγέρθη
ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη

---

52 ηγερθη 54 γενομενα 56 SR Ιωσῆ
57 εμαθητευσε 58 αποδ. το σωμα 59 — εν
61 Μαρια 64 SR μαθ. αυτου | νυκτος κλ.

65 χείρων τῆς πρώτης. ἔφη αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος
Ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴ-
Dn. 6, 17. 66 δατε. οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον
σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.
1–10: Mk. 16, 1—10. Lk. 24, 1—10. Jn. 20, 1—18. 28 Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν
σαββάτων, ἦλθεν Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ
2 ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. καὶ ἰδοὺ
σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου
καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν ἀπεκύλισεν
17, 2. Ac. 1, 10. 3 τὸν λίθον καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ
εἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ
4 λευκὸν ὡς χιών. ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ
ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγενήθησαν ὡς
5 νεκροί. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς
γυναιξίν Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι
12, 40; 16, 21; 17, 23; 20, 19. Ac. 2, 36. 6 Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε· οὐκ ἔστιν
ὧδε· ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν
26, 32. 7 τόπον ὅπου ἔκειτο. καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν,
καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ
8 αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. | καὶ ἀπελθοῦσαι
ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς
μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
9 καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦς ὑπήντησεν αὐταῖς λέγων Χαί-
ρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς
He. 2, 11. 10 πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. τότε λέγει αὐταῖς
Gn. 45, 4; 50, 19. ὁ Ἰησοῦς Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε
τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλι-
11 λαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται. Πορευομένων δὲ

---

65 εφη δε

XXVIII, 1 Μαρια 2 — και 2° | λιθ. απο της θυρας 3 ιδεα | ωσει χ. 4 εγενοντο ωσει 6 SR[t] εκ. ο Κυριος 8 εξελθουσαι 9 Ως δε επορευοντο απαγγειλαι τοις μαθηταις αυτου, και ιδ. ο Ιησ. απηντησεν

αὐτῶν ἰδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν
πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ
γενόμενα. καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυ- 12
τέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ
ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, | λέγοντες Εἴπατε ὅτι 13 27, 64.
Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν
ἡμῶν κοιμωμένων. καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ 14
τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους
ποιήσομεν. οἱ δὲ λαβόντες ἀργύρια ἐποίησαν 15
ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος
παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας. Οἱ 16 7.
δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλι-
λαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
| καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν, οἱ δὲ ἐδίσ- 17
τασαν. καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν 18 11, 27. Eph. 1, 20–22. Dn. 7, 14.
αὐτοῖς λέγων Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐ-
ρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. πορευθέντες οὖν μαθη- 19 Mk. 16, 15. 16.
τεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς
τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ
῾Αγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν 20 18, 20. Jn. 14, 23.
πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ᾽
ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας
τοῦ αἰῶνος.

---

14 SR *πεισ. αυτον* 15 *τα αργ.* | S(R) — *ημερας*
17 *προσεκ. αυτω* 18 SR — *της* 20 *αιωνος. Αμην.*

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ <Υἱοῦ
Θεοῦ>.
2–8: Mt. 3, 1–12. Lk. 3, 1–18. Jn. 1, 19–30. 2 Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἡσαΐᾳ τῷ προφήτῃ
Ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
Mal. 3, 1. Mt. 11, 10. Jn. 3, 28. **ώπου σου,**
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου·
Is. 40, 3. 3 **φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ**
Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ,
4 ἐγένετο Ἰωάνης ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ κη-
ρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρ-
5 τιῶν. καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ
Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμεῖται πάντες, καὶ
ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ
2 K. 1, 8. Zec. 13, 4. 6 ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. καὶ ἦν ὁ
Ἰωάνης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην
δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἔσθων
Ac. 13, 25. 7 ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. καὶ ἐκήρυσσεν λέγων
Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ
εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑπο-
8 δημάτων αὐτοῦ. ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι,
αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς Πνεύματι Ἁγίῳ.

Inscr. ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

I, 1 SR[t] Χρ. *υιου* (*του*) Θεου 2 ⸆ *ως* | SR[m] *εν τοις προφηταις* | Ιδου *εγω* | *σου εμπροσθεν σου* 3 (*αυτου*.) 4 – ο | S(R) *και κηρ*. 5 Ιεροσ.· *και εβαπτ. παντες εν τ*. Ιορδ. *ποτ. υπ αυτ*. 6 *ην δε* Ιω. | *εσθιων* 8 *εγω μεν* | S(R) *εν υδ*. | S(R) *εν* Πν.

Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν 9
Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπ-
τίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάνου. καὶ εὐθὺς 10
ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς
οὐρανοὺς καὶ τὸ Πνεῦμα ὡς περιστερὰν κατα-
βαῖνον εἰς αὐτόν· καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν 11
οὐρανῶν Σὺ εἶ ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ
εὐδόκησα. Καὶ εὐθὺς τὸ Πνεῦμα αὐτὸν ἐκ- 12
βάλλει εἰς τὴν ἔρημον. καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ 13
τεσσεράκοντα ἡμέρας πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ
Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι
διηκόνουν αὐτῷ.

Καὶ μετὰ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάνην ἦλθεν 14
ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐ-
αγγέλιον τοῦ Θεοῦ ¦ καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται 15
ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετα-
νοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Καὶ 16
παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας
εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Σίμωνος
ἀμφιβάλλοντας ἐν τῇ θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλεεῖς.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ 17
ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλεεῖς ἀνθρώπων. καὶ 18
εὐθὺς ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ.
Καὶ προβὰς ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ 19
Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ
αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα.
καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν 20

9–11 Mt. 3, 13–17. Lk. 3, 21. 22. Jn. 1, 31–34.
Lk. 2, 51.
9, 7. Ps. 2, 7. Is. 42, 1.
12. 13: Mt. 4, 1–11. Lk. 4, 1–13.
Ps. 91, 13. Jn. 1, 51.
14. 15: Mt. 4, 12–17. Lk. 4, 14. 15.
Gal. 4, 4.
16–20: Mt. 4, 18–22. Lk. 5, 1–11.
Mt. 13, 47.

---

9 υπο Ιω. εις τ. Ι. 10 ευθεως | απο | ωσει | επ αυτ. 11 εν ω 13 ην εκει | ημερ. τεσσαρ. 14 SR Μετα δε το | της βασιλειας του Θ. 16 Περιπατων δε π. | R του Σιμ. S αυτου | βαλλοντας αμφιβληστρον | αλιεις 17 αλιεις 18 ευθεως | δικτ. αὐτων 19 προβ. εκειθεν ολ. 20 (it. 21.29.30.43) ευθεως

πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν
μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.
21–28: Lk. 4, 31–37. 21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναούμ· καὶ
Mt. 4, 13. εὐθὺς τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συνα-
Mt. 7, 28. 29. 22 γωγὴν ἐδίδασκεν. καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ
διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξου-
23 σίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. Καὶ
εὐθὺς ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν
5, 7. Ps. 16, 10. 24 πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξεν | λέγων Τί
ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι
25 ἡμᾶς. οἶδά σε τίς εἶ, ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ. | καὶ
ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Φιμώθητι καὶ ἔξελθε
9, 26. 26 ἐξ αὐτοῦ. καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ
ἀκάθαρτον καὶ φωνῆσαν φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν
27 ἐξ αὐτοῦ. καὶ ἐθαμβήθησαν ἅπαντες, ὥστε συν-
ζητεῖν αὐτοὺς λέγοντας Τί ἐστιν τοῦτο; διδαχὴ
καινὴ κατ᾽ ἐξουσίαν· καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκα-
28 θάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. καὶ
ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς πανταχοῦ εἰς ὅλην
29–34: Mt. 8, 14–16. Lk. 4, 38–41. 29 τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας. Καὶ εὐθὺς ἐκ
τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν
Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάνου.
30 ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ
31 εὐθὺς λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. καὶ προσελθὼν
ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρός· καὶ ἀφῆκεν
32 αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ διηκόνει αὐτοῖς. Ὀψίας
δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυσεν ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς
αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαι-

---

23 —ευθυς 24 Εα, τι | (SR ημας;) 25 SR Ιησ., λεγων 26 και κραξαν 27 παντες | αυτους] S προς αὐτους R πρ. ἑαυτους | τις η διδ. η κ. αυτη, οτι κ. εξουσιαν και (R καινη· κατ) 28 Εξηλθε δε | —παντ. 29 R^m εξελθων ηλθεν 31 χειρ. αυτης | πυρ. ευθεως 32 εδυ

μονιζομένους· καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη 33
πρὸς τὴν θύραν. καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς 34 Lk. 4, 41. Ac. 16, 17. 18.
ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ
ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι
ᾔδεισαν αὐτόν. Καὶ πρωῒ ἔννυχα λίαν ἀναστὰς 35 **35–39:** Lk. 4, 42–44.
ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κἀκεῖ
προσηύχετο. καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν Σίμων καὶ οἱ 36
μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ εὗρον αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ 37
ὅτι Πάντες ζητοῦσίν σε. καὶ λέγει αὐτοῖς 38
Ἄγωμεν ἀλλαχοῦ εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις,
ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον. καὶ 39
ἦλθεν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν εἰς
ὅλην τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν 40 **40–45:** Mt. 8, 2–4. Lk. 5, 12–16.
αὐτὸν καὶ γονυπετῶν λέγων αὐτῷ ὅτι Ἐὰν θέλῃς
δύνασαί με καθαρίσαι. καὶ σπλαγχνισθεὶς ἐκ- 41
τείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἥψατο καὶ λέγει αὐτῷ
Θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ᾽ 42
αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθερίσθη. καὶ ἐμβριμη- 43 3, 12; 7, 36.
σάμενος αὐτῷ εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν, καὶ λέγει 44 Lv. 13, 49; 14, 2–32.
αὐτῷ Ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε
σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ
καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρ-
τύριον αὐτοῖς. ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν 45
πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι
αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ᾽
ἔξω ἐπ᾽ ἐρήμοις τόποις ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς
αὐτὸν πάντοθεν.

---

33 *και η πολ. ολ. επισυνηγ. ην* 34 R^m *αυτον Χριστον ειναι* 35 *εννυχον* 36 *κατεδιωξαν αυτ. ο Σ.* 37 *ευροντες αυτ., λεγ.* 38 – *αλλαχ.* | *κακει* | *εξεληλυθα* 39 *ηλθ.*] *ην* | *εν ταις συναγωγαις α.* 40 SR^t *γον. αυτον, και* (R^m –) 41 *ο δε Ιησους σπλ.* | *χ., ηψ. αυτ.* 42 *και ειποντος αυτου, ευθεως* | *εκαθαρισθη* 44 *αλλ* 45 *επ*] *εν* | *πανταχοθεν*

1–12: Mt. 9, 1–8. Lk. 5, 17–26.

2 Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι' ἡμε-
2 ρῶν ἠκούσθη ὅτι ἐν οἴκῳ ἐστίν. καὶ συνήχθησαν
πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν
3 θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. καὶ ἔρχον-
ται φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν αἰρόμενον
4 ὑπὸ τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσενέγκαι
αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν στέγην
ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβαττον
5 ὅπου ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. καὶ ἰδὼν ὁ
Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ
6 Τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ἦσαν δέ τινες
τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζό-
Is. 43, 25. 7 μενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν | Τί οὗτος οὕτως
λαλεῖ; βλασφημεῖ· τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρ-
8 τίας εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός; καὶ εὐθὺς ἐπιγνοὺς ὁ
Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως διαλογί-
ζονται ἐν ἑαυτοῖς, λέγει αὐτοῖς Τί ταῦτα δια-
9 λογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστιν
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ Ἀφίενταί
σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν Ἔγειρε καὶ ἆρον τὸν
10 κράβαττόν σου καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι
ἐξουσίαν ἔχει ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἁμαρ-
11 τίας ἐπὶ τῆς γῆς,—λέγει τῷ παραλυτικῷ | Σοὶ
λέγω, ἔγειρε ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὕπαγε
12 εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἠγέρθη καὶ εὐθὺς ἄρας
τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ἔμπροσθεν πάντων, ὥστε

II, 1 Και παλ. εισηλθεν | και ηκ. | S(R) εις οικον 2 και ευθεως 3 ερχ. πρ. αυτ., παρ. φερ. 4 SR[t] προσεγγισαι | κραββατον (κτλ.) εφ ω ο 5 ιδων δε ο | αφεωνται σοι αι αμ. σου 7 (λαλει βλασφημιας;) 8 ευθεως | λεγ.] ειπεν 9 Αφεωνται σοι αι | Εγειραι | σου τον κραββ. 10 S αφ. επι της γης αμ. R επι τ. γ. αφ. αμ. 11 εγειραι, και 12 ηγ. ευθεως, και αρ. | εναντιον

ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν Θεὸν λέγοντας ὅτι Οὕτως οὐδέποτε εἴδαμεν.

Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ 13 **13–17:** Mt. 9, 9–13. Lk. 5, 27–32.
πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν
αὐτούς. Καὶ παράγων εἶδεν Λευεὶν τὸν τοῦ 14 Jn. 1, 43.
Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει
αὐτῷ Ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν
αὐτῷ. Καὶ γίνεται κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ 15
οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ
συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ. καὶ οἱ 16
γραμματεῖς τῶν Φαρισαίων ἰδόντες ὅτι ἐσθίει
μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν, ἔλεγον τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ Ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
ἁμαρτωλῶν ἐσθίει; καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει 17
αὐτοῖς Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ
ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἦλθον καλέσαι δι-
καίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς. Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ 18 **18–22:** Mt. 9, 14–17. Lk. 5, 33–38.
Ἰωάνου καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύοντες. καὶ ἔρ-
χονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ Διὰ τί οἱ μαθηταὶ
Ἰωάνου καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύ-
ουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; καὶ 19
εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ
νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστιν
νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσιν τὸν νυμφίον
μετ' αὐτῶν, οὐ δύνανται νηστεύειν. ἐλεύσονται 20
δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος,
καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

---

12 *ουδεπ. ουτ. ειδομεν* 14 *Λευιν* 15 SR *εγενετο* | *εν τω κ.* | *ηκολουθησαν* 16 SR[m] *γρ. και οι Φαρισαιοι* | *ιδ. αυτον εσθιοντα* | *τελ. και αμ.* | Τι *οτι* | SR[t] *εσθ. και πινει* (R[t].) 17 *αμ. εις μετανοιαν* 18 *οι των Φαρισαιων* | — *μαθ.* 3° 19 *μεθ εαυτων εχ. τον ν.* 20 *εν εκειναις ταις ημεραις*

21 Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ
ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ πλήρωμα
ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον
22 σχίσμα γίνεται. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον
εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήξει ὁ οἶνος
τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί.
ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς.

23–28: 23 Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν παρα-
Mt. 12, 1–8. Lk. 6, 1–5. πορεύεσθαι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ ἤρξαντο ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στά-
24 χυας. καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ Ἴδε τί
25 ποιοῦσιν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; καὶ λέγει
αὐτοῖς Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυείδ,
ὅτε χρείαν ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ᾽
1 S. 21, 1–6. Lv. 24, 9. 26 αὐτοῦ; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ
Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως καὶ **τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως**
ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοὺς ἱερεῖς,
Dt. 5, 14. 27 καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο,
28 καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· ὥστε
κύριός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαβ-
1–6: 3 βάτου. Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς συναγωγήν,
Mt. 12, 9–14. Lk. 6, 6–11. καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν
2 χεῖρα· καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν
θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.
3 καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὴν χεῖρα ἔχοντι
4 ξηράν Ἔγειρε εἰς τὸ μέσον. καὶ λέγει αὐτοῖς

---

21 *και ουδ.* | *επι ιματιω παλαιω* | — *απ* 22 *ρησσει ο οιν. ο νεος* | *οιν. εκχειται κ. οι α. απολουνται· αλλα* | *καιν. βλητεον* 23 *εγ. παραπ. αυτ. εν τ. σαβ.* | R *διαπορευεσθαι* | *και ηρξ. οι μαθ. αυτ.* 24 *εν τοις* 25 *και αυτος* | SR *ελεγεν* 26 SR[m] *του αρχ.* | *τοις ιερευσι* 27 — *και* 2°

III, 1 SR *εις την σ.* 3 *τω εξηραμμενην εχ. την χ.*, Εγειραι

ʼΈξεστιν τοῖς σάββασιν ἀγαθὸν ποιῆσαι ἢ κακο-
ποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώ-
πων. καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετʼ ὀργῆς, 5 Jn. 11, 33.
συνλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας
αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ ʼΈκτεινον τὴν χεῖρα.
καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ.
καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθὺς μετὰ τῶν 6 Mt. 22, 16.
Ἡρῳδιανῶν συμβούλιον ἐδίδουν κατʼ αὐτοῦ, ὅπως
αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνε- 7 7–12: Mt. 12, 15. 16. Lk. 6, 17–19.
χώρησεν πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησεν· καὶ ἀπὸ τῆς
Ἰουδαίας | καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς 8 Mt. 4, 25.
Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ περὶ
Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολύ, ἀκούοντες ὅσα
ποιεῖ, ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ εἶπεν τοῖς μαθη- 9
ταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ
τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν· πολλοὺς γὰρ 10
ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ
ἅψωνται ὅσοι εἶχον μάστιγας. καὶ τὰ πνεύματα 11 Lk. 4, 41.
τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσέπιπτον
αὐτῷ καὶ ἔκραζον λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ
Θεοῦ. καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ αὐτὸν 12 1, 34.
φανερὸν ποιήσωσιν. Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ 13 13–19: Mt. 10, 1–4. Lk. 6, 12–16.
ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός, καὶ
ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. καὶ ἐποίησεν δώδεκα ἵνα 14
ὦσιν μετʼ αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς
κηρύσσειν | καὶ ἔχειν ἐξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ 15

---

4 *αγαθοποιησαι* 5 *συλλ.* | *χειρα σου* | *αποκατεσταθη* | *αυτ. υγιης ως η αλλη* 6 *ευθεως* | S(R) *εποιουν* 7 *ανεχ. μ. τ. μαθ. αυτ.* | *ηκολουθησαν αυτω* 8 Ιορδ.° *και οι π.* | *ακουσαντες* | SR *εποιει* 11 *εθεωρει, προσεπιπτεν* | *εκραζε* 14 R[m] *δωδεκα ους και αποστολους ωνομασεν* 15 *εξ. θεραπευειν τας νοσους, και εκβ.*

Jn. 1, 42. 16 δαιμόνια· καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα, καὶ ἐπέθηκεν
Lk. 9, 54. 17 ὄνομα τῷ Σίμωνι Πέτρον· καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ
Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου,
καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὄνομα Βοανηργές, ὅ ἐστιν
18 Υἱοὶ βροντῆς· καὶ Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ
Βαρθολομαῖον καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ
Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖον καὶ
19 Σίμωνα τὸν Καναναῖον | καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ,
ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.
20 Καὶ ἔρχεται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν
ὁ ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μηδὲ ἄρτον
Jn. 7, 20; 8, 48. 52; 10, 20. 21 φαγεῖν. καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον
22–30: Mt. 12, 24–32. Lk. 11, 15–22; 12, 10. 22 κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη. καὶ οἱ
γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλε-
γον ὅτι Βεεζεβοὺλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι
23 τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. καὶ προσ-
καλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐ-
τοῖς Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν;
24 καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται
25 σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη· καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ'
ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δυνήσεται ἡ οἰκία ἐκείνη
26 στῆναι. καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ
ἐμερίσθη, οὐ δύναται στῆναι ἀλλὰ τέλος ἔχει.
27 ἀλλ' οὐ δύναται οὐδεὶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ
εἰσελθὼν τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ
πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν
28 αὐτοῦ διαρπάσει. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα
ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρ-
τήματα καὶ αἱ βλασφημίαι, ὅσα ἐὰν βλασφη-

---

16 SR[t] — *και επ. τ. δωδ.* | *τω Σιμ. ονομα* 17 *ονοματα* 18 Ματθαιον | Κανανιτην 19 Ισκαριωτην 20 *ερχονται* | — *ο* | *μητε* 22 (SR *και*, Οτι) 25 *δυναται σταθηναι η οικ. εκ.* 26 *μεμερισται* | *σταθηναι* 27 — *αλλ* | *τα σκ. τ. ισχ., εισελθ. εις τ. οικ. αυ., διαρπ.* 28 *τα αμ. τ. υι. τ. ανθρ., και βλασφ. οσας αν*

μήσωσιν· ὃς δ᾽ ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ Πνεῦμα 29
τὸ Ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ
ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου ἁμαρτήματος. ὅτι ἔλεγον 30 22.
Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει. Καὶ ἔρχονται ἡ 31 31–35:
μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔξω στή- Mt. 12, 46–50. Lk. 8, 19–21.
κοντες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν καλοῦντες αὐτόν.
καὶ ἐκάθητο περὶ αὐτὸν ὄχλος, καὶ λέγουσιν αὐτῷ 32
Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ
ἀδελφαί σου ἔξω ζητοῦσίν σε. καὶ ἀποκριθεὶς 33
αὐτοῖς λέγει Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελ-
φοί; καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύ- 34
κλῳ καθημένους λέγει Ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ
ἀδελφοί μου. ὃς ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ 35
Θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ
ἐστίν.

Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασ- 4 1–20:
σαν. καὶ συνάγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλεῖστος, Mt. 13, 1–23. Lk. 8, 4–15.
ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι ἐν τῇ
θαλάσσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν
ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν. καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν 2
παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ
αὐτοῦ ǀ Ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων σπεῖ- 3
ραι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν ὃ μὲν ἔπεσεν 4
παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέ-
φαγεν αὐτό. καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες 5
ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθὺς ἐξανέ-
τειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· καὶ ὅτε 6

---

29 αλλ᾽ | αι. κρισεως 31 Ερχ. ουν οι αδ. και η μητ. αυτ. | εστωτες | φωνουντες 32 οχλ. περι αυτ.· ειπον δε | SR — και αι αδ. σ. 33 απεκριθη αυτ., λεγων | και] ἢ | S(R) αδ. μου 34 κυκ. τ. π. αυτ. 35 SR ος γαρ | αδελφη μου

IV, 1 συνηχθη | πολυς | εμβ. εις το πλ. | ην 3 του σπ. 4 πετ. του ουρανου 5 αλλο δε | ευθεως (it. 15.16.17.29)

ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ
7 ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς
ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ συνέπνιξαν
8 αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. καὶ ἄλλα ἔπεσεν
εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀνα-
βαίνοντα καὶ αὐξανόμενα, καὶ ἔφερεν εἰς τριά-
9 κοντα καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν. καὶ ἔλεγεν
10 Ὃς ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. Καὶ ὅτε ἐγένετο
κατὰ μόνας, ἠρώτων αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν
1 Co. 5, 12. 11 τοῖς δώδεκα τὰς παραβολάς. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς
Ὑμῖν τὸ μυστήριον δέδοται τῆς βασιλείας τοῦ
Θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ
Is. 6, 9. 10. Jn. 12, 40. Ac. 28, 26. 12 πάντα γίνεται, ἵνα

βλέποντες βλέπωσιν καὶ μὴ ἴδωσιν,
καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν καὶ μὴ συνιῶσιν,
μή ποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς.

13 καὶ λέγει αὐτοῖς Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύ-
14 την, καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; ὁ
15 σπείρων τὸν λόγον σπείρει. οὗτοι δέ εἰσιν οἱ
παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν
ἀκούσωσιν, εὐθὺς ἔρχεται ὁ Σατανᾶς καὶ αἴρει
16 τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον εἰς αὐτούς. καὶ οὗτοί
εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι,
οἳ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον εὐθὺς μετὰ χαρᾶς
17 λαμβάνουσιν αὐτόν, καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν
ἑαυτοῖς ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἶτα γενομένης
θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκαν-
18 δαλίζονται. καὶ ἄλλοι εἰσὶν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας

---

6 ηλιου δε ανατειλαντος 8 αλλο | αυξανοντα | εἰς] ἓν | ἐν 1° 2°] S ἓν 1° 2° R εἰς 1° 2° 9 ελεγ. αυτοις, Ο εχων 10 Οτε δε | ηρωτησαν | την παραβολην 11 Υμ. δεδοται γνωναι το μυστ. 12 αυτ. τα αμαρτηματα 15 εσπ. εν ταις καρδιαις αυτων 18 αλλοι] ουτοι

σπειρόμενοι· οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες,
καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ 19 10, 23. 24.
πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπο-
ρευόμεναι συνπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος
γίνεται. καὶ ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν 20
καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ
παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα
καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν 21 **21–25:** Lk. 8, 16–18.
αὐτοῖς ὅτι Μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα ὑπὸ τὸν
μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν Mt. 5, 15.
λυχνίαν τεθῇ; οὐ γάρ ἐστίν τι κρυπτόν, ἐὰν μὴ 22 Mt. 10, 26 Lk. 12, 2.
ἵνα φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα
ἔλθῃ εἰς φανερόν. εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκου- 23
έτω. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Βλέπετε τί ἀκούετε. 24 Mt. 7, 2.
ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προσ-
τεθήσεται ὑμῖν. ὃς γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ· 25 Mt. 13, 12.
καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
Καὶ ἔλεγεν Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, 26
ὡς ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ 27 Ja. 5, 7.
καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ
σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός.
αὐτομάτη ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτεν 28
στάχυν, εἶτεν πλήρης σῖτος ἐν τῷ στάχυϊ. ὅταν 29 Jl. 3, 13.
δὲ παραδοῖ ὁ καρπός, εὐθὺς **ἀποστέλλει τὸ δρέ-
πανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.** Καὶ ἔλεγεν 30 **30–34:** Mt. 13, 31. 32. 34. Lk. 13, 18. 19.
Πῶς ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ ἐν
τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν; ὡς κόκκῳ σινάπεως, 31

---

18 ακουοντες 19 αι. τουτου 20 εκ.] ουτοι | ἐν] ἓν ter 21 αυτ., Μητι ο λυχν. ερχ. | λυχ. επιτεθη 22 ο εαν μη φαν. | εις φαν. ελθη 24 υμιν 2°] + τοις ακουουσιν 25 αν εχη 26 ως εαν 27 βλαστανη 28 αυτ. γαρ | ειτα 1° 2° | πληρη σιτον 29 παραδω 30 Τινι ομ. | εν ποια παρ. παραβαλωμεν αυτ.

ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερον ὂν πάντων
Dn 4, 12. 21. Ezk. 17, 23; 31, 6. 32 τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὅταν σπαρῇ,
ἀναβαίνει καὶ γίνεται μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων,
καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ
τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατα-
33 **σκηνοῖν.** Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς
ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν·
34 χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν
δὲ τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς ἐπέλυεν πάντα.
35–41: Mt. 8, 18. 23–27. Lk. 8, 22–25. 35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας
36 γενομένης Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. καὶ ἀφέντες
τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ
37 πλοίῳ, καὶ ἄλλα πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ γί-
νεται λαῖλαψ μεγάλη ἀνέμου, καὶ τὰ κύματα
ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι
38 τὸ πλοῖον. καὶ αὐτὸς ἦν ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ
προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ ἐγείρουσιν αὐτὸν
καὶ λέγουσιν αὐτῷ Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι
39 ἀπολλύμεθα; καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέ-
μῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ Σιώπα, πεφίμωσο.
καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη με-
40 γάλη. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τί δειλοί ἐστε οὕτως;
41 πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; ¹ καὶ ἐφοβήθησαν φόβον
μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους Τίς ἄρα
οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα
1–21: Mt. 8, 28–34. Lk. 8, 26–40. 5 ὑπακούει αὐτῷ; Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς
2 θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν. καὶ
ἐξελθόντος αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθὺς ὑπήντησεν

---

31 *μικροτερος παντ. τ. σπ. εστι τ.* 32 *παντ. τ. λαχ. μειζων* | *κατασκηνουν* 34 *τοις μαθ. αὐτου* 36 *κ. αλλα δε πλοιαρια* 37 *ανεμ. μεγ.· τα δε* | *ωστε αυτο ηδη γεμ.* 38 *και ην αυτ. επι τη* | *διεγειρουσιν* 40 R *εστε; ουπω εχ.* 41 *υπακουουσιν*
V, 1 *Γαδαρηνων* 2 *εξελθοντι αυτω* | *ευθεως* (it. 29.30.42) | *απηντησεν*

αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι
ἀκαθάρτῳ, ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνή- 3
μασιν, καὶ οὐδὲ ἁλύσει οὐκέτι οὐδεὶς ἐδύνατο
αὐτὸν δῆσαι, διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ 4
ἁλύσεσιν δεδέσθαι, καὶ διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς
ἁλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετρῖφθαι, καὶ οὐδεὶς
ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι· καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς 5
καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν
ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. καὶ 6
ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσ-
εκύνησεν αὐτόν, καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ 7 1, 24.
λέγει Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ
Ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν Θεόν, μή με βασανί-
σῃς. ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ Ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ 8
ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. καὶ ἐπηρώτα αὐτόν 9
Τί ὄνομά σοι; καὶ λέγει αὐτῷ Λεγιὼν ὄνομά
μοι, ὅτι πολλοί ἐσμεν. καὶ παρεκάλει αὐτὸν 10
πολλὰ ἵνα μὴ αὐτὰ ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας.
ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη 11
βοσκομένη· καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν λέγοντες 12
Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς
εἰσέλθωμεν. | καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. καὶ ἐξελ- 13
θόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς
τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ
κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δισχίλιοι, καὶ
ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. καὶ οἱ βόσκοντες 14
αὐτοὺς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ
εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἦλθον ἰδεῖν τί ἐστιν τὸ

---

3 *μνημειοις* | *ουτε αλυσεσιν ουδ. ηδυνατο* 4 *αυτ. ισχ.* 5 *εν τ. ορ. και εν τ. μν.* 6 *Ιδων δε* | *αυτω* 7 *ειπε* 9 *σοι ον.; και απεκριθη, λεγων, Λεγεων* 10 *αυτους* 11 *τα ορη* 12 *αυτ. παντες οι δαιμονες, λεγ.* 13 *αυτ. ευθεως ο Ιησους* | *ησαν δε ως* 14 *Οι δε βοσκ. τους χοιρους* | *ανηγγειλαν* | *εξηλθον*

15 γεγονός. καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ
θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον ἱματισ-
μένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λε-
16 γιῶνα, καὶ ἐφοβήθησαν. καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς
οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ καὶ
17 περὶ τῶν χοίρων. καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν
18 ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. καὶ ἐμβαί-
νοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκάλει αὐτὸν ὁ
19 δαιμονισθεὶς ἵνα μετ᾽ αὐτοῦ ᾖ. καὶ οὐκ ἀφῆκεν
αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ Ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν
σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀπάγγειλον αὐτοῖς ὅσα
7, 31. Mt. 4, 25. 20 ὁ Κύριός σοι πεποίηκεν καὶ ἠλέησέν σε. καὶ
ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει
ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύ-
μαζον.
21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ
πάλιν εἰς τὸ πέραν συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ᾽
22–43: 22 αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἔρχε-
Mt. 9, 18–26. Lk. 8, 41–56. ται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ
7, 32. 23 ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ
παρακαλεῖ αὐτὸν πολλὰ λέγων ὅτι Τὸ θυγάτριόν
μου ἐσχάτως ἔχει, ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς τὰς χεῖρας
24 αὐτῇ, ἵνα σωθῇ καὶ ζήσῃ. καὶ ἀπῆλθεν μετ᾽
αὐτοῦ. καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, καὶ
25 συνέθλιβον αὐτόν. Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει
26 αἵματος δώδεκα ἔτη, καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ
πολλῶν ἰατρῶν καὶ δαπανήσασα τὰ παρ᾽ αὐτῆς
πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς
27 τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, ἀκούσασα τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ,

---

15 *και ιματ.* | *λεγεωνα* 18 *εμβαντος* | *η μετ αυτ.* 19 *ο δε Ιησους* | *αναγγειλον* | *σοι ο Κυρ. εποιησε* 22 *Και ιδου* 23 *παρεκαλει* | *αυτη τ. χειρ., οπως σ.* | *ζησεται* 25 *γυνη τις* | *ετη δωδ.* 26 *εαυτης* 27 *— τα*

ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν ἥψατο τοῦ ἱματίου
αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ὅτι Ἐὰν ἅψωμαι κἂν τῶν 28
ἱματίων αὐτοῦ σωθήσομαι. καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη 29
ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι
ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς 30 Lk. 6, 19.
ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελ-
θοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγεν Τίς μου
ἥψατο τῶν ἱματίων; καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ 31
αὐτοῦ Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ
λέγεις Τίς μου ἥψατο; καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν 32
τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα 33
καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν αὐτῇ, ἦλθεν καὶ
προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν
ἀλήθειαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ Θυγάτηρ, ἡ πίστις 34
σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς
ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος 35
ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι
Ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν
Διδάσκαλον; ὁ δὲ Ἰησοῦς παρακούσας τὸν λόγον 36
λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ Μὴ φοβοῦ,
μόνον πίστευε. καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα μετ᾽ 37
αὐτοῦ συνακολουθῆσαι εἰ μὴ τὸν Πέτρον καὶ
Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου.
καὶ ἔρχονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, 38
καὶ θεωρεῖ θόρυβον, καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλά-
ζοντας πολλά, ᑊ καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς Τί 39 Jn. 11, 11.
θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν
ἀλλὰ καθεύδει. ᑊ καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. αὐτὸς 40
δὲ ἐκβαλὼν πάντας παραλαμβάνει τὸν πατέρα
τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ,

---

28 Οτι, καν τ. ιμ. αυτ. αψ. 33 επ αυτη 34 Θυγατερ 36 Ιησ. ευθεως ακουσας 37 μετ αυτου] αυτω | — τον 1° 38 ερχεται | — και 3° 40 ο δε | απαντας

Lk. 7, 14. 41 καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον. καὶ
κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ
Ταλιθὰ κούμ, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Τὸ
42 κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε. καὶ εὐθὺς ἀνέστη
τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἐτῶν δώ-
δεκα. καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς ἐκστάσει μεγάλῃ.
1, 44. 43 καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνοί
τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

1–6: Mt. 13, 53–58. Lk. 4, 15–30. 6 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πα-
τρίδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
Jn. 7, 15. 2 αὐτοῦ. καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο διδάσ-
κειν ἐν τῇ συναγωγῇ· καὶ οἱ πολλοὶ ἀκούοντες
ἐξεπλήσσοντο λέγοντες Πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ
τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα τούτῳ; καὶ αἱ δυνάμεις
3 τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γινόμεναι; οὐχ
οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας καὶ
ἀδελφὸς Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆτος καὶ Ἰούδα καὶ
Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε
4 πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. καὶ
ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Οὐκ ἔστιν προφήτης
ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς
12. 5 συγγενεῦσιν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ
οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν, εἰ μὴ
ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐθεράπευ-
6 σεν. καὶ ἐθαύμασεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.
Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων.
7–13: Mt. 10, 1. 9–15. Lk. 9, 1–6. Lk. 10, 1. 7 Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐ-
τοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς

---

40 παιδ. ανακειμενον 41 SR κουμι | εγειραι
42 — ευθυς 2° 43 γνω
VI, 1 ερχ.] ηλθεν 2 εν τη συν. διδ. | SR[t] — οι |
(R ταυτα; καί Τις) | δοθ. αυτω, οτι και δυν. | γινονται
3 — της | Μ., αδ. δε | Ιωση 4 ελεγε δε | συγγενεσι
και 5 ηδυνατο | ουδ. δυν. ποι. 6 εθαυμαζε

ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, καὶ 8
παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν
εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πήραν, μὴ εἰς
τὴν ζώνην χαλκόν, ἀλλὰ ὑποδεδεμένους σαν- 9
δάλια, καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. καὶ 10
ἔλεγεν αὐτοῖς Ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν,
ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. καὶ ὃς 11
ἂν τόπος μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσωσιν
ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν
τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον
αὐτοῖς. Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν ἵνα μετανοῶσιν, 12
¦ καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον 13 Ja. 5, 14. 15.
ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης, φανερὸν 14 **14–29:**
γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον ὅτι Mt. 14, 1–12. Lk. 9, 7–9; 3, 19. 20.
Ἰωάνης ὁ Βαπτίζων ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, καὶ
διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ἄλλοι 15
δὲ ἔλεγον ὅτι Ἠλείας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον
ὅτι προφήτης ὡς εἷς τῶν προφητῶν. ἀκούσας 16
δὲ ὁ Ἡρῴδης ἔλεγεν Ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα
Ἰωάνην, οὗτος ἠγέρθη. Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρῴδης 17
ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάνην καὶ ἔδησεν
αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα
Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγά-
μησεν· ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάνης τῷ Ἡρῴδῃ ὅτι Οὐκ 18 Lv. 18, 16.
ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου.
ἡ δὲ Ἡρῳδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἤθελεν αὐτὸν 19
ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο· ὁ γὰρ Ἡρῴδης 20

---

8 μη πηρ., μη αρτ. 9 αλλ' | ενδυσασθαι 11 οσοι αν μη δεξωνται | αυτοις. αμην λεγω υμιν, Ανεκτοτερον εσται Σοδομοις η Γομορροις εν ημερα κρισεως, η τη πολει εκεινη. 12 εκηρυσσον | μετανοησωσι 14 SR[t] ελεγεν | εκ νεκ. ηγερθη 15 – δε 1° | προφ. εστιν, η ως 16 ειπεν, Οτι ον | ουτ. εστιν· αυτος ηγ. εκ νεκρων 17 εν τη φ.

ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάνην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον
καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας
αὐτοῦ πολλὰ ἠπόρει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουεν.
21 καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου ὅτε Ἡρῴδης τοῖς
γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησεν τοῖς μεγιστᾶσιν
αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς
22 Γαλιλαίας, καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς
τῆς Ἡρῳδιάδος καὶ ὀρχησαμένης, ἤρεσεν τῷ
Ἡρῴδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις. ὁ δὲ βασι-
λεὺς εἶπεν τῷ κορασίῳ Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς,
Est. 5, 3. 6. 23 καὶ δώσω σοι· καὶ ὤμοσεν αὐτῇ Ὅτι ἐάν με
αἰτήσῃς δώσω σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας
24 μου. καὶ ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς Τί
αἰτήσωμαι; ἡ δὲ εἶπεν Τὴν κεφαλὴν Ἰωάνου
25 τοῦ Βαπτίζοντος. καὶ εἰσελθοῦσα εὐθὺς μετὰ
σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ᾐτήσατο λέγουσα
Θέλω ἵνα ἐξαυτῆς δῷς μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κε-
26 φαλὴν Ἰωάνου τοῦ Βαπτιστοῦ. καὶ περίλυπος
γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς
27 ἀνακειμένους οὐκ ἠθέλησεν ἀθετῆσαι αὐτήν. καὶ
εὐθὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέ-
28 ταξεν ἐνέγκαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ἀπελθὼν
ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκεν
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτὴν
τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ
29 μητρὶ αὐτῆς. καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἦλθαν καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ
ἐν μνημείῳ.

---

20 SR^m εποιει 21 εποιει 22 αυτης της] R^m αυτου | και αρεσασης | ειπεν ο βασ. 23 SR Οτι ο εαν 24 η δε εξ. | αιτησομαι | βαπτιστου 25 ευθεως | μοι δως εξ. 26 συνανακειμενους | αυτ. αθετ. 27 ευθεως | ενεχθηναι | ο δε απελθ. 29 ηλθον

Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν 30 Lk. 9, 10; 10, 17.
Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποί-
ησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. καὶ λέγει αὐτοῖς Δεῦτε 31
ὑμεῖς αὐτοὶ κατ᾽ ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ἀνα-
παύσασθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ
ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. **32–44:**
καὶ ἀπῆλθον ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ᾽ 32 Mt. 14, 13—21. Lk. 9, 11—17.
ἰδίαν. καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ἐπέγνωσαν 33 Jn. 6, 1—13.
πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέ-
δραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτούς. Καὶ ἐξελθὼν 34 Nu. 27, 17. Ezk. 34, 5. Mt. 9, 36.
εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοὺς
ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ
ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. Καὶ ἤδη ὥρας 35 8, 1—9.
πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη
ὥρα πολλή· ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες 36
εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν
ἑαυτοῖς τί φάγωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 37
αὐτοῖς Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν
αὐτῷ Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων δια-
κοσίων ἄρτους, καὶ δώσομεν αὐτοῖς φαγεῖν; ὁ 38
δὲ λέγει αὐτοῖς Πόσους ἔχετε ἄρτους; ὑπάγετε
ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν Πέντε, καὶ δύο
ἰχθύας. καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλιθῆναι πάντας 39
συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. καὶ 40
ἀνέπεσαν πρασιαὶ πρασιαὶ κατὰ ἑκατὸν καὶ κατὰ
πεντήκοντα. καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ 41 7, 34.

---

30 *π., και οσα* 31 *ειπεν* | *αναπαυεσθε* | *ηυκαιρουν* 32 *εις ερ. τοπ. τω πλ.* 33 *υπαγ. οι οχλοι, κ. επ. αυτον π.* | *αυτ., και συνηλθον προς αυτον* 34 *ειδ. ο Ιησους* | *επ αυτοις* 35 *λεγουσιν* 36 *εαυτ. αρτους· τι γαρ φαγωσιν ουκ εχουσιν* 37 *διακ. δην.* | *δωμεν* 38 *αρτ. εχ.* | *υπ. και ιδ.* 39 *ανακλιναι* 40 *ανεπεσον* | *ανα εκ. κ. ανα π.*

τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλό-
γησεν καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς
μαθηταῖς ἵνα παρατιθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο
42 ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ
(Dt. 28, 5.) 43 ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν κλάσματα δώδεκα κοφί-
44 νων πληρώματα καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. καὶ ἦσαν
οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.
(45–56: Mt. 14, 22–36. Jn. 6, 15–21.) 45 Καὶ εὐθὺς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμ-
βῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν
πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύει τὸν ὄχλον.
46 καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος
47 προσεύξασθαι. καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον
ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς
48 γῆς. καὶ ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ
ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς, περὶ
τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐ-
τοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελεν
49 παρελθεῖν αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς
θαλάσσης περιπατοῦντα ἔδοξαν ὅτι φάντασμά
50 ἐστιν, καὶ ἀνέκραξαν· πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδαν
καὶ ἐταράχθησαν. ὁ δὲ εὐθὺς ἐλάλησεν μετ'
αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ
(4, 39) 51 φοβεῖσθε. καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον,
καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν
52 ἑαυτοῖς ἐξίσταντο· οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς
ἄρτοις, ἀλλ' ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.
53 Καὶ διαπεράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς Γεννη-
54 σαρὲτ καὶ προσωρμίσθησαν. καὶ ἐξελθόντων

---

41 *μαθ. αὐτου* | *παραθωσιν* 43 *κλασματων* | *κοφινους πληρεις* 44 *ωσει πεντ.* 45 *ευθεως* | *απολυση* 48 *ειδεν* | *και περι* 49 *περιπ. επι τ. θαλ.* | *εδ. φαντ. ειναι* 50 *ειδον* | *και ευθεως* 51 R — *εκ περισσου* | *εξιστ., και εθαυμαζον* 52 *ην γαρ η καρδ. αυτ.* 53 *ηλθ. επι τ. γην Γενν.* (R^{t}, *επι τ. γ.* R^{m} *επι τ. γ.*,)

αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν
ᶦ περιέδραμον ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἤρ- 55
ξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας
περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐστίν. καὶ ὅπου ἂν 56 5, 27. 28. Ac. 5, 15; 19, 11 s.
εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγρούς,
ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεσαν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ
παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἥψαντο
αὐτοῦ ἐσώζοντο.

Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καί 7 1–23: Mt. 15, 1–20.
τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσο-
λύμων. καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 2 Lk. 11, 38.
ὅτι κοιναῖς χερσίν, τοῦτ᾽ ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν
τοὺς ἄρτους,—οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ 3
Ἰουδαῖοι ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας οὐκ
ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσ-
βυτέρων, καὶ ἀπ᾽ ἀγορᾶς ἐὰν μὴ ῥαντίσωνται 4
οὐκ ἐσθίουσιν, καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέ-
λαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν
καὶ χαλκίων,—καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρι- 5
σαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς Διὰ τί οὐ περιπατοῦσιν
οἱ μαθηταί σου κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυ-
τέρων, ἀλλὰ κοιναῖς χερσὶν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον;
ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἠσαΐας 6 Is. 29, 13 Lxx.
περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται ὅτι

Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ,
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ᾽ ἐμοῦ·

---

54 *ευθεως* 55 *περιδραμοντες* | *περιχωρον εκ.*, *ηρξ.* | *οτι εκει* 56 — *εις* 2° 3° | *ετιθουν* | *ηπτοντο*
VII, 1.2 (R *Ιεροσολυμων, και*) 2 *αυτ. κοιν.* | *εσθιοντας αρτ., εμεμψαντο·* 4 *απο* | SR^t *βαπτισωνται* | SR^m *χαλκ. και κλινων* 5 *επειτα επ.* | *οι μαθ. σ. ου περιπ.* | *αλλα ανιπτοις χ.* 6 *δε αποκριθεις* | *Οτι καλ. προεφητευσεν* | — *οτι*

7 **μάτην δὲ σέβονταί με,**
διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώ-
πων.
8 ἀφέντες τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ κρατεῖτε τὴν παρά-
9 δοσιν τῶν ἀνθρώπων. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Καλῶς
ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν
Ex. 20, 12; 21, 17. Dt. 5, 16. 10 ὑμῶν τηρήσητε. Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν Τίμα τὸν
πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καί **Ὁ κακολογῶν**
11 **πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω.** ὑμεῖς δὲ
λέγετε Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί
Κορβᾶν, ὅ ἐστιν Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελη-
12 θῇς, οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ
13 ἢ τῇ μητρί, ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ
παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια
14 τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ προσκαλεσάμενος
πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς Ἀκούσατέ μου
Ac. 10, 14. 15. 15 πάντες καὶ σύνετε. οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ
ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται
κοινῶσαι αὐτόν· ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου
ἐκπορευόμενά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον.
17 Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου,
ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παρα-
18 βολήν. καὶ λέγει αὐτοῖς Οὕτως καὶ ὑμεῖς
ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν
εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται
19 αὐτὸν κοινῶσαι, ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς
τὴν καρδίαν ἀλλ᾽ εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν
ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζων πάντα τὰ

---

8 *αφ. γαρ* | *ανθρ., βαπτισμους ξεστων και ποτηριων, και αλλα παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε.* 12 *και ουκ.* | *π. αὐτου* | *μ. αὐτου* 14 *παλ.*] *παντα* | *Ακουετε* | *συνιετε* 15 *αυτ. κοιν.* | *τα εκπορ. απ᾽ αυτου, εκεινα* 16 SR[m] *ει τις εχει ωτα ακουειν, ακουετω.* 17 *περι της παραβολης* 18 (*κοινωσαι;*) | 19 (R *εκπορευεται;*) | *καθαριζον*

βρώματα; ἔλεγεν δὲ ὅτι Τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου 20
ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ 21
διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, πορνεῖαι,
κλοπαί, φόνοι, ¦ μοιχεῖαι, πλεονεξίαι, πονηρίαι, 22
δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφη-
μία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· πάντα ταῦτα τὰ 23
πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄν-
θρωπον.

Ἐκεῖθεν δὲ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὅρια 24
Τύρου. Καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἤθελεν
γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνάσθη λαθεῖν· ἀλλ' εὐθὺς 25
ἀκούσασα γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγάτριον
αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν
πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνίς, 26
Συροφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα
τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.
καὶ ἔλεγεν αὐτῇ Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ 27
τέκνα· οὐ γάρ ἐστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον
τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν. ἡ δὲ 28
ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ Ναί, Κύριε· καὶ τὰ
κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ
τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. καὶ εἶπεν αὐτῇ Διὰ 29
τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς
θυγατρός σου τὸ δαιμόνιον. καὶ ἀπελθοῦσα εἰς 30
τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον
ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός.

24–30: Mt. 15, 21–28.

---

19 (SR βρωματα.) 21.22 μοιχ., πορν., φον., κλ. 24 Και εκ. | μεθορια | SR[t] T. και Σιδωνος | εις την οικ. | ηδυνηθη 25 ακουσ. γαρ γ. 26 ην δε η γυνη | Συροφοινισσα | εκβαλλη 27 ο δε Ιησους ειπεν αυτ. | καλ. εστ. | βαλ. τ. κυν. 28 και γαρ τα | εσθιει 29 το δαιμ. εκ τ. θ. σ. 30 ευρ. το δ. εξ., και την θυγατερα βεβλημενην επι της κλινης

Mt. 15, 29–31. 31 Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἦλθεν
διὰ Σιδῶνος εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας
5, 23. 32 ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως. Καὶ φέρου-
σιν αὐτῷ κωφὸν καὶ μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν
8, 23. 33 αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. καὶ ἀπολαβό-
μενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ᾽ ἰδίαν ἔβαλεν
τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ καὶ
6, 41. Jn. 11, 41. 34 πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἀνα-
βλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν, καὶ λέγει
35 αὐτῷ Ἐφφαθά, ὅ ἐστιν Διανοίχθητι. καὶ
ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ εὐθὺς ἐλύθη ὁ
δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς.
1, 43–45. 36 καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν· ὅσον
δὲ αὐτοῖς διεστέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσό-
Is. 35, 5. 37 τερον ἐκήρυσσον. καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσ-
σοντο λέγοντες Καλῶς πάντα πεποίηκεν, καὶ
τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ ἀλάλους λαλεῖν.
1–10: 8 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου
Mt. 15, 32–39. ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσά-
6, 34–44. 2 μενος τοὺς μαθητὰς λέγει αὐτοῖς Σπλαγχνίζομαι
ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν
3 μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἐὰν ἀπολύσω
αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν
τῇ ὁδῷ· καί τινες αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν εἰσίν.
4 καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι
Πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων
5 ἐπ᾽ ἐρημίας; καὶ ἠρώτα αὐτούς Πόσους ἔχετε
6 ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν Ἑπτά. καὶ παραγγέλλει

---

31 Τυρ. και Σιδωνος, ηλθε προς τ. 32 — και 2°
35 ευθεως διηνοιχθησαν | — ευθυς 36 ειπωσιν |
αυτος αυτ. | — αυτοι 37 και τους αλ.

VIII, 1 ημ., παμπολλου | προσκ. ο Ιησους | S μαθ.
αὐτου R μ. αὐτου 2 ημερας 3 και τιν.] τινες γαρ |
— απο | ηκουσι 4 — οτι 5 επηρωτα | ειπον 6 παρηγγειλε

τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς
ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν, καὶ παρέ-
θηκαν τῷ ὄχλῳ. καὶ εἶχαν ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ 7
εὐλογήσας αὐτὰ εἶπεν καὶ ταῦτα παρατιθέναι.
καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν περισ- 8 Dt. 28, 5.
σεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας. ἦσαν δὲ 9
ὡς τετρακισχίλιοι. καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. Καὶ 10
εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.
Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συνζη- 11 **11–21:** Mt. 16, 1—12. Jn. 6, 30.
τεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ
οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. καὶ ἀναστενάξας 12
τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει Τί ἡ γενεὰ αὕτη ζητεῖ
σημεῖον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ
ταύτῃ σημεῖον. καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ἐμβὰς 13
ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἐπελάθοντο 14
λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον
μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. καὶ διεστέλλετο 15 Lk. 12, 1. 3, 6.
αὐτοῖς λέγων Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης
τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρῴδου. καὶ 16
διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους ὅτι ἄρτους οὐκ
ἔχουσιν. καὶ γνοὺς λέγει αὐτοῖς Τί διαλογί- 17 6, 52.
ζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε οὐδὲ
συνίετε; πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν;
ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ 18 Jer. 5, 21. Ezk. 12, 2.
ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε, ' ὅτε τοὺς πέντε 19 6, 41—44.
ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους

---

6 *παραθωσι* 7 *ειχον* | *ευλ. ειπε παραθειναι και αυτα* 8 *εφαγ. δε* 9 *δε οι φαγοντες ως* 10 *ευθεως* 12 *σημ. επιζητει* 13 *εμβ. παλ. εις το πλοιον* 16 SR[t&m2] *αλλ. λεγοντες* | SR[m2] *Οτι αρτ.* R[t] *οτι Αρτ.* | SR[t&m2] *εχομεν* 17 SR *γν. ο Ιησους* | *ετι πεπ.* 18 (SR *μνημ.;*)

κοφίνους κλασμάτων πλήρεις ἤρατε; λέγουσιν
6–8. 20 αὐτῷ Δώδεκα. ὅτε τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρα-
κισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμά-
21 των ἤρατε; καὶ λέγουσιν Ἑπτά. καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς Οὔπω συνίετε;
6, 56. 22 Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαϊδάν. Καὶ φέρουσιν
αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ
7, 32. 33. Jn. 9, 6. 23 ἅψηται. καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ
ἐξήνεγκεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς
τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπη-
24 ρώτα αὐτόν Εἴ τι βλέπεις; καὶ ἀναβλέψας
ἔλεγεν Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα
25 ὁρῶ περιπατοῦντας. εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν τὰς
χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν
καὶ ἀπεκατέστη, καὶ ἐνέβλεπεν τηλαυγῶς ἅπαντα.
7, 36. 26 καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων
Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς.

27–9, 1: Mt. 16, 13–28. Lk. 9, 18–27. 27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
εἰς τὰς κώμας Καισαρίας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν
τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐ-
6, 15. 28 τοῖς Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; οἱ δὲ
εἶπαν αὐτῷ λέγοντες ὅτι Ἰωάνην τὸν Βαπτιστήν,
καὶ ἄλλοι Ἠλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἷς τῶν προφη-
Jn. 6, 67–69. 29 τῶν. καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτούς Ὑμεῖς δὲ τίνα
με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ
9, 9. 30 Σὺ εἶ ὁ Χριστός. καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα
31 μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἤρξατο δι-

---

19 πλ. κλ. 20 SR οτε δε | οι δε ειπον | R + αυτω 21 Πως ου 22 ερχεται 23 εξηγαγεν | ει τι βλεπει. 25 αυτ., και εποιησεν αυτον αναβλεψαι· και αποκατεσταθη, και ενεβλεψε | απαντας 26 εις τον οικ. | εισελθ., μηδε ειπης τινι εν τη κωμη 28 απεκριθησαν, Ιω. | δε ενα των 29 αυτ. λεγει αυτοις | αποκρ. δε

δάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ τῶν
πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμμα-
τέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας
ἀναστῆναι· καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. 32
καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν ἤρξατο ἐπι-
τιμᾶν αὐτῷ. ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς 33
μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν Πέτρῳ καὶ λέγει
Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ
τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ προσ- 34
καλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
εἶπεν αὐτοῖς Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν,
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν
αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ 35 Mt. 10, 39.
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ'
ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ
τοῦ εὐαγγελίου, σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖ 36
ἄνθρωπον κερδῆσαι τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιω-
θῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; τί γὰρ δοῖ ἄνθρωπος 37
ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ὃς γὰρ ἐὰν ἐπ- 38 Mt. 10, 33.
αισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ
ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ Υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν
ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν
ἀγγέλων τῶν ἁγίων. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ἀμὴν 9
λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν τινες ὧδε τῶν ἑστη-
κότων οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν
ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν
δυνάμει.

---

31 απο | —των 2° 3° 32 αυτ. ο Π. 33 τω Π., λεγων 34 Οστις 35 γαρ αν | δ' αν απολεση | ουτος σωσει 36 ωφελησει | εαν κερδηση | ζημιωθη 37 η τι δωσει 38 γαρ αν
IX, 1 των ωδε

2–13: 2 Καὶ μετὰ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς
Mt. 17, 1–13. Lk. 9, 28–36. τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην, καὶ
ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ᾽ ἰδίαν μό-
3 νους. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, ¦ καὶ
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα λευκὰ λίαν,
οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως λευ-
4 κᾶναι. καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἡλείας σὺν Μωϋσεῖ,
5 καὶ ἦσαν συνλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. καὶ ἀποκρι-
θεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ Ῥαββεί, καλόν
ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς,
6 σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἡλείᾳ μίαν. οὐ
γὰρ ᾔδει τί ἀποκριθῇ· ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο.
1, 11. 2 P. 1, 17. 7 καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ
Dt. 18, 15. Ac. 3, 22. ἐγένετο φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης Οὗτός ἐστιν ὁ
8 Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἀκούετε αὐτοῦ. καὶ ἐξά-
πινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον ἀλλὰ
8, 30. 9 τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ᾽ ἑαυτῶν. Καὶ καταβαι-
νόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα
μηδενὶ ἃ εἶδον διηγήσωνται, εἰ μὴ ὅταν ὁ Υἱὸς
10 τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. καὶ τὸν λόγον
ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συνζητοῦντες τί ἐστιν τὸ
11 ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέ-
γοντες Ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἡλείαν
Mal. 4, 5. 12 δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς Ἡλείας μὲν
Is. 53, 3. ἐλθὼν πρῶτον **ἀποκαθιστάνει** πάντα· καὶ πῶς
γέγραπται ἐπὶ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ
Mt. 11, 14. 13 πάθῃ καὶ ἐξουδενηθῇ; ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ
1 K. 19, 2. 10. Ἡλείας ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἤθελον,
καθὼς γέγραπται ἐπ᾽ αὐτόν.

---

2 μεθ᾽ | τον Ιω. 3 λιαν ως χιων | — ουτως 5 σκην. τρ. 6 τι λαληση· ησαν γαρ εκφ. 7 κ. ηλθε φ. | νεφ., λεγουσα | αυτ. ακ. 8 αλλα] R ει μη 9 Καταβαιν. δε | απο | διηγ. α ειδ. 11 R^t οτι Λεγουσιν 12 δε αποκριθεις ειπεν | **αποκαθιστα** | **εξουδενωθη**· 13 ηθελησαν

14–29: Mt. 17, 14–21. Lk. 9, 37–42.

Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον ὄχλον 14
πολὺν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συνζητοῦντας
πρὸς αὐτούς. καὶ εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες 15
αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν, καὶ προστρέχοντες ἠσπά-
ζοντο αὐτόν. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς Τί συνζη- 16
τεῖτε πρὸς αὐτούς; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἷς ἐκ τοῦ 17
ὄχλου Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ,
ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον· καὶ ὅπου ἐὰν αὐτὸν κατα- 18
λάβῃ, ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς
ὀδόντας καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς
σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ὁ δὲ 19
ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει Ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως
πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;
φέρετε αὐτὸν πρός με. καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς 20
αὐτόν. καὶ ἰδὼν αὐτὸν τὸ πνεῦμα εὐθὺς συν-
εσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο
ἀφρίζων. καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ 21
Πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ
εἶπεν Ἐκ παιδιόθεν· καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ 22
αὐτὸν ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν·
ἀλλ' εἴ τι δύνῃ, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ'
ἡμᾶς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Τό Εἰ δύνῃ, 23 11, 23.
πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. εὐθὺς κράξας ὁ 24 Lk. 17, 5.
πατὴρ τοῦ παιδίου ἔλεγεν Πιστεύω· βοήθει μου
τῇ ἀπιστίᾳ. ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει 25
ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ
λέγων αὐτῷ Τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ
ἐπιτάσσω σοι, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλ-

---

14 ελθων | ειδεν | συζ. αυτοις 15 ευθεως | ιδων αυτ. εξεθαμβηθη 16 επηρ. τους γραμματεις 17 αποκριθεις εις | οχλ. ειπε 18 αν | οδ. αὑτου | ειπον 19 αυτω 20 ευθεως το πνευμα εσπαραξεν 21 — Εκ 22 αυτ. και εις π. | δυνασαι 23 δυνασαι πιστευσαι 24 και ευθεως | SR[m] παιδ. μετα δακρυων | Πιστ., κυριε 25 Το πν. το αλ. κ. κωφ. | σοι επιτ.

1, 26. 26 θης εἰς αὐτόν. καὶ κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας
ἐξῆλθεν· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε τοὺς
27 πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἰησοῦς κρα-
τήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη.
28 καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
κατ᾽ ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνή-
29 θημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τοῦτο
τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν εἰ μὴ ἐν
30–32: προσευχῇ.
Mt. 17, 22. 23. Lk. 9, 43–45. Jn. 7, 1. 30 Κἀκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς
8, 31; 10, 32–34. 31 Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνοῖ· ἐδίδασκεν
γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι
Ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας
ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκταν-
Lk. 9, 45; 18, 34. 32 θεὶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται. οἱ δὲ
ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερω-
τῆσαι.
33–50: Mt. 18, 1–9. 33 Καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναούμ. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ
Lk. 9, 46–50. Mt. 17, 24. γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς Τί ἐν τῇ ὁδῷ διελο-
34 γίζεσθε; ¹ οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ
10, 44. 35 διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. καὶ καθίσας
ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς Εἴ τις
θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ
10, 16. 36 πάντων διάκονος. καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν
αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ
Mt. 10, 40. Jn. 13, 20. 37 εἶπεν αὐτοῖς Ὃς ἂν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων
δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς
ἂν ἐμὲ δέχηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀπο-

---

26 *κραξαν* | *σπαραξαν αυτον* | *—τους* 27 *κρατ. αυτον τ. χ., ηγ.* 28 *εισελθοντα αυτον* | *επηρ. αυτ. κ. ιδ.* | (R[t] *οτι Ημεις...αυτο.*) 29 SR[m] *πρ. και νηστεια* 30 Και *εκειθεν* | *γνω* 31 *τη τριτη ημερα* 33 *ηλθεν* | *οδ. προς εαυτους* 37 *εαν* | *εαν* | *δεξηται*

στείλαντά με. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰωάνης Διδάσ- 38 Nu. 11, 27. 28.
καλε, εἴδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα
δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, καὶ ἐκωλύομεν
αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 39 1 Co. 12, 3.
εἶπεν Μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς
ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσε-
ται ταχὺ κακολογῆσαί με· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ᾽ 40 Mt. 12, 30.
ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς 41 Mt. 10, 42.
ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματι, ὅτι Χριστοῦ ἐστε,
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
αὐτοῦ. Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν 42
τούτων τῶν πιστευόντων, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλ-
λον εἰ περίκειται μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον
αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν 43 Mt. 5, 30.
σκανδαλίσῃ σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν·
καλόν ἐστίν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν, ἢ
τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν,
εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. καὶ ἐὰν ὁ πούς σου 45
σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστίν σε
εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας
ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν. καὶ ἐὰν ὁ 47 Mt. 5, 29.
ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν·
καλόν σέ ἐστιν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα
βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, ὅπου **ὁ σκώληξ αὐτῶν** 48 Is. 66, 24.
οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. πᾶς γὰρ 49 Lv. 2, 13.
πυρὶ ἁλισθήσεται. καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ 50 Mt. 5, 13. Lk. 14, 34. Col. 4, 6.

---

38 Απεκριθη δε | Ιω., λεγων | — εν | R — ος ουκ ακολ. ημιν | εκωλυσαμεν | ακολουθει 41 εν τω ον. μου | — οτι 2° 42 — τουτ. | SR[t] πιστ. εις εμε | λιθος μυλικος 43 σκανδαλιζη | σοι εστ. | εις τ. ζ. εισελθ. 44.46 οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευτα, και το πυρ ου σβεννυται. 45 εστι σοι | γεεν., εις το πυρ το ασβεστον 47 σοι εστι | γεεν. του πυρος 49 SR[m] αλισθ., και πασα θυσια αλι αλισθησεται

ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε;
ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλα καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

1–12: Mt. 19, 1–9. 9, 33. 10 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς
Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συνπορεύον-
ται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν
2 ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ προσελθόντες Φαρισαῖοι
ἐπηρώτων αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπο-
3 λῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
Dt. 24, 1. Mt. 5, 31. 32. 4 αὐτοῖς Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς; οἱ δὲ εἶπαν
Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς **βιβλίον ἀποστασίου γράψαι**
5 **καὶ ἀπολῦσαι.** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Πρὸς
τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντο-
Gn. 1, 27. 6 λὴν ταύτην. ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως **ἄρσεν καὶ**
Gn. 2, 24. 7 **θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς· ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄν-**
8 **θρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἔσονται**
οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ
9 μία σάρξ. ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος
10 μὴ χωριζέτω. καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ μαθη-
Lk. 16, 18. 11 ταὶ περὶ τούτου ἐπηρώτων αὐτόν. καὶ λέγει αὐ-
τοῖς Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ
12 γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ᾽ αὐτήν· καὶ ἐὰν αὐτὴ
ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον,
μοιχᾶται.

13–16: Mt. 19, 13–15. Lk. 18, 15–17. 13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα αὐτῶν ἅψη-
14 ται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ἰδὼν δὲ
ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἄφετε
τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, μὴ κωλύετε αὐτά·

---

50 αλα] αλας

X, 1 Κακειθεν | Ιουδ., δια του π. 2 οι Φ. επηρωτησαν 4 ειπον | Μωσης επετρ. 5 και αποκριθεις ο Ιησ. 6 αυτ. ο Θεος 7 SR[t] μητ.· και προσκολληθησεται προς την γυναικα αὐτου (R αὑτου) 10 εν τη οικια | μαθ. αυτου π. του αυτου επηρωτησαν 11 εαν 12 εαν γυνη απολυση | και γαμηθη αλλω 13 αψ. αυτ. | επετιμων τοις προσφερουσιν 14 και μη

τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν 15 Mt. 18, 3.
τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.
καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατευλόγει τιθεὶς τὰς 16 9, 36.
χεῖρας ἐπ᾽ αὐτά.

Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν προσδρα- 17 17–31: Mt 19, 16–30. Lk. 18, 18–30.
μὼν εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν
Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον
κληρονομήσω; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Τί με 18
λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός.
τὰς ἐντολὰς οἶδας **Μὴ φονεύσῃς, Μὴ μοιχεύσῃς,** 19 Ex. 20, 12–17. Dt. 5, 16–20; 24, 14.
Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, Μὴ ἀποστερή-
σῃς, **Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα.** ὁ δὲ 20
ἔφη αὐτῷ Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην
ἐκ νεότητός μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ 21 8, 34. Mt. 10, 38.
ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἕν σε ὑστερεῖ·
ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς,
καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει
μοι. ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυ- 22
πούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Καὶ 23
περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται. οἱ δὲ 24 Ps. 62, 10. 1 Ti. 6, 17.
μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ
δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς Τέκνα,
πῶς δύσκολόν ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ
εἰσελθεῖν· εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆς 25
τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. οἱ δὲ περισ- 26

---

15 *εαν* 16 *αυτ., τιθ. τ. χ. επ αυτα, ηυλογει αυτα* 19 Μη *μοιχ.· μη φον.* 20 *δε αποκριθεις ειπεν αυτω* 21 Ἓν *σοι* | R – *τοις* | *μοι, αρας τον σταυρον* 24 SR[t] *εστι τους πεποιθοτας επι* (S + *τοις*) *χρημασιν* 25 R – *της* 1° 2°

σῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς Καὶ
Gn. 18, 14. Job 42, 2. Zec. 8, 6 Lxx. 27 τίς δύναται σωθῆναι; ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
λέγει Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ᾽ οὐ παρὰ
28 Θεῷ· πάντα γὰρ δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ. Ἤρξατο
λέγειν ὁ Πέτρος αὐτῷ Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν
29 πάντα καὶ ἠκολουθήκαμέν σοι. ἔφη ὁ Ἰησοῦς
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν
ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ
τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγ-
30 γελίου, ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν
τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς
καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν,
καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.
31 πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ οἱ ἔσχατοι
πρῶτοι.

32–34: Mt. 20, 17–19. Lk. 18, 31–34. Jn. 11, 16. 55. 9, 31.

32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱερο-
σόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ
ἐθαμβοῦντο, οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο.
καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς
33 λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, ὅτι Ἰδοὺ
ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς
γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ
34 καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν | καὶ ἐμ-
παίξουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστι-
γώσουσιν αὐτὸν καὶ ἀποκτενοῦσιν, καὶ μετὰ τρεῖς
ἡμέρας ἀναστήσεται.

---

26 εαυτους] R[t] αὐτον 27 εμβλ. δε | π. τω Θεω | δυν. εστι 28 Και ηρξ. ο Π. λεγ. | ηκολουθησαμεν 29 αποκριθεις δε ο Ιησ. ειπεν | η πατ., η μητ., η γυναικα | — ενεκεν 2° 32 εθαμβ., και ακολ. 33 (εθνεσιν] S, R·) 34 κ. μαστ. αυτ., κ. εμπτ. αυτω | αποκτ. αυτον· κ. τη τριτη ημερα

Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωά- 35 **35–45:** Mt. 20, 20–28.
νης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες αὐτῷ Διδάσκαλε,
θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμέν σε ποιήσῃς ἡμῖν.
ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Τί θέλετέ με ποιήσω ὑμῖν; 36
οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς σου ἐκ δεξιῶν 37
καὶ εἷς ἐξ ἀριστερῶν καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου.
ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. 38 14, 36. Lk. 12, 50. Ro. 6, 3.
δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ἢ τὸ
βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; οἱ 39 Ac. 12, 2. Rev. 1, 9.
δὲ εἶπαν αὐτῷ Δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς Τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ
βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε·
τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ εὐωνύμων οὐκ 40
ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται. Καὶ 41
ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ
Ἰακώβου καὶ Ἰωάνου. καὶ προσκαλεσάμενος 42 Lk. 22, 25–27.
αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Οἴδατε ὅτι οἱ
δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν
αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν
αὐτῶν. οὐχ οὕτως δέ ἐστιν ἐν ὑμῖν· ἀλλ᾽ ὃς ἂν 43 9, 35.
θέλῃ μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διά-
κονος, καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, 44
ἔσται πάντων δοῦλος· καὶ γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀν- 45
θρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι
καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱερειχώ. Καὶ ἐκπορευο- 46 **46–52:** Mt. 20, 29–34. Lk. 18, 35–43.
μένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱερειχὼ καὶ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτι-
μαῖος, τυφλὸς προσαίτης, ἐκάθητο παρὰ τὴν

---

35 — αυτω 2° | — σε 36 ποιησαι με 37 ειπον | εις εκ δεξ. σου κ. εις εξ ευωνυμων σου 38 η] και 39 ειπον | Το μεν π. 40 η] και | ευων. μου 42 ο δε Ιησ. προσκ. 43 δε εσται | εαν | γεν. μεγ. | διακ. υμ. 44 υμων γενεσθαι πρ. 46 — ο | Βαρτιμαιος ο τ. εκ. π. τ. οδ. προσαιτων

47 ὁδόν. καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηνός
ἐστιν ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν Υἱὲ Δαυεὶδ
48 Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ
ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν Υἱὲ
49 Δαυείδ, ἐλέησόν με. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
Φωνήσατε αὐτόν. καὶ φωνοῦσιν τὸν τυφλὸν
50 λέγοντες αὐτῷ Θάρσει, ἔγειρε, φωνεῖ σε. ὁ δὲ
ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναπηδήσας ἦλθεν
51 πρὸς τὸν Ἰησοῦν. καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν Τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν
52 αὐτῷ Ῥαββουνεί, ἵνα ἀναβλέψω. καὶ ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσω-
κέν σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει
αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.
1–10: Mt. 21, 1–9. Lk. 19, 29–38. Jn. 12, 12–16. 11 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθ-
φαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν,
2 ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ¦ καὶ λέγει
αὐτοῖς Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι
ὑμῶν, καὶ εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὑρή-
σετε πῶλον δεδεμένον ἐφ᾽ ὃν οὐδεὶς οὔπω ἀνθρώ-
14, 14. 3 πων ἐκάθισεν· λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε. καὶ
ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε Ὁ
Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει, καὶ εὐθὺς αὐτὸν ἀπο-
4 στέλλει πάλιν ὧδε. καὶ ἀπῆλθον καὶ εὗρον
πῶλον δεδεμένον πρὸς θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφ-
5 όδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. καί τινες τῶν ἐκεῖ
ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν

---

47 Ναζωραιος | Ο υιος 49 ειπεν αυτον φωνηθηναι | εγειραι 50 αναστας 51 απ. λεγει αυτω ο Ιησ., Τι θελ. ποι. σοι | SR Ραββονι 52 ο δε Ιησ. | ευθεως | ηκ. τω Ιησου

XI, 1 Ιερουσαλημ 2 ευθεως | — ουπω | κεκαθικε· λυσαντες αυτ. αγαγετε 3 Οτι ο | ευθεως | αποστελει ωδε 4 απηλθ. δε | τον πωλ. | πρ. την θ.

πῶλον; οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· 6
καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. καὶ φέρουσιν τὸν πῶλον 7
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ
ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ᾽ αὐτόν. καὶ 8
πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν,
ἄλλοι δὲ στιβάδας, κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν. καὶ 9 Ps. 118, 25. 26.
οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον

Ὡσαννά·
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου·
Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία τοῦ πατρὸς 10
ἡμῶν Δαυείδ·
Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερόν· καὶ 11 **11–24:** Mt. 21, 12–22. Lk. 19, 45–48.
περιβλεψάμενος πάντα, ὀψὲ ἤδη οὔσης τῆς ὥρας,
ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βη- 12
θανίας ἐπείνασεν. καὶ ἰδὼν συκῆν ἀπὸ μακρόθεν 13 Lk. 3, 9; 13, 6–9.
ἔχουσαν φύλλα ἦλθεν εἰ ἄρα τι εὑρήσει ἐν αὐτῇ,
καὶ ἐλθὼν ἐπ᾽ αὐτὴν οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα·
ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν σύκων. καὶ ἀποκριθεὶς 14 20.
εἶπεν αὐτῇ Μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς
καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ εἰσελθὼν 15 Jn. 2, 14–16.
εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας
καὶ τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς
τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας
τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν, καὶ 16

---

6 *ειπον* | *καθ. ενετειλατο* 7 *ηγαγον* | *επεβαλον* | *εκ. επ αυτω* 8 *πολλοι δε* | *στοιβαδας εκοπτον εκ τ. δενδρων, και εστρωννυον εις την οδον* 9 *εκρ., λεγοντες* 10 *βασ. εν ονοματι* Κυριου, *τ.* 11 Ιερ. *ο* Ιησους, *και εις* | *οψιας* 13 —*απο* | *ευρ. τι* | *ου γαρ ην κ. σ.* 14 *απ. ο* Ιησους | *εκ σ. εις τ. αι. ουδεις* 15 *εισελθ. ο* Ιησους | —*τους* 2°

οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ,
Is. 56, 7. Jer. 7, 11. 17 | καὶ ἐδίδασκεν καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Οὐ γέγραπται
ὅτι **Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν
τοῖς ἔθνεσιν**; ὑμεῖς δὲ πεποιήκατε αὐτὸν **σπήλαιον
18 λῃστῶν**. καὶ ἤκουσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-
ματεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφο-
βοῦντο γὰρ αὐτόν, πᾶς γὰρ ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο
19 ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Καὶ ὅταν ὀψὲ ἐγένετο,
14. 20 ἐξεπορεύοντο ἔξω τῆς πόλεως. Καὶ παρα-
πορευόμενοι πρωῒ εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην
21 ἐκ ῥιζῶν. καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ
Ῥαββεί, ἴδε ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἐξήρανται.
Jn. 14, 1. 22 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Ἔχετε
Mt. 17, 20. Lk. 17, 6. 23 πίστιν Θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ
ὄρει τούτῳ Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασ-
σαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀλλὰ
Mt. 7, 7. Jn. 14, 13; 16, 23. 24 πιστεύῃ ὅτι ὃ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ. διὰ
τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα προσεύχεσθε καὶ
αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι ἐλάβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν.
Mt. 5, 23. 25 καὶ ὅταν στήκετε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι
ἔχετε κατά τινος, ἵνα καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν
Mt. 6, 14. 15. τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
27–33: Mt. 21, 23–27. Lk. 20, 1–8. 27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν
τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
28 τεροι, | καὶ ἔλεγον αὐτῷ Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
ποιεῖς; ἢ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα

---

16 (SR ιερου.) 17 εδιδ., λεγων | εποιησατε 18 οι γρ. κ. οι αρχ. | απολεσουσιν | οτι πας ο 19 οτε | SR[t] εξεπορευετο 20 πρωι παρ. 23 αμ. γαρ | πιστευση | α λεγει | αυτω ο εαν ειπη 24 οσα αν προσευχομενοι αιτ. | λαμβανετε 25 στηκητε 26 SR[m] ει δε υμεις ουκ αφιετε, ουδε ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις αφησει τα παραπτωματα υμων. 28 λεγουσιν | η] και | τ. εξ. ταυτ. εδ.

ταῦτα ποιῇς; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ἐπερω- 29
τήσω ὑμᾶς ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ
ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. τὸ βάπ- 30
τισμα τὸ Ἰωάνου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων;
ἀποκρίθητέ μοι. ¹ καὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς 31
λέγοντες Ἐὰν εἴπωμεν Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ Διὰ τί
οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἀλλὰ εἴπωμεν Ἐξ 32
ἀνθρώπων;—ἐφοβοῦντο τὸν ὄχλον· ἅπαντες γὰρ
εἶχον τὸν Ἰωάνην ὄντως ὅτι προφήτης ἦν. καὶ 33
ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν Οὐκ οἴδαμεν.
καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν
ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Καὶ ἤρξατο 12 1–12: Mt. 21, 33–46. Lk. 20, 9–19.
αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λαλεῖν. **ἀμπελῶνα** ἄνθρω- Is. 5, 1. 2.
πος **ἐφύτευσεν, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὤρυξεν**
ὑπολήνιον καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο
αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. καὶ ἀπέ- 2
στειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον,
ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρπῶν
τοῦ ἀμπελῶνος· καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ 3
ἀπέστειλαν κενόν. καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς 4
αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κἀκεῖνον ἐκεφαλίωσαν καὶ
ἠτίμασαν. καὶ ἄλλον ἀπέστειλεν· κἀκεῖνον 5
ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὓς μὲν δέ-
ροντες, οὓς δὲ ἀποκτέννοντες. ἔτι ἕνα εἶχεν, 6
υἱὸν ἀγαπητον· ἀπέστειλεν αὐτὸν ἔσχατον πρὸς
αὐτοὺς λέγων ὅτι Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.

---

29 *αποκριθεις ειπεν* | *υμ. καγω* 30 —*το* 2° 31 *ελογιζοντο* 32 *αλλ᾽ εαν* | (SR[t] *ανθρωπων*,) | SR *τ. λαον* | *οτι οντως* 33 *λεγ. τω Ιησ.* | *αποκριθεις λεγει*

XII, 1 *λεγειν* | *εφυτ. ανθρ.* | *εξεδοτο* 2 *του καρπου* 3 *οι δε λ.* 4 *λιθοβολησαντες εκεφαλαιωσαν*, | R *ητιμασαν* S *απεστειλαν ητιμωμενον* 5 *και παλιν αλλ.* | .*τους* | *τους* | *αποκτεινοντες* 6 *ετι ουν ενα υ. εχων αγ. αὑτου* | *και αυτ. πρ. αυτ. εσχ.*

7 ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν ὅτι
Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν
He. 13, 12. 8 αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. καὶ λα-
βόντες ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω
9 τοῦ ἀμπελῶνος. τί ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπε-
λῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς,
Ps. 118, 22. 23. 10 καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. οὐδὲ τὴν
γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε

Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
11 παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη,
καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

12 Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν
τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν
παραβολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

13–17: Mt. 22, 15–22. Lk. 20, 20–26. 3, 6.

13 Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινας τῶν
Φαρισαίων καὶ τῶν Ἡρῳδιανῶν ἵνα αὐτὸν ἀγρεύ-
14 σωσιν λόγῳ. καὶ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ
Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει
σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον
ἀνθρώπων, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ
διδάσκεις· ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ;
15 δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν; ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπό-
κρισιν εἶπεν αὐτοῖς Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι
16 δηνάριον ἵνα ἴδω. οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει
αὐτοῖς Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή;
Ro. 13, 7. 17 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Καίσαρος. ὁ δὲ Ἰησοῦς
εἶπεν αὐτοῖς Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε Καίσαρι
καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ ἐξεθαύμαζον
ἐπ᾽ αὐτῷ.

---

7 *ειπον πρ. εαυτ.* 8 *αυτ. απεκτ.* | — *αυτον* 2°
9 SR *τι ουν* 14 *οι δε ελθ.* | *κηνσ. Κ. δουν.*
16 *ειπον* 17 *και αποκριθεις ο Ιησ.* | *Αποδ. τα Κ.* |
εθαυμασαν

Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες 18 **18–27:**
λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν Mt. 22, 23—33. Lk. 20, 27—38.
λέγοντες | Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι 19 Dt. 25, 5. 6. Gn. 38, 8.
ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα
καὶ μὴ ἀφῇ τέκνον, ἵνα **λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ**
τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ. ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος 20
ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκεν
σπέρμα· καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθα- 21
νεν μὴ καταλιπὼν σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως·
| καὶ οἱ ἑπτὰ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἔσχατον 22
πάντων καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν. ἐν τῇ ἀναστάσει, 23
ὅταν ἀναστῶσιν, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ
γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. ἔφη αὐτοῖς ὁ 24
Ἰησοῦς Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς
γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ; ὅταν γὰρ 25
ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμί-
ζονται, ἀλλ᾽ εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
περὶ δὲ τῶν νεκρῶν ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε 26 Ex. 3, 2. 6. Mt. 8, 11. Lk. 16, 22.
ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσέως ἐπὶ τοῦ Βάτου πῶς εἶπεν
αὐτῷ ὁ Θεὸς λέγων **Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ**
Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν Θεὸς 27
νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. πολὺ πλανᾶσθε.

Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων, ἀκούσας 28 **28–34:** Mt. 22, 34—40. Lk. 20, 39. 40. Lk. 10, 25—28.
αὐτῶν συνζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη
αὐτοῖς, ἐπηρώτησεν αὐτόν Ποία ἐστὶν ἐντολὴ
πρώτη πάντων; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρώτη 29 Dt. 6, 4. 5.

---

18 επηρωτησαν 19 κ. τεκνα μη αφη | S(R) τ. γυν. ***αυτου*** *20 επτα ουν 21 απεθ., και ουδε αυτος αφηκε σπ. 22 και ελαβον αυτην οι επτα, και ουκ | εσχατη π. απεθ. και η γ. 23 τη ουν | R —, οταν αναστωσιν, 24 και αποκριθεις ο Ιησ. ειπεν αυτ. 25 γαμισκονται | αγγ. οι 26 της βατου | ως | κ. ο | κ. ο 27 ο Θ. ν. | Θεος ζωντ.· υμεις ουν π. 28 αυτ. απεκρ. | πρ. πασων εντ. 29 ο δε Ιησ. απεκρ. αυτω*

ἐστίν Ἄκουε, Ἰσραήλ, Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν Κύ-
Jn. 15, 12. 30 ριος εἷς ἐστιν, καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου
ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου
καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς
Lv. 19, 18. 31 ἰσχύος σου. δευτέρα αὕτη Ἀγαπήσεις τὸν πλη-
σίον σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐν-
Dt. 6, 4; 4, 35. 32 τολὴ οὐκ ἔστιν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς
Καλῶς, Διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες ὅτι εἷς
1 S. 15, 22. 33 ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ· καὶ τὸ
ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς
συνέσεως καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν
τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν περισσότερόν ἐστιν πάν-
Ac. 26, 27–29. 34 των τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. καὶ ὁ Ἰησοῦς,
ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ
Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. καὶ
35–37: 35 οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. Καὶ
Mt. 22, 41–46. Lk. 20, 41–44. ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ
Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ Χριστὸς υἱὸς
Ps. 110, 1. 2 S. 23, 2. Jn. 7, 42. 36 Δαυείδ ἐστιν; αὐτὸς Δαυεὶδ εἶπεν ἐν τῷ Πνεύ-
ματι τῷ Ἁγίῳ

> Εἶπεν Κύριος τῷ Κυρίῳ μου Κάθου ἐκ δεξιῶν μου
> ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν
> σου.

37 αὐτὸς Δαυεὶδ λέγει αὐτὸν Κύριον, καὶ πόθεν
αὐτοῦ ἐστιν υἱός;
38–40: Mt. 23. Lk. 20, 45–47. 38 Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως. Καὶ
ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν Βλέπετε ἀπὸ τῶν

Beware of the Scribes.
This must not be regarded as a Hebraism because the N.T. excavations have brought to light a letter written about 41 A.D. where a man counsels a friend in money diff + in the letter he says "Beware of the Jews." (C.116) C.C. Torey has prob. over emphasized the idea of the gospels being written in aramaic, but he does rightly point out the semitic tinge behind the Gr. text.

---

29 εστιν 1°] πασων των εντολων | (R^t ημων, R^m ημων·) 30 ισχ. σου. αὕτη πρωτη εντολη 31 και δευτ. ομοια αὕτη 32 ειπας | εστ. Θεος, και 33 συν., και εξ ολης της ψυχης, κ. | πλειον | και των θ. 35 υι. εστι Δ. 36 αυτ. γαρ | ο Κυρ. | SR^t υποποδιον 37 αυτ. ουν | υι. αυτ. εστι 38 Και ελεγ. αυτοις εν τη διδ. αὐτ.

γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν
καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ¦ καὶ πρωτοκαθ- 39
εδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν
τοῖς δείπνοις· οἱ κατέσθοντες τὰς οἰκίας τῶν 40
χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι, οὗ-
τοι λήμψονται περισσότερον κρίμα. Καὶ 41 **41–44:** Lk. 21, 1–4. 2 K. 12, 9.
καθίσας κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς
ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ
πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά· καὶ ἐλθοῦσα 42
μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κο-
δράντης. καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς 43
αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα
αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων ἔβαλεν τῶν βαλ-
λόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· πάντες γὰρ ἐκ τοῦ 44 2 Co. 8, 12.
περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς
ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν,
ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει 13 Mt. 24. Lk. 21, 5–36.
αὐτῷ εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Διδάσκαλε, ἴδε
ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. καὶ ὁ 2
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας
οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθον ὃς
οὐ μὴ καταλυθῇ. Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς 3
τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπη-
ρώτα αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ
Ἰωάνης καὶ Ἀνδρέας ¦ Εἰπὸν ἡμῖν, πότε ταῦτα 4
ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντε-
λεῖσθαι πάντα; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρξατο λέγειν 5
αὐτοῖς Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ 6

---

40 *κατεσθιοντες* **41** *καθ. ο* Ιησους **43** λεγει ¦ *βεβληκε* ¦ *βαλοντων*

XIII, 2 *αποκριθεις ειπ.* ¦ R *αφεθη ωδε* ¦ *επι λιθω* 3 *επηρωτων* 4 Ειπε ¦ *παντα ταυτα συντ.* 5 *αποκριθεις αυτ. ηρξ. λεγ.* 6 *πολ. γαρ*

ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες ὅτι
7 Ἐγώ εἰμι, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ὅταν δὲ
ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θρο-
Is. 19, 2. 2 Ch. 15, 6. 8 εἶσθε· δεῖ γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. **ἐγερθήσε-
ται** γὰρ **ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν.**
ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, ἔσονται λιμοί· ἀρχὴ
9–13: Mt. 10, 17–22. Lk. 21, 12–17. 9 ὠδίνων ταῦτα. Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παρα-
δώσουσιν ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ εἰς συναγωγὰς
δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων στα-
16, 15. 10 θήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. καὶ
εἰς πάντα τὰ ἔθνη πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ
11 εὐαγγέλιον. καὶ ὅταν ἄγωσιν ὑμᾶς παραδι-
δόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, ἀλλ' ὃ
ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε·
οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα
Mic. 7, 6. 12 τὸ Ἅγιον. καὶ παραδώσει ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς
θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ **ἐπαναστήσονται**
Jn. 15, 21. 13 **τέκνα ἐπὶ γονεῖς** καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· καὶ
ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά
μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.
Dn. 9, 27. Dn. 12, 4. 10. 14 Ὅταν δὲ ἴδητε **τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως** ἑστη-
κότα ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, τότε οἱ
15 ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ὁ ἐπὶ τοῦ
δώματος μὴ καταβάτω μηδὲ εἰσελθάτω τι ἆραι
16 ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν μὴ
ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτιον
17 αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς
18 θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσεύ-

---

7 *δει γαρ* 8 *επι* | *και εσ.* | *και εσ. λιμ. και ταραχαι. αρχαι* 9 SR *παρ. γαρ* 10 *δει πρ.* 11 *οταν δε αγαγωσιν* | *λαλησ., μηδε μελετατε* 12 *παρ. δε* 14 *ερ., το ρηθεν υπο Δανιηλ του προφητου, εστως* 15 S(R) *ο δε* | *καταβ. εις την οικιαν, μ. εισελθετω αραι τι* 16 *αγρ. ων*

χεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται χειμῶνος· ἔσονται 19 Dn. 12, 1. Jl. 2, 2.
γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλίψις, οἵα οὐ γέγονεν
τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἣν ἔκτισεν ὁ Θεὸς ἕως
τοῦ νῦν καὶ οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολό- 20
βωσεν Κύριος τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα
σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο
ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν 21
εἴπῃ Ἴδε ὧδε ὁ Χριστός, Ἴδε ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε·
ἐγερθήσονται δὲ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται 22 Dt. 13, 1.
καὶ ποιήσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀπο-
πλανᾶν εἰ δυνατὸν τοὺς ἐκλεκτούς. ὑμεῖς δὲ 23
βλέπετε· προείρηκα ὑμῖν πάντα. Ἀλλὰ ἐν 24 Is. 13, 10.
ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην
ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ
φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐ- 25 Is. 34, 4.
ρανοῦ πίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς σαλευθήσονται. καὶ τότε ὄψονται τὸν Υἱὸν 26 Dn. 7, 13.
τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνά-
μεως πολλῆς καὶ δόξης. καὶ τότε ἀποστελεῖ 27 Zec. 2, 6. Dt. 30, 4. Mt. 13, 41.
τοὺς ἀγγέλους καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐ-
τοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως
ἄκρου οὐρανοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε 28
τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπα-
λὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε
ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν 29
ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν
ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρ- 30
έλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ ταῦτα πάντα γένη-

---

18 *γεν. η φυγη υμων* 19 *ην*] *ης* 20 Κυρ. *εκολ.* 21 S(R) Ιδου | SR ἤ, Ιδου *εκ.* | *πιστευσητε* 22 *δε*] SR *γαρ* | SR *δωσουσι* | *και τους* 23 SR *ιδου, πρ.* 24 Αλλ' | *αστ. του ουρ. εσ. εκπιπτοντες* 27 *αγγ. αὐτου* 28 *αυτ. ηδη ο κλ.* 29 *ταυτα ιδ. γιν.* 30 *παντα ταυτα*

31 ται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ
32 λόγοι μου οὐ παρελεύσονται. Περὶ δὲ τῆς
ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ
ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ οὐδὲ ὁ Υἱός, εἰ μὴ ὁ Πατήρ.
33 Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ
Mt. 25, 14. Lk. 19, 12. 34 καιρός ἐστιν. ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν
οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν
ἐξουσίαν, ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ
Lk. 12, 38. 35 ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ
οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ἢ
36 ὀψὲ ἢ μεσονύκτιον ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωΐ· μὴ
37 ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας. ὃ δὲ
ὑμῖν λέγω, πᾶσιν λέγω, γρηγορεῖτε.

1. 2: Mt. 26, 1–5. Lk. 22, 1. 2. 14 Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο
ἡμέρας. καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-
ματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτεί-
2 νωσιν. ἔλεγον γάρ Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μή ποτε
ἔσται θόρυβος τοῦ λαοῦ.
3–9: Mt. 26, 6–13. Jn. 12, 1–8. Lk. 7, 36. 3 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ
Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν
γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς
πολυτελοῦς· συντρίψασα τὴν ἀλάβαστρον κατέ-
4 χεεν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς. ἦσαν δέ τινες ἀγα-
νακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς Εἰς τί ἡ ἀπώλεια
5 αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ
μύρον πραθῆναι ἐπάνω δηναρίων τριακοσίων καὶ
δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ.

---

31 *ου μη παρελθωσι* 32 *η*] *και* | *οι εν* 33 SR[t] *αγρ. και προσευχεσθε* 34 *και εκ.* 35 — *η* 1° | *μεσονυκτιου* 37 *α*

XIV, 2 *ελ. δε* | *θορ. εστ.* 3 *και συντρ. το αλ.* | *κατα της* 4 *εαυτ., και λεγοντες* 5 — *το μυρ.* | *τριακ. δην.*

ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ 6
κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον ἠργάσατο ἐν ἐμοί.
πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, 7 Dt. 15, 11.
καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε αὐτοῖς εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ
δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ὃ ἔσχεν ἐποίησεν· προέ- 8
λαβεν μυρίσαι τὸ σῶμά μου εἰς τὸν ἐνταφιασμόν.
ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγ- 9
γέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη
λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Καὶ 10 **10. 11:** Mt. 26, 14—16. Lk. 22, 3—6.
Ἰούδας Ἰσκαριώθ, ὁ εἷς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν
πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς.
οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο 11
αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτει πῶς αὐτὸν
εὐκαίρως παραδοῖ.

Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ 12 **12—16:** Mt. 26, 17—19. Lk. 22, 7—13.
πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς
τὸ πάσχα; καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν 13
αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν,
καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος
βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, | καὶ ὅπου ἐὰν 14 11, 3.
εἰσέλθῃ εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι Ὁ Διδάσ-
καλος λέγει Ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμά μου, ὅπου
τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; καὶ 15
αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον
ἕτοιμον· καὶ ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν. καὶ ἐξῆλθον 16
οἱ μαθηταὶ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὗρον
καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. **17—25:**
Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. 17 Mt. 26, 20—29. Lk. 22, 14—23. Jn. 13, 21—26.

---

6 *ειργασατο εις εμε* 7 *αυτους* 8 *ειχεν αὕτη* | *μου το σ.* 9 – *δε* | *αν* | *ευαγγ. τουτο* 10 *ο* Ι. *ο* Ισκαριωτης, *εις* | *παραδω αυτον* 11 *ευκ. αυτ. παραδω* 14 – *μου* 1° 15 *ανωγεον* | – *και* 2° 16 *μαθ. αυτου*

18 καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς
Ps. 41, 10. εἶπεν Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παρα-
19 δώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. ἤρξαντο λυπεῖσθαι
20 καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς κατὰ εἷς Μήτι ἐγώ; ὁ δὲ
εἶπεν αὐτοῖς Εἷς τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος
21 μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρύβλιον. ὅτι ὁ μὲν Υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ·
οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ Υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεν-
1 Co. 11, 23–25. 22 νήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν
λαβὼν ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐ-
τοῖς καὶ εἶπεν Λάβετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά
23 μου. καὶ λαβὼν ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν
Ex. 24, 8. Zec. 9, 11. 24 αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. καὶ εἶπεν
αὐτοῖς Τοῦτό ἐστιν τὸ **αἷμά** μου **τῆς διαθήκης** τὸ
25 ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
26–31: οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου
Mt. 26, 30–35. Lk. 22, 31–34. 39. ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν
Ps. 113–118. 26 τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλ-
Zec. 13, 7. 27 θον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. Καὶ λέγει αὐτοῖς
ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πάντες σκανδαλισθήσεσθε, ὅτι
γέγραπται **Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ τὰ πρόβατα**
16, 7. 28 **διασκορπισθήσονται.** ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί
29 με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ὁ δὲ Πέτρος
ἔφη αὐτῷ Εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται,
Jn. 13, 38. 30 ἀλλ' οὐκ ἐγώ. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν
λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἢ

---

18 *ειπ. ο* Ιησ. 19 *οι δε ηρξ.* | *καθ* | *εγω; και αλλος,* Μ*ητι εγω;* 20 *αποκριθεις ειπ.* | *εκ των* 21 *—οτι* | S(R) *καλ. ην* 22 *λαβ. ο* Ιησους | Λαβ., *φαγετε* 23 *το ποτ.* 24 *μου, το* | SR^m *της καινης διαθ.* | *το περι πολλων εκχυνομενον* 25 *γεννηματος* 27 *σκανδ. εν εμοι εν τη νυκτι ταυτη* | *διασκορπισθησεται τα πρ.* 29 Και *ει* 30 *—συ* | *εν τη ν. ταυτη*

δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ. ὁ δὲ 31 Jn. 11, 16.
ἐκπερισσῶς ἐλάλει Ἐὰν δέῃ με συναποθανεῖν
σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὡσαύτως δὲ καὶ
πάντες ἔλεγον.

Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθση- 32 **32–42:** Mt. 26, 36–46. Lk. 22, 40–46.
μανεί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Καθίσατε
ὧδε ἕως προσεύξωμαι. καὶ παραλαμβάνει τὸν 33 Jn. 18, 1.
Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάνην μετ᾽
αὐτοῦ, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν,
καὶ λέγει αὐτοῖς Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως 34 Jn. 12, 27. Ps. 43, 5.
θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. καὶ προ- 35
ελθὼν μικρὸν ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύ-
χετο ἵνα εἰ δυνατόν ἐστιν παρέλθῃ ἀπ᾽ αὐτοῦ ἡ
ὥρα, | καὶ ἔλεγεν Ἀββὰ ὁ Πατήρ, πάντα δυνατά 36 10, 38.
σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ᾽ ἐμοῦ· ἀλλ᾽
οὐ τί ἐγὼ θέλω ἀλλὰ τί σύ. καὶ ἔρχεται καὶ 37
εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ
Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρη-
γορῆσαι; γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ 38
ἔλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον,
ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσ- 39
ηύξατο τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. καὶ πάλιν 40
ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν
οἱ ὀφθαλμοὶ καταβαρυνόμενοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν
τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ 41
λέγει αὐτοῖς Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀνα-
παύεσθε· ἀπέχει· ἦλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδοται
ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρ-

---

30 *απαρν. με* 31 *εκ περισσου ελεγε μαλλον* | *με δεη* | 32 Γεθσημανῆ 33 *και* Ιω. *μεθ εαυτου* 35 *επεσεν* 36 *απ ε. τουτο* 38 (R^m^ *γρηγορειτε, και προσευχεσθε ινα*) | SR *εισελθητε* 40 *και υποστρεψας ευρ. αυτ. παλ. καθ.* | *οι οφθ. αυτ. βεβαρημενοι* | *αυτω αποκρ.*

Jn. 14, 31. 42 τωλῶν. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς
43–54: 43 με ἤγγικεν. Καὶ εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος
Mt. 26, 47–58. Lk. 22, 47–55. Jn. 18, 2–18. παραγίνεται ὁ Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα, καὶ μετ᾽
αὐτοῦ ὄχλος μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν
ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσ-
44 βυτέρων. δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσ-
σημον αὐτοῖς λέγων Ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν·
45 κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε ἀσφαλῶς. καὶ
ἐλθὼν εὐθὺς προσελθὼν αὐτῷ λέγει Ῥαββεί,
46 καὶ κατεφίλησεν αὐτόν· οἱ δὲ ἐπέβαλαν τὰς
47 χεῖρας αὐτῷ καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. εἷς δέ τις
τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν
ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφεῖλεν
48 αὐτοῦ τὸ ὠτάριον. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν
49 καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· καθ᾽ ἡμέραν ἤμην πρὸς
ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ
50 με· ἀλλ᾽ ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. καὶ
51 ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον πάντες. Καὶ νεανίσκος
τις συνηκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος σινδόνα
52 ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν· ὁ δὲ κατα-
λιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν.
53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα,
καὶ συνέρχονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσ-
54 βύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ
μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐ-
55–65: λὴν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συνκαθήμενος μετὰ τῶν
Mt. 26, 59–68. Lk. 22, 63–71. Jn. 18, 19–24. 55 ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. Οἱ

---

43 ευθεως (it. 45) | — ο | εις ων | οχλ. πολυς
44 απαγαγετε 45 Ραββι, ραββι 46 επεβαλον
επ αυτον τ. χ. αὐτων 47 ωτιον 48 εξηλθετε |
(SR με;) 50 παντ. εφυγ. 51 εις τις ν. ηκολουθει |
αυτ. οι νεανισκοι 52 εφ. απ αυτων 53 SR
συνερχ. αυτω

δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ
τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν,
καὶ οὐχ ηὕρισκον· πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν 56
κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. καί 57
τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέ-
γοντες ' ὅτι Ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι 58 Jn. 2, 19; 4, 21. 23.
Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον
καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκο-
δομήσω. καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐ- 59
τῶν. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώ- 60
τησεν τὸν Ἰησοῦν λέγων Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί
οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ 61 15, 5. Is. 53 7.
οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπη-
ρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ
Υἱὸς τοῦ Εὐλογητοῦ; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Ἐγώ 62 Dn. 7, 13. Ps. 110, 1.
εἰμι, καὶ ὄψεσθε τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν
καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν
νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρήξας 63
τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν
μαρτύρων; ' ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν 64 Jn. 19, 7.
φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔνοχον
εἶναι θανάτου. Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ 65
καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ κολα-
φίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ Προφήτευσον, καὶ
οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔλαβον. Καὶ 66 **66–72:** Mt. 26, 69–75. Lk. 22, 56–62. Jn. 18, 17. 25–27.
ὄντος τοῦ Πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ ἔρχεται μία
τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἰδοῦσα τὸν 67
Πέτρον θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει
Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ.

---

55 *ευρισκον* 60 *εις το μ.* 61 *και ουδεν απεκρ.* 62 *καθ. εκ δεξ.* 64 *ειναι ενοχ.* 65 *το πρ. αυτ.* | *εβαλλον* 66 *εν τ. αυ. κατω* 67 *Ν. Ιησου ησθα*

68 ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων Οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι
σὺ τί λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον·
69 καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ἤρξατο πάλιν λέ-
γειν τοῖς παρεστῶσιν ὅτι Οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν.
70 ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν
οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ Ἀληθῶς ἐξ
71 αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ. ὁ δὲ ἤρξατο
ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύναι ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄν-
30. 72 θρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. καὶ εὐθὺς ἐκ δευτέρου
ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ
ῥῆμα ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα
δὶς φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ· καὶ ἐπιβαλὼν
ἔκλαιεν.

Mt. 27, 1. 2. Lk. 22, 66; 23, 1. Jn. 18, 28. 15 Καὶ εὐθὺς πρωῒ συμβούλιον ἑτοιμάσαντες οἱ
ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων
καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπή-
2–19: Mt. 27, 11–30. Lk. 23, 2–25. Jn. 18, 29–19, 16. 2 νεγκαν καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ. καὶ ἐπηρώ-
τησεν αὐτὸν ὁ Πειλᾶτος Σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῶν
Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει Σὺ λέγεις.
3 καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά.
4 ὁ δὲ Πειλᾶτος πάλιν ἐπηρώτα αὐτὸν λέγων Οὐκ
14, 61. Is. 53, 7. 5 ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν. ὁ
δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν
6 τὸν Πειλᾶτον. Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς
7 ἕνα δέσμιον ὃν παρῃτοῦντο. ἦν δὲ ὁ λεγόμενος
Βαραββᾶς μετὰ τῶν στασιαστῶν δεδεμένος, οἵ-

---

68 *Ουκ οιδα, ουδε* | (R^m *επισταμαι· συ τι λεγεις;*) | *τι συ* | SR^t *προαυλ.· και αλεκτωρ εφωνησε* 69 *παλ. ηρξ.* | *παρεστηκοσιν* 70 *ει* 2°] + *και η λαλια σου ομοιαζει* 71 *ομνυειν* 72 — *ευθυς* | *του ρηματος ου* | *φων. δις, απ. με τρ.*

XV, 1 *ευθεως επι το πρ.* | S(R) *συμβ. ποιησαντες* | *τω Π.* 2 *ειπεν αυτω* 4 *επηρωτησεν* | *καταμαρτυρουσιν* 6 *ονπερ ητουντο* 7 *συστασιαστων*

τινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. καὶ 8
ἀναβὰς ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς ἐποίει
αὐτοῖς. ὁ δὲ Πειλᾶτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων 9
Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν Βασιλέα τῶν Ἰου-
δαίων; ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώ- 10 Jn. 11, 48; 12, 19. Mt. 21, 38.
κεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς 11
ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν
ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ὁ δὲ Πειλᾶτος πάλιν ἀπο- 12
κριθεὶς ἔλεγεν αὐτοῖς Τί οὖν ποιήσω ὃν λέγετε
τὸν Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν 13
Σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πειλᾶτος ἔλεγεν αὐτοῖς 14
Τί γὰρ ἐποίησεν κακόν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραξαν
Σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πειλᾶτος βουλόμενος 15
τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι ἀπέλυσεν αὐτοῖς
τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φρα-
γελλώσας ἵνα σταυρωθῇ.

Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς 16
αὐλῆς, ὅ ἐστιν Πραιτώριον, καὶ συνκαλοῦσιν
ὅλην τὴν σπεῖραν. καὶ ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν 17
πορφύραν καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες
ἀκάνθινον στέφανον· καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι 18
αὐτόν Χαῖρε, Βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἔτυπ- 19
τον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυον
αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ.
καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν 20 **20–41:**
πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Mt. 27, 31–56. Lk. 23, 26–49. Jn. 19, 16–30.
Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν.
καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρη- 21 Ro. 16, 13.
ναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάν-
δρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

---

8 αναβοησας | αει επ. 12 αποκρ. παλ. ειπεν | ουν θελετε | —τον 14 κακ. εποι. | περισσοτερως 17 ενδυουσιν 20 αυτοι] τα ιδια

22 καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Γολγοθᾶν τόπον, ὅ
Ps. 69, 21. 23 ἐστιν μεθερμηνευόμενος Κρανίου τόπος. καὶ
ἐδίδουν αὐτῷ ἐσμυρνισμένον οἶνον· ὃς δὲ οὐκ
Ps. 22, 18. 24 ἔλαβεν. καὶ σταυροῦσιν αὐτόν, καὶ διαμερίζονται
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ᾽ αὐτὰ τίς
25 τί ἄρῃ. ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.
26 καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμ-
μένη Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.
27 Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο λῃστάς, ἕνα ἐκ
Ps. 22, 7; 109, 25. 14, 58. 29 δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. Καὶ οἱ
παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες
τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες Οὐὰ ὁ κατα-
λύων τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις,
30 σῶσον σεαυτὸν καταβὰς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
31 ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλή-
λους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον Ἄλλους
Mt. 16, 1. 4. 32 ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· ὁ Χριστὸς
ὁ Βασιλεὺς Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ
σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. καὶ οἱ
συνεσταυρωμένοι σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.
Am. 8, 9. 33 Καὶ γενομένης ὥρας ἕκτης σκότος ἐγένετο ἐφ᾽
Ps. 22, 1. 34 ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. καὶ τῇ ἐνάτῃ
ὥρᾳ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ Ἐλωῒ
Ἐλωῒ λαμὰ σαβαχθανεί; ὅ ἐστιν μεθερ-
μηνευόμενον Ὁ Θεός μου ὁ Θεός μου, εἰς τί
35 ἐγκατέλιπές με; καί τινες τῶν παρεστηκότων
Ps. 69, 21. 36 ἀκούσαντες ἔλεγον Ἴδε Ἠλείαν φωνεῖ. δραμὼν

---

22 επι Γολγοθᾶ | μεθερμηνευομενον 23 αυτω πιειν | ο δε 24 σταυρωσαντες αυτ., διεμεριζον 28 SR[m] και επληρωθη η γραφη η λεγουσα, Και μετα ανομων ελογισθη. 29 και εν τρ. ημ. οικ. 30 και καταβα 31 δε και | (R[m] σωσαι;) 32 του Ισ. | —συν 33 Γεν. δε 34 τη ωρα τη ενν. | μεγ., λεγων, | λαμμᾶ | με εγκ. 35 S(R) Ιδου

δέ τις γεμίσας σπόγγον ὄξους περιθεὶς καλάμῳ
ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων Ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται
Ἠλείας καθελεῖν αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς 37
φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. Καὶ τὸ καταπέ- 38
τασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν ἕως
κάτω. Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ 39
ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως ἐξέπνευσεν, εἶπεν Ἀλη-
θῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος Υἱὸς Θεοῦ ἦν. Ἦσαν 40 Lk. 8, 2. 3.
δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς
καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου
τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσῆτος μήτηρ καὶ Σαλώμη, αἳ 41
ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διη-
κόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι
αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν Παρα- 42 **42–47:**
σκευή, ὅ ἐστιν προσάββατον, ἐλθὼν Ἰωσὴφ 43 Mt. 27, 57—61. Lk. 23, 50—55. Jn. 19, 38—42.
ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ
αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ,
τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς τὸν Πειλᾶτον καὶ ᾐτή-
σατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πειλᾶτος 44
ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος
τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέ-
θανεν· καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο 45
τὸ πτῶμα τῷ Ἰωσήφ. καὶ ἀγοράσας σινδόνα 46
καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι καὶ κατέ-
θηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ
πέτρας, καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν
τοῦ μνημείου. ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ 47
Μαρία ἡ Ἰωσῆτος ἐθεώρουν ποῦ τέθειται.

---

36 *δε εις, και* | *περιθ. τε* 38 *απο* 39 SR^m *ουτω κραξας* | *ο ανθρ. ουτ. υι. ην* Θ. 40 *αις ην και* | *του* Ιακ. | Ιωσῆ 41 *αἳ και* 43 *ηλθεν* | *—τον* 44 *παλαι*] R^m *ηδη* 45 *σωμα* 46 *και καθελ.* | R *εθηκεν* | *μνημειω* 47 Μαρια Ιωσῆ | *τιθεται*

1–8: Mt. 28, 1–8. Lk. 24, 1–12. Jn. 20, 1–10.

16 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ
Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ
Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλεί-
2 ψωσιν αὐτόν. καὶ λίαν πρωῒ τῇ μιᾷ τῶν σαββά-
των ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνῆμα, ἀνατείλαντος τοῦ
3 ἡλίου. καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς Τίς ἀποκυλίσει
4 ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; καὶ
ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀνακεκύλισται ὁ
5 λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. καὶ εἰσελθοῦσαι
εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν
τοῖς δεξιοῖς περιβεβλημένον στολὴν λευκήν, καὶ
6 ἐξεθαμβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐταῖς Μὴ ἐκ-
θαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν
ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ
14, 28. 7 τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ἀλλὰ ὑπάγετε εἴπατε
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι Προάγει
ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε,
8 καθὼς εἶπεν ὑμῖν. καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ
τοῦ μνημείου, εἶχεν γὰρ αὐτὰς τρόμος καὶ
ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπαν· ἐφοβοῦντο
γάρ.

Lk. 8, 2. Jn. 20, 11–18. 9 ⟦Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη
πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, παρ᾽ ἧς ἐκβε-
10 βλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγ-
γειλεν τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ γενομένοις πενθοῦσι καὶ
11 κλαίουσιν· κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη
Lk. 24, 13–35. 12 ὑπ᾽ αὐτῆς ἠπίστησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν
ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ
13 μορφῇ πορευομένοις εἰς ἀγρόν· κἀκεῖνοι ἀπελ-

XVI, 2 της μιας σαββ. | μνημειον 4 αποκεκυλισται 7 αλλ 8 εξελθ. ταχυ | γαρ] δε | ειπον 9 αφ᾽

θόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις
ἐπίστευσαν. Ὕστερον δὲ ἀνακειμένοις αὐτοῖς 14
τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισεν τὴν ἀπι-
στίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν ὅτι τοῖς θεασα-
μένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. καὶ 15
εἶπεν αὐτοῖς Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα
κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. ὁ 16
πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ
ἀπιστήσας κατακριθήσεται. σημεῖα δὲ τοῖς 17
πιστεύσασιν ταῦτα παρακολουθήσει, ἐν τῷ ὀνό-
ματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλή-
σουσιν καιναῖς, ὄφεις ἀροῦσιν κἂν θανάσιμόν 18
τι πίωσιν οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ, ἐπὶ ἀρρώστους
χεῖρας ἐπιθήσουσιν καὶ καλῶς ἕξουσιν. Ὁ μὲν 19
οὖν Κύριος Ἰησοῦς μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς
ἀνελήμφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν
τοῦ Θεοῦ. ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν παν- 20
ταχοῦ, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον
βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.]]

14–18: Lk. 24, 36–49. Jn. 20, 19–23. 1 Co. 15, 5.
Mt. 28, 18–20.
Ac. 2, 38.
Ac. 16, 18. Ac. 2, 4. 11; 10, 46.
Lk. 10, 19. Ac. 28, 3–6. Ja. 5, 14. 15.
19: Lk. 24, 50–53. Ac. 1, 4–11. 1 Ti. 3, 16. Ps. 110, 1. Ac. 7, 55.
2 K. 2, 11.
He. 2, 4.

ΑΛΛΩΣ

[[Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι᾽ αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας.]]

---

14 – *δε* 17 R^m – *καιναις* 18 *βλαψει* 19 – *Ιησ.*
20 SR *σημ.* *Αμην.* SR – ΑΛΛΩΣ *κτλ.*

"most surely believed". This verb means, carry full, make full, fulfill. Cramer said this word only in Biblical + Patristic writing. Not found until late. (Deiss. p. 86) This word found in a Fayum letter of 1st cent. A.D. In an Amherst papyrus of 124 A.D.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

1 Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι
διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν
Jn. 15, 27. 2 πραγμάτων, καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς
Ac. 1, 1. 3 αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ἔδοξε
κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς
4 καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ἵνα ἐπι-
γνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

1 Ch. 24, 10. 5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου βασιλέως
τῆς Ἰουδαίας ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ
ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγα-
τέρων Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλεισάβετ.
6 ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐναντίον τοῦ Θεοῦ,
πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώ-
7 μασιν τοῦ Κυρίου ἄμεμπτοι. καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς
τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλεισάβετ στεῖρα, καὶ
ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν
8 ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν
τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ Θεοῦ,
Ex. 30, 7. 9 κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι
10 εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου, καὶ πᾶν τὸ
πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ
11 τοῦ θυμιάματος. ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου

Inscr. ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.
I, 5 Ηρ. *του β.* | *η γυνη αυτου* | Ελισαβετ *κτλ.*
6 *ενωπιον* 7 *η* Ελισ. *ην* 10 *του λαου ην*

ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιά-
ματος. καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος 12
ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ 13
ἄγγελος Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθη
ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλεισάβετ γεννήσει
υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάνην·
καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ 14
ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται. ἔσται γὰρ 15 Nu. 6, 3. Jg. 13, 4. 5. 1 S. 1, 11.
μέγας ἐνώπιον Κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ
μὴ πίῃ, καὶ Πνεύματος Ἁγίου πλησθήσεται ἔτι
ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν 16
Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν·
καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύ- 17 Mt. 17, 11–13. Mal. 3, 1; 4, 5. 6.
ματι καὶ δυνάμει Ἠλεία, ἐπιστρέψαι καρδίας
πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δι-
καίων, ἑτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.
καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον Κατὰ τί 18 Gn. 18, 11.
γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ
γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.
καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ Ἐγώ εἰμι 19 Dn. 8, 16; 9, 21. He. 1, 14.
Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ
ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελίσασθαί
σοι ταῦτα· καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνά- 20 45.
μενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα,
ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες
πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. καὶ ἦν ὁ 21
λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον
ἐν τῷ χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν. ἐξελθὼν δὲ 22
οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι
ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν
διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενεν κωφός. καὶ ἐγέ- 23

---

14 γεννησει 15 του Κυριου 17 R[m] προσελευσεται | Ἡλιου 21 αυτ. εν τω ναω 22 ηδυνατο

νετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας
24 αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Μετὰ
δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλεισάβετ ἡ
γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε,
Gn. 30, 23. 25 λέγουσα | ὅτι Οὕτως μοι πεποίηκεν Κύριος ἐν
ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν ὄνειδός μου ἐν
ἀνθρώποις.

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος
Γαβριὴλ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας
2, 5. Mt. 1, 16. 18. 27 ᾗ ὄνομα Ναζαρέθ, πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην
ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυείδ, καὶ τὸ
Jg. 5, 24. 28 ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. καὶ εἰσελθὼν πρὸς
αὐτὴν εἶπεν Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ
29 σοῦ. ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη, καὶ διελο-
30 γίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. καὶ εἶπεν
ὁ ἄγγελος αὐτῇ Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ
Jg. 13, 3. Is. 7, 14. 31 χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. καὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν
Mt. 1, 21–23. γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα
Is. 9, 7. 32 αὐτοῦ Ἰησοῦν. οὗτος ἔσται μέγας καὶ Υἱὸς
2 S. 7, 12. 13. 16. Ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ
Mic. 4, 7. Dn. 7, 14. 33 Θεὸς **τὸν θρόνον Δαυεὶδ** τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, **καὶ
βασιλεύσει** ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ **εἰς τοὺς αἰῶνας,**
34 καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. εἶπεν
δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον Πῶς ἔσται τοῦτο,
Ex. 13, 12. Mt. 1, 18. 20. 35 ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγ-
γελος εἶπεν αὐτῇ Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται
ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι·
διὸ καὶ τὸ γεννώμενον **ἅγιον κληθήσεται** Υἱὸς
36 Θεοῦ. καὶ ἰδοὺ Ἐλεισάβετ ἡ συγγενίς σου καὶ

---

25 ο Κυριος | το ον. 26 απο] υπο | Ναζαρετ
27 μεμνηστ. 28 εισελθ. ο αγγελος πρ. | SR^m σου·
ευλογημενη συ εν γυναιξιν 29 δε ιδουσα διεταρ. επι
τ. λογω αυτου 35 γενν.] R^m + εκ σου | (**R** , υιος)
36 συγγενης

αὐτὴ συνείληφεν υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ οὗτος
μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ·
ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τοῦ Θεοῦ πᾶν ῥῆμα. 37 Gn. 18, 14.
εἶπεν δὲ Μαριάμ Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό 38
μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς
ὁ ἄγγελος. Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς 39
ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ
σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν 40
οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλεισάβετ.
καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς 41 15. Gn. 25, 22 Lxx.
Μαρίας ἡ Ἐλεισάβετ, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος
ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη Πνεύματος
Ἁγίου ἡ Ἐλεισάβετ, καὶ ἀνεφώνησεν κραυγῇ 42 Dt. 28, 9. Jg. 5, 24.
μεγάλῃ καὶ εἶπεν Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν,
καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. καὶ 43
πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου
μου πρὸς ἐμέ; ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ 44
ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν
ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. καὶ 45 20; 11, 28.
μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς
λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου. Καὶ εἶπεν 46 1 S. 2, 1–10.
Μαριάμ

Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον,
καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ 47
τῷ Σωτῆρί μου·
ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης 48 25. 1 S. 1, 11. Ps. 113, 5. 6. 11, 27.
αὐτοῦ.
ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με
πᾶσαι αἱ γενεαί·
ὅτι ἐποίησέν μοι μεγάλα ὁ δυνατός. 49 Ps. 111, 9.
καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ,

---

36 *συνειληφυια* | *γηρα* 37 *τω Θεω* 41 *η Ελισ. τον ασπ. της Μαρ.* 42 *φωνη μεγ.* 43 *προς με* 45 (SR[t] *πιστευσασα, οτι*) 49 *μεγαλεια*

Ps. 103, 13. 17. 50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς
τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
Ps. 89, 10. 2 S. 22, 28. 51 Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ,
διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας
αὐτῶν·
Ps. 147, 6. Job 12, 19; 5, 11. 1 S. 2, 7. 52 καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν
ταπεινούς,
1 S. 2, 5. Ps. 34, 10; 107, 9. 53 πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας
ἐξαπέστειλεν κενούς.
Is. 41, 8. Ps. 98, 3. 54 ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ,
μνησθῆναι ἐλέους,
Mic. 7, 20. Gn. 17, 7; 18, 18; 22, 17. 55 καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,
τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς
τὸν αἰῶνα.
56 Ἔμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡς μῆνας τρεῖς,
καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.
57 Τῇ δὲ Ἐλεισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ
58 τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. καὶ ἤκουσαν
οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν
Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ᾽ αὐτῆς, καὶ συνέ-
Gn. 17, 12. 59 χαιρον αὐτῇ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
ὀγδόῃ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν
αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν.
13. 60 καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν Οὐχί,
61 ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάνης. καὶ εἶπαν πρὸς αὐ-
τὴν ὅτι Οὐδείς ἐστιν ἐκ τῆς συγγενείας σου ὃς
62 καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. ἐνένευον δὲ τῷ
63 πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό. καὶ
αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων Ἰωάνης ἐστὶν
64 ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. | ἀνεῴχθη
δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα

---

50 εις γενεας γενεων 56 ωσει 59 εν τη ογδ. ημ. 61 ειπον | εν τη συγγενεια 62 καλ. αυτον 63 το ονομα

αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν. Καὶ 65
ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας
αὐτούς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελα-
λεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἔθεντο πάντες 66
οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες Τί
ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ γὰρ χεὶρ Κυρίου
ἦν μετ᾽ αὐτοῦ. Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ 67
ἐπλήσθη Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἐπροφήτευσεν
λέγων

Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, 68 7, 16. Ps. 41, 13; 72, 18; 106, 48; 111, 9.
ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν **λύτρωσιν τῷ**
λαῷ αὐτοῦ,
καὶ **ἤγειρεν κέρας** σωτηρίας ἡμῖν 69 1 S. 2, 10. Ps. 132, 17; 18, 2.
ἐν οἴκῳ **Δαυεὶδ** παιδὸς αὐτοῦ,
καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ᾽ 70
αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ,
σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάν- 71 Ps. 106, 10.
των **τῶν μισούντων ἡμᾶς,**
ποιῆσαι **ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν** 72 Ps. 105, 8; 106, 45. Gn. 17, 7. Lv. 26, 42.
καὶ **μνησθῆναι διαθήκης** ἁγίας **αὐτοῦ,**
ὅρκον ὃν **ὤμοσεν πρὸς** Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, 73 Gn. 22, 16. 17. Mic. 7, 20.
τοῦ δοῦναι ἡμῖν ¹ ἀφόβως ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν 74 Tit. 2, 12. 14.
ῥυσθέντας
λατρεύειν αὐτῷ ¹ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ 75
ἐνώπιον αὐτοῦ πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.
Καὶ σὺ δέ, παιδίον, προφήτης Ὑψίστου κλη- 76 Mal. 3, 1. Mt. 3, 3.
θήσῃ·
προπορεύσῃ γὰρ **ἐνώπιον Κυρίου ἑτοιμάσαι**
ὁδοὺς αὐτοῦ,

---

66 — γαρ 67 προεφητευσε 69 εν τω οικ. Δ. του παιδ. 70 τ. αγ. των 74 SR των εχθρ. ημων 75 πασας τας ημερας της ζωης ημων 76 — δε | ενωπ.] SR προ προσωπου

Caesar Agustis sent out decree. Dates 27 BC - 14 AD
The throne room has been excavated on the Palatine hill
in Rome (where decree was formulated.) 148 by 118 ft. Critical view. 3 basic
errors. see 1 below. see 2 below

Jer. 31, 34. 77 τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ
ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν,
Nu. 24, 17. Is. 60. 1. 2. Mal. 4, 2. 78 διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν,
ἐν οἷς ἐπισκέψεται ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους,
Mt. 4, 16. Is. 9, 2; 58, 8. 79 **ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθη-
μένοις,**
τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν
εἰρήνης.
Mt. 3, 1. 80 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύ-
ματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀνα-
δείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.
2 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν
δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι
2 πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. αὕτη ἀπογραφὴ πρώτη
3 ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. καὶ
ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν
4 ἑαυτοῦ πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρὲθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν
εἰς πόλιν Δαυεὶδ ἥτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ
1, 27. 5 εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυείδ, ἀπο-
γράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ,
6 οὔσῃ ἐγκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς
Mt. 1, 25. 7 **ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ
ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον,** καὶ ἐσπαρ-
γάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ,
διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.
8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυ-
λοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς
9 ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. καὶ ἄγγελος Κυρίου
ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν
10 αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. καὶ

Confirmation of L. record. "50 yrs. ago historians who read these words were forced to say they contained almost as many mistakes as it was possible to get into 2 lines (2:2) Moulton Eg. Rubbish Heaps. p 20.

Supposed errors:
1. That there was such an Imperial census
1. That every one had to go to his ancestrial home. 2:3
3. That Cyrenius was governor.

Archaeological answer:
a. A papyrus doc. was found in Eg. referring to such a census 175 A.D., 161 + 147. thus showing a cycle of 14 yrs.
b. A papyrus in the British Museum, excavated in Eg. dated 103 A.D. showed that people had to return to their home at the time of census. (Barton: Arch + the Bible. 7th. ed. p. 176.)
c. Ramsay found a monument at Antioch (1912) showing that Cyreneus was gov. twice, once at the time of Christ's birth. (Barton 557)

78 SR^{m} επεσκεψατο
II, 2 αυτη η απογρ. 3 εαυτ.] ιδιαν 5 μεμνηστ. αυτω γυναικι 7 τη φατνη 9 και ιδου,

εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ
γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις
ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον 11
Σωτήρ, ὅς ἐστιν Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαυείδ.
καὶ τοῦτο ὑμῖν σημεῖον, εὑρήσετε βρέφος ἐσπαρ- 12
γανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ. καὶ ἐξαίφνης 13 Dn. 7, 10.
ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου
αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων

Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν 14 19, 38. Is. 57, 19. Eph. 2, 14. 17.
ἀνθρώποις εὐδοκίας.

Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐ- 15
ρανὸν οἱ ἄγγελοι, οἱ ποιμένες ἐλάλουν πρὸς ἀλλή-
λους Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ
ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν
ἡμῖν. καὶ ἦλθαν σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦραν τήν 16
τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον
ἐν τῇ φάτνῃ· ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν περὶ τοῦ 17 10–12.
ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου
τούτου. καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν 18
περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς
αὐτούς· ἡ δὲ Μαρία πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα 19 51.
ταῦτα συνβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. καὶ 20
ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες
τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς
ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περι- 21 1, 31. 59. Lv. 12, 3 ss.
τεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς,
τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημ-
φθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

---

12 S(R) *το σημειον* | — *και* 2° | *εν τη φ.* 14 SR[m] *ειρηνη· εν ανθρ. ευδοκια* 15 *αγγ., και οι ανθρωποι οι ποιμ. ειπον πρ.* 16 *ηλθον* | *ανευρον* 17 *διεγνωρ.* 19 *Μαριαμ* 20 *επεστρεψαν* 21 *αυτον*] *το παιδιον*

Lv. 12. 22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ
αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν
Ex. 13, 2. 12. 15. 23 εἰς Ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ, καθὼς
γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου ὅτι Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον
Lv. 12, 8; 5, 11. 24 μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται, καὶ τοῦ δοῦναι
θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου,
Is. 40, 1; 49, 13. 25 ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νοσσοὺς περιστερῶν. Καὶ
ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν ἐν Ἱερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα Συ-
μεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής,
προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ
26 Πνεῦμα ἦν Ἅγιον ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν αὐτῷ κεχρη-
ματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου μὴ
ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἂν ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου.
27 καὶ ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν
τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ
ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου
28 περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγ-
κάλας καὶ εὐλόγησεν τὸν Θεὸν καὶ εἶπεν

Gn. 46, 30. 29 Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, Δέσποτα,
κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ·
Is. 40, 5; 52, 10. 30 ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου,
31 ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν,
Is. 42, 6; 49, 6; 25, 7; 46, 13. 32 φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν
καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.

33 καὶ ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ θαυμάζοντες
Is. 8, 14. Mt. 21, 42. 1 Co. 1, 23. 1 P. 2, 8. 34 ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν
αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα
αὐτοῦ Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνά-
στασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον
35 ἀντιλεγόμενον — καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν

---

22 αυτων] αυτης 24 — τω | (SR Κυριου, Ζευγ.) | νεοσσους 25 ην ανθρ. | (R) Σιμεων, *it.* 34 | Πν. Αγιον ην 26 — αν 28 αγκ. αυτου 32 (SR εθνων,) 33 ην Ιωσηφ κ. η μητ. αυτου

διελεύσεται ῥομφαία —, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν
ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. Καὶ ἦν 36
Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς
Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς,
ζήσασα μετὰ ἀνδρὸς ἔτη ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας
αὐτῆς, καὶ αὐτὴ χήρα ἕως ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσ- 37 1 Ti. 5, 5.
σάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ
δεήσεσιν λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. καὶ 38 Is. 52, 9.
αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ Θεῷ
καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις
λύτρωσιν Ἱερουσαλήμ.

Καὶ ὡς ἐτέλεσαν πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον 39
Κυρίου, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν
ἑαυτῶν Ναζαρέθ.

Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πλη- 40 32. 1, 80.
ρούμενον σοφίᾳ, καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ᾽ αὐτό.

Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ᾽ ἔτος εἰς 41 Ex. 23, 14–17.
Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε 42
ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβαινόντων αὐτῶν κατὰ
τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, καὶ τελειωσάντων τὰς 43 Ex. 12, 18.
ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν
Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν
οἱ γονεῖς αὐτοῦ. νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν 44
τῇ συνοδίᾳ ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν
αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενεῦσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς, καὶ 45
μὴ εὑρόντες ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀναζη-
τοῦντες αὐτόν. καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς 46

---

36 *ετη μετα ανδρ. επτα* 37 *αὕτη* | *ως* | *απο του* 38 *αὕτη αὐτῇ* | Θεω] Κυριω | *εν* Ιερ. 39 *απαντα* | *υπεστρ.* | *εις την πολιν αὑτων* 40 *εκρ. πνευματι* | **SR** *σοφιας* 42 *αναβαντων αυτ. εις* Ιεροσολυμα 43 *εγνω* Ιωσηφ *και η μητηρ αυτ.* 44 *εν τη συν. ειναι* | *συγγενεσι και εν* 45 *ευρ. αυτον* | *ζητουντες* 46 *μεθ*

εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ
τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερω-
47 τῶντα αὐτούς· ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες
αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ.
48 καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ εἶπεν πρὸς
αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν
οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ζητοῦ-
Jn. 2, 16. 49 μέν σε. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Τί ὅτι ἐζητεῖτέ
με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ Πατρός μου δεῖ
50 εἶναί με; καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλά-
19. 51 λησεν αὐτοῖς. καὶ κατέβη μετ᾽ αὐτῶν καὶ ἦλθεν
εἰς Ναζαρέθ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ
μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ἐν τῇ
1 S. 2, 26. Pr. 3, 4. 52 καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν ἐν τῇ
σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ **καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀν-
θρώποις.**

3 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας
Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πει-
λάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετρααρχοῦντος τῆς
Γαλιλαίας Ἡρῴδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ
αὐτοῦ τετρααρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τρα-
χωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιλη-
2 νῆς τετρααρχοῦντος, ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ
Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάνην τὸν
3–18: Mt. 3, 1–12. Mk. 1, 1–8. 3 Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ἦλθεν εἰς
πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων
Is. 40, 3–5. 4 βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ὡς
γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προ-
φήτου

---

48 *και πρ. αυτ. η μ. αυτ. ειπε* | *εζητουμεν* 51 *ρημ. ταυτα* 52 — *εν τη*
III, 1 *τετραρχουντος* ter 2 *επ᾽ αρχιερεων* | *τον του Ζ.* 4 *προφ., λεγοντος*

Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ
Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ·
πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται 5
καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται,
καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείας
καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας·
καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. 6 Ac. 28, 28.
Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπ- 7 Mt. 23, 33. Jn. 3, 36.
τισθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέ-
δειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;
ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· 8
καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς Πατέρα ἔχομεν
τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ Θεὸς
ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.
ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων 9
κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν
ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Καὶ ἐπηρώ- 10
των αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες Τί οὖν ποιήσωμεν;
ἀποκριθεὶς δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας 11
μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα
ὁμοίως ποιείτω. ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπ- 12
τισθῆναι καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν Διδάσκαλε, τί
ποιήσωμεν; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς Μηδὲν 13
πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε.
ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες 14
Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς; καὶ εἶπεν αὐτοῖς
Μηδένα διασείσητε μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ
ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν. Προσδοκῶντος 15 Jn. 1, 19–28.
δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς
καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάνου, μή ποτε αὐ-

---

5 ευθειαν 10 ποιησομεν 11 λεγει 12 ειπον | ποιησομεν 14 Και ημεις τι ποιησομεν | προς αυτους

Ac. 13, 25. 16 τὸς εἴη ὁ Χριστός, ἀπεκρίνατο λέγων πᾶσιν ὁ
Ἰωάνης Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται
δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι
τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς
17 βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί· οὗ τὸ
πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ διακαθᾶραι τὴν ἅλωνα
αὐτοῦ καὶ συναγαγεῖν τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην
αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.
18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελί-
Mt. 14, 3. 4. Mk. 6, 17. 18. 19 ζετο τὸν λαόν· ὁ δὲ Ἡρῴδης ὁ τετραάρχης,
ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρῳδιάδος τῆς
γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων
20 ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης, προσέθηκεν
καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, κατέκλεισεν τὸν Ἰωάνην ἐν
φυλακῇ.

21. 22: 21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν
Mt. 3, 13—17. Mk. 1, 9—11. Jn. 1, 32. λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχο-
9, 35. 22 μένου ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν, καὶ καταβῆναι τὸ
Ps. 2, 7. Is. 42, 1. Πνεῦμα τὸ Ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡς περιστερὰν
ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι Σὺ εἶ
23—38: 23 ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. Καὶ
Mt. 1, 1—17. 4, 22. αὐτὸς ἦν Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα,
24 ὢν υἱός, ὡς ἐνομίζετο, Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλεὶ | τοῦ
Ματθὰτ τοῦ Λευεὶ τοῦ Μελχεὶ τοῦ Ἰανναὶ τοῦ
25 Ἰωσὴφ | τοῦ Ματταθίου τοῦ Ἀμὼς τοῦ Ναοὺμ
26 τοῦ Ἐσλεὶ τοῦ Ναγγαὶ | τοῦ Μαὰθ τοῦ Ματτα-
1 Ch. 3, 17. Ezr. 3, 2. 27 θίου τοῦ Σεμεεὶν τοῦ Ἰωσὴχ τοῦ Ἰωδὰ | τοῦ
Ἰωανὰν τοῦ Ῥησὰ τοῦ Ζοροβάβελ τοῦ Σαλαθιὴλ

---

16 *απ. ο Ιω. απασι λεγων* 17 *και διακαθαριει* | *συναξει* 19 *τετραρχης* | *γυν. Φιλιππου του* 20 *και κατεκλ.* | *εν τη φ.* 22 *ωσει* | *γεν., λεγουσαν* | *ηυδοκησα* 23 *ο Ιησ. ωσει ετ. τρ. αρχ., ων, ως ενομ., υι.* | **SR** Ἡλι 24 Λευϊ | Μελχι | Ιαννα 25 Ἐσλι 26 Σεμεϊ | Ιωσηφ | Ιούδα 27 Ἰωαννâ

τοῦ Νηρεὶ | τοῦ Μελχεὶ τοῦ Ἀδδεὶ τοῦ Κωσὰμ 28
τοῦ Ἐλμαδὰμ τοῦ Ἤρ | τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ἐλιέζερ 29
τοῦ Ἰωρεὶμ τοῦ Μαθθὰτ τοῦ Λευεὶ | τοῦ Συμεὼν 30
τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Ἰωνὰμ τοῦ Ἐλιακεὶμ
| τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννὰ τοῦ Ματταθὰ τοῦ Ναθὰμ 31 1 S. 16, 1. 13. 2 S. 5, 14.
τοῦ Δαυεὶδ | τοῦ Ἰεσσαὶ τοῦ Ἰωβὴδ τοῦ Βοὸς 32 Ru. 4, 22.
τοῦ Σαλὰ τοῦ Ναασσὼν | τοῦ Ἀμιναδὰβ τοῦ 33 1 Ch. 2, 1 ss. Gn. 29, 35.
Ἀδμεὶν τοῦ Ἀρνεὶ τοῦ Ἐσρὼμ τοῦ Φαρὲς τοῦ
Ἰούδα | τοῦ Ἰακὼβ τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ Ἀβραὰμ τοῦ 34 Gn. 21, 2. 3; 11, 10–26.
Θάρα τοῦ Ναχὼρ | τοῦ Σεροὺχ τοῦ Ῥαγαῦ τοῦ 35 1 Ch. 1, 24–27.
Φάλεκ τοῦ Ἔβερ τοῦ Σαλὰ | τοῦ Καϊνὰμ τοῦ 36 Gn. 5, 3–32. 1 Ch. 1, 1–4.
Ἀρφαξὰδ τοῦ Σὴμ τοῦ Νῶε τοῦ Λάμεχ | τοῦ 37 Gn. 11, 10; 4, 25.
Μαθουσαλὰ τοῦ Ἐνὼχ τοῦ Ἰάρετ τοῦ Μαλε-
λεὴλ τοῦ Καϊνὰμ | τοῦ Ἐνὼς τοῦ Σὴθ τοῦ Ἀδὰμ 38 Gn. 5, 1–3.
τοῦ Θεοῦ.

Ἰησοῦς δὲ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου ὑπέ- 4 1–13: Mt. 4, 1–11. Mk. 1, 12. 13.
στρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἤγετο ἐν τῷ
Πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ | ἡμέρας τεσσεράκοντα 2
πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ οὐκ ἔφαγεν
οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθει-
σῶν αὐτῶν ἐπείνασεν. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος 3
Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένη-
ται ἄρτος. καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς 4 Dt. 8, 3.
Γέγραπται ὅτι **Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρω-
πος.** Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας 5

---

27 Νηρι 28 Μελχι | Αδδι | Ελμωδαμ 29 Ἰωσὴ | Ματθατ | Λευϊ 30 Ἰωναν 31 Μελεᾶ | Μαϊνὰν | SR Ναθαν 32 SR Ὠβηδ | Βοοζ | SR[t] Σαλμων 33 R[m2] – του Αμιναδαβ | SR[t&m3] – του Αδμειν | Αρνει] SR[m3] Ἀραμ | S(R) Εσρων 35 Σαρουχ | Φαλὲκ | Ἐβὲρ 36 S(R) Καϊναν 37 Μαθουσάλα | S(R) Ιαρὲδ | S(R) Καϊναν

IV. 1 Πν. Αγ. πλ. | *εις την ερημον* 2 (SR τεσ-σαρ.,) | *υστερον επεινασε* 3 *και ειπεν αυτ.* 4 *απεκρ. Ιησ. πρ. αυτ., λεγων* | *ανθρ., αλλ επι παντι ρηματι Θεου* 5 *αυτον ο διαβολος εις ορος υψηλον, εδ.*

τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου.
6 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν
ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ
7 παραδέδοται καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν· σὺ
οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ
Dt. 6, 13. 14. 8 πᾶσα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ
Γέγραπται **Προσκυνήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου**
9 **καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.** Ἤγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς
Ἰερουσαλὴμ καὶ ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ
ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε
Ps. 91, 11. 12. 10 σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι **τοῖς**
ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι
11 **σε,** ¦ καὶ ὅτι **ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μή ποτε προσ-**
Dt. 6, 16. 12 **κόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.** καὶ ἀποκριθεὶς
εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Εἴρηται **Οὐκ ἐκπειράσεις**
He. 4, 15. 13 **Κύριον τὸν Θεόν σου.** Καὶ συντελέσας πάντα πει-
ρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.
14. 15: 14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ
Mt. 4, 12–17. Mk. 1, 14. 15. Πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθεν
15 καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς
ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος
ὑπὸ πάντων.
16–30: 16 Καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρά, οὗ ἦν τεθραμμένος,
Mt. 13, 53–58. Mk. 6, 1–6. καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη
Is. 61, 1. 2; 58, 6. 17 ἀναγνῶναι. καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ προ-
φήτου Ἡσαΐου, καὶ ἀνοίξας τὸ βιβλίον εὗρεν
τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον

---

7 *μου* | *παντα* 8 *αυτ. ειπ. ο* Ιησ., Υπαγε *οπισω μου*, Σατανα· *γεγρ. γαρ* | R Κυρ. *τον* Θ. *σ. προσκ.* 9 Και *ηγαγεν αυτ.* | *εστ. αυτον* | *ο υιος* 10 (R *οτι* Τοις) 11 (R *οτι* Επι) 16 *εις την* Ναζαρετ (R *-ρεθ*) 17 Ησ. *του προφ.* | *αναπτυξας*

Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, 18
οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς,
ἀπέσταλκέν με κηρῦξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ
τυφλοῖς ἀνάβλεψιν,
ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει,
κηρῦξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν. 19 Lv. 25, 10.
καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκά- 20
θισεν· καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ
ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς 21
αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη
ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ 22 Jn. 6, 42.
καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς
ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ
ἔλεγον Οὐχὶ υἱός ἐστιν Ἰωσὴφ οὗτος; καὶ εἶπεν 23 Mt. 4, 13.
πρὸς αὐτούς Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν
ταύτην Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκού-
σαμεν γενόμενα εἰς τὴν Καφαρναούμ, ποίησον
καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. εἶπεν δέ Ἀμὴν 24 Jn. 4, 44.
λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν
τῇ πατρίδι αὐτοῦ. ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, 25 1 K. 17, 1. 9; 18, 1.
πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλείου ἐν Ja. 5, 17.
τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία
καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν
τὴν γῆν, καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη 26
Ἡλείας εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδωνίας πρὸς
γυναῖκα χήραν. καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ 27 2 K. 5, 14.
Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς
αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ Ναιμὰν ὁ Σύρος. καὶ 28
ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκού-

---

18 *ενεκεν* | *με· ευαγγελιζεσθαι πτωχοις απεστ. με, ιασασθαι τους συντετριμμενους την καρδιαν, κηρ.* 20 *π. εν τη σ. οι οφθ.* 22 *Ουχ ουτος εστ. ο υιος Ιωσ.* 23 *εν τη Καπερναουμ* 26 *Σιδωνος* 27 *ησαν επι Ελισσαιου τ. πρ. εν τω Ισρ.* | *Νεεμαν*

This hill seen today. Called Mt. of Precipitation. Some believe it may be another hill almost within the town. Custom of Romans to cast down from the Tarpeian Rock on edge of Capitoline hill.

29 οντες ταῦτα, καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω
τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ
ὄρους ἐφ᾽ οὗ ἡ πόλις ᾠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε
30 κατακρημνίσαι αὐτόν· αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ
μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

31–37: Mk. 1, 21—28. Mt. 4, 13. Jn. 2, 12.

31 Καὶ κατῆλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς
Γαλιλαίας. καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς

Mt. 7, 28. 29. Jn. 7, 46.

32 σάββασιν· καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ
33 αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. καὶ ἐν
τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου
34 ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ | Ἔα,
τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπο-
λέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ.
35 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων Φιμώθητι
καὶ ἔξελθε ἀπ᾽ αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ
δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ μηδὲν
36 βλάψαν αὐτόν. καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας,
καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες Τίς
ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπι-
τάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν καὶ ἐξέρχονται;
37 καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον

38–44: Mt. 8, 14—17. Mk. 1, 29—39.

38 τῆς περιχώρου. Ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τῆς συνα-
γωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος. πενθερὰ
δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ,
39 καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. καὶ ἐπιστὰς
ἐπάνω αὐτῆς ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν
αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.
40 Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου ἅπαντες ὅσοι εἶχον ἀσθε-
νοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς
αὐτόν· ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας

---

29 *της οφρ.* | *η πολ. αυτ. ωκ.* | *ωστε*] *εις το* 33 *μεγ., λεγων* 35 *απ* 1°] *εξ* 36 (R[t] *ουτος; οτι...εξερχονται.*) 38 *απο*] *εκ* | *η πενθ.* 40 *παντες*

ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν αὐτούς. ἐξήρχετο δὲ καὶ 41 Mt. 8, 29. Mk. 3, 11. 12.
δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κραυγάζοντα καὶ λέγοντα
ὅτι Σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ
εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν
εἶναι. Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη 42
εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν,
καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ
πορεύεσθαι ἀπ᾽ αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς 43 8, 1.
ὅτι Καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί
με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐπὶ τοῦτο
ἀπεστάλην. καὶ ἦν κηρύσσων εἰς τὰς συναγω- 44 Mt. 4, 23.
γὰς τῆς Ἰουδαίας.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ 5 **1–11:** Mt. 4, 18–22. Mk. 1, 16–20.
καὶ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν
ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, καὶ εἶδεν 2
πλοῖα δύο ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλεεῖς
ἀπ᾽ αὐτῶν ἀποβάντες ἔπλυνον τὰ δίκτυα. ἐμβὰς 3
δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνος, ἠρώτησεν
αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καθίσας
δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. ὡς δὲ 4 Jn. 21, 6.
ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα Ἐπανά-
γαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν
εἰς ἄγραν. καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν Ἐπι- 5
στάτα, δι᾽ ὅλης νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλά-
βομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα.
καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων 6
πολύ· διερήσσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν. καὶ 7

---

40 *επιθεις εθεραπευσεν* 41 *κραζοντα* | *ο Χριστος ο υι.* 42 *εζητουν* 43 *εις τουτο απεσταλμαι* 44 *εν ταις συναγωγαις* | SR[t] Γαλιλαιας

V, 1 *και* 1°] *του* 2 *δυο πλοια* | *αλιεις αποβ. απ αυτ. απεπλυναν* 3 *του Σ.* | *και καθισας εδ. εκ τ. πλ.* 5 *ο Σ. ειπ. αυτω* | *ολ. της* | *το δικτυον* 6 *ιχθ. πλ. πολ.* | *διερρηγνυτο δε το δικτυον*

κατένευσαν τοῖς μετόχοις ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ
ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθαν, καὶ
ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα ὥστε βυθίζεσθαι
8 αὐτά. ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς
γόνασιν Ἰησοῦ λέγων Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι
9 ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, Κύριε. θάμβος γὰρ περι-
έσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ
Mt. 13, 47. 10 τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ᾗ συνέλαβον, ὁμοίως δὲ
καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ
ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν
Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν
Mt. 19, 27. 11 ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. καὶ καταγαγόντες τὰ
πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες πάντα ἠκολούθησαν
αὐτῷ.
12–16: Mt. 8, 1–4. Mk. 1, 40–45. 12 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν
πόλεων καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας· ἰδὼν δὲ
τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ
λέγων Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.
13 καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ λέγων Θέλω,
καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ'
Lv. 13, 49; 14, 2–32. 14 αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰ-
πεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ
προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσ-
15 έταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. διήρχετο
δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο
ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ἀπὸ τῶν
Mk. 1, 35. 16 ἀσθενειῶν αὐτῶν· αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς
ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.
17–26: Mt. 9, 1–8. Mk. 2, 1–12. 17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς
ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ
νομοδιδάσκαλοι οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης

---

7 *τ. μετ. τοις* | *ηλθον* 8 *του Ιησ.* 9 *η*] R *ων*
11 *απαντα* 12 *και ιδων τον* 13 *λεγ.*] *ειπων*
15 *θεραπ. υπ αυτου*

κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἰερου-
σαλήμ· καὶ δύναμις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι
αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης 18
ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν
αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ 19
μὴ εὑρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν
ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων
καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον
ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν 20
αὐτῶν εἶπεν Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι
σου. καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς 21 7, 49. Is. 43, 25. Jn. 5, 12.
καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες Τίς ἐστιν οὗτος ὃς
λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἁμαρτίας ἀφεῖναι
εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός; ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς 22
διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς
Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστιν 23
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι
σου, ἢ εἰπεῖν Ἔγειρε καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ 24
εἰδῆτε ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει
ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἶπεν τῷ παρα-
λελυμένῳ Σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν
σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ παραχρῆμα 25
ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφʼ ὃ κατέκειτο,
ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν Θεόν.
καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν 26
Θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι
Εἴδομεν παράδοξα σήμερον.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἐθεάσατο τελώ- 27 27–32: Mt. 9, 9–13. Mk. 2, 13–17.
νην ὀνόματι Λευεὶν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον,
καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀκολούθει μοι. καὶ καταλιπὼν 28

---

17 *αυτον*] SR^m *αυτους* 19 *δια ποιας* 20 *ειπεν αυτω* 21 *αφιεναι αμαρτιας* 23 Εγειραι 24 *οτι εξ. εχ. ο υι. τ. ανθρ.* | *εγειραι* 25 *ο*] *ω* 27 *Λευϊν*

15, 1. 29 πάντα ἀναστὰς ἠκολούθει αὐτῷ. Καὶ ἐποίησεν
δοχὴν μεγάλην Λευεὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ·
καὶ ἦν ὄχλος πολὺς τελωνῶν καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν
30 μετ᾽ αὐτῶν κατακείμενοι. καὶ ἐγόγγυζον οἱ Φαρι-
σαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ λέγοντες Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
31 ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; καὶ ἀποκριθεὶς
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς Οὐ χρείαν ἔχουσιν
32 οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ
ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς
33–39: Mt. 9, 14–17. Mk. 2, 18–22. 33 μετάνοιαν. Οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτόν Οἱ μαθηταὶ
Ἰωάνου νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται,
ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν
34 καὶ πίνουσιν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς
Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ
νυμφίος μετ᾽ αὐτῶν ἐστιν, ποιῆσαι νηστεῦσαι;
35 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ᾽ αὐτῶν
ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς
36 ἡμέραις. Ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς
ὅτι Οὐδεὶς ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας
ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ
τὸ καινὸν σχίσει καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνήσει
37 τὸ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. καὶ οὐδεὶς
βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ
μήγε, ῥήξει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς
38 ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ
39 οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον. καὶ

---

28 απαντα | ηκολουθησεν 29 ο Λευϊs | τελ. πολυs 30 οι γρ. αυτ. και οι Φαρ. | —των 31 αλλ᾽ 33 ειπον | Διατι οι...πινουσιν; 34 —Ιησους | νηστευειν 35 (R ημεραι·) 36 —απο 1° | —σχισας | σχιζει | συμφωνει επιβλ. 37 ο νεος οινος 38 βλητεον, και αμφοτεροι συντηρουνται.

οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν θέλει νέον· λέγει γάρ Ὁ
παλαιὸς χρηστός ἐστιν.
Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ διαπορεύεσθαι αὐ- 6 1–5: Mt. 12, 1–8. Mk. 2, 23–28.
τὸν διὰ σπορίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
καὶ ἤσθιον τοὺς στάχυας ψώχοντες ταῖς χερσίν.
τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπαν Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ 2 Jn. 5, 10.
ἔξεστιν τοῖς σάββασιν; καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς 3 1 S. 21, 1–6.
αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ
ἐποίησεν Δαυεὶδ ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ
μετ᾽ αὐτοῦ ὄντες; ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ 4 Lv. 24, 9.
Θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως λαβὼν ἔφαγεν
καὶ ἔδωκεν τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν
φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; καὶ ἔλεγεν 5
αὐτοῖς Κύριός ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ Υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου. Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελ- 6 6–11: Mt. 12, 9–14. Mk. 3, 1–6.
θεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ
ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν
ξηρά· παρετηροῦντο δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ 7 14, 1.
οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα
εὕρωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς 8
διαλογισμοὺς αὐτῶν, εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ τῷ ξηρὰν
ἔχοντι τὴν χεῖρα Ἔγειρε καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον·
καὶ ἀναστὰς ἔστη. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς 9
αὐτούς Ἐπερωτῶ ὑμᾶς εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ
ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ
ἀπολέσαι; καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς 10
εἶπεν αὐτῷ Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ

---

39 παλ. ευθεως θ. | SR^{m} χρηστοτερος
VI, 1 SR^{m} σαββ. δευτεροπρωτω | δια των σπ. | SR τους σταχ., και ησθ. 2 ειπον αυτοις | SR εξ. ποιειν | εν τοις 3 R οτε 4 ελαβε, και εφ. | SR εδ. και τοις 5 Οτι κυρ. εστ. ο υι. τ. ανθρ. και του σ. 6 δε και εν | εκει ανθρ. 7 παρετηρουν | θεραπευσει | κατηγοριαν 8 και ειπε τω ανθρωπω τω | Εγειραι | ο δε αναστ. 9 δε] ουν | Επερωτησω υμας, τι εξ. τοις σαββασιν; 10 ειπε τω ανθρωπω

11 ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. αὐτοὶ
δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλή-
λους τί ἂν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.
12–16: Mk. 3, 13—19. 12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν
αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτε-
Mt. 10, 2—4. Jn. 6, 70. Ac. 1, 13. 13 ρεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ. καὶ ὅτε ἐγένετο
ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ
ἐκλεξάμενος ἀπ᾽ αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους
14 ὠνόμασεν, ¦ Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον,
καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβον
καὶ Ἰωάνην, καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον,
15 ¦ καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον Ἀλ-
16 φαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτήν, καὶ
Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς ἐγέ-
17–19: Mt. 4, 23—5, 1. Mk. 3, 7—12. 17 νετο προδότης, καὶ καταβὰς μετ᾽ αὐτῶν ἔστη ἐπὶ
τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος πολὺς μαθητῶν αὐτοῦ,
καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς
Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς παραλίου
18 Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ
ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ ἐνοχλούμενοι
19 ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο· καὶ
πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτουν ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις
20–23: Mt. 5, 3. 4. 6. 11. 12. 20 παρ᾽ αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας. Καὶ αὐτὸς
ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ ἔλεγεν

Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ
βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
Rev. 7, 16. 17. Ps. 126, 5. 6. Is. 61, 3. 21 μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε.
μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε.

---

10 εποι. ουτω | αποκατεσταθη | αυτ. υγιης ως η αλλη 11 ποιησειαν 12 εξηλθεν εις 14 — και 3° 5° 15 — και 1° 3° | Ιακ. τον του Α. 16 — και 1° | Ισκαριωτην, ος και εγ. 17 — πολυς 18 οχλουμενοι υπο | και εθερ. 19 εζητει | (εξηρχετο,)

μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρω- 22 Jn. 15, 19; 16, 2.
ποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν
καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα
τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ 23
ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν
πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν
τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε 24 Ja. 5, 1.
τὴν παράκλησιν ὑμῶν.

οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν, ὅτι πεινά- 25 Is. 5, 22.
σετε.

οὐαί, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ
κλαύσετε.

οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν πάντες οἱ 26 Ja. 4, 4. Mic. 2, 11.
ἄνθρωποι· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδο-
προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω 27 27–36: Mt. 5, 39–48.
τοῖς ἀκούουσιν Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, κα-
λῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, εὐλογεῖτε τοὺς 28
καταρωμένους ὑμᾶς, προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπη-
ρεαζόντων ὑμᾶς. τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα 29
πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου
τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. παντὶ 30
αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ
μὴ ἀπαίτει. καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν 31 Mt. 7, 12.
ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. καὶ εἰ 32
ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις
ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας
αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. καὶ γὰρ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς 33
ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν;
καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. καὶ ἐὰν 34 Lv. 25, 35, 36

---

23 χαιρετε | κατα ταῦτα 25 —νυν 1° | ουαι υμιν οι 26 ουαι υμιν, | κατα ταῦτα 27 Αλλ' 28 καταρ. υμιν, και πρ. υπερ 30 παντι δε τω αιτ. 31 SR και υμεις ποιειτε 33 SR —γαρ | SR και γαρ οι

δανίσητε παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις
ἐστίν; καὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα
35 ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς
ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδὲν ἀπελ-
πίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς, καὶ
ἔσεσθε υἱοὶ Ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ
36 τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. Γίνεσθε οἰκτίρ-
μονες, καθὼς ὁ Πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν.
37–49: Mt. 7. Mt. 6, 14. 37 καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· καὶ μὴ κατα-
δικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε,
Mk. 4, 24. 38 καὶ ἀπολυθήσεσθε· δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν·
μέτρον καλὸν πεπιεσμένον σεσαλευμένον ὑπερεκ-
χυννόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· ᾧ γὰρ
Mt. 15, 14; 23, 16. 24. 39 μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Εἶπεν
δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς Μήτι δύναται τυφλὸς
τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον
Mt. 10, 24. 25. Jn. 15, 20. 40 ἐμπεσοῦνται; οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσ-
καλον· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσ-
41 καλος αὐτοῦ. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν
τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν
42 ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; πῶς δύνασαι
λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ
κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ
ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἔκ-
βαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου,
καὶ τότε διαβλέψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
43 τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν. Οὐ γάρ ἐστιν δέν-
δρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν, οὐδὲ πάλιν

---

34 δανειζητε | απολαβειν | και γαρ οι αμ. | (δανειζ.) 35 (δανειζ.) | R[m] μηδενα | του Ὑψ. 36 γιν. ουν | καθως και 37 — και 3° 38 και σεσ. και υπερεκχυνομενον | τω γαρ αυτω μετρω ω μετρειτε 39 — και | πεσουνται 40 διδ. αυτου 42 SR η πως | διαβλ. εκβαλειν το κ. | 43 — παλιν

δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. ἕκαστον 44
γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται·
οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ
βάτου σταφυλὴν τρυγῶσιν. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος 45 Mt. 12, 34. 35.
ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας προφέρει
τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ προ-
φέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας
λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. Τί δέ με καλεῖτε Κύριε 46 Mal. 1, 6. Mt. 7, 21.
Κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; Πᾶς ὁ ἐρχόμενος 47
πρός με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν
αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος. ὅμοιός 48
ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν
καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν·
πλημμύρης δὲ γενομένης προσέρηξεν ὁ ποταμὸς
τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτὴν
διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομῆσθαι αὐτήν. ὁ δὲ ἀκούσας 49
καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδο-
μήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ᾗ
προσέρηξεν ὁ ποταμός, καὶ εὐθὺς συνέπεσεν, καὶ
ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.
Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς 7 1–10: Mt. 8, 5–13.
τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναούμ.
Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων 2 Jn. 4, 47.
ἤμελλεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ἀκούσας 3
δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσ-
βυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν
διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. οἱ δὲ παραγενόμενοι 4
πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως,
λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξῃ τοῦτο· ἀγαπᾷ 5

---

44 τρυγ. σταφ. 45 καρδ. αυτου | ο πον. ανθρωπος | πον. θησαυρου της καρδιας αυτου | του περ. της 48 πλημμυρας | προσερρηξεν | SR[m] αυτην· τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν. 49 προσερρηξεν | ευθεως επεσε

VII, 1 Επει δε 4 (R οτι Αξιος) | παρεξει

γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς
6 ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν
αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ
τῆς οἰκίας, ἔπεμψεν φίλους ὁ ἑκατοντάρχης λέγων
αὐτῷ Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ ἱκανός εἰμι
7 ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· διὸ οὐδὲ
ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ
8 λόγῳ, καὶ ἰαθήτω ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ
ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων
ὑπ᾽ ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ Πορεύ-
θητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ Ἔρχου, καὶ
ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου Ποίησον τοῦτο, καὶ
9 ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν
αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ
εἶπεν Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην
10 πίστιν εὗρον. καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸν οἶκον
οἱ πεμφθέντες εὗρον τὸν δοῦλον ὑγιαίνοντα.
11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑξῆς ἐπορεύθη εἰς πόλιν
καλουμένην Ναΐν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ
8, 42. 1 K. 17, 17. 12 μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὄχλος πολύς. ὡς δὲ ἤγγισεν
τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνη-
κὼς μονογενὴς υἱὸς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη
ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν
13 αὐτῇ. καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος ἐσπλαγχνίσθη
14 ἐπ᾽ αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ Μὴ κλαῖε. καὶ προσ-
ελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βαστάζοντες
ἔστησαν, καὶ εἶπεν Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρ-
1 K. 17, 23. 2 K. 4, 36. 15 θητι. καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο
λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

---

6 SR επεμ. προς αυτον | ο εκατονταρχος φιλους | ειμι ικ. 7 SR ιαθησεται 10 οι πεμφθ. εις τ. οικ. | τον ασθενουντα δουλον 11 τω] SR[m] τη | επορευετο | αυτου ικανοι 12 υιος μονογ. | R αὐτὴ | — ην 1°

ἔλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν 16 1, 68; 19, 44.
Θεὸν λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας ἠγέρθη ἐν
ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν
αὐτοῦ. καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ 17
Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ.
Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάνει οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 18 18–35: Mt. 11, 2–19.
περὶ πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο
τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάνης ǀ ἔπεμψεν 19 Ps. 40, 7; 118, 26. Mal. 3, 1. Dn. 9, 26.
πρὸς τὸν Κύριον λέγων Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ
ἄλλον προσδοκῶμεν; παραγενόμενοι δὲ πρὸς 20
αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπαν Ἰωάνης ὁ Βαπτιστὴς
ἀπέστειλεν ἡμᾶς πρὸς σὲ λέγων Σὺ εἶ ὁ ἐρχο-
μενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ 21
ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων
καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς
ἐχαρίσατο βλέπειν. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς 22 Is. 35, 5; 61, 1.
Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάνει ἃ εἴδετε καὶ
ἠκούσατε· **τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν**, χωλοὶ περιπα-
τοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν,
νεκροὶ ἐγείρονται, **πτωχοὶ εὐαγγελίζονται**· καὶ 23
μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.
Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάνου ἤρξατο 24
λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάνου Τί ἐξήλ-
θατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ
ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; 25
ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ
οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες
ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ἀλλὰ τί ἐξήλθατε 26 1, 76.

---

16 *απαντας* | *εγηγερται* 17 *και εν π.* 18 *Ιωαννη* 19 *Κυριον*] *Ιησουν* 20 *ειπον* | *απεσταλκεν* 21 *εν αυτη δε τη* | *το βλεπειν* 22 *αποκρ. ο Ιησους* | *Ιωαννη* | *οτι τυφλ.* | *—και* 3° 24 *εξεληλυθατε* 25 *εξεληλυθατε* 26 *εξεληλυθατε*

ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσό-
Mal. 3, 1. 27 τερον προφήτου. οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται
Ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
ώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.
1, 15. 28 λέγω ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Ἰωάνου
οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
3, 7. 12. Mt. 21, 32. 29 Θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστιν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκού-
σας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν Θεόν, βαπ-
Ac. 13, 46. 30 τισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάνου· οἱ δὲ Φαρισαῖοι
καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν
31 εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ᾽ αὐτοῦ. Τίνι
οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης,
32 καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς
ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις
ἃ λέγει
Ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε.
33 ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάνης ὁ Βαπτιστὴς μὴ ἐσθίων
ἄρτον μήτε πίνων οἶνον, καὶ λέγετε Δαιμόνιον
15, 2. 34 ἔχει. ἐλήλυθεν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ
πίνων, καὶ λέγετε Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
35 οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ
ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων
αὐτῆς.
11, 37. 36 Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ
μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρι-
37 σαίου κατεκλίθη. καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἥτις ἦν ἐν τῇ

---

27 Ιδου, εγω 28 λεγω γαρ | γυν. προφητης Ιω. του βαπτιστου 31 ειπε δε ο Κυριος, Τινι 32 αλλ., και λεγουσιν | εθρ. υμιν 33 μητε αρτ. εσθ. μητε οι. πιν. 34 τελ. φιλ. 35 απο τ. τεκν. αυτ. παντων 36 την οικιαν | ανεκλιθη 37 γυν. εν τ. πολ., ητις ην

πόλει ἁμαρτωλός, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται
ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβα-
στρον μύρου ⁽ καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας 38 Mt. 26, 7–13. Jn. 12, 3–8.
αὐτοῦ κλαίουσα, τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν
τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ταῖς θριξὶν τῆς κεφαλῆς
αὐτῆς ἐξέμασσεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ
καὶ ἤλειφεν τῷ μύρῳ. ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ 39
καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων Οὗτος εἰ
ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ
γυνὴ ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν.
καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν Σίμων, 40
ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ Διδάσκαλε, εἰπέ, φησίν.
δύο χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῇ τινι· ὁ εἷς 41
ὤφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντή-
κοντα. μὴ ἐχόντων αὐτῶν ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις 42
ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν πλεῖον ἀγαπήσει αὐ-
τόν; ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν Ὑπολαμβάνω ὅτι 43
ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Ὀρθῶς
ἔκρινας. καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ 44 Gn. 18, 4.
Σίμωνι ἔφη Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσ-
ῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ μοι ἐπὶ πόδας οὐκ
ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς
πόδας καὶ ταῖς θριξὶν αὐτῆς ἐξέμαξεν. φίλημά 45 Ro. 16, 16.
μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον οὐ
διέλειπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ἐλαίῳ 46
τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ
ἤλειψεν τοὺς πόδας μου. οὗ χάριν λέγω σοι, 47

---

37 (R πολει, αμαρτ.) | —και 2° | ανακειται 38 π. τ. π. αυτ. οπ. κλ., ηρξ. βρ. τ. π. αυτ. τ. δακρ. | R εξεμαξε 39 R[m] ο προφ. 40 δε φησι, Διδ., ειπ. 41 χρεωφειλεται | (δανειστη) 42 εχ. δε | αυτων, ειπε, πλ. αυτ. αγαπ. 43 δε ο Σ. 44 υδ. επι τους π. μου ουκ | θριξι της κεφαλης αυτης 45 διελιπε 46 μου τ. π.

ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι
ἠγάπησεν πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον
5, 20. 21. 48 ἀγαπᾷ. εἶπεν δὲ αὐτῇ Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρ-
49 τίαι. καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν
ἑαυτοῖς Τίς οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίη-
8, 48; 17, 19; 18, 42. 50 σιν; εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα Ἡ πίστις σου
σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

8 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευεν
κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζό-
4, 43. μενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν
Mk. 15, 40. 41; 16, 9. 2 αὐτῷ, καὶ γυναῖκές τινες αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι
ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία
ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ᾽ ἧς δαιμόνια ἑπτὰ
3 ἐξεληλύθει, καὶ Ἰωάνα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου
Ἡρῴδου καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες
διηκόνουν αὐτοῖς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.
4–15: Mt. 13, 1–23. Mk. 4, 1–20. 4 Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν
ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν εἶπεν διὰ παραβολῆς
5 Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον
αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὃ μὲν ἔπεσεν
παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ
6 τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἕτερον κατέ-
πεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη
7 διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν
μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συνφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι
8 ἀπέπνιξαν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν
τὴν ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατοντα-
πλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει Ὁ ἔχων ὦτα
9 ἀκούειν ἀκουέτω. Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ
Is. 6, 9. 10. 10 μαθηταὶ αὐτοῦ τίς αὕτη εἴη ἡ παραβολή. ὁ δὲ
εἶπεν Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς

VIII, 3 SR Ιωαννα | SR[m] διηκ. αυτω | εκ] απο
6 επεσεν 8 επι την γ. 9 λεγοντες, Τις ειη η π.
αυτη;

βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παρα-
βολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν καὶ ἀκούοντες
μὴ συνιῶσιν. ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή. 11 1 P. 1, 23.
ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. οἱ δὲ παρὰ 12 1 Co. 1, 21.
τὴν ὁδόν εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, εἶτα ἔρχεται
ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας
αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. οἱ δὲ ἐπὶ 13
τῆς πέτρας οἳ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέ-
χονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ
πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ
ἀφίστανται. τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί 14
εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλού-
του καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συνπνίγονται
καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί 15 Ac. 16, 14. He. 10, 36. Rev. 3, 10.
εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκού-
σαντες τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν
ἐν ὑπομονῇ. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας καλύπτει 16 16–18: Mk. 4, 21–25.
αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ
λυχνίας τίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν Mt. 5, 15.
τὸ φῶς. οὐ γάρ ἐστιν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν 17 Mt. 10, 26.
γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ μὴ γνωσθῇ καὶ
εἰς φανερὸν ἔλθῃ. βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· 18 19, 26.
ὃς ἂν γὰρ ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ἂν μὴ
ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
Παρεγένετο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ 19 19–21: Mt. 12, 46–50. Mk. 3, 31–35.
ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ
διὰ τὸν ὄχλον. ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ Ἡ μήτηρ σου 20
καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω ἰδεῖν θέλοντές
σε. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς Μήτηρ 21
μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον
τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες.

---

12 ακουοντες 16 λυχν. επιτιθησιν 17 ου γνωσθησεται 18 γαρ αν 19 Παρεγενοντο 20 και απ. αυτω, λεγοντων | σε θελοντες 21 ποι. αυτον

22–25: Mt. 8, 18. 23–27. Mk. 4, 35–41.

22 Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς
ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν
πρὸς αὐτούς Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης·
23 καὶ ἀνήχθησαν. πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν.
καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ
24 συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευον. προσελθόντες
δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες Ἐπιστάτα ἐπιστάτα,
ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ
ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο,
25 καὶ ἐγένετο γαλήνη. εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ποῦ ἡ
πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες
πρὸς ἀλλήλους Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς
ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν
26 αὐτῷ; Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν
Γερασηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντίπερα τῆς Γαλιλαίας.
27 ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν ἀνήρ
τις ἐκ τῆς πόλεως ἔχων δαιμόνια, καὶ χρόνῳ ἱκανῷ
οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν
28 ἀλλ᾽ ἐν τοῖς μνήμασιν. ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν
ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ
εἶπεν Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ
29 Ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσῃς. παρήγ-
γελλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν
ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συν-
ηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεύετο ἁλύσεσιν καὶ
πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρήσσων τὰ δεσμὰ
ἠλαύνετο ἀπὸ τοῦ δαιμονίου εἰς τὰς ἐρήμους.
30 ἐπηρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς Τί σοι ὄνομά
ἐστιν; ὁ δὲ εἶπεν Λεγιών, ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια

26–39: Mt. 8, 28–34. Mk. 5, 1–20.

---

22 Και εγεν. εν 24 εγερθεις 25 Που εστιν 26 R[m1] Γεργεσηνων SR[m2] Γαδαρηνων | αντιπέραν 27 υπηντ. αυτω | πολ., ος ειχε δαιμ. εκ χρονων ικανων, και ιμ. ουκ ενεδιδυσκετο 28 και ανακρ. 29 παρηγγειλε | εδεσμειτο | διαρρ. | υπο του δαιμονος 30 λεγων, Τι σοι εστ. ον. | Λεγεων | δαιμ. π. εισ.

πολλὰ εἰς αὐτόν. καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μὴ 31
ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ἦν δὲ 32
ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένη ἐν τῷ ὄρει·
καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς
ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ἐξελ- 33
θόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον
εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ
κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. ἰδόντες δὲ 34
οἱ βόσκοντες τὸ γεγονὸς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν
εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλθον δὲ 35
ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ
εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ᾽ οὗ τὰ δαιμόνια
ἐξῆλθεν ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς
πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν. ἀπήγ- 36
γειλαν δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμο-
νισθείς. καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς 37
περιχώρου τῶν Γερασηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῶν,
ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς
εἰς πλοῖον ὑπέστρεψεν. ἐδεῖτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ 38
ἀφ᾽ οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ·
ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν λέγων | Ὑπόστρεφε εἰς τὸν 39
οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν ὁ Θεός.
καὶ ἀπῆλθεν καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα
ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο 40
αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες
αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, 41
καὶ οὗτος ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν· καὶ
πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν

40–56: Mt. 9, 18–26. Mk. 5, 21–43.

---

31 παρεκαλει 32 βοσκομενων | παρεκαλουν 33 εισηλθεν 34 γεγενημενον | και απελθοντες απ. 35 εξεληλυθει 36 και οι ιδ. 37 ηρωτησαν | R[m1] Γεργεσηνων SR[m2] Γαδαρηνων | εις το πλ. 38 εδεετο | αυτ. ο Ιησους 39 εποι. σοι 40 Εγενετο δε εν τω υποστρεψαι 41 ουτος] αυτος | του Ιησ.

7,12 42 εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ
μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα καὶ αὕτη
ἀπέθνησκεν. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι
43 συνέπνιγον αὐτόν. καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει
αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις οὐκ ἴσχυσεν
44 ἀπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, προσελθοῦσα ὄπισθεν
ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ
παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς.
45 [1] καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Τίς ὁ ἁψάμενός μου; ἀρνου-
μένων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος Ἐπιστάτα, οἱ
46 ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν. ὁ δὲ
Ἰησοῦς εἶπεν Ἥψατό μού τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων
47 δύναμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ' ἐμοῦ. ἰδοῦσα δὲ ἡ
γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέμουσα ἦλθεν καὶ προσ-
πεσοῦσα αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγ-
γειλεν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη
7,50 48 παραχρῆμα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ Θυγάτηρ, ἡ πίστις
49 σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. Ἔτι
αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεταί τις παρὰ τοῦ ἀρχισυνα-
γώγου λέγων ὅτι Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου,
50 μηκέτι σκύλλε τὸν Διδάσκαλον. ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ Μὴ φοβοῦ· μόνον
51 πίστευσον, καὶ σωθήσεται. ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν
οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν τινα σὺν αὐτῷ εἰ
μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάνην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν
7,13 52 πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ἔκλαιον
δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν
53 Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. καὶ

---

43 SR[t] *ητις, ιατροις* (S *εις ιατρους*) *προσαναλωσασα ολον τον βιον, ουκ* | *απ*] *υπ* 45 S *Πετρ. και οι μετ αυτου* R[t] *Π. κ. οι συν αυτω* | *αποθλ., και λεγεις, Τις ο αψαμενος μου;* 46 *εξελθουσαν* 47 *απηγγ. αυτω* 48 *Θαρσει, θυγατερ* 49 *λεγ. αυτω* | SR *μη* 50 *αυτ., λεγων* | *πιστευε* 51 *εισελθων* | *εισ. ουδενα, ει μη* | *και Ιακ. και Ιω.* 52 R *ου γαρ*

κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. αὐτὸς 54
δὲ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων
Ἡ παῖς, ἔγειρε. καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα 55
αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν
αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς 56 5, 14. Mk. 7, 36.
αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν
τὸ γεγονός.

Συνκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς 9 1–6: Mt. 10, 1. 7. 9–11. 14. Mk. 6, 7–13.
δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ
νόσους θεραπεύειν· καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσ- 2
σειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι, καὶ 3
εἶπεν πρὸς αὐτούς Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν,
μήτε ῥάβδον μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύ-
ριον μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν. καὶ εἰς ἣν 4 10, 5–7.
ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν
ἐξέρχεσθε. καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶς, 5 10, 11.
ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης τὸν κονιορ-
τὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάσσετε εἰς
μαρτύριον ἐπ᾽ αὐτούς. ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο 6
κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύ-
οντες πανταχοῦ. Ἤκουσεν δὲ Ἡρῴδης ὁ 7 7–9: Mt. 14, 1. 2. Mk. 6, 14–16.
τετραάρχης τὰ γινόμενα πάντα, καὶ διηπόρει διὰ
τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων ὅτι Ἰωάνης ἠγέρθη ἐκ
νεκρῶν, ˡ ὑπό τινων δὲ ὅτι Ἡλείας ἐφάνη, ἄλλων 8
δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. εἶπεν 9 23, 8.
δὲ Ἡρῴδης Ἰωάνην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ
ἐστιν οὗτος περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει

---

54 δε εκβαλων εξω παντας, και κρ. | εγειρου
IX, 1 δωδ. μαθητας αυτου 2 SRᵗ ιασθ. τους ασθενουντας 3 ραβδους | R—ανα 5 δεξωνται | και τον κ. | αποτιναξατε 7 τετραρχης | γιν. υπ αυτου π. | εγηγερται 8 τις] εις 9 και ειπεν ο Η. | εγω ακ.

10–17: Mt. 14, 13–21. Mk. 6, 30–44. Jn. 6, 1–13.

10 ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστο-
λοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. Καὶ παρα-
λαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς πόλιν
11 καλουμένην Βηθσαϊδά. οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες
ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ ἀποδεξάμενος αὐτοὺς
ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ
12 τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο. Ἡ δὲ ἡμέρα
ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶ-
παν αὐτῷ Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες
εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ ἀγροὺς καταλύσωσιν
καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ
13 ἐσμέν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς Δότε αὐτοῖς φαγεῖν
ὑμεῖς. οἱ δὲ εἶπαν Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ
ἄρτοι πέντε καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες
ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον
14 βρώματα. ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχί-
λιοι. εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Κατα-
κλίνατε αὐτοὺς κλισίας ὡσεὶ ἀνὰ πεντήκοντα.
15 καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ κατέκλιναν ἅπαντας.
16 λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας,
ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς
καὶ κατέκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παρα-
2 K. 4, 44. 17 θεῖναι τῷ ὄχλῳ. καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν
πάντες, καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμά-
των κόφινοι δώδεκα.

18–27: Mt. 16, 13–28. Mk. 8, 27–9, 1.

18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον
κατὰ μόνας συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπη-
ρώτησεν αὐτοὺς λέγων Τίνα με οἱ ὄχλοι λέγουσιν
7. 19 εἶναι; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν Ἰωάνην τὸν

---

10 εις τοπον ερημον πολεως καλουμενης Β. 11 δεξαμενος 12 ειπον | απελθοντες | και τους αγρ. 13 υμεις φαγ. | ειπον | πεντε αρτοι κ. δυο ιχθ. 14 — ωσει 2° 15 ανεκλιναν 16 παρατιθεναι 18 λεγ. οι οχλ. 19 ειπον

Βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προ-
φήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. εἶπεν δὲ αὐτοῖς 20 Jn. 6, 69.
Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος δὲ ἀπο-
κριθεὶς εἶπεν Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ ἐπι- 21
τιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο,
εἰπὼν ὅτι Δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ 22 44. 18, 32. 33.
παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέ-
ρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκταν-
θῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. Ἔλεγεν 23
δὲ πρὸς πάντας Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι,
ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ
καθ᾽ ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἐὰν 24 17, 33. Mt. 10, 39. Jn. 12, 25.
θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·
ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ,
οὗτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος 25
κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας
ἢ ζημιωθείς; ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς 26 Mt. 10, 38.
ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισ-
χυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ
τοῦ Πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. λέγω δὲ 27
ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσίν τινες τῶν αὐτοῦ ἑστηκότων
οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ 28 28–36: Mt. 17, 1–9. Mk. 9, 2–9.
ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάνην
καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος 29
τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς
αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο 30
συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ
Ἠλείας, οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον 31 22.

---

20 *αποκρ. δε ο* Π. 21 *λεγ.*] *ειπειν* 23 *ελθειν*, *απαρνησασθω* 24 *εαν*] *αν* 27 *αυτου*] *ωδε* | *γευσονται* 28 *τον* Π.

αὐτοῦ, ἣν ἤμελλεν πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ.
2P. 1, 16–18. Jn. 1, 14. 32 ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι
ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδαν τὴν δόξαν
αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας
33 αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς
ἀπ' αὐτοῦ εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν
Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ
ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν
Μωϋσεῖ καὶ μίαν Ἠλείᾳ, μὴ εἰδὼς ὃ λέγει.
34 ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ
ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελ-
3, 22. 35 θεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέλην. καὶ φωνὴ ἐγένετο
ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου
36 ὁ ἐκλελεγμένος, αὐτοῦ ἀκούετε. καὶ ἐν τῷ γενέ-
σθαι τὴν φωνὴν εὑρέθη Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ
ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς
ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακαν.
37–45: Mt. 17, 14–23. Mk. 9, 14–32. 37 Ἐγένετο δὲ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν
ἀπὸ τοῦ ὄρους συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.
38 καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησεν λέγων
Διδάσκαλε, δέομαί σου ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὸν υἱόν
39 μου, ὅτι μονογενής μοί ἐστιν, [1] καὶ ἰδοὺ πνεῦμα
λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει καὶ σπαράσ-
σει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόλις ἀποχωρεῖ ἀπ'
40 αὐτοῦ συντρῖβον αὐτόν· καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν
σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν.
41 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ὦ γενεὰ ἄπιστος
καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ
ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου.

---

31 εμελλε 32 ειδον 33 και Μωσει μιαν 34 επεσκιασεν | εκεινους εισελθ. εις 35 εκλελ.] SR[m] αγαπητος 36 ο Ιησ. | εωρακασιν 37 δε εν τη 38 ανεβοησε | σου, επιβλεψον | εστι μοι 39 μογις 40 εκβαλλωσιν

ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαι- 42 7, 15.
μόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς
τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα
καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ἐξεπλήσ- 43
σοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ.
Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει
εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Θέσθε ὑμεῖς εἰς 44 22
τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ Υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας
ἀνθρώπων. οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν 45 18, 34. Mk. 9, 32.
παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἴσθωνται
αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ
ῥήματος τούτου. Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν 46 **46–50:** Mt. 18, 1–5. Mk. 9, 33–40.
αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 47
εἰδὼς τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπι-
λαβόμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, καὶ 48 Mt. 10, 40.
εἶπεν αὐτοῖς Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ
τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἂν ἐμὲ
δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ
μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτός ἐστιν
μέγας. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάνης εἶπεν Ἐπι- 49
στάτα, εἴδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλ-
λοντα δαιμόνια, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ
ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν 50 11, 23. Ph. 1, 18.
Ἰησοῦς Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ'
ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας 51 Mk. 10, 32. Jn. 7, 1.
τῆς ἀναλήμψεως αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον
ἐστήρισεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ 52 Jn. 4, 4.

---

43 εποιησεν ο Ιησους, ειπ. 47 SR ιδων | παιδιου 48 αν] εαν | εσται 49 επι τω ον. | τα δαιμ. | εκωλυσαμεν 50 και ειπε | ο Ιησ. | ημων, υπ. ημων 51 πρ. αυτου εστηριξε

ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ
πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν,
Jn. 4, 9. 53 ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ· καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν,
ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερου-
2 K. 1, 10. 12. 54 σαλήμ. ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ Ἰάκωβος καὶ
Ἰωάνης εἶπαν Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ κατα-
55 βῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς; στρα-
56 φεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς
ἑτέραν κώμην.

57–60: Mt. 8, 19–22.
57 Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέν τις
πρὸς αὐτόν Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ.
58 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς
ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώ-
σεις, ὁ δὲ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν
59 κεφαλὴν κλίνῃ. Εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον Ἀκολούθει
μοι. ὁ δὲ εἶπεν Ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελ-
60 θόντι θάψαι τὸν πατέρα μου. εἶπεν δὲ αὐτῷ
Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ
δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
1 K. 19, 20. 61 Εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος Ἀκολουθήσω σοι, Κύριε·
πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς
62 τὸν οἶκόν μου. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς
Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ᾽ ἄροτρον καὶ
βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὔθετός ἐστιν τῇ βασιλείᾳ
τοῦ Θεοῦ.

1–12: Mt. 10, 7–16. Mk. 6, 7.
10 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος ἑτέρους
ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ

---

54 SR *μαθ. αυτου* | *ειπον* | SR[m] *αυτους, ως και Ἠλιας εποιησε;* 55 SR[m] *αυτοις, και ειπεν, Ουκ οιδατε οιου πνευματος εστε υμεις·* (56) *ο γαρ υιος του ανθρωπου ουκ ηλθε ψυχας ανθρωπων απολεσαι, αλλα σωσαι.* (Jn. 3, 17; 12, 47.) 57 *Εγενετο δε πορ.* | *αν απ., κυριε.* 59 SR *Κυριε, επιτρ.* | *απελθ. πρ.* 60 *αυτω ο Ιησους* 62 *χειρ. αυτου* | *εις την βασιλειαν*

X, 1 *και ετ.* | R[m] *εβδομ. δυο*

προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ
ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς 2 Jn. 4, 35. Mt. 9, 37. 38.
Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεή-
θητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐργάτας
ἐκβάλῃ εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. ὑπάγετε· ἰδοὺ 3
ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. μὴ 4 9, 3–5. 2 K. 4, 29.
βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μὴ ὑποδήματα·
καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. εἰς ἣν δ' 5
ἂν εἰσέλθητε οἰκίαν, πρῶτον λέγετε Εἰρήνη τῷ
οἴκῳ τούτῳ. καὶ ἐὰν ἐκεῖ ᾖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπανα- 6
παήσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε,
ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, 7 1 Ti. 5, 18. 1 Co. 9, 5–14.
ἔσθοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ
ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. μὴ μεταβαίνετε ἐξ
οἰκίας εἰς οἰκίαν. καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε 8 1 Co. 10, 27.
καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν,
| καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε 9
αὐτοῖς Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθητε καὶ μὴ δέχωνται 10
ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἴπατε
Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς 11 Ac. 18, 6.
πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσόμεθα ὑμῖν·
πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία
τοῦ Θεοῦ. λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ 12
ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.
Οὐαί σοι, Χοραζείν, οὐαί σοι, Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ 13 Mt. 11, 21–23.
ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ
καθήμενοι μετενόησαν. πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι 14

---

1 *εμελλεν* 2 Ελεγ. *ουν* | *εκβαλλη εργ.* 3 *ιδ., εγω* 4 *βαλαντιον* | *μηδε υπ.* 5 *οικ. εισερχησθε,* | (R[m] *οικιαν πρωτον,*) 6 *εαν μεν η εκ. ο υι.* | *επαναπαυσεται* 7 *εσθιοντες* | *αυτου εστι* 8 *δ' αν* 10 *εισερχησθε* 11 *—εις τ. ποδ.* | *ηγγ. εφ υμας* 12 *λεγω δε* 13 (Χοραζιν) | *εγενοντο* | *καθημεναι*

Is. 14, 13. 15. 15 ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. καὶ σύ,
Καφαρναούμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως τοῦ
Mt. 10, 40. Jn. 5, 23; 15, 23. 16 Ἅιδου καταβήσῃ. Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει,
καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν
17 ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ
οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες Κύριε, καὶ
τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου.
Jn. 12, 31. Rev. 12, 8. 9. 18 εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς
Mk. 16, 18. Ps. 91, 13. 19 ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. ἰδοὺ δέδωκα
ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορ-
πίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ
Ex. 32, 32. Ph. 4, 3. Rev. 3, 5. Mt. 7, 22. 20 οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει. πλὴν ἐν τούτῳ μὴ
χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε
δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐνγέγραπται ἐν τοῖς
21. 22: Mt. 11, 25–27. 21 οὐρανοῖς. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ
Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ καὶ εἶπεν Ἐξομολογοῦμαί
σοι, Πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι
ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ
ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ Πατήρ, ὅτι
22 οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. πάντα
μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Πατρός μου, καὶ οὐδεὶς
γινώσκει τίς ἐστιν ὁ Υἱὸς εἰ μὴ ὁ Πατήρ, καὶ τίς
ἐστιν ὁ Πατὴρ εἰ μὴ ὁ Υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται
Mt. 13, 16. 17. 23 ὁ Υἱὸς ἀποκαλύψαι. Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς
μαθητὰς κατ᾽ ἰδίαν εἶπεν Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ
1 P. 1, 10. 24 οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι
πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ
ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ
ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

---

15 ἡ εως του ουρ. υψωθεισα, εως αδου | SR καταβιβασθηση 17 R^{m} εβδομ. δυο 19 διδωμι | αδικηση 20 δε μαλλον | εγραφη 21 τω Αγιω] ο Ιησους | εγεν. ευδ. 22 παρεδ. μοι 23 (R , κατ) 24 ειδον

Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐ- 25 **25–28:**
τὸν λέγων Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον Mt. 22, 35–40. Mk. 12, 28–34.
κληρονομήσω; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν Ἐν τῷ 26 18, 18–20.
νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; ὁ δὲ 27 Dt. 6, 5. Lv. 19, 18.
ἀποκριθεὶς εἶπεν **Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν**
σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ
σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ
σου, καὶ **τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν**. εἶπεν δὲ 28 Lv. 18, 5. Mt. 19, 17.
αὐτῷ Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· **τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ**.
ὁ δὲ θέλων δικαιῶσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν 29
Ἰησοῦν Καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον; ὑπολαβὼν 30
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ
Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱερειχώ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν,
οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες
ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ. κατὰ συγκυρίαν δὲ 31
ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν
αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευείτης 32
κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν.
Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ᾽ αὐτὸν καὶ 33
ἰδὼν ἐσπλαγχνίσθη, καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ 34
τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβι-
βάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν
εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν 35
αὔριον ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ
καὶ εἶπεν Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἂν προσ-
δαπανήσῃς ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω
σοι. τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι 36
γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; ὁ δὲ 37
εἶπεν Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ᾽ αὐτοῦ. εἶπεν δὲ
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

---

25 *και λεγ.* 27 *εξ ολης της ψυχης σου, και εξ ολης της ισχυος σου, κ. εξ ολης της διανοιας σου* 29 *δικαιουν* 30 *δε ο* | *ημιθ. τυγχανοντα* 32 *Λευιτης, γενομενος* 33 *ιδ. αυτον* 35 *εξελθων, εκβ.* | *ειπ. αυτω* 36 *τις ουν* | *δοκ. σοι πλ.* 37 *δε* 2°] *ουν*

Jn. 11, 1; 12, 2. 3. 38 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς αὐτὸς εἰσῆλθεν
εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπε-
39 δέξατο αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ
καλουμένη Μαριάμ, ἣ καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς
τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ.
40 ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν·
ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
ἀδελφή μου μόνην με κατέλειπεν διακονεῖν;
41 εἰπὸν οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ¦ ἀπο-
κριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Κύριος Μάρθα Μάρθα,
Mt. 6, 33. 42 μεριμνᾷς καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλά, ὀλίγων
δέ ἐστιν χρεία ἢ ἑνός· Μαριὰμ γὰρ τὴν ἀγα-
θὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
αὐτῆς.
11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ
5, 33. προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς
προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάνης ἐδίδαξεν τοὺς
2–4: Mt. 6, 9–13. 2 μαθητὰς αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ὅταν προσεύ-
χησθε, λέγετε Πάτερ, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·
3 ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου· ¦ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν
4 ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· καὶ ἄφες
ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν
παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς
5 εἰς πειρασμόν. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Τίς
ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν

---

38 Εγενετο δε εν τω | και αυτος | S(R) τον οικον αυτης 39 Μαρια | παρακαθισασα παρα τ. π. του Ιησου 40 κατελιπε | ειπε 41 ο Ιησους | R^{m1} — μεριμνας και *et* περι πολλα...(42) ενος *et* γαρ | τυρβαζη 42 SR^{t} ενος δε εστι χρεια (R^{m2} = text) | Μαρια | γαρ] δε | απ αυτης

XI, 2 SR^{m} Πατερ ημων ο εν τοις ουρανοις | ελθετω | SR^{m} βασ. σου· γενηθητω το θελημα σου, ως εν ουρανω, και επι της γης. 4 αφιεμεν | SR^{m} πειρ., αλλα ρυσαι ημας απο του πονηρου.

μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ Φίλε, χρῆσόν μοι
τρεῖς ἄρτους, ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ 6
ὁδοῦ πρός με καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ·
κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ Μή μοι κόπους 7 Mt. 26, 10.
πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία
μου μετ᾽ ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι
ἀναστὰς δοῦναί σοι. λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει 8 18, 5.
αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διά γε
τὴν ἀναιδίαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων
χρῄζει. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται 9 **9–13:** Mt. 7, 7–11.
ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοι-
γήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ 10
ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.
τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς 11
ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν αὐτῷ ἐπιδώσει; ἢ 12
καὶ αἰτήσει ᾠόν, ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν 13
ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ
διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ Πατὴρ
ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει Πνεῦμα Ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν
αὐτόν.

Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν 14 **14–26:** Mt. 12, 22–30. 43–45. Mk. 3, 22–27.
κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος
ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι·
τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν Ἐν Βεεζεβοὺλ τῷ 15
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια·
ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν 16 Mk. 8, 11.
παρ᾽ αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοή- 17
ματα εἶπεν αὐτοῖς Πᾶσα βασιλεία ἐφ᾽ ἑαυτὴν
διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον

---

7 (SR σοι;) 8 αυτου φιλον | αναίδειαν 11 — εξ | SR[t] υιος αρτον, μη λιθον επιδωσει αυτω; ει (R[t] ἢ) και ιχθ. | επιδ. αυτω; 12 εαν αιτηση | μη επιδ. 13 αγαθ. δομ. | (SR αυτον;) 14 R —, και αυτο ην 15 ειπον | — τω 16 παρ αυτ. εζ. εξ ουρ. 17 (SR[t] οικον,)

18 πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμε-
ρίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι
λέγετε ἐν Βεεζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.
19 εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεεζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ
υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ
Ex. 8, 19. 20 ὑμῶν κριταὶ ἔσονται. εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ
ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς
21 ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθω-
πλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ
Col. 2, 15. 22 ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ἐπὰν δὲ ἰσχυρότερος
αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν
αὐτοῦ αἴρει ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ
9, 50. 23 διαδίδωσιν. Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστιν,
24 καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. Ὅταν
τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου,
διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν,
καὶ μὴ εὑρίσκον λέγει Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν
25 μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρω-
Jn. 5, 14. 26 μένον καὶ κεκοσμημένον. τότε πορεύεται καὶ
παραλαμβάνει ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυ-
τοῦ ἑπτά, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ
γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα
1, 28. 42. 48. 27 τῶν πρώτων. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν
ταῦτα ἐπάρασά τις φωνὴν γυνὴ ἐκ τοῦ ὄχλου
εἶπεν αὐτῷ Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά
8, 15. 21. 28 σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. αὐτὸς δὲ εἶπεν
Μενοῦν μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ
καὶ φυλάσσοντες.
29–32: Mt. 12, 38–42. 29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν
1 Co. 1, 22. Ἡ γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρά ἐστιν· σημεῖον
ζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ

---

19 κριτ. υμ. αυτοι 20 — εγω 22 δε ο 26 επτ. ετ. πν. πον. εαυτ. 27 γυνη φωνην 28 Μενουνγε | φυλ. αυτον. 29 — γενεα 2° | επιζητει

σημεῖον Ἰωνᾶ. καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς τοῖς 30
Νινευείταις σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. βασίλισσα νότου 31 1 K. 10, 1.
ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς
γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν
ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν
Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε.
ἄνδρες Νινευεῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει 32 Jon. 3, 5.
μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν·
ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ
πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Οὐδεὶς λύχνον ἅψας εἰς 33 8, 16. Mt. 5, 15.
κρυπτὴν τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ᾽ ἐπὶ
τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος
βλέπωσιν. ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ 34 34–36: Mt. 6, 22. 23.
ὀφθαλμός σου. ὅταν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς
ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν· ἐπὰν
δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν.
σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. 35
εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον μέρος 36
τι σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον ὡς ὅταν ὁ
λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.
Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος 37 7, 36; 14, 1.
ὅπως ἀριστήσῃ παρ᾽ αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν.
ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον 38 Mt. 15, 2.
ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. εἶπεν δὲ ὁ Κύριος 39 39–52: Mt. 23, 1–36.
πρὸς αὐτόν Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν
τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ
δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας.
ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν 40
ἐποίησεν; πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, 41

---

29 Ιωνα του προφητου 30 σημ. τ. Νινευϊταις 31 Σολομωντος 1° 2° 32 Νινευϊ 33 Ουδεις δε | S κρυπτὸν R κρύπτην | R φως 34 — σου 1° | οταν ουν 36 τι μερος 37 ηρωτα | Φαρ. τις

42 καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. ἀλλὰ οὐαὶ
ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύ-
οσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ
παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ·
ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ παρεῖναι.
20, 46. 43 οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν
πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς
44 ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ
ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ
45 περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν. Ἀποκριθεὶς
δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ Διδάσκαλε,
46 ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. ὁ δὲ εἶπεν
Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς
ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ
τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις.
47 οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προ-
φητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς.
48 ἄρα μάρτυρές ἐστε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις
τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν
49 αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε. διὰ τοῦτο καὶ ἡ
σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς
προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀπο-
50 κτενοῦσιν καὶ διώξουσιν, ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα
πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκκεχυμένον ἀπὸ κατα-
Gn. 4, 8. 2 Ch. 24, 20. 51 βολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, ἀπὸ
αἵματος Ἄβελ ἕως αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπο-
λομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου·
ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς
52 ταύτης. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν

---

42 αλλ' | — δε | S(R) αφιεναι 44 υμιν, γραμματεις και Φαρισαιοι, υποκριται 48 μαρτυρειτε και | οικοδ. αυτων τα μνημεια 49 εκδιωξουσιν 50 S(R) εκχυνομενον 51 απο του αιμ. | εως του αιμ.

κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε καὶ
τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. Κἀκεῖθεν 53
ἐξελθόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐ-
τὸν περὶ πλειόνων, ἐνεδρεύοντες αὐτὸν θηρεῦσαί 54 20, 20.
τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.
Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ 12 Mt. 16, 6. Mk. 8, 15.
ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον Προσέχετε
ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις, τῶν
Φαρισαίων. οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ 2 2–9: Mt. 10, 26—33.
οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθή- 8, 17.
σεται. ἀνθ᾽ ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε ἐν τῷ 3
φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε
ἐν τοῖς ταμείοις κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.
Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ 4
τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ
ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. ὑποδείξω δὲ 5
ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀπο-
κτεῖναι ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν.
ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. | οὐχὶ πέντε 6
στρουθία πωλοῦνται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ
αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ
Θεοῦ. ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν 7 21, 18.
πᾶσαι ἠρίθμηνται. μὴ φοβεῖσθε· πολλῶν στρου-
θίων διαφέρετε. λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμο- 8
λογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ
Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπρο-

---

52 εισηλθετε 53 Κακ....αυτου] Λεγοντος δε αυτου ταυτα προς αυτους 54 αυτον, και ζητουντες θ. | αυτου, ινα κατηγορησωσιν αυτου.
XII, 1 (SR[m] αυτου, Πρωτ. πρ.) | SR ζ. των Φαρ., ητις ε. υποκρ. 4 αποκτεινοντων 5 εξ. εχ. 6 πωλειται 7 μη ουν

9, 26. 9 σθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ ἀρνησάμενός
με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον
Mt. 12, 32. Mk. 3, 28. 29. 10 τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον
εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ·
τῷ δὲ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ
21, 14. 15. Mt. 10, 19. 20. 11 ἀφεθήσεται. ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς
συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ
μεριμνήσητε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴ-
12 πητε· τὸ γὰρ Ἅγιον Πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν
13 αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν. Εἶπεν δέ τις ἐκ τοῦ
ὄχλου αὐτῷ Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου
Ac. 7, 27. 14 μερίσασθαι μετ᾽ ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. ὁ δὲ
εἶπεν αὐτῷ Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν κριτὴν
1 Ti. 6, 9. 10. 15 ἢ μεριστὴν ἐφ᾽ ὑμᾶς; εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς
Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας,
ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν
16 ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ. Εἶπεν δὲ παραβολὴν
πρὸς αὐτοὺς λέγων Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου
17 εὐφόρησεν ἡ χώρα. καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ
λέγων Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς
18 καρπούς μου; ¦ καὶ εἶπεν Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ
μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ
συνάξω ἐκεῖ πάντα τὸν σῖτον καὶ τὰ ἀγαθά μου,
19 ¦ καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ
κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε,
He. 9, 27. 20 εὐφραίνου. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Θεός Ἄφρων, ταύτῃ
τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ
Mt. 6, 20. 21 δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; οὕτως ὁ θησαυρίζων
22–31: Mt. 6, 25–33. 22 αὐτῷ καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν. Εἶπεν δὲ πρὸς
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ

---

11 *προσφερωσιν* | *μεριμνατε* 13 *αυτ. εκ τ. οχλ.* 14 *κατεστ. δικαστην η μερ.* 15 *πασης*] *της* | *υπαρχ. αυτου* 18 *τον σιτ.*] *τα γεννηματα μου* 21 *εαυτω* 22 *υμιν λεγ.*

μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι
τί ἐνδύσησθε. ἡ γὰρ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς 23
τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. κατα- 24 Ps. 147, 9.
νοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὔτε σπείρουσιν οὔτε
θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη,
καὶ ὁ Θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς
διαφέρετε τῶν πετεινῶν. τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μερι- 25
μνῶν δύναται ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ προσθεῖναι
πῆχυν; εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ 26
τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; κατανοήσατε τὰ κρίνα, 27
πῶς οὔτε νήθει οὔτε ὑφαίνει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ
Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς
ἓν τούτων. εἰ δὲ ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα 28
σήμερον καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ
Θεὸς οὕτως ἀμφιάζει, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγό-
πιστοι. καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε καὶ τί 29
πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε· ταῦτα γὰρ πάντα τὰ 30
ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν· ὑμῶν δὲ ὁ Πατὴρ
οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων· πλὴν ζητεῖτε τὴν 31
βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν.
Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν 32 22, 29. Is. 41, 14.
ὁ Πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν.
Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημο- 33 33. 34: Mt. 6, 20. 21. 18, 22.
σύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιού-
μενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει·
ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ 34

---

22 *ψυχ. υμων* | R *σωμ. υμων* 23 —*γαρ* 24 *ου σπ., ουδε θερ.* | (*πετεινων;*) 25 *προσθ. επι τ. ηλ. αυτ. πηχ. ενα* 26 *ουδε*] *ουτε* 27 SR *πως αυξανει· ου κοπια, ουδε νηθει* | *Σολομῶν* 28 *τον χορτ. εν τω αγρ. σημ. οντ.* | *αμφιεννυσι* | (SR *ολιγοπιστοι;*) 29 *φαγ., η τι* 30 *επιζητει* 31 SR^{m} *βασ. του Θεου* | *ταυτα παντα* 33 *βαλαντια*

35–46: 35 καρδία ὑμῶν ἔσται. Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες
Mt. 24, 42–51. Ex. 12, 11. 36 περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· καὶ ὑμεῖς
1 P. 1, 13. ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον
Mt. 25, 1–13. ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλ-
θόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ.
Jn. 13, 4. 37 μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος
εὑρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περι-
ζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν
38 διακονήσει αὐτοῖς. κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν ἐν τῇ
τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὕρῃ οὕτως, μακάριοί
1 Th. 5, 2. 39 εἰσιν ἐκεῖνοι. τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ
οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, οὐκ
40 ἂν ἀφῆκεν διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ
ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ὁ
41 Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος
Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις
2 Ti. 2, 15. 42 ἢ καὶ πρὸς πάντας; καὶ εἶπεν ὁ Κύριος Τίς ἄρα
ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος ὁ φρόνιμος, ὃν κατα-
στήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ
43 διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; μακάριος ὁ
δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει
Mt. 25, 21. 44 ποιοῦντα οὕτως. ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ
πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.
45 ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ
Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται
τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν
46 τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι, ἥξει ὁ κύριος τοῦ
δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν
ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ
Ja. 4, 17. 47 μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. ἐκεῖνος

---

36 αναλυσει 38 και εαν ελθη εν τη δ. φυλακη, και εν | οι δουλοι εκειν. 39 SR ερχ., εγρηγορησεν αν, και | R — ἀν | διορυγηναι 40 υμ. ουν 41 δε αυτω 42 ειπε δε ο | (R[m] , ο φρον.) S και φρ.

δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ
καὶ μὴ ἑτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα
αὐτοῦ δαρήσεται πολλάς· ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας 48
δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ
ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ
ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν
αὐτόν. Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί 49
θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη. βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτι- 50 Mt. 20, 22. Mt. 26, 38. Jn. 12, 27.
σθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου τελεσθῇ.
δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; 51 51–53: Mt. 10, 34–36.
οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἢ διαμερισμόν. ἔσονται 52
γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ἑνὶ οἴκῳ διαμεμερισ-
μένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν [1] δια- 53 Mic. 7, 6.
μερισθήσονται, πατὴρ ἐπὶ υἱῷ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί,
μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα καὶ θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα,
πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν
πενθεράν. Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις Ὅταν 54 Mt. 16, 2. 3.
ἴδητε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως
λέγετε ὅτι Ὄμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· καὶ 55
ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι Καύσων ἔσται,
καὶ γίνεται. ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς 56
καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν καιρὸν δὲ
τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε; Τί δὲ καὶ ἀφ᾽ ἑαυτῶν 57
οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ 58 Mt. 5, 25. 26.
ἀντιδίκου σου ἐπ᾽ ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργα-
σίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ᾽ αὐτοῦ, μή ποτε κατασύρῃ
σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε παραδώσει
τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυ-

---

47 *κυρ. εαυτου* | *η*] *μηδε* 49 *βαλ. εις* | (*fin.* SR;) 50 *εως ου* | (*fin.;*) 52 *οικ. ενι* | (SR *τρισι.*) 53 *διαμερισθησεται πατ. εφ* | *θυγατρι* | *επι μητρι* | *πενθεραν αυτης* 54 *την νεφ.* | *επι*] *απο* | — *οτι* 56 *τον δε κ. τ.* | R *ουκ οιδατε δοκιμαζειν* 58 *παραδω* | *βαλλη*

59 λακήν. λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως
καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.
Ac. 5, 37. 13 Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγ-
γέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα
Jn. 9, 2. 2 Πειλᾶτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. καὶ
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι
οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους
Ps. 7, 12. 3 ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα πεπόνθασιν; οὐχί, λέγω ὑμῖν,
ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε.
4 ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα ὀκτὼ ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος
ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι
αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀν-
5 θρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ; οὐχί,
λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες
3, 9. Mt. 3, 10; 21, 19. Mk. 11, 13. 6 ὡσαύτως ἀπολεῖσθε. Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν
παραβολήν. συκῆν εἶχέν τις πεφυτευμένην ἐν τῷ
ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν
7 αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν. εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπε-
λουργόν Ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν
καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκο-
2 P. 3, 9. 15. 8 ψον αὐτήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ
τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ
9 βάλω κόπρια, κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ
μέλλον· εἰ δὲ μήγε, ἐκκόψεις αὐτήν.
10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν
11 τοῖς σάββασιν. καὶ ἰδοὺ γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα
ἀσθενείας ἔτη δέκα ὀκτώ, καὶ ἦν συνκύπτουσα

---

59 εως ου και
XIII, 2 αποκρ. ο Ιησους | τοιαυτα 3 ωσαυτως 4 και οκτ. | ουτοι | — τους 1° | εν Ιερ. 5 μετανοητε | ομοιως 6 εν τω αμπ. αυτ. πεφ. | καρπ. ζητ. 7 — αφ ου 8 κοπριαν 9 καρπον· ει δε μηγε, εις το μελλ. 11 γυν. ην | και οκτω

καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. ἰδὼν 12
δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ
Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου, ¦ καὶ ἐπέ- 13 Mk. 7, 32.
θηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνορθώθη,
καὶ ἐδόξαζεν τὸν Θεόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχι- 14 Ex. 20, 9. Dt. 5, 13.
συνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθερά-
πευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι Ἓξ ἡμέραι
εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν αὐταῖς οὖν ἐρχό-
μενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.
ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος καὶ εἶπεν Ὑποκριταί, 15 14, 5.
ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ
ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν πο-
τίζει; ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν 16 19, 9. Ac. 3, 25.
ἔδησεν ὁ Σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ
ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ
τοῦ σαββάτου; καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατῃσ- 17
χύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς
ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς
γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ. Ἔλεγεν οὖν Τίνι ὁμοία 18 18—21: Mt. 13, 31—33. Mk. 4, 30—32.
ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω
αὐτήν; ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν 19 Dn. 4, 12. 21. Ezk. 17, 23; 31, 6.
ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ ηὔξησεν
καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον, καὶ **τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ**
κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. Καὶ πάλιν 20
εἶπεν Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ;
ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψεν εἰς 21
ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.
Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας δι- 22
δάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱεροσόλυμα.
Εἶπεν δέ τις αὐτῷ Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; 23
ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς ¦ Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ 24 Mt. 7, 13. 14. Ph. 3, 12. 1 Ti. 6, 12.

---

14 —οτι 2° | αυταις] ταυταις 15 δε] ουν | Υποκριτα 18 ουν] δε 19 ον] ο | δενδρ. μεγα 21 ενεκρυψεν 22 Ιερουσαλημ

τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητή-
Mt. 25, 11. 12. 25 σουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. ἀφ᾽ οὗ ἂν
ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν,
καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν
λέγοντες Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς
Mt. 7, 22. 23. 26 ἐρεῖ ὑμῖν Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. τότε ἄρξεσθε
λέγειν Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ
Ps. 6, 8. 27 ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας· καὶ ἐρεῖ λέγων
ὑμῖν Οὐκ οἶδα πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ᾽ ἐμοῦ
28. 29: Mt. 8, 11. 12. 28 πάντες ἐργάται ἀδικίας. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ
καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους
Mal. 1, 11. Is. 49, 12; 59, 19. 29 ἔξω. καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ
Ps. 107, 3. 14, 15. ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν
Mt. 19, 30. 30 τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἳ
ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἳ ἔσονται
31 ἔσχατοι. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθάν τινες
Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ Ἔξελθε καὶ πορεύου
32 ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρῴδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. καὶ
εἶπεν αὐτοῖς Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι
ταύτῃ Ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀπο-
τελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι.
33 πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ
πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπο-
34. 35: Mt. 23, 37–39. 34 λέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ. Ἱερουσαλὴμ Ἱερου-
σαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθο-
βολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις
ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον
Jer. 22, 5; 12, 7. ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας,
Ps. 69, 25; 118, 26. 35 καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος

---

24 πυλης | (R[m] ισχυσουσιν,) 25 Κυριε, κυριε
27 SR ερει, Λεγω | οιδ. υμας | π. οι εργ. της 31 ημερα
προσηλθον 32 επιτελω

ὑμῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ ἴδητέ με ἕως ἥξει
ὅτε εἴπητε

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος 14 6, 6–11; 11, 37
τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν
ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν.
καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν 2
αὐτοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς 3
νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων Ἔξεστιν τῷ
σαββάτῳ θεραπεῦσαι ἢ οὔ; οἱ δὲ ἡσύχασαν. 4
καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν.
καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν Τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς 5 13, 15. Mt. 12, 11.
εἰς φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει
αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; καὶ οὐκ ἴσχυσαν 6
ἀνταποκριθῆναι πρὸς ταῦτα. Ἔλεγεν δὲ πρὸς 7 Mt. 23, 6.
τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς τὰς
πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς
Ὅταν κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλι- 8 Pr. 25, 6.
θῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μή ποτε ἐντιμότερός
σου ᾖ κεκλημένος ὑπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ 9
αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι Δὸς τούτῳ τόπον, καὶ
τότε ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον
κατέχειν. ἀλλ᾽ ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσε 10
εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς
σε ἐρεῖ σοι Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε
ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακει-
μένων σοι. ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινω- 11 18, 14. Mt. 23, 12.

---

35 *υμων ερημος· αμην δε λ. υ., οτι ου μη με ιδ. εως αν ηξη* | R — *ηξει οτε*
XIV, 3 *Ει εξ.* | *θεραπευειν* | — *η ου* 5 *και αποκριθεις πρ.* | *υιος*] SR[t] *ονος* | *εμπεσειται* | *εν τη ημ.* 6 *αντ. αυτω πρ.* 9 *μετ* 10 *αναπεσον* | *ειπη* | — *παντων*

θήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.
12 Ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν Ὅταν ποιῇς
ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου
μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς
σου μηδὲ γείτονας πλουσίους, μή ποτε καὶ αὐτοὶ
ἀντικαλέσωσίν σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι.
Dt. 14, 29. 13 ἀλλ᾽ ὅταν δοχὴν ποιῇς, κάλει πτωχούς, ἀναπήρους,
Jn. 5, 29. 14 χωλούς, τυφλούς· καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ
ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ
13, 29. 15 σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. Ἀκούσας
δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ
Μακάριος ὅστις φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ
16–24: 16 τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Ἄνθρωπός τις
Mt. 22, 2–10. 17 ἐποίει δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλούς, καὶ
ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου
εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά
18 ἐστιν. καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παραιτεῖ-
σθαι. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ Ἀγρὸν ἠγόρασα,
καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε,
19 ἔχε με παρῃτημένον. καὶ ἕτερος εἶπεν Ζεύγη
βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι
1 Co. 7, 33. 20 αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. καὶ ἕτερος
εἶπεν Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι
21 ἐλθεῖν. καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἀπήγ-
γειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς
ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἔξελθε
ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως,
καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ τυφλοὺς
22 καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος
Κύριε, γέγονεν ὃ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν.

---

12 σε αντικαλ. | σοι ανταπ. 13 ποι. δοχ. 15 ος 16 εποιησε 17 εστι παντα 18 παραιτ. παντ. | εξελθειν και 21 δουλ. εκεινος | χωλ. κ. τυφλ. 22 δ] ως

καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον Ἔξελθε εἰς 23
τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν,
ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς 24
τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου
τοῦ δείπνου.

Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ 25 26. 27: Mt. 10, 37. 38.
στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς Εἴ τις ἔρχεται πρός 26 Dt. 33, 9. 10. 18, 29. 30.
με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα Jn. 12, 25.
καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς
καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι τε καὶ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ,
οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. ὅστις οὐ βαστάζει 27 9, 23.
τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ
δύναται εἶναί μου μαθητής. Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν 28
θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας
ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρτισμόν;
ἵνα μή ποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύ- 29
οντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται
αὐτῷ ἐμπαίζειν ¹ λέγοντες ὅτι Οὗτος ὁ ἄνθρωπος 30
ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι.
Ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἑτέρῳ βασιλεῖ 31
συμβαλεῖν εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον
βουλεύσεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν
ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ
ἐπ' αὐτόν; εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος 32
πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην.
οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν 33
τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν οὐ δύναται εἶναί μου
μαθητής. Καλὸν οὖν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ καὶ τὸ 34 Mt. 5, 13. Mk. 9, 50.
ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; οὔτε εἰς γῆν 35

---

23 γεμ. ο οικ. μου 26 SR πατ. εαυτου | τε] δε | την εαυτ. ψυχ. | μου μαθ. ειν. 27 και οστις | αὐτου | μου ειν. μαθ. 28 εις] τα προς 29 εμπ. αυτω 31 συμβ. ετ. βασ. | βουλευεται | απαντησαι 33 μου ειν. 34 —ουν | —και

οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν
αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.
15 Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι
5, 30. 2 καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. καὶ διεγόγγυζον
οἵ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι
Οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει
3 αὐτοῖς. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν
4–7: 4 ταύτην λέγων Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν
Mt. 18, 12–14. πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἐξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει
Ezk. 34, 11. 16. 19, 10. τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται
5 ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὕρῃ αὐτό; καὶ εὑρὼν ἐπι-
6 τίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ χαίρων, καὶ ἐλθὼν
εἰς τὸν οἶκον συνκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γεί-
τονας, λέγων αὐτοῖς Συνχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον
7 τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. λέγω ὑμῖν ὅτι
οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ
μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵ-
8 τινες οὐ χρείαν ἔχουσιν μετανοίας. Ἢ τίς γυνὴ
δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν
μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ
9 ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως οὗ εὕρῃ; καὶ εὑροῦσα συν-
καλεῖ τὰς φίλας καὶ γείτονας λέγουσα Συνχάρητέ
Eph. 3, 10. 10 μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. οὕτως,
λέγω ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων
11 τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. Εἶπεν
12 δέ Ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς. καὶ εἶπεν ὁ
νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπι-
βάλλον μέρος τῆς οὐσίας. ὁ δὲ διεῖλεν αὐτοῖς
Pr. 29, 3. 13 τὸν βίον. καὶ μετ᾽ οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν
πάντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν

XV, 1 εγγ. αυτ. 2 —τε 4 εν εξ αυτ. | εννεν.
5 εαυτου 7 εστ. εν τω ουρ. | εννεν. 8 οτου
9 συγκαλειται | και τας γειτ. 10 χαρ. γιν.
12 ο δε] και 13 απαντα

μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ
ζῶν ἀσώτως. δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα 14
ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην,
καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευθεὶς 15
ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ
ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν
χοίρους· καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ 16 Pr. 23, 21.
ἐκ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς
ἐδίδου αὐτῷ. εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη Πόσοι 17
μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρτων,
ἐγὼ δὲ λιμῷ ὧδε ἀπόλλυμαι. ἀναστὰς πορεύ- 18 Jer. 3, 12. 13. Ps. 51, 4.
σομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ Πάτερ,
ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, ¦ οὐκέτι 19
εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα
τῶν μισθίων σου. καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν 20
πατέρα ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος
εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη,
καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ
καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτῷ 21
Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου,
οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. εἶπεν δὲ ὁ 22
πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ Ταχὺ ἐξενέγκατε
στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε
δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς
τοὺς πόδας, καὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, 23
θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, ¦ ὅτι οὗτος 24 Eph. 2, 1. 5; 5, 14
ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπολωλὼς
καὶ εὑρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ¦ ἦν δὲ 25
ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς

---

14 *ισχυρος* 16 R *επεθ. χορτασθηναι εκ* | *εκ*] *απο* 17 *ειπε* | *περισσευουσιν* | —*ωδε* 19 *και ουκετι* 21 *αυτω ο υι.* | *και ουκ.* | R[m] *υ. σου· ποιησον με ως ενα των μισθιων σου.* 22 —Ταχυ | *την στολ.* 23 *φερ.*] *ενεγκαντες* 24 *και απολ. ην*

ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας
26 καὶ χορῶν, καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων
27 ἐπυνθάνετο τί ἂν εἴη ταῦτα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι
Ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν
μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέ-
2. 28 λαβεν. ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν·
29 ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὁ
δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρί Ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη
δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον,
καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν
30 φίλων μου εὐφρανθῶ· ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος
ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν,
Jn. 17, 10. 31 ἔθυσας αὐτῷ τὸν σιτευτὸν μόσχον. ὁ δὲ εἶπεν
αὐτῷ Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ᾽ ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα
32 τὰ ἐμὰ σά ἐστιν· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι
ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ
ἔζησεν, καὶ ἀπολωλὼς καὶ εὑρέθη.
16 Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς Ἄνθρωπός
τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος
διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα
2 αὐτοῦ. καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ Τί τοῦτο
ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκο-
3 νομίας σου· οὐ γὰρ δύνῃ ἔτι οἰκονομεῖν. εἶπεν
δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός
μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ᾽ ἐμοῦ; σκάπ-
4 τειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ἔγνων τί
ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας
5 δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν. καὶ προσκα-
λεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ

---

26 —αν   28 δε 2°] ουν   29 R πατρι αυτου
30 R μετα των πορν. | τον μ. τον σιτ.   32 ανεζησε |
απολ. ην
XVI, 1 μαθ. αυτου   2 δυνηση   4 —εκ | αὑτων
5 χρεωφειλετων

κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ Πόσον ὀφείλεις
τῷ κυρίῳ μου; ὁ δὲ εἶπεν Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. 6
ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ
καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. ἔπειτα 7
ἑτέρῳ εἶπεν Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν
Ἑκατὸν κόρους σίτου. λέγει αὐτῷ Δέξαι σου τὰ
γράμματα καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. καὶ ἐπήνεσεν 8 Eph.5,8. 1Th.5,5.
ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως
ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονι-
μώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν
τὴν ἑαυτῶν εἰσιν. Καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ἑαυτοῖς 9 14, 14. Mt. 6, 20; 10, 40; 19, 21.
ποιήσατε φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας,
ἵνα ὅταν ἐκλίπῃ δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους
σκηνάς. ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ 10 19, 17.
πιστός ἐστιν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν
πολλῷ ἄδικός ἐστιν. εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ 11
πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύ-
σει; καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, 12
τὸ ἡμέτερον τίς δώσει ὑμῖν; Οὐδεὶς οἰκέτης 13 Mt. 6, 24.
δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα
μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθ-
έξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε
Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. Ἤκουον δὲ ταῦτα 14 Mt. 23, 14.
πάντα οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ
ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὑμεῖς 15 18, 9–14. Mt. 23, 28. Ps. 7, 9. Pr. 6, 16. 17.
ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώ-
πων, ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι
τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ
Θεοῦ. Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται μέχρι Ἰωάνου· 16 Mt. 11, 12. 13.
ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται καὶ

---

6 ο δε 2°] και | το γραμμα 7 και λεγ. | το γραμμα 9 καγω | Ποι. εαυτ. | εκλιπητε 12 SR[t] υμετερον | υμιν δωσ. 14 και οι Φ. 15 Θεου εστιν 16 εως Ι.

Mt. 5, 18. 17 πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. εὐκοπώτερον δέ ἐστιν
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου
Mt. 5, 32; 19, 9. 18 μίαν κεραίαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυ-
ναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει, καὶ ὁ
19 ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει. Ἄν-
θρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο
πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ᾽ ἡμέραν
20 λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις ὀνόματι Λάζαρος ἐβέ-
Mt. 15, 27. 21 βλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἱλκωμένος [1] καὶ
ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν πιπτόντων ἀπὸ
τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες
22 ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ
ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν
ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ·
23 ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. καὶ ἐν
τῷ Ἅιδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων
ἐν βασάνοις, ὁρᾷ Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ
24 Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς
φωνήσας εἶπεν Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ
πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακ-
τύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν
25 μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. εἶπεν δὲ
Ἀβραάμ Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ
ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως
τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυ-
26 νᾶσαι. καὶ ἐν πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ
ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες
διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ
27 ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. εἶπεν δέ Ἐρωτῶ
σε οὖν, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον

---

18 και πας ο απολελ. 20 τις ην | ος εβεβλ. | ηλκωμενος 21 απο των ψιχιων τ. π. | απελειχον 22 του Αβρ. 23 τον Αβρ. 25 απελ. συ | ωδε] οδε 26 εν] επι | εντευθεν | οι εκειθ. 27 ουν σε

τοῦ πατρός μου· ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· 28
ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ
ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου.
λέγει δὲ Ἀβραάμ Ἔχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς 29 2 Ti. 3, 16.
προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν 30
Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν
πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. εἶπεν 31 Jn. 11, 45–53.
δὲ αὐτῷ Εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ
ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πει-
σθήσονται.

Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Ἀνένδεκ- 17
τόν ἐστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν, οὐαὶ δὲ
δι' οὗ ἔρχεται· λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ λίθος μυλικὸς 2 Mt. 18, 6. 7.
περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται
εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ τῶν μικρῶν
τούτων ἕνα. | προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐὰν ἁμάρτῃ ὁ 3 Mt. 18, 15.
ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ, καὶ ἐὰν μετα-
νοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας 4 Mt. 18, 21. 22.
ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ καὶ ἑπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σὲ
λέγων Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ. Καὶ εἶπαν 5 Mk. 9, 24.
οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ Πρόσθες ἡμῖν πίστιν.
εἶπεν δὲ ὁ Κύριος Εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον 6 Mt. 17, 20; 21, 21.
σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ Ἐκρι-
ζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπή-
κουσεν ἂν ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων 7
ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ
ἀγροῦ ἐρεῖ αὐτῷ Εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσε,
ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ Ἑτοίμασον τί δειπνήσω, 8
καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ

---

29 δε] αυτω
XVII, 1 — αυτου | εστι μη ελθ. τα σκανδ. | B πλην ουαι δι' 2 μυλος ονικος | ενα τ. μικρ. τ. 3 εαν δε αμ. εις σε 4 αμαρτη | επτ. της ημερας | προς] επι 5 ειπον 6 ειχετε 7 ερει ευθεως, Παρ. αναπεσαι

9 πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; μὴ
ἔχει χάριν τῷ δούλῳ ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα;
10 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ δια-
ταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι Δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν,
ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

9, 51; 13, 22. 11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσα-
λήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσον Σαμαρίας καὶ
Lv. 13, 45. 46. 12 Γαλιλαίας. καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα
κώμην ἀπήντησαν δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν
13 πόρρωθεν, καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες Ἰησοῦ
5, 14. Lv. 13, 49; 14, 2. 3. 14 Ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς
Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν.
15 εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ
16 φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ
πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν
17 αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. ἀποκριθεὶς δὲ
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Οὐχ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν;
18 οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; ¦ οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες
δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος;
7, 50. 19 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου
σέσωκέν σε.
Jn. 18, 36; 3, 3. 20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε
ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς
καὶ εἶπεν Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ
Mt. 24, 23. Jn. 1, 26; 12, 35. 21 παρατηρήσεως, οὐδὲ ἐροῦσιν Ἰδοὺ ὧδε ἤ Ἐκεῖ·
ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν.
22 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς Ἐλεύσονται ἡμέραι
ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ Υἱοῦ τοῦ
21, 8. 23 ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ ὄψεσθε. καὶ ἐροῦσιν

---

9 *χαρ. εχει τ. δ. εκεινω* | *διατ. αυτω; ου δοκω.*
10 *οτι ο* 11 *πορ. αυτον* | *μεσου* 12 *απ. αυτω*
17 Ουχι 18 (R^m ουτος.) 21 ἤ, Ιδου εκ.

ὑμῖν Ἰδοὺ ἐκεῖ, Ἰδοὺ ὧδε· μὴ ἀπέλθητε μηδὲ
διώξητε. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἀστράπτουσα 24 Mt. 24, 26. 27.
ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν
λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν
τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ 25 9, 22.
παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς
ταύτης. καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, 26 Mt. 24, 37–39.
οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου· ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐγαμίζοντο, 27 Gn. 7, 7–23.
ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ
ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν πάντας.
ὁμοίως καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· 28 Gn. 18, 20.
ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον,
ᾠκοδόμουν· ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν Λὼτ ἀπὸ Σοδό- 29 Gn. 19, 15. 24. 25.
μων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ᾽ οὐρανοῦ καὶ ἀπώ-
λεσεν πάντας. κατὰ τὰ αὐτὰ ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ 30
Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. ἐν ἐκείνῃ 31 Mt. 24, 17. 18. Gn. 19, 26.
τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ
σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι
αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω
εἰς τὰ ὀπίσω. μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. 32
ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιποιήσασθαι, 33 9, 24.
ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὃς ἂν ἀπολέσει, ζωογονήσει
αὐτήν. λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο 34
ἐπὶ κλίνης μιᾶς, ὁ εἷς παραλημφθήσεται καὶ ὁ
ἕτερος ἀφεθήσεται· ἔσονται δύο ἀλήθουσαι ἐπὶ 35 Mt. 24, 40. 41.
τὸ αὐτό, ἡ μία παραλημφθήσεται ἡ δὲ ἑτέρα
ἀφεθήσεται. καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ 37 Job 39, 30. Mt. 24, 28.

---

23 Ιδου ωδε, ἤ, Ιδου εκει 24 η αστρ. η αστρ. | υπ ουρ. | και ο | R^m — εν τη ημ. αυτου 26 του Νωε 27 εξεγαμιζοντο | απαντας 28 ομ. και ως εγ. 29 απαντας 30 κατα ταῦτα 31 εν τω αγρ. 33 περιπ.] σωσαι | S και ος εαν R ος δ᾽ αν | απολεση αυτην 35 δυο εσ. | η δε] και η (36) SR^m δυο εσονται εν τω αγρω· ο εις παραληφθησεται, και ο ετερος αφεθησεται.

Ποῦ, Κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς ⸀Ὅπου τὸ σῶμα,
ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται.
Ro. 12, 12. Col. 4, 2. 1 Th. 5, 17. 18 ⸀Ἔλεγεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν
πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐνκακεῖν,
2 λέγων Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει τὸν Θεὸν μὴ
φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος.
3 χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς
αὐτὸν λέγουσα Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου
4 μου. καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ ταῦτα δὲ
εἶπεν ἐν ἑαυτῷ Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι
11, 7. 8. 5 οὐδὲ ἄνθρωπον ἐντρέπομαι, διά γε τὸ παρέχειν
μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα
6 μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. Εἶπεν δὲ
ὁ Κύριος Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει·
7 ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκ-
τῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός,
8 καὶ μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς; λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει
τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;
9 Εἶπεν δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας
ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι καὶ ἐξουθενοῦντας
10 τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην. ⸀Ἄνθρωποι
δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς
Is. 58, 2. 3. 16, 15. 11 Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ὁ Φαρισαῖος
σταθεὶς ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν προσηύχετο Ὁ Θεός,
εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν
ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς
Mt. 23, 23. 12 οὗτος ὁ τελώνης· νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου,
Ps. 51, 1. 13 ἀποδεκατεύω πάντα ὅσα κτῶμαι. ὁ δὲ τελώνης
μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς

---

37 *εκ. συναχθησονται οι αετ.*

XVIII, 1 *δε και* | *— αυτους* | *εκκακειν* 3 *δε τις* 4 *ηθελησεν* | *δε ταυτα* | *και ανθρ. ουκ εντρ.* 7 *ποιησει* | *βο. προς αυτον* | *μακροθυμων* 11 *πρ. εαυτ. ταυτα* 12 *αποδεκατω* 13 *και ο τ.*

ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπτεν τὸ στῆθος
αὐτοῦ λέγων Ὁ Θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρ-
τωλῷ. λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος 14 14, 11. Mt. 23, 12. Ezk. 21, 31.
εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ' ἐκεῖνον· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν
ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν
ὑψωθήσεται.

Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν 15 **15–17:** Mt. 19, 13–15. Mk. 10, 13–16.
ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμων αὐτοῖς.
ὁ δὲ Ἰησοῦς προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων Ἄφετε 16
τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με καὶ μὴ κωλύετε
αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
Θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν 17 Mt. 18, 3.
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ
εἰς αὐτήν.

Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων Δι- 18 **18–30:** Mt. 19, 16–29. Mk. 10, 17–30.
δάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονο-
μήσω; εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Τί με λέγεις 19
ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός. τὰς 20 Ex. 20, 12–16. Dt. 5, 16–20.
ἐντολὰς οἶδας **Μὴ μοιχεύσῃς, Μὴ φονεύσῃς, Μὴ
κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, Τίμα τὸν πατέρα σου
καὶ τὴν μητέρα.** ὁ δὲ εἶπεν Ταῦτα πάντα ἐφύ- 21
λαξα ἐκ νεότητος. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 22 Mt. 6, 20.
αὐτῷ Ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον
καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν τοῖς
οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ ἀκούσας 23
ταῦτα περίλυπος ἐγενήθη, ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.
ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Πῶς δυσκόλως οἱ 24
τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ
εἰσπορεύονται· εὐκοπώτερον γάρ ἐστιν κάμηλον 25

---

13 *εις τ. ουρ. επαρ.* | *εις το στ.* 14 S(R) *η εκεινος* 15 *επετιμησαν* 16 *προσκαλεσαμενος αυτα ειπεν* 17 *εαν* 20 *μητ. σου* 21 *εφυλαξαμην* | S(R) *νεοτ. μου* 22 *δε ταυτα* | *εν ουρανω* 23 *εγενετο* 24 *Ιησ. περιλυπον γενομενον* | SR *εισελευσονται εις τ. βασ. τ. Θ.*

διὰ τρήματος βελόνης εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς
26 τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. εἶπαν δὲ οἱ
27 ἀκούσαντες Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ὁ δὲ εἶπεν
Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ
28 Θεῷ ἐστιν. Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος Ἰδοὺ ἡμεῖς
29 ἀφέντες τὰ ἴδια ἠκολουθήσαμέν σοι. ὁ δὲ εἶπεν
αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς
ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς ἢ
30 τέκνα εἵνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὃς οὐχὶ μὴ
λάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἐν
τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31–34: Mt. 20, 17–19. Mk. 10, 32–34. 9, 22. 44.

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐ-
τούς Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ τελε-
σθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν
32 τῷ Υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου· παραδοθήσεται γὰρ τοῖς
ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ
33 ἐμπτυσθήσεται, καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν
34 αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. καὶ (Mk. 9, 32.)
αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα
τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον
τὰ λεγόμενα.

35–43: Mt. 20, 29–34. Mk. 10, 46–52.

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱερειχὼ
τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαιτῶν.
36 ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί
37 εἴη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ
38 Ναζωραῖος παρέρχεται. καὶ ἐβόησεν λέγων Ἰησοῦ
39 υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με. καὶ οἱ προάγοντες ἐπε-
τίμων αὐτῷ ἵνα σιγήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον
40 ἔκραζεν Υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με. σταθεὶς δὲ ὁ
Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν.

---

25 τρυμαλιας ραφιδος 26 Ειπον 27 δυν. εστι π. τ. Θ. 28 αφηκαμεν παντα, και ηκ. 29 γον., η αδ., η γυν. | ενεκεν 30 ου μη απολαβη 31 Ιεροσολυμα 35 προσαιτων 39 σιωπηση

ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν ˡ Τί σοι 41
θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπεν Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω.
ˡ καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις 42
σου σέσωκέν σε. καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ 43
ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ πᾶς ὁ
λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.
Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἰερειχώ. Καὶ ἰδοὺ 19 2
ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν
ἀρχιτελώνης, καὶ αὐτὸς πλούσιος· καὶ ἐζήτει ἰδεῖν 3
τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ
ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. καὶ προδραμὼν 4
εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ
αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἤμελλεν διέρχεσθαι. καὶ ὡς 5
ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
πρὸς αὐτόν Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον
γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. καὶ σπεύσας 6
κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. καὶ ἰδόντες 7
πάντες διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι Παρὰ ἁμαρτωλῷ
ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος 8
εἶπεν πρὸς τὸν Κύριον Ἰδοὺ τὰ ἡμίσειά μου τῶν
ὑπαρχόντων, Κύριε, τοῖς πτωχοῖς δίδωμι, καὶ εἴ
τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν.
εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σω- 9
τηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς
υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν· ἦλθεν γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀν- 10
θρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.
Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν 11
παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Ἰερουσαλὴμ αὐτὸν
καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασι-
λεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι· εἶπεν οὖν Ἄνθρω- 12

17, 19.
15, 2.
Ex. 22, 1. Nu. 5, 6. 7.
13, 16. Ac. 3, 25; 16, 31.
Ezk. 34, 16. Jn. 3, 17. 5, 32. 1 Ti. 1, 15.
11—27: Mt. 25, 14—30. 24, 21. Ac. 1, 6.
Mk. 13, 34.

Tax collectors. (Luke 5:27.) Matt. & Zach were tax collectors. The need for tax collectors in ancient world is revealed by arch. excavations. The custom house receipts at Socnopaei-N show a heavy rates on exports & imports while individual merchants & tradesmen had to pay heavily. Taxes on land & farm stock, on goats & pigs of the temple, even on every item of wealth or industry meet us in every pile of documents excavated. A very heavy force of collectors must have been constantly maintained in every town. (C. 84-5) Several papyri concerning extortions of tax collectors bring vividly to mind the feeling against Matt and Zacchaeus. (C 29)

41 λεγων, Τι
XIX, 2 αυτος 2°] ουτος ην   4 — εις το | δι εκειν.
5 Ιησ. ειδεν αυτον, και ειπ.   7 απαντες   8 ημιση
των υπ. μου | διδ. τ. πτ.   11 αυτ. ειν. Ιερ.

πός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν
13 ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. καλέσας δὲ
δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς,
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Πραγματεύσασθε ἐν ᾧ
Jn. 1, 11. 14 ἔρχομαι. οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ
ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες Οὐ
15 θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν
καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους
οἷς δεδώκει τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ τίς τί διεπραγμα-
16 τεύσατο. παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων Κύριε,
16, 10. 17 ἡ μνᾶ σου δέκα προσηργάσατο μνᾶς. καὶ εἶπεν
αὐτῷ Εὖγε, ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς
ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.
18 καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων Ἡ μνᾶ σου, κύριε,
19 ἐποίησεν πέντε μνᾶς. εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ Καὶ
20 σὺ ἐπάνω γίνου πέντε πόλεων. καὶ ὁ ἕτερος
ἦλθεν λέγων Κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον
21 ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι
ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ, αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ
22 θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. λέγει αὐτῷ Ἐκ τοῦ
στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. ᾔδεις ὅτι
ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα,
23 καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα; καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκάς
μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν; κἀγὼ ἐλθὼν σὺν
24 τόκῳ ἂν αὐτὸ ἔπραξα. καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν
Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα
25 μνᾶς ἔχοντι. καὶ εἶπαν αὐτῷ Κύριε, ἔχει δέκα
8, 18. Mt. 13, 12. 26 μνᾶς. λέγω ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται,

---

13 εν ω] SR εως 15 εδωκε | γνω | τις τι δ.] R τί διεπραγματευσαντο 16 προσειργασατο δεκα μν. 17 Ευ 18 Κυρ., η μνα σου 19 γιν. επανω 20 — ο 22 λεγ. δε | (SR εσπειρα·) 23 το αργ. μου επι την τρ. | και εγω | SR επρ. αυτο; 25 ειπον 26 λεγω γαρ

ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται.
πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου τούτους τοὺς μὴ θελή- 27
σαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ᾽ αὐτοὺς ἀγάγετε ὧδε
καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου.
Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν ἀνα- 28
βαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν 29 **29–38:** Mt. 21, 1–9. Mk. 11, 1–10. Jn. 12, 12–16.
εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κα-
λούμενον Ἐλαιών, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν
λέγων Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ᾗ 30
εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ᾽ ὃν
οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν, καὶ λύσαντες
αὐτὸν ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ Διὰ τί 31
λύετε; οὕτως ἐρεῖτε ὅτι Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν
ἔχει. ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς 32
εἶπεν αὐτοῖς. λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν 33
οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς Τί λύετε τὸν πῶλον;
οἱ δὲ εἶπαν ὅτι Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. 34
καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιρίψαντες 35
αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν
Ἰησοῦν. πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώννυον τὰ 36 2 K. 9, 13.
ἱμάτια ἑαυτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ 37
ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν
ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες
αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν
εἶδον δυνάμεων, λέγοντες 38 Ps. 118, 26. 2, 14.

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος,
ὁ Βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου·
ἐν οὐρανῷ εἰρήνη
καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

---

26 SR *αρθ. απ αυτου* 27 *τουτ.*] *εκεινους* | —*αυτους* 2° 29 *ελαιῶν* | *μαθ. αυτου* 30 *ειπων* | SR —*και* 31 *ερειτε αυτω* 33 *ειπον* 34 *ειπον* | —*οτι* 35 (*επιρριψαντες*) | *εαυτων* 36 *αὐτων* 38 SR —, *ο* 2° | *ειρ. εν ουρ.*

39 καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν
πρὸς αὐτόν Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθη-
40 ταῖς σου. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν Λέγω ὑμῖν ἐὰν
2 K. 8, 11. Jn. 11, 35. 41 οὗτοι σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κράξουσιν. Καὶ
ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτήν,
Dt. 32, 29. Mt. 13, 14. Jn. 12, 38. 42 λέγων ὅτι Εἰ ἔγνως ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ
τὰ πρὸς εἰρήνην· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν
43 σου. ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ καὶ παρεμ-
βαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι καὶ περι-
κυκλώσουσίν σε καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν,
21, 6. Ps. 137, 9. 44 καὶ **ἐδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου** ἐν σοί, καὶ
οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί, ἀνθ' ὧν
45–48: Mt. 21, 12–16. Mk. 11, 15–18. Jn. 2, 13–16. 45 οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. Καὶ
εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς
Is. 56, 7. Jer. 7, 11. 46 πωλοῦντας, λέγων αὐτοῖς Γέγραπται **Καὶ ἔσται
ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς**· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποι-
ήσατε **σπήλαιον λῃστῶν.**
21, 37; 22, 53. Jn. 18, 20. 47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ·
οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν
48 ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, καὶ οὐχ εὕρισ-
κον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέ-
μετο αὐτοῦ ἀκούων.

1–8: Mt. 21, 23–27. Mk. 11, 27–33. 20 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν διδάσκοντος
αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου
ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν
2 τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ εἶπαν λέγοντες πρὸς
αὐτόν Εἰπὸν ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς,

---

39 *ειπον* 40 *ειπ. αυτοις* | SR *οτι, εαν* | *σιωπησωσιν* | *κεκραξονται* 41 *αυτη* 42 *εγν. και συ, και γε εν τη ημ. σου τ.* | *ειρ. σου* 43 *περιβαλουσιν* 44 *εν σοι λιθ. επι λιθω* 45 *πωλ. εν αυτω και αγοραζοντας* 46 *Γεγρ., Ο οικ. μ. οικ. πρ. εστιν·* 48 *εξεκρεματο*
XX, 1 *ημ. εκεινων* 2 *ειπον πρ. αυτ., λεγ., Ειπε*

ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην;
ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς Ἐρωτήσω ὑμᾶς 3
κἀγὼ λόγον, καὶ εἴπατέ μοι ¦ Τὸ βάπτισμα 4
Ἰωάνου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ 5
συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες ὅτι Ἐὰν
εἴπωμεν Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ Διὰ τί οὐκ ἐπιστεύ-
σατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν Ἐξ ἀνθρώπων, ὁ 6
λαὸς ἅπας καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ
ἐστιν Ἰωάνην προφήτην εἶναι. καὶ ἀπεκρίθησαν 7
μὴ εἰδέναι πόθεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς 8
Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
ποιῶ. Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν 9
παραβολὴν ταύτην. ἄνθρωπος **ἐφύτευσεν ἀμπε-
λῶνα,** καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδή-
μησεν χρόνους ἱκανούς. καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν 10
πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ
τοῦ ἀμπελῶνος δώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ
ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν. καὶ προσ- 11
έθετο ἕτερον πέμψαι δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον
δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν.
καὶ προσέθετο τρίτον πέμψαι· οἱ δὲ καὶ τοῦτον 12
τραυματίσαντες ἐξέβαλον. εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ 13
ἀμπελῶνος Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν
ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἐντραπήσονται. ἰδόντες 14
δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους
λέγοντες Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· ἀποκτεί-
νωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία.
καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέ- 15
κτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ
ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωρ- 16

9–19: Mt. 21, 33–46. Mk. 12, 1–12.
Is. 5, 1.
2 Ch. 36, 15. 16

---

3 ενα λογ. 5 ουν ουκ 6 πας ο λαος 9 Ανθρ. τις | εξεδοτο 10 εν καιρω | δωσιν | δειρ. αυτ. εξ. κεν. 11 πεμψ. ετ. 12 πεμψ. τρ. 13 τουτ. ιδοντες 14 πρ. εαυτους | δευτε, αποκτ.

γοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.
Ps. 118, 22. 17 ἀκούσαντες δὲ εἶπαν Μὴ γένοιτο. ¦ ὁ δὲ ἐμ-
βλέψας αὐτοῖς εἶπεν Τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμ-
μένον τοῦτο

Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;

Is. 8, 14. 18 πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ᾽ ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθή-
19, 48. 19 σεται· ἐφ᾽ ὃν δ᾽ ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ
ἐζήτησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐπι-
βαλεῖν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ
ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς
20–26: 20 αὐτοὺς εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην. Καὶ παρα-
Mt. 22, 15–22. Mk. 12, 13–17. τηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐνκαθέτους ὑποκρινο-
μένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται
11, 54. αὐτοῦ λόγου, ὥστε παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ
21 καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. καὶ ἐπηρώτησαν
αὐτὸν λέγοντες Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς
λέγεις καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον,
ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις·
22 ἔξεστιν ἡμᾶς Καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὔ;
23 κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπεν πρὸς
24 αὐτούς ¦ Δείξατέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα
25 καὶ ἐπιγραφήν; οἱ δὲ εἶπαν Καίσαρος. ¦ ὁ δὲ
εἶπεν πρὸς αὐτούς Τοίνυν ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος
26 Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ οὐκ
ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον
τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει
αὐτοῦ ἐσίγησαν.
27–40: 27 Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ
Mt. 22, 23–33. 46. Mk. 12, 18–27. 34. ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν

---

16 *ειπον* 19 *οι αρχ. κ. οι γρ.* | *την παρ. ταυτ. ειπ.* 20 *ωστε*] *εις το* 22 *ημιν* 23 *αυτ., Τι με πειραζετε;* 24 *επιδειξατε* | *αποκριθεντες δε ειπον* 25 *ειπ. αυτοις, Αποδ. τοιν.* 26 *αυτου* 1°] R *του* 27 R *οι λεγοντες*

αὐτὸν ¦ λέγοντες Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν 28 Gn. 38, 8. Dt. 25, 5. 6.
ἡμῖν, **ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ** ἔχων γυναῖκα,
καὶ οὗτος ἄτεκνος ᾖ, ἵνα **λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ.** ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος 29
λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος· καὶ ὁ δεύτερος 30
¦ καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ 31
ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον. ὕστερον 32
καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν. ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ ἀνα- 33
στάσει τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ
ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς 34
Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ γαμί-
σκονται, οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου 35
τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε
γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται· οὐδὲ γὰρ ἀποθανεῖν 36 1 Jn. 3, 1. 2.
ἔτι δύνανται, ἰσάγγελοι γάρ εἰσιν, καὶ υἱοί εἰσιν
Θεοῦ τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. ὅτι δὲ ἐγεί- 37 Ex. 3, 2. 6.
ρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωϋσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς
Βάτου, ὡς λέγει **Κύριον τὸν Θεὸν Ἀβραὰμ καὶ
Θεὸν Ἰσαὰκ καὶ Θεὸν Ἰακώβ·** Θεὸς δὲ οὐκ 38 Ro. 14, 8.
ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ
ζῶσιν. ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων 39
εἶπαν Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. οὐκέτι γὰρ 40
ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν. Εἶπεν δὲ 41 **41–44:** Mt. 22, 41–45. Mk. 12, 35–37.
πρὸς αὐτούς Πῶς λέγουσιν τὸν Χριστὸν εἶναι
Δαυεὶδ υἱόν; αὐτὸς γὰρ Δαυεὶδ λέγει ἐν βίβλῳ 42 Ps. 110, 1. Jn. 7, 42.
Ψαλμῶν

---

28 η] αποθανη 30 και ελαβεν ο δευτερος την γυναικα, και ουτος απεθανεν ατεκνος· | (R δευτερος·) 31 επτα· και 32 υστ. δε παντων απεθ. και η γυνη. 33 η...τη] SR εν τη ουν | γιν.] R εσται 34 Και αποκριθεις | εκγαμισκονται 35 εκγαμισκονται 36 ουτε | του Θεου 37 (βατου) | τον Θεον | τον Θεον 39 ειπον 40 γαρ] δε 41 υι. Δ. ειν. 42 και αυτ. Δ.

Εἶπεν Κύριος τῷ Κυρίῳ μου Κάθου ἐκ δεξιῶν μου
43 **ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν**
σου.
44 Δαυεὶδ οὖν αὐτὸν Κύριον καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ
υἱός ἐστιν;
45–47: 45 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς
Mt. 23, 1. 5–7. 14. Mk. 12, 38–40. 46 μαθηταῖς Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν
11, 43. θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλούντων
ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας
ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς
47 δείπνοις, οἳ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν
καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήμ-
1–4: Mk. 12, 41–44. 21 ψονται περισσότερον κρίμα. Ἀναβλέψας δὲ
εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ
2 δῶρα αὐτῶν πλουσίους. εἶδεν δέ τινα χήραν
2 Co. 8, 12. 3 πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ λεπτὰ δύο, καὶ εἶπεν
Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ
4 πλεῖον πάντων ἔβαλεν· πάντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ
περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα, αὕτη
δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς πάντα τὸν βίον ὃν
εἶχεν ἔβαλεν.
5–24: 5 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις
Mt. 24, 1–21. Mk. 13, 1–19. 6 καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται, εἶπεν | Ταῦτα
19, 44. ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφε-
θήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ ὃς οὐ καταλυθήσεται.
7 ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες Διδάσκαλε, πότε
οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ
Dn. 7, 22. 8 ταῦτα γίνεσθαι; ὁ δὲ εἶπεν Βλέπετε μὴ πλανη-
θῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
λέγοντες Ἐγώ εἰμι, καί Ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ

---

42 ο Κυρ. 44 κυρ. αυτον | υι. αυτ. 45 μαθ. αυτου XXI, 1 τα δωρ. αυτ. εις το γαζ. 2 δε και | δυο λεπτ. 3 η πτ. αυτη 4 απαντες | δωρ. του Θεου | απαντα 6 R λιθω ωδε 8 Οτι εγω | μη ουν

πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὅταν δὲ ἀκούσητε 9 Dn. 2, 28.
πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· **δεῖ**
γὰρ ταῦτα **γενέσθαι** πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ
τέλος. Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς **Ἐγερθήσεται ἔθνος** 10 Is. 19, 2. 2 Ch. 15, 6.
ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, σεισμοί τε 11
μεγάλοι καὶ κατὰ τόπους λοιμοὶ καὶ λιμοὶ ἔσον-
ται, φόβητρά τε καὶ ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα
ἔσται. πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' 12 12, 11.
ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδι-
δόντες εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ἀπαγο-
μένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ
ὀνόματός μου· ἀποβήσεται ὑμῖν εἰς μαρτύριον. 13
θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν 14 Mt. 10, 19.
ἀπολογηθῆναι· ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ 15 Ac. 6, 10.
σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν
ἅπαντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. παραδοθήσεσθε 16
δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ
φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν, ¦ καὶ ἔσεσθε 17 Mt. 10, 21. 22.
μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ 18 12, 7. 18. 14, 45.
θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται· ἐν 19 2 Ch. 15, 7. He. 10, 36.
τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσεσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.
Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων 20
Ἰερουσαλήμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις
αὐτῆς. τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς 21
τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν, καὶ
οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν,
ὅτι **ἡμέραι ἐκδικήσεως** αὗταί εἰσιν τοῦ πλησθῆναι 22 Dt. 32, 35. Hos. 9, 7. Jer. 5, 29.
πάντα τὰ γεγραμμένα. οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ 23 1 Co. 7, 26.
ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς

---

10 επι εθν. 11 μεγ. κατα τοπ. και | **SR** λιμοι κ. λοιμοι | σημ. απ ουρ. 12 απαντων | —τας 2° | αγομενους 13 δε υμ. 14 θεσθε | εις τας καρδιας 15 αντειπ. ουδε αντιστ. | παντες 19 κτησασθε 20 την Ιερ. 22 πληρωθηναι 23 ουαι δε

ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς
Dt. 28, 64. Zec. 12, 3. 24 καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ πεσοῦνται στόματι
Is. 63,18. Ps. 79,1. Dn. 8, 10. μαχαίρης καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ ἔθνη
Ro. 11, 25. Rev. 11, 2. πάντα, καὶ Ἰερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ
25–28: 25 ἐθνῶν, ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. Καὶ
Mt. 24, 29. 30. Mk. 13, 24–26. ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις,
Ps. 65, 7. καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἤχους
Is. 34, 4. 26 θαλάσσης καὶ σάλου, ἀποψυχόντων ἀνθρώπων
ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ
οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευ-
Dn. 7, 13. Mt. 26, 64. 27 θήσονται. καὶ τότε ὄψονται τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
που ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης
Ph. 4, 4. 5. 28 πολλῆς. ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύ-
ψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει
29–33: 29 ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν. Καὶ εἶπεν παραβολὴν
Mt. 24, 32–35. Mk. 13, 28–31. αὐτοῖς Ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα·
30 ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ᾽ ἑαυτῶν
31 γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· οὕτως
καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε
32 ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ἀμὴν
λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως
16, 17. 33 ἂν πάντα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρε-
λεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται.
17, 27. Mk. 4, 19. Mt. 24, 49. 34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μή ποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν
αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις
βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῇ ἐφ᾽ ὑμᾶς αἰφνίδιος ἡ ἡμέρα
Is. 24, 17. 1 Th. 5, 3. 35 ἐκείνη | ὡς παγίς· ἐπεισελεύσεται γὰρ ἐπὶ πάν-
τας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς
Mk. 13, 33. Rev. 6, 17. 36 γῆς. ἀγρυπνεῖτε δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα

---

23 εν τω λ. 24 μαχαιρας | εις παντ. τα εθν. | —ου 25 εσται | , ηχουσης θαλ. 33 μη παρελθωσι 34 βαρυνθωσιν | αιφν. εφ υμ. επιστ. 34.35 εκεινη· ως παγ. γαρ επελευσεται 36 δε] ουν | (R , δεομενοι)

κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα
γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ Υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου.
Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς 37
δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ
καλούμενον Ἐλαιών. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζεν 38
πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

19, 47.
Jn. 8, 1 sc.

Ἤγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη 22
Πάσχα. καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ- 2
ματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ
τὸν λαόν. Εἰσῆλθεν δὲ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν 3
τὸν καλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ
τῶν δώδεκα· καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς 4
ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παρα-
δῷ αὐτόν. καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ 5
ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτει 6
εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν ἄτερ ὄχλου αὐ-
τοῖς.
Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ᾗ ἔδει θύε- 7
σθαι τὸ πάσχα· καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ 8
Ἰωάνην εἰπών Πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ
πάσχα, ἵνα φάγωμεν. οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Ποῦ 9
θέλεις ἑτοιμάσωμεν; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ἰδοὺ 10
εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσει ὑμῖν
ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθή-
σατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εἰσπορεύεται·
καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας Λέγει σοι 11
ὁ Διδάσκαλος Ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ
πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; κἀκεῖνος 12

1. 2: Mt. 26, 1–5. Mk. 14, 1. 2. 20, 19.

3–6: Mt. 26, 14–16. Mk. 14, 10. 11. Jn. 13, 2. 27.

7–23: Mt. 26, 17–29. Mk. 14, 12–25. Ex. 12, 18–20.

---

36 *καταξιωθητε* 37 SR *ελαιῶν*
XXII, 3 *ο Σατ.* | *επικαλουμενον* 4 *κ. τοις στρ.* | *αυτον παραδ. αυτοις* 6 *αυτ. ατ. οχλ.* 7 *εν η* 9 *ειπον* 10 *εις ην*] *ου*

ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοι-
19, 32. 13 μάσατε. ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἰρήκει
14 αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὅτε
ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν, καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν
15 αὐτῷ. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύ-
μησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ
13, 29. 16 με παθεῖν· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω
αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
17 Θεοῦ. καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστήσας
εἶπεν Λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε εἰς ἑαυτούς·
18 λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ
γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως οὗ ἡ βασιλεία τοῦ
1 Co. 11, 23–25. Ac. 27, 35. 19 Θεοῦ ἔλθῃ. καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας
ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων Τοῦτό ἐστιν
τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο
Ex. 24, 8. Jer. 31, 31. Zec. 9, 11. 20 ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. καὶ τὸ ποτήριον
ὡσαύτως μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων Τοῦτο τὸ
ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ
Jn. 13, 21. 22. 21 ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυννόμενον. πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ
παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης.
22 ὅτι ὁ Υἱὸς μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὡρισμένον
πορεύεται, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ
23 παραδίδοται. καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συνζητεῖν πρὸς
ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων
9, 46. 24 πράσσειν. Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν
25. 26: Mt. 20, 25. 27. Mk. 10, 42–44. 25 αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. ὁ δὲ
εἶπεν αὐτοῖς Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν
αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται
26 καλοῦνται. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μείζων

Benefactors: Christ here refers to rulers as benefactors. (εὐεργέται) The inscriptions and coins show that in the N.T. period it was a custom to distinguish princes + eminent men with the title of ~~euergetes~~. (benefactors) An inscrip. discovered on the Island of Cos (near Rhodes) shows that the physician of the empeor Cladius (Gaius Stertinius Xenophon) received from Cos in gratitude for his services to his native island gave him the title of Benefactor (53 A.D.) Deissm. believes that Christ knew of this custom from Syrian + Phoenician Coins circulated in Palestine. (Deiss. 253)

The excavations of Oxy. show that this word appears in papyri where it is applied to men who care for cast of children (Cob. 93)

12 ανωγεον 13 ειρηκεν 14 οι δωδεκα απ.
16 R – ουκετι | φαγ. εξ αυτου 17 διαμ. εαυτοις
18 υμ., οτι | – απο τ. νυν | γεννηματος | οτου 19 R[m]
– το υπερ...(20) εκχυννομενον 20 ωσ. και το ποτ. |
εκχυνομ. 22 και ο μεν υι. του α. πορ. κ. τ. ωρ.

ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος
ὡς ὁ διακονῶν. τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος 27 Jn. 13, 4–14.
ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν
μέσῳ ὑμῶν εἰμι ὡς ὁ διακονῶν. ὑμεῖς δέ ἐστε 28
οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς
μου· κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν καθὼς διέθετό μοι 29 12, 32.
ὁ Πατήρ μου βασιλείαν, ἵνα ἔσθητε καὶ πίνητε 30 Mt. 19, 28.
ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ **31–34:**
καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων τὰς δώδεκα φυλὰς κρίνον- Mt. 26, 31–35. Mk. 14, 27–31.
τες τοῦ Ἰσραήλ. Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς 31 Jn. 13, 36–38. 2 Co. 2, 11.
ἐξῃτήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· ἐγὼ 32 Am. 9, 9.
δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου· Jn. 17, 11. 15. 20. Ps. 51, 13.
καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήρισον τοὺς ἀδελφούς
σου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός 33
εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.
ὁ δὲ εἶπεν Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ φωνήσει σή- 34
μερον ἀλέκτωρ ἕως τρίς με ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι.
Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ 35 9, 3; 10, 4.
βαλλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος
ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπαν Οὐθενός. ¹ εἶπεν δὲ 36
αὐτοῖς Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω,
ὁμοίως καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ
ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. λέγω 37 Is. 53, 12.
γὰρ ὑμῖν ὅτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι 52.
ἐν ἐμοί, τό Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ
τὸ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. οἱ δὲ εἶπαν Κύριε, 38
ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ἱκανόν
ἐστιν.

---

26 *γενεσθω* 27 *ειμ. εν μεσ. υμ.* 29 (SR[t] *μου,*) 30 *εσθιητε* | S *καθισησθε* R *καθισεσθε* | *κριν. τ. δωδ. φυλ.* 31 Ειπε δε ο Κυριος, Σιμ. 32 *εκλειπη* | *στηριξον* 34 *ου μη* | *εως*] *πριν η* | S *απαρν. μη ειδ. με* R *με απαρν. ειδεναι* 35 *βαλαντιου* | *ειπον* | Ουδενος 36 S *ειπ. ουν* R *ο δε ειπ.* | *βαλαντιον* | (R[m] *εχων, πωλ. ...αγορασατω, μαχ.*) 37 *οτι ετι* | *τα περι* 38 *ειπον*

39–46: 39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ
Mt. 26, 30. 36–46. Mk. 14, 26. 32–42. ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ
21, 37. Jn. 18, 1. 40 μαθηταί. γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐ-
τοῖς Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν.
41 καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ᾽ αὐτῶν ὡσεὶ λίθου
Mt. 6, 10. 42 βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο ¦ λέγων
Πάτερ, εἰ βούλει παρένεγκε τοῦτο τὸ ποτήριον
ἀπ᾽ ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου ἀλλὰ τὸ σὸν
1 K. 19, 5. Jn. 12, 29. 43 γινέσθω. ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ᾽ οὐρανοῦ
44 ἐνισχύων αὐτόν. καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτε-
νέστερον προσηύχετο· καὶ ἐγένετο ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ
ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.
45 καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς
τοὺς μαθητὰς εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς
46 λύπης, ¦ καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τί καθεύδετε; ἀνα-
στάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς
47–53: 47 πειρασμόν. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄχλος,
Mt. 26, 47–56. Mk. 14, 43–49. Jn. 18, 2–11. καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα προήρχετο
αὐτούς, καὶ ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν.
48 Ἰησοῦς δὲ εἶπεν αὐτῷ Ἰούδα, φιλήματι τὸν Υἱὸν
49 τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; ἰδόντες δὲ οἱ περὶ
αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπαν Κύριε, εἰ πατάξομεν
50 ἐν μαχαίρῃ; καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τοῦ
ἀρχιερέως τὸν δοῦλον καὶ ἀφεῖλεν τὸ οὖς αὐτοῦ
51 τὸ δεξιόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ἐᾶτε
ἕως τούτου· καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου ἰάσατο
37. 52 αὐτόν. Εἶπεν δὲ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενο-
μένους ἐπ᾽ αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ

---

39 μαθ. αυτου 42 παρενεγκειν το ποτ. τουτο | γενεσθω 43.44 Rm — vv. 44 εγεν. δε 45 μαθ. αυτου | αυτ. κοιμ. 47 Ετι δε | προηρχ. αυτων 48 ο δε Ιησ. ειπ. 49 ειπον αυτω | μαχαιρα 50 τον δουλ. τ. αρχ. | αυτ. το ους 51 ωτ. αυτου 52 ο Ιησ.

ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε
μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; καθ᾽ ἡμέραν ὄντος 53
μου μεθ᾽ ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε τὰς
χεῖρας ἐπ᾽ ἐμέ· ἀλλ᾽ αὕτη ἐστὶν ὑμῶν ἡ ὥρα
καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

Jn. 7, 30; 8, 20. Col. 1, 13.

Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον 54
εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἠκο-
λούθει μακρόθεν. περιαψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ 55
τῆς αὐλῆς καὶ συνκαθισάντων ἐκάθητο ὁ Πέτρος
μέσος αὐτῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις 56
καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ
εἶπεν Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ὁ δὲ ἠρνήσατο 57
λέγων Οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. καὶ μετὰ βραχὺ 58
ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ.
ὁ δὲ Πέτρος ἔφη Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. ¹ καὶ δια- 59
στάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διϊσχυρίζετο
λέγων Ἐπ᾽ ἀληθείας καὶ οὗτος μετ᾽ αὐτοῦ ἦν,
καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος 60
Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα
ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. καὶ 61
στραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπ-
εμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν
αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι σήμερον ἀπαρ-
νήσῃ με τρίς. καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς. 62

54–62: Mt. 26, 57. 58. 69–75. Mk. 14, 53. 54. 66–72. Jn. 18, 12–18. 25–27.

34.

Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν ἐνέπαιζον 63
αὐτῷ δέροντες, καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἐπηρώ- 64
των λέγοντες Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας

63–65: Mt. 26, 67. 68. Mk. 14, 65.

---

52 S εξεληλυθατε R εξηλθετε 53 υμων εστιν 54 εισηγ. αυτον | τον οικον 55 αψαντων | συγκαθ. αυτων | εν μεσω 57 ηρν. αυτον | Γυν., ουκ. οιδ. αυτ. 58 Πετρ. ειπεν 60 ο αλεκτ. 61 λογ.] R ρηματος | —σημερον 62 εξω ο Πετρος 63 συνεχ. τον Ιησουν 64 αυτον, ετυπτον αυτου το προσωπον, και | SR επηρ. αυτον, λεγ.

65 σε; καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς
αὐτόν.
66–71: 66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσ-
Mt. 26, 59–66. Mk. 14, 55–64. βυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς,
καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν,
Jn. 3, 12; 8, 45; 10, 24. 67 | λέγοντες Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν ἡμῖν.
εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύ-
68 σητε· ἐὰν δὲ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε.
Dn. 7, 13. Ps. 110, 1. 69 ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἔσται ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθή-
70 μενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. εἶπαν δὲ
πάντες Σὺ οὖν εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς
71 αὐτοὺς ἔφη Ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγώ εἰμι. οἱ δὲ
εἶπαν Τί ἔτι ἔχομεν μαρτυρίας χρείαν; αὐτοὶ
1–25: Mt. 27, 2. 11–31. 23 γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ
Mk. 15, 1–20. Jn. 18, 28–19, 16. ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν
20, 25. 2 ἐπὶ τὸν Πειλᾶτον. ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ
λέγοντες Τοῦτον εὕραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος
ἡμῶν καὶ κωλύοντα φόρους Καίσαρι διδόναι, καὶ
1 Ti. 6, 13. 3 λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. ὁ δὲ
Πειλᾶτος ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων Σὺ εἶ ὁ Βασι-
λεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη
4 Σὺ λέγεις. ὁ δὲ Πειλᾶτος εἶπεν πρὸς τοὺς
ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον
5 ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες
ὅτι Ἀνασείει τὸν λαόν, διδάσκων καθ᾽ ὅλης τῆς
Ἰουδαίας, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως
6 ὧδε. Πειλᾶτος δὲ ἀκούσας ἐπηρώτησεν εἰ ὁ
3, 1. 7 ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν, καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ

---

66 *ανηγαγον* | *εαυτων* 67 Χριστος; *ειπε* 68 *δε και* | *αποκρ. μοι, η απολυσητε* 69 — *δε* 70 *ειπον* | (R[m] *λεγετε, οτι*) 71 *ειπον* | *χρ. εχ. μαρτ.*

XXIII, 1 *ηγαγεν* 2 *ευρομεν* | — *ημων* | Καισ. *φορ.* | — *και* 2° | Χρ.] R[m] *χριστον* 3 *επηρωτησεν* 5 — *και* 6 *ακ.* Γαλιλαιαν

τῆς ἐξουσίας Ἡρῴδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν
πρὸς Ἡρῴδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις
ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. ὁ δὲ Ἡρῴδης ἰδὼν τὸν 8 9,9.
Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων
θέλων ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν περὶ αὐτοῦ, καὶ
ἤλπιζέν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ᾽ αὐτοῦ γινόμενον.
ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ 9
οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. εἱστήκεισαν δὲ οἱ 10
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγο-
ροῦντες αὐτοῦ. ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης 11
σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας, περι-
βαλὼν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ
Πειλάτῳ. ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε Ἡρῴδης καὶ 12
ὁ Πειλᾶτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ᾽ ἀλλήλων·
προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς αὐτούς.
Πειλᾶτος δὲ συνκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ 13
τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν ¦ εἶπεν πρὸς αὐτούς 14
Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀπο-
στρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν
ἀνακρίνας οὐθὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ
αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ᾽ αὐτοῦ. ἀλλ᾽ οὐδὲ 15
Ἡρῴδης· ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς·
καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγ-
μένον αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 16
ἀνέκραγον δὲ πανπληθεὶ λέγοντες Αἶρε τοῦτον, 18
ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· ὅστις ἦν διὰ 19
στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον
βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ. πάλιν δὲ ὁ Πειλᾶτος 20
προσεφώνησεν αὐτοῖς, θέλων ἀπολῦσαι τὸν

---

8 *θελ. εξ ικανου ιδ.* | *ακ. πολλα* 11 *περιβ. αυτον* 12 *Πιλ. και ο Ηρ.* | *εαυτους* 14 *ουδεν* 15 *ανεπεμψα γαρ υμας προς αυτον* 17 SR[m1] ([2] post 19) *αναγκην δε ειχεν απολυειν αυτοις κατα εορτην ενα.* 18 *ανεκραξαν* 19 *βεβλημενος εις φυλακην* 20 *δε*] *ουν* | — *αυτοις*

21 Ἰησοῦν. οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες Σταύρου
22 σταύρου αὐτόν. ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς
Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον
θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν
23 ἀπολύσω. οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰ-
τούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ
24 φωναὶ αὐτῶν. καὶ Πειλᾶτος ἐπέκρινεν γενέσθαι
25 τὸ αἴτημα αὐτῶν· ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν
καὶ φόνον βεβλημένον εἰς φυλακήν, ὃν ᾐτοῦντο,
τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.
Mt. 27, 32. Mk. 15, 21. 26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνά
τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ᾽ ἀγροῦ ἐπέθηκαν
αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.
27 Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ
28 γυναικῶν αἳ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. στρα-
φεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς Ἰησοῦς εἶπεν Θυγατέρες
Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ᾽ ἐμέ· πλὴν ἐφ᾽
21, 23. 29 ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, ὅτι ἰδοὺ
ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν Μακάριαι αἱ
στεῖραι, καὶ αἱ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ
Hos. 10, 8. Rev. 6, 16; 9, 6. 30 μαστοὶ οἳ οὐκ ἔθρεψαν. τότε ἄρξονται **λέγειν
τοῖς ὄρεσιν Πέσατε ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς**
1 P. 4, 17. 31 **Καλύψατε ἡμᾶς**· ὅτι εἰ ἐν ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα
32 ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; Ἤγοντο δὲ καὶ
ἕτεροι κακοῦργοι δύο σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.
33–49: Mt. 27, 33–56. Mk. 15, 22–41. Jn. 19, 17–30. 33 Καὶ ὅτε ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον
Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούρ-
Mt. 5, 44. Is. 53, 12. Ps. 22, 18. 34 γους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. ὁ δὲ
Ἰησοῦς ἔλεγεν Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ
οἴδασιν τί ποιοῦσιν. **διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια**

---

21 Σταυρωσον 1° 2° 23 *αυτων και των αρχιερεων* 24 Ο *δε* Πιλ. 25 *δε αυτοις* | *εις την φ.* 26 Σιμωνος *τινος* Κυρηναιου *του ερχομενου* 27 *αι και* 28 *ο* Ιησ. 29 — *αι* 2° | *εθηλασαν* 30 Πεσετε 31 *εν τω υγρ.* 32 *δυο κακ.* 33 *απηλθον* 34 R^{m} — *ο δε...ποιουσιν.*

αὐτοῦ ἔβαλον κλήρους. καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς 35 Ps. 22, 7.
θεωρῶν. ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες λέ-
γοντες Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ
οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἐκλεκτός.
ἐνέπαιξαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερ- 36 Ps. 69, 21.
χόμενοι, ὄξος προσφέροντες αὐτῷ | καὶ λέγοντες 37
Εἰ σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον
σεαυτόν. ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτῷ Ο 38
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΟΥΤΟΣ. Εἷς 39
δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει
αὐτόν Οὐχὶ σὺ εἶ ὁ Χριστός; σῶσον σεαυτὸν
καὶ ἡμᾶς. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ 40
ἔφη Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν Θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ
κρίματι εἶ; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν 41
ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτο-
πον ἔπραξεν. καὶ ἔλεγεν Ἰησοῦ, μνήσθητί μου 42 Mt. 16, 28.
ὅταν ἔλθῃς εἰς τὴν βασιλείαν σου. καὶ εἶπεν 43
αὐτῷ Ἀμήν σοι λέγω, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ
ἐν τῷ Παραδείσῳ. Καὶ ἦν ἤδη ὡσεὶ ὥρα 44 Am. 8, 9.
ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως
ὥρας ἐνάτης | τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος, ἐσχίσθη δὲ 45 Ex. 36, 35. Am. 8, 3 (Lxx); 9, 1.
τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. καὶ φωνήσας 46 Ps. 31, 5. Ac. 7, 59.
φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Πάτερ, εἰς χεῖράς
σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου. τοῦτο δὲ εἰπὼν
ἐξέπνευσεν. ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γενό- 47
μενον ἐδόξαζεν τὸν Θεὸν λέγων Ὄντως ὁ

---

34 S(R) *κληρον* 35 *αρχ. συν αυτοις* | *ο του Θεου εκλ.* 36 *ενεπαιζον* | *και οξος* 38 *επιγρ. γεγραμμενη επ αυτω γραμμασιν Ελληνικοις και Ρωμαϊκοις και Ἑβραϊκοις, Ουτος εστιν ο β. τ. Ι.* 39 SR *αυτ., λεγων* | *Ει συ* | (*Χριστος,*) 40 *επετιμα αυτω, λεγων* 42 *ελεγε τω Ιησου, Μν. μου, κυριε,* | SR[t] *εν τη βασιλεια σου* 43 *αυτω ο Ιησους* | *λεγω σοι* 44 *Ην δε ωσει* 45 R *του ηλ. ἐκλείποντος* S *και εσκοτισθη ο ηλιος* | *και εσχ. το* 46 *παραθησομαι* | *Και ταυτα ειπ.* 47 *εκατονταρχος* | *εδοξασε*

48 ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. καὶ πάντες οἱ συν-
παραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην,
θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη
Ps. 88, 8; 38, 11. 49 ὑπέστρεφον. **εἱστήκεισαν** δὲ πάντες **οἱ γνωστοὶ**
8, 2. αὐτῷ **ἀπὸ μακρόθεν**, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολου-
θοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.
50–56: 50 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ βουλευτὴς
Mt. 27, 57–61. Mk. 15, 42–47. Jn. 19, 38–42. 51 ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ¦ —οὗτος οὐκ
2, 25. 38. ἦν συνκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει
αὐτῶν,—ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων,
52 ὃς προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ¦ οὗτος
προσελθὼν τῷ Πειλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ
53 Ἰησοῦ, καὶ καθελὼν ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι,
καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν
54 οὐδεὶς οὔπω κείμενος. καὶ ἡμέρα ἦν Παρασκευῆς,
49. 55 καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν. Κατακολουθήσασαι
δὲ αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆς
Γαλιλαίας αὐτῷ, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς
Ex. 12, 16; 20, 10. Lv. 23, 8. 56 ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοί-
μασαν ἀρώματα καὶ μύρα.
Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν
1–12: 24 ἐντολήν, τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως
Mt. 28, 1–8. Mk. 16, 1–8. Jn. 20, 1–13. ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθον φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώ-
2 ματα. εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ
3 τοῦ μνημείου, εἰσελθοῦσαι δὲ οὐκ εὗρον τὸ σῶμα
4 τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι
αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν

---

48 *θεωρουντες* | *εαυτων τα στ.* 49 *αυτου μακροθεν* | *συνακολουθησασαι* 51 *ος και πρ. και αυτος* 53 *καθελ. αυτο* | *εθηκ. αυτο* | *ουδεπω ουδεις* 54 *παρασκευη* 55 *δε και γυν.* | *αυτω εκ της* Γαλ. 56 (*εντολην.*)

XXIV, 1 *βαθεος ηλθ. επι το μν.* | *αρωμ., και τινες συν αυταις* 3 *και εισελθ. ουχ* | R[m] — *του* Κυρ. Ιησου 4 *διαπορεισθαι* | *δυο ανδρ.*

αὐταῖς ἐν ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ· ἐμφόβων δὲ 5
γενομένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὰ πρόσωπα εἰς
τὴν γῆν, εἶπαν πρὸς αὐτάς Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα
μετὰ τῶν νεκρῶν; οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη. 6
μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλι-
λαίᾳ, λέγων τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παρα- 7 Mt. 17, 22. 23.
δοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ
σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. καὶ 8
ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέ- 9
ψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα
τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. ἦσαν δὲ ἡ 10 8, 2. 3.
Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάνα καὶ Μαρία ἡ
Ἰακώβου· καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς ἔλεγον πρὸς
τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον 11
αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠπίστουν
αὐταῖς. [[Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ 12
μνημεῖον· καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια
μόνα· καὶ ἀπῆλθεν πρὸς αὑτὸν θαυμάζων τὸ
γεγονός.]]

Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ 13 13–35: Mk. 16, 12. 13.
ἦσαν πορευόμενοι εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους
ἑξήκοντα ἀπὸ Ἰερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς,
καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων 14
τῶν συμβεβηκότων τούτων. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ 15 Mt. 18, 20.
ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συνζητεῖν, καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς
ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ 16
αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. εἶπεν 17
δὲ πρὸς αὐτούς Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντι-

---

4 *εσθησεσιν αστραπτουσαις* 5 *το προσωπον* | *ειπον* 6 R^{m} — *ουκ εστ....ηγερθη* | *αλλ* 7 *Οτι δει τ. υι. τ. ανθρ.* 9 R^{m} — *απο τ. μνημειου* 10 SR *Ιωαννα* | — *η* 2° | *αι ελεγ.* 11 *ταυτα*] *αυτων* 12 $\mathrm{R}^{m(1)}$ — vers. | *οθ. κειμενα μ.* | ($\mathrm{R}^{m(2)}$, *προς*) | *εαυτον* 13 *ησ. πορ. εν αυτ. τη ημ.* 15 *ο Ιησ.*

βάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες; καὶ
18 ἐστάθησαν σκυθρωποί. ἀποκριθεὶς δὲ εἷς ὀνό-
ματι Κλεόπας εἶπεν πρὸς αὐτόν Σὺ μόνος
παροικεῖς Ἱερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα
Mt. 21, 11. 19 ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; καὶ εἶπεν αὐτοῖς
Ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ
Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς
ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς
20 τοῦ λαοῦ, ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ
1, 68; 2, 38; 19, 11. 21 ἐσταύρωσαν αὐτόν. ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐ-
Ac. 1, 6. τός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ·
ἀλλά γε καὶ σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην
1–11. 22 ἡμέραν ἄγει ἀφ᾽ οὗ ταῦτα ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ
γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενό-
23 μεναι ὀρθριναὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ μὴ εὑροῦσαι
τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν
12. Jn. 20, 3–10. 24 ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. καὶ
ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ
εὗρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐτὸν
25 δὲ οὐκ εἶδον. καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς Ὦ
ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ
26 πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται· οὐχὶ ταῦτα
ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν
Dt. 18, 15. Ps. 22. Is. 53. 27 δόξαν αὐτοῦ; καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ
ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διερμήνευσεν αὐτοῖς
28 ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ
ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς
29 προσεποιήσατο πορρώτερον πορεύεσθαι. καὶ
παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες Μεῖνον μεθ᾽ ἡμῶν,

---

17 *περιπ., και εστε σκυθρ.;* 18 *ο εις, ω ονομα* Κλ. | *εν* Ιερ. (SR[m],) 19 *ειπον* | Ναζωραιου 21 — *και* | *αγ. σημερον* 22 *ὄρθριαι* 24 R *καθως αι* 27 *διηρμηνευεν* | *αὑτου* 28 *προσεποιειτο πορρωτερω*

ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶν καὶ κέκλικεν ἤδη ἡ ἡμέρα.
καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. | καὶ ἐγένετο 30 22, 19.
ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ᾽ αὐτῶν λαβὼν τὸν
ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς·
αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνω- 31
σαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ᾽ αὐτῶν.
καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν 32
καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ,
ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; Καὶ ἀναστάν- 33
τες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλήμ,
καὶ εὗρον ἠθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν
αὐτοῖς, λέγοντας ὅτι ὄντως ἠγέρθη ὁ Κύριος καὶ 34 1 Co. 15, 4. 5.
ὤφθη Σίμωνι. καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ 35
ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ
ἄρτου. Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς 36 **36—49:** Mk. 16, 14—18. Jn. 20, 19—23. 1 Co. 15, 5.
ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν [[καὶ λέγει αὐτοῖς Εἰρήνη
ὑμῖν]]. πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι 37 Mt. 14, 26.
ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τί 38
τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀνα-
βαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν; ἴδετε τὰς χεῖράς 39
μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτός·
ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ
ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. [[καὶ 40
τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς
πόδας.]] ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς 41
καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς Ἔχετέ τι βρώσι-
μον ἐνθάδε; οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ 42 Jn. 21, 5. 10.
μέρος· καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. 43
Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς Οὗτοι οἱ λόγοι μου οὓς 44 9, 22. 45; 18, 31—33.

---

29 — *ηδη* 32 *ειπον* | *οδ., και ως* 33 *συνηθροισμενους* 34 *ηγ. ο κυρ. οντ.* 36 *αυτος ο Ιησους* | R^m — *και...υμιν* 38 *ταις καρδιαις* 39 *αυτ. εγω ειμ.* 40 R^m — vers. | *επεδειξεν* 42 SR^m *μερος, και απο μελισσιου κηριου* 44 *δε αυτοις* | — *μου*

27. ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ
πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ
Μωϋσέως καὶ τοῖς προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ
45 ἐμοῦ. τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι
1 Ti. 3, 16. 46 τὰς γραφάς· καὶ εἶπεν αὐτοῖς ¦ ὅτι οὕτως γέγρα-
πται παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν
47 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι
αὐτοῦ μετάνοιαν εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα
48 τὰ ἔθνη,—ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. ὑμεῖς
Jn. 15, 26; 16, 7. Ac. 1, 4. 49 μάρτυρες τούτων. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω
τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς
δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ
ὕψους δύναμιν.
50–53: Mk. 16, 19. Ac. 1, 4–14. 50 Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἕως πρὸς Βηθανίαν, καὶ
51 ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ'
Jn. 16, 22; 14, 28. 52 αὐτῶν ⟦καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν⟧. καὶ
αὐτοὶ ⟦προσκυνήσαντες αὐτὸν⟧ ὑπέστρεψαν εἰς
53 Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ἦσαν διὰ
παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν.

---

44 – τοις 46 γεγρ., και ουτως εδει π. 47 εις 1°] SR^t και | αρξαμενον 47.48 (R^m εθνη. Αρξ. απο Ιερουσ., υμεις) 48 υμ. δε εστε μ. 49 αποστελλω | πολ. Ιερουσαλημ | δυν. εξ υψ. 50 εξω εως εις Βηθ. 51 R^m – και...ουρ. 52 R^m – προσκ. αυτ. 53 αινουντες και ευλ. τ. Θ. Αμην.

Date: The critical theory attributed parts of the book to a later epoch. Dr Milligan on the basis of comparative study of the papyri declares that "in view of all the new light coming from recent discovery it is safe to conclude that with the probable exception of II Pet all N.T. writings may now be placed within the 1st cent. (Cabern XXIII. Similarity of diction warrants us to consider II Pet. genuine. See ISBE

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΗΝ

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς 1
τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος ἦν ἐν 2
ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. πάντα δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο, 3
καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. ἐν 4
αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀν-
θρώπων. καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ 5
σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος, 6
ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάνης·
οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ 7
τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι᾽ αὐτοῦ.
οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ᾽ ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ 8
τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φω- 9
τίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.
ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο, 10
καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, 11
καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι δὲ ἔλαβον 12
αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέ-
σθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, | οἳ 13
οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ
ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ᾽ ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.
Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, 14
καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονο-
γενοῦς παρὰ Πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀλη-

1 Jn. 1, 1. 2. 17, 5. Rev. 19, 13. Pr. 8, 22. Col. 1, 16. 17. He. 1, 2. 5, 26. 3, 19. Lk. 1, 13—17. 57—80. Mt. 3, 1. Mk. 1, 4. Lk. 3, 3. 20. 3—5. Gal. 3, 26. 3, 5. 6. Is. 7, 14. 2 P. 1, 16. 17. Is. 60, 1. Lk. 9, 32.

Date of John. Baur was saying that this gospel could not have been written till 160 A.D. and many scholars echoed the same for 50 yrs. (Barton 7th ed. 588). At Oxyrhynchus, Grenf. H. found papyri which went to J. Ryl. library. C.H. Roberts a skilled papyrologist working on these 1934, found a frag. of John written before 150 A.D. (Barton 7th 588) Goodspeed of U. of Chic. dates it 140 A.D. and says that allowing for circulation it comes from the 1st cent. Demonst. early date of J. (Almstead - dates John 40 A.D. - revolutionary. Non-conservative.)

Inscr. ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

I, 3.4 (R^m ουδε εν. ο γεγονεν εν) 6 (ανθρ. απεστ.) 9 (SR^m2 ανθρ. ερχ.) 14 SR (και εθεασ. ...πατρος·) | Πατρος] R^m πατρος

27. 30. Mt. 3, 11. 15 θείας. Ἰωάνης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν
λέγων Οὗτος ἦν ὃν εἶπον Ὁ ὀπίσω μου ἐρχό-
μενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου
3, 34. Col. 1, 19. 16 ἦν. ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες
Ro. 6, 14; 10, 4. Ex. 34, 6. 17 ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ὅτι ὁ νόμος
Ps. 25, 10; 40, 10; 85, 10. διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ
6, 46. 1 Jn. 4, 12. 18 Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν
Mt. 11, 27. Lk. 10, 22. 1 Ti. 6, 16. πώποτε· μονογενὴς Θεὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον
τοῦ Πατρός, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.
Lk. 3, 15. 16. 19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάνου, ὅτε
ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσο-
λύμων ἱερεῖς καὶ Λευείτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν
Ac. 13, 25. 20 Σὺ τίς εἶ; καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ
Mt. 17, 10. Dt. 18, 15. 21 ὡμολόγησεν ὅτι Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός. καὶ
6, 14; 7, 40. ἠρώτησαν αὐτόν Τί οὖν; σὺ Ἡλείας εἶ; καὶ
λέγει Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη
22 Οὔ. εἶπαν οὖν αὐτῷ Τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν
δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυ-
Is. 40, 3. Mt. 3, 3. Mk. 1, 3. Lk. 3, 4. 23 τοῦ; ¦ ἔφη Ἐγὼ **φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ Εὐθύ-
νατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,** καθὼς εἶπεν Ἠσαΐας ὁ
24 προφήτης. Καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρι-
Mt. 21, 25. 25 σαίων. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν αὐτῷ Τί
οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς οὐδὲ Ἡλείας
Mt. 3, 11. Mk. 1, 7. 8. 26 οὐδὲ ὁ προφήτης; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάνης
λέγων Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος ὑμῶν στήκει
3, 26. Ac. 13, 25. 27 ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ¦ ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ
οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα
Mt. 3, 6. 13. 28 τοῦ ὑποδήματος. Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο

---

15 R^m λεγων (ουτος ην ο ειπων) 16 οτι] και 18 SR^t ο μον. Υιος 19 — προς αυτον 20 ουκ ειμι εγω 21 Ἠλιας ει συ; 22 ειπον 24 και οι απ. 25 ειπον | ουτε Ηλ., ουτε 26 μεσ. δε υμ. εστηκεν | οιδατε. (27) αυτος εστιν ο οπ. μ. ερχ., ος εμπροσθεν μου γεγονεν· ου εγω ουκ ειμ. 28 S Βηθαβαρᾷ R^{m1} -ρᾶ R^{m2} Βηθαραβᾶ

πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ὁ Ἰωάνης βαπτί-
ζων. Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχό- 29 36. Is. 53, 7.
μενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει Ἴδε ὁ Ἀμνὸς τοῦ
Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. οὗτός 30 15. 27.
ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ
ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν.
κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ᾽ ἵνα φανερωθῇ τῷ 31
Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων.
Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάνης λέγων ὅτι Τεθέαμαι 32 Mt. 3, 16. Mk. 1, 10. Lk. 3, 22.
τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ,
καὶ ἔμεινεν ἐπ᾽ αὐτόν. κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, 33 Lk. 3, 2. Mt. 3, 11.
ἀλλ᾽ ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός
μοι εἶπεν Ἐφ᾽ ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον
καὶ μένον ἐπ᾽ αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν
Πνεύματι Ἁγίῳ. κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα 34 Mt. 3, 17.
ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάνης καὶ ἐκ 35
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ 36 29. Is. 53, 7.
περιπατοῦντι λέγει Ἴδε ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ 37
ἤκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ
ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς 38
καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει
αὐτοῖς Τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Ῥαββεί,
(ὃ λέγεται μεθερμηνευόμενον Διδάσκαλε,) ποῦ
μένεις; λέγει αὐτοῖς Ἔρχεσθε καὶ ὄψεσθε. 39
ἦλθαν οὖν καὶ εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ᾽ αὐτῷ
ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτη.
Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ 40 Mt. 4, 18 ss.
τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάνου καὶ ἀκο-
λουθησάντων αὐτῷ· εὑρίσκει οὗτος πρῶτον τὸν 41 1 S. 2, 10. Ps. 2, 2.

---

28 – ο 29 βλεπ. ο Ιωαννης 30 εστι περι 31 εν τω υδ. 32 ωσει 37 αυτ. οι δυο μαθ. 38 ειπον | ερμηνευομενον 39 ιδετε. ηλθον και ειδον | δε ην 41 πρωτος

ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ Εὑρή-
καμεν τὸν Μεσσίαν (ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον
Mt. 16, 18. 42 Χριστός). ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.
Mk. 3, 16. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Σὺ εἶ Σίμων ὁ
υἱὸς Ἰωάνου, σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς (ὃ ἑρμηνεύεται
Mt. 8, 22. 43 Πέτρος). Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς
Mk. 2, 14. τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὑρίσκει Φίλιππον. καὶ λέγει
44 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀκολούθει μοι. ἦν δὲ ὁ Φίλιπ-
πος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ
Dt. 18, 18. 45 Πέτρου. εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ
Is. 7, 14; 53, 2. Jer. 23, 5. Ezk. 34, 23. λέγει αὐτῷ Ὃν ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ
καὶ οἱ προφῆται εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ
7, 41. 52. 46 Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Να-
θαναήλ Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι;
Ps. 32, 2; 73, 1. 47 λέγει αὐτῷ ὁ Φίλιππος Ἔρχου καὶ ἴδε. | εἶδεν
Gn. 25, 27; 32, 29. Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ
λέγει περὶ αὐτοῦ Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλείτης, ἐν
48 ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ
Πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
αὐτῷ Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ
2 S. 7, 14. 49 τὴν συκῆν εἶδόν σε. ἀπεκρίθη αὐτῷ Ναθαναήλ
6, 69. Ps. 2, 7. Mt. 14, 33; 16, 16. Ῥαββεί, σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ Βασιλεὺς εἶ
50 τοῦ Ἰσραήλ. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ
Ὅτι εἶπόν σοι ὅτι εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς,
Gn. 28, 12. 51 πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψῃ. | καὶ λέγει αὐτῷ
Mt. 4, 11. Mk. 1, 13. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν
ἀνεῳγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαί-
νοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν Υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου.

---

41 ο Χρ. 42 και ηγαγ. | εμβλ. δε | Ιωνâ 43 ηθελ. ο Ιησους | — ο Ιησους 45 τον υιον 46 — ο 47 ο Ιησ. 48 ο Ιησ. 49 απεκρ. Ναθ. και λεγει αυτω | ει ο βασ. 50 — οτι 2° | οψει 51 Απ αρτι οψ.

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν 2 1, 43.
Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ
ἐκεῖ· ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ 2
αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. καὶ ὑστερήσαντος οἴνου 3
λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν Οἶνον οὐκ
ἔχουσιν. καὶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Τί ἐμοὶ καὶ 4 19, 26. Mt. 12, 48. Mk. 1, 24.
σοί, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. ¦ λέγει ἡ 5
μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις Ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν,
ποιήσατε. ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρίαι ἓξ κατὰ 6 Mk. 7, 3. 4
τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων κείμεναι, χωροῦσαι
ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς 7
Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς
ἕως ἄνω. καὶ λέγει αὐτοῖς Ἀντλήσατε νῦν καὶ 8
φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. οἱ δὲ ἤνεγκαν. ¦ ὡς δὲ 9
ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενη-
μένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι
ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμ-
φίον ὁ ἀρχιτρίκλινος ¦ καὶ λέγει αὐτῷ Πᾶς ἄν- 10
θρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν
μεθυσθῶσιν τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν
καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν 11 1, 14; 11, 40.
τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας
καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν
εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς 12 7, 3. Mt. 4, 13.
καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.
Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ 13
ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. καὶ εὗρεν ἐν 14 **14–16**: Mt. 21, 12. 13. Mk. 11, 15–17. Lk. 19, 45. 46.
τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ

II, 1 Κανᾷ 4 — και 1° 6 *υδρ. λιθ. εξ κειμ. κατα τ. κ. τ. Ιουδ.* 8 *οι δε*] *και* 10 *μεθ., τοτε* 11 *την αρχ.* | Κανᾷ 12 *αδ. αυτου*

15 περιστερὰς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους, καὶ
ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν
ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ
τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὰ κέρματα καὶ τὰς
Lk. 2, 49. 16 τραπέζας ἀνέτρεψεν, καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς
πωλοῦσιν εἶπεν Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε
Ps. 69, 9. 17 τὸν οἶκον τοῦ Πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. ἐμνή-
σθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν
Mt. 21, 23. 3, 2. 18 Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεταί με. ἀπεκρί-
θησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ Τί σημεῖον
Mt. 26, 61; 27, 40. 19 δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς
καὶ εἶπεν αὐτοῖς Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ
20 ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. εἶπαν οὖν οἱ
Ἰουδαῖοι Τεσσεράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν οἰκοδο-
μήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις
1 Co. 6, 19. 21 ἐγερεῖς αὐτόν; ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ
22 τοῦ σώματος αὐτοῦ. ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν,
ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν,
καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν
ὁ Ἰησοῦς.
23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα
ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα
αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει·
24 αὐτὸς δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς διὰ
Mk. 2, 8. 25 τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, καὶ ὅτι οὐ χρείαν
εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου·
αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.
7, 50; 19, 39. 3 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδη-
Mt. 22, 16. 2 μος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· οὗτος ἦλθεν

---

15 το κερμα | ανεστρεψε 17 δε οι | κατεφαγε 18 ειπον 19 ο Ιησ. 20 ειπον | ωκοδομηθη 22 ελεγ. αυτοις | ον] ω 23 —τοις 24 ο Ιησ. | S εαυτον R αὑτον

πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ Ῥαββεί, οἴ-
δαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς
γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς,
ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ᾽ αὐτοῦ. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 3 Mt. 18, 3. Lk. 17, 21. 1 P. 1, 23.
καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις
γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος Πῶς 4
δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὤν; μὴ δύ-
ναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον
εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἀμὴν 5 Ezk. 36, 25–27. Eph. 5, 26. Tit. 3, 5.
ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος
καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς 6 1, 13. Gn. 5, 3. Ps. 51, 5.
σαρκὸς σάρξ ἐστιν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ
Πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶ- 7
πόν σοι Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. τὸ πνεῦμα 8 Mk. 4, 41. Ec. 11, 5.
ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις,
ἀλλ᾽ οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει·
οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύμα-
τος. ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ Πῶς 9
δύναται ταῦτα γενέσθαι; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ 10
εἶπεν αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ
ταῦτα οὐ γινώσκεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὃ 11 7, 16; 8, 26, 28; 12, 49.
οἴδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν,
καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ 12 Lk. 22, 67.
ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω
ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; καὶ οὐδεὶς ἀνα- 13 Pr. 30, 4. Eph. 4, 9.
βέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
καταβάς, ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. καὶ καθὼς 14 Nu. 21, 8, 9.
Μωϋσῆς ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως
ὑψωθῆναι δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς 15

III, 2 *προς τον Ιησουν* | *ταυτα τα σημ. δυν.* 3 *ο Ιησ.* 5 *ο Ιησ.* 8 R[m] *Πνευμα* 10 *ο Ιησ.* 13 SR[t] *ανθρ. ο ων εν τω ουρανω*

Ro. 5, 8; 8, 32. 1 Jn. 4, 9. 16 ὁ πιστεύων ἐν αὐτῷ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Οὕτως
γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν
τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς
5, 22; 12, 47. Lk. 19, 10. Ac. 17, 31. 17 αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. οὐ
γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον
ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος
36. 5, 24. 18 δι' αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται·
ὁ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν
εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.
1, 5. 9–11; 12, 48. 19 αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς
τὸν κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ
σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα.
Eph. 5, 13. 20 πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ
ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα
21 αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ
φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι ἐν Θεῷ
ἐστιν εἰργασμένα.

4, 1. 2. 22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν
Mt. 4, 12. 23 μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ἦν δὲ καὶ Ἰωάνης
βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα
πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο·
Mt. 14, 3. 24 οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν Ἰωάνης.
25 Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάνου
1, 26–34. 26 μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. καὶ ἦλθον πρὸς
τὸν Ἰωάνην καὶ εἶπαν αὐτῷ Ῥαββεί, ὃς ἦν μετὰ
σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε
οὗτος βαπτίζει καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.
He. 5, 4. 27 ἀπεκρίθη Ἰωάνης καὶ εἶπεν Οὐ δύναται ἄν-

---

15 S *εις αυτον* (R[t] , *εν αυτω* R[m] *εν αυτω,*) | *μη απολησαι, αλλ εχη* 16 *υι. αυτου τον* 17 *υιον αυτου* 18 *ο δε μη* 19 *πον. αυτ.* 21 (R[m] , *οτι*) 24 *ο Ιωαννης* 25 *Ιουδαιων* 26 *ειπον*

θρωπος λαμβάνειν οὐδὲν ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον
αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυ- 28 1, 20. 23. 27. Mk. 1, 2. Mt. 11, 10.
ρεῖτε ὅτι εἶπον Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ'
ὅτι Ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. Ὁ 29 Mt. 9, 15; 22, 2.
ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ
νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ
χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν
ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, 30 2 S. 3, 1.
ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος 31 8, 23.
ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς
γῆς ἐστιν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὃ ἑώρακεν καὶ 32 11.
ἤκουσεν, τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ
οὐδεὶς λαμβάνει. ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν 33
ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. ὃν γὰρ 34 1, 33. 34.
ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ·
οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν τὸ Πνεῦμα. ὁ Πατὴρ 35 5, 20; 17, 2. Mt. 11, 27.
ἀγαπᾷ τὸν Υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν Υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· 36 18. Lk. 3, 7. 1 Jn. 5, 12.
ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ Υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωήν, ἀλλ' ἡ
ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρι- 4 3, 22. 26.
σαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ
βαπτίζει ἢ Ἰωάνης, — καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς 2 1 Co. 1, 17.
οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, — ἀφῆκεν 3
τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν Γαλι-
λαίαν. Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σα- 4 Lk. 9, 52.
μαρίας. ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρίας 5 Gn. 48, 22. Jos. 24, 32.
λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν
Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ 6
τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς

---

31 Rᵐ — επανω παντ. εστιν 2° 32 και ο εωρ.
34 διδ. ο Θεος το
IV, 5 Σιχαρ

ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα
7 ἦν ὡς ἕκτη. ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρίας
ἀντλῆσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Δός μοι
8 πεῖν. οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς
Lk. 9, 53. 9 τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. λέγει οὖν αὐτῷ
ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ᾽
ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρείτιδος οὔσης;
7, 38. 39. 10 οὐ γὰρ συνχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. [1] ἀπ-
εκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν
τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι Δός μοι
πεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι
11 ὕδωρ ζῶν. λέγει αὐτῷ Κύριε, οὔτε ἄντλημα
ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις
8, 53. 12 τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς
ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς
ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμ-
6, 58. 13 ματα αὐτοῦ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ
Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν·
6, 27. 35; 7, 37–39. 14 ὃς δ᾽ ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ,
οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ
δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλο-
15 μένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ
γυνή Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ
16 μηδὲ διέρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. λέγει αὐτῇ
Ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.
17 ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν Οὐκ ἔχω ἄνδρα.
λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Καλῶς εἶπες ὅτι Ἄνδρα οὐκ
18 ἔχω· πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις
1 Co. 14, 24. 25. 9, 17. 19 οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. λέγει

---

6 ωσει 7 πιειν 9 πιειν | ουσ. γυν. Σαμ. | R[m] — ου γαρ...Σαμ. [R[t](...)] 10 πιειν 11 SR αυτ. η γυνη | [R[t] κυριε pro K., it. 15.19.49.] 13 ο Ιησ. 14 διψηση | R ο εγω 15 ερχωμαι 16 SR αυτ. ο Ιησους 17 R ειπεν αυτω | ειπας

αὐτῷ ἡ γυνή Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.
οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· 20 Dt. 12, 5. Ps. 122.
καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ
τόπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς 21 Mk. 14, 58.
Πίστευέ μοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν
τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνή-
σετε τῷ Πατρί. ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, 22 2 K. 17, 29–41. Is. 2, 3.
ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ
τῶν Ἰουδαίων ἐστίν· ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν 23
ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνή-
σουσιν τῷ Πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ
γὰρ ὁ Πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας
αὐτόν· Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας 24 Ro. 12, 1. 2 Co. 3, 17.
ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. λέγει 25 1, 41.
αὐτῷ ἡ γυνή Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ
λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ
ἡμῖν ἅπαντα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Ἐγώ εἰμι, ὁ 26 9, 37. 10, 25.
λαλῶν σοι. Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθηταὶ 27
αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει·
οὐδεὶς μέντοι εἶπεν Τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ'
αὐτῆς; ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ 28
ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις
Δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ἃ 29
ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ¹ ἐξῆλθον 30
ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. Ἐν 31
τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες
Ῥαββεί, φάγε. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ἐγὼ βρῶσιν 32 34.
ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ἔλεγον οὖν οἱ 33
μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ
φαγεῖν; λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν 34 17, 4.

---

20 τουτω τω ορει | δει προσκ. 21 Γυν., πιστευσον μοι 23 αλλ 24 R^m πνευμα | προσκ. αυτον εν 25 παντα 27 ηλθον | εθαυμασαν | (SR ; ἤ, Τι) 29 α] οσα 30 εξηλθ. ουν 31 Εν δε

ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ
Mt. 9, 37. Lk. 10, 2. 35 τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι
Ἔτι τετράμηνός ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ
λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ
θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσιν πρὸς θε-
36 ρισμόν. ἤδη ¹ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ
συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα ὁ σπείρων
Mic. 6, 15. 37 ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος
ἐστὶν ἀληθινὸς ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ
38 ἄλλος ὁ θερίζων. ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν
ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν,
καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.
39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς
αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς
40 μαρτυρούσης ὅτι Εἶπέν μοι πάντα ἃ ἐποίησα. ὡς
οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων
αὐτὸν μεῖναι παρ᾽ αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο
41 ἡμέρας. καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν
1 Jn. 4, 14. 42 λόγον αὐτοῦ, τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι Οὐκέτι διὰ
τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν,
καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Σωτὴρ τοῦ
κόσμου.
Mt. 4, 12. 43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς
Mt. 13, 57. Mk. 6, 4. Lk. 4, 24. 44 τὴν Γαλιλαίαν. αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν
ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.
2, 23. 45 ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν
οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ὅσα ἐποίησεν ἐν
Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον
εἰς τὴν ἑορτήν.

---

34 R *ποιησω* 35 *τετραμηνον* | (SR[t] *θερισμον ηδη.*) 36 *και ο* | *ινα και* 37 *ο αληθ.* 39 *α*] *οσα* 42 *κοσμ., ο Χριστος* 43 *εκειθ., και απηλθεν εις* 44 *ο Ιησ.* 45 *οσα*] *α*

Ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλι- 46 2, 1. 9
λαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν
τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καφαρναούμ·
οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας 47 Lk. 7, 2 ss.
εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ
ἠρώτα ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν·
ἤμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς 48 2, 18. 1 Co. 1, 22
πρὸς αὐτόν Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ
μὴ πιστεύσητε. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός 49
Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.
λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. 50
ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. ἤδη δὲ αὐτοῦ κατα- 51 Mt. 8, 6.
βαίνοντος οἱ δοῦλοι ὑπήντησαν αὐτῷ λέγοντες
ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῇ. ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν 52
παρ᾽ αὐτῶν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχεν· εἶπαν οὖν
αὐτῷ ὅτι Ἐχθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ
πυρετός. ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ 53 Lk. 19, 9. Ac. 16, 15. 31.
ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ὁ υἱός σου ζῇ· καὶ
ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο 54 2, 11. 23.
δὲ πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς
ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ 5
ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστιν δὲ ἐν 2
τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμ-
βήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθζαθά,

---

46 ουν ο Ιησους π. 47 ηρ. αυτον 50 και επιστ. | ον] ω 51 δουλ. αυτου απηντησαν αυτ., και απηγγειλαν λεγ. | παις σου ζ. 52 παρ αυτ. τ. ω. | και ειπον (ειπον et R) αυτ. | χθες 53 εν εκ. | Οτι ο υι. 54 SR – δε

V, 1 R[m] η εορτη | ο Ιησ. 2 SR[t] Βηθεσδα R[ml] Βηθσαϊδά

3 πέντε στοὰς ἔχουσα. ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆ-
θος τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν
4 <, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. ἄγ-
γελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ
κολυμβήθρᾳ καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν
πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος
ὑγιὴς ἐγένετο, ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι>.
5 ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη
6 ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ· τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς
κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον
7 ἔχει, λέγει αὐτῷ Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ἀπεκρίθη
αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα
ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ βάλῃ με εἰς τὴν κολυμ-
βήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ
Mt. 9, 6. 8 καταβαίνει. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἔγειρε ἆρον
9, 14. 9 τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. καὶ εὐθέως
ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρεν τὸν κράβαττον
αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν
Jer. 17, 21. Lk. 6, 2. 10 ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ
τεθεραπευμένῳ Σάββατόν ἐστιν, καὶ οὐκ ἔξεστίν
11 σοι ἆραι τὸν κράβαττον. ὃς δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς
Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν Ἆρον τὸν
Lk. 5, 21. 12 κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. ἠρώτησαν αὐτόν
Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι Ἆρον καὶ
13 περιπάτει; | ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ
8, 11. 14 Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ
ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ
εἶπεν αὐτῷ Ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε,
15 ἵνα μὴ χεῖρόν σοί τι γένηται. ἀπῆλθεν ὁ ἄν-
θρωπος καὶ εἶπεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν

---

3 πληθ. πολυ 4 <...> = SR[m] | γαρ] R[m] + Κυριου 5 – και | – αυτου 7 (R[t] κυριε pro Κ.) | βαλλη 8 Εγειραι 10 – και 11 – ος δε 12 ηρ. ουν | Αρον τον κραββατον σου και 14 τι σοι 15 ειπ.] ανηγγειλε

ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον οἱ 16 Mt. 12, 14.
Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαβ-
βάτῳ. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς Ὁ Πατήρ μου 17 9, 4.
ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι· διὰ τοῦτο 18 7, 30; 10, 33.
οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι,
ὅτι οὐ μόνον ἔλυεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ
Πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν
ποιῶν τῷ Θεῷ. Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς 19 3, 11. 32.
καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ
δύναται ὁ Υἱὸς ποιεῖν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ οὐδέν, ἂν μή τι
βλέπῃ τὸν Πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος
ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ Υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. ὁ γὰρ 20 3, 35.
Πατὴρ φιλεῖ τὸν Υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ
ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ
ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. ὥσπερ γὰρ ὁ Πατὴρ 21
ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ
Υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. οὐδὲ γὰρ ὁ Πατὴρ 22 Dn. 7, 13. 14. Ac. 17, 31.
κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν
τῷ Υἱῷ, ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν Υἱὸν καθὼς 23 Ph. 2, 10. 11. 1 Jn. 2, 23.
τιμῶσι τὸν Πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν Υἱὸν οὐ Lk. 10, 16.
τιμᾷ τὸν Πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. ἀμὴν 24 3, 16. 18; 8, 51. 1 Jn. 3, 14.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων
καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον,
καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ
τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω 25 Mt. 8, 22. Eph. 2, 5. 6.
ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν ὅτε οἱ νεκροὶ
ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ
ἀκούσαντες ζήσουσιν. ὥσπερ γὰρ ὁ Πατὴρ ἔχει 26 1, 1–4.
ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ Υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν
ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ 27 Dn. 7, 10. 14. 22.

---

16 *τον Ιησ. οι Ιουδ., και εζητουν αυτον αποκτειναι, οτι* 17 SR *δε Ιησους* 19 *ελεγ.*] *ειπεν* | *εαν μη* 25 *ακουσονται* | *ζησονται* 26 *εδωκε και τ. υι.*

28 κρίσιν ποιεῖν, ὅτι Υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. μὴ
θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ πάντες οἱ
ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς αὐτοῦ
6, 40. Dn. 12, 2. Mt. 16, 27. 29 ¦ καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς
ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς
19. 6, 38. 30 ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ᾽
ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις
ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ
8, 14. 31 ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Ἐὰν
ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ
36. 37. 1 Jn. 5, 9. 32 ἔστιν ἀληθής· ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ
ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν
1, 19–34. 33 μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς
34 Ἰωάνην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ· ἐγὼ δὲ
οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω,
Lk. 1, 17. 35 ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ἐκεῖνος
ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ
ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ
1 Jn. 5, 9. 1, 33; 3, 2. 36 αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ
Ἰωάνου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ δέδωκέν μοι ὁ Πατὴρ
ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ, μαρ-
τυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ Πατήρ με ἀπέσταλκεν.
Mt. 3, 17. Dt. 4, 12. 37 καὶ ὁ πέμψας με Πατήρ, ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν
περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόατε
38 οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ
οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν
Lk 24, 27. 44. 2 Ti. 3, 15–17. 1 P. 1, 11. 39 ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ἐραυνᾶτε
τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν
αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι
40 περὶ ἐμοῦ· καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με ἵνα

---

27 *και κρισ.* | Υιος] **R**ᵐ *υιος* 28 *ακουσονται* 29 (**SR**, *οι*) | **SR** *δε τα φ.* 30 *με πατρος* 35 *αγαλλιασθηναι* 36 *εδωκε* | *εγω ποιω* 37 *εκ.*] *αυτος* | *ακηκ. πωπ.* 38 *μεν. εν υμ.* 39 Ερευνατε

ζωὴν ἔχητε. Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμ- 41
βάνω, ἀλλὰ ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ 42
Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ 43 Mt. 24, 5.
ὀνόματι τοῦ Πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με·
ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον
λήμψεσθε. πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν 44 12, 43. Mt. 23, 5–7.
παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν
παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; μὴ δοκεῖτε ὅτι 45 Dt. 31, 26.
ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν Πατέρα· ἔστιν
ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλ-
πίκατε. εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε 46 Gn. 3, 15; 49, 10. Dt. 18, 15.
ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. εἰ δὲ 47 7, 19. Lk. 16, 31.
τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς
ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;

1–15: Mt. 14, 13–21; 15, 32–39. Mk. 6, 32–44; 8, 1–10. Lk. 9, 10–17.

Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς 6
θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. ἠκο- 2
λούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι ἑώρων τὰ
σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ἀνῆλθεν 3
δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, 4 2, 13; 11, 55. Lk. 22, 1.
ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλ- 5
μοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος
ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς Φίλιππον Πόθεν
ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; τοῦτο δὲ 6
ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν
ποιεῖν. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Φίλιππος Διακοσίων 7
δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος
βραχύ τι λάβῃ. λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν 8
αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου

---

42 αλλ' 44 R^m – Θεου 46 Μωση
VI, 2 και ηκ. αυτ. | R εθεωρουν | αυτου τα σημ. 3 ο Ιησ. 5 ο Ιησ. τ. οφθ. | τον Φ. | αγορασομεν 7 – ο | εκ. αυτων

Miracles. In the 19th cent. a celebrated foreign critic said that in the time of Tatian (A.D. 160) the gospels, as we now have them with their accounts of miracles, & assertions of our Lord's diety and other supernaturalisms were probably not received as authoritative, & even if such stories were in existence they would not be in Tatian's harmony. (Cob 203-4) Zahn in 1881 using a 14th cent. Arabic manuscript & a 6th cent Latin Codex reconstructed Tatian's Diatessaron. This reconstruction was confirmed by the discovery of another earlier manuscript. (C. 203) The Diatessaron answers such skepticism, because it is not a patchwork made up of various primitive traditions very different from our own, but is an amalgamation of our 4 gospels with additions. Thus it answers the theory so popular a few generations ago that the Miracles of the gospels were an addendum to the original unmiraculous narrative of our Lord's life.

2 K. 4, 42. 43. 9 Ἔστιν παιδάριον ὧδε ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κρι-
θίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς
10 τοσούτους; εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Ποιήσατε τοὺς ἀν-
θρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ
τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς
11 πεντακισχίλιοι. ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰη-
σοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις,
12 ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ὡς δὲ
ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Συνα-
γάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι
13 ἀπόληται. συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα
κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν
Dt. 18, 15. 14 κριθίνων ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν. Οἱ
οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ἔλεγον
ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος
18, 36. 15 εἰς τὸν κόσμον. Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν
ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν βασι-
λέα, ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.
16–21: Mt. 14, 22–33. Mk. 6, 45–52. 16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
17 ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἤρ-
χοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ.
καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει καὶ οὔπω ἐληλύθει πρὸς
18 αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου
19 πνέοντος διεγείρετο. ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους
εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν
περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ
20 πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ὁ δὲ λέγει
21 αὐτοῖς Ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ἤθελον οὖν
λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο
τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

---

9 *παιδ. εν* | *os*] *o* 10 *δε o* Ἰ. | *ανεπεσον* | *ωσει* 11 *ελαβε δε* | *διεδ. τοις μαθηταις, οι δε μαθηται τοις ανακ.* 13 *επερισσευσε* 14 R^m *α εποιησε σημεια* | *σημ. o* Ιησους 15 *ποιησ. αυτον β.* 17 *εις το πλ.* | *ουκ ελ.* 18 *διηγειρετο* 21 *το πλ. εγεν.*

Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς 22
θαλάσσης εἶδον ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ
εἰ μὴ ἕν, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον ἀλλὰ μόνοι οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· ἄλλα ἦλθεν πλοιάρια 23 11
ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν
ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ Κυρίου. ὅτε οὖν 24
εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοιάρια
καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν.
καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον 25
αὐτῷ Ῥαββεί, πότε ὧδε γέγονας; ἀπεκρίθη 26
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι
ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. ἐργά- 27 4, 14. 5, 36. Mt. 16, 12.
ζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ
τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ
Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ
Πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός. εἶπον οὖν πρὸς 28
αὐτόν Τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ
Θεοῦ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τοῦτό 29 1 Jn. 3, 23.
ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν
ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. εἶπον οὖν αὐτῷ Τί οὖν 30 2, 18. Mk. 8, 11.
ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν
σοι; τί ἐργάζῃ; ¹ οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα 31 Ex. 16, 13. 14. Ps. 78, 24.
ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστιν γεγραμμένον
Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. εἶπεν 32 49.
οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ
Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
ἀλλ' ὁ Πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ

---

22 *ιδων* | *εν εκεινο εις ο ενεβησαν οι μαθηται αυτου, και οτι* | *πλοιαριον* 23 S ἄλλα δε R ἀλλὰ [R (*αλλα... Κυριου*)·] ☾ 24 *και αυτοι* | *πλοια* 29 *ο Ιησ.* | *πιστευσητε* 32 R ἔδωκεν

51. 33 τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν· ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ
Θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ
34 ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν
48. 4, 14; 7, 37. 35 Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. εἶπεν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ
ἐρχόμενος πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων
26. 29. 36 εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσει πώποτε. ἀλλ' εἶπον ὑμῖν
17, 6–8. Mt. 11, 28. 37 ὅτι καὶ ἑωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε. Πᾶν ὃ
δίδωσίν μοι ὁ Πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν
4, 34. Mt. 26, 39. 38 ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, ὅτι κατα-
βέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα
τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.
10, 28. 29; 17, 12. 39 τοῦτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα
πᾶν ὃ δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ
5, 29; 11, 24. 40 ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. τοῦτο γάρ
ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου, ἵνα πᾶς ὁ
θεωρῶν τὸν Υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ
ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῇ
41 ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ
αὐτοῦ ὅτι εἶπεν Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ
Lk. 4, 22. 42 τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔλεγον Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς
ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ
τὴν μητέρα; πῶς νῦν λέγει ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
43 καταβέβηκα; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς
65. 44 Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. οὐδεὶς δύναται
ἐλθεῖν πρός με ἐὰν μὴ ὁ Πατὴρ ὁ πέμψας με
ἑλκύσῃ αὐτόν, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ
Is. 54, 13. Jer. 31, 33. 34. 45 ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προ-
φήταις **Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ Θεοῦ**· πᾶς ὁ
ἀκούσας παρὰ τοῦ Πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται

---

35 ειπε δε | προς με | διψηση 38 απο] εκ 39 με πατρος | R – εν 40 γαρ] δε | Πατρ. μου] πεμψαντος με | SR – εν 42 πως ουν λεγ. ουτος 43 ουν ο Ιησ. 44 και εγω | – εν 45 του Θεου | πας ουν

πρὸς ἐμέ. οὐχ ὅτι τὸν Πατέρα ἑώρακέν τις, εἰ 46 1, 18.
μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἑώρακεν τὸν
Πατέρα. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων 47 3, 16.
ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. 48 35.
οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα 49 31. 32. 1 Co. 10, 3. 5.
καὶ ἀπέθανον· οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ 50
οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ
μὴ ἀποθάνῃ. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ 51 He. 10, 5. 10.
οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ
ἄρτου, ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν
ἐγὼ δώσω ἡ σάρξ μού ἐστιν ὑπὲρ τῆς τοῦ
κόσμου ζωῆς. Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους 52 60.
οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν
δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ 53
Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε
τὴν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε
αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ὁ 54
τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα
ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ
ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθής ἐστιν 55
βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθής ἐστιν πόσις. ὁ 56 15, 4. 1 Jn. 3, 24; 2, 24.
τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα
ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. καθὼς ἀπέστειλέν 57
με ὁ ζῶν Πατὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν Πατέρα, καὶ
ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ζήσει δι' ἐμέ. οὗτός ἐστιν 58
ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον
οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν
ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. Ταῦτα εἶπεν ἐν 59
συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ. Πολλοὶ 60
οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπαν

---

45 *προς με* 46 *τις εωρ.* 47 *πιστ. εις εμε* 49 *το μαννα εν τ. ερ.* 51 *ζησεται* | *εστ., ην εγω δωσω υπερ* 54 *και εγω* 55 *αληθως* 1° 2° 57 *ζησεται* 58 *εκ του ουρ.* | *πατ. υμων το μαννα* | *ζησεται* 60 *ειπον*

Σκληρός ἐστιν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ
61 ἀκούειν; εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύ-
ζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς
3, 13. 62 Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν
Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ
2 Co. 3, 6. 63 πρότερον; τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιοῦν, ἡ
σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ
λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωή ἐστιν.
13, 11. 64 ἀλλ᾽ εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν.
ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ
πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν.
44. 65 καὶ ἔλεγεν Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς
δύναται ἐλθεῖν πρός με ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ
66 ἐκ τοῦ Πατρός. Ἐκ τούτου πολλοὶ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι
67 μετ᾽ αὐτοῦ περιεπάτουν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς
τοῖς δώδεκα Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;
63. 68 ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος Κύριε, πρὸς τίνα
1, 49; 11, 27. Mt. 14, 33; 16, 16. 69 ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις· καὶ
ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ
70 ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ
71 ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν
Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἔμελλεν παρα-
διδόναι αὐτόν, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα.

"Lord. Arch. excavations at Oxyrhynchos (120 m. S. of Cairo) have recovered many papyri which show that the word Lord was applied to the pagan emperor when he was deified. Likewise when applied to Christ. it indicates that he was God (Deiss. 105)

Mk. 9, 30. Lk. 9, 51. 7 Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ
Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περι-

---

60 *ουτ. ο λογ.* 63 *λαλω* 65 *πατρ. μου* 66 *απ. των μαθ. αυτ.* 68 *ουν αυτω* 69 *ει ο Χριστος ο υιος του Θεου του ζωντος* 70 (SR *εξελεξ.,... εστιν;*) 71 *Ισκαριωτην* | *ημελλεν αυτ. παραδ., εις ων εκ*

VII, 1 *περ. ο Ιησ. μετα ταυτα*

πατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι.
ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. 2 Lv. 23, 34.
εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Μετά- 3 2, 12. Mt. 12, 46. Ac. 1, 14.
βηθι ἐντεῦθεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα
καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσουσιν τὰ ἔργα σου ἃ
ποιεῖς· οὐδεὶς γάρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ 4
αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέ-
ρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ 5 Mt. 13, 55.
αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ 6 2, 4.
Ἰησοῦς Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν, ὁ δὲ
καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. οὐ 7 15, 18.
δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι
ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ
πονηρά ἐστιν. ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτήν· 8
ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ
ἐμὸς καιρὸς οὔπω πεπλήρωται. ταῦτα δὲ εἰπὼν 9
αὐτοῖς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Ὡς δὲ ἀνέ- 10
βησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτήν, τότε καὶ
αὐτὸς ἀνέβη, οὐ φανερῶς ἀλλὰ ὡς ἐν κρυπτῷ.
οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ 11
ἔλεγον Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; καὶ γογγυσμὸς περὶ 12
αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον
ὅτι Ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον Οὔ, ἀλλὰ
πλανᾷ τὸν ὄχλον. οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει 13 9, 22; 12, 42: 19, 38.
περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.
Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη Ἰησοῦς 14
εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν. ἐθαύμαζον οὖν οἱ 15 Mt. 13, 54. Lk. 2, 47.
Ἰουδαῖοι λέγοντες Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ
μεμαθηκώς; ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς Ἰησοῦς καὶ 16 12, 49.

---

3 θεωρησωσι 4 εν κρ. τι | αυτος] R^m αυτο 8 εορτ. ταυτην | ουπω 1°] R^m ουκ | ο καιρ. ο εμος 10 αυτου, τοτε κ. α. αν. εις τ. εορτ. | αλλ 12 πολ. περι α. ην 14 ο Ιησ. 15 και εθαυμ. οι 16 — ουν | ͻ Ιησ.

εἶπεν Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ
17 πέμψαντός με· ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ
ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ
5, 41. 44. 18 τοῦ Θεοῦ ἐστιν ἢ ἐγὼ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ λαλῶ. ὁ ἀφ᾽
ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ
ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος
5, 47. Ac. 7, 53. 5, 16. 18. Ro. 2, 17–29. 19 ἀληθής ἐστιν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. οὐ
Μωϋσῆς ἔδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ
ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι;
Mk. 3, 21 s. 8, 48. 52; 10, 20. 20 ¦ ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ
5, 16. 21 ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς
Gn. 17, 10–12. Lv. 12, 3 s. 22 ᵓἛν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. διὰ
τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν, —
οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἐστὶν ἀλλ᾽ ἐκ τῶν πα-
τέρων, — καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον.
5, 8. 23 εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ
ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι
8, 15. 24 ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; μὴ
κρίνετε κατ᾽ ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.
19. 25 Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμειτῶν Οὐχ
26 οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; καὶ ἴδε παρ-
ρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μή ποτε
ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ
41. 27 Χριστός; ¦ ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ
δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν
28 ἐστίν. ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ
Ἰησοῦς καὶ λέγων Κἀμὲ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν
εἰμί· καὶ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ᾽ ἔστιν
Mt. 11, 27. 29 ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· ἐγὼ
οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ᾽ αὐτοῦ εἰμι κἀκεῖνός με
8, 20; 13, 1. Lk. 22, 53. 30 ἀπέστειλεν. Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ

---

19 *δεδωκεν* | (SR *νομον,...νομον;*) 20 *οχλ. και ειπε* 21 *ο Ιησ.* 21.22 (Rᵐ *θαυμ. δια τουτο. Μωσης*) 26 *εστ. αληθως* 27 *ερχεται* 29 *εγω δε*

οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω
ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ 31 8, 30; 10, 42; 11, 45; 12, 42.
ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον Ὁ Χριστὸς
ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει ὧν οὗτος
ἐποίησεν; Ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου 32
γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν οἱ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας ἵνα πιάσωσιν
αὐτόν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς Ἔτι χρόνον μικρὸν 33 13, 33.
μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με.
ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ 34 8, 21; 13, 36; 17, 24.
ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι 35
πρὸς ἑαυτούς Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι
ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν Δια-
σπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ
διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; τίς ἐστιν ὁ λόγος 36
οὗτος ὃν εἶπεν Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε,
καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς 37 4, 10. 14. Lv. 23, 36.
εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξεν λέγων Ἐάν τις Is. 44, 3; 55, 1; 58, 11.
διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω. ὁ πιστεύων 38 Ezk. 47, 1. 12. Zec. 13, 1; 14, 8. Jl. 2, 28. 3, 18.
εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς
κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. τοῦτο 39
δὲ εἶπεν περὶ τοῦ Πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμ- 16, 7. 2 Co. 3, 17.
βάνειν οἱ πιστεύσαντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν
Πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. Ἐκ τοῦ 40 6, 14. Dt. 18, 15.
ὄχλου οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλεγον
Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης· ἄλλοι ἔλεγον 41 1, 46.
Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· οἱ δὲ ἔλεγον Μὴ γὰρ

---

31 Πολλ. δε εκ τ. οχλ. | ελεγ., Οτι ο | μητι | σημ. τουτων 32 απεστ. οι Φ. και οι αρχ. 33 ουν αυτοις | μικρ. χρ. 34 R ευρησ. με 36 ουτ. ο λογ. | R ευρησ. με 39 πιστευοντες | SR[m] Πνευμα Αγιον (R[m] + δεδομενον) | ο Ιησ. | R ουπω 40 πολλοι ουν εκ τ. οχλ. | τον λογον ελεγ. 41 οι] αλλοι

2 S. 7, 12. Mic. 5, 2. Mt. 2, 5. 6; 22, 42. Ps. 89, 3 s. 42 ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; οὐχ ἡ
γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυείδ, καὶ ἀπὸ
Βηθλεὲμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυείδ, ἔρχεται ὁ
9, 16. 43 Χριστός; σχίσμα οὖν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ δι᾽ αὐτόν·
30. 44 τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ᾽ οὐδεὶς
32. 45 ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας. Ἦλθον οὖν οἱ
ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ
εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν;
Mt. 7, 28. 29. 46 ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται Οὐδέποτε ἐλάλησεν
οὕτως ἄνθρωπος, ὡς οὗτος λαλεῖ ὁ ἄνθρωπος.
47 ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι Μὴ καὶ
12, 42. 48 ὑμεῖς πεπλάνησθε; μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπί-
49 στευσεν εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; ἀλλὰ ὁ
ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοί
3, 1. 2. 50 εἰσιν. λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν
Dt. 1, 16. 17; 19, 15. 51 πρὸς αὐτὸν πρότερον, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν ⁱ Μὴ ὁ
νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἐὰν μὴ ἀκούσῃ
41. 1, 46. 52 πρῶτον παρ᾽ αὐτοῦ καὶ γνῷ τί ποιεῖ; ἀπεκρίθησαν
καὶ εἶπαν αὐτῷ Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ;
ἐραύνησον καὶ ἴδε ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης
οὐκ ἐγείρεται.

Lk. 21, 37 s. 53 <Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
8 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.
2 Ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ
πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν. καὶ καθίσας
3 ἐδίδασκεν αὐτούς. ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ
οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ

---

42 *ουχι* | *ο* Χρ. *ερχ.* 43 *ουν εν τω οχλ. εγεν.* 46 *ουτως ελαλ.* | R — *ως...ανθρ.* | — *λαλει* 49 *αλλ* | *επικαταρατοι* 50 *ελθ. νυκτος* | — *προτερον* 51 *παρ αυτ. προτερον* 52 *ειπον* | *ερευνησον* | (Rᵐ *ιδε· οτι*) | *προφ. εκ της Γαλ.* | *εγηγερται*

<53—VIII, 11> = S[R] 53 R *επορευθησαν* VIII, 3 R — *πρ. αυτ.* | R *επι*

κατειλημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ,
λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατε- 4
λήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη. ἐν δὲ τῷ 5 Lv. 20, 10. Dt. 22, 22–24. Mt. 22, 15.
νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας
λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; τοῦτο δὲ 6
ἔλεγον πειράζοντες αὐτὸν, ἵνα ἔχωσι κατηγο-
ρεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ
δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν· ὡς δὲ ἐπέμενον 7 Dt. 17, 7.
ἐρωτῶντες αὐτὸν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτοὺς,
Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος τὸν λίθον ἐπ᾽
αὐτῇ βαλέτω. καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν 8
εἰς τὴν γῆν. οἱ δὲ, ἀκούσαντες καὶ ὑπὸ τῆς 9 Mt. 22, 22. Ro. 2, 22.
συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἷς καθεῖς,
ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχά-
των· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ
ἐν μέσῳ ἑστῶσα. ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ 10
μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς, εἶπεν
αὐτῇ, Ἡ γυνὴ, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί
σου; οὐδείς σε κατέκρινεν; ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδεὶς, 11 5, 14.
κύριε. εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγώ σε
κατακρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι ἁμάρτανε.>

Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς λέγων 12 Is. 49, 6. 12, 46. 1, 5. 9.
Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν μοι
οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ᾽ ἕξει τὸ φῶς
τῆς ζωῆς. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι Σὺ περὶ 13
σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν
ἀληθής. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς Κἂν 14 5, 31.

---

4 R *κατειληπται* 5 R *λιθαζειν* | R *λεγ. περι αυτης* 6 R *κατεγραφεν* 7 R — *τον* 8 R *κυψ. τω δακτυλω εγρ.* 9 R — *και υπο τ. σ. ελ.* | *εστωσα*] R *ουσα* 10 R — *και...γυν.* | R — *εκ. οι κ. σ.* 11 R — *αυτη* | R *πορ.· απο του νυν μηκ.*
12 *ο Ιησ. αυτ. ελαλ.* | *εμοι* | *περιπατησει*

ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρ-
τυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω·
ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω.
7, 24; 12, 47. 15 ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω
29. 16 οὐδένα. καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ
ἀληθινή ἐστιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ
Dt. 17, 6; 19, 15. 17 ὁ πέμψας με. καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ
γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀλη-
1 Jn. 5, 9. 18 θής ἐστιν. ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ,
καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με Πατήρ.
14, 7. 19 ¦ ἔλεγον οὖν αὐτῷ Ποῦ ἐστιν ὁ Πατήρ σου; ἀπε-
κρίθη Ἰησοῦς Οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν Πατέρα
μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν Πατέρα μου ἂν ᾔδειτε.
7, 30; 13, 1. Lk. 22, 53. 20 Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ
διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν,
ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.
7, 34; 13, 33. 21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς Ἐγὼ ὑπάγω καὶ
ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθα-
νεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.
7, 35. 22 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν,
ὅτι λέγει Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε
3, 31. 23 ἐλθεῖν; καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω
ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τούτου τοῦ
κόσμου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.
24 εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις
ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπο-
14. 25 θανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἔλεγον οὖν
αὐτῷ Σὺ τίς εἶ; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Τὴν
38. 12, 49. 26 ἀρχὴν ὅ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν; πολλὰ ἔχω περὶ
ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με

---

14 ἢ] *και* 16 *αληθης* | SR *με πατηρ* 19 *ο Ιησ.* | *μου ηδ. αν* 20 *ελαλ. ο Ιησους* 21 *αυτ. ο Ιησους* 23 *ελεγ.*] *ειπεν* | *του κοσμ. τουτου* (1°) 25 *και ειπεν* | R[m] *οτι* | (SR[t] *υμιν.*)

ἀληθής ἐστιν, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα
λαλῶ εἰς τὸν κόσμον. οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν 27
Πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς 28 3, 14; 12, 32.
Ὅταν ὑψώσητε τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε
γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ
οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ Πατήρ, ταῦτα
λαλῶ. καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ 29 16. Mt. 27, 46.
ἀφῆκέν με μόνον, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ
πάντοτε. Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπί- 30 7, 31; 10, 42; 12, 11. 42.
στευσαν εἰς αὐτόν. Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς 31 15, 14.
πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους Ἐὰν
ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθη-
ταί μού ἐστε, | καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ 32
ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ἀπεκρίθησαν πρὸς 33 Mt. 3, 9. Neh. 9, 36.
αὐτόν Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδου-
λεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι Ἐλεύθεροι
γενήσεσθε; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν 34 Ro. 6, 16. 20. 1 Jn. 3, 8.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν
δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας. ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει 35 Gal. 4, 30.
ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν
αἰῶνα. ἐὰν οὖν ὁ Υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως 36 Ro. 6, 18. 22.
ἐλεύθεροι ἔσεσθε. οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ 37
ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ
ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ἃ ἐγὼ ἑώρακα παρὰ τῷ 38
Πατρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ
πατρὸς ποιεῖτε. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ 39 Mt. 3, 9.
Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστιν. λέγει αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἐστε, τὰ ἔργα τοῦ
Ἀβραὰμ ποιεῖτε· νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, 40
ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν

---

26 λαλω] λεγω 28 ουν αυτοις | (R[m1] ἐγὼ εἰμί, SR[m2] ἐγώ εἰμι·) | πατηρ μου 29 μον. ο πατηρ 33 απεκρ. αυτω 38 α εγω] εγω ο | πατρι μου | α ηκ.] ο εωρακατε | R[m] του Πατρος S τω πατρι υμων 39 ειπον | ητε | R[t] εποιειτε S εποιειτε αν

ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ
Gn. 3, 15. Dt. 23. 2 Lxx. 41 ἐποίησεν. ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς
ὑμῶν. εἶπαν αὐτῷ Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐκ ἐγεν-
1 Jn. 5, 1. 42 νήθημεν, ἕνα Πατέρα ἔχομεν τὸν Θεόν. εἶπεν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Εἰ ὁ Θεὸς Πατὴρ ὑμῶν ἦν,
ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον
καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ'
12, 39. Mt.12,34. Ro.8,7. 43 ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν
ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν
1 Jn. 3, 8–10. Gn. 3, 4. 2 P. 2, 4. 44 λόγον τὸν ἐμόν. ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ δια-
βόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν
θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ'
ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἕστηκεν, ὅτι οὐκ
ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος,
ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ
Lk. 22, 67. 45 πατὴρ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω,
2 Co. 5, 21. 1 P. 2, 22. 46 οὐ πιστεύετέ μοι. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ
ἁμαρτίας; εἰ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ
18, 37. 1 Jn. 4, 6. 47 πιστεύετέ μοι; ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ
Θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι
7, 20. Mk. 3, 21 s. 48 ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ. Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι
καὶ εἶπαν αὐτῷ Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι
49 Σαμαρείτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν
5, 41. 50 Πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. ἐγὼ δὲ οὐ
ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων.
5, 24; 6, 40. 47; 11, 25. 51 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν ἐμὸν λόγον
τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.
Mk. 9, 1. 52 εἶπαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι
δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προ-

---

41 ειπον ουν αυτ. | ου γεγεννημεθα 42 ειπ. ουν 44 — του 1° | SR^m ουχ ἕστ. R^t ουκ ἕστ. 46 ει δε 48 Απεκρ. ουν | ειπον 51 τ. λογ. τον εμον 52 ειπον ουν αυτ.

φῆται, καὶ σὺ λέγεις Ἐάν τις τὸν λόγον μου
τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα.
μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, 53 4, 12.
ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον·
τίνα σεαυτὸν ποιεῖς; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἐὰν 54
ἐγὼ δοξάσω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν·
ἔστιν ὁ Πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς
λέγετε ὅτι Θεὸς ἡμῶν ἐστιν, καὶ οὐκ ἐγνώκατε 55 7, 28.
αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. κἂν εἴπω ὅτι οὐκ
οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῖν ψεύστης· ἀλλὰ
οἶδα αὐτὸν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. Ἀβραὰμ 56
ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν
τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. εἶπαν οὖν οἱ 57
Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις
καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας; εἶπεν αὐτοῖς Ἰησοῦς 58
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι
ἐγὼ εἰμί. ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' 59 10, 31.
αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ
ἱεροῦ.

Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ 9 Ac. 3, 2; 14, 8.
γενετῆς. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 2 Lk. 13, 2. Ex. 20, 5.
λέγοντες Ῥαββεί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ
γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; ἀπεκρίθη 3 11, 4.
Ἰησοῦς Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς
αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν
αὐτῷ. ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμ- 4 5, 17. 20; 11, 9.
ψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νὺξ ὅτε
οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ 5 8, 12; 12, 35.

---

52 *γευσεται* 53 *συ ποι.* 54 *δοξαζω* | *ἡμ.*] *υμων* 55 *και εαν* | *υμων, ψ.* | *αλλ* 57 *ειπον* 58 *ο Ιησ.* | *ἐγώ εἰμι* 59 SR^{m} *ιερου,* (R^{m} + *και*) *διελθων δια μεσου αυτων* (R^{m} + *επορευετο*)· *και παρηγεν ουτω(s).*

IX, 3 *ο Ιησ.* 4 *ημ.*] *εμε*

Mk. 8, 23. 6 ῶ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν
χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ
ἐπέθηκεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς,
7 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμ-
βήθραν τοῦ Σιλωάμ (ὃ ἑρμηνεύεται Ἀπεσταλ-
μένος). ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν
8 βλέπων. Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες
αὐτὸν τὸ πρότερον, ὅτι προσαίτης ἦν, ἔλεγον
Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν;
9 | ἄλλοι ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν· ἄλλοι ἔλεγον
Οὐχί, ἀλλὰ ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος ἔλεγεν
10 ὅτι Ἐγώ εἰμι. ἔλεγον οὖν αὐτῷ Πῶς οὖν ἠνεῴ-
11 χθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος Ὁ
ἄνθρωπος ὁ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν
καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶπέν
μοι ὅτι Ὕπαγε εἰς τὸν Σιλωὰμ καὶ νίψαι·
12 ἀπελθὼν οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. καὶ
εἶπαν αὐτῷ Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει Οὐκ
13 οἶδα. Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους,
5, 9. 14 τόν ποτε τυφλόν. ἦν δὲ σάββατον ἐν ᾗ ἡμέρᾳ
τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ
15 τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ
οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς
Πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ
31, 33. 7, 43. 8, 2. 16 ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φα-
ρισαίων τινές Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ Θεοῦ ὁ
ἄνθρωπος, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι
ἔλεγον Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοι-

---

6 SR επεχρισε(ν) | — αυτου | οφθ. του τυφλου 8 προσαιτ.] τυφλος 9 ελεγ. Ουχι, αλλα (R αλλ')] δε, Οτι 10 Πως ανεωχθησαν 11 εκ. και ειπεν | — ο 1° 2° | — οτι | εις την κολυμβηθραν του Σ. | ουν] δε 12 ειπον ουν αυτ. 14 σαββ., οτε τον 15 επι τ. οφθ. μου 16 Ουτ. ο ανθρ. ουκ εστ. παρα του Θεου | R αλλοι δε

αὗτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς.
λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν Τί σὺ λέγεις περὶ 17 4, 19.
αὐτοῦ, ὅτι ἠνέῳξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ
εἶπεν ὅτι Προφήτης ἐστίν. οὐκ ἐπίστευσαν 18
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦν τυφλὸς καὶ
ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ
τοῦ ἀναβλέψαντος ¹ καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέ- 19
γοντες Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε
ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι;
ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν 20
Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι
τυφλὸς ἐγεννήθη· πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἴ- 21
δαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς
οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει,
αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. ταῦτα εἶπαν οἱ 22 7, 13; 12, 42. 16, 2.
γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη
γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν
ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται.
διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι Ἡλικίαν 23
ἔχει, αὐτὸν ἐπερωτήσατε. Ἐφώνησαν οὖν τὸν 24 Jos. 7 19.
ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπαν
αὐτῷ Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι
οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἁμαρτωλός ἐστιν. ἀπεκρίθη 25
οὖν ἐκεῖνος Εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν οὐκ οἶδα· ἓν
οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. εἶπαν οὖν 26
αὐτῷ Τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς
ὀφθαλμούς; ἀπεκρίθη αὐτοῖς Εἶπον ὑμῖν ἤδη 27
καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ
καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; καὶ 28

---

17 — ουν | Συ τι | ηνοιξε 18 τυφλ. ην 19 αρτι βλ. 20 SR — ουν | αυτοις οι | ειπον 21 αυτος ηλ. εχ.· αυτ. ερωτ., | αὑτοῦ 22 ειπον 23 ειπον | ερωτησατε 24 εκ δευτ. τ. ανθρ. | ειπον | ο ανθρ. ουτ. 25 εκ. και ειπεν 26 ειπον δε αυτ. παλιν

ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν Σὺ μαθητὴς εἶ
ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμὲν μαθηταί·
29 ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωϋσεῖ λελάληκεν ὁ Θεός,
30 τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. ἀπεκρίθη ὁ
ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἐν τούτῳ γὰρ τὸ
θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν
Is. 1, 15. Pr. 15, 29. Ac. 10, 35. 31 ἐστίν, καὶ ἤνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. οἴδαμεν
ὅτι ὁ Θεὸς ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις
θεοσεβὴς ᾖ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου
32 ἀκούει. ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἠνέῳξέν
16 33 τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου· εἰ μὴ ἦν
2. Ps. 51, 5. 34 οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. ἀπε-
κρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ Ἐν ἁμαρτίαις σὺ
ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ
35 ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. Ἤκουσεν Ἰησοῦς ὅτι
ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὑρὼν αὐτὸν εἶπεν Σὺ
36 πιστεύεις εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ἀπεκρίθη
ἐκεῖνος καὶ εἶπεν Καὶ τίς ἐστιν, Κύριε, ἵνα πι-
4, 26. 10, 25. 37 στεύσω εἰς αὐτόν; εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Καὶ
ἑώρακας αὐτὸν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός
38 ἐστιν. ὁ δὲ ἔφη Πιστεύω, Κύριε· καὶ προσεκύ-
Mt. 13, 11–15. 39 νησεν αὐτῷ. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Εἰς κρίμα ἐγὼ
εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέπον-
τες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.
Mt. 23, 26; 15, 14. 40 ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ' αὐτοῦ
ὄντες, καὶ εἶπαν αὐτῷ Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί
Pr. 26, 12. 41 ἐσμεν; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Εἰ τυφλοὶ ἦτε,
οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι Βλέ-
10 πομεν· ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει. Ἀμὴν ἀμὴν

---

28 ελοιδ. ουν | ειπον | ει μαθ. 29 Μωση 30 Εν γαρ τουτω θαυμ. | ανεωξε 31 οιδ. δε | αμ. ο Θεος 32 ηνοιξε 34 ειπον 35 ο Ιησ. | ειπ. αυτω | ανθρ.] SR[t] Θεου 36 – Και (2°) 37 ειπε δε 40 και ηκ. | οντ. μετ αυτ. | ειπον 41 η ουν αμ.

λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς
τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλ-
λαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶν καὶ λῃστής· ὁ δὲ 2
εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμήν ἐστιν τῶν
προβάτων. τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ 3
πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια
πρόβατα φωνεῖ κατ᾽ ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά.
ὅταν τὰ ἴδια πάντα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν 4
πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι
οἴδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ· ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ 5 27.
ἀκολουθήσουσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ᾽ αὐτοῦ, ὅτι
οὐκ οἴδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. Ταύτην 6 16, 25.
τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ
οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς. Εἶπεν 7 Ps. 118, 20. 14, 6.
οὖν πάλιν ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι Mt. 7, 13. 14.
ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. πάντες ὅσοι 8 Jer. 23, 1. 2.
ἦλθον πρὸ ἐμοῦ κλέπται εἰσὶν καὶ λῃσταί· ἀλλ᾽
οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. ἐγώ εἰμι ἡ 9 Ps. 118, 20. 14, 6. 1 Co. 3, 15.
θύρα· δι᾽ ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ
εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὑρήσει.
ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ 10
καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ
περισσὸν ἔχωσιν. ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. 11 Ps. 23, 1. Lk. 15, 4–7.
ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ
τῶν προβάτων· ὁ μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, 12 Is. 40, 11. Ezk. 34, 11–23; 37, 24.
οὗ οὐκ ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον 15, 13.
ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει,— Mt. 10, 16. Ac. 20, 29.
καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει·— ¦ ὅτι 13 Tit. 1, 11. 1 P. 5, 2. 3.
μισθωτός ἐστιν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προ-

X, 3 φων.] καλει 4 και οταν | παντα] προβατα 5 ακολουθησωσιν 7 SR παλ. αυτοις | R – οτι 8 προ εμ. ηλθ. 12 μισθ. δε | εστι] εισι 12.13 σκορπ. τα προβατα. ο δε μισθωτος φευγει, οτι

2 Ti. 2, 19. 14 βάτων. ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω
Mt. 11, 27. 15 τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκουσί με τὰ ἐμά, καθὼς γινώ-
σκει με ὁ Πατὴρ κἀγὼ γινώσκω τὸν Πατέρα,
καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.
Ezk. 37, 24; 34, 23. 11, 52. 1 P. 2, 25. Eph. 4, 5. 16 καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς
ταύτης· κἀκεῖνα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς
μου ἀκούσουσιν, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς
Ph. 2, 8. 9. 17 ποιμήν. διὰ τοῦτό με ὁ Πατὴρ ἀγαπᾷ ὅτι ἐγὼ
τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν.
5, 26. 19, 11. 18 οὐδεὶς ἦρεν αὐτὴν ἀπ᾽ ἐμοῦ, ἀλλ᾽ ἐγὼ τίθημι
αὐτὴν ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν,
καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην
τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ Πατρός μου.
7, 43; 9, 16. 19 Σχίσμα πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ
7, 20; 8, 48. Mk. 3, 21 s. 20 τοὺς λόγους τούτους. ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ
αὐτῶν Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ
21 ἀκούετε; ἄλλοι ἔλεγον Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ
ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται
τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοῖξαι;
1 Mc. 4, 59. 22 Ἐγένετο τότε τὰ ἐνκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσο-
Ac. 3, 11; 5, 12. 23 λύμοις· χειμὼν ἦν· | καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς
24 ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶνος. ἐκύκλω-
Lk. 22, 67. σαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ Ἕως
πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός,
4, 26; 5, 36. 25 εἰπὸν ἡμῖν παρρησίᾳ. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
9, 37. Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ
ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρός μου, ταῦτα μαρ-
6, 64; 8, 45. 26 τυρεῖ περὶ ἐμοῦ· ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ὅτι
3. 4. 8, 47. 27 οὐκ ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν. τὰ πρό-

---

14 *εμα, και γινωσκομαι υπο των εμων.* 16 *με δει* | R[t] *γενησονται* 17 *ο πατ. με* 18 SR[t] *αιρει* 19 *ουν παλ.* 21 *ανοιγειν* 22 *τοτε*] SR[t] *δε* | *, και χ.* 23 *Σολομωντος* 24 *ειπε* 26 *αλλ* | *οτι ουκ*] *ου γαρ* | *εμων, καθως ειπον υμιν*

βατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούουσιν, κἀγὼ
γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, ¦ κἀγὼ 28 5, 28. 6, 39. 17, 12; 18, 9.
δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται
εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς
χειρός μου. ὁ Πατήρ μου ὃ δέδωκέν μοι πάντων 29
μεῖζόν ἐστιν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς
χειρὸς τοῦ Πατρός. ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἕν ἐσμεν. 30
Ἐβάστασαν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθά- 31 8, 59.
σωσιν αὐτόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Πολλὰ 32
ἔργα ἔδειξα ὑμῖν καλὰ ἐκ τοῦ Πατρός· διὰ ποῖον
αὐτῶν ἔργον ἐμὲ λιθάζετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ 33 5, 18. Mt. 26, 65.
Ἰουδαῖοι Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε
ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν
ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς 34 Ps. 82, 6.
Οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν ὅτι
Ἐγὼ εἶπα Θεοί ἐστε; *εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς* 35 Mt. 5, 17 18.
πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύνα-
ται λυθῆναι ἡ γραφή, ὃν ὁ Πατὴρ ἡγίασεν καὶ 36 5, 17–20
ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὑμεῖς λέγετε ὅτι
Βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι; ¦ εἰ 37
οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ Πατρός μου, μὴ πιστεύετέ
μοι· εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς 38
ἔργοις πιστεύετε, ἵνα γνῶτε καὶ γινώσκητε ὅτι
ἐν ἐμοὶ ὁ Πατὴρ κἀγὼ ἐν τῷ Πατρί. Ἐζήτουν 39 8, 59. Lk. 4, 30.
οὖν αὐτὸν πάλιν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς
χειρὸς αὐτῶν.

Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς 40 1, 28.
τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάνης τὸ πρῶτον βαπτίζων,

---

27 *ακουει* 28 *ζω. αι. διδ. αυτ.* 29 *ὃ*] SR^t *ος* | SR^t *μειζων παντων* | *πατρ. μου* 31 *ουν παλ.* 32 *καλ. εργ. εδ. υμ.* | *πατρ. μου* | *λιθ. με* 33 *Ιουδ. λεγοντες* 34 – *οτι* 38 *εργ. πιστευσατε* | *γιν.*] *πιστευσητε* | *τω Πατρι*] *αυτω* 39 R – *ουν* | *παλ. αυτ.*

41 καὶ ἔμενεν ἐκεῖ. καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν
καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάνης μὲν σημεῖον ἐποίησεν
οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάνης περὶ τούτου
8, 30. 42 ἀληθῆ ἦν. καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν
ἐκεῖ.
Lk. 10, 38. 39. 11 Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας,
ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς
12, 3. 2 αὐτῆς. ἦν δὲ Μαριὰμ ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον
μύρῳ καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν
3 αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. ἀπέ-
στειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι
9, 3. 4 Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς
θάνατον ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα
5 δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. ἠγάπα δὲ
ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς
6 καὶ τὸν Λάζαρον. ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ,
7 τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας· ἔπειτα
μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς Ἄγωμεν εἰς τὴν
8, 59; 10, 31. 8 Ἰουδαίαν πάλιν. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί
Ῥαββεί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι,
9, 4. 5. 1 Jn. 2, 10. 9 καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Οὐχὶ
δώδεκα ὧραί εἰσιν τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ
ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ
12, 35. 1 Jn. 2, 11. 10 κόσμου τούτου βλέπει· ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν
τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν
Mt. 9, 24. Lk. 8, 52. 11 αὐτῷ. ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς
Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύο-
12 μαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. εἶπαν οὖν οἱ μαθηταὶ
13 αὐτῷ Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. εἰρήκει
δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ

---

40 εμεινεν 42 επιστ. πολλ. εκ. εις αυτ.
XI, 2 Μαρια (it. 20.32) 9 ο Ιησ. | εισ. ωραι
12 ειπον | S οι μαθ. αυτου R αυτω οι μαθ.

ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει.
τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ Λάζα- 14
ρος ἀπέθανεν, | καὶ χαίρω δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα πιστεύ- 15
σητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς
αὐτόν. εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος 16 Mk. 10, 39; 14, 31.
τοῖς συνμαθηταῖς Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθά-
νωμεν μετ᾽ αὐτοῦ. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς 17
εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἤδη ἡμέρας ἔχοντα ἐν τῷ
μνημείῳ. ἦν δὲ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύ- 18
μων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. πολλοὶ δὲ ἐκ 19
τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὴν Μάρθαν
καὶ Μαριάμ, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ
ἀδελφοῦ. ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς 20
ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαριὰμ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ
ἐκαθέζετο. εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς Ἰησοῦν 21 3. 32.
Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου.
καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεὸν δώσει 22
σοι ὁ Θεός. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Ἀναστήσεται 23
ὁ ἀδελφός σου. λέγει αὐτῷ ἡ Μάρθα Οἶδα ὅτι 24 5. 29; 6. 40. Lk. 14, 14.
ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ
ἡμέρᾳ. εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνά- 25
στασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἂν ἀπο-
θάνῃ ζήσεται, καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς 26 5, 24; 8, 51.
ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύεις
τοῦτο; | λέγει αὐτῷ Ναί, Κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα 27 6, 69.
ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ εἰς τὸν
κόσμον ἐρχόμενος. καὶ τοῦτο εἰποῦσα ἀπῆλθεν 28
καὶ ἐφώνησεν Μαριὰμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρᾳ
εἰποῦσα Ὁ Διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε.

---

15 αλλ 17 ημ. ηδη 18 η Βηθ. 19 και πολλοι εκ | πρ. τας περι Μ. | Μαριαν (it. 28.31.45) | αδελφ. αυτων 20 ο Ιησ. 21 τον Ιησ. | ο αδ. μου ουκ αν ετεθνηκει 22 αλλα και 24 — η 28 ταυτα | (SR[t] λαθρα, R[m] , λαθρα)

29 ἐκείνη δὲ ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ καὶ ἤρχετο
20. 30 πρὸς αὐτόν· οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν
κώμην, ἀλλ᾽ ἦν ἔτι ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν
31 αὐτῷ ἡ Μάρθα. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ᾽
αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν,
ἰδόντες τὴν Μαριὰμ ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ
ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, δόξαντες ὅτι ὑπάγει
21. 32 εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ἡ οὖν Μαριὰμ
ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπεσεν
αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας, λέγουσα αὐτῷ Κύριε,
εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἄν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός.
18, 21. 33 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς
συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβρι-
34 μήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, καὶ
εἶπεν Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ
Lk. 19, 41. 35 Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς.
36 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν.
37 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν Οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ
ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα
Mt. 27, 60. 38 καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβρι-
μώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ
20, 1. 39 σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ᾽ αὐτῷ. λέγει ὁ
Ἰησοῦς Ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ
τοῦ τετελευτηκότος Μάρθα Κύριε, ἤδη ὄζει·
4. 23. 25. 26. 40 τεταρταῖος γάρ ἐστιν. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς
Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὄψῃ τὴν δόξαν
41 τοῦ Θεοῦ; | ἦραν οὖν τὸν λίθον. ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἦρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν Πάτερ, εὐ-
12, 30. 42 χαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι
πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν

---

29 — δε | R ηγερθη | ερχεται 30 — ετι 31 δοξ.] λεγοντες 32 ο Ιησ. | επ. εις τ. π. αυτου | απεθ. μου 37 ειπον | ηδυνατο 39 τεθνηκοτος 40 οψει 41 λιθον, ου ην ο τεθνηκως κειμενος

περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με
ἀπέστειλας. καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ 43
ἐκραύγασεν Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. ἐξῆλθεν ὁ 44
τεθνηκὼς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας
κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο.
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε
αὐτὸν ὑπάγειν.

Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες 45 **45–53:** Lk. 16, 31. 10, 42; 12, 42
πρὸς τὴν Μαριὰμ καὶ θεασάμενοι ὃ ἐποίησεν,
ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον 46
πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν
Ἰησοῦς. Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ 47
Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον Τί ποιοῦμεν,
ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; ἐὰν 48
ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς
αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν
ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. εἷς δέ τις 49
ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ
ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν,
οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμφέρει ὑμῖν ἵνα εἷς ἄν- 50 18, 14.
θρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ
ἔθνος ἀπόληται. τοῦτο δὲ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, 51 Gn. 50, 20. Ex. 28, 30. Nu. 27, 21.
ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφή-
τευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ
τοῦ ἔθνους, ¦ καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ᾽ 52 10, 16. 1 Jn. 2, 2. Mt. 12, 30.
ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα
συναγάγῃ εἰς ἕν. ἀπ᾽ ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας 53
ἐβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

Ὁ οὖν Ἰησοῦς οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει 54
ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν

---

44 και εξηλθ. | —αυτον 2° 45 ο] SR^m α | εποι. ο Ιησ. 46 ειπον | ο Ιησ. 47 (SR ποιουμεν;...σημ. ποιει.) 50 διαλογιζεσθε | ημιν 51 προεφητευσεν | ο Ιησ. 53 συνεβουλευσαντο 54 Ο ουν Ι.] Ι. ουν

χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην
2 Ch. 30, 17. Mk. 10, 32. Ac. 21, 24. 26. 55 πόλιν, κἀκεῖ ἔμεινεν μετὰ τῶν μαθητῶν. ἦν δὲ
ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν
πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ
56 πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. ἐζήτουν οὖν τὸν
Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ᾽ ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ
ἑστηκότες Τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς
57 τὴν ἑορτήν; δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι ἐντολὰς ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστιν
1–8: μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.
Mt. 26, 6–13. Mk. 14, 3–9. 12 Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα
11, 1. 43. ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν
Lk. 10, 40. 2 ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦς. ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον
ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν
Lk. 7, 38. 3 ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ· ἡ οὖν Μαριὰμ
λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυ-
τίμου ἤλειψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν
ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία
4 ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει δὲ
Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ
5 μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι Διὰ τί τοῦτο τὸ
μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη
Lk. 8, 3. 6 πτωχοῖς; εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν
ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ᾽ ὅτι κλέπτης ἦν καὶ τὸ γλωσ-
7 σόκομον ἔχων τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. εἶπεν
οὖν ὁ Ἰησοῦς Ἄφες αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν
Dt. 15, 11. 8 τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό· τοὺς πτωχοὺς
γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε
9 ἔχετε. Ἔγνω οὖν ὁ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων

---

54 διετριβε | μαθ. αυτου 56 (υμιν,) 57 δε και | εντολην

XII, 1 Λαζ. ο τεθνηκως | – Ιησους 2° 2 – εκ | συνανακειμενων αυτω 3 Μαρια 4 λεγ. ουν εις εκ τ. μ. αυτ., Ιουδ. Σιμωνος Ισκαρ. 6 ειχε, και τα 7 (R[t] αυτὴν SR[m] αυτήν·) | – ινα | τετηρηκεν αυτο 9 – ο

ὅτι ἐκεῖ ἐστιν, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον,
ἀλλ᾽ ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ
νεκρῶν. ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ 10
τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι᾽ αὐτὸν 11
ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν
Ἰησοῦν.

Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν 12 **12–19:** Mt. 21, 1–11. Mk. 11, 1–10. Lk. 19, 29–40.
ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱερο-
σόλυμα, ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον 13 Ps. 118, 25. 26.
εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἐκραύγαζον

Ὡσαννά,
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου,
καὶ ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.

εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ᾽ αὐτό, 14 Zec. 9, 9.
καθώς ἐστιν γεγραμμένον

Μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών· 15
ἰδοὺ ὁ Βασιλεύς σου ἔρχεται,
καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.

Ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶτον, 16 7, 39.
ἀλλ᾽ ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι
ταῦτα ἦν ἐπ᾽ αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν
αὐτῷ. Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ᾽ αὐτοῦ 17
ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ
ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. διὰ τοῦτο καὶ ὑπήν- 18
τησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν
πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπαν 19 11, 48.
πρὸς ἑαυτούς Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν·
ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

Ἦσαν δὲ Ἕλληνές τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων 20 7, 35. 11, 55.
ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· οὗτοι οὖν προσ- 21 1, 44. Lk. 19, 3; 23, 8.
ῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας,

---

12 SR[t] – ο 1° | ο Ιησ. 13 *εκραζον* | – *και* 3°
15 *θυγατερ* 16 *δε ουκ* | *οι μαθ. αυτου* | ο Ιησ.
18 *ηκουσε* 19 *ειπον* | (*ουδεν;*) 20 *τινες* Ελλ.

καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες Κύριε, θέλομεν τὸν
22 Ἰησοῦν ἰδεῖν. ἔρχεται ὁ Φίλιππος καὶ λέγει τῷ
Ἀνδρέᾳ· ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέ-
23 γουσιν τῷ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται
αὐτοῖς λέγων Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ
Ro. 14, 9. 1 Co. 15, 36. 24 Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν
μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀπο-
θάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν
Mt. 10, 39. Lk. 14, 26; 17, 33. 25 καρπὸν φέρει. ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολ-
λύει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ
κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν.
14, 3; 17, 24. 26 ἐὰν ἐμοί τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθείτω, καὶ ὅπου
εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· ἐάν
Ps. 6, 3; 42, 5. Mt. 26, 38. 27 τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ Πατήρ. νῦν ἡ
ψυχή μου τετάρακται, καὶ τί εἴπω; Πάτερ, σῶσόν
με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον
1, 51. 5, 37. Mt. 3, 17; 17, 5. 28 εἰς τὴν ὥραν ταύτην. Πάτερ, δόξασόν σου τὸ
ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ Καὶ
Lk. 22, 43. 29 ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς
καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι
11, 42. 30 ἔλεγον Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν Οὐ δι' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν
14, 30; 16, 11. Lk. 10, 18. 31 ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τού-
του· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθή-
8, 28. 32 σεται ἔξω· κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας
33 ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων
Ps. 110, 4. Is. 9, 7. Dn. 7, 14. 34 ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. ἀπεκρίθη
οὖν αὐτῷ ὁ ὄχλος Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου
ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις
σὺ ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς

---

22 — ο | Ανδρεα· και παλιν Α. κ. Φ. λεγ. 23 απεκρινατο 25 απολεσει 26 διακ. τις | και εαν τις 27 (R^m ταυτης;) 30 ο Ιησ. | αυτη η φων. 34 — ουν | συ λεγ.

ἐστιν οὗτος ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; εἶπεν οὖν αὐ- 35 8, 12; 9, 5. 11, 10.
τοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν
ἐστιν. περιπατεῖτε ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ
σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ
σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. ὡς τὸ φῶς ἔχετε, 36 Eph. 5, 8. Mt. 23, 39.
πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.
Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη
ἀπ᾽ αὐτῶν. Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιη- 37
κότος ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν,
ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ ὃν 38 Is. 53, 1. Ro. 10, 16.
εἶπεν **Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ**
βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; διὰ τοῦτο οὐκ 39 Is. 6, 9. 10. Mt. 13, 14. 15.
ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας | **Τε-** 40
τύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπώρωσεν
αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ στραφῶσιν, καὶ ἰάσομαι
αὐτούς. ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν 41 Is. 6, 1.
αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. ὅμως μέντοι 42 7, 48; 9, 22.
καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν,
ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ
ἀποσυνάγωγοι γένωνται· ἠγάπησαν γὰρ τὴν 43 5, 44.
δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ
Θεοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν Ὁ πιστεύων 44 Mt. 10, 40.
εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά
με, καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. 45 14, 9.
ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ 46 35. 8, 12.
πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. καὶ 47 3, 17. 8, 15. Lk. 9, 56.
ἐάν τίς μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ,
ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν
κόσμον, ἀλλ᾽ ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ὁ ἀθετῶν 48 He. 4, 12. Rev. 19, 15.
ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν

---

35 εν υμ.] μεθ υμων | εως 36 εως | ο Ιησ. 40 πεπωρωκεν | επιστραφωσι | ιασωμαι 41 οτε 44 αλλ 47 φυλ.] πιστευση

κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος
49 κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ὅτι ἐγὼ ἐξ
ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με Πατὴρ
αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκεν τί εἴπω καὶ τί λαλήσω.
8, 26, 28. 50 καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν.
ἃ οὖν ἐγὼ λαλῶ, καθὼς εἴρηκέν μοι ὁ Πατήρ,
οὕτως λαλῶ.

7, 30; 8, 20. 15, 13. Gal. 2, 20. 1 Jn. 3, 16. 13 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς
ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου
τούτου πρὸς τὸν Πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους
τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς.
Lk. 22, 3. 2 καὶ δείπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβλη-
κότος εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας
3, 35. 16, 28. 17, 2. 3 Σίμωνος Ἰσκαριώτης, εἰδὼς ὅτι πάντα ἔδωκεν
αὐτῷ ὁ Πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ
Mt. 11, 29; 20, 28. Lk. 12, 37. 4 ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει, ἐγείρεται ἐκ
τοῦ δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν
5 λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν· εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς
τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν
μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσ-
1 P. 5, 3. 6 μένος. ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· λέγει
7 αὐτῷ Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ἀπ-
εκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ Ὃ ἐγὼ ποιῶ σὺ
12. 8 οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. λέγει
αὐτῷ Πέτρος Οὐ μὴ νίψῃς μου τοὺς πόδας εἰς
τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ Ἐὰν μὴ νίψω
9 σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. λέγει αὐτῷ Σίμων
Πέτρος Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ
15, 3. 10 καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. λέγει αὐτῷ

---

49 εδωκε 50 λαλω εγω
XIII, 1 εληλυθεν 2 γενομενου | καρδ. Ιουδα Σιμ. Ισκαριωτου ινα αυτ. παραδω 3 ειδ. ο Ιησους | δεδωκεν 6 και λεγ. αυτ. εκεινος 8 τ. ποδ. μου | αυτ. ο Ιησ.

Ἰησοῦς Ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρείαν εἰ μὴ τοὺς
πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ
ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. ᾔδει γὰρ 11 6, 64. 70. 71.
τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι Οὐχὶ
πάντες καθαροί ἐστε. Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς 12
πόδας αὐτῶν καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ
ἀνέπεσεν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς Γινώσκετε τί πε-
ποίηκα ὑμῖν; ὑμεῖς φωνεῖτέ με Ὁ Διδάσκαλος 13 Mt. 23, 8. 10.
καὶ ὁ Κύριος, καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. εἰ 14 Lk. 22, 27. 1 Ti. 5, 10.
οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ Κύριος καὶ ὁ
Διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν
τοὺς πόδας· ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν ἵνα καθὼς 15 Ph. 2, 5. Col. 3, 13. 1 P. 2, 21.
ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ἀμὴν ἀμὴν 16 Mt. 10, 24.
λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου
αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος
αὐτόν. εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν 17 Mt. 7, 24. Ja. 1, 25.
ποιῆτε αὐτά. οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ 18 Ps. 41, 9.
οἶδα τίνας ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πλη-
ρωθῇ **Ὁ τρώγων μου τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ
τὴν πτέρναν αὐτοῦ.** ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ 19 14, 29.
γενέσθαι, ἵνα πιστεύητε ὅταν γένηται ὅτι ἐγώ
εἰμι. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἄν 20 Mt. 10, 40.
τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων
λαμβάνει τὸν πέμψαντά με. Ταῦτα εἰπὼν 21 21–30: Mt. 26, 21–25. Mk. 14, 18–21. Lk. 22, 21–23.
Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν
καὶ εἶπεν Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ 12, 27.
ὑμῶν παραδώσει με. ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους οἱ 22
μαθηταὶ ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. ἦν ἀνα- 23 19, 26; 20, 2. 21, 7. 20.
κείμενος εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ

---

10 ο Ιησ. | ου χρ. εχει | ει μη] ἢ | Rᵐ – ει μη τ. ποδ.
11 – οτι 12 αυτου, αναπεσων 13 και Ο κ.
15 R δεδωκα 18 τινας] ους | μου] SRᵐ μετ εμου
19 οταν γεν., πιστευσητε (πιστευσ. et R) 20 εαν
21 ο Ιησ. 22 εβλ. ουν 23 ην δε | – εκ

24 τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· νεύει οὖν τούτῳ
Σίμων Πέτρος καὶ λέγει αὐτῷ Εἰπὲ τίς ἐστιν
25 περὶ οὗ λέγει. ἀναπεσὼν ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ
στῆθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ Κύριε, τίς ἐστιν;
26 ἀποκρίνεται οὖν ὁ Ἰησοῦς Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ
βάψω τὸ ψωμίον καὶ δώσω αὐτῷ. βάψας οὖν τὸ
ψωμίον λαμβάνει καὶ δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος
2. 27 Ἰσκαριώτου. καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν
εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ Ἰησοῦς
28 Ὃ ποιεῖς ποίησον τάχιον. τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω
12, 6. 29 τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ· τινὲς γὰρ
ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν Ἰούδας, ὅτι
λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν
30 εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. λαβὼν
οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ἐξῆλθεν εὐθύς· ἦν δὲ νύξ.
31 Ὅτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει Ἰησοῦς Νῦν ἐδο-
ξάσθη ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη
12, 23; 17, 1–5. 32 ἐν αὐτῷ· εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς
δοξάσει αὐτὸν ἐν αὐτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν.
7, 33. 8, 21. 33 τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι· ζητήσετέ με,
καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ὅπου ἐγὼ
ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω
15, 12. 13. 17. 1 Jn. 2, 8. 10. 34 ἄρτι. ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε
ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς
35 ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες
ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν
36–38: Mt. 26, 33–35. Mk. 14, 29–31. Lk. 22, 31–34. 36 ἀλλήλοις. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος Κύριε,
ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ὅπου ὑπάγω

---

24 και...εστιν] πυθεσθαι τις αν ειη 25 επιπεσων δε εκ. επι 26 — ουν | βαψας το ψ. επιδωσω. και εμβαψας το ψ., διδ. | Ισκαριωτη 27 ο Ιησ. 29 ο Ιουδ. | ο Ιησ. 30 ευθεως εξηλθ. 31 ο Ιησ. 32 R — ει ο Θεος εδ. εν αυτω | αυτω 2°] εαυτω 33 υπαγω εγω 36 απεκρ. αυτω ο Ιησ.

οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσεις 7, 34. 21, 18. 19.
δὲ ὕστερον. λέγει αὐτῷ Πέτρος Κύριε, διὰ τί 37
οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχήν
μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. ἀποκρίνεται Ἰησοῦς Τὴν 38
ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω
σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ἀρνήσῃ με
τρίς. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πι- 14 27. Mk. 11, 22.
στεύετε εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ἐν 2
τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ
δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· ὅτι πορεύομαι ἑτοιμάσαι
τόπον ὑμῖν· καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω 3 12, 26; 17, 24.
τόπον ὑμῖν, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι
ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς
ἦτε. καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδόν. 4
Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς Κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ 5
ὑπάγεις· πῶς οἴδαμεν τὴν ὁδόν; ¦ λέγει αὐτῷ 6 He. 10, 20. Mt. 11, 27.
Ἰησοῦς Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ 11, 25. Ro. 5, 1. 2.
ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα εἰ μὴ
δι᾽ ἐμοῦ. εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν Πατέρα μου 7
ἂν ᾔδειτε. ἀπ᾽ ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἑωρά-
κατε. Λέγει αὐτῷ Φίλιππος Κύριε, δεῖξον ἡμῖν 8
τὸν Πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. λέγει αὐτῷ ὁ 9 12, 45. He. 1, 3. Mt. 17, 17.
Ἰησοῦς Τοσοῦτον χρόνον μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι καὶ
οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακεν
τὸν Πατέρα· πῶς σὺ λέγεις Δεῖξον ἡμῖν τὸν
Πατέρα; οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ 10 12, 49.
ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λέγω

---

36 *υστ. δε ακολ. μοι* 37 *ο* Π*ετρ.* 38 *απεκριθη αυτω ο* Ι*ησ.* | *φωνησει* | *απαρνηση*

XIV, 2 — *οτι* 3 *υμ. τοπ.* 4 SR[m] *οιδ., και την οδ. οιδατε* 5 *και πως δυναμεθα την οδ. ειδεναι;* 6 *ο* Ι*ησ.* 7 *αν ηδ.*] *εγνωκειτε αν· και* | SR *εωρ. αυτον* 9 *και πως* 10 *λεγ.*] *λαλω*

ὑμῖν ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ Πατὴρ ἐν ἐμοὶ
20. 10. 25. 38. 11 μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ. πιστεύετέ μοι ὅτι
ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή,
Mk. 16, 19. 20. 12 διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε. ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ
κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι
15, 7. Mk. 11, 24. 1 Jn. 5, 14. 13 ἐγὼ πρὸς τὸν Πατέρα πορεύομαι· καὶ ὅ τι ἂν
αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα
16, 23. 24. 14 δοξασθῇ ὁ Πατὴρ ἐν τῷ Υἱῷ. ἐάν τι αἰτήσητέ
15, 10. 1 Jn. 5, 3. 15 με ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. Ἐὰν
ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσετε.
26. 15, 26; 16, 7. 1 Jn. 2, 1. 16 κἀγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα καὶ ἄλλον Παράκλητον
16, 13. 7, 39. Mt. 10, 20. Ro. 8, 26. 17 δώσει ὑμῖν ἵνα ᾖ μεθ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ
Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται
λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει· ὑμεῖς
γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ᾽ ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν
18 ἔσται. οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς
16, 16. 19 ὑμᾶς. ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ,
ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσετε.
17, 21–23. 20 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ
2 Co. 3, 18. 1 Jn. 5, 3. 21 Πατρί μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν ὑμῖν. ὁ ἔχων
τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ
ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ
τοῦ Πατρός μου, κἀγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφα-
Ac. 10, 41. 22 νίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ
Ἰσκαριώτης Κύριε, καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν
μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ;
21. 13, 34. Pr. 8, 17. Mt. 18, 20; 28, 20. Eph. 3, 17. 2 Co. 6, 16. 23 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἐάν τις ἀγαπᾷ

---

10 *ο εν εμ. μ., αυτος π.* | *— αυτου* 11 *εμοι εστιν* | **SR** *πιστ. μοι* 12 *πατ. μου πορευομαι.* 14 **SR**[m] *—* *με* | *εγω*]·**R** *τουτο* 15 *τηρησατε* 16 *και εγω* | *η*] *μενη* 17 *γιν. αυτο· υμεις δε* 19 (**SR** *με· οτι*) | (**SR**[t] *ζω, και*) | *ζησεσθε* 21 *και εγω* 22 **SR** *—* *και* 1° 23 *ο Ιησ.*

με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ Πατήρ μου
ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ
μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. ὁ μὴ ἀγαπῶν με 24 7, 16. 1 Jn. 2, 5.
τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν
ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός
με Πατρός. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν 25
μένων· ὁ δὲ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον 26 16. Mt. 10, 19s.
ὃ πέμψει ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος
ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα
ἃ εἶπον ὑμῖν ἐγώ. Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρή- 27 1. 16, 33. Ph. 4, 7.
νην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος
δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν
ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω. ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον 28 3. 18. 6. Lk. 24, 52.
ὑμῖν Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ
με, ἐχάρητε ἂν ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν Πατέρα,
ὅτι ὁ Πατὴρ μείζων μού ἐστιν. καὶ νῦν εἴρηκα 29 13, 19.
ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε.
οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ 30 12, 31. Eph. 2, 2.
τοῦ κόσμου ἄρχων· καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν,
ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν Πατέρα, 31 10, 18. Mt. 26, 46; Mk. 14, 42.
καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ Πατήρ, οὕτως ποιῶ.
Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ Πατήρ 15 Jer. 2, 21. Ps. 80, 8ss. 15. 18. Sir. 24, 17 (23).
μου ὁ γεωργός ἐστιν. πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ 2 Mt. 15, 13.
φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν
φέρον, καθαίρει αὐτὸ ἵνα καρπὸν πλείονα φέρῃ.
ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελά- 3
ληκα ὑμῖν· | μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς 4
τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ
ἐὰν μὴ μένῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν
μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς 5 1 Co. 12, 12. 27. 2 Co. 3, 5.

---

23 *ποιησομεν* 26 — *εγω* 28 (R *αν*,) | *οτι ειπον*, Πορ. | *μου μειζ. μου* 30 *κοσμ. τουτου*
XV, 2 *πλει. καρπ.* 4 *μεινη* | *μεινητε*

τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ,
οὗτος φέρει καρπὸν πολύν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ
Mt. 3, 10; 13, 6. 40. 6 δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ἐὰν μή τις μένῃ ἐν ἐμοί,
ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ
συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ
Mk. 11, 24. 7 καίεται. ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου
ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσασθε, καὶ γενή-
Mt. 5, 16. 8 σεται ὑμῖν. ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ Πατήρ μου,
ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ
9 μαθηταί. καθὼς ἠγάπησέν με ὁ Πατήρ, κἀγὼ
ὑμᾶς ἠγάπησα· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.
14, 15. 8, 29. 1 Jn. 2, 4. 8. 10 ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ
ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τοῦ Πατρός μου τὰς ἐν-
τολὰς τετήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ.
17, 13. 11 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν
13, 34. 1 Jn. 3, 11. Mk. 12, 30. 12 ᾖ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. αὕτη ἐστὶν ἡ
ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγά-
10, 12. 1 Jn. 3, 16. 13 πησα ὑμᾶς. μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει,
ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων
8, 31. Mt. 12, 50; 28, 20. 14 αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μού ἐστε, ἐὰν ποιῆτε ὃ ἐγὼ
15 ἐντέλλομαι ὑμῖν. οὐκέτι λέγω ὑμᾶς δούλους, ὅτι
ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς
δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ
13, 18; 6, 70. 16 Πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. οὐχ ὑμεῖς με ἐξε-
λέξασθε, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα
ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ
ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ, ἵνα ὅ τι ἂν αἰτήσητε τὸν
17 Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δῷ ὑμῖν. ταῦτα ἐν-
7, 7. 1 Jn. 3, 13. 18 τέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Εἰ
ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον

---

6 *μεινη* | *εις πυρ* 7 *αιτησεσθε* 8 R[m] *φερητε*, (SR[t] ·) *και γενησθε* 9 *ηγαπ. υμ.* 10 *τας εντ. τ. πατρ. μου* 11 ᾖ] *μεινη* 14 S *οσα* R ἃ 15 *υμ. λεγω*

ὑμῶν μεμίσηκεν. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος 19 1 Jn. 4, 5. 17, 14 Lk. 6, 22.
ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ
ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου,
διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. μνημονεύετε 20 13, 16. Mt. 10, 24.
τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν Οὐκ ἔστιν δοῦλος
μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ
ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ
τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ἀλλὰ ταῦτα πάντα 21 10, 22. 16, 3. Mt. 5, 11. Mk. 13, 13.
ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ
οἴδασιν τὸν πέμψαντά με. εἰ μὴ ἦλθον καὶ 22
ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ
πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐ-
τῶν. ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν Πατέρα μου μισεῖ. 23 5, 23. 1 Jn. 2, 23. Lk. 10, 16.
εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος 24 14, 11.
ἐποίησεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ καὶ ἑωρά-
κασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν Πατέρα
μου. ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ 25 Ps. 35, 19; 69, 4.
αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι Ἐμίσησάν με δωρεάν.
Ὅταν ἔλθῃ ὁ Παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν 26 14, 26. Lk. 24, 49.
παρὰ τοῦ Πατρός, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ
παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει
περὶ ἐμοῦ· καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς 27 Lk. 1, 2. Ac. 1, 8; 5, 32.
μετ' ἐμοῦ ἐστε. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα 16 14, 29.
μὴ σκανδαλισθῆτε. ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν 2 9, 22. Mt. 5, 11; 24, 9. Lk. 6, 22.
ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας
ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ. καὶ 3 15, 21.
ταῦτα ποιήσουσιν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν Πατέρα
οὐδὲ ἐμέ. ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν 4 Lk. 22, 53. 17, 12.
ἔλθῃ ἡ ὥρα αὐτῶν μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ
εἶπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον,
ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν 5 7, 33.

---

21 εις υμ.] υμιν 22 ειχον 24 πεποιηκεν | ειχον 25 γεγρ. εν τω νομ. αυτ. 26 SR Οταν δε XVI, 3 ποι. υμιν 4 — αυτων 1°

πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με Ποῦ
6 ὑπάγεις; ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη
14, 16. 26. 28. 7 πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλή-
θειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω.
ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ Παράκλητος οὐ μὴ ἔλθῃ
πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς
1 Co. 14, 24. He. 4, 12. 8 ὑμᾶς. καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον
περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ
3, 18. Ro. 1, 18. 9 κρίσεως· περὶ ἁμαρτίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν
Ac. 5, 31. Ro. 4, 25. 10 εἰς ἐμέ· περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν Πατέρα
12, 31; 14, 30. 11 ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· περὶ δὲ κρίσεως,
1 Co. 3, 1. 12 ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. Ἔτι
πολλὰ ἔχω ὑμῖν λέγειν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστά-
14, 26. 1 Jn. 2, 27. 13 ζειν ἄρτι· ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς
ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν·
οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἀκούει λα-
14 λήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος
ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγ-
17, 10. 15 γελεῖ ὑμῖν. πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ ἐμά ἐστιν·
διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ
14, 19. 16 ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Μικρὸν καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ
17 με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με. Εἶπαν οὖν
ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους Τί ἐστιν
τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με,
καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καί Ὅτι ὑπάγω
18 πρὸς τὸν Πατέρα; ἔλεγον οὖν Τοῦτο τί ἐστιν
19 ὃ λέγει τὸ μικρόν; οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. ἔγνω
Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς
Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον

---

7 SR *ουκ ελευσεται* 10 *πατ. μου* 12 *λεγ. υμ.* 13 *πασ. τ. αληθ.* | R *ακουσει* S *αν ακουση* 15 *λη-ψεται* 16 *ουκετι*] *ου* | *οψ. με, οτι εγω υπαγω προς τον πατερα* 17 *Ειπον* | *Οτι εγω* 18 R *Τι εστι τουτο* 19 *ουν ο Ιησ.*

Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ
ὄψεσθέ με; ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε 20
καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται·
ὑμεῖς λυπηθήσεσθε, ἀλλ᾽ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν
γενήσεται. ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει, ὅτι 21 Is. 26, 17.
ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον,
οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν ὅτι
ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. καὶ ὑμεῖς 22 Is. 66, 14.
οὖν νῦν μὲν λύπην ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς,
καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν
ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ᾽ ὑμῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ 23 14, 20. 14, 13. 14. 1 Jn. 5, 14.
ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀμὴν Mt. 7, 7; Mk. 11, 24.
λέγω ὑμῖν, ἄν τι αἰτήσητε τὸν Πατέρα δώσει
ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου. ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε 24 15, 11.
οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήμψεσθε,
ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ταῦτα ἐν 25 10, 6.
παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκ-
έτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ
περὶ τοῦ Πατρὸς ἀπαγγελῶ ὑμῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ 26
ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω
ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα περὶ ὑμῶν·
αὐτὸς γὰρ ὁ Πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ 27 14, 21.
πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ
Θεοῦ ἐξῆλθον. ἐξῆλθον ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐλή- 28
λυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον
καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν Πατέρα. Λέγουσιν οἱ 29 25.
μαθηταὶ αὐτοῦ Ἴδε νῦν ἐν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ
παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας 30 2, 25.
πάντα καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν
τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. ἀπε- 31

---

20 υμ. δε λυπ. 22 λυπ. μεν νυν 23 οτι οσα αν αιτ. | εν τω ον. μου, δωσ. υμιν 25 αλλ ερχ. | αναγγελω 27 Θεου] R. πατρος 28 εκ] παρα 29 Λεγ. αυτω | — εν

Zec. 13, 7. Mt 26, 31. 45. Mk. 14, 27. 50. 8, 29. 32 κρίθη αὐτοῖς Ἰησοῦς Ἄρτι πιστεύετε; ἰδοὺ
ἔρχεται ὥρα καὶ ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῆτε ἕκα-
στος εἰς τὰ ἴδια κἀμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ
14, 27. Ro. 5, 1. 1 Jn. 5, 4. 33 μόνος, ὅτι ὁ Πατὴρ μετ᾽ ἐμοῦ ἐστιν. ταῦτα
λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ
κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα
τὸν κόσμον.

11, 41. 13, 1. 17 Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἐπάρας τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν Πάτερ,
ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν Υἱόν, ἵνα ὁ
Mt. 11, 27. 2 Υἱὸς δοξάσῃ σέ, καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν
πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσῃ
1 Jn. 5, 20. 1 Th. 1, 9. 3 αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος
ζωή, ἵνα γινώσκωσιν σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν
4, 34. 4 καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ἐγώ σε ἐδό-
ξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον τελειώσας ὃ δέδωκάς
24. 1, 1. Ph. 2, 6. 5 μοι ἵνα ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν με σύ, Πάτερ,
παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον
9. Mt. 6, 9. 6 εἶναι παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς
ἀνθρώποις οὓς ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ
ἦσαν κἀμοὶ αὐτοὺς ἔδωκας, καὶ τὸν λόγον σου
7 τετήρηκαν. νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς
16, 30. 8 μοι παρὰ σοῦ εἰσιν· ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκάς μοι
δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν
ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν
6, 37. 44. 65. 9 ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ·
οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέ-
16, 15. Lk. 15, 31. 10 δωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσιν, ¦ καὶ τὰ ἐμὰ πάντα
σά ἐστιν καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ δεδόξασμαι ἐν

---

31 ο Ιησ. 32 *και νυν ελ.* | *και εμε* 33 *εχετε* XVII, 1 *ο Ιησ.* | *επηρε* | *και ειπε* | *και ο υι. σου δ. σε·* 3 *γινώσκωσί σε* 4 *ετελειωσα* 6 *δεδωκας* 1° 2° | *και εμοι* | *τετηρηκασι* 7 *εστιν* 8 *δεδωκας μ.* 9 (*εισι.*)

αὐτοῖς. καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ 11 10, 30. Mt. 6, 13.
ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, κἀγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι.
Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί
σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς.
ὅτε ἤμην μετ᾽ αὐτῶν, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ 12 6, 39. Ps. 41, 9; 109, 8.
ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, καὶ ἐφύλαξα, καὶ 2 Th. 2, 3.
οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπω-
λείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. νῦν δὲ πρὸς σὲ 13 15, 11.
ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν
τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ἑαυτοῖς.
ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος 14 15, 19.
ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου
καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. οὐκ 15 2 Th. 3, 3. 1 Jn. 5, 18. Mt. 6, 13. Lk. 22, 32.
ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ᾽ ἵνα
τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ κόσμου 16
οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.
ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λόγος ὁ σὸς 17 6, 63.
ἀλήθειά ἐστιν. καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν 18 20, 21.
κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον·
καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ὦσιν 19 He. 10, 10.
καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ 20 9.
τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευ-
όντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, ἵνα πάντες 21 Gal. 3, 28.
ἓν ὦσιν, καθὼς σύ, Πατήρ, ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί,
ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ὦσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύῃ
ὅτι σύ με ἀπέστειλας. κἀγὼ τὴν δόξαν ἣν δέ- 22 Ac. 4, 32.
δωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς
ἡμεῖς ἕν· ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσιν 23 1 Co. 6, 17. Gal. 2, 20.
τετελειωμένοι εἰς ἕν, ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι

---

11 *ουτοι* | *και εγω* | *ω*] *ους* 12 *μετ αυτ. εν τω κοσμω* | *σου· ους δεδ. μ. εφ.* 13 *εν αυτοις* 16 *εκ του κοσμ. ουκ ειμι* 17 *τη αληθ. σου* 19 *και αυτ. ωσιν* 20 *πιστευσοντων* 21 (SR *ωσιν·* 1° 2°) | *πατερ* | *εν ημ. ἓν* | *πιστευση* 22 *και εγω* | *ημ. εν εσμεν* 23 *και ινα γιν.*

σύ με ἀπέστειλας καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς καθὼς
10, 29; 12, 26. Eph. 1, 4. 24 ἐμὲ ἠγάπησας. Πατήρ, ὃ δέδωκάς μοι, θέλω
ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κἀκεῖνοι ὦσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα
θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν δέδωκάς μοι
25 ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. Πα-
τὴρ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε
ἔγνων, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας·
26 καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω,
ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ᾖ κἀγὼ
ἐν αὐτοῖς.

Mt. 26, 36. Mk. 14, 32. Lk. 22, 39. 2 S. 15, 23. 18 Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθη-
ταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων,
ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ
2–11: Mt. 26, 47–56. Mk. 14, 43–52. Lk. 22, 47–53. 2 μαθηταὶ αὐτοῦ. ᾔδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παρα-
διδοὺς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη
Lk. 21, 37. 3 Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ὁ οὖν
Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων
καὶ ἐκ τῶν Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ
19, 28. 4 μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. Ἰησοῦς
οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ἐξῆλθεν
5 καὶ λέγει αὐτοῖς Τίνα ζητεῖτε; ἀπεκρίθησαν
αὐτῷ Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς
Ἐγώ εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς
6 αὐτὸν μετ' αὐτῶν. ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς Ἐγώ
εἰμι, ἀπῆλθαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσαν χαμαί.
7 πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν αὐτούς Τίνα ζητεῖτε; οἱ
8 δὲ εἶπαν Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ

---

24 Πατερ | δ] SR^m ους | ην εδωκας 25 Πατερ XVIII, 1 ο Ιησ. 2 ο Ιησ. 3 S και Φαρ. R και των Φ. 4 εξελθων ειπεν 5 SR αυτοις ο Ιησους 6 Οτι εγω | απηλθον | επεσον 7 αυτ. επηρ. | ειπον 8 ο Ιησ.

ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν· ἵνα πληρωθῇ ὁ 9 17, 12.
λόγος ὃν εἶπεν, ὅτι Οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώ-
λεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων 10
μάχαιραν εἵλκυσεν αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ
ἀρχιερέως δοῦλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον
τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος.
εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ Βάλε τὴν μά- 11 Mt. 26, 39.
χαιραν εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν
μοι ὁ Πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;
Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπη- 12 **12–27:**
ρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ Mt. 26, 57–75. Mk. 14, 53–72. Lk. 22, 54–71.
ἔδησαν αὐτόν, καὶ ἤγαγον πρὸς Ἄνναν πρῶτον· 13
ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς
τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου· ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβου- 14 11, 49. 50.
λεύσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον
ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ 15 20, 3; 21, 20. Ac. 3, 1.
Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ
μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ
συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρ-
χιερέως, ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. 16
ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὁ γνωστὸς τοῦ
ἀρχιερέως καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγεν
τὸν Πέτρον. λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη 17
ἡ θυρωρός Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ
ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος Οὐκ εἰμί. εἱ- 18
στήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν
πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν
δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ᾽ αὐτῶν ἑστὼς καὶ θερμαινό-
μενος. Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν 19
περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς

---

10 *ωτιον* 11 *μαχ. σου* 13 *απηγαγον αυτον* 14 *απολεσθαι* 15 *και ο αλλ.* 16 SR *αλλ. ος ην γν. τω αρχιερει* | (R *θυρωρω και*) 17 *η παιδ. η θυρ. τω Πετρ.* 18 *δε μετ αυτ. ο Π.* (R ,)

7, 14. 26. Mt. 10, 27. 20 αὐτοῦ. ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς Ἐγὼ παρρησίᾳ
λελάληκα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν
συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰου-
δαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν.
21 τί με ἐρωτᾷς; ἐρώτησον τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλά-
λησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ.
19, 3. Ac. 23, 2. 22 ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἷς παρεστηκὼς τῶν
ὑπηρετῶν ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών
23 Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; ἀπεκρίθη αὐτῷ
Ἰησοῦς Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ
24 τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; ἀπέστειλεν
οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν
25 ἀρχιερέα. Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ
θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ Μὴ καὶ σὺ ἐκ
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος καὶ
26 εἶπεν Οὐκ εἰμί. λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ
ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ
ὠτίον Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ᾽ αὐτοῦ;
27 πάλιν οὖν ἠρνήσατο Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ
ἐφώνησεν.
28–19, 15: Mt. 27, 2. 11–30. Mk. 15, 1–19. Lk. 23, 1–25. 28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς
τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐ· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλ-
θον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἀλλὰ
29 φάγωσιν τὸ πάσχα. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πειλᾶτος ἔξω
πρὸς αὐτοὺς καὶ φησίν Τίνα κατηγορίαν φέρετε
30 τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν
αὐτῷ Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακὸν ποιῶν, οὐκ ἄν σοι
19, 6. 7. Ac. 18, 15. 31 παρεδώκαμεν αὐτόν. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος
Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν

---

20 ο Ιησ. | ελαλησα | εν τη συν. | παντες] παντοθεν 21 επερωτας; επερωτησον 22 εις των υπηρ. παρ. 23 ο Ιησ. 24 — ουν 27 ο Πετρ. 28 πρωϊα | αλλ ινα φαγ. 29 — εξω | και ειπε | κατα του ανθρ. 30 ειπον | SR κακοποιος

κρίνατε αὐτόν. εἶπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Ἡμῖν
οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα· ἵνα ὁ λόγος τοῦ 32 13, 32. 33. Mt. 20, 19.
Ἰησοῦ πληρωθῇ ὃν εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ
ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν πάλιν 33
εἰς τὸ πραιτώριον ὁ Πειλᾶτος καὶ ἐφώνησεν τὸν
Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῶν
Ἰουδαίων; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ 34 Mt. 16, 13.
τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι εἶπόν σοι περὶ ἐμοῦ; ἀπ- 35 1, 11. Mt. 21, 39.
εκρίθη ὁ Πειλᾶτος Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ
ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί·
τί ἐποίησας; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ 36
οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου
τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ
ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις·
νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. εἶπεν 37 1 Ti. 6, 13. 8, 47; 10, 27.
οὖν αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ;
ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμι.
ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα
εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς
ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.
λέγει αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος Τί ἐστιν ἀλήθεια; 38
Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰου-
δαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς Ἐγὼ οὐδεμίαν εὑρίσκω
ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα 39
ἕνα ἀπολύσω ὑμῖν ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν
ἀπολύσω ὑμῖν τὸν Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;
ἐκραύγασαν οὖν πάλιν λέγοντες Μὴ τοῦτον, 40
ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς
λῃστής.

Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πειλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ 19
ἐμαστίγωσεν. καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέ- 2

---

31 ειπον] + ουν 33 εις το πρ. παλ. 34 αυτω ο Ιησ. | σοι ειπον 36 ο Ιησ. 37 (Rm λεγεις· οτι) | ειμι εγω. εγω 38 αιτ. ευρ. εν αυτ. 39 υμ. απολ. 1° 2° 40 παλ. παντες

φανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ,
18, 22. 3 καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, ¦ καὶ
ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον Χαῖρε ὁ Βασιλεὺς
τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα.
4 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν ἔξω ὁ Πειλᾶτος καὶ λέγει
αὐτοῖς Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι
5 οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. ἐξῆλθεν οὖν
ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ
τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς Ἰδοὺ ὁ
6 ἄνθρωπος. ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες Σταύρωσον σταύ-
ρωσον. λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος Λάβετε αὐτὸν
ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν
5, 18; 10, 33. Lv. 24, 16. 7 αὐτῷ αἰτίαν. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι
Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει
8 ἀποθανεῖν, ὅτι Υἱὸν Θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησεν. Ὅτε
οὖν ἤκουσεν ὁ Πειλᾶτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον
9 ἐφοβήθη, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν
καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ Πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς
10 ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ
Πειλᾶτος Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξου-
σίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί
10, 18. Ac. 2, 23. 11 σε; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν κατ'
ἐμοῦ οὐδεμίαν εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν· διὰ
τοῦτο ὁ παραδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.
Ac. 17, 7. 12 ἐκ τούτου ὁ Πειλᾶτος ἐζήτει ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ
δὲ Ἰουδαῖοι ἐκραύγασαν λέγοντες Ἐὰν τοῦτον
ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ
βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

XIX, 3 — και ηρχ. πρ. αυτ. | εδιδουν 4 Εξηλθ. ουν | εν αυτ. ουδ. αιτ. ευρ. 5 Ιδε 7 νομ. ημων οφ. | εαυτ. υι. του Θεου 10 σταυρ. σε, κ. εξ. εχ. απολ. σε 11 R απεκρ. αυτω | ο Ιησ. | ουδ. κατ εμ. | σοι δεδ. | παραδιδους 12 εζ. ο Π. | εκραζον | αὑτον

Ὁ οὖν Πειλᾶτος ἀκούσας τῶν λόγων τούτων 13
ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος
εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ
Γαββαθᾶ. ἦν δὲ Παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα 14
ἦν ὡς ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις Ἴδε ὁ
Βασιλεὺς ὑμῶν. ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι Ἆρον 15 6.
ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος
Τὸν Βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ
ἀρχιερεῖς Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα.
τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. 16

16–30: Mt. 27, 31–50. Mk. 15, 20–37. Lk. 23, 26–46.

Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν· | καὶ βαστάζων 17
ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον
Κρανίου τόπον, ὃ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ,
| ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους 18
δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν.
ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πειλᾶτος καὶ ἔθηκεν 19
ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον ΙΗΣΟΥΣ
Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥ-
ΔΑΙΩΝ. τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνω- 20
σαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς
πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γε-
γραμμένον Ἑβραϊστί, Ῥωμαϊστί, Ἑλληνιστί.
ἔλεγον οὖν τῷ Πειλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων 21
Μὴ γράφε Ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ'
ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν Βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων.
ἀπεκρίθη ὁ Πειλᾶτος Ὃ γέγραφα, γέγραφα. 22
Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν 23
Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν
τέσσερα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν
χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν

---

13 *τουτον τον λογον* | *επι του βημ.* 14 *ωρα δε ωσει* 15 *οι δε εκραυγ.* 16 *Παρελ. δε* | *Ιησ. και απηγαγον* 17 *βαστ. τ. στ. αυτου* | *ος* 20 *της πολ. ο τοπ.* | *Ελλ., Ρωμ.*

Ps. 22, 18. 24 ὑφαντὸς δι᾽ ὅλου. εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους Μὴ
σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος
ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ **Διεμερίσαντο τὰ**
ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου
ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα
25 ἐποίησαν. εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ
Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς
αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγ-
13, 23. 26 δαληνή. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν
μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί
27 Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ
Ἴδε ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς ὥρας
13, 3; 18, 4. Ps. 22, 15. 28 ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια. Μετὰ
τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤδη πάντα τετέλεσται,
Ps. 69, 21. 29 ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει **Διψῶ.** σκεῦος
ἔκειτο ὄξους μεστόν· σπόγγον οὖν μεστὸν τοῦ
ὄξους ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ
Job 19, 26. 27 Lxx. 30 τῷ στόματι. ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν Τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέ-
Dt. 21, 23. 31 δωκεν τὸ πνεῦμα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ Παρα-
σκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ
σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα
ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν τὸν Πειλᾶτον
ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν.
32 ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου
κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συνσταυρω-
33 θέντος αὐτῷ· ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς
εἶδον ἤδη αὐτὸν τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ
34 σκέλη, ἀλλ᾽ εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν
πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς αἷμα καὶ ὕδωρ.

---

24 *ειπον* | SR *πληρ. η λεγουσα* 26 *μητρ. αυτου* | *ιδου* 27 Ιδου | *αυτ. ο μαθ.* 28 *παντα ηδη* 29 Σκ. *ουν* | *οι δε, πλησαντες σπ. οξ., και υσσ.* 31 *ινα...σαββατω, επει παρασ. ην,* | *εκεινη* 33 *αυτ. ηδη* 34 *ευθ. εξηλθ.*

καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ 35
ἐστιν ἡ μαρτυρία, καὶ ἐκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ
λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύητε. ἐγένετο γὰρ 36 Ex. 12, 46. Nu. 9, 12.
ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ Ὀστοῦν οὐ συντριβή- Ps. 34, 20.
σεται αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει 37 Zec. 12, 10. Rev. 1, 7.
Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πειλᾶτον Ἰωσὴφ 38 **38–42:** Mt. 27, 57–61. Mk. 15, 42–47. Lk. 23, 50–55.
ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμ-
μένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ
τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πειλᾶτος.
ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ σῶμα αὐτοῦ. ¦ ἦλθεν δὲ 39 3, 2 Mt. 2, 11.
καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ
πρῶτον, φέρων μῖγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς
λίτρας ἑκατόν. ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ 40
καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων,
καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ἦν 41
δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ
κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἦν
τεθειμένος· ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν Παρασκευὴν τῶν 42
Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν
Ἰησοῦν.

Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδα- 20 **1–18:** Mt. 28, 1–10. Mk. 16, 1–11. Lk. 24, 1–12.
ληνὴ ἔρχεται πρωῒ σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ
μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ
μνημείου. τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα 2 13, 23.
Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ
Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς Ἦραν τὸν Κύριον ἐκ
τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.
Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ 3
ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· 4
καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ

---

35 κακεινος | —και 4° | πιστευσητε 38 ο Ιωσ. ο απο | αυτου] του Ιησου 39 πρ. τον Ιησουν | R^m ἕλιγμα | ωσει 41 ετεθη

5 Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ
παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι
6 εἰσῆλθεν. ἔρχεται οὖν καὶ Σίμων Πέτρος ἀκο-
λουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ
11, 44. 7 θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, καὶ τὸ σουδάριον, ὃ
ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων
κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον.
8 τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν
πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν·
1 Co. 15, 4. Ac. 2, 24–32. 9 οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν
10 ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς
11 αὑτοὺς οἱ μαθηταί. Μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς τῷ
μνημείῳ ἔξω κλαίουσα. ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέ-
12 κυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους
ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ
καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα
13 τοῦ Ἰησοῦ. καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι Γύναι,
τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς ὅτι Ἦραν τὸν Κύριόν
14 μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ταῦτα
εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν
Ἰησοῦν ἑστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν.
15 λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς;
ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστιν, λέγει αὐτῷ
Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθη-
16 κας αὐτόν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς
Μαριάμ. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστί
He. 2, 11. 12 Ro. 8, 29 17 Ῥαββουνεί (ὃ λέγεται Διδάσκαλε). λέγει αὐτῇ
Ἰησοῦς Μή μου ἅπτου, οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα
πρὸς τὸν Πατέρα· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελ-
φούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς Ἀναβαίνω πρὸς τὸν

XX, 6 — και 1° 10 εαυτους 11 το μνημειον κλ. εξω 13 SR, Οτι ηραν 14 και ταυτα | ο Ιησ. 15 ο Ιησ. | αυτ. εθηκ. 16 ο Ιησ. | Μαρια | — Εβραϊστι | R Ραββονι 17 ο Ι. | πατ. (1°) μου

Πατέρα μου καὶ Πατέρα ὑμῶν καὶ Θεόν μου καὶ
Θεὸν ὑμῶν. ἔρχεται Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ 18
ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι Ἑώρακα τὸν
Κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.
Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ 19 19–23: Mk. 16, 14–18. Lk. 24, 36–49.
σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου
ἦσαν οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων,
ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει
αὐτοῖς Εἰρήνη ὑμῖν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν 20 1 Jn. 1, 1.
καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. ἐχάρησαν
οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. εἶπεν οὖν 21 17, 18.
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς
ἀπέσταλκέν με ὁ Πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. καὶ 22 Gn. 2, 7.
τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς Λάβετε
Πνεῦμα Ἅγιον. ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, 23 Mt. 16, 19; 18, 18.
ἀφέωνται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.
Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος 24 11, 16; 14, 5.
Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ᾽ αὐτῶν ὅτε ἦλθεν Ἰησοῦς.
ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί Ἑωράκαμεν 25 19, 34.
τὸν Κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν
ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω
τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τόπον τῶν ἥλων καὶ
βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ
μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν 26 1f.
ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ᾽
αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισ-
μένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν Εἰρήνη
ὑμῖν. εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ Φέρε τὸν δάκτυλόν 27
σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν
χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ

---

18 Μαρια | απαγγελλουσα | εωρακε 19 των σαββ. | μαθ. συνηγμενοι 20 εδ. αυτοις | S(R) — και 2° | αυτοις] αυτου 23 αφιενται 24 ο Ιησ. 25 τοπον] SR τυπον | την χ. μου

1, 1. 28 γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. ἀπεκρίθη Θωμᾶς
καὶ εἶπεν αὐτῷ Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου.
1 P. 1, 8. 29 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ὅτι ἑώρακάς με, πεπίστευ-
κας; μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.
30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν
ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν, ἃ οὐκ ἔστιν
1 Jn. 5, 13. Ro. 1, 17. 31 γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ταῦτα δὲ
γέγραπται ἵνα πιστεύητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ
Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες
ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

21 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν Ἰησοῦς
τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος·
1, 45. 2 ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως. ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος
καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ
ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου
3 καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. λέγει
αὐτοῖς Σίμων Πέτρος Ὑπάγω ἁλιεύειν. λέ-
γουσιν αὐτῷ Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί.
ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐν
20, 14. Lk. 24, 16. 4 ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. πρωΐας δὲ ἤδη
γινομένης ἔστη Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι
Lk. 24, 41. 5 ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν. λέγει οὖν
αὐτοῖς Ἰησοῦς Παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε;
Lk. 5, 4–7. 6 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ Οὔ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς
Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον,
καὶ εὑρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ
ἑλκύσαι ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων.
13, 23. 7 λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς
τῷ Πέτρῳ Ὁ Κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος,

---

28 *και απεκρ. ο Θ.* 29 *με, Θωμα* | (SR[t] *πεπιστευκας·*) 30 *μαθ. αυτου* 31 *πιστευσητε* | *ο Ιησ.*
XXI, 1 *ο Ιησ.* 3 *ανεβησαν* | *πλ. ευθυς* 4 *γενομενης* | *ο Ιησ.* 1° 5 *ο Ιησ.* 6 *ισχυσαν*

ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώ-
σατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν
θάλασσαν· οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ 8
ἦλθον, οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς
ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν
ἰχθύων. ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπου- 9
σιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον
καὶ ἄρτον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἐνέγκατε 10
ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. ἀνέβη Σίμων 11
Πέτρος καὶ εἵλκυσεν τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν μεστὸν
ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ
τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. λέγει 12
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς
ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν Σὺ τίς εἶ;
εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν. ἔρχεται Ἰησοῦς καὶ 13 6, 11.
λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ
ὀψάριον ὁμοίως. τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη 14 20, 19. 26.
Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.
Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ 15 1, 42.
ὁ Ἰησοῦς Σίμων Ἰωάνου, ἀγαπᾷς με πλέον τού-
των; λέγει αὐτῷ Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ
σε. λέγει αὐτῷ Βόσκε τὰ ἀρνία μου. ¦ λέγει 16 1 P. 5, 2. 4.
αὐτῷ πάλιν δεύτερον Σίμων Ἰωάνου, ἀγαπᾷς
με; λέγει αὐτῷ Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ
σε. λέγει αὐτῷ Ποίμαινε τὰ προβάτιά μου.
λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον Σίμων Ἰωάνου, φιλεῖς 17 13, 38. 16, 30.
με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον
Φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ Κύριε, πάντα σὺ
οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε· λέγει αὐτῷ
Ἰησοῦς Βόσκε τὰ προβάτιά μου. ἀμὴν ἀμὴν 18 7. Mt. 16, 22; 26, 39.

---

8 αλλ 11 R ανεβη ουν | επι της γης 12 SR ουδ. δε 13 ουν ο Ιησ. 14 ο Ιησ. | μαθ. αυτου 15 Ιωνα (*it.* 16.17) | πλειον 16 S(R) προβατα (*it.* S 17) 17 συ παντα | ο I.

λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ
περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς,
ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος ζώσει σε καὶ
13, 36. 19 οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων
ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν
13, 23. 20 λέγει αὐτῷ Ἀκολούθει μοι. ἐπιστραφεὶς ὁ
Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς
ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ
τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν Κύριε, τίς ἐστιν ὁ
21 παραδιδούς σε; τοῦτον οὖν ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει
22 τῷ Ἰησοῦ Κύριε, οὗτος δὲ τί; λέγει αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι,
23 τί πρὸς σέ; σύ μοι ἀκολούθει. ἐξῆλθεν οὖν
οὗτος ὁ λόγος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ μαθητὴς
ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· οὐκ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ' Ἐὰν αὐτὸν
θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;
15, 27. 24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ
τούτων καὶ ὁ γράψας ταῦτα, καὶ οἴδαμεν ὅτι
20, 30. 25 ἀληθὴς αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν. Ἔστιν δὲ
καὶ ἄλλα πολλὰ ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν
γράφηται καθ' ἕν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον
χωρήσειν τὰ γραφόμενα βιβλία.

---

18 σε ζωσει 20 δε ο Π. 21 — ουν
22 ακολ. μοι 23 ο λογ. ουτ. | και ουκ ειπ. αυτω
24 S(R) — ο 3° | εστ. η μ. αυτ. 25 α] οσα | ουδε |
χωρησαι | Ἀμήν.

The Codex Sinaiticus for many yrs in Lenningrad, then sold to British in 1933-4, by Bolevists. for $500,000 is now the obj of critical scrutiny in British museum. Students led by Dr. T.R. Sket. have used the violet light with interesting results. [From S.S. Times. They have settled the authenticity of the last verse in the gospel of John which has long been asserted to be a late addition; however, the use of violet ray reveal the use of a colophon (inscrip. at end of manuscript) and ornaments after the verse which had been washed off. This proves the verse a part of the original text. Aug. 3, 1940)

Tischendorf held that J. 21:25 & the subscrip. & coronis were added by another scribe. The chief reason for so believing was that a diff. color of ink was used. It is clear that the same scribe penned v. 25 because the coronis is the same as that used earlier in the codex Sinaiticus, and the name John is spelled with a double vv as he does elsewhere. By using ultra violet light one could see underneath v. 25, distinct traces of an earlier coronis & subscription, obviously written at the time when the text ended at 24. Latter on the same scribe washed the vellum clean & added v 25, repeating the coronis & subscription in correspondingly lower position. Reason for this unknown.

Author- Luke A.D. 63, 1st imprisionment.
πρῶτον - 1st ~~in series~~. Luke intend 3? (No.)
common in κοινή
λόγος - a treatise or discourse
Θεόφιλε - man of rank (prob. a Roman, Luk. literary patron)
ὧν - attracted to case of πάντων
ἤρξατο - this book work of asended Christ (in emphatic position)
ἀνελήμφθη - abbr. i.e. into heaven, a familiar subj.

at this time is the emphesis. He never refutes the fact but time.
Πατήρ - not just Θεός - Mk. says not even the Son.
note 8 not 4 groups. Judea + Samaria, 1.

1 - 2 power
3:1 - 6:7 - Jerus. 8:4-40 - Samaria
6:8 - 8:3 Judea 9:1 - end of earth
ὑπο - cloud took under him.
ascension was in bodily form, not just a disappearance. Shows his humanity after resurrection.
ἐπήρθη - aorist pass.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάν- 1 Lk. 1, 3.
των, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε
καὶ διδάσκειν, ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς 2 Lk. 6, 13.
ἀποστόλοις διὰ Πνεύματος Ἁγίου οὓς ἐξελέξατο
ἀνελήμφθη· οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα 3
μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι'
ἡμερῶν τεσσεράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς καὶ
λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· καὶ 4 10, 41. Jn. 15, 26. Lk. 24, 49.
συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσο-
λύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγ-
γελίαν τοῦ Πατρὸς ἣν ἠκούσατέ μου· ὅτι Ἰωάνης 5 Mt. 3, 11.
μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν Πνεύματι βαπ-
τισθήσεσθε Ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.
Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες 6 Lk. 24, 21. 3, 21.
Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν
βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; εἶπεν πρὸς αὐτούς Οὐχ 7 Mk. 13, 32.
ὑμῶν ἐστιν γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ Πατὴρ
ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν 8
ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ
ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν
πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρίᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου
τῆς γῆς. καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν 9 Mk. 16, 19. Lk. 24, 51. Jn. 6, 62.
ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν

Inscr. ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.
I, 5 βαπτ. εν Πν. Αγ. 6 επηρωτων 7 SR ειπε δε 8 μου] μοι

τὸ παθεῖν - another familiar doctrine
τεκμηρίοις - very strong proof (infallible)
12 post-resurrec. appearances (See Milligan The Resurrection of our Lord,)

συναλιζόμενος - when a crowd comes together
τοῦ Πατρός - gen. subjective
note change to direct discourse.
μου - ablative (source) (gen. heard noise, acc. - comprehen.)
no distinction betwee two baptisms from omission of prep. in former.
πολλ. ταύτας ἡμέρας - litotes
συνελθόντες - may be same occasion as above.
kept asking - repetion.
translate quest. directly
ἀποκαθ. - present (futuristic or descriptive) - are you about, or now

οὕτως – certain
ὃν τρόπον – more than certainty
same manner – not redundant.
angels called men – form of
man as in Lu. &c.

having way of a Sab. – Sab.
days journey. Unusual detail.
L. 24:50. Jesus led them to Beth.
approx 2 mi. Sab journey 3/4 mi.
Lu. says Mt. of Olives 3/4 mi.
away at nearest pt. Beth.
on other side, but so insig.
not mention. (Robertson & Hackett)
Lu. wishes to show these events
took place near Jeruselem.
Judas of James (dispute on
sonship) gen. of relationship
John 7:5 – brothers unbelie.
here 1st associate with deciples
Jud. of James not a brother.
τοῖς ἀδελφοῖς distinguishes them.
no article with γυναιξίν, hence
not wives
Lists of deciples
Mk. 3:16-19 John & James al-
Lu. 6:14-16 ways 1st 4.
Acts 1:13-14 Note they are gen-
erally grouped.
General agreement in grouping
κατηριθμημένος ἦν. Perf
+ imperf – pluperf
paraphrastic.
ὀνομάτων – when they took census

120 must be believers in Jerus
He had appeared to 500 (prob. Galilee)
ὅτι because he was numbered &c.
the prophecy applies to Judas because
he was numbered with them in acc.
with the scripture.

Lk. 24, 4. 10 ὀφθαλμῶν αὐτῶν. καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς
τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες
δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς,
Mt. 26, 64. Lk. 21, 27. 1 Ti. 3, 16. Rev. 1, 7. 11 οἳ καὶ εἶπαν Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε βλέ-
ποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ
ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως
ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευό-
Lk. 24, 50. 52. 53. 12 μενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε ὑπέστρεψαν εἰς
Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἐλαιῶνος,
ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἰερουσαλὴμ σαββάτου ἔχον ὁδόν.
Lk. 6, 13–16. 13 καὶ ὅτε εἰσῆλθον, εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν οὗ
ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε Πέτρος καὶ Ἰωάνης καὶ
Ἰάκωβος καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς,
Βαρθολομαῖος καὶ Μαθθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου
Jn. 7, 3. 5. Mt. 13, 55. 14 καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. οὗτοι
πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ
προσευχῇ σὺν γυναιξὶν καὶ Μαριὰμ τῇ μητρὶ τοῦ
Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος
ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν· ἦν τε ὄχλος ὀνο-
Ps. 41, 9. 16 μάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡσεὶ ἑκατὸν εἴκοσι Ἄνδρες
ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν προ-
εῖπεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ στόματος Δαυεὶδ
περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλα-
17 βοῦσιν Ἰησοῦν, ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν ἡμῖν
καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.
Mt. 27, 3–10. 18 οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς
ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος,

---

10 (ουρανον,) | εσθητι λευκη 11 ειπον | εμβλεποντες 13 ανεβ. εις το υπ. | Ιακ. και Ιωαν. | Ματθαιος 14 τη πρ. και τη δεησει | Μαρια 15 αδ.] μαθητων | ως 16 γρ. ταυτην | τον Ιησ. 17 εν] συν 18, 19 R (...) 18 εκ του μ.

καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ· καὶ 19
γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερου-
σαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ
διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ, τοῦτ᾽ ἔστιν Χωρίον
αἵματος. γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν 20 Ps. 69, 25, 109, 8.

Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος
καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ,

καί

Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος.

δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ 21 Jn. 15, 27.
χρόνῳ ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ Κύριος
Ἰησοῦς, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάνου 22
ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη ἀφ᾽ ἡμῶν, μάρτυρα
τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἕνα
τούτων. Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλού- 23
μενον Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ
Μαθθίαν. καὶ προσευξάμενοι εἶπαν Σὺ Κύριε 24 Jn. 2, 24. 25; 6, 70.
καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ
τούτων τῶν δύο ἕνα ⁱ λαβεῖν τὸν τόπον τῆς δια- 25
κονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἀφ᾽ ἧς παρέβη
Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. καὶ 26 Pr. 16, 33.
ἔδωκαν κλήρους αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ
Μαθθίαν, καὶ συνκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα
ἀποστόλων.

Καὶ ἐν τῷ συνπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς 2 Lv. 23, 15–21. 1, 14.
Πεντηκοστῆς ἦσαν πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό· καὶ 2 4, 31.
ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερο-
μένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον

---

19 R—ιδια | Ακελδαμα 20 λαβοι 21 εν ω 22 γεν. συν ημ. 23 Βαρσαβαν | Ματθιαν 24 ειπον | εκ τ. τ. δ. ενα ον εξ. 25 τοπ.] κληρον | αφ] εξ 26 αυτοις] αυτων | Ματθιαν
II, 1 απαντες ομοθυμαδον

Ch 2.
v1. Πεντηκοστης – 50th day. Thee[?] term for this feast.
v2. Phenomena – noise as of ὥσπερ (we know not what this really was)

v18-19 are a parenthesis by Lu. ... would use
v20. γεγ. γάρ refers to ὅτι (see note above) Thus Peters ... unbroken
Mt. – Priest bought ... middle. Priest did as ... His death ... Mt. says he ... self. Lu. simply omitted ... having hung himself
... Judas died there. 1st (Mt. says) bought with price of blood. Here it says sprinkled with his blood. Hackett says Judas and so bloody hence it so called ... else where
... renderings from Septuagint. In αὐτοῦ – Heb. + LXX has pl. ... enemies) Pet. here shows Jud. has so numbered himself ... category of persecutors ... prophecy had special ref. ... thence must suffer doom ... such.
... nominate
v21-22 – connect with II Cor 12:12 Apostles witness of complete ministry especially resurr. + Cor. certain ... Paul is an apostle, how? Lambert ... an apostle as a missionary. He says these qualifications go only for 12 + disting. between the ... apostles. But there were men who were technically apostles + now only gen.
Βαρσαββᾶν – D (Beza) has Βαρναββᾶν ... ther said of these two, Hodge said they sould not so have done.
Κύριε – ... to risen Christ
v.25 – τὸν τόπον – a contrast between the two places

Mt. 3, 11. 3 οὗ ἦσαν καθήμενοι, καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμερι-
ζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, καὶ ἐκάθισεν ἐφ᾽ ἕνα
4, 31; 10, 44—46; 19, 6. 4 ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν πάντες Πνεύμα-
τος Ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις
καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς.
13, 26. 5 Ἦσαν δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι,
ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν
6 οὐρανόν· γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συν-
ῆλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἷς
ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν.
7 ἐξίσταντο δὲ καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες Οὐχὶ ἰδοὺ
8 πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; καὶ
πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ
9 ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν, Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ
Ἐλαμεῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποτα-
μίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ
10 τὴν Ἀσίαν, ¦ Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπ-
τον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην,
11 καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, ¦ Ἰουδαῖοί τε καὶ
προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λα-
λούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ
12 μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ; ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διη-
πόρουντο, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες Τί θέλει
13 τοῦτο εἶναι; ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι
14 Γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν. Σταθεὶς δὲ ὁ
Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ
καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς

Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερου-
σαλὴμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ

---

3 , εκαθισε τε 4 απαντες | αυτ. αποφθ. 5 εις] εν 7 SR δε παντες | λεγ. προς αλληλους, Ουκ | R απαντες 8 (R εγεννηθημεν;) 11 (R Θεου.) 12 διηπορουν | αν θελοι 13 χλευαζοντες 14 — ο | απαντες

διαμερίζομαι - distributing

Manuscript D uses τε. after Eφ.

Both Jews + proselites - from all the nations.

γλεῦκος - may be intoxicating or not.

Stifler - Introduction to Acts on this sermon. Title of it. Messiahship of Jesus.

1. Defense against charge of drunkenness 14-15
2. Scriptural explanation of phenomenon 16-21

2 Argument 22-35
1. Theme - Jesus is the Χριστος
A. Proved by his works 22
C. Proved by outpouring of Holy Spirit 33-5

3. Conclusion 36

ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς 15
ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα
τρίτη τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον 16 Jl. 2, 28–32.
διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ

Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ 17
Θεός,
ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα,
καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν,
καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται,
καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται·
καίγε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δού- 18
λας μου
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου,
καὶ προφητεύσουσιν.
καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω 19
καὶ σημεῖα **ἐπὶ τῆς γῆς** κάτω,
αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ.
ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος 20
καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα,
πρὶν ἐλθεῖν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ.
καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἐὰν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα 21 Ro. 10, 13.
Κυρίου σωθήσεται.

Ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τού- 22 Jn. 3, 2.
τους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδε-
δειγμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ
τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ
Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς αὐτοὶ οἴδατε, τοῦτον 23 4, 28. 1 P. 1, 20.

---

17 *ενυπνια* 18 (R conj. *εν τ. ημ. εκ.* cum praec.)
20 *πριν η ελθ. την ημ.* | (R *Κυριου,*) 21 *αν*
22 *απο τ. Θ. αποδ.* | *καθως και*

τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ
ἔκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε,
3, 15. 24 ὃν ὁ Θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανά-
του, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ'
Ps. 16, 8–11. 25 αὐτοῦ. Δαυεὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν

Προορώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός,
ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.
26 διὰ τοῦτο ηὐφράνθη μου ἡ καρδία καὶ ἠγαλ-
λιάσατο ἡ γλῶσσά μου,
ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ'
ἐλπίδι,
13, 35. 27 ὅτι οὐκ ἐνκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς Ἅιδην
οὐδὲ δώσεις τὸν Ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
28 ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς,
πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώ-
που σου.

13, 36. 1 K. 2, 10. 29 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς
ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυείδ, ὅτι καὶ ἐτε-
λεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν
Ps. 89, 3. 4. 2 S. 7, 12. 13. Ps. 132, 11. 30 ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. προφήτης οὖν
ὑπάρχων καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς
ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ τὸν
Ps. 16, 10. 31 θρόνον αὐτοῦ, προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀνα-
στάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὔτε ἐνκατελείφθη εἰς
32 Ἅιδην οὔτε ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. τοῦ-
τον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεός, οὗ πάντες
1, 4. 33 ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες· τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ
ὑψωθεὶς τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ Πνεύματος
τοῦ Ἁγίου λαβὼν παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐξέχεεν

---

23 εκδ. λαβοντες, δια χειρων | ανειλετε 25 Προωρωμην 26 ευφρανθη η καρδ. μου 27 αδου 29 ἐστιν 30 οσφ. αυτου το κατα σαρκα αναστησειν τον Χριστον, | του θρονου 31 ου κατελειφθη η ψυχη αυτου εις αδου, ουδε 33 του Αγ. Πν. λαβ.

χειρὸς ἀν. – Roman soldiers
εἰς αὐτόν – concern. him
This quot. verbatim LXX.
ἐγνώρισάς – Heb. co... ...nds to fut. This is an aorist. ... of the certainty of the event. Translate as a fut.
τὸν Κύριον – Heb. Jehovah
ηὐφράνθη + ἠγαλλιάσατο
1. have happy mind
2. Outward expression
ἡ γλῶσσά μοι – Heb. has 'my glory'. Idiom ref. to an organ highly esteemed
This is to prove David spoke of Christ and was conscious of it.
ἐκ καρποῦ – eliptical abl. supply 'one' of his seed (see notes)
V. 29. Ἄν. ἀδελφοί – brethern – thus includes himself (among us) that no reflection be on David. ... – this implied.
Calls him a prophet. (prophetic consciousness)
προϊδὼς – προοράω.
τοῦ Χριστοῦ – a title here, not name. i.e. David spoke of the Messiah ... of Naz. This becomes later a part of his name.
V. 32. Def. associates the Χριστός with this Jesus, the historical ...
τῇ δεξιᾷ – dat. – to right hand
instr. – by " "

τοῦτο ὃ ὑμεῖς καὶ βλέπετε καὶ ἀκούετε. οὐ γὰρ 34 Ps. 110, 1.
Δαυεὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός
Εἶπεν Κύριος τῷ Κυρίῳ μου Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν 35
σου.
ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι 36 5, 31.
καὶ Κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ἐποίησεν ὁ Θεός,
τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.
Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν, εἶπόν 37 16, 30.
τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους
Τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; Πέτρος δὲ πρὸς 38 3, 17–19. Lk. 24, 47.
αὐτούς Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος
ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν
τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν
τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγ- 39 Jl. 2, 32. Is. 57, 19.
γελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσιν τοῖς εἰς
μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσηται Κύριος ὁ Θεὸς
ἡμῶν. ἑτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρατο, 40 Dt. 32, 5. Ph. 2, 15.
καὶ παρεκάλει αὐτοὺς λέγων Σώθητε ἀπὸ τῆς
γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. οἱ μὲν οὖν ἀπο- 41 4, 4; 5, 14.
δεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ
προσετέθησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ
τρισχίλιαι· ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ 42 20, 7.
τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ
ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. Ἐγίνετο δὲ πάσῃ 43
ψυχῇ φόβος· πολλὰ δὲ τέρατα καὶ σημεῖα διὰ
τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. πάντες δὲ οἱ πιστεύ- 44 4, 32.
σαντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶχον ἅπαντα κοινά, καὶ τὰ 45

---

33 ο νυν υμ. | SR — και 1° 34 ο Κυρ. 36 οτι Κυρ. και Χρ. αυτον ο Θ. εποι. 37 τη καρδια | ποιησομεν 38 δε εφη | επι] R εν | — των | — υμων 40 διεμαρτυρετο | — αυτους 41 ουν ασμενως | — εν 42 κοιν. και τη 43 Εγενετο | πολλα τε | R^m εγινετο εν Ιερουσαλημ· φοβος τε ην μεγας επι παντας 44 SR πιστευοντες ησαν επι το αυτο, και ειχ.

Then he cites Ps. cx. This quotation is used by Jesus when question by Jews. Mat. 22.
Jews held it to be Messianic which would be a concession to Jesus.
In Heb. first Κύριος is Jehovah + second is Adonai meaning Lord. May be human master but always by Jews to divine master.
Footstool – ref. to ancient orential custom. Fig. of speech.
This is most frequently quoted Mess. passage in N.T. No arg. from Jews.
v36 Κύριον – ref. to quotation. He, Jesus, the Κυρ. of David.
Note emp. on this Jesus whom
v. 37. τὴν καρ. – acc. gen. ref. pricked as to their heart.
mind. Some use this to make bap.
imperitive 3 sing. Change of construction. = repent and then be bap. after the change acc. to
+ this in accord with teaching of N.T.
εἰς ἄφεσιν – probaby εἰς is on basis. Not bap. for remission but on basis of forgiveness as a testimony
and ye shall receive H. S. is

be saved – poss. voice, not save your-
v42. persevering in doc. fell. breaking br. (here no conj. are they seperate prob. refers to a meal, not the sacriment. (They took nourishment) Lord's supper served at even after
that after κοινωνία is in apposition to it.)

κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέ-
ριζον αὐτὰ πᾶσιν, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν.
42. 46 καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν
ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετε-
λάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι
4,4; 5,14; 11,21; 14,1. 47 καρδίας, αἰνοῦντες τὸν Θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν
πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ Κύριος προσετίθει
τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό.

3 Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάνης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν
14,8. Jn. 9,1. 2 ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. καί τις
ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων
ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν
θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὡραίαν τοῦ αἰτεῖν
ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ
3 ἱερόν· ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάνην μέλλοντας
εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν.
14,9. 4 ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάνῃ εἶπεν
5 Βλέψον εἰς ἡμᾶς. ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς προσδο-
16. 6 κῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. εἶπεν δὲ Πέτρος
Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω,
τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
7 τοῦ Ναζωραίου περιπάτει. καὶ πιάσας αὐτὸν
τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν· παραχρῆμα δὲ
Jn. 5,14. 8 ἐστερεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ σφυδρά, καὶ
ἐξαλλόμενος ἔστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν
σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἁλλόμενος
9 καὶ αἰνῶν τὸν Θεόν. καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν
10 περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν Θεόν· ἐπεγίνωσκον
δὲ αὐτόν, ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην

---

47 ημ. τη εκκλησια.
III, 1 Επι το αυτο δε Π. και 6 εγειραι και περ. 7 —αυτον 2° | αυτ. αι β. | σφυρα 9 αυτ. πας ο λ. 10 δε] τε

Tenses show they didn't make one pile. Imp. During this ... need they kept giving ...

ἐπὶ τὸ αὐτό. idiom.

V. 46. Note 'in temple'

τοὺς σωζ. those being saved.

Started to ask - inchoative

the one described by Josephus,

... Matt. 10:9 Jesus told them not to take silver & gold.
uses term - sole of the foot. (Physician)
περιεπάτει - inchoitive imp. began and kept on. tenses - not formal,
ἐπεγίνωσκον - inchoitive or prob. iter

καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὡραίᾳ Πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ
ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ
συμβεβηκότι αὐτῷ. Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ 11 5, 12.
τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάνην συνέδραμεν πᾶς ὁ
λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ
Σολομῶντος ἔκθαμβοι. ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος ἀπε- 12
κρίνατο πρὸς τὸν λαόν Ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, τί
θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ
δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν
αὐτόν; **ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ,** 13 Ex. 3, 6. 5, 30. Is. 52, 13; 53, 11. 2, 23.
ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν Παῖδα
αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε καὶ
ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πειλάτου, κρίναντος
ἐκείνου ἀπολύειν· ὑμεῖς δὲ τὸν Ἅγιον καὶ Δίκαιον 14 Mt. 27, 20. 21.
ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆ-
ναι ὑμῖν, τὸν δὲ Ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, 15 4, 10. 5, 31. He. 2, 10.
ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές
ἐσμεν. καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ 16
τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσεν τὸ
ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν
αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων
ὑμῶν. καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν 17 Lk. 23, 34. 1 Ti. 1, 13.
ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· ὁ δὲ Θεὸς 18 Lk. 24, 27.
ἃ προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προ-
φητῶν, παθεῖν τὸν Χριστὸν αὐτοῦ, ἐπλήρωσεν
οὕτως. μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς 19 2, 38.
τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν 20
ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ
Κυρίου καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν
Χριστὸν Ἰησοῦν, ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι 21

---

11 *αυτου] του ιαθεντος χωλου* | *— τον* 2° | *πρ. αυτ. πας ο λ.* 12 *— ο* 13 *— μεν* | *ηρν. αυτον* 18 *προφ. αυτου* | *— αυτου* 19 *προς] εις* 20 *προκεκηρυγμενον* | **S** Ιησ. Χρ. (**R** Χρ., Ιησ.)

Κρατοῦντος – phys
Gen. absolute of
στοᾷ – Porch. Zeno
porch Stoics
note emphasis on "us." Look
you on the other
hand (μεν balances) need no
pronoun. (note contrast
between Pilate + them)
Also between murderer
the Author of life.
V. 16. ἐπὶ omitted in B + ℵ.
instrumental
1. Explanation of miracle (V12–16)
To glorify Jesus whom the
Jews rejected (13–16)
2 Appeal to repentance (17–26)
(1) Since they rejected Jesus
ignorance (17–18)
(2) In light of Christ's return
(3) In light of their prior
claim as Jews (25–6)
V19–20 – Mistake in A V. when the
times of refreshing come. Rather
in order that times of r. may come
+ in ord. that He may send
Alford: Times of refresh. season which
Messiah's coming will usher in. (Mellen)
This connect. by the Apos. with conver-
sion of Jewish people.
Knoling. "Context implies Christ
Matt 17:11 (Mk. 9:12) Restoration o.
all things A common on to people.
refers to Χ
the ref. expl. by question in 1:6
ἀπὸ. πάν. together Ref. to a
coming of the Lord

ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλά-
λησεν ὁ Θεὸς διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ᾽
Dt. 18, 15. 19. 7, 37. 22 αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. Μωϋσῆς μὲν εἶπεν ὅτι
**Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ἐκ τῶν
ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ**
Lv. 23, 29. 23 **πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. ἔσται δὲ πᾶσα
ψυχὴ ἥτις ἐὰν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου**
24 **ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.** καὶ πάντες δὲ οἱ
προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι
ἐλάλησαν καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας.
Gn. 12, 3; 22, 18. Gal. 3, 8. 25 ὑμεῖς ἐστε οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς δια-
θήκης ἧς ὁ Θεὸς διέθετο πρὸς τοὺς πατέρας
ὑμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ **Καὶ ἐν τῷ σπέρματί
σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς.**
13, 46. 26 ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ Θεὸς τὸν Παῖδα αὐ-
τοῦ ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ
ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.
Lk. 22, 4. 52. 4 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν
αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ
23, 8. 2 οἱ Σαδδουκαῖοι, διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν
αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ
3, 1. 3 τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐπέβαλον
αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν
2, 47. 4 αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. πολλοὶ δὲ τῶν
ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη
ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡς χιλιάδες πέντε.
5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν
τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς

---

21 στομ. παντων αγ. αυτ. προφ. απ αι. 22 μεν γαρ προς τους πατερας ειπεν | Θεος υμων | (Rᵐ υμων, ως) 23 αν 24 (SR ελαλησαν, και) | προκατηγγειλαν 25 —οι | διεθ. ο Θ. | υμ.] ημων | —εν 26 SR ο Θ. (R ,) αν. | αυτου Ιησουν
IV, 1 Rᵐ αρχιερεις 4 ο αριθμ. | ωσει 5 —τους 2° 3°

the sum total not one addition.
and pour - may be loose or restricted Lu. 11:31 - both Acts 5:14 just men
v. 5 [illegible] Sanhedrin. Why specify in Jerus. He was not writing to Jews.
Note the list of men. Annas [illegible] h.p. in A.D. 7-14. Chaiphas, son [illegible] with An. + Ch. called h.p. was ex-high p. + Lu. [illegible] for retired high p. hence that [illegible] Romans disposed them so they lived Annas (Jn. 18:13) still exercised the power + had his son in law [illegible] (Josephus Antiq. Ch 20 ¶ 9, 1)

[illegible] specifies Chaiph. of the [illegible] title would [illegible] prejudice might call [illegible] well be Jewish.)

γραμματεῖς ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ Ἄννας ὁ ἀρ- 6
χιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάνης καὶ Ἀλέξανδρος
καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, καὶ στή- 7 Mt. 21, 23.
σαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο Ἐν ποίᾳ
δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο
ὑμεῖς; τότε Πέτρος πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου 8 Mt. 10, 19. 20.
εἶπεν πρὸς αὐτούς Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσ-
βύτεροι, εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ 9
εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος
σέσωσται, γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ 10 3, 6. 13–16.
τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε,
ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος
παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. οὗτός ἐστιν 11 Mt. 21, 42. Ps. 118, 22.
ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ᾽ ὑμῶν τῶν οἰκοδόμων, ὁ
γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν 12 Mt. 1, 21.
ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν
ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώ-
ποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς. Θεωροῦντες δὲ τὴν 13
τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάνου, καὶ καταλα-
βόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ
ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι
σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, τόν τε ἄνθρωπον βλέποντες 14 3, 6.
σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν
εἶχον ἀντειπεῖν. κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ 15
συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους
λέγοντες Τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; 16 Jn. 11, 47.
ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι᾽ αὐτῶν,
πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν,
καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι· ἀλλ᾽ ἵνα μὴ ἐπὶ 17 5, 28.

---

5 εν] εις 6 και Ανναν τον αρχιερεα κ. Καϊαφαν κ. Ιωαννην κ. Αλεξανδρον, 8 πρεσβ. του Ισραηλ 11 οικοδομουντων 12 ουδε] ουτε 14 τε] δε 15 συνεβαλον 16 ποιησομεν | αρνησασθαι

ποιᾳ - what sort of
Jesus the Nazarene
unlettered laymen - viz.
their ability & l.g. not
low at all
lame man. John: 18:15
idea of their spiritual fel
"this notable sign" active of γνωτον.
1.10 emphatic use of pronoun.
absence of conj. emphasizes
v. 13-14
the
Peter + John unlearned.
Cab. points out that the Gr of Rev. + I Pet. jar on us most + that in turn we find that the authors of these 2 books are referred to as ignorant + unlearned
The supposed diff. between the gospel of John as containing Hebraisms + the Apocalypse as being in the vernacular, is explained (C. 115) 1 by a period of time between the two, in which John's language changed. 2. Constructions once supposed to be bad Gr. are now known to have been in common use. See topic 30. Rev. 14:19 3. most grammar forms once supposed to be Semitic were not such at all, but were used by the non-Jewish population (C. 115)

v. 20. double negative
22. τῆς ἰάσεως — gen. of apposition. sign, i.e. the healing

πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλησώμεθα
αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ
18 μηδενὶ ἀνθρώπων. καὶ καλέσαντες αὐτοὺς παρ-
ήγγειλαν καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν
5, 29. 19 ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πέτρος καὶ
Ἰωάνης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς Εἰ
δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν
20 μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε· οὐ δυνάμεθα γὰρ
21 ἡμεῖς ἃ εἴδαμεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. οἱ
δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν
εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν
λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γε-
22 γονότι· ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ
ἄνθρωπος ἐφ' ὃν γεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς
23 ἰάσεως. Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς
ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιε-
Ex. 20. 11. Ps. 146. 6. Is. 37. 16. Jer. 32. 17. Lk. 2. 29. Rev. 6. 10. 24 ρεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. οἱ δὲ ἀκούσαντες
ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἶπαν
Δέσποτα, σὺ ὁ **ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν**
Ps. 2. 1. 2. 25 **καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς**, ὁ τοῦ
πατρὸς ἡμῶν διὰ Πνεύματος Ἁγίου στόματος
Δαυεὶδ παιδός σου εἰπών

Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη
καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;
26 **παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς**
καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ
κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.

Lk. 23. 12. 27 συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ
ἐπὶ τὸν ἅγιον Παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας,
Ἡρῴδης τε καὶ Πόντιος Πειλᾶτος σὺν ἔθνεσιν καὶ

---

17 απειλη απειλ. 18 παρ. αυτοις το καθ. 19 πρ. αυτ. ειπ. 20 ειδομεν 22 εγεγονει 23 ειπον 24 ειπον | συ ο Θεος ο 25 —τ. πατρ. ημ. | —Πνευμ. Αγ. | Δ. του παιδ. 27 —εν τη πολ. τ.

v. 25. text difficult. primitive error, i.e. before uncials. It makes poor sense.

One has Ἰησοῦς + other Χριστὸς + the scribe puts them together. διὰ before Πνευ. but this never used (probably). Πνευ. Ἁγ. an alternate reading for στόματος. One scribe put Πνευ. + other στόματος (Ἁγ. added) + in early uncial period both put in, but στόματο alone with διά is common + good. Literally the one th. the H.S. the mouth of David our father.

position Jesus.
συνήχθησαν with ποιῆσαι.

26. Κυρίου = Jehovah
Χριστοῦ = Messiah
27. ἐν τῇ πολ. ταυ. not in A.V.
Prophecy says kings = Herod
people — Israel

λαοῖς Ἰσραήλ, ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ 28 2, 23.
βουλὴ προώρισεν γενέσθαι. καὶ τὰ νῦν, Κύριε, 29 Eph. 6, 19.
ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις
σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον
σου, ἐν τῷ τὴν χεῖρα ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν, καὶ 30
σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ
ἁγίου Παιδός σου Ἰησοῦ. καὶ δεηθέντων αὐτῶν 31 2, 2. 4.
ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ
ἐπλήσθησαν ἅπαντες τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ
ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ παρρησίας.

Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδία 32 2, 44.
καὶ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων
αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ᾽ ἦν αὐτοῖς πάντα
κοινά. καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν τὸ μαρ- 33 2, 47.
τύριον οἱ ἀπόστολοι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ τῆς
ἀναστάσεως, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας
αὐτούς. οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι 34 2, 45.
γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πω-
λοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων
꜌ καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· 35
διεδίδετο δὲ ἑκάστῳ καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν.
Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ἀπὸ τῶν ἀπο- 36 11. 22. 24. 13, 4. 15, 39.
στόλων, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Υἱὸς παρα-
κλήσεως, Λευείτης, Κύπριος τῷ γένει, ꜌ ὑπάρ- 37
χοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρῆμα
καὶ ἔθηκεν πρὸς τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

Ἀνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφείρῃ 5
τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα, καὶ ἐνο- 2 4, 37.
σφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίης καὶ τῆς

---

28 SR βουλη σου 30 χ. σου 31 απ. Πν. Αγ.
32 η καρδ. κ. η ψ. | απαντα 33 μεγ. δυν. | τ. αναστ.
τ. Κυρ. Ιησ. (R^m + Χριστου) 34 ην] υπηρχεν
35 διεδιδοτο 36 Ιωσῆς | απο] υπο 37 προς] παρα
V, 2 συνειδυιας

disregarded by time of the captivity. Nu. 35:1-8 = 48 cities

5:1 δὲ adversative - contrast with Barnabus. Saph. may [illegible]
I Cor 5:3-5 - Judg. of body to save soul. We can't tell in this [illegible]
νοσφίζω - twice used. hold [illegible] for yourself. "They wished to serve 2 masters but to appear to serve only one" —Meyer

γυναικός, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας
Jn. 13, 2. 3 τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος
Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρ-
δίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου;
4 οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ
ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου
τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ
5 τῷ Θεῷ. ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους
τούτους πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο φόβος
6 μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας. ἀναστάντες
δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγ-
7 καντες ἔθαψαν. Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν
διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς
8 εἰσῆλθεν. ἀπεκρίθη δὲ πρὸς αὐτὴν Πέτρος
Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ
9 εἶπεν Ναί, τοσούτου. ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτήν
Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ Πνεῦμα
Κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα
10 σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε. ἔπεσεν δὲ
παραχρῆμα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν·
εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν,
καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς.
11 Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ᾽ ὅλην τὴν ἐκ-
κλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.
3. 11. 12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο
σημεῖα καὶ τέρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ· καὶ ἦσαν
13 ὁμοθυμαδὸν πάντες ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος· τῶν
δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ᾽
2, 47; 6, 7; 21, 20. 14 ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· μᾶλλον δὲ προσετίθεντο

---

2 γυν. αυτου 3 — ο 1° 4 (R εμενεν;) 5 — ο | ακ. ταυτα 8 δε αυτη ο Π. 9 Π. ειπε πρ. 10 προς 1°] παρα 12 εν τω λ. πολλα | απαντες 14 (R^m προσετιθεντο,)

Why not tell the wife. Hard to say.
v. 11. body of believers called the Church. Mat 16:18; 18:17
v12. were wrought from time to time

πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ
γυναικῶν· ὥστε καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν 15 19, 11. 12. Mk. 6, 56.
τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλιναρίων καὶ
κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ
ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. συνήρχετο δὲ καὶ τὸ 16
πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων Ἱερουσαλήμ, φέροντες
ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκα-
θάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.
᾿Αναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν 17 4, 1. 6.
αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλή-
σθησαν ζήλου ¹ καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ 18
τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει
δημοσίᾳ. Ἄγγελος δὲ Κυρίου διὰ νυκτὸς ἤνοιξε 19 12, 7.
τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπεν
Πορεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ 20
λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς Ζωῆς ταύτης. ἀκού- 21
σαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν
καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς
καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ
πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ
ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς.
οἱ δὲ παραγενόμενοι ὑπηρέται οὐχ εὗρον αὐτοὺς 22
ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν
¹ λέγοντες ὅτι Τὸ δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισ- 23
μένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας
ἑστῶτας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα
εὕρομεν. ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ 24
τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν
περὶ αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο. παραγενόμενος 25
δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι Ἰδοὺ οἱ ἄνδρες, οὓς

κλινάριων – fancy beds
others cots.
This seems to be faith with
superstition. which God honore[d]

γερουσία – identical
with Sanhedrin.
(2) equiv. to elders – part of
Sanhedrin.
(3) presbyters – some member
of Sanhedrin. (Alford)
question whether this refers
merely to older men or o[f]
offical body
4. γένοιτο – might come t[o]
be.

---

15 και εις] κατα | κλινων 16 εις Ιερ. 18 χειρ. αυτων 19 δια της ν. 22 υπηρ. παραγ. 23 το μεν δ. | εξω εστ. προ 24 τε ιερευς και ο στρ. 25 αυτ. λεγων

ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες
26 καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. Τότε ἀπελθὼν ὁ
στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἦγεν αὐτούς, οὐ
μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μὴ λιθα-
27 σθῶσιν· ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ
συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς
4, 18. Mt. 27, 25. 28 ¹ λέγων Παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ
διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπλη-
ρώκατε τὴν Ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ
βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ᾽ ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ
4, 19. Dn. 3, 18. 29 ἀνθρώπου τούτου. ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ
ἀπόστολοι εἶπαν Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ
Dt. 21, 22. 3, 15. 30 ἀνθρώποις. ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν
Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ
2, 33. He. 2, 10; 12, 2. 31 ξύλου· τοῦτον ὁ Θεὸς Ἀρχηγὸν καὶ Σωτῆρα
ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ τοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ
Lk. 24, 48. Jn. 15, 26. 27. 32 Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ ἡμεῖς ἐσμεν
μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ
Ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.
7, 54. 33 οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο καὶ ἐβούλοντο
22, 3. 34 ἀνελεῖν αὐτούς. Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ
Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος
τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ τοὺς
35 ἀνθρώπους ποιῆσαι, εἶπέν τε πρὸς αὐτούς Ἄνδρες
Ἰσραηλεῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώ-
21, 38. 36 ποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. πρὸ γὰρ
τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί
τινα ἑαυτόν, ᾧ προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς
τετρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπεί-

---

26 ηγαγεν | ινα μη 28 Ου παρ. | (τουτω;)
29 δε ο Π. | ειπον 31 — του 32 εσμ.] S + αυτου
Rm εν αυτω | Πν. δε το | Rm — ὁ 33 εβουλευοντο
34 βραχυ τι τ. αποστολους 35 (R τουτοις,)
36 προσεκολληθη αρ. ανδρ. ωσει

(Acts
makes him Simeon in the
temple + makes Gamal.
Jewish says
a strict Pharisee
Most brilliant
teacher in Jerusalem.

Ant. Book 18, ch 1, P6
Wars. Book 8, ch 2, P1

2 problems 1st order
mentioned D. first. Then Ju.
D. was around 44-5 A.D., but
Jud. 6 A.D. (Ant. Book 20, ch 5, P1)
acc. to Josephus. Now Luke gives
the speech of Gam. given 32-35
anachronism. v37. Jud. came
after D. so this is diff.
charge he made error in using > he used Josep. order
Joseph. But ref.
the great famine which occured L. could hardly be so stupid
between 2 ... Luke because of famine 2 lines
says in Acts 11. Theu. common
name. Lu. says 400. Joseph.
a multitude. This a time of
Moreover Jos. not perf. accurate
Prob. not depend. on Jos. at all.

θοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν.
μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς 37 Lk. 2, 2. 13, 1.
ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησεν λαὸν
ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι
ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. καὶ τὰ νῦν 38 Mt. 15, 13.
λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων
καὶ ἄφετε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ
βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· εἰ 39 9, 5. Sap. 12, 14.
δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστιν, οὐ δυνήσεσθε καταλῦσαι αὐτούς,
μή ποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. ἐπείσθησαν δὲ
αὐτῷ, καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους 40 22, 19.
δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀπέλυσαν. Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο 41 Mt. 5, 10–12. 1 P. 4, 13.
χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι
κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ Ὀνόματος ἀτιμασθῆναι·
πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ 42 18, 5.
ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν
Χριστὸν Ἰησοῦν.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν 6 4, 35.
μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν
πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ
διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. προσ- 2
καλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν
μαθητῶν εἶπαν Οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς κατα-
λείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ διακονεῖν τρα-
πέζαις. ἐπισκέψασθε δέ, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ 3 1 Ti. 3, 7. 8.
ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ πλήρεις Πνεύματος
καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας

---

37 λαον ικανον 38 αφ.] εασατε 39 δυνασθε | αυτους] αυτο 40 απελ. αυτους 41 υπ. τ. ονομ. αυτου κατηξ. 42 Ιησ. τον Χρ.

VI, 2 ειπον 3 δε] SR[t] ουν | Πν. Αγιου | καταστησωμεν

Τὰ [illegible] things.

v. 38–9 [illegible] filled. Prob. for the sake of argument [illegible] thought it certainly was of God.

v. 42. Predicate – preach Jesus as the Christ.

6:1 Hellenists – Gr. Jews who were [illegible]

Hebraists had charge [illegible]

Note the apostles appoint those choosen by whole church. 3 [illegible]
Well [illegible]
Spirituality
Wisdom

[illegible] some founder of Nicolaitians? First decons? Acts 21:8 they are called the 7. Office prob. grew out of expansion of the duties of these. I Tim. 3:8 ff.

All Greeks, by name. Can't show all Hellenists. Some say 3 Heb. 3 Hell. 1 prosilyte – this is Nicholas. [illegible]

Priests. Josep. 20,000 in Jerusalem. Talmud: [illegible]

Faith. Gal 1:23; Rom 1:5; Jude 3. – [illegible] technical term – [illegible] as whole.

4 ταύτης· ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ
3, 5. 5 τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. καὶ ἤρεσεν ὁ
λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο
Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ Πνεύματος
Ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα
καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσή-
1, 24; 13, 3; 14, 23. 6 λυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν
ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς
τὰς χεῖρας.
19, 20. 7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὔξανεν, καὶ ἐπλη-
θύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ
σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον
τῇ πίστει.
8 Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως
ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ.
9 ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς
λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλε-
ξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συν-
Lk. 21, 15. 10 ζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι
Mt. 26, 60—66. 11 τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ Πνεύματι ᾧ ἐλάλει. τότε ὑπέ-
βαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λα-
λοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν
12 Θεόν· συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσ-
βυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες
συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον,
Jer. 26, 11. 13 ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας Ὁ ἄν-
θρωπος οὗτος οὐ παύεται λαλῶν ῥήματα κατὰ
14 τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου· ἀκηκόαμεν
γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος
οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ
15 ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. καὶ ἀτενίσαντες
εἰς αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ

8 χαρ.] πιστεως 13 ρημ. βλασφημα λαλ. | SR αγ. τουτον 15 απαντες

taken to Rome by Pompey

This twists grammar.
Went + Sandy 2. and τῶν
dependent on τινες + parallel
to τῶν - - -

was where Tarsus
was, Paul may have been bested
by Philip. His father may have
citizenship.

εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέ-
λου. Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύς Εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; 7
ὁ δὲ ἔφη 2 Ps. 29, 3. Gn. 11, 31; 15, 7.
Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ
Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ
ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν
ἐν Χαρράν, **καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν Ἔξελθε ἐκ τῆς** 3 Gn. 12, 1; 48, 4.
γῆς σου καὶ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς
τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς 4 Gn. 11, 32; 12, 5.
Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν Χαρράν. κἀκεῖθεν μετὰ
τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετῴκισεν αὐτὸν
εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε,
καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ **κληρονομίαν** ἐν αὐτῇ **οὐδὲ** 5 Gn. 12, 7; 13, 15; 17, 8; 48, 4. Dt. 2, 5.
βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο **δοῦναι αὐτῷ εἰς**
κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ'
αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. ἐλάλησεν δὲ οὕτως 6 Gn. 15, 13. 14. Ex. 2, 22; 12, 40.
ὁ Θεός, ὅτι **ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ**
ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν
ἔτη τετρακόσια· καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύσουσιν 7 Ex. 3, 12.
κρινῶ ἐγώ, ὁ Θεὸς εἶπεν, **καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύ-**
σονται καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ **διαθήκην περιτομῆς·** καὶ οὕτως 8 Gn. 17, 10; 21, 4.
ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ **καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ**
ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ Ἰακὼβ
τοὺς δώδεκα πατριάρχας. Καὶ οἱ πατριάρχαι 9 Gn. 37, 11. 28; 39, 1. 2. 21; 45, 4.
ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον·
καὶ ἦν ὁ Θεὸς **μετ' αὐτοῦ,** καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ 10 Gn. 39, 21; 41, 38–45. Ps. 105, 21.
πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, **καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν**
καὶ σοφίαν **ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου,**
καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ
ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην 11 Gn. 41, 54; 42. 5

VII, 1 Ει αρα 3 εκ της συγγ. | —την 5 αυτω δουναι 7 δουλευσωσι | ειπ. ο Θεος 8 ο Ισ. | ο Ιακ. 10 εξειλετο

(2) V4. Death of Terah.
Gen. 11:32 Terah died in Haran at 205 yrs. [illegible]
Terah was 70 when Abram was born,
Gen 12:4 says Ab. left Haran when 75yr. which leaves 60 yrs for Terah.
If Haran was 60 yrs. older than Abra.
Terah would be dead before Abra. [illegible]
[illegible]
(See Gen [illegible] 11:21 Names reversed) Haran born when Terah was 70. Ab. when he was 130.
Yet Ab. laughed when God told Ab. he'd have a son at 90. Answer- he thought of Sarah.

τὴν Αἴγυπτον καὶ Χαναὰν καὶ θλίψις μεγάλη,
καὶ οὐχ ηὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν.
Gn. 42, 2. 12 ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα σιτία εἰς Αἴγυπτον ἐξαπέ-
Gn. 45, 3. 16. 13 στειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον· καὶ ἐν τῷ
δευτέρῳ ἐγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ,
καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος Ἰωσήφ.
Gn. 45, 9–11; 46, 27. Ex. 1, 5. Dt. 10, 22. 14 ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο Ἰακὼβ τὸν
πατέρα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖς
Gn. 46, 1; 49, 33. Ex. 1, 6. 15 ἑβδομήκοντα πέντε. καὶ κατέβη Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπ-
τον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν,
Gn. 23, 16. 17; 33, 19; 45, 9; 50, 13. Jos. 24, 32. 16 καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ
μνήματι ᾧ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρά
Ex. 1, 7. 17 τῶν υἱῶν Ἐμμὼρ ἐν Συχέμ. Καθὼς δὲ ἤγγιζεν
ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ὡμολόγησεν ὁ Θεὸς
τῷ Ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν
18 Αἰγύπτῳ, ἄχρι οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος ἐπ᾿
Gn. 24, 7. Ex. 1, 9. 22. 19 Αἴγυπτον, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. οὗτος κατα-
σοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας
τοῦ ποιεῖν τὰ βρέφη ἔκθετα αὐτῶν εἰς τὸ μὴ
Ex. 2, 2. He. 11, 23. 20 ζωογονεῖσθαι. Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς,
καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ Θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς
Ex. 2, 5. 10. 21 ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός· ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ
ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο
22 αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. καὶ ἐπαιδεύθη Μωϋσῆς
πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων, ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις
Ex. 2, 11. 23 καὶ ἔργοις αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσ-
σερακονταέτης χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν
αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς

ἕτερος – new kind or dynasty

---

11 *την γην Αιγυπτου* | *ευρισκον* 12 *σῖτα εν Αιγυπτω* 13 *ανεγνωρισθη* | *γεν. του Ι.* 14 *τον πατ. αυτ. Ιακ.* | *συγγ. αυτου* 15 *κατεβη δε* 16 *ω*] *ο* | *Εμμορ του Σ.* 17 *ωμολ.*] *ωμοσεν* 18 – *επ Αιγ.* 19 *πατ. ημων* | *εκθ. τα βρ.* 20 *πατρ. αυτου* 21 *εκτεθεντα δε αυτον ανειλετο* 22 *εργ. αυτ.*] *εν εργοις* 23 *τεσσαρακονταετὴς*

υἱοὺς Ἰσραήλ. καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον ἠμύ- 24 Ex. 2, 12.
νατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ
πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι 25
τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδω-
σιν σωτηρίαν αὐτοῖς· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. τῇ τε 26 Ex. 2, 13.
ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ
συνήλλασσεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών Ἄνδρες,
ἀδελφοί ἐστε· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ὁ δὲ 27 Ex. 2, 14. Lk. 12, 14.
ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών **Τίς**
σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ᾽ ἡμῶν; μὴ 28
ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὃν τρόπον ἀνεῖλες ἐχθὲς τὸν
Αἰγύπτιον; ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, 29 Ex. 2, 15. 22; 18, 3. 4.
καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν
υἱοὺς δύο. Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσερά- 30 Ex. 3, 2. Dt. 33, 16.
κοντα **ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους** Σινᾶ
ἄγγελος ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. ὁ δὲ Μωϋσῆς 31
ἰδὼν ἐθαύμαζεν τὸ ὅραμα· προσερχομένου δὲ
αὐτοῦ κατανοῆσαι ἐγένετο φωνὴ Κυρίου Ἐγὼ **ὁ** 32 Ex. 3, 6.
Θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ
καὶ Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ
ἐτόλμα κατανοῆσαι. **εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος** 33 Ex. 3, 5.
Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος
ἐφ᾽ ᾧ ἕστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. ἰδὼν εἶδον τὴν 34 Ex. 3, 7. 10; 2, 24.
κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ
στεναγμοῦ αὐτοῦ ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι
αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον.
Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες **Τίς σε** 35 Ex. 2, 14.
κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς
καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν σὺν χειρὶ

---

25 αδ. αυτου | αυτ. σωτ. 26 συνηλασεν | εστε υμεις 27 εφ ημας 28 χθες 30 αγγ. Κυριου 31 εθαυμασε | Κυρ. προς αυτον 32 και ο Θεος Ισ. και ο Θεος Ιακ. 33 εφ] εν 34 SR στεν. αυτων | αποστελω 35 —και 2° | απεστειλεν εν χ.

Ex. 7, 3. 10; 36 ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. οὗτος
14, 21. Nu. 14, 33. ἐξήγαγεν αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ
Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ
3, 22. Dt. 18, 15. 37 ἔτη τεσσεράκοντα. οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἴπας
τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ
53. Ex. 19, 3. 38 Θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. οὗτός ἐστιν
Dt. 9, 10; 33, 2 Lxx. ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ
τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ
καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα
Nu. 14, 3. 39 δοῦναι ὑμῖν, ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ
πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν
Ex. 32, 1. 23. 40 ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, εἰπόντες τῷ
Ἀαρών Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ προπορεύσονται
ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ
Ex. 32, 4. 6. 41 γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ. καὶ
ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνή-
γαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς
Jer. 7, 18 Lxx. 42 ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. ἔστρεψεν δὲ ὁ Θεὸς
19, 13. Am. 5, 25–27. καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ
οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προ-
φητῶν

Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι
ἔτη τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ,
43 καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ
καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ Ῥομφά,
τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς;
καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.

Ex. 25, 40. 44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν
ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῇ

---

36 γη] R τη | Αιγυπτου 37 ειπων | Κυριος ο Θεος υμων | (Rm υμων, ως) | εμε· αυτου ακουσεσθε. 38 υμιν] SR ημιν 39 αλλ | – εν 40 γεγονεν 42 (SR Ισραηλ;) 43 θεου υμων | S Ῥεμφὰν R Ῥεφάν | (SR αυτοις·) 44 εν τοις π.

ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει· ἣν καὶ 45 Gn. 17, 8; 48, 4. Dt. 32, 49. Jos. 3, 14; 18, 1.
εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ
Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῶσεν
ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως
τῶν ἡμερῶν Δαυείδ· ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ 46 2 S. 7, 2. Ps. 132, 5.
Θεοῦ καὶ ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ οἴκῳ Ἰακώβ.
Σολομὼν δὲ οἰκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. ἀλλ᾽ οὐχ 47 1 K. 6, 1.
ὁ Ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ· καθὼς ὁ 48 Is. 66, 1. 2.
προφήτης λέγει

Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, 49
ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου·
ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει Κύριος,
ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου;
οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα; 50

Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι καρδίαις καὶ τοῖς 51 Ex. 32, 9; 33, 3. Lv. 26, 41. Nu. 27, 14. Jer. 9, 26; 6, 10. Is. 63, 10.
ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἀντι-
πίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. τίνα 52 2 Ch. 36, 16. Mt. 23, 31.
τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν;
καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ
τῆς ἐλεύσεως τοῦ Δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προ-
δόται καὶ φονεῖς ἐγένεσθε, οἵτινες ἐλάβετε τὸν 53 Ex. 20. Gal. 3, 19. 88. He. 2, 2.
νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις 54 5, 33.
αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ᾽ αὐτόν.
ὑπάρχων δὲ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου ἀτενίσας 55 Lk. 22, 69.
εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν Θεοῦ καὶ Ἰησοῦν
ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶπεν Ἰδοὺ 56
θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς διηνοιγμένους καὶ τὸν Υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ. κρά- 57
ξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν,
καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ᾽ αὐτόν, | καὶ ἐκβα- 58 22, 20.

---

45 ἔξωσεν 46 οικω] SR Θεω 47 Σολομῶν | ωκοδομησεν 48 χειρ. ναοις 49 (SR οικοδ. μοι;) 51 τη καρδια 52 γεγενησθε 56 ανεωγμενους

λόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ
μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς
Ps. 31, 5. Lk. 23, 46. 59 πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου. καὶ ἐλιθο-
βόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα
Lk. 23, 34. 60 Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. θεὶς δὲ τὰ
γόνατα ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ Κύριε, μὴ στήσῃς
αὐτοῖς ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. καὶ τοῦτο εἰπὼν
7, 58. 11, 19 22, 20. 8 ἐκοιμήθη. Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει
αὐτοῦ.

Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας
ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες
δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας
Mt. 14, 12. 2 καὶ Σαμαρίας πλὴν τῶν ἀποστόλων. συνε-
κόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ
9, 1; 22, 4. 3 ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. Σαῦλος δὲ
ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους
εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας
παρεδίδου εἰς φυλακήν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον εὐαγγελι-
6, 5. 5 ζόμενοι τὸν λόγον. Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς
τὴν πόλιν τῆς Σαμαρίας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν
6 Χριστόν. προσεῖχον δὲ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγο-
μένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ
ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει.
Mk. 16, 17. 7 πολλοὶ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα
βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο· πολλοὶ δὲ
Jn. 4, 40–42. 8 παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν· ἐγέ-
9 νετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἀνὴρ
δέ τις ὀνόματι Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει

---

58 (Σαυλου,) 60 την αμ. ταυτ.
VIII, 1 δε 3°] τε 2 εποιησαντο 5 —την
6 δε] τε 7 πολλων γαρ | (Rm μεγαλη,) | μεγ. φων.
εξηρχετο 8 και εγεν. χ. μεγαλη

μαγεύων καὶ ἐξιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρίας,
λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν, ¦ ᾧ προσεῖχον 10
πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες Οὗτός
ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ *ἡ καλουμένη* Μεγάλη.
προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς 11
μαγίαις ἐξεστακέναι αὐτούς. ὅτε δὲ ἐπίστευσαν 12 Mt. 28, 19.
τῷ Φιλίππῳ *εὐαγγελιζομένῳ περὶ τῆς βασιλείας*
τοῦ Θεοῦ *καὶ τοῦ ὀνόματος* Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. ὁ δὲ Σίμων 13
καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσ-
καρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, *θεωρῶν τε σημεῖα καὶ*
δυνάμεις μεγάλας γινομένας ἐξίστατο. Ἀκού- 14 3, 1.
σαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις *ἀπόστολοι ὅτι*
δέδεκται ἡ Σαμαρία *τὸν λόγον τοῦ* Θεοῦ, *ἀπέ-*
στειλαν πρὸς αὐτοὺς Πέτρον *καὶ* Ἰωάνην, *οἵτινες* 15
καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν ὅπως λά-
βωσιν Πνεῦμα Ἅγιον· *οὐδέπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ* 16
αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι
ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. *τότε* 17 1 Ti. 4, 14.
ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον
Πνεῦμα Ἅγιον. *ἰδὼν δὲ ὁ* Σίμων *ὅτι διὰ τῆς* 18
ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ
Πνεῦμα, *προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα ¦ λέγων* 19
Δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα ᾧ ἐὰν ἐπιθῶ
τὰς χεῖρας λαμβάνῃ Πνεῦμα Ἅγιον. Πέτρος δὲ 20
εἶπεν πρὸς αὐτόν Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη
εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας
διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. οὐκ ἔστιν σοι μερὶς 21 Ps. 78, 37. Eph. 5, 5.
οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ **καρδία**
σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἔναντι τοῦ Θεοῦ. μετανόη- 22
σον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι

---

9 *εξιστων* 10 — *καλουμενη* 12 *τα περι* | *του Ιησ.* 14 *τον* Π. 16 *ουπω* 17 *επετιθουν* 18 Θεασαμενος *δε* | SR[t] Πν. *το* Αγιον 21 *ενωπιον*

τοῦ Κυρίου εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς
Dt. 29, 18. Is. 58, 6. He. 12, 15. 23 καρδίας σου· εἰς γὰρ **χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον**
24 **ἀδικίας** ὁρῶ σε ὄντα. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων
εἶπεν Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Κύριον,
25 ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε. Οἱ
μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν
λόγον τοῦ Κυρίου ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα,
πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίζοντο.
26 Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον
λέγων Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν
ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ
Is. 56, 3–7. 27 εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. καὶ ἀναστὰς
ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυ-
νάστης Κανδάκης βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν
ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσ-
28 κυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ, ἦν δὲ ὑποστρέφων καὶ
καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ καὶ ἀνεγίνωσκεν
29 τὸν προφήτην Ἠσαΐαν. εἶπεν δὲ τὸ Πνεῦμα τῷ
Φιλίππῳ Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι
30 τούτῳ. προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν
αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος Ἠσαΐαν τὸν προφήτην,
καὶ εἶπεν Ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;
Jn. 16, 13. 31 ὁ δὲ εἶπεν Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην ἐὰν μή τις
ὁδηγήσει με; παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον
Is. 53, 7. 8. 32 ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. ἡ δὲ περιοχὴ τῆς
γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη

Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη,
καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος,
οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.

---

22 Κυρ.] Θεου 25 υπεστρεψαν | Ιερουσαλημ | ευηγγελισαντο 27 της βασ. 28 δε] τε 30 τον προφ. Ησ. 31 οδηγηση

Ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· 33
τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται;
ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν 34
Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο;
περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρου τινός; | ἀνοίξας δὲ ὁ 35
Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς
γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν.
ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί τι 36 10, 47.
ὕδωρ, καί φησιν ὁ εὐνοῦχος Ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει
με βαπτισθῆναι; καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ ἅρμα, 38
καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ τε Φί-
λιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ὅτε 39 1 K. 18, 12.
δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, Πνεῦμα Κυρίου
ἥρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν
οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ
χαίρων. Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ 40 21, 8. 9.
διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως
τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισαρίαν.
Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐνπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου 9 **1—29:** 22, 3—21; 26, 9—20. 8, 3.
εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου, προσελθὼν τῷ
ἀρχιερεῖ | ᾐτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δα- 2
μασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας
εὕρῃ τῆς Ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας,
δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἰερουσαλήμ. Ἐν δὲ τῷ 3 1 Co. 15, 8.
πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ,
ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν 4
λέγουσαν αὐτῷ Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις;

These persecutions are a continuation of the Stephen persecutions.

being of the Way = Christianity

v. 4. acc after ἀκούω. - he understood. Pres. tense - why are you persecuting me.

---

33 ταπ. αυτου | την δε γ. 37 SR^m ειπε δε ο Φιλιππος, Ει πιστευεις εξ ολης της καρδιας, εξεστιν. αποκριθεις δε ειπε, Πιστευω τον υιον του Θεου ειναι τον Ιησουν Χριστον.

IX, 3 και εξαιφν. περιηστ. αυτ. | εκ] απο

5, 39. 5 ¹ εἶπεν δέ Τίς εἶ, Κύριε; ὁ δέ Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς
6 ὃν σὺ διώκεις· ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς
τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι ὅ τι σε δεῖ ποιεῖν.
Sap. 18, 1. 7 οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν
ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεω-
8 ροῦντες. ἠγέρθη δὲ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεῳγ-
μένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν·
χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν.
9 καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν
οὐδὲ ἔπιεν.
10, 17; 16, 9. 10 Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνα-
νίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὁράματι ὁ Κύριος
21, 39. 11 Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν Ἰδοὺ ἐγώ, Κύριε. ¹ ὁ δὲ
Κύριος πρὸς αὐτόν Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν
ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεῖαν καὶ ζήτησον ἐν
οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ
12 προσεύχεται, καὶ εἶδεν ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι
εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρας, ὅπως
13 ἀναβλέψῃ. ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας Κύριε, ἤκουσα
ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ
1 Co. 1, 2. 22, 16. 2 Ti. 2, 22. 14 τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ
ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι
Ro. 1, 5. 25, 13; 27, 24. 2 Co. 4, 7. 15 πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. εἶπεν
δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος Πορεύου, ὅτι σκεῦος
ἐκλογῆς ἐστίν μοι οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά
μου ἐνώπιον ἐθνῶν τε καὶ βασιλέων υἱῶν τε
23. 29. 2 Co. 11, 23–28. 16 Ἰσραήλ· ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν

---

5 *ο δε Κυριος ειπεν*, | *διωκεις· σκληρον σοι προς κεντρα λακτιζειν.* (6) *τρεμων τε και θαμβων ειπε, Κυριε, τι με θελεις ποιησαι; και ο Κυριος προς αυτον, Αναστηθι* | *ο τι*] *τι* 7 *εννεοι* 8 *ο Σ.* | *ουδενα* 10 *ο Κυρ. εν ορ.* 11 (SR *ονοματι,*) 12 *ειδ. εν οραματι ανδρ. ον. Αν.* | S *χειρα* R *τας χειρας* 13 *ο Αν.* | *ακηκοα* | *εποι. τ. αγ. σου* 15 *μοι εστιν* | R *των εθν.* | — *τε* 1°

V7. In ch. 22:9. The
not hear voice. Acc. here
the gen. He
The latter does not deny the
former.
They stood dumb. Ch 26:14
and we all falling down. Ch. 9:7
says they stood. It may
+ Eunuch – com. Chariot to
come to a halt. They may
V. 9. acc. duration of time
note narrative, constantive
ἔφαγεν &c.

V15 sons of Israel. He always
went to the synogoges in the
cities he visited.

ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. Ἀπῆλθεν δὲ 17
Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς
ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ
Κύριος ἀπέσταλκέν με, Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν
τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς
Πνεύματος Ἁγίου. καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ 18
ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε,
καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, ¦ καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνί- 19
σχυσεν.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν
ἡμέρας τινάς, καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς 20
ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ
Θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ 21 1. 14. 8, 1; 26, 10.
ἔλεγον Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας εἰς Ἱερου-
σαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ
ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς
ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; Σαῦλος δὲ μᾶλλον 22 18, 28.
ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυννεν Ἰουδαίους τοὺς κατοι-
κοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν
ὁ Χριστός. Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, 23 23, 12–29.
συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν·
¦ ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετη- 24 23, 16.
ροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς
ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ 25 2 Co. 11, 32. 33.
αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν
χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. Παραγενόμενος δὲ εἰς 26 Gal. 1, 17–19.
Ἱερουσαλὴμ ἐπείραζεν κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς·
καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι
ἐστὶν μαθητής. Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν 27 20.

---

18 απεπεσον απο τ. οφθ. αυτ. | SR ωσει | τε παραχρημα 19 δε ο Σαυλος 20 Ιησ.] Χριστον 21 εν Ιερ. | (R τουτο; και...αρχιερεις.) 22 συνεχυνε τους Ιουδ. 24 παρετηρουν | δε] SR τε | —και 1° 25 αυτον οι μαθ. νυκτος (SR ,) καθ. δ. τ. τειχ., χαλ. 26 δε ο Σαυλος | επειρατο

ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο
αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν Κύριον καὶ ὅτι
ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρ-
28 ρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ. καὶ ἦν
μετ᾽ αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος
εἰς Ἱερουσαλήμ, παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνό-
29 ματι τοῦ Κυρίου, ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς
τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν ἀνελεῖν
11, 25. Gal 1, 21. 30 αὐτόν. ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον
αὐτὸν εἰς Καισαρίαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν
εἰς Ταρσόν.

31 Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ᾽ ὅλης τῆς Ἰουδαίας
καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρίας εἶχεν εἰρήνην οἰκο-
δομουμένη καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ Κυρίου,
καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπλη-
θύνετο.
32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων
κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦν-
33 τας Λύδδα. εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα ὀνόματι
Αἰνέαν ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραβάττου,
34 ὃς ἦν παραλελυμένος. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος
Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦς Χριστός· ἀνάστηθι καὶ
35 στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη. | καὶ εἶδαν
αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν
Σάρωνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον.
36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι
Ταβειθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς·

---

27 (R αποστολους και) | του Ιησου 28 εν Ιερ.· και παρρ. | Κυρ. Ιησου 29 αυτ. ανελ. 31 Αι μεν ουν εκκλησιαι | ειχον ειρ., οικοδομουμεναι (R ,) και πορευομεναι | (R Κυριου και.. πνευματος,) | επληθυνοντο. 32 Λυδδαν 33 Αιν. ον. | κραββατω 34 Ιησ. ο Χρ. 35 ειδον | Λυδδαν

αὕτη ἦν πλήρης ἔργων ἀγαθῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν
ὧν ἐποίει. ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις 37
ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ
ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ. ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ 38
Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν
ἐν αὐτῇ ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν παρα-
καλοῦντες Μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν.
ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παρα- 39
γενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέ-
στησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ
ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει
μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. ἐκβαλὼν δὲ ἔξω 40 Mk. 5, 40. 41.
πάντας ὁ Πέτρος καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο,
καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν Ταβειθά,
ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς,
καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν. δοὺς δὲ αὐτῇ 41 32.
χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους
καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. γνωστὸν 42
δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν
πολλοὶ ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἐγένετο δὲ ἡμέρας 43 10, 6.
ἱκανὰς μεῖναι ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

Ἀνὴρ δέ τις ἐν Καισαρίᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, 10 Mt. 8, 5. 27, 1.
ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλι-
κῆς, εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν σὺν παντὶ 2
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ
λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διὰ παντός, εἶδεν ἐν 3 8, 1.
ὁράματι φανερῶς, ὡσεὶ περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς
ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν

says Peter is no respector of per-
sons. He worshipped with the Jews
A noble character

36 αγαθ. εργ. 37 αυτην εθ. 38 Λυδδης | παρακαλ. μη οκνησαι | ημ.] αυτων 40 — και 1° 42 πολλ. επιστ. 43 μειν. αυτον
X, 1 τις ην 2 ποιων τε | (R διαπαντος.) 3 — περι

4 καὶ εἰπόντα αὐτῷ Κορνήλιε. ὁ δὲ ἀτενίσας αὐ-
τῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν Τί ἐστιν, Κύριε;
εἶπεν δὲ αὐτῷ Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημο-
σύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἔμπροσθεν
5 τοῦ Θεοῦ. καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας εἰς Ἰόππην
καὶ μετάπεμψαι Σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται
9, 43. 6 Πέτρος· οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ,
7 ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν. ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ
ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν
καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων
8 αὐτῷ, καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς ἀπέστειλεν
9 αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοι-
πορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων ἀνέβη
Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν
10 ἕκτην. ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελεν γεύ-
σασθαι· παρασκευαζόντων δὲ αὐτῶν ἐγένετο ἐπ᾽
11, 5–17. 11 αὐτὸν ἔκστασις, καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγ-
μένον καὶ καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην με-
γάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς,
12 ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἑρπετὰ
13 τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο
φωνὴ πρὸς αὐτόν Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ
Ezk. 4, 14. Lv. 11. 14 φάγε. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν Μηδαμῶς, Κύριε, ὅτι
Mt. 15, 11. Mk. 7, 15. 19. 15 οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. καὶ
φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν Ἃ ὁ Θεὸς
16 ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ
τρίς, καὶ εὐθὺς ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν
17 οὐρανόν. Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος

---

4 εμπρ.] ενωπιον 5 εις I. ανδρ. | —τινα 6 θαλ.· ουτος λαλησει σοι τι σε δει ποιειν. 7 αυτω 1°] τω Κορνηλιω | οικ. αυτου 8 αυτ. απαντα 10 δε εκεινων, επεπεσεν επ 11 καταβ. επ αυτον | αρχ. δεδεμενον, και καθ. 12 τετρ. της γης και τα θηρια κ. τα ερπ. κ. τα πετ. του 14 και] η 16 ευθ.] παλιν

τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδεν, ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ
ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες
τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν
πυλῶνα, καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων 18
ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ 19 13, 2; 15 28.
Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος εἶπεν
τὸ Πνεῦμα Ἰδοὺ ἄνδρες δύο ζητοῦντές σε· ¦ ἀλλὰ 20
ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν
διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. /κατα- 21
βὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν Ἰδοὺ ἐγώ
εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε; ¦ οἱ δὲ 22
εἶπαν Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ
φοβούμενος τὸν Θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ
ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ
ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. εἰσκαλε- 23 11, 12.
σάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν. Τῇ δὲ ἐπαύριον
ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελ-
φῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. τῇ δὲ 24
ἐπαύριον εἰσῆλθεν εἰς τὴν Καισαρίαν· ὁ δὲ
Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συνκαλεσά-
μενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους
φίλους. Ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, 25
συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς
πόδας προσεκύνησεν. ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν 26 14, 15. Rev. 19, 10.
λέγων Ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι.
καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὑρίσκει συνε- 27
ληλυθότας πολλούς, ἔφη τε πρὸς αὐτούς Ὑμεῖς 28 i.e. unlawful. Not
ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ Rabbinical prohibit

17 και ιδου | υπο] απο | —του 2° 19 ενθυμουμενου | SR ειπ. αυτω | δυο] SR τρεις | SR ζητουσι σε 20 διοτι 21 ανδρ. τους απεσταλμενους απο του Κορνηλιου προς αυτον 22 ειπον 23 αναστ.] ο Πετρος | απο της Ι. 24 τη δε] και τη | SR[t] εισηλθον 25 —του 26 αυτ. ηγ. | καγω

κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· κἀμοὶ
ὁ Θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν
29 ἄνθρωπον· διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμ-
φθείς. πυνθάνομαι οὖν Τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ
30 με; καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας
μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην τὴν ἐνάτην προσ-
ευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη
31 ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, καὶ φησίν
Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ αἱ
ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.
32 πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα
ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ
33 Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν. ἐξαυτῆς οὖν
ἔπεμψα πρὸς σέ, σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγε-
νόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ
πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι
Dt. 10, 17. 1 S. 16, 7. Ro. 2, 11. 34 ὑπὸ τοῦ Κυρίου. Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα
εἶπεν Ἐπ᾽ ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι **οὐκ**
Jn. 9, 31; 10, 16. 35 **ἔστιν προσωπολήμπτης ὁ Θεός,** ἀλλ᾽ ἐν παντὶ
ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιο-
Ps. 107, 20; 147, 18. Is. 52, 7. Nah. 1, 15. Mt. 28, 18. 36 σύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστιν· **τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν**
τοῖς υἱοῖς **Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην** διὰ
Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτός ἐστιν πάντων Κύριος.
Mt. 4, 12–17. 37 ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ᾽ ὅλης τῆς
Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ
Is. 61, 1. Mt. 3, 16. 38 βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάνης, Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ
Ναζαρέθ, **ὡς ἔχρισεν** αὐτὸν **ὁ Θεὸς Πνεύματι** Ἁγίῳ
καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος
πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ δια-
Dt. 21, 22. 39 βόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ ἡμεῖς

---

28 *και εμοι* 29 (R *τινι…με.*) 30 *ημην νηστευων, και τ. εν. ωραν πρ.* 32 *θαλ.· ος παραγενομενος λαλησει σοι.* 33 Κυρ.] Θεου 36 R^m *—ον* | SR Χριστου, (ουτος…Κυριος,) 37 *αρξαμενον* 39 *ημεσμεν*

μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν
Ἰουδαίων καὶ Ἱερουσαλήμ· ὃν καὶ ἀνεῖλαν κρεμά-
σαντες ἐπὶ ξύλου. τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐν τῇ 40 1 Co. 15, 4–7.
τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι,
| οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς προκε- 41 Jn. 14, 19. 22; 15, 27. 1, 4.
χειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνε-
φάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι 42 17, 31. Ro. 14, 9. 10. 1 P. 4, 5. 2 Ti. 4, 1.
τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ
ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Κριτὴς ζώντων καὶ
νεκρῶν. τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, 43 Is. 33, 24; 53, 5. 6. Jer. 31, 34. Ezk. 34, 16. Dn. 9, 24.
ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ
πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. Ἔτι λαλοῦν- 44
τος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσεν τὸ
Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν
λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ 45
ὅσοι συνῆλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ
δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκκέχυται· ἤκουον 46 2, 4. 19, 6. Mk. 16, 17.
γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόν-
των τὸν Θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέτρος | Μήτι τὸ 47
ὕδωρ δύναταί κωλῦσαί τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι
τούτους, οἵτινες τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔλαβον ὡς
καὶ ἡμεῖς; προσέταξεν δὲ αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματι 48 Jn. 4, 40.
Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε ἠρώτησαν
αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.
Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ 11
ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο
τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ὅτε δὲ ἀνέβη Πέτρος 2 10, 45.
εἰς Ἱερουσαλήμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ

---

39 *εν Ιερ.* | *ον ανειλον* 40 SR – *εν* 42 *ουτος*] *αυτος* 45 *συνηλθον* 46 *ο Πετρ.* 47 *κωλ. δυν.* | *καθως* 48 *δε*] *τε* | *βαπτ. εν τω ον. του Κυριου.*

XI, 2 *και οτε αν.* | *Ιεροσολυμα*

Gal. 2, 12. Eph. 2, 11. 3 περιτομῆς ¹ λέγοντες ὅτι Εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας
ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ συνέφαγες αὐτοῖς.
4 ἀρξάμενος δὲ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς
10, 9–48. 5 λέγων ¹ Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχό-
μενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον
σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς
καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ·
6 εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα
τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ
7 τοῦ οὐρανοῦ. ἤκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης
8 μοι Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. εἶπον
δέ Μηδαμῶς, Κύριε, ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέ-
9 ποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. ἀπεκρίθη δὲ ἐκ
δευτέρου φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ Ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθά-
10 ρισεν σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς,
καὶ ἀνεσπάσθη πάλιν ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν.
11 καὶ ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν
οἰκίαν ἐν ᾗ ἦμεν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρίας
12 πρός με. εἶπεν δὲ τὸ Πνεῦμά μοι συνελθεῖν
αὐτοῖς μηδὲν διακρίναντα. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ
καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν
13 οἶκον τοῦ ἀνδρός. ἀπήγγειλεν δὲ ἡμῖν πῶς εἶδεν
τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ
εἰπόντα Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι
14 Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, ὃς λαλήσει
ῥήματα πρὸς σὲ ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ
15 οἶκός σου. ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέ-
πεσεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ᾽ αὐτοὺς ὥσπερ καὶ
1, 5. 16 ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος
τοῦ Κυρίου, ὡς ἔλεγεν Ἰωάνης μὲν ἐβάπτισεν

---

3 πρ. ανδρ. ακρ. εχ. εισηλθ. 4 ο Πετρ. 7 — και 1° 8 παν κοιν. 9 δε μοι φων. εκ δευτ. 10 παλ. ανεσπ. 11 ημην 12 μοι το Πν. | διακρινομενον 13 δε] τε | ειπ. αυτω | Ιοππ. ανδρας 16 — του 2°

ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι
Ἁγίῳ. εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς 17
ὁ Θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν Κύριον
Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι
τὸν Θεόν; ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ 18 13, 48; 14, 27.
ἐδόξασαν τὸν Θεὸν λέγοντες Ἄρα καὶ τοῖς
ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως 19 8, 1–4.
τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης
καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες
τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. Ἦσαν δέ 20
τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι,
οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν καὶ
πρὸς τοὺς Ἕλληνας, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον
Ἰησοῦν. καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ᾽ αὐτῶν, πολύς 21 2, 47.
τε ἀριθμὸς ὁ πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν
Κύριον. Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς 22 4, 36.
ἐκκλησίας τῆς οὔσης ἐν Ἱερουσαλὴμ περὶ αὐτῶν,
καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν ἕως Ἀντιοχείας· ὃς 23 13, 43.
παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ Θεοῦ
ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς
καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἦν ἀνὴρ 24 6, 5. 5, 14.
ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ
πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ.
ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ἀναζητῆσαι Σαῦλον, 25 9, 30.
καὶ εὑρὼν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ 26 Gal. 2, 11.
αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι

---

17 εγω δε τις 18 εδοξαζον | Αραγε | εδ. εις ζ. 20 εισελθοντες | — και 2° | SR^m Ελληνιστας 21 — ο 22 — ουσης | Ιεροσολυμοις | διελθειν εως 23 — την 2° | R^m εν τω Κ. 25 Ταρσ. ο Βαρναβας 26 ευρ. αυτον ηγαγ. αυτον | δε αυτους ενιαυτ.

26, 28. τε πρώτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστι-
1 P. 4, 16. ανούς.

13, 1; 15, 32. 27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ
21, 10. 28 Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν· ἀναστὰς
δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος ἐσήμαινεν διὰ
τοῦ Πνεύματος λιμὸν μεγάλην μέλλειν ἔσεσθαι
ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην· ἥτις ἐγένετο ἐπὶ Κλαυ-
Gal. 2, 10. 29 δίου. τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις,
ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς
12, 25. 30 κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ὃ καὶ ἐποίη-
σαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ
χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

24, 3. 12 Κατ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρῴδης
ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ
2 τῆς ἐκκλησίας. ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν
3 Ἰωάνου μαχαίρῃ. ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν
τοῖς Ἰουδαίοις προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον,
4 ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων, | ὃν καὶ πιάσας ἔθετο
εἰς φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρα-
τιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ
Ja. 5, 16. 5 πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ὁ μὲν οὖν
Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν
ἐκτενῶς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν
5, 22. 23. 6 Θεὸν περὶ αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἤμελλεν προαγαγεῖν
αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος
κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος
ἁλύσεσιν δυσίν, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτή-
5, 19. 7 ρουν τὴν φυλακήν. καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου

---

26 *πρωτον* 28 *εσημανε* | *μεγαν* | *οστις και εγεν.* | Κλ. Καισαρος 29 *ηυπορειτο*

XII, 2 *μαχαιρα* 3 *και ιδ. οτι* 5 *εκτενης* | *περι*] *υπερ* 6 *εμελλεν αυτ. προαγειν ο* Ηρ.

ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πα-
τάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν
λέγων Ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ
αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. εἶπεν δὲ ὁ ἄγγελος 8
πρὸς αὐτόν Ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά
σου. ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ Περι-
βαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι. καὶ 9
ἐξελθὼν ἠκολούθει, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές
ἐστιν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ
ὅραμα βλέπειν. διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν 10
καὶ δευτέραν ἦλθαν ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν
τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη
ἠνοίγη αὐτοῖς, καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην
μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ.
καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν Νῦν 11
οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν ὁ Κύριος τὸν
ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρῴδου
καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰου-
δαίων. συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς 12 25. 13. 5. 13; 15, 37.
Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάνου τοῦ ἐπικαλουμένου
Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ
προσευχόμενοι. κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν 13
τοῦ πυλῶνος προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι
ὀνόματι Ῥόδη, καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ 14
Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα,
εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον
πρὸ τοῦ πυλῶνος. οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν 15 26, 24. Lk. 24, 37.
Μαίνῃ. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ
ἔλεγον Ὁ ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ. ὁ δὲ Πέτρος 16
ἐπέμενεν κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδαν αὐτὸν καὶ

---

7 εξεπεσον 8 δε 1°] τε | Περιζωσαι, 9 ηκ. αυτω 10 ηλθον | ηνοιχθη 11 γεν. εν εαυτ. | — ο 2° | εξειλετο 12 — της 1° 13 αυτου] του Πετρου 15 ειπον | δε 3°] δ' | αυτ. εστιν 16 ειδον

17 ἐξέστησαν. κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν
διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ὁ Κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν
ἐκ τῆς φυλακῆς, εἶπέν τε Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ
καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη
5, 21. 22. 18 εἰς ἕτερον τόπον. Γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν τά-
ραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ
19 Πέτρος ἐγένετο. Ἡρῴδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν
καὶ μὴ εὑρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν
ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς
1 K. 5, 25 [11]. Ezk. 27, 17. 20 Καισαρίαν διέτριβεν. Ἦν δὲ θυμομαχῶν Τυρίοις
καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν,
καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ
βασιλέως ᾐτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐ-
21 τῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. τακτῇ δὲ
ἡμέρᾳ ὁ Ἡρῴδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν
καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς·
Ezk. 28, 2. 22 ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει Θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώ-
Dn. 5, 20. 23 που. παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος
Κυρίου ἀνθ᾽ ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ Θεῷ,
6, 7. Is. 55, 11. 24 καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν. Ὁ
δὲ λόγος τοῦ Κυρίου ηὔξανεν καὶ ἐπληθύνετο.
11, 29. 12. 15, 37. 25 Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ
Ἱερουσαλήμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συν-
παραλαβόντες Ἰωάνην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.
11, 27. 13 Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκ-
κλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι ὅ τε Βαρνάβας
καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ
Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρῴδου τοῦ τετραάρχου
9, 15. 2 σύντροφος καὶ Σαῦλος. Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν
τῷ Κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ Πνεῦμα τὸ

---

17 τε] δε 19 εις την Καισ. 20 δε ο Ηρωδης 21 και καθ. 24 Κυρ.] SR Θεου 25 ἐξ] Rm εις | και Ιωαν.
XIII, 1 δε τινες | τετραρχου

Ἅγιον Ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ
Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς·
τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπι- 3 14, 23. 6, 6. 1 Ti. 4, 14; 5, 22.
θέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν.

Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ Ἁγίου 4 15, 39.
Πνεύματος κατῆλθον εἰς Σελευκίαν, ἐκεῖθέν τε
ἀπέπλευσαν εἰς Κύπρον, καὶ γενόμενοι ἐν Σαλα- 5 12, 12. 25. 13.
μῖνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς
συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάνην
ὑπηρέτην. Διελθόντες δὲ ὅλην τὴν νῆσον ἄχρι 6
Πάφου εὗρον ἄνδρα τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην
Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαριησοῦς, | ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθ- 7
υπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος
προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζή-
τησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἀνθίστατο 8 2 Ti. 3, 8.
δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμη-
νεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν
ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. Σαῦλος δέ, ὁ καὶ 9
Παῦλος, πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου ἀτενίσας εἰς
αὐτὸν | εἶπεν Ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης 10 Hos. 14, 9.
ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιο-
σύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων **τὰς ὁδοὺς τοῦ Κυρίου**
τὰς εὐθείας; καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ Κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ 11 9, 8. Jn. 9, 39.
ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ.
παραχρῆμα δὲ ἔπεσεν ἐπ᾽ αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος,
καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. τότε ἰδὼν ὁ 12
ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος
ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυρίου.

Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον 13 12, 12. 25; 15, 38.
ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάνης δὲ

---

2 τον τε Β. και τον Σ. 4 Ουτοι | του Πν. του Αγ. | εις την Σ. | εις την Κ. 6 —ολην | —ανδρα | (R Βαρ-Ιησους) 9 και ατεν. 10 —του 11 του Κυρ. | επεπεσεν 13 τον Π.

ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσό-
14 λυμα. Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης
παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν, καὶ ἐλ-
θόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββά-
15, 21. 15 των ἐκάθισαν. μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ
νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνά-
γωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες Ἄνδρες ἀδελφοί,
εἴ τις ἔστιν ἐν ὑμῖν λόγος παρακλήσεως πρὸς τὸν
16 λαόν, λέγετε. ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατα-
σείσας τῇ χειρὶ εἶπεν Ἄνδρες Ἰσραηλεῖται καὶ
Is. 1, 2. Ex. 6, 1. 6; 12, 37. 41; 14, 8. 17 οἱ φοβούμενοι τὸν Θεόν, ἀκούσατε. ὁ Θεὸς τοῦ
λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας
ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ
Ex. 16, 35. Αἰγύπτου, καὶ **μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν**
Nu. 14, 34. Dt. 1, 31. 18 **αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς**, καὶ ὡς τεσσερακονταέτη χρόνον
Dt. 7, 1. Jos. 14, 2. 19 **ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ**, καὶ **καθελὼν ἔθνη**
ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν κατεκληρονόμησεν τὴν γῆν
Jg. 2, 16. 1 S. 3, 20. 20 αὐτῶν ⸆ ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα.
καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ
1 S. 8, 5; 10, 21. 24. 21 προφήτου. κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα, καὶ
ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κείς, ἄνδρα
Ps. 89, 20. Is. 44, 28. 22 ἐκ φυλῆς Βενιαμείν, ἔτη τεσσεράκοντα· καὶ
1 S. 16, 12. 13; 13, 14. μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν τὸν Δαυεὶδ αὐτοῖς
He. 1, 5; 5, 5. εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας **Εὗρον**
Δαυεὶδ τὸν τοῦ **Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν**
2 S. 7, 12. Is. 11, 1. 23 **μου**, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. τούτου
ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν
Lk. 3, 3. 24 τῷ Ἰσραὴλ Σωτῆρα Ἰησοῦν, προκηρύξαντος
Ἰωάνου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπ-

---

14 της Πισιδιας | εισελθοντες 15 — τις | λογ. εν υμ. 17 Αιγυπτω 18 Rᵐ ετροφοφορησεν 19 κατεκληροδοτησεν αυτοις 20 . και μετα ταυτα, ως ετ. τετρ. κ. π., εδ. | του προφ. 21 Κις 22 αυτ. τον Δ. 23 ηγειρε | (R Σωτηρα,)

τισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ. ὡς δὲ 25 Jn. 1, 20. 27. Lk. 3, 16. Mk. 1, 7.
ἐπλήρου Ἰωάνης τὸν δρόμον, ἔλεγεν Τί ἐμὲ
ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται
μετ' ἐμὲ οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν
λῦσαι. Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ καὶ 26 Ps. 107, 20. 46.
οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν Θεόν, ἡμῖν ὁ λόγος τῆς
σωτηρίας ταύτης ἐξαπεστάλη. οἱ γὰρ κατοικοῦντες 27 3, 17. Jn. 16, 3.
ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον
ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς
κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας κρίναντες
ἐπλήρωσαν, καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες 28 Mt. 27, 22. 23.
ᾐτήσαντο Πειλᾶτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν· ὡς δὲ 29 Mt. 27, 59. 60.
ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθε-
λόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. ὁ 30 3, 15.
δὲ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· ὃς ὤφθη ἐπὶ 31 1, 3.
ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵτινες νῦν εἰσιν μάρ-
τυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς 32 23.
εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγ-
γελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλή- 33 Ps. 2, 7.
ρωκεν τοῖς τέκνοις ἡμῶν ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς
καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ **Υἱός μου
εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.** ὅτι δὲ ἀνέστησεν 34 Is. 55, 3.
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν
εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν ὅτι **Δώσω ὑμῖν τὰ
ὅσια Δαυεὶδ τὰ πιστά.** διότι καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει 35 2, 27. Ps. 16, 10.
Οὐ δώσεις τὸν Ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Δαυεὶδ 36 1 K. 2, 10. Jg. 2, 10. 2, 29.
μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ Θεοῦ
βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ **προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας
αὐτοῦ** καὶ εἶδεν διαφθοράν· ὃν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν, 37

---

25 ο Ιω. | Τινα με | (SR ειναι;) 26 ημ.] υμιν | απεσταλη 29 απαντα 31 —νυν 33 ημων (R ,)] αυτων ημιν, | τω δευτ. γεγρ. 35 διο 36 (R^m2 υπηρετησας,)

10, 43. Nu. 15, 30. He. 9, 9; 13, 20. 38 οὐκ εἶδεν διαφθοράν. γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν,
ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις
ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ
Ro. 10, 4. 39 ἠδυνήθητε ἐν νόμῳ Μωϋσέως δικαιωθῆναι, ἐν
Hab. 1, 5. 40 τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. βλέπετε οὖν
μὴ ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις
41 **Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε,**
ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν,
ἔργον ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.
42 Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ
σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα.
11, 23. 43 λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ
τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ
Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ, οἵτινες προσλαλοῦντες
αὐτοῖς ἔπειθον αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ
44 Θεοῦ. Τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα
ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.
50. 14, 2. 45 ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν
ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ Παύλου λαλου-
3. 26. Mt. 10, 6. Lk. 7, 30. 18, 6. 46 μένοις βλασφημοῦντες. παρρησιασάμενοί τε ὁ
Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπαν Ὑμῖν ἦν ἀναγ-
καῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ·
ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε
ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς
Is. 49, 6. 47 τὰ ἔθνη. οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ Κύριος
Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν
τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.
11. 18. Ro. 8, 29. 48 ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν

---

38 *εν τω ν.* 40 *επελθ. εφ υμας* 41 *εγω εργ.* | *ο*] *ω* 42 *αυτων παρεκ.*] *εκ της συναγωγης των Ιουδαιων, παρεκαλουν τα εθνη* 43 *επιμενειν* 44 *Θεου*] R^m *Κυριου* 45 *του Π. λεγομενοις, αντιλεγοντες και βλ.* 46 *τε*] *δε* | *ειπον* | *επειδη δε*

λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τε-
ταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον· διεφέρετο δὲ ὁ λόγος 49
τοῦ Κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι 50
παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς εὐσχή-
μονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπή-
γειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν,
καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. οἱ 51 18, 6. Mt. 10, 14.
δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἐπ' αὐ-
τοὺς ἦλθον εἰς Ἰκόνιον, οἵ τε μαθηταὶ ἐπληροῦντο 52
χαρᾶς καὶ Πνεύματος Ἁγίου.

Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν 14
αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ
λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ
Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. οἱ δὲ ἀπειθήσαντες 2 13, 45.
Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν
ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον 3 19, 11. He. 2, 4. Mk. 16, 20.
διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ τῷ μαρ-
τυροῦντι ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι
σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν.
ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν 4
ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀπο-
στόλοις. ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ 5 19. 2 Ti. 3, 11.
Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ
λιθοβολῆσαι αὐτούς, συνιδόντες κατέφυγον εἰς 6 Mt. 10, 23.
τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας Λύστραν καὶ Δέρβην
καὶ τὴν περίχωρον· κἀκεῖ εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν. 7 11, 19. 20.
Καί τις ἀνὴρ ἀδύνατος ἐν Λύστροις τοῖς ποσὶν 8 3, 2; 9, 33. Jn. 9, 1.
ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὃς οὐδέ-
ποτε περιεπάτησεν. οὗτος ἤκουεν τοῦ Παύλου 9 3, 4. Mt. 9, 28.

---

48 Κυριου] R[t] Θεου 50 γυν. και τ. | τον Β. 51 ποδ. αυτων 52 τε] δε

XIV, 2 απειθουντες 3 — επι 2° | και διδ. 7 ησαν ευαγγ. 8 εν Λ. αδυν. | αυτου υπαρχων | περιεπεπατηκει

λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ἔχει
10 πίστιν τοῦ σωθῆναι, εἶπεν μεγάλῃ φωνῇ Ἀνά-
στηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἥλατο
28, 6. 11 καὶ περιεπάτει. οἵ τε ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν
Παῦλος ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ
λέγοντες Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέ-
12 βησαν πρὸς ἡμᾶς, ἐκάλουν τε τὸν Βαρνάβαν
Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ
13 ἡγούμενος τοῦ λόγου. ὅ τε ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ
ὄντος πρὸ τῆς πόλεως, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ
τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν
14 θύειν. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας
καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν ἐξε-
Ex. 20, 11. Ps. 146, 6. Is. 37, 16. Jer. 32, 17. 10, 26. Ja. 5, 17. 15 πήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες ¦ καὶ λέγοντες
Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς
ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ
τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ Θεὸν ζῶντα,
ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασ-
17, 30. 16 **σαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·** ὃς ἐν ταῖς παρῳχη-
μέναις γενεαῖς εἴασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι
Ps. 147, 8. Jer. 5, 24. 17 ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον αὐτὸν
ἀφῆκεν ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς
καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ
18 εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν. καὶ ταῦτα λέγον-
τες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν
2 Co. 11, 25. 2 Ti. 3, 11. 19 αὐτοῖς. Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ
Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ
λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως,
20 νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι. κυκλωσάντων δὲ

---

9 *πιστ. εχ.* 10 *μεγ. τη φ.* | *ηλλετο* 11 *τε*] *δε* | *ο Παυλ.* 12 *τον μεν Β.* 13 *τε*] *δε* | *πολ. αυτων* 14 *ιμ. αυτων εισεπηδησαν* 15 *τον Θεον τον ζ.* 17 *καιτοιγε* | *εαυτον* | *αγαθοποιων* | *ημιν* | *ημων* 19 *Επηλθον* | *νομισαντες* | *τεθναναι*

τῶν μαθητῶν αὐτὸν ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν
πόλιν. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρ-
νάβᾳ εἰς Δέρβην. εὐαγγελιζόμενοί τε τὴν πόλιν 21 Mt. 28, 19.
ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς
τὴν Λύστραν καὶ εἰς Ἰκόνιον καὶ εἰς Ἀντιόχειαν,
ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακα- 22 11, 23. 1 Th. 3, 3. Mt. 7, 14.
λοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν
θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ. χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ’ ἐκκλη- 23 13, 3.
σίαν πρεσβυτέρους, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν
παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκει-
σαν. καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς τὴν 24
Παμφυλίαν, καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον 25
κατέβησαν εἰς Ἀτταλίαν, κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν 26 13, 1. 2.
εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ
χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν.
Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκ- 27 1 Co. 16, 9. 11, 18.
κλησίαν, ἀνήγγελλον ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ’
αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως.
διέτριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς. 28

Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδί- 15 Gal. 5, 2.
δασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι Ἐὰν μὴ περιτμηθῆτε
τῷ ἔθει τῷ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. γενο- 2 11, 30. Gal. 2, 1.
μένης δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ
Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν
ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καί τινας
ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ
πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητή-

---

20 αυτ. τ. μαθ. 21 ευαγγελισαμενοι | — εις 2° 3°
23 πρεσβ. κατ εκκλ. 24 — την 2° 27 ανηγγειλαν
28 δε εκει
XV, 1 περιτεμνησθε | — τω 2° 2 δε] ουν | συζη-
τησεως

necess. for "us" Some think th[illegible] 1st we section. Smith trys to show how he was converted h[illegible]
When Mk. + Paul + Bar. got at Pn[illegible] [illegible] up to Pisidia [illegible] had fever at Pamphilia + wanted [to] get up to interior. So Mk. went home. Didn't like barbarians.
Luk. home possibly at Pisidian Antioch + while Paul there he needed a physician + got Luke. You have great detail to work at Antioch 13:14-43 This us here because Lu. heard it.
Next time we hear of Lu. is 2 journey at Troas. Picked up in Asia minor. Possibly at Antioch.

Ramsey thinks Lu. man from Macedonia. Tones the super[illegible] down. Paul had a vision of the man he talked with.

Tradition puts Lu. in Syrian An[illegible]

[illegible] 13:14 [illegible] Antioch - [illegible] the Pis. one. Accuracy of detail. [illegible] border of Pisidia here called Pis. Antioch. Though in an other place. Not Antioch of Pisidia as A.V. Lu. correct.

3 ματος τούτου. Οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες
ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τήν τε Φοινίκην
καὶ Σαμαρίαν ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν
ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς
14, 27. 4 ἀδελφοῖς. παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα
παρεδέχθησαν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν
ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν
5 τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. Ἐξανέ-
στησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν
Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι δεῖ περι-
τέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον
Μωϋσέως.
6 Συνήχθησάν τε οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσ-
10, 44; 11, 15. 7 βύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. Πολλῆς
δὲ ζητήσεως γενομένης ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν
πρὸς αὐτούς Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε
ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ Θεὸς
διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον
8 τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. καὶ ὁ καρδιογνώ-
στης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοὺς τὸ Πνεῦμα
10, 34. 9 τὸ Ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, καὶ οὐθὲν διέκρινεν
μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας
Gal. 3, 10; 5, 1. Mt. 11, 30. 10 τὰς καρδίας αὐτῶν. νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν
Θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν
μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς
Gal. 2, 16. Eph. 2, 4–10. 11 ἰσχύσαμεν βαστάσαι; ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ
Κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρό-
12 πον κἀκεῖνοι. Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ
ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα
ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν
21, 18. Gal. 2, 9. 13 δι' αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη

---

3 —τε 4 Ιερουσαλημ | απεδεχθησαν | S(R) υπο
6 τε] δε 7 συζητησεως | ο Θ. εν ημιν εξ. 8 αυτ.,
δους αυτοις 9 ουδεν 11 —του | Ιησ. Χριστου

Note James not pope Peter here.

Ἰάκωβος λέγων Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου.
Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέ- 14 7–9. Lk. 1, 68.
ψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.
καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, 15 Am. 9, 11. 12.
καθὼς γέγραπται

Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω 16 Jer. 12, 15.
καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυεὶδ τὴν
πεπτωκυῖαν,
καὶ τὰ κατεστραμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω
καὶ ἀνορθώσω αὐτήν,
ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώ- 17
πων τὸν Κύριον,
καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ᾽ οὓς ἐπικέκληται τὸ
ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτούς,
λέγει Κύριος ποιῶν ταῦτα | γνωστὰ ἀπ᾽ αἰῶνος. 18 Is. 45, 21.

διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν 19
ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐ- 20 Gn. 9, 4. Lv. 3, 17 : 5, 2; 17, 10–16.
τοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων
καὶ τῆς πορνείας καὶ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος.
Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς 21 13, 15.
κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ
πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος. Τότε ἔδοξε 22
τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ
ἐκκλησίᾳ ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι
εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ,
Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν καὶ Σίλαν,
ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, | γράψαντες 23
διὰ χειρὸς αὐτῶν Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύ-
τεροι ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ
Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν

---

14 *επι τω ον.* 16 *κατεσκαμμενα* 17 S(R) *ο ποιων* | *ταυτα παντα.* (18) *γν. απ αι. εστι τω Θεω παντα τα εργα αυτου.* 20 *απεχ. απο* | *κ. του πν.* 22 *επικαλουμενον Βαρσαβαν* 23 *αυτ. ταδε·* | *και οι αδελφ.*

1. 24 χαίρειν. Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν
ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς
25 ὑμῶν, οἷς οὐ διεστειλάμεθα, ¦ ἔδοξεν ἡμῖν γενο-
μένοις ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι
πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ
26 καὶ Παύλῳ, ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς
αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν
27 Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν
καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλ-
Mt. 23, 4. 28 λοντας τὰ αὐτά. ἔδοξεν γὰρ τῷ Πνεύματι τῷ
Ἁγίῳ καὶ ἡμῖν μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν
29 βάρος πλὴν τούτων τῶν ἐπάναγκες, ἀπέχεσθαι
εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτῶν καὶ πορ-
νείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε.
Ἔρρωσθε.

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατῆλθον εἰς Ἀντιό-
χειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν
31 ἐπιστολήν. ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ
11, 27; 13, 1. 32 παρακλήσει. Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ
προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν
33 τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν· ποιήσαντες δὲ
χρόνον ἀπελύθησαν μετ᾽ εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελ-
35 φῶν πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς. Παῦλος
δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδά-
σκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων
πολλῶν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου.

1 Th. 3, 5. 36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρνάβαν
Παῦλος Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς

---

24 SR[t] *ημ. εξελθοντες* | *υμ., λεγοντες περιτεμνεσθαι και τηρειν τον νομον, οις* 28 *τω* Αγ. Πν. | *των επ. τουτ.* 29 *πνικτου* 30 *ηλθον* 32 *τε*] *δε* 33 *πρ. τ. αποστολους.* 34 SR[m] *εδοξε δε τω* Σιλα *επιμειναι αυτου.* 36 Π. *πρ.* Β.

ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν πᾶσαν ἐν αἷς κατηγγείλα-
μεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πῶς ἔχουσιν. Βαρνά- 37 12, 12. 25.
βας δὲ ἐβούλετο συνπαραλαβεῖν καὶ τὸν Ἰωάνην
τὸν καλούμενον Μάρκον· Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν 38 13, 13. Col. 4, 10.
ἀποστάντα ἀπ᾽ αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ
συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συνπαραλαμ-
βάνειν τοῦτον. ἐγένετο δὲ παροξυσμός, ὥστε 39 4, 36; 13, 4.
ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων, τόν τε
Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι
εἰς Κύπρον. Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν 40
ἐξῆλθεν, παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ Κυρίου ὑπὸ
τῶν ἀδελφῶν· διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ 41
Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. Κατήν- 16 17, 14; 19, 22. 2 Ti. 1, 5. Ph. 2, 19–22.
τησεν δὲ καὶ εἰς Δέρβην καὶ εἰς Λύστραν. καὶ
ἰδοὺ μαθητής τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς
γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς πατρὸς δὲ Ἕλληνος,
ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ 2 6, 3.
ἀδελφῶν. τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ 3
ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς
Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις·
ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες ὅτι Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ
ὑπῆρχεν. Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρ- 4 15, 23–29.
εδίδοσαν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ
κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων
τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις. Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι 5
ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ
καθ᾽ ἡμέραν.

Διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατικὴν χώραν, 6 18, 23.
κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος λαλῆσαι

---

36 αδ. ημων | πασ. πολ. 37 εβουλευσατο | — και 38 συμπαραλαβειν 39 δε] ουν 40 Κυρ.] Θεου
XVI, 1 — και 1° | — εις 2° | γυν. τινος 3 απ. τον πατερα αυτ., οτι Ελλ. υπ. 4 παρεδιδουν | και των πρ. | Ιερουσαλημ 6 Διελθοντες | και την Γ.

7 τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν
Μυσίαν ἐπείραζον εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι,
8 καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ Πνεῦμα Ἰησοῦ· παρελ-
θόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρῳάδα.
9 καὶ ὅραμα διὰ νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὤφθη, ἀνὴρ
Μακεδών τις ἦν ἑστὼς καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ
λέγων Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν.
10 ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν
ἐξελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι
προσκέκληται ἡμᾶς ὁ Θεὸς εὐαγγελίσασθαι
αὐτούς.
11 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ Τρῳάδος εὐθυδρομήσα-
μεν εἰς Σαμοθρᾴκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νέαν
12 πόλιν, ¹ κἀκεῖθεν εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν
πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία.
Ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας
13 τινάς. τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν
ἔξω τῆς πύλης παρὰ ποταμὸν οὗ ἐνομίζομεν
προσευχὴν εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς
Jn. 6, 44. 14 συνελθούσαις γυναιξίν. καί τις γυνὴ ὀνόματι
Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων, σεβο-
μένη τὸν Θεόν, ἤκουεν, ἧς ὁ Κύριος διήνοιξεν
τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ
15 Παύλου. ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς,
παρεκάλεσεν λέγουσα Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν
τῷ Κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου
19, 24. 16 μένετε· καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. Ἐγένετο δὲ
πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσευχήν, παιδίσκην

---

6 (Ασια,) 7 —δε | εις] κατα | πορευεσθαι | —Ιησου 9 δια της ν. ωφθη τ. Π. | τις ην Μακ. | SR —και 2° 10 την Μακ. | Θεος] Κυριος 11 δε 1°] SR ουν | απο της Τρ. | δε 2°] τε | Νεαπολιν 12 εκειθεν τε | (R μεριδος,) | της Μακ. 13 πυλ.] πολεως | ενομιζετο προσευχη 14 (R πορφυροπωλις,) | υπο του Π. 15 μεινατε 16 —την

τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνα ὑπαντῆσαι ἡμῖν,
ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς
μαντευομένη. αὕτη κατακολουθοῦσα τῷ Παύλῳ 17 Mk. 1, 24. 34.
καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι
δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες κατ-
αγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας. τοῦτο δὲ 18 19, 13. Mk. 16, 17.
ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ Παῦ-
λος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν Παραγ-
γέλλω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελθεῖν
ἀπ᾽ αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. Ἰδόντες 19
δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς
ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ
τὸν Σίλαν εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς
ἄρχοντας, καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρα- 20 17, 6. 1 K. 18, 17.
τηγοῖς εἶπαν Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν
ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, ¦ καὶ καταγ- 21
γέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι
οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοις οὖσιν. καὶ συνεπέστη ὁ 22 2 Co. 11, 25. Ph. 1, 30. 1 Th. 2, 2.
ὄχλος κατ᾽ αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρήξαντες
αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν, πολλὰς δὲ 23
ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακήν,
παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν
αὐτούς· ὃς παραγγελίαν τοιαύτην λαβὼν ἔβαλεν 24
αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς πόδας
ἠσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον. Κατὰ δὲ τὸ 25
μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι
ὕμνουν τὸν Θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι·
ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι 26
τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου· ἠνεῴχθησαν δὲ πα-
ραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ
ἀνέθη. ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ 27

---

16 *Πυθωνος απαντησαι* 17 *κατακολουθησασα*
18 *ο Π.* | *εν τω ον.* 20 *ειπον* 23 *δε*] S(R) *τε*
24 *ειληφως* | *αυτ. ησφ.* 26 *ανεωχθησαν τε*

ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασά-
μενος τὴν μάχαιραν ἤμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν,
28 νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. ἐφώνησεν
δὲ Παῦλος μεγάλῃ φωνῇ λέγων Μηδὲν πράξῃς
29 σεαυτῷ κακόν, ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. αἰ-
τήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενό-
2, 37. 30 μενος προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ Σίλᾳ, καὶ
προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη Κύριοι, τί με δεῖ
31 ποιεῖν ἵνα σωθῶ; οἱ δὲ εἶπαν Πίστευσον ἐπὶ
τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός
32 σου. καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ
33 σὺν πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ παραλα-
βὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν
ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ
34 αὐτοῦ ἅπαντες παραχρῆμα, ἀναγαγών τε αὐτοὺς
εἰς τὸν οἶκον παρέθηκεν τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιά-
35 σατο πανοικεὶ πεπιστευκὼς τῷ Θεῷ. Ἡμέρας
δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς
ῥαβδούχους λέγοντες Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους
36 ἐκείνους. ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς
λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι Ἀπέ-
σταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε. νῦν οὖν
22, 25. 37 ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. ὁ δὲ Παῦλος
ἔφη πρὸς αὐτούς Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατα-
κρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλαν
εἰς φυλακήν· καὶ νῦν λάθρᾳ ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν;
οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν.
38 ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ
ῥήματα ταῦτα. ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι
Mt. 8, 34. 39 Ῥωμαῖοί εἰσιν, καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς,

---

27 —την | εμελλεν 28 φων. μεγ. ο Π. 29 κ. τω Σ. 31 ειπον | Κ. Ι. Χριστον 32 Θεου] SR[c] Κυριου | συν] και 33 παντες 34 οικ. αυτου 36 R—τουτους | απεσταλκασιν 37 εβαλον 38 ανηγγειλαν | και εφοβ. ακ.

καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως.
ἐξελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς 40
τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελ-
φοὺς καὶ ἐξῆλθαν.

Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν 17 1 Th. 2, 2.
Ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν
συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς 2
τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάβ-
βατα τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν,
διανοίγων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν Χριστὸν 3 Lk. 24, 26. 27. 45. 46.
ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός
ἐστιν ὁ Χριστός, ὁ Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω
ὑμῖν. καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσε- 4
κληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, τῶν τε
σεβομένων Ἑλλήνων πλῆθος πολύ, γυναικῶν τε
τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰου- 5
δαῖοι καὶ προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων ἄνδρας
τινὰς πονηροὺς καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν
τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζή-
τουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον· μὴ εὑρόντες 6 16, 20.
δὲ αὐτοὺς ἔσυρον Ἰάσονα καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ
τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι Οἱ τὴν οἰκουμένην
ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, οὓς 7 Lk. 23, 2. Jn. 19, 12. Ro. 16, 21.
ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι
τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσιν, βασιλέα
ἕτερον λέγοντες εἶναι Ἰησοῦν. ἐτάραξαν δὲ τὸν 8
ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα, καὶ 9
λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν

Paul and Silas at Thess were accused of turning the world upside down ἀναστατόω. Thayer says that this word occures nowhere in profane writer a purely Biblical word However, in a letter found in Eg. written by a spoiled child to his father, he says: Mother said to Archaelou: "He quite upsets me off with him!" Same word as here. As a spoiled child drove his mother to distraction so P. & Silas were turning world upside down. (Moulton—From Eg. Rubbish Heaps) p 37-9

39 εξελθειν της π. 40 απο] S(R) εκ | προς] εις | ιδ. τους αδ., παρεκ. αυτους | εξηλθον
XVII, 1 — την 2° | η συναγ. 2 διελεγετο 3 — ο 2° 4 πολυ πλ. 5 οι απειθουντες Ιουδ. | τιν. ανδρ. | και επιστ.] επιστ. τε | αγαγειν 6 τον Ιασ. 7 πραττουσι | λεγ. ετ.

10 λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως
διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον καὶ τὸν
Σίλαν εἰς Βέροιαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν
Jn. 5, 39. 11 συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπῄεσαν· οὗτοι δὲ
ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες
ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ
καθ᾽ ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι
12 ταῦτα οὕτως. πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπί-
στευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν
1 Th. 2, 14. 13 εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. Ὡς δὲ
ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι
καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου
ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες καὶ
16, 1. 14 ταράσσοντες τοὺς ὄχλους. εὐθέως δὲ τότε τὸν
Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως
ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινάν τε ὅ τε Σίλας καὶ
15 ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. οἱ δὲ καθιστάνοντες τὸν Παῦλον
ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς
τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα
ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν ἐξῄεσαν.
16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ
Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ
17 θεωροῦντος κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. διε-
λέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις
καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν
1 Co. 4, 12. 18 ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. τινὲς δὲ
καὶ τῶν Ἐπικουρίων καὶ Στοϊκῶν φιλοσόφων
συνέβαλλον αὐτῷ, καί τινες ἔλεγον Τί ἂν θέλοι
ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δέ Ξένων δαι-
μονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν

---

10 *δια της ν.* 13 (R *κακει,*) | — *και ταρασσ.* 14 *εως*] *ως* | *υπεμενον δε* 15 *καθιστωντες* | *ηγ. αυτον* | — *τον* 3° 16 *θεωρουντι* 18 — *και* 1° | *και των Στωϊκων*

καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. ἐπιλαβόμενοι 19
δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον, λέγοντες
Δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ
λαλουμένη διδαχή; ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις 20
εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι τίνα
θέλει ταῦτα εἶναι. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ 21
ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν ἢ
λέγειν τι ἢ ἀκούειν τι καινότερον. Σταθεὶς δὲ 22
Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου ἔφη Ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους
ὑμᾶς θεωρῶ. διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν 23
τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπε-
γέγραπτο ΑΓΝΩΣΤΩ ΘΕΩ. ὃ οὖν ἀγνοοῦντες
εὐσεβεῖτε, τοῦτο ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. **ὁ Θεὸς** 24 1 K. 8, 27. Is. 42, 5. Mt. 11, 25. 7, 48.
ὁ ποιήσας τὸν κόσμον **καὶ** πάντα **τὰ ἐν αὐτῷ,**
οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων Κύριος οὐκ ἐν
χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν 25 Ps. 50, 12.
ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενός τινος,
αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάντα·
ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατ- 26 Dt. 32, 8.
οικεῖν ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς, ὁρίσας
προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς
κατοικίας αὐτῶν, ¹ ζητεῖν τὸν Θεόν, εἰ ἄρα γε 27 Is. 55, 6.
ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καί γε οὐ
μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ἐν 28 Ps. 145, 18. Jer. 23, 23.
αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς
καί τινες τῶν καθ᾿ ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν

Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.

γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν 29 Gn. 1, 27. Is. 40, 18. 19, 26. 1 Co. 12, 2.

---

18 αυτοις ευηγγ. 19 δε] τε 20 τι αν θελοι 21 ευκαιρουν | η ακ. τι] και ακ. 22 ο Π. 23 (R^{t} θεω R^{m} Θεω) | ο] ον | τουτον 24 Κυρ. υπ. 25 ανθρωπων 26 εν. αιματος | επι παν το προσωπον | προτεταγμενους 27 Θεον] Κυριον | καιτοιγε

νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι
τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ Θεῖον εἶναι
23. 14, 16. 30 ὅμοιον. τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπερ-
Lk. 24, 47. Sir. 28, 7. ιδὼν ὁ Θεὸς τὰ νῦν ἀπαγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις
Ps. 9, 8; 96, 13; 98, 9. 31 πάντας πανταχοῦ μετανοεῖν, καθότι ἔστησεν ἡμέραν
10, 42. Ro. 10, 14. ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ,
ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν ἀνα-
32 στήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ἀκούσαντες δὲ ἀνά-
στασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπαν
33 Ἀκουσόμεθά σου περὶ τούτου καὶ πάλιν. οὕτως
34 ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. τινὲς δὲ
ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ
Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγείτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δά-
μαρις καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

18 Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν
Ro. 16, 3. 2 εἰς Κόρινθον. καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι
Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυ-
θότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα
αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι
πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσ-
20, 34. 1 Co. 4, 12. 3 ῆλθεν αὐτοῖς, καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι ἔμενεν
παρ᾽ αὐτοῖς, καὶ ἠργάζοντο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ
4 τῇ τέχνῃ. διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ
πᾶν σάββατον, ἔπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας.
17, 14. 15. 5 Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ τε Σίλας
καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος,
διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι τὸν Χριστὸν
13, 46. 51. 20, 26. 6 Ἰησοῦν. ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφη-
μούντων ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς

---

29 (SR^m θειον) 30 SR^t παραγγελλει | παντας] πασι 31 διοτι 32 ειπον | σου παλ. περι τουτ. 33 και ουτ.

XVIII, 1 Μετα δε | χωρ. ο Παυλος 2 απο 2°] εκ 3 ειργαζετο | την τεχνην 5 λογ.] πνευματι | — ειναι

αὐτούς Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν·
καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύ-
σομαι. καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς οἰκίαν 7
τινὸς ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου σεβομένου τὸν Θεόν,
οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. Κρίσπος 8 1 Co. 1, 14.
δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ Κυρίῳ σὺν
ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων
ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. Εἶπεν δὲ 9 1 Co. 2, 3.
ὁ Κύριος ἐν νυκτὶ δι' ὁράματος τῷ Παύλῳ Μὴ
φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς, ¦ διότι ἐγώ 10 Jos. 1, 5. 9. Is. 41, 10; 43, 5. Jer. 1, 8. Hos. 2, 23. Jn. 10, 16.
εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κα-
κῶσαί σε, διότι λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει
ταύτῃ. Ἐκάθισεν δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἓξ δι- 11
δάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Γαλλίω- 12
νος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν
ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον
αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, λέγοντες ὅτι Παρὰ τὸν νόμον 13
ἀναπείθει οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν
Θεόν. μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ 14 25, 18–20.
στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους Εἰ
μὲν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὦ
Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἀνεσχόμην ὑμῶν· εἰ δὲ 15 Jn. 18, 31.
ζητήματά ἐστιν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ
νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς ἐγὼ
τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς 16
ἀπὸ τοῦ βήματος. ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες Σω- 17 1 Co. 1, 1.
σθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν
τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι
ἔμελεν. Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας 18 21, 24. Nu. 6, 9. 18.
ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς

---

6 (R εγω·) 7 R Τιτου S – Τιτ. 9 *δι ορ. εν ν.*
11 *δε*] *τε* 12 *ανθυπατευοντος* 13 *ουτ. αναπ.*
14 *μεν ουν ην* | *ηνεσχομην* 15 *ζητημα* | *κρ. γαρ*
17 *παντ. οι* Ελληνες

τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας,
κειράμενος ἐν Κενχρεαῖς τὴν κεφαλήν· εἶχεν γὰρ
19 εὐχήν. κατήντησαν δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους
κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συνα-
20 γωγὴν διελέξατο τοῖς Ἰουδαίοις. ἐρωτώντων δὲ
αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι οὐκ ἐπένευσεν,
Ro. 1, 10. 2 Co. 4, 19. Ja. 4, 15. 21 ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπών Πάλιν ἀνακάμψω
πρὸς ὑμᾶς τοῦ Θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη ἀπὸ τῆς
21, 15. 22 Ἐφέσου, | καὶ κατελθὼν εἰς Καισαρίαν, ἀναβὰς
καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς
23 Ἀντιόχειαν, καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν,
διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ
Φρυγίαν, στηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

1 Co. 3, 6. 24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλὼς ὀνόματι, Ἀλεξαν-
δρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς
19, 3. Ro. 12, 11. Rev. 3, 15. 25 Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. οὗτος ἦν
κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, καὶ ζέων τῷ
πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ
τοῦ Ἰησοῦ, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα
26 Ἰωάνου· οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ
συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλα καὶ
Ἀκύλας προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον
2 Co. 3, 1. Col. 4, 10. 27 αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ. βουλομένου
δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι
οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι
αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς
9, 22; 17, 3. 28 πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος· εὐτόνως γὰρ τοῖς
Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ
τῶν γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

---

18 *την κεφ. εν* Κεγχρ. 19 *κατηντησε* | *διελεχθη* 20 *μειν. παρ αυτοις* 21 αλλ απεταξατο αυτοις, *ειπων, Δει με παντως την εορτην την ερχομενην ποιησαι εις* Ιεροσολυμα· *παλιν δε ανακ.* | *θελοντος. και αν.* 23 *επιστηριζων* 25 Ιησου] Κυριου 26 Ακ. *και* Πρ. | *την του Θεου οδ.* 28 (SR[t] *δημοσια*, R[m] ,*δημοσια*)

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὼ εἶναι ἐν 19
Κορίνθῳ Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη
ἐλθεῖν εἰς Ἔφεσον καὶ εὑρεῖν τινας μαθητάς,
εἶπέν τε πρὸς αὐτούς Εἰ Πνεῦμα Ἅγιον ἐλάβετε 2 2, 38.
πιστεύσαντες; οἱ δὲ πρὸς αὐτόν Ἀλλ᾽ οὐδ᾽ εἰ
Πνεῦμα Ἅγιον ἔστιν ἠκούσαμεν. εἶπέν τε Εἰς 3
τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπαν Εἰς τὸ Ἰωάνου
βάπτισμα. εἶπεν δὲ Παῦλος Ἰωάνης ἐβάπτισεν 4 Mt. 3, 11.
βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχό-
μενον μετ᾽ αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ᾽ ἔστιν εἰς
τὸν Ἰησοῦν. ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς 5
τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ· καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς 6 8, 17; 10, 44. 46.
τοῦ Παύλου χεῖρας ἦλθε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
ἐπ᾽ αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφή-
τευον. ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δώδεκα. 7
Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο 8
ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων περὶ τῆς
βασιλείας τοῦ Θεοῦ. ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο 9 2 Ti. 1, 15. 9, 2. Tit. 3, 10. 11.
καὶ ἠπείθουν κακολογοῦντες τὴν Ὁδὸν ἐνώπιον 2 Co. 6, 17. 2 Jn. 10.
τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ᾽ αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς
μαθητάς, καθ᾽ ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ
Τυράννου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε 10
πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι
τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας.
Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ὁ Θεὸς ἐποίει διὰ 11 14, 3.
τῶν χειρῶν Παύλου, ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦν- 12 5, 15.
τας ἀποφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια
ἢ σιμικίνθια καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ᾽ αὐτῶν τὰς
νόσους, τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι.

XIX, 1 Εφεσον· και ευρων 2 —τε | δε ειπον | ουδε 3 τε προς αυτους | ειπον 4 Ιω. μεν | Χριστον Ιησ. 6 τας χειρ. | προεφητευον 7 δεκαδυο 8 SR τα περι 9 Τυρ. τινος 10 Κυρ. Ιησου 11 εποι. ο Θεος 12 επιφερεσθαι | εξερχεσθαι απ αυτων

Lk. 9, 49. 13 Ἐπεχείρησαν δέ τινες καὶ τῶν περιερχομένων
Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας
τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου
Ἰησοῦ λέγοντες Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν
14 Παῦλος κηρύσσει. ἦσαν δέ τινος Σκευᾶ Ἰουδαίου
Mk. 1, 34. Lk. 4, 41. 15 ἀρχιερέως ἑπτὰ υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες. ἀποκριθὲν
δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖς Τὸν Ἰη-
σοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς
16 δὲ τίνες ἐστέ; καὶ ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ᾽
αὐτούς, ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν, κατα-
κυριεύσας ἀμφοτέρων ἴσχυσεν κατ᾽ αὐτῶν, ὥστε
γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ
5, 5. 11. 17 οἴκου ἐκείνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν
Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν
Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς,
καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ·
18 πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολο-
γούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν.
19 ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαν-
τες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ
συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου
6, 7; 12, 24. 20 μυριάδας πέντε. Οὕτως κατὰ κράτος τοῦ Κυρίου
ὁ λόγος ηὔξανεν καὶ ἴσχυεν.

Magical books. Arch. shows that the record of magical books at Eph conforms with the times. A volume of British Museum papyri, written in gibberish, includes spells whereby one may control various dieties at favorable hrs (Cobern p.11.) Another magical book gives the prognostications derived from involuntary twitchings of various parts of the body. Cobern 52 &c.

23, 11. Ro. 1, 13. 21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν
τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν
πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα, εἰπὼν ὅτι Μετὰ τὸ
17, 14. Ro. 16, 23. 1 Co. 4, 17. 22 γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. ἀπο-
στείλας δὲ εἰς Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων
αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν

---

13 *και*] *απο* | (R Ιουδαιων,) | *Ορκιζομεν* | *ο* Παυλ. 14 *τινες υιοι Σκ.* | *υιοι*] *οι* 15 —*αυτοις* 16 *εφαλλομενος* | *επ αυτ. ο ανθρ.* | *και κατακ.* | *αμφ.*] *αυτων* 20 *ο λογ. του* Κυρ. 21 Ιερουσαλημ 22 *εις την* M.

χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν 23 9. 2 Co. 1, 8. 9.
καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς Ὁδοῦ.
Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν 24 16, 16.
ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος παρείχετο τοῖς τεχνί-
ταις οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν, οὓς συναθροίσας καὶ 25
τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας εἶπεν Ἄνδρες,
ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία
ἡμῖν ἐστιν, καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον 26 17, 29.
Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος
οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι
οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. οὐ μόνον 27
δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν
ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος
ἱερὸν εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαι-
ρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία
καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. ἀκούσαντες δὲ καὶ 28
γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες Με-
γάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις 29 20, 4.
τῆς συγχύσεως, ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ
θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον
Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου. Παύλου δὲ 30
βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον οὐκ εἴων
αὐτὸν οἱ μαθηταί· τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, 31
ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρε-
κάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. ἄλλοι 32
μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία
συνκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος
ἕνεκα συνεληλύθεισαν. ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου συνε- 33
βίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν
Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα
ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. ἐπιγνόντες δὲ 34

---

24 εργ. ουκ ολ. 25 ημων 27 ουδεν | την μεγαλειοτητα 29 της] ολη | του Παυλ. 30 του δε Π. 32 ενεκεν 33 προεβιβασαν 34 επιγνοντων

ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων,
ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κράζοντες Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις
35 Ἐφεσίων. καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν
ὄχλον φησίν Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν
ἀνθρώπων ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν
νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ
36 διοπετοῦς; ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον
ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν
37 προπετὲς πράσσειν. ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας
τούτους οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας
38 τὴν θεὸν ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ
σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρός τινα λόγον,
ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλεί-
39 τωσαν ἀλλήλοις. εἰ δέ τι περαιτέρω ἐπιζητεῖτε,
40 ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ
κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς
σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ οὗ οὐ
δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον περὶ τῆς συστρο-
φῆς ταύτης. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν
ἐκκλησίαν.
20 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον μετα-
πεμψάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ παρα-
καλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι εἰς
2 Μακεδονίαν. διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ
παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ ἦλθεν εἰς τὴν
3 Ἑλλάδα, ˡ ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης
ἐπιβουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι
ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμης τοῦ

---

34 *κραζοντων* 35 *ανθρωπος* | *μεγ. θεας Αρτ.* | (*Διοπετους*) 36 *πραττειν* 37 *θεαν υμων* 38 *πρ. τιν. λογ. εχ.* | *αγόραιοι* 39 SR *περι ετερων* 40 — *οὐ* | — *περι* 3°

XX, 1 *μεταπ.*] *προσκαλεσαμενος* | — *παρακαλεσας,* | *πορευθηναι* | *εις την* Μ. 3 *αυτ. επιβ.* | *γνωμη*

ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. συνείπετο δὲ 4 17, 10. 19, 29. Ro. 16, 21.
αὐτῷ Σώπατρος Πύρρου Βεροιαῖος, Θεσσαλονι-
κέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Σέκουνδος, καὶ Γάϊος
Δερβαῖος καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ
Τρόφιμος· οὗτοι δὲ προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν 5 16, 8.
Τρῳάδι· ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας 6
τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς
αὐτοὺς εἰς τὴν Τρῳάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, ὅπου
διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν 7 1 Co. 16, 2. 2, 42. 46.
σαββάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ
Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ
ἐπαύριον, παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι με-
σονυκτίου. ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ 8
ὑπερῴῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι. καθεζόμενος δέ 9
τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος,
καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ
Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου
ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω καὶ ἤρθη νεκρός.
καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συν- 10 1 K. 17, 21.
περιλαβὼν εἶπεν Μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ
αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν. ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας 11
τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ᾽ ἱκανόν τε ὁμι-
λήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ἤγαγον δὲ 12
τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.
Ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν 13
ἐπὶ τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν
τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ διατεταγμένος ἦν,
μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. ὡς δὲ συνέβαλλεν ἡμῖν 14
εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς
Μιτυλήνην· κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ 15

---

4 SR[t] *αυτω αχρι της Ασιας* | — *Πυρρου* | (*Σεκοῦνδος*) 5 — *δε* | R[m] *προσελθοντες* 6 *οπου*] *ου* 7 *ημων*] *των μαθητων* | *του κλ.* 8 *ημεν*] *ησαν* 9 *καθημενος* 11 — *τον* 13 *επι* 2°] *εις* | *ην διατετ.* 14 *συνεβαλεν*

κατηντήσαμεν ἄντικρυς Χίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρε-
βάλομεν εἰς Σάμον, τῇ δὲ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς
18, 21. 16 Μίλητον. κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι
τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτρι-
βῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατὸν εἴη
αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς
Ἱεροσόλυμα.
17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον
μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας.
18, 19; 19, 10. 18 ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς Ὑμεῖς
ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην
εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον
3. 19 ἐγενόμην, δουλεύων τῷ Κυρίῳ μετὰ πάσης τα-
πεινοφροσύνης καὶ δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν
συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων,
20 ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ
ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ
21 κατ' οἴκους, διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ
Ἕλλησιν τὴν εἰς Θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν εἰς
19, 21. 22 τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν. καὶ νῦν ἰδοὺ δεδε-
μένος ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ,
9, 16; 21, 4. 11. 23 τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντα ἐμοὶ μὴ εἰδώς, | πλὴν
ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύ-
ρεταί μοι λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μέ-
21, 13. 24 νουσιν. ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν
τιμίαν ἐμαυτῷ ὡς τελειώσω τὸν δρόμον μου καὶ
τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ,
διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ

---

15 αντικρὺ | SR[m] Σαμον· και μειναντες εν Τρωγυλλιω, τη | — δε 2° 16 εκρινε | ειη] ην 19 και πολλων δακ. 21 εις τον Θ. | πιστ. την εις | SR[t] Ιησ. Χριστον 22 εγω δεδεμ. | μοι 23 — μοι | με και θλ. 24 λογον | ποι., ουδε εχω την ψ. μου | τελειωσαι | μου μετα χαρας

Θεοῦ. καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε 25
τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες ἐν οἷς διῆλθον
κηρύσσων τὴν βασιλείαν. διότι μαρτύρομαι ὑμῖν 26 18, 6.
ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρός εἰμι ἀπὸ τοῦ
αἵματος πάντων· οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ 27
ἀναγγεῖλαι πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ὑμῖν.
προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ 28 Ps. 74, 2. 1 Ti. 4, 16. 1 P. 5, 2.
ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους,
ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιή-
σατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. ἐγὼ οἶδα ὅτι 29 Mt. 7, 15; 10, 16 Jn. 10, 12.
εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς
εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, καὶ ἐξ 30 1 Jn. 2, 19. Gal. 4, 17.
ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες δι-
εστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω
ἑαυτῶν. διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριε- 31 Mk. 13, 35. 37. 1 Th. 2, 11.
τίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ
δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. καὶ τὰ νῦν 32 Dt. 33, 3.
παρατίθεμαι ὑμᾶς τῷ Κυρίῳ καὶ τῷ λόγῳ τῆς
χάριτος αὐτοῦ τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι καὶ
δοῦναι τὴν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. Mt. 10, 8.
ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύ- 33 1 Co. 9, 12. 1 S. 12, 3.
μησα· αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ 34 18, 3. 1 Co. 4, 12. 1 Th. 2, 9.
τοῖς οὖσιν μετ᾽ ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται.
πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ 35
ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν
τε τῶν λόγων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς
εἶπεν Μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμ-
βάνειν. καὶ ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ 36 21, 5.

---

25 *βασ. του Θεου* 26 *διο* | *ειμι*] *εγω* 27 *υμ. πασ. τ. β. τ. Θ.* 28 *προσ. ουν* | *Θεου*] R^m *Κυριου* | *δια του ιδ. αιμ.* 29 *εγω γαρ οιδ. τουτο* 30 *οπ. αυτων* 32 *υμ., αδελφοι,* | *Κυρ.*] SR^t *Θεω* | *εποικοδομησαι* | *την*] *υμιν* 34 *αυτοι δε* 35 *διδ. μαλλ.* 36 (SR *αυτου,*)

21, 6. Ro. 16, 16. 1 P. 5, 14. 37 σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. ἱκανὸς δὲ κλαυθ-
μὸς ἐγένετο πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν
25. 38 τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, ὀδυνώ-
μενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι
μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέ-
πεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.
21 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπα-
σθέντας ἀπ᾽ αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς
τὴν Κῶ, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον κἀκεῖθεν εἰς
2 Πάταρα· καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς
3 Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ἀναφάναντες
δὲ τὴν Κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον
ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήλθομεν εἰς Τύρον·
ἐκεῖσε γὰρ τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν
21. 12. 20, 23. 4 γόμον. ἀνευρόντες δὲ τοὺς μαθητὰς ἐπεμείναμεν
αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτά· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον
διὰ τοῦ Πνεύματος μὴ ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα.
20, 36. 5 ὅτε δὲ ἐγένετο ἐξαρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐξελ-
θόντες ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων
σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ
θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσευξάμενοι
6 [1] ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἐνέβημεν εἰς τὸ
πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.
7 Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου
κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι
τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ᾽ αὐ-
8, 40. 8 τοῖς. τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς
Καισαρίαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλ-
ίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά,

---

37 εγεν. κλ.
XXI, 1 Κων 3 αναφανέντες | κατηχθημεν | ην το πλ. 4 και ανευρ. τ. | αναβαινειν | Ιερουσαλημ 5 ημ. εξαρτ. | προσηυξαμεθα. 6 και ασπασαμενοι αλλ., επεβημεν 8 εξελθ. οι περι τον Παυλον | του οντος

ἐμείναμεν παρ᾽ αὐτῷ. τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες 9 2,17.
τέσσαρες παρθένοι προφητεύουσαι. Ἐπιμενόν- 10 11,28.
των δὲ ἡμέρας πλείους κατῆλθέν τις ἀπὸ τῆς
Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἅγαβος, καὶ ἐλθὼν 11 20,23.
πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου,
δήσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν
Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον Τὸν ἄνδρα οὗ
ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη οὕτως δήσουσιν ἐν Ἱερου-
σαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας
ἐθνῶν. ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν 12 Mt. 16,22.
ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν
εἰς Ἱερουσαλήμ. τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος Τί 13 20,24.
ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν
καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ
ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ
τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. μὴ πειθομένου 14 Mt. 26,39. Lk. 22,42.
δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόντες Τοῦ Κυρίου τὸ
θέλημα γινέσθω.

Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι 15
ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα· συνῆλθον δὲ καὶ 16
τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρίας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες
παρ᾽ ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ
μαθητῇ. Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα 17
ἀσμένως ἀπεδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. τῇ δὲ 18 15,13. Gal. 1,19.
ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον,
πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. καὶ 19
ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ᾽ ἓν ἕκαστον
ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς δια-
κονίας αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν 20 15,4.

---

9 παρθ. τεσσ. 10 δε ημων 11 δησ. τε αυτου τας χ. κ. τ. ποδ. 13 τοτε απεκρ.] απ. δε 14 Το θελ. του Κ. γενεσθω 15 αποσκευασαμενοι | Ιερουσαλημ 17 εδεξαντο

Θεόν, εἶπάν τε αὐτῷ Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι
μυριάδες εἰσὶν ἐν τοῖς Ἰουδαίοις τῶν πεπιστευκό-
των, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν·
16, 3. Ro. 10, 4. 21 κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν διδάσ-
κεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας
Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα
22 μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν. | τί οὖν ἐστιν; πάν-
23 τως ἀκούσονται ὅτι ἐλήλυθας. τοῦτο οὖν ποίησον
ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν
18, 18. 24 ἔχοντες ἐφ᾽ ἑαυτῶν· τούτους παραλαβὼν ἁγνί-
σθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ᾽ αὐτοῖς ἵνα
ξυρήσονται τὴν κεφαλήν, καὶ γνώσονται πάντες
ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ
15, 20. 29. 25 στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσων τὸν νόμον. περὶ
δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν
κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυ-
Nu. 6, 1–20. 26 τον καὶ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. τότε
1 Co. 9, 20. ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας τῇ ἐχομένῃ
1 Mc. 3, 49. 50. ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγνισθεὶς εἰσῄει εἰς τὸ ἱερόν,
διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ
ἁγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου
αὐτῶν ἡ προσφορά.
27 Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι,
οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν
τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλαν
6, 13. Ezk. 44, 7. 28 ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας, κράζοντες Ἄνδρες Ἰσραη-
λεῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ
τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου
πάντας πανταχῇ διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἕλληνας

---

20 Θεον] Κυριον | ειπον | εν τ. Ι.] Ιουδαιων 22 παντ. δει πληθος συνελθειν· ακ. γαρ 24 ξυρησωνται | γνωσι | τον νομ. φυλ. 25 R[m] απεστειλαμεν | κριν. μηδεν τοιουτον τηρειν αυτους, ει μη φυλ. | κ. το αιμ. 26 (SR[t] , τη εχ. ημερα R[m] τη εχ. ημερα,) 27 επεβαλον τ. χ. επ αυτ. 28 πανταχου

εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον
τόπον τοῦτον. ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον 29 20, 4. 2 Ti. 4, 20.
τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον
ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ἐκινήθη 30
τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ,
καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἷλκον αὐτὸν ἔξω
τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.
Ζητούντων τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ 31
χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι ὅλη συγχύννεται Ἱερου-
σαλήμ· ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ 32
ἑκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ᾽ αὐτούς· οἱ δὲ ἰδόν-
τες τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο
τύπτοντες τὸν Παῦλον. τότε ἐγγίσας ὁ χιλίαρχος 33 11. 20, 23.
ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἁλύσεσι
δυσί, καὶ ἐπυνθάνετο τίς εἴη καὶ τί ἐστιν πεποιη-
κώς. ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὄχλῳ· 34
μὴ δυναμένου δὲ αὐτοῦ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ
τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν
παρεμβολήν. ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθ- 35
μούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρα-
τιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου· ἠκολούθει γὰρ 36 22, 22. Lk. 23, 18.
τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζοντες Αἶρε αὐτόν.
Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ 37
Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ Εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν
τι πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη Ἑλληνιστὶ γινώσκεις;
οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν 38 5, 36. 37.
ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον
τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; εἶπεν 39 9, 11.
δὲ ὁ Παῦλος Ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος,
Ταρσεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολί-

---

31 τε] δε | S συγκεχυται R συγχυνεται 32 εκατονταρχους 33 τις αν 34 εβοων | δυναμενος δε γν. 36 κραζον 39 (, Ταρσευς,] S Ταρσευς, R , Ταρσευς) | (R Κιλικιας,)

της· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς
40 τὸν λαόν. ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος
ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ χειρὶ
τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης προσεφώ-
νησεν τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων
7, 2; 13, 26. 22 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου
21, 40. 2 τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας. — ἀκούσαντες
δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς
3–21: 3 μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησίν — ¦ Ἐγώ
9, 1–29; 26, 9–20. εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς
5, 34. Ro. 10, 2. Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ,
παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ πεπαιδευμένος κατὰ
ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων
8, 3. 4 τοῦ Θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· ὃς
ταύτην τὴν Ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων
καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυ-
5 ναῖκας, ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν
τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξά-
μενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δαμασκὸν ἐπο-
ρευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους
6 εἰς Ἱερουσαλὴμ ἵνα τιμωρηθῶσιν. Ἐγένετο δέ μοι
πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσ-
ημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι
7 φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ, ἔπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ
ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι Σαοὺλ Σαούλ, τί με
8 διώκεις; ¦ ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην Τίς εἶ, Κύριε; εἶπέν
τε πρὸς ἐμέ Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν
Sap. 18, 1. 9 σὺ διώκεις. οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς
ἐθεάσαντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦν-
10 τός μοι. εἶπον δέ Τί ποιήσω, Κύριε; ὁ δὲ Κύριος
εἶπεν πρός με Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν,

XXII, 1 *νυν* **3** Εγω *μεν* ¦ (*ταυτη παρα*) ¦ (SR Γαμαλιηλ,) **7** *επεσον* **8** *προς με* **9** *εθεασ., και εμφοβοι εγενοντο·*

κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί
σοι ποιῆσαι. ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης 11
τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν
συνόντων μοι ἦλθον εἰς Δαμασκόν. Ἀνανίας 12
δέ τις, ἀνὴρ εὐλαβὴς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρού-
μενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων,
ἐλθὼν πρὸς ἐμὲ καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι Σαοὺλ 13
ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα
εἰς αὐτόν. ὁ δὲ εἶπεν Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων 14 3, 14.
ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ
καὶ ἰδεῖν τὸν Δίκαιον καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ
στόματος αὐτοῦ, ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς 15
πάντας ἀνθρώπους ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. καὶ 16 2 Ti. 2, 22.
νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι
τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα
αὐτοῦ. Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερου- 17 9, 26; 11, 30. Gal. 1, 18. 19.
σαλὴμ καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ
γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά 18
μοι Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ,
διότι οὐ παραδέξονταί σου μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.
κἀγὼ εἶπον Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ 19 4.
ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς
τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· καὶ ὅτε ἐξεχύννετο τὸ 20 7, 58; 8, 1.
αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην
ἐφεστὼς καὶ συνευδοκῶν καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια
τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. καὶ εἶπεν πρός με 21 9, 15; 13, 2.
Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.
Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ 22 21, 36.
ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες Αἶρε ἀπὸ τῆς
γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν.
κραυγαζόντων τε αὐτῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια 23

---

12 ευσεβης 13 προς με 16 αυτου] του Κυριου 18 την μαρτ. 20 εξεχειτο | συνευδ. τη αναιρεσει αυτου, και 22 καθηκον 23 τε] δε

24 καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, ἐκέλευσεν
ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν,
εἴπας μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῷ δι'
16, 37; 25, 27. 25 ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ὡς δὲ προέ-
τειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπεν πρὸς τὸν ἑστῶτα
ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ
26 ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; ἀκούσας δὲ ὁ
ἑκατοντάρχης προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν
λέγων Τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος
27 Ῥωμαῖός ἐστιν. προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν
αὐτῷ Λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη Ναί.
28 ἀπεκρίθη δὲ ὁ χιλίαρχος Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου
τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος
29 ἔφη Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. εὐθέως οὖν ἀπέ-
στησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν·
καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός
ἐστιν καὶ ὅτι αὐτὸν ἦν δεδεκώς.
30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσ-
φαλές, τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,
ἔλυσεν αὐτόν, καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν τοὺς
ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν
22, 1. 24, 16. 23 τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς. ἀτενίσας δὲ ὁ
Παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ
πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ
Jn. 18, 22. 23. 2 ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας
ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ
Mt. 23, 27. 3 στόμα. τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν Τύπτειν
Ezk. 13, 10–15. σε μέλλει ὁ Θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ
Lv. 19, 15. κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κε-

---

24 αυτ. ο χιλ. αγεσθαι | ειπων 25 προετεινεν
26 εκατονταρχος | απηγγ. τω χιλ. | Ορα τι μ. ποιειν·
27 εἰ συ 28 δε] τε 29 ην αυτον 30 υπο]
παρα | αυτον απο των δεσμων | ελθειν | παν] ολον | συν.
αυτων

λεύεις με τύπτεσθαι; οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν 4
Τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς; ἔφη τε ὁ Παῦλος 5 Ex. 22, 28.
Οὐκ ᾔδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται
γὰρ ὅτι **Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.**
γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶν Σαδδου- 6 4, 2; 22, 3; 26, 5
καίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων ἔκραζεν ἐν τῷ
συνεδρίῳ Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι,
υἱὸς Φαρισαίων· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως
νεκρῶν κρίνομαι. τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος 7
ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων,
καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. Σαδδουκαῖοι γὰρ λέ- 8 Mt. 22, 23.
γουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν μήτε ἄγγελον μήτε
πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα.
ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες τινὲς 9 25, 25. 5, 39.
τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διε-
μάχοντο λέγοντες Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ
ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ
ἄγγελος; Πολλῆς δὲ γινομένης στάσεως φοβηθεὶς 10
ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν,
ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν
ἐκ μέσου αὐτῶν ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.
Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος εἶπεν 11 18, 9. 19, 21; 28, 16. 23.
Θάρσει· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς
Ἱερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυ-
ρῆσαι. Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες 12
συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέ-
γοντες μήτε φαγεῖν μήτε πεῖν ἕως οὗ ἀποκτεί-
νωσιν τὸν Παῦλον. ἦσαν δὲ πλείους τεσσεράκοντα 13
οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι· οἵτινες 14 Jn. 16, 2. 3.

XXIII, 4 *ειπον* 5 (*ἐστὶν*) | — *οτι* 2° 6 *εκραξεν* | *υι. Φαρισαιου* | *εγω κριν.* 7 S *λαλησαντος* R *ειποντος* | *και των Σ.* 8 *μεν γαρ* | *μηδε αγγ.* 9 *τινες των γρ.*] *οι γραμματεις* | *αγγ., μη θεομαχωμεν.* 10 *γενομενης* | *φοβ.*] *ευλαβηθεις* 11 *Θαρσει, Παυλε·* 12 *ποι. τινες των Ιουδαιων συστρ.* | *πιειν* 13 *πεποιηκοτες*

προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυ-
τέροις εἶπαν Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς
μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν
15 Παῦλον. νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ
σὺν τῷ συνεδρίῳ ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς
ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ
αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἕτοιμοί
16 ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς
ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενος καὶ
εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ
17 Παύλῳ. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν
ἑκατονταρχῶν ἔφη Τὸν νεανίαν τοῦτον ἄπαγε
πρὸς τὸν χιλίαρχον, ἔχει γὰρ ἀπαγγεῖλαί τι αὐτῷ.
18 ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν
χιλίαρχον καὶ φησίν Ὁ δέσμιος Παῦλος προσ-
καλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίσκον
19 ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. ἐπι-
λαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος καὶ
ἀναχωρήσας κατ᾽ ἰδίαν ἐπυνθάνετο Τί ἐστιν ὃ
20 ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; εἶπεν δὲ ὅτι Οἱ Ἰουδαῖοι
συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὔριον τὸν
Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον ὡς μέλλων
21 τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. σὺ
οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν
ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσεράκοντα, οἵτινες
ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πεῖν
ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσιν ἕτοιμοι
22 προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. ὁ μὲν
οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον, παραγγείλας
μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς ἐμέ.

---

14 *ειπον* 15 *οπ. αυριον αυτ. κατ. προς υμ.* 16 (R[m] *παραγενομενος,*) 17 *εκατοντάρχων* | *απαγαγε* | *τι απαγγ.* 18 *νεανιαν* 19 (R *,κατ ιδιαν* S *κατ ιδιαν,*) 20 *εις το συν. κατ. τον Π.* | *μελλοντες* 21 *πιειν* | *ετ. εισι* 22 *νεανιαν* | *προς με*

Καὶ προσκαλεσάμενός τινας δύο τῶν ἑκατονταρχῶν 23
εἶπεν Ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως
πορευθῶσιν ἕως Καισαρίας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομή-
κοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης
ὥρας τῆς νυκτός, ¦ κτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπι- 24
βιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα
τὸν ἡγεμόνα, γράψας ἐπιστολὴν ἔχουσαν τὸν 25
τύπον τοῦτον Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ 26 Lk. 1, 3.
ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον 27 21, 33; 22, 25.
συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα
ἀναιρεῖσθαι ὑπ᾽ αὐτῶν ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύ-
ματι ἐξειλάμην, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν·
βουλόμενός τε ἐπιγνῶναι τὴν αἰτίαν δι᾽ ἣν ἐνεκά- 28 22, 30.
λουν αὐτῷ, κατήγαγον εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν·
ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου 29 6. 9. 18, 14. 15.
αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα
ἔγκλημα. μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν 30 24, 8.
ἄνδρα ἔσεσθαι, ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρὸς σέ, παραγ-
γείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν πρὸς αὐτὸν
ἐπὶ σοῦ. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ 31
διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον
ἤγαγον διὰ νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα· τῇ δὲ 32
ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς ἀπέρχεσθαι σὺν
αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν· οἵτινες 33
εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισαρίαν καὶ ἀναδόντες τὴν
ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν
Παῦλον αὐτῷ. ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ 34 22, 3.
ποίας ἐπαρχείας ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ
Κιλικίας ¦ Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ 35

---

23 *δυο τινας* | *εκατοντάρχων* 25 *περιεχουσαν* 27 *εξειλομην αυτον* 28 *τε*] *δε* | *γνωναι* | *κατηγ. αυτον* | R^{m} — *κατηγ.... αυτων* 29 *εγκλ. εχ.* 30 *μελλειν εσεσθ. υπο των Ιουδαιων* | *λεγ. τα πρ.* | SR^{m} *σου. Ερρωσο.* 31 *δια της ν.* 32 *απερχ.*] *πορευεσθαι* 34 *δε ο ηγεμων*

κατήγοροί σου παραγένωνται· κελεύσας ἐν τῷ
πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρῴδου φυλάσσεσθαι αὐτόν.
24 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς
Ἀνανίας μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος
Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι
2 κατὰ τοῦ Παύλου. κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο
κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων Πολλῆς εἰρήνης
τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ διορθωμάτων γινομένων
23, 26; 26, 25. 3 τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, πάντῃ τε
καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ,
4 μετὰ πάσης εὐχαριστίας. ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν
σε ἐνκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συν-
17, 6. 5 τόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα
τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσεις πᾶσιν τοῖς
Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην πρωτοστάτην
21, 28. 6 τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως, ὃς καὶ τὸ ἱερὸν
ἐπείρασεν βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν,
23, 30. 8 παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων
τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.
9 συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα
10 οὕτως ἔχειν. Ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος, νεύσαντος
αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα
σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος εὐθύμως
21, 17. 11 τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, δυναμένου σου
ἐπιγνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσίν μοι ἡμέραι δώδεκα
ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων εἰς Ἰερουσαλήμ·
12 καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγό-

---

35 *εκελευσε τε αυτον* | *—αυτον*
XXIV, 1 *μετα των πρ. και* 2 *κατορθωματων* 3 *(πανταχου,)* 5 *στασιν* 6 SR^{m} *εκρατησαμεν και κατα τον ημετερον νομον ηθελησαμεν κρινειν. (7) παρελθων δε Λυσιας ο χιλιαρχος μετα πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγε, (8) κελευσας τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε· παρ* 9 *συνεθεντο* 10 *τε*] *δε* | *ευθυμοτερον* 11 *γνωναι* | *ημ. η δεκαδυο* | *εις*] *εν*

μενον ἢ ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς
συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, οὐδὲ παρα- 13
στῆσαι δύνανταί σοι περὶ ὧν νυνὶ κατηγοροῦσίν
μου. ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν Ὁδὸν 14 5.
ἣν λέγουσιν αἵρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πατρῴῳ
Θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς
ἐν τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, ἐλπίδα ἔχων εἰς 15 Dn. 12, 2. Jn. 5, 28. 29.
τὸν Θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνά-
στασιν μέλλειν ἔσεσθαι δικαίων τε καὶ ἀδίκων.
ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνείδησιν 16 23, 1.
ἔχειν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ
παντός. δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων ἐλεημοσύνας 17 Ro. 15, 25. 26. Gal. 2, 10.
ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην καὶ προσ-
φοράς, ἐν αἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, 18 21, 27.
οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, ' τινὲς δὲ ἀπὸ 19
τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι
καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς ἐμέ. ἢ αὐτοὶ 20
οὗτοι εἰπάτωσαν τί εὗρον ἀδίκημα στάντος μου
ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς 21 23, 6.
ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἑστὼς ὅτι Περὶ ἀναστάσεως
νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ἐφ' ὑμῶν. Ἀνε- 22 23, 26.
βάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ, ἀκριβέστερον εἰδὼς
τὰ περὶ τῆς Ὁδοῦ, εἴπας Ὅταν Λυσίας ὁ χι-
λίαρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς·
διαταξάμενος τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι αὐτὸν 23 27, 3.
ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων
αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς 24

---

12 επισυστασιν 13 ουτε | με δυν. | —σοι | νυν 14 —τοις 2° 15 εσ. νεκρων, δικ. 16 και 1°] δε 17 παρ. ελ. ποι. εις το ε. μου 18 αις] οις 19 —δε | προς με 20 ει τι | εν εμοι αδικ. 21 εκραξα εστ. εν αυτ. | εφ] υφ 22 Ακουσας δε ταυτα ο Φ. ανεβ. αυτ. | ειπων 23 διατ. τε | αυτον] τον Παυλον | υπηρ. η προσερχεσθαι αυτω.

παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ ἰδίᾳ
γυναικὶ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ μετεπέμψατο τὸν Παῦλον,
καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν
25 πίστεως. διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιο-
σύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ
μέλλοντος ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη
Τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν
26 μετακαλέσομαί σε· ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρή-
ματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου· διὸ καὶ
πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ.
25, 9. 27 Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ
Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτα καταθέσθαι
τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν Παῦλον
δεδεμένον.

25 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχείῳ μετὰ τρεῖς
ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρίας,
24, 1. 2 ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρῶτοι
τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν
23, 15. 3 αὐτὸν ¦ αἰτούμενοι χάριν κατ᾽ αὐτοῦ, ὅπως μετα-
πέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦν-
4 τες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. ὁ μὲν οὖν
Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς
Καισαρίαν, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκ-
5 πορεύεσθαι· Οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ
συνκαταβάντες, εἴ τί ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον,
6 κατηγορείτωσαν αὐτοῦ. Διατρίψας δὲ ἐν
αὐτοῖς ἡμέρας οὐ πλείους ὀκτὼ ἢ δέκα, καταβὰς
εἰς Καισαρίαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ

---

24 τη γυν. αυτου | —Ιησουν 25 μελλ. εσεσθαι 26 αμα δε και | Παυλ., οπως λυση αυτον· 27 χαριτας XXV, 1 επαρχια | Καισαρειας. 2 τε] δε | ο αρχιερευς 4 εν Καισαρεια 5 δυν. εν υμ., φησι, | ατοπον] τουτω 6 —ου | —οκτω

βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. παρα- 7
γενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν αὐτὸν οἱ ἀπὸ
Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ
καὶ βαρέα αἰτιώματα καταφέροντες, ἃ οὐκ ἴσχυον
ἀποδεῖξαι, τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου ὅτι Οὔτε 8
εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν
οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. ὁ Φῆστος δὲ 9 24, 27.
θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι, ἀπο-
κριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα
ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων κριθῆναι ἐπ᾽ ἐμοῦ;
εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος Ἑστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος 10
Καίσαρός εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους
οὐδὲν ἠδίκηκα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις.
εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά 11
τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν
ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδείς με δύ-
ναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι.
τότε ὁ Φῆστος συνλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου 12
ἀπεκρίθη Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα
πορεύσῃ.

Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ 13
βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισαρίαν
ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον. ὡς δὲ πλείους ἡμέρας 14 24, 27.
διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ
κατὰ τὸν Παῦλον λέγων Ἀνήρ τίς ἐστιν κατα-
λελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, περὶ οὗ γενο- 15
μένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ᾽
αὐτοῦ καταδίκην· πρὸς οὓς ἀπεκρίθην ὅτι οὐκ 16
ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον

---

7 — αυτον | αιτιαματα φεροντες κατα του Παυλου 8 , τ. Π. απολ.]· απολ. αυτου 9 τοις Ι. θελ. | κρινεσθαι 10 Επι του βημ. Κ. εστ. | ηδικησα 11 ουν] γαρ 13 ασπασομενοι 15 δικην 16 ανθρ. εις απωλειαν

πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι
τοὺς κατηγόρους τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ
17 τοῦ ἐγκλήματος. συνελθόντων οὖν ἐνθάδε ἀνα-
βολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος τῇ ἑξῆς καθίσας
ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα·
18 περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν
18, 15. 19 ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηρῶν, ζητήματα δέ
τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐ-
τὸν καὶ περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν
20 ὁ Παῦλος ζῆν. ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ
τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς
21 Ἱεροσόλυμα κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. τοῦ
δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς
τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι
αὐτὸν ἕως οὗ ἀναπέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα.
Lk. 23, 8. 22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον Ἐβουλόμην καὶ
αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. Αὔριον, φησίν,
Mt. 10, 18. 23 ἀκούσῃ αὐτοῦ. Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος
τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς
φαντασίας καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον
σύν τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν
τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου ἤχθη
2, 7. 22, 22. 24 ὁ Παῦλος. καί φησιν ὁ Φῆστος Ἀγρίππα
βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συνπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες,
θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν
Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ
25 ἐνθάδε, βοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μηκέτι. ἐγὼ
δὲ κατελαβόμην μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πε-
πραχέναι, αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν

---

17 ουν αυτων 18 επεφερον | υπεν. εγω | — πονηρων 20 εις την περι τουτου | Ιερουσαλημ 21 πεμψω 22 Φηστ. εφη | ο δε, Αυρ. 23 τοις χιλ. | εξ. ουσι 24 παν | επιβοωντες | ζην αυτον 25 καταλαβομενος | θαν. αυτ. | πεπρ., και

Σεβαστὸν ἔκρινα πέμπειν. περὶ οὗ ἀσφαλές τι 26
γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν
ἐφ᾽ ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα,
ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί γράψω·
ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ 27
τὰς κατ᾽ αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι. Ἀγρίππας δὲ **26**
πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη Ἐπιτρέπεταί σοι ὑπὲρ
σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν
χεῖρα ἀπελογεῖτο Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι 2
ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυ-
τὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολο-
γεῖσθαι, μάλιστα γνώστην ὄντα σε πάντων τῶν 3
κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων· διὸ
δέομαι μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. Τὴν μὲν οὖν 4
βίωσίν μου ἐκ νεότητος τὴν ἀπ᾽ ἀρχῆς γενομένην
ἐν τῷ ἔθνει μου ἔν τε Ἱεροσολύμοις ἴσασι πάντες
Ἰουδαῖοι, ¹ προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι 5 23, 6. Ph. 3, 5.
μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν
τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. καὶ 6 28, 20.
νῦν ἐπ᾽ ἐλπίδι τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγ-
γελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος,
εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα 7 24, 15.
καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ
ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ.
τί ἄπιστον κρίνεται παρ᾽ ὑμῖν εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς 8
ἐγείρει; ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ 9 **9–20:**
ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία 9, 1–29; 22, 3–21.
πρᾶξαι· ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ 10
πολλούς τε τῶν ἁγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέ-

---

25 *πεμπ. αυτον.* 26 *σχῶ τι γράψαι*
XXVI, 1 *απελ., εκτ. τ. χ.* 2 *μελλ. απολ. επι σου σημ.* 3 (R[t] *μαλιστα,*) | *δεομ. σου* 4 *την εκ* | — *τε* | *παντ. οι Ιουδ.* 6 *εις*] *προς* | — *ημων* 7 *βασ. Αγριππα, υπο των Ιουδ.* 8 (*τι;*) 10 — *τε* 1° | — *εν* 2°

κλεισα τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών,
11 ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, ¦ καὶ
κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν
αὐτοὺς ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμ-
μαινόμενος αὐτοῖς ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω
12 πόλεις. Ἐν οἷς πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν
μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς τῶν ἀρχιερέων,
13 ¦ ἡμέρας μέσης κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ,
οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περι-
λάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους·
14 πάντων τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα
φωνὴν λέγουσαν πρός με τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ
Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς
15 κέντρα λακτίζειν. ἐγὼ δὲ εἶπα Τίς εἶ, Κύριε;
ὁ δὲ Κύριος εἶπεν Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώ-
Ezk. 2, 1. 3. 16 κεις. ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας
σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί
σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδές με ὧν τε
Jer. 1, 7. 1 Ch. 16, 35. 17 ὀφθήσομαί σοι, ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ
Dt. 33, 3. Is. 35, 5; 42, 7. 16; 61, 1. 18 ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε, ¦ ἀνοῖξαι
ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους
20, 32. Eph. 2, 2. Col. 1, 13. εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν
Θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ
κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ.
Gal. 1, 16. 19 Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς
Mt. 3, 8. 20 τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ
πρῶτόν τε καὶ Ἱεροσολύμοις πᾶσάν τε τὴν χώραν
τῆς Ἰουδαίας καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετα-
νοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἄξια τῆς
21, 30. 31. 21 μετανοίας ἔργα πράσσοντας. ἕνεκα τούτων με

---

12 *οις και πορ.* | *της παρα* 14 *τε*] *δε* | *λαλουσαν προς με, και λεγ.* 15 *ειπον* | —*Κυριος* 16 SR[m] —*με* 17 —*εκ* 2° | *ους νυν σε αποστ.* 20 —*τε* 1° | *εις πασαν τε*

Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο
διαχειρίσασθαι. ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς ἀπὸ 22 Lk. 24, 44–47.
τοῦ Θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα μαρτυ-
ρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων
ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι
καὶ Μωϋσῆς, ¦ εἰ παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ 23 1 Co. 15, 20.
ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ
τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ 24
ἀπολογουμένου ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ φησιν
Μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς
μανίαν περιτρέπει. ὁ δὲ Παῦλος Οὐ μαίνομαι, 25
φησίν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σω-
φροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. ἐπίσταται 26 Jn. 18, 20.
γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παρ-
ρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτὸν τού-
των οὐ πείθομαι οὐθέν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ
πεπραγμένον τοῦτο. πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίπ- 27
πα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. ὁ δὲ 28 11, 26. 1 P. 4, 16.
Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον Ἐν ὀλίγῳ με
πείθεις Χριστιανὸν ποιῆσαι. ὁ δὲ Παῦλος 29
Εὐξαίμην ἂν τῷ Θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ
οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς
μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος καὶ ἐγώ
εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων. Ἀνέστη τε 30
ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἥ τε Βερνίκη καὶ οἱ συνκα-
θήμενοι αὐτοῖς, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς 31
ἀλλήλους λέγοντες ὅτι Οὐδὲν θανάτου ἢ δεσμῶν
ἄξιον πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. Ἀγρίππας δὲ 32 25, 11.

---

21 οι Ιουδ. 22 απο] παρα | (SR, αχρι) | μαρτυρουμενος 23 — τε 24 εφη 25 — Παυλος | αλλ 26 αυτον τι τουτ. | ουδεν 28 Παυλ. εφη | ποι.] γενεσθαι 29 Παυλ. ειπεν | μεγ.] πολλω | (SR, γενεσθαι) | καγω 30 Και ταυτα ειποντος αυτου, ανεστη ο 31 αξ. η δεσμ.

τῷ Φήστῳ ἔφη Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος
οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

25, 12. 27 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν
Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας
ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι Ἰουλίῳ
19, 29; 20, 4. 2 σπείρης Σεβαστῆς. ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδρα-
μυττηνῷ μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν
τόπους ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου
24, 23; 28, 2. 16. 3 Μακεδόνος Θεσσαλονικέως· τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχ-
θημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος
τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς
4 φίλους πορευθέντι ἐπιμελείας τυχεῖν. κἀκεῖθεν
ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ
τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους, τό τε πέλαγος τὸ
5 κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες
6 κατήλθαμεν εἰς Μύρρα τῆς Λυκίας. Κἀκεῖ εὑρὼν
ὁ ἑκατοντάρχης πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰς
7 τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ἐν
ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις
γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς
τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ
8 Σαλμώνην, μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθο-
μεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας,
2 Co. 11, 25. 26. Lv. 16, 29. 9 ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις Λασαία. Ἱκανοῦ δὲ χρόνου
διαγενομένου καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς
διὰ τὸ καὶ τὴν Νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρ-
10 ῄνει ὁ Παῦλος λέγων αὐτοῖς Ἄνδρες, θεωρῶ
ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ
φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν

[illegible] Dr J Rendel Harris, has found in a 2nd cent. Armenian commentary this unique reading [illegible] those that were with [illegible] went on board. (C. 200) This fits [illegible] early Christian traditions [illegible] the Bible implication that L was the author of acts.

XXVII, 2 , μελλοντες | —εις 3 —τους | πορευ-
θεντα 5 κατηλθομεν | S(R) Μυρα 6 εκατονταρχος
10 φορτου

ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. ὁ δὲ ἑκατον- 11
τάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον
ἐπείθετο ἢ τοῖς ὑπὸ Παύλου λεγομένοις. ἀνευ- 12
θέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχει-
μασίαν οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι
ἐκεῖθεν, εἴ πως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοί-
νικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα
κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον. Ὑποπνεύσαντος δὲ 13
νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι,
ἄραντες ἆσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. μετ᾽ 14
οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ᾽ αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς
ὁ καλούμενος Εὐρακύλων· συναρπασθέντος δὲ 15
τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ
ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. νησίον δέ τι ὑπο- 16
δραμόντες καλούμενον Κλαῦδα ἰσχύσαμεν μόλις
περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης, ἣν ἄραντες 17
βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φο-
βούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν, χαλά-
σαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. σφοδρῶς δὲ 18
χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο,
καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου 19
ἔριψαν. μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόν- 20
των ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου
ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο ἐλπὶς πᾶσα τοῦ
σώζεσθαι ἡμᾶς. Πολλῆς τε ἀσιτίας ὑπαρχούσης 21
τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν Ἔδει
μέν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι
ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην
καὶ τὴν ζημίαν. καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυ- 22
μεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν

---

11 εκατονταρχος | επειθ. μαλλ. | του Π. 12 πλειους | κακειθεν 14 Ευροκλυδων 16 S Κλαυδην R[t] Καῦδα | μολ. ισχ. 17 συρτιν 19 ερριψαμεν 20 πασα ελπις 21 τε 1°] δε

23 πλὴν τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ
νυκτὶ τοῦ Θεοῦ οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος
23, 11. 24 | λέγων Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ
παραστῆναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ Θεὸς
25 πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. διὸ εὐθυμεῖτε,
ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται
28, 1. 26 καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. εἰς νῆσον δέ
27 τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. Ὡς δὲ τεσσαρεσκαι-
δεκάτη νὺξ ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ
Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ
28 ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. καὶ βολί-
σαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστή-
σαντες καὶ πάλιν βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς
29 δεκαπέντε· φοβούμενοί τε μή που κατὰ τραχεῖς
τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας
30 τέσσαρας ηὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι. Τῶν δὲ
ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χα-
λασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν προ-
φάσει ὡς ἐκ πρῴρης ἀγκύρας μελλόντων ἐκτείνειν,
31 εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρα-
τιώταις Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ,
32 ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. τότε ἀπέκοψαν οἱ
στρατιῶται τὰ σχοινία τῆς σκάφης καὶ εἴασαν
27. 33 αὐτὴν ἐκπεσεῖν. Ἄχρι δὲ οὗ ἡμέρα ἤμελλεν
γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλα-
βεῖν τροφῆς λέγων Τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον
ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε, μηθὲν
1 S. 14, 45. 34 προσλαβόμενοι. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς μεταλα-
2 S. 14, 11. Mt. 10, 30. βεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας
σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἀπὸ

---

23 τη νυκτ. ταυτ. αγγελος του Θ., ου ειμ., ω κ. λ. 29 μηπως εις τρ. | εκπεσωσιν 30 πρωρας | μελλ. αγκ. 32 οι στρ. απεκ. 33 εμελλ. ημ. | μηδεν 34 προσλαβειν | απο] εκ

τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται. εἴπας δὲ ταῦτα καὶ 35 Jn. 6, 11. 1 Ti. 4, 4. Lk. 22, 19.
λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ Θεῷ ἐνώπιον
πάντων καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. εὔθυμοι δὲ 36
γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τρο-
φῆς. ἤμεθα δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ 37
διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ. κορεσθέντες δὲ 38
τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν
σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, 39
τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, κόλπον δέ τινα κατε-
νόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο εἰ
δύναιντο ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. καὶ τὰς ἀγκύρας 40
περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες
τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν
ἀρτέμωνα τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν.
περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν 41
τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμεινεν
ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας.
Τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς 42
δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας
διαφύγῃ· ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος διασῶ- 43
σαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλή-
ματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν
ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι, καὶ 44 22–25.
τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί
τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο
πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωμεν ὅτι Μελίτη 28
ἡ νῆσος καλεῖται. οἵ τε βάρβαροι παρεῖχαν οὐ 2 27, 3. 2 Co. 11, 27.

---

34 πεσειται 35 ειπων 37 ημεν | εν τω πλ. αι πασ. ψυχ. | διακ.] R[m] ως 39 εβουλευσαντο | (S , ει δυναιντο,) | R[m] εκσωσαι 40 αρτεμονα 41 επωκειλαν | βιας των κυματων 42 διαφυγοι 43 εκατονταρχος

XXVIII, 1 επεγνωσαν | R[m] Μελιτήνη 2 τε] δε | παρειχον

τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ἅψαντες γὰρ
πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν
3 τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. συστρέψαντος
δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων τι πλῆθος καὶ ἐπιθέντος
ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα
4 καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρ-
βαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ,
πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον Πάντως φονεύς ἐστιν ὁ
ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης
Mk. 16, 18. 5 ἡ Δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας
14, 11. 6 τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδὲν κακόν· οἱ δὲ
προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἢ κατα-
πίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν
προσδοκώντων καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς
αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλόμενοι ἔλεγον αὐτὸν
7 εἶναι θεόν. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον
ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου ὀνόματι
Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς ἡμέρας τρεῖς
8 φιλοφρόνως ἐξένισεν. ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ
Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίῳ συνεχόμενον
κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ
προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἰάσατο
9 αὐτόν. τούτου δὲ γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ
ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ
10 ἐθεραπεύοντο, οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν
ἡμᾶς καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς
χρείας.
11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ
παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρινῷ,
12 παρασήμῳ Διοσκούροις. καὶ καταχθέντες εἰς

---

2 αναψαντες 3 — τι | απο] εκ 4 ελεγ. πρ. αλλ. 6 μεταβαλλομενοι | θεον αυτ. ειν. 7 τρ. ημ. 8 δυσεντερια 9 δε] ουν | οι εχ. ασθ. εν τη ν. 10 την χρειαν

Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, ὅθεν 13
περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ
μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι
ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους, οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς 14
παρεκλήθημεν παρʼ αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά·
καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν. κἀκεῖθεν οἱ 15
ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἦλθαν εἰς
ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν
Ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ
Θεῷ ἔλαβε θάρσος. Ὅτε δὲ εἰσήλθομεν εἰς 16 27, 3.
Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν καθʼ ἑαυτὸν
σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συνκαλέσασθαι 17 23, 1.
αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελ-
θόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς Ἐγώ,
ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ
ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσο-
λύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων,
οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι διὰ 18
τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί·
ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπι- 19 25, 11.
καλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου
ἔχων τι κατηγορεῖν. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν 20 26, 6. 7.
παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· εἵνεκεν
γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην
περίκειμαι. οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπαν Ἡμεῖς οὔτε 21
γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας,
οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν
ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. ἀξιοῦμεν δὲ 22 24, 14. Lk. 2, 34.
παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς

---

13 R[m] περιελοντες 14 παρ] επ | ηλθομεν 15 εξηλθον 16 ηλθομεν | SR[m] Ρωμην, ο εκατονταρχος παρεδωκε τους δεσμιους τω στρατοπεδαρχη· | τω δε Π. επετρ. 17 αυτον] τον Παυλον | Ανδρ. αδ., εγω 19 κατηγορησαι 20 (R[m] υμας, ιδειν) | ενεκεν 21 ειπον

αἱρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστιν ὅτι παντα-
23 χοῦ ἀντιλέγεται. Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν
ἦλθον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς
ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπό τε
τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωὶ
24 ἕως ἑσπέρας. καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγο-
25 μένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν· ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς
ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα
ἕν, ὅτι Καλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐλάλησεν διὰ
Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν
26 λέγων

Is. 6, 9. 10. Mt. 13, 14. Mk. 4, 12. Jn. 12, 40.

Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν
Ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,
καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε·
27 **ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου,**
καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν,
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν·
μή ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν
καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν,
καὶ ἰάσομαι αὐτούς.

Ps. 67, 2; 98, 3. 13, 46. Lk. 3, 6.

28 γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη
τοῦτο τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.
30 Ἐνέμεινεν δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι,
καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς
31 αὐτόν, κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ
διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ
μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.

23. 1, 3.

---

22 *εστ. ημ.* 23 *ηκον* | *τα περι* 25 *ημων* 26 λεγον | *ειπε* 27 *ιασωμαι* 28 — *τουτο* 29 SR[m] *και ταυτα αυτου ειποντος, απηλθον οι Ιουδαιοι, πολλην εχοντες εν εαυτοις συζητησιν.* 30 Εμεινε δε ο Παυλος

Commentators: Godet - Com. on N.T. Romans.
Sanday + Headlam - I.C.C.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Παῦλος δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, κλητὸς ἀπό- 1
στολος ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ, ὃ προ- 2
επηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς
ἁγίαις ¦ περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου ἐκ 3
σπέρματος Δαυεὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὁρισθέντος 4
Υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ
ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν, δι᾽ οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς 5
ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ
ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ 6
Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγα- 7
πητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ 8
Χριστοῦ περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν
καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. μάρτυς γάρ 9
μού ἐστιν ὁ Θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί
μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδια-
λείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι ¦ πάντοτε ἐπὶ τῶν 10
προσευχῶν μου, δεόμενος εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδω-
θήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς
ὑμᾶς. ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ 11

1 Ac. 9, 15; 13, 2. Gal. 1, 15.
2 Tit. 1, 2. 16, 25. 26.
3 9, 5. 2 S. 7, 12. Mt. 22, 42. 2 Ti. 2, 8.
4 Ac. 13, 33.
5 Ac. 26, 16—18. 15. 18. Gal. 2, 7. 9.
7 1 Co. 1, 2. 2 Co. 1, 1. Eph. 1, 1. Nu. 6, 25. 26.
8 16, 19. 1 Th. 1, 8.
9 Ph. 1, 8. Eph. 1, 16.
10 Ac. 19, 21. 15, 23. 32.
11 Ac. 28, 31.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I, 1 SR Ιησ. Χρ. 6 (SR υμεις,) 7 (SR Ρωμη,) 8 περι] υπερ 9.10 (SR ποιουμαι,...μου δεομενος,)

χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι
2 P. 1, 1. 12 ὑμᾶς, τοῦτο δέ ἐστιν συνπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν
διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.
Jn. 15, 16. 13 οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις
προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι
τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν
14 καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἕλλησίν
τε καὶ Βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφει-
15 λέτης εἰμί· οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ
Ps. 119, 46. 1 Co. 1, 18. 24. Ac. 13, 46. 16 ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. οὐ γὰρ
ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον· δύναμις γὰρ Θεοῦ
ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ
3, 21. 22. Hab. 2, 4. 17 τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. δικαιοσύνη γὰρ Θεοῦ
ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν,
καθὼς γέγραπται **Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως
ζήσεται.**
Jn. 16, 9. 2 Th. 2, 12. 18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ
ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν
Ac. 14, 15–17; 17, 24–28. 19 τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, διότι τὸ
γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ
Ps. 19, 1. He. 11, 3. Job 12, 7–9. 20 Θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. τὰ γὰρ ἀόρατα
αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοού-
μενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ
Eph. 4, 18. Rev. 14, 7. 21 θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, | διότι
γνόντες τὸν Θεὸν οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ ηὐχα-
ρίστησαν, ἀλλὰ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισ-
μοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν
Jer. 10, 14. 1 Co. 1, 20. 22 καρδία. φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν,
Ps. 106, 20. Dt. 4, 15–19. 23 **καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν** τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν
ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν
Ac. 14, 16. 24 καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. Διὸ παρέδωκεν
αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν

---

13 καρπ. τινα 16 ευαγγ. του Χριστου 19 ο γαρ Θεος 21 ευχαριστησαν | αλλ 24 διο και

The unregenerate human heart by nature turns away from God. This is noticeable from earliest time, when Cain "whent out from the presence of the Lord." (~~Gen~~ 4:16) A later illust. of forsaking God & turning his ~~ma~~ glory into birds, beasts & creeping things is seen in Eg. Excavations reveal that the Eg. worshipped birds, examplified by Horus to whom the falcon was sacred; beasts such as Hathor, the Cow goddess; and creeping things such as the Scarab or dung beetle. (See in show case 3rd Fl.) and the crocodile; this god was worshipped in the Fayum and had a particular shrine in Socnopaei-Nesus with branch temples at Arsinöe (Crocodilopolis) (Cob. 76, 66.) (Baedaker on Eg. 155.) In an abridged list he gives 74 gods of Eg. (Some of the other animal gods: Apis, bull god - Memphis; The people of Cynopolis, the dog. Those of Oxyrhynchus, a fish; Thebes & Sais, the sheep; Lotopolis - fish (Lotus) Lycopolis - wolf; Leontopolis - lion; Mendes - a goat; Athribis - shrew mouse; Bubatis - cat; Hierakonpolis & Philae - hawk; these & still others were the gods of Eg. in time of historian Strabo.

αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα
αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν 25 8, 5.
τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ
ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν Κτίσαντα, ὅς
ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. Διὰ 26
τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας·
αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν
φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν, ὁμοίως τε 27 Lv. 18, 22; 20, 13. 1 Co. 6, 9.
καὶ οἱ ἄρσενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς
θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς
ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην
κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς
πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. Καὶ 28
καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπι-
γνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν,
ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, ¹ πεπληρωμένους πάσῃ 29
ἀδικίᾳ πονηρίᾳ πλεονεξίᾳ κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου
φόνου ἔριδος δόλου κακοηθείας, ψιθυριστάς,
¹ καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφά- 30
νους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπει-
θεῖς, ¹ ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀνελεή- 31
μονας· οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, 32
ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν,
οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν
τοῖς πράσσουσιν.

Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ 2 Mt. 7, 2. Jn. 8, 7.
κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν
κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων.
οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστιν κατὰ 2
ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.
λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ 3

---

24 εν εαυτοις   29 αδικ., πορνεια, πον.   31 αστ., ασπονδους, ανελ.

II, 2 δε] R^m γαρ

τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ
2 P. 3, 15. 4 ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ; ἢ τοῦ πλούτου τῆς
χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς
μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν
5 τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; κατὰ δὲ τὴν
σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θη-
Ps. 62, 12. σαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ
Pr. 24, 12. Mt. 16, 27. 6 ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ὃς ἀπο-
2Co. 5, 10. Jn. 5, 29. 7 δώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· τοῖς μὲν καθ᾽
ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ
2 Th. 1, 8. 8 ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· τοῖς δὲ ἐξ
ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσι τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις
1, 16; 3, 9. 9 δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὀργὴ καὶ θυμός. θλίψις καὶ στε-
νοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατ-
εργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ
10 Ἕλληνος· δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ
ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ
Ac. 10, 34. 1 P. 1, 17. 11 Ἕλληνι. οὐ γάρ ἐστιν προσωπολημψία παρὰ
12 τῷ Θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως
καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ
Mt. 7, 21. 1 Jn. 3, 7. 13 νόμου κριθήσονται· οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου
Ja. 1, 22. 25. δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ᾽ οἱ ποιηταὶ νόμου
Ac. 10, 35. 14 δικαιωθήσονται. ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον
ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶσιν, οὗτοι
1, 32. 15 νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· οἵτινες
ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν
ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συνμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς
συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν
2 Ti. 2, 8. 16 κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ἐν ᾗ
ἡμέρᾳ κρίνει ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων
κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ.

---

8 απειθ. μεν | θυμ. και οργη 13 ακρ. του νομ. | ποι. του νομ. 14 ποιη 16 SR εν ημ. οτε | SR[t] κρινεῖ | SR Ιησ. Χρ.

Εἰ δὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ 17 Ja. 2, 19.
νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ ¦ καὶ γινώσκεις τὸ 18 Ph. 1, 10.
θέλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχού-
μενος ἐκ τοῦ νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν 19 Mt. 15, 14. Lk. 18, 9.
εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, ¦ παιδευτὴν 20 2 Ti. 3, 5.
ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρ-
φωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ
νόμῳ· ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ δι- 21 Ps. 50, 16—21. Mt. 23, 3. 4.
δάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις; ¦ ὁ 22
λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος
τὰ εἴδωλα ἱεροσυλεῖς; ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, 23
διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτι-
μάζεις; τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι᾽ ὑμᾶς βλασφη- 24 Is. 52, 5. Ezk. 36, 20.
μεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. περιτομὴ 25 Jer. 4, 4; 9, 24. 25.
μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ
παραβάτης νόμου ἦς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία
γέγονεν. ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα 26 Gal. 5, 6.
τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ
εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ 27
φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν
διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου.
οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ 28 Jn. 8, 15. 39; 7, 24.
ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· ἀλλ᾽ ὁ ἐν τῷ 29 Gn. 49, 8. Dt. 30, 6. Col. 2, 11.
κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύ-
ματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων
ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ Θεοῦ. Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ 3
Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; πολὺ 2 9, 4. Dt. 4, 7. 8. Ps. 147, 19. 20; 103, 7. 1 P. 4, 11.
κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπι-
στεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. ¦ τί γάρ; εἰ 3 9, 6; 11, 29. 2 Ti. 2, 13.
ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν
τοῦ Θεοῦ καταργήσει; ¦ μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ 4

---

17 Ει δε] Ιδε | τω νομω 18 (R[m] Θελημα)
26 ουχι 27 (R νομου;)
III, 2 R —γαρ 3 (SR γαρ,...τινες;)

Ps. 116, 11. Ps. 51, 4. ὁ Θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ **ἄνθρωπος ψεύστης**, καθάπερ
γέγραπται

Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου
καὶ νικήσεις ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.

5 εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν,
τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν
6 ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. | μὴ γένοιτο·
7 ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον; | εἰ δὲ ἡ
ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσ-
σευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς
6, 1. 2. 8 ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; καὶ μὴ καθὼς βλασφημού-
μεθα καὶ καθώς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι
Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ
κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.

1, 18–2, 24. 9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προῃτιασά-
μεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ'
Ps. 14, 1–3; 53, 2–4. 10 ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται ὅτι

Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς,
11 **οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν·**
12 **πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν·**
οὐκ ἔστιν ὁ ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός.
Ps. 5, 9. Ps. 140, 3. 13 **τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν,**
ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν,
ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν·
Ps. 10, 7. 14 **ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει·**
Is. 59, 7. 8. 15 **ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα,**
16 **σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν,**
17 **καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν.**

---

4 *καθως* | *νικησης* 7 *δε*] SR^m *γαρ* 12 *ηχρειωθησαν* | — *ο*

οὐκ ἔστιν φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν 18 Ps. 36, 1.
αὐτῶν.
Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ 19 2, 12. Gal. 3, 22.
νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος
γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ· διότι ἐξ ἔργων 20 Ps. 143, 2. 7, 7. Gal. 2, 16.
νόμου **οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ·**
διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.
Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πε- 21 Ac. 10, 43. 1, 17.
φανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν
προφητῶν, δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ 22
Χριστοῦ, εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ
ἐστιν διαστολή· πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστε- 23 9. 19. 5, 2.
ροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν 24 5, 1. Eph. 2, 8.
τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ· ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον 25 Lv. 16, 12–15. He. 4, 16. Eph. 1, 7.
διὰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς
δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προ-
γεγονότων ἁμαρτημάτων ¦ ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, 26
πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ
νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δι-
καιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ 27 1 Co. 1, 29. 31.
καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν
ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. ¦ λογι- 28 Gal. 2, 16.
ζόμεθα γὰρ δικαιοῦσθαι πίστει ἄνθρωπον χωρὶς
ἔργων νόμου. ἢ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον; οὐχὶ 29 10, 12.
καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, ¦ εἴπερ εἷς ὁ Θεὸς 30 4, 11. 12.
ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκρο-
βυστίαν διὰ τῆς πίστεως. νόμον οὖν καταρ- 31 21. 4, 3; 8, 4. Mt. 5, 17.
γοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ
νόμον ἱστάνομεν.

---

22 SR^m *παντας και επι παντας τους* 25 *δια της πιστ.* (R^t, *δια πιστεως,*) | (SR *αυτου, δια*) 26 *—την* 28 *γαρ*] SR^t *ουν* | *πιστ. δικ.* 29 *ουχι δε και* 30 *επειπερ* 31 *ιστωμεν*

Notes for other fchs. handed in to notebook.

V1. Construction difficult Mss evidence about equally divided for εὑρηκέναι. Hodge retains it and construes τί with εὕρηκε. and also κατὰ σάρκα. What has Abraham gained according to the flesh, i.e. after a natural human manner. εὑρηκέναι is omitted by B, Origen, Tregell. W+Hort, S and H. S+H. construe τί with ἐροῦμεν and κατὰ σάρκα with πατέρα. What shall we say of Abraham our forefather (with regard to the matter of justification by faith apart from works)

V.2. καύχημα - ground of glorying. εἰ γὰρ &c. 1st class condition assumed as true for sake of argu. ἀλλ' οὐ πρὸς &c - Some interpret this to sig. he was just acc. to the best human standards but not before the divine tribunal. However, Hodge argues that the pith of the argument here caused the apostle to omit certain steps. The full would be If Abr. were justified by works he would have whereof to glory before God but he doesn't have for it is written in the Scripture.

V3. Gen. 3:15 ἐλογίσθη. Set down to one's account. Paul never says we are saved διὰ πίστιν, on acc. of faith but διὰ (ἐκ) πίστεως by or through faith

V.4 An illustration of the workman who earns his wages or reward.

V.5. τὸν δικαιοῦντα - "The whole Pauline gospel could be summed up in this one word - God who justifies the ungodly." - Denny

A problem presents itself here since πίστις is explicitly said to be reckoned for righteousness which could be very [not] construed so as to harmonize with the Arminian doctrine which makes faith at least a part of the ground of our justification. Hodge makes much of the preposition εἰς, translated here for, giving it a common force of unto (righteousness) and argues that the significance of the expression is simply that faith, not works were involved in his just. which was acc. to the apostle's doctrine elsewhere on the ground of Christ's work.

V6. τὸ μακαρισμόν. a pronouncement of blessedness. The quotation is in accord with the usual practice of the apostle of backing his doctrine with scriptural proof. It was a definite advantage to show that the great David had said the same thing.

V7. αἱ ἀνομίαι - iniquities, i.e. violations of law. ἁμαρτίαι - more general. ἐπεκαλύφθησαν - here only in N.T. To cover over as a shroud.

V8.

V9. Paul is now going to show that circumcision was not the ground of justification as the Jews supposed.

4 Τί οὖν ἐροῦμεν εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προ-
2 πάτορα ἡμῶν κατὰ σάρκα; εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ
ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα· ἀλλ' οὐ πρὸς
3 Θεόν. ¹ τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ — Gn. 15, 6. Gal. 3, 6. Ja. 2, 23.
Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιο-
4 σύνην. τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται — 11, 6. Mt. 20, 7. 14.
5 κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα· τῷ δὲ μὴ ἐργα-
ζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν
ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην,
6 καθάπερ καὶ Δαυεὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ — Ps. 32, 1. 2.
ἀνθρώπου ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς
ἔργων

7 **Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπε-**
καλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι·
8 **μακάριος ἀνὴρ οὗ οὐ μὴ λογίσηται Κύριος**
ἁμαρτίαν.

9 ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ καὶ — Gn. 15, 6.
ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ **Ἐλογίσθη**
10 **τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην.** πῶς οὖν
ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ;
11 οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· ¹ καὶ — Gn. 17, 10. 11.
σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς σφραγῖδα τῆς δικαιο-
σύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ
εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι'
ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι αὐτοῖς τὴν δικαιο-
12 σύνην, καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτο- — Mt. 3, 9. 1 P. 2, 21. 2 Co. 12, 18.
μῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν
τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν
13 Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ — Gn. 18, 18; 22, 17. 18.
Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐ-

IV, 1 Rm —ευρηκ. | Αβρ. τον πατερα ημ. ευρ. 2 πρ. τον Θ. 4 το οφειλ. 8 οὗ] SR ᾧ 9 γαρ οτι 11 λογ. και αυτ. 12 εν τη ακρ.

V10. ὄντι - present active participle of εἰμι "to him being in a state of circumcision or a state of uncircumcision. Abraham was circumcised at the age of 99 Gen. 17:24-5. He was 86 yrs. old when 1st declared righteous hence this declaration was made at least [14] yrs before he was circumcised.

V.11. σημεῖον ... περιτομῆς - the sign which consists in circumcision. appositional gen. σφραγῖδα. a seal. Old word for seal placed on books, a signet ring, a stamp made by a seal, hence that by which anything is confirmed. "The circumcision did not convey the righteousness, it gave outward confirmation thereof." - Robert. It came [after] the faith he had while in uncircumcision. This can hardly be validly used by the Baptists to argue baptism after faith for Abr. was an adult. εἰς τὸ εἶναι - contemplated result of God's purpose.

V12 πατέρα περι... not of the ... but the circ...

τὸν εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως.
εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις 14
καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν 15 3, 20; 5, 13; 7, 8. 10.
κατεργάζεται· οὗ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παρά-
βασις. Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, 16
εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ
σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ
τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, (ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων
ἡμῶν, καθὼς γέγραπται ὅτι **Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν** 17 Gn. 17, 5. Is. 48, 13.
τέθεικά σε,) κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν Θεοῦ τοῦ
ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ
μὴ ὄντα ὡς ὄντα· ὃς παρ᾽ ἐλπίδα ἐπ᾽ ἐλπίδι 18 Gn. 15, 5.
ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν **πατέρα πολλῶν**
ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον **Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα**
σου· καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόησεν 19 Gn. 17, 17.
τὸ ἑαυτοῦ σῶμα νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που
ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας·
εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ 20 He. 11, 7. 11. 34.
ἀπιστίᾳ, ἀλλὰ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν
τῷ Θεῷ ¦ καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται 21
δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. διὸ καὶ **ἐλογίσθη αὐτῷ** 22 3. Gn. 15, 6.
εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι᾽ αὐτὸν 23 15, 4.
μόνον ὅτι **ἐλογίσθη αὐτῷ,** ¦ ἀλλὰ καὶ δι᾽ ἡμᾶς, οἷς 24 1 P. 1, 21.
μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν
ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς 25 Is. 53, 4. 5. 1 Co. 15, 17.
παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη
διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχωμεν 5 3, 24. 28; 4, 24. Is. 53, 5.
πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ

---

13 *του κοσμ.* 15 *δε*] *γαρ* 16.17 (SR *Αβρααμ, ος...ημων, (καθως...)*) 19 *ου κατεν.* | SR[t] *ηδη νενεκρ.* 20 *αλλ*
V, 1 SR[m] *εχομεν*

Eph. 3, 12. 3, 23.
2 Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν
τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν,
καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ.
Ja. 1, 2 3. 1 P. 1, 5–7.
3 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν,
4 εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ
Ps. 22, 5; 25, 20. He. 6, 18. 19.
5 δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· ἡ
δὲ **ἐλπὶς οὐ καταισχύνει**, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ
ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος
6 Ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄν-
των ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν
7 ἀπέθανεν. μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθα-
νεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ
Jn. 3, 16. 1 Jn. 4, 10.
8 ἀποθανεῖν· συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς
ἡμᾶς ὁ Θεὸς ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν
1, 18; 2, 5. 8.
9 Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. πολλῷ οὖν
μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ
8, 7.
10 σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. εἰ γὰρ
ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανά-
του τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλα-
11 γέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· οὐ μόνον
δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν
καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

Gn. 2, 17; 3, 19. 6, 23.
12 Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία
εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας
ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ
4, 15.
13 θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον· ἄχρι
γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ
1 Co. 15, 21. 22. 45. 55.
14 οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου· ἀλλὰ ἐβασί-
λευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ
ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς
παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος.
15 Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χά-

---

2 Rᵐ — τη πιστει   6 — ετι 2°   14 αλλ

the following consideration. We can see how a man can be justified on the basis of another man's righteousness not his own, by a consideration of how a man is condemned on the basis of another man's sin not personally his own. To this proposition it has been objected that God could impute another's righteousness but not another's sin. We reply, and where does it say this in the Scripture. It has been further explained that we sinned "personally in Adam". We reply that this is a confusion of language and anyone who uses it can be forced by definition of terms to admit he is talking nonsense. It has further been suggested that the above pushes the analogy too far. We reply that there [are] far the theological implications which arise from not pushing it this far. See Hodge "Comment. on the Rom."

V1. οὖν. Robt. says this refers to the preceeding argu., ch1-4.

ἔχωμεν Rob. calls this the un[?] doubtedly correct reading as against the ἔχομεν which makes itself good sense. many scholars accept it on internal evidence. The mode, says Rob., is the volitive subj. and the present tense expresses linear action and so does not mean "make peace" as the ingressive aorist subj. The meaning is, since we have been justified by faith and need no longer worry about the insufficiency of our works, let us enjoy our peace.

V2. ἐσχήκαμεν — perf. act. ind. We have had and still do have. καυχω. Volitive pres. mid. subj. Therefore because we have been justified by faith (and must not produce works which would be impossible) let us enjoy peace with God through our Lord J. C. by whom we have had access by faith into this state of grace in which we stand, and let us exult in the hope of the glory of God. καυχώμεθα ἐν τ. θλ. It is one thing when persecuted to endure, even a non-Christian with a will can so do, Paul says "Let us exult in our tribulations. θλίψις — tribulation ὑπομονή — patience, δοκιμήν — approvedness. ἐλπίδα — hope

V6. κατὰ καιρόν — in due time. Hint at the purposiveness of the whole proceedure. ἀσεβῶν — the natural parallel would be — for us. This shift emp. the nature and practice of the objects of his love.

V.7. μόλις — hardly. γάρ. The following is to emp. the wonder of the previous statement. That Christ should die for ungodly [?], is it not wonderful? For ex. δικαίου & ἀγαθοῦ — here Lightfoot [?] "all the diff. in the world." Platonic & Christian usage would indicate the former denotes "absolutely without sympathy," the latter, beneficent & kind"

V9. μᾶλλον — argu. from the greater to the less. If we have been justified by his blood, then our final salvation, i.e. glorification is not inconceivable

V. 10. Restatement for emphasis. ἐν τῇ ζωῇ. Difficult. Certainly not a ref. to his earthly life. — import. in that was to our salva. Hodge says it simply a balance with death &c. It may mean that if in accomp. our salvation He was willing to perform that part which meant his death, much more will he surely perform that part which he can do as a living person i.e. effectual intercession and a glorious welcome to receive us into heaven.

V12. This passage can be outlined as follows:

V.12 commences the comparison between Adam and Christ, but it is broken off by a parenthesis which runs through verse 17. VS 15-17 constitute a parenthesis within a parenthesis made up of 3 contrasts between the work of Christ and Adam. His main purpose is to emphasize the simi[larity]. At the same time he wishes to m[?]

ρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ
πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ
Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου
Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν.
καὶ οὐχ ὡς δι᾽ ἑνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώρημα· 16
τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ
χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα.
εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβα- 17
σίλευσεν διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν
περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς
δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν
διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι᾽ 18 1 Co. 15, 22.
ἑνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς
κατάκριμα, οὕτως καὶ δι᾽ ἑνὸς δικαιώματος εἰς
πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς· ὥσπερ 19 Is. 53, 11.
γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρ-
τωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ
τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ
πολλοί. νόμος δὲ παρεισῆλθεν ἵνα πλεονάσῃ 20 4, 15; 7, 8. Gal. 3, 19.
τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία,
ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις, ἵνα ὥσπερ ἐβασί- 21 6, 23.
λευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ
χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν
αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα 6 3, 5–8.
ἡ χάρις πλεονάσῃ; μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπε- 2 1 P. 4, 1.
θάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ;
ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν 3 Gal. 3, 27.
Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;
συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς 4 1 P. 3, 21. Col. 2, 12.
τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ
νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρός, οὕτως καὶ

---

17 R^m — της δωρεας
VI, 1 επιμενουμεν

on a par with all the evils which came upon the race because of the transgression, not merely physical death. He need he conclude ... that depravity & corruption of nature with which we are born. But he argues inconsistently that the term ἁμαρτία above means not only the actual transgression but also the sin principle. Now to be sure the corrupt nature is oft denominated sin but if the word here be made to include it we have the proposition that depravity of nature entered the world by depravity of nature. ἥμαρτον — not a summary of the experience of the whole race, but a single act in the past in which all were reckoned to have had a part. Robert says that in Gen. 2:17 & 3:19 physical death is meant. A fine thing. V 13-14. The purpose of this consideration seems to naturally to be to ... the above proposition that the one sin of the one man was immediately imputed to all. We must account for ... death. It cannot ... [illegible] of the ... since ... death ... reigned over men in the previous period, i.e. from Adam to Moses. Nor can we say that it was because of a personal transgression of the law of the heart which renders the heathen unexcusable (See ch 2) since those who had not sinned after the likeness of Adam's transgression ... This we interpret to mean unborn infants who have not consciously sinned as did Adam. If it be objected that this is not the only possible interpretation, the question of why unborn babies die ... the less certainly to this pt.

v. 15-17 as said above contain 3 contrasts. The 1st (v15) seems to emphasize the greater credibility of Christ's work. The 2nd (v16) is that the ~~offence came~~ judgment came from one offence, but the deliverance in Christ is from many offenses, all of them. The last (v17) seems to throw the emphasis on the 2 contrary terms θάνατος and ζωή, and this is indeed a glorious contrast.

v18-19 give the statement of the main argument which has been discussed above. V 20. πλεονάσῃ — abound ~~in~~ viz. become more apparent and manifest in its hideous detail. The last ~~exp~~ part of the verse gives rise to the discussion in ch. 6. V. 21 is apparent if the previous be at all understood.

v18 Takes up the comparison once more and carries it out to the finish. V19 a restatement of the same thing in diff. language for the sake of emphasis. Verses 20-21 are considerations which follow naturally from his argument but are incidental to it.

v.12 διὰ τοῦτο — Wherefore. Rob. tries to make this follow from the argu. contained in v 1-11. typical of some of [illegible] corkscrew logic. See Hodge on the sig. It is a summing up expression of the whole preceding argument. Some here find the commencement of the discussion on sanctification which is indeed a wonderful discovery! ὥσπερ such frequent expressions as this are sufficient to prove any theory of our relation to Adam in his sin which differs in any basic proposition from our relation to ~~Adam~~ Christ and his obedience, ...

Ch. 6 — — — — — — — —

τί οὖν ἐροῦμεν. Morison calls this debator's phrase. ἐπιμένωμεν &c. An invalid inference could very easily be drawn from the above. μὴ γένοιτο — typical Paulinism.
v2. ἀπεθάνομεν: Not "are dead" but "died", aorist punctiliar action. Single

Ph. 3, 10. 11. 5 ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. εἰ
γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ
θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσό-
Gal. 5, 24. 6 μεθα· τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν
ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα
τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ
1 P. 4, 1. 7 ἁμαρτίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς
4. 8 ἁμαρτίας. εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πι-
9 στεύομεν ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ, εἰδότες ὅτι
Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει,
He. 9, 26–28. Gal. 2, 19. 1 P. 3, 18. 10 θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ὃ γὰρ ἀπέθανεν,
τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ
2 Co. 5, 15. 1 P. 2, 24. 11 Θεῷ. οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς εἶναι
νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν
Gn. 4, 7. 12 Χριστῷ Ἰησοῦ. Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρ-
τία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν
12, 1. Eph. 2, 5. 5, 14. 13 ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη
ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστή-
σατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὡσεὶ ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ
1 Jn. 3, 6. 14 τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ, ἁμαρτία
γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον
5, 17. 21. 15 ἀλλὰ ὑπὸ χάριν. Τί οὖν; ἁμαρτήσωμεν, ὅτι
οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο.
Jn. 8, 34. 2 P. 2, 19. 16 οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς
ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας
17 εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; χάρις δὲ
τῷ Θεῷ ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε
δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς,
Jn. 8, 32. 18 ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε
19 τῇ δικαιοσύνῃ. ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθέ-
νειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστή-

11 νεκρ. μεν ειν. | Ιησ. τω Κυριω ημων 12 υπακ. αυτη εν ταις 13 ως | (SR Θεω. 2°) 14 αλλ 15 α-μαρτησομεν | αλλ 17 (διδαχης.)

[Handwritten marginal notes:]
time when we accepted Christ mean ... our sin
V3 εἰς Χριστόν ... εἰς τὸν θάν. translated into but prob. better as Robert. "unto" viz. with reference to Christ. The baptism is made by practically all to refer to water baptism, which is a public proclamation of one's inward union with Christ.
V.4 συνετάφημεν – i.e. In this verse F B Meyer says, the picture in baptism points 2 ways, backwards to Christ's death and burial and our death to sin and forwards to Christ's resurrection from the dead and to our new life pledged by our coming out of the watery grave to walk on the other side of the baptismal grave. Robt. being a good baptist says, "It is a tragedy that Paul's majestic picture here has been so blurred by controversy that some refuse to see it. See Hodge for the other side of the argument.
V7. This verse very difficult. Some would add the phrase "in Christ" which makes good sense but is not present. Others have suggested that here a general proposition of justice is set down.
V.14. A declaration to which difficulties arise. κυριεύσει – Robert. adds "Shall not lord it over you (fut. act. ind.) even if not yet wholly dead.
V15. Antinomianism anticipated and answered in the following verse. Paul declares that good works are inseparably bound up with free grace.

σατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ
τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστή-
σατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς
ἁγιασμόν. ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, 20
ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. τίνα οὖν καρπὸν 21 Ezk. 16, 61. 63. 8, 6. 13.
εἴχετε τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε· τὸ γὰρ
τέλος ἐκείνων θάνατος. νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες 22 1 P. 1, 9.
ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε
τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν
αἰώνιον. τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, 23 5, 12.
τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον 7
λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ'
ὅσον χρόνον ζῇ; ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι 2
ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ,
κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ἄρα οὖν 3
ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει ἐὰν γένη-
ται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευ-
θέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν
μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. ὥστε, ἀδελφοί 4 Col. 2, 14.
μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ
σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς
ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορή-
σωμεν τῷ Θεῷ. ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ 5 7–25. 6, 21.
παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηρ-
γεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι
τῷ θανάτῳ· νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, 6 8, 1. 2. 6, 2. 4.
ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν
ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι
γράμματος. Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; 7 Ex. 20, 14. 17. Dt. 5, 18. 21.
μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ

---

21 (SR τοτε [S ,]...επαισχυνεσθε;)
VII, 2 —του νομου 6 αποθανοντος

v. 23. Note contrast between ὀψώνια (old word for soldiers' pay) and χάρισμα (μα ending - the gift of grace

Ch. 7. This chapter has been the ground of much debate. Hodge (?) refers to an old scholar who would when asked to examine a commentary on this epistle, simply open to the chapter and judge accord. Some try to make the whole thing the experience of an unregenerate. But the general indication of an acute conflict and various remarks as αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ Θεοῦ, particularly at the close of the chapter would seem to make this view untenable. A more common view is that Paul is speaking of his experience as an unregenerate through verse 13. At v14 he begins to speak of his struggle with sin after being born again. Those who hold this view are divided. Some say this is a picture of the defeated Christian, while ch. 8 takes up the victorious Christian experience. Hodge takes the position that the present tense shift in the 14th verse indicates that he is speaking of his own experience which is the normal Christian experience. The more one is for Christ, the keener the conflict. This would of course affect interpretation of ch. 8 which see.

The figure of the woman is very difficult. Augustine (?) attempted to make an allegory out of it. It is much simpler simply to regard it as an illustration. Even this does not alleviate the diff. of the shift between v1 & 2. He says the law hath authority over the man etc. & then speaks of the woman. Perhaps v1 is to be taken as pointing out the fact that the influence of the law is not perpetual. Then v2 starts an illustration of our relationship to the law in Christ.

διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν εἰ μὴ
ll. 5, 13. 8 ὁ νόμος ἔλεγεν Οὐκ ἐπιθυμήσεις· ἀφορμὴν δὲ
λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργά-
σατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου
9 ἁμαρτία νεκρά. ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ·
ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν,
Ja. 1, 15. Lv. 18, 5. 10 ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς
He. 3, 13. 11 ζωήν, αὕτη εἰς θάνατον· ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν
λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι᾽
1 Ti. 1, 8. 12 αὐτῆς ἀπέκτεινεν. ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ
5, 20. 13 ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν
ἀγαθὸν ἐμοὶ ἐγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ
ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ
μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ᾽
ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.
Ps. 51, 5. Jn. 3, 6. 14 οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ
18. δὲ σάρκινός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν.
15 ὃ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω
12. 16 τοῦτο πράσσω, ἀλλ᾽ ὃ μισῶ τοῦτο ποιῶ. εἰ δὲ
ὃ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύνφημι τῷ νόμῳ ὅτι
17 καλός. νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ
Gn. 6, 5; 8, 21. 18 ἀλλὰ ἡ ἐνοικοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. οἶδα γὰρ ὅτι
οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ᾽ ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου,
ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ
19 κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὔ· οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ
ἀγαθόν, ἀλλὰ ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω.
20 εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατερ-
γάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.
21 εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν
22 τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται· συνή-
δομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄν-

---

11 (R λαβ.,) 13 εγεν.] γεγονε 14 σαρκικος
17 αλλ | οικουσα 18 ου] ουχ ευρισκω 19 αλλ
20 R —εγω 1° | αλλ

V.9. ἐγὼ δὲ ἔζων ποτε. Imperf. act. "the lost Paradise in the infancy of man" — Denney. "a seeming life" Shedd. Before the conscience awoke and moral responsibility came. — But so most interpreters have taken it. The only objection is that Paul could have ... he was really dead and only seemed alive or did not know of his condition ... may easily said so. Eighteen ... implications could have been made to give this a literal interpretation — See Calvin. But this contradicts plain teachings of Scripture.

V.22. συνήδομαι — Robt. says "I rejoice with the law of God,' my real self after the inward man of the conscience as opposed to the outward man. But it seems that in II Cor. 4:16 (which he cites) the contrast is simply between body & soul while here it is manifestly between 2 conflicting principles within the soul, which conflict is experienced by the unregenerate. Robt. elsewhere definitely indicates that it is a struggle of the unregenerate ... a careful study of his carelessness contrast with the meticulous argument of Ch. Hodge will convince one that the Rob. was a fine grammarian, as a th... he must take a bow to Hodge who says "Everything is said of it (the inner man) that can be said of what is characteristic of the true children of God. .... The decision of the question as to what ...

θρωπον, βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν 23 Gal. 5, 17. 1 P. 2, 11. Ja. 4, 1.
μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου
καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας
τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. Ταλαίπωρος ἐγὼ 24
ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ
θανάτου τούτου; χάρις τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ 25 1 Co. 15, 57
Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ
τῷ μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ Θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ
ἁμαρτίας. Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν 8 31–39. 4.
Χριστῷ Ἰησοῦ. ὁ γὰρ νόμος τοῦ Πνεύματος τῆς 2 3, 27. 7, 23. 24.
ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν σε ἀπὸ τοῦ
νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. τὸ γὰρ 3 Jn. 1, 14. Ph. 2, 7. Ac. 13, 38; 15, 10. He. 2, 17; 4, 15.
ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός,
ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ Υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι
σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν
τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ 4 Gal. 5, 16. 25.
νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα
περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. οἱ γὰρ κατὰ 5
σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ
πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς 6 6, 21.
σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος
ζωὴ καὶ εἰρήνη. διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς 7 Mt. 12, 34. Jn. 8, 43; 12, 39. Ja. 4, 4.
ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ
ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· οἱ δὲ ἐν σαρκὶ 8
ὄντες Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ 9 1 Co. 3, 16; 12, 3.
ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ Πνεῦμα
Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις Πνεῦμα Χριστοῦ
οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς 10 Gal. 2, 20. Ph. 1, 21. 1 P. 4, 6.
ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ
δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. εἰ δὲ τὸ Πνεῦμα 11

---

23 SR^m — εν 2° 25 SR^t ευχαριστω R^m χαρις δε
VIII, 1 Ιησου, μη κατα σαρκα περιπατουσιν, αλλα κατα πνευμα. 2 σε] SR με 9 αλλ 10 δι αμαρτ.

v 25. See Rob. on this verse for his analysis of the argument from 6-8.

ch. 8. The interpretation of this chap. as a whole is also a question. Those who make the last part of 7 a struggle in defeat interpret the opening of this ch. subjectively. And so do some who do not make ch 7 the defeat of Christian. Thus Calvin & Luther. The subjective interpretation [illegible] ἄρα νῦν to refer back to [illegible] and interprets the "law of sin & death" as the old principle within us & the "law of the Spirit of life" the influence of the H. S. [illegible] the Christian overcomes the old man. This is good theology, the [illegible] of that is the reference [illegible]. Hodge interprets the "law of [illegible]" [illegible]. The expression of the "law of the Spir. of Life in C. J." he makes to refer to the Gospel and refers [to] the 3rd ch. where the "law of faith" is contrasted with the law of works. It was remarked above that the subj. interpretation makes good theology [illegible] but not in this context. [illegible] are free from condemnation because of the work of the indwelling of the H. S. Hodge says no. We are freed from condemnation because we are free from the law as a means of salvation. He does not connect this deep with what immediately precedes. [illegible] review his previous 7 chps as a whole and in a sort of lofty ethical exultation before the settling down to the diff. problem of the Jews ch 9-11.

[illegible]ly the inward man depends on what is elsewhere taught in Scripture concerning the natural state of man. If men since the fall are only partially depraved; if sin effects only our lower faculties, leaving the reason undisturbed in its original purity, then by the inward man we must understand our rational as opposed to our sensuous nat. But if the Bible teaches the whole man is defiled by sin and that the principle of spiritual life is something supernatural, then it follows that the conflict here depicted is not that between sense & reason, but that between the new and the old man, the soul as renewed and indwelling sin." See Calvin, Luther, Melancthon.

v. 9. ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι. Here Rob. says, "Not sold under sin (7:14) any more. But see above on 7:14. This is manifestly a contrast between the unregenerate and the regenerate condition. To be ἐν σαρκί is to be dominated by sin and to be [in] the Spirit is not Pantheism or Buddhism, but a state in which one is under the control of the Holy Spirit.

V. 11. ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα. The question is does this refer to our regeneration, & sp. resurrection or the bodily resurrect. Against the latter it is objected that such a subj. is foreign to the subj. under discussion. This is true especially if the subj. interpretation of the first part of the ch. be adopted. But if Hodge's view of the whole be taken this subj. could be introduced since it is one of the glorious results of our justification. Furthermore the immediate context & the strength of the expression "mortal body" would so indicate. He says our spirits are life because of righteousness but our bodies are dead because of sin & then adds, however our mortal bodies will one day be raised if we are regenerate & indwelt by the Spirit of Christ.

τοῦ ἐγείραντος τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν,
ὁ ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν ζωοποιήσει
καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος
αὐτοῦ Πνεύματος ἐν ὑμῖν.
6, 7. 18. 12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ
Gal. 6, 8. 13 σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. εἰ γὰρ κατὰ σάρκα
Eph. 4, 22–24. ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς
14 πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ὅσοι
γὰρ Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοί εἰσιν
2 Ti. 1, 7. 15 Θεοῦ. οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν
Gal. 4, 5. 6. εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ
2 Co. 1, 22. 16 κράζομεν Ἀββᾶ ὁ Πατήρ. αὐτὸ τὸ Πνεῦμα
συνμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα
Gal. 4, 7. 17 Θεοῦ. εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι
–Rev. 21, 7. μὲν Θεοῦ, συνκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συν-
2 Co. 4, 17. 18 πάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. Λογίζομαι
5, 2. γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς
τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς.
Col. 3, 4. 19 ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν
Ec. 1, 2. 20 τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. τῇ γὰρ ματαιό-
Gn. 3, 17–19; 5, 29. τητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν
2 P. 3, 13. 21 ὑποτάξαντα, ἐφ᾽ ἐλπίδι! διότι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις
1 Jn. 3, 2. ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς
εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ
22 Θεοῦ. οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συνστε-
2 Co. 5, 2. 23 νάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· οὐ μόνον δέ,
Gal. 5, 5. ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Πνεύματος
ἔχοντες ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν
υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ
2 Co. 5, 7. 24 σώματος ἡμῶν. τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς

---

11 —τον | εγειρ. τον Χρ. εκ νεκρ. ζωοπ. | Rm δια το ενοικουν αυτου Πνευμα 14 εισ. υιοι 15 αλλ 20.21 SR, επ᾽ ελπιδι (S, Rm ·) οτι 23 και ημ. αυτ. | (στεν., υιοθ. απεκδ. την)

δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις,
τί ἐλπίζει; εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι᾽ 25
ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ 26
Πνεῦμα συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν·
τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν,
ἀλλὰ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς
ἀλαλήτοις· ὁ δὲ ἐραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ 27 Ps. 139, 1. 1 Co. 4, 5.
φρόνημα τοῦ Πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγ-
χάνει ὑπὲρ ἁγίων. Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγα- 28 Eph. 1, 11; 3, 11.
πῶσιν τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς
κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. ὅτι οὓς προέγνω, 29 Col. 1, 18. He. 1, 6.
καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ Υἱοῦ
αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς
ἀδελφοῖς· οὓς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκά- 30
λεσεν· καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν·
οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν. Τί 31 Ps. 118, 6. Mt. 1, 23.
οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς
καθ᾽ ἡμῶν; ὅς γε τοῦ ἰδίου Υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, 32 Jn. 3, 16.
ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς
οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; τίς 33 Is. 50, 8.
ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαιῶν·
τίς ὁ κατακρινῶν; Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἀποθανών, 34 Ps. 110, 1. 1 Jn. 2, 1.
μᾶλλον δὲ ἐγερθείς, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ,
ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. τίς ἡμᾶς χωρίσει 35
ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενο-
χωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος
ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται ὅτι 36 Ps. 44, 22. 2 Co. 4, 11.

Ἕνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν,
ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.

---

24 τις, τι] R$^{t\,\&\,m2}$, τίς SR^{m1} τις, τί και | ελπ.] R^{m2} ὑπομένει 26 ταις ασθενειαις | αλλ | υπερεντ. υπερ ημων 27 ερευνων 28 R^{m} συνεργει ο Θεος 32 αλλ 33 (R^{m} δικαιῶν;) 34 κατακρίνων | — Ιησους | δε και | R εγερθ. εκ νεκρων | ος και ἔστιν | (R^{m} ημων;) 35 Χριστου] R^{m} Θεου 36 ((καθως...σφαγης·)) | ενεκα

V. 25. συναντιλαμβάνεται. Late & striking double compound (Robt) – to lend a hand together with." "How beautifully Paul pictures the Holy Spirit 'along with' on our side at the very time of our weakness (associative instrumental case) and before too late. (Robt.)

V. 28. A B have ὁ Θεός as subj. of συνεργεῖ which as Robertson says is the idea anyway. He also stresses that fact that the good is ultimate good. πρόθεσιν "Paul accepts fully human free agency, but behind it all and through it all runs God's sovereignty as here and on its gracious side. (9:11, 3:11, II Ti. 1:9) – Rob.

V 29 See Hodge for the definition of προγνῶσις and the implications involved for those who define it as a pure prescience

V 30. called – justified – glorified, all 1st aor. act. ind. of common verbs. The glorification is stated as already consummated (constative aorists all of them), tho still in the future in the fullest sense. "The steps implied in ἐδόξασεν is both complete and certain in the divine counsel" – S & Head.

V. 38. πέπεισμαι — perf. pass. part. "I stand convinced." The items mentioned … Note separation for the change of order … more diff. reading … been adopted. τις κτίσις ἑτέρα — Robt. says this to cover all omissions. This addition …

Jn. 16, 33. 37 ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγα-
38 πήσαντος ἡμᾶς. πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος
οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε ἐνεστῶτα
39 οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις ǀ οὔτε ὕψωμα οὔτε
βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς
χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

9 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,
συνμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν
2 Πνεύματι Ἁγίῳ, ὅτι λύπη μοί ἐστιν μεγάλη καὶ
Ex. 32, 32. 3 ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. ηὐχόμην γὰρ
ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ
τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα,
Ex. 4, 22. Dt. 7, 6; 14, 1. 2. 4 ǀ οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλεῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ
δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ
1, 25. Mt. 1. Lk. 3, 23–34. Jn. 1, 1. 5 λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ǀ ὧν οἱ πατέρες, καὶ
ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ
πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.
2, 28. Nu. 23, 19. 6 Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.
Gn. 21, 12. 7 οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· ǀ οὐδ'
ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ'
Gal. 4, 23. 8 **Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα.** τοῦτ' ἔστιν,
οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ,
ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς
Gn. 18, 10. 9 σπέρμα. ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος **Κατὰ
τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ**
Gn. 25, 21. 10 **υἱός.** οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς
11 κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· μήπω
γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ
φαῦλον, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ Θεοῦ

---

38 δυν., ουτε ενεστ. ουτε μελλ.
IX, 3 αυτ. εγω αναθ. ειν. 5 (R^m1 σάρκα.) | (R^t παντων, R^m2 παντων.) 11 φαυλ.] κακον | του Θ. προθ.

μένη, ¹ οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρέθη 12 Gn. 25, 23.
αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι· καθ- 13 Mal. 1, 2. 3.
άπερ γέγραπται Τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ
Ἠσαῦ ἐμίσησα.
Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; 14 Dt. 32, 4.
μὴ γένοιτο. τῷ Μωϋσεῖ γὰρ λέγει Ἐλεήσω ὃν 15 Ex. 33, 19.
ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. ἄρα οὖν 16 Eph. 2, 8.
οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ
ἐλεῶντος Θεοῦ. λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ 17 Ex. 9, 16.
ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν
σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά
μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν 18 Ex. 4, 21; 7, 3; 9, 12; 14, 4. 17.
δὲ θέλει σκληρύνει. Ἐρεῖς μοι οὖν Τί ἔτι 19
μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέ-
στηκεν; ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ ἀντ- 20 Is. 29, 16; 45, 9.
αποκρινόμενος τῷ Θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ
πλάσαντι Τί με ἐποίησας οὕτως; ἢ οὐκ ἔχει 21 Jer. 18, 6.
ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ
φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ
εἰς ἀτιμίαν; εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν 22 Jer. 50, 25. Is. 13, 5; 54, 16. 2, 4.
ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν
πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς
ἀπώλειαν, καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης 23 Eph. 1, 3–12. 8, 29.
αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν,
οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ 24
καὶ ἐξ ἐθνῶν; ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει 25 Hos. 2, 23.
Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου
καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην·
καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς Οὐ 26 Hos. 1, 10.
λαός μου ὑμεῖς,
ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος.

---

12 ερρηθη 13 καθως 15 τω γαρ Μωση 16 ελεουντος 19 ουν μοι | — γαρ 20 μενουνγε, ω ανθρ., συ 23 R^m — και | (δοξαν·) 24 (εθνων·) 26 ερρηθη

Is. 10, 22. 23. 11, 5. 27 Ἠσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ Ἐὰν ᾖ ὁ
ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θα-
28 λάσσης, τὸ ὑπόλειμμα σωθήσεται· λόγον γὰρ
συντελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς
Is. 1, 9. 29 γῆς. καὶ καθὼς προείρηκεν Ἠσαΐας
Εἰ μὴ Κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα,
ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα
ἂν ὡμοιώθημεν.
10, 20. 30 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιο-
σύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ
10, 2. 3. 31 τὴν ἐκ πίστεως· Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιο-
Is. 8, 14. 32 σύνης εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν. διὰ τί; ὅτι οὐκ
ἐκ πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων· προσέκοψαν τῷ
Is. 8, 14; 28, 16. Mt. 21, 42. 44. 1 P. 2, 6. 33 λίθῳ τοῦ προσκόμματος, καθὼς γέγραπται
Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος καὶ
πέτραν σκανδάλου,
καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθή-
σεται.
Ac. 22, 3. 10 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ
ἡ δέησις πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν.
2 μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'
9, 31. 32. 3 οὐ κατ' ἐπίγνωσιν· ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ
δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν ζητοῦντες στῆσαι, τῇ
Mt. 5, 17. He. 8, 13. Jn. 3, 18. 4 δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. τέλος
γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ
Lv. 18, 5. Gal. 3, 12. 5 πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ γράφει ὅτι τὴν δι-
καιοσύνην τὴν ἐκ νόμου ὁ ποιήσας ἄνθρωπος
6 ζήσεται ἐν αὐτῇ. ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη

---

27 καταλειμμα 28 συντεμνων εν δικαιοσυνη· οτι λογον συντετμημενον ποι. 31 δικ., εις νομ. δικαιοσυνης 32 (R^{m} εργων,) S εργ. νομου | προσεκ. γαρ 33 και πας ο

X, 1 η δεησ. η | αυτ.] του Ισραηλ εστιν 3 ιδ. δικαιοσυνην 5 — οτι | εκ του νομου, Οτι ο ποι. αυτα | εν αυτοις

οὕτως λέγει Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου Τίς Dt. 30, 12. 13.
ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ᾽ ἔστιν Χριστὸν
καταγαγεῖν· ἤ Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; 7
τοῦτ᾽ ἔστιν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ἀλλὰ 8 Dt. 30, 14.
τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί
σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ᾽ ἔστιν τὸ ῥῆμα
τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς 9 2 Co. 4, 5.
ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς
ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ
νεκρῶν, σωθήσῃ· καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς 10
δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σω-
τηρίαν. λέγει γὰρ ἡ γραφή Πᾶς ὁ πιστεύων 11 Is. 28, 16.
ἐπ᾽ αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται. οὐ γάρ ἐστιν 12 Ac. 10, 34; 15, 9.
διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς
Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπι-
καλουμένους αὐτόν· Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται 13 Jl. 2, 32.
τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται. πῶς οὖν ἐπικαλέ- 14
σωνται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πιστεύ-
σωσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσωσιν χωρὶς
κηρύσσοντος; πῶς δὲ κηρύξωσιν ἐὰν μὴ ἀπο- 15 Is. 52, 7.
σταλῶσιν; καθάπερ γέγραπται Ὡς ὡραῖοι οἱ
πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων ἀγαθά. Ἀλλ᾽ οὐ 16 Is. 53, 1.
πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας
γὰρ λέγει Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;
ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥή- 17 Jn. 17, 20.
ματος Χριστοῦ. ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; 18 Ps. 19, 4.
μενοῦνγε

Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν,
καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα
αὐτῶν.

---

9 R^m ομολογ. το ρημα εν τ. στ. σου οτι Κυριος Ιησους 14 επικαλεσονται | πιστευσουσιν | ακουσουσι 15 κηρυξουσιν | καθως | εναγγ. ειρηνην, των ευαγγελιζομενων τα αγ. 17 Χρ.] Θεου

Dt. 32, 21. 19 ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος
Μωϋσῆς λέγει
Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει,
ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς.
Is. 65, 1. 20 Ἠσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει
Εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν,
ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν.
Is. 65, 2. 21 πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξε-
πέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα
Ps. 94, 14. 11 καὶ ἀντιλέγοντα. Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ
1 S. 12, 22. Jer. 31, 37. Ph. 3, 5 Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ
Ἰσραηλείτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς
1 K. 19, 10. 14. 2 Βενιαμείν. οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ
ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλείᾳ τί λέγει ἡ
γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ;
1 K. 19, 10. 3 Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, τὰ θυσιασ-
τήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος καὶ
1 K. 19, 18. 4 ζητοῦσιν τὴν ψυχήν μου. ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ
χρηματισμός; Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους
9, 27. 5 ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. οὕτως
οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λίμμα κατ' ἐκλογὴν
Gal. 3, 18. 6 χάριτος γέγονεν· εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων,
9, 31. 7 ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. Τί οὖν; ὃ
ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ
Is. 29, 10. Dt. 29, 4. 8 ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, | καθάπερ
γέγραπται Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατα-
νύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ
9 μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. καὶ Δαυεὶδ
λέγει

---

19 *ουκ εγνω Ισρ.* | *επ' 2°*] *επι*
XI, 2 (SR *γραφη;...Ισραηλ,*) | *Ισρ., λεγων* 3 *και τα θυσ.* 5 *λεῖμμα* 6 *γιν. χαρις. ει δε εξ εργων, ουκ ετι εστι χαρις· επει το εργον ουκ ετι εστιν εργον.* 7 *τουτου* 8 *καθως*

Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν Ps. 69, 22. 23: 35, 8.
καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς,
σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, 10
καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύνκαμψον.
Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· 11 Dt. 32, 21. Ac. 13, 46. 10, 19.
ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς
ἔθνεσιν, **εἰς τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς.** εἰ δὲ τὸ 12
παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ ἥττημα
αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα
αὐτῶν.
Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν 13
οὖν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν
μου δοξάζω, εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα 14 2 Ti. 4, 16.
καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ 15
αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ
μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ 16 Nu. 15, 17–21.
τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.
Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ 17 Eph. 2, 11–14. 19.
ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συν-
κοινωνὸς τῆς ῥίζης τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας
ἐγένου, | μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ 18 Jn. 4, 22.
κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις ἀλλὰ
ἡ ῥίζα σέ. ἐρεῖς οὖν Ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα 19
ἐγὼ ἐνκεντρισθῶ. καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλά- 20 12, 16.
σθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας. μὴ ὑψηλὰ
φρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν 21
κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, οὐδὲ σοῦ
φείσεται. ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν 22 Jn. 15, 2. 4. He. 3, 14.

---

12 (SR πληρ. αυτων;) 13 δε] γαρ | — ουν
17 SR[m] ριζ. και της 18 αλλ 19 οι κλαδ.
20 υψηλοφρονει 21 μη πως ουδε σου φεισηται

Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ
σὲ χρηστότης Θεοῦ, ἐὰν ἐπιμένῃς τῇ χρησ-
2 Co. 3, 16. 23 τότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν
μὴ ἐπιμένωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐνκεντρισθήσονται·
δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς πάλιν ἐνκεντρίσαι
24 αὐτούς. εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης
ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς
καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν
Lk. 21, 24. Jn. 10, 16. 12, 16. 25 ἐνκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ. Οὐ γὰρ θέλω
ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα
μὴ ἦτε ἐν ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ
μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα
Mt. 23, 39. Is. 59, 20 : 27, 9. Ps. 14, 7. 26 τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σω-
θήσεται, καθὼς γέγραπται

Ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ Ῥυόμενος,
ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.
Jer. 31, 33. 34. Is. 27, 9. 27 **καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη,**
ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

28 κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ
δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας·
29 ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις
30 τοῦ Θεοῦ. ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε
τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ,
31 οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει
Gal. 3, 22. 1 Ti. 2, 4. 32 ἵνα καὶ αὐτοὶ νῦν ἐλεηθῶσιν. συνέκλεισεν γὰρ ὁ
Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν ἵνα τοὺς πάντας
9, 23 : 10, 12. Is. 45, 15. 33 ἐλεήσῃ. Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ
γνώσεως Θεοῦ· ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα
αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.

---

22 πεσ. αποτομιαν | χρηστοτητα, εαν | επιμεινης 23 και εκεινοι | επιμεινωσι 24 *fin.* (SR;) 25 εν] παρ' 26 και αποστρ. 30 γαρ και υμ. 31 —νυν 2° 33 (R[m1] πλουτ., κ. σοφ.,) | ανεξερευνητα

Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος 34
αὐτοῦ ἐγένετο;
ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται 35
αὐτῷ;
ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ 36
πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

Is. 40, 13. Job 15, 8. Jer. 23, 18. 1 Co. 2, 16.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκ- 12
τιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν
θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν τῷ Θεῷ εὐάρεστον, τὴν
λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· καὶ μὴ συνσχηματίζεσθε 2
τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνα-
καινώσει τοῦ νοός, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ
θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ
τέλειον.

6, 11. 13. 1 P. 2, 5. Jn. 4, 24.
Eph. 4, 23. Eph. 5, 10. 17. 1, 28. Gal. 1, 4.

Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι 3
παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ **ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ**
δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν,
ἑκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως.
καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, 4
τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν,
| οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ 5
δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη. ἔχοντες δὲ χαρίσ- 6
ματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα,
εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πί-
στεως· | εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ 7
διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· εἴτε ὁ παρακαλῶν, 8
ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδοὺς ἐν ἁπλότητι,
ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἱλαρό-
τητι. | ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες 9
τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· τῇ φιλα- 10

1 Co. 12, 11. Eph. 4, 7.
1 Co. 12, 12.
1 Co. 12, 27. Eph. 4, 25.
1 Co. 12, 4.
1 P. 4, 10. 11.
Mt. 6, 3. 2 Co. 8, 2; 9, 7.
1 P. 1, 22. 1 Ti. 1, 5. Am. 5, 15.
2 P. 1, 7. Ph. 2, 3.

---

35 (ἢ "τις)
XII, 1 εὐαρ. τω Θεω 2 νοος υμων | (SR[t] Θεου το)
4 μελη πολλα 5 το] ὁ | (μελη,)

δελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ
Rev. 3, 15. Ac. 18, 25. 11 ἀλλήλους προηγούμενοι, τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί,
1 Th. 5, 17. 12 τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες, τῇ
ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ
He. 13, 2. 13 προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, ταῖς χρείαις τῶν
ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες.
Mt. 5, 44. 1 Co. 4, 12. Ac. 7, 59. 14 εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας, εὐλογεῖτε καὶ μὴ κατα-
Ps. 35, 13. 15 ρᾶσθε. χαίρειν μετὰ χαιρόντων, κλαίειν μετὰ
Pr. 3, 7; 11, 20; 15, 5. 16 κλαιόντων. τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες·
μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς
συναπαγόμενοι. **μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς.**
Pr. 3, 4 Lxx. Is. 5, 21. 1 Th. 5, 15. 17 μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες· **προνοού-**
Mk. 9, 50. He. 12, 14. 18 **μενοι καλὰ ἐνώπιον** πάντων **ἀνθρώπων**· εἰ δυνατόν,
τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες·
Dt. 32, 35. Lv. 19, 18. Mt. 5, 39. 13, 4. He. 10, 30. 2 Th. 1, 6. 7. 19 μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε
τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ **Ἐμοὶ ἐκδίκησις,**
Pr. 25, 21. 22. Mt. 5, 44. 20 **ἐγὼ ἀνταποδώσω,** λέγει Κύριος. ἀλλὰ **ἐὰν πεινᾷ**
ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε
αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις
21 **ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.** μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ,
Tit. 3, 1. Jn. 19, 11. Pr. 8, 15. 13 ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. Πᾶσα
ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ
γὰρ ἔστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ Θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι
2 ὑπὸ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. ὥστε ὁ ἀντιτασ-
σόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ
ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα
1 P. 2, 13. 14; 3, 13. 3 λήμψονται. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος
τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεις δὲ μὴ
φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ
Ps. 82, 6. 12, 19. 4 ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν

---

11 Κυριω] R[m] *καιρω* 14 **SR** *διωκ. υμας* 15 *και κλαιειν* 20 αλλα *εαν*] *εαν ουν*
XIII, 1 *υπο* 1°] *απο* | *ουσ. εξουσιαι υπο του* Θ. **3** *των αγαθων εργων, αλλα των κακων* 4 (*ἐστί σοι*)

σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ·
οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διά-
κονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσ-
σοντι. διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ 5
τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. διὰ 6
τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ
Θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.
ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν 7 Mt. 22, 21.
φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν
φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμήν. Μηδενὶ 8 Gal. 5, 14. 1 Ti. 1, 5.
μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ
γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. τὸ 9 Ex. 20, 13–17. Lv. 19, 18. Dt. 5, 17.
γάρ **Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ φονεύσεις, Οὐ κλέψεις, Οὐκ**
ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ
τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ **Ἀγαπήσεις τὸν**
πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον 10 1 Co. 13, 4. Mt. 22, 40.
κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ
ἀγάπη. Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι 11 Eph. 5, 14. 1 Th. 5, 6. 7.
ὥρα ἤδη ὑμᾶς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ
ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν.
ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώ- 12 1 Jn. 2, 8. Eph. 5, 11. 2 Ti. 1, 10.
μεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ
τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχη- 13 Lk. 21, 34. Eph. 5, 18.
μόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις,
μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ·
ἀλλὰ ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, 14 Gal. 3, 27.
καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπι-
θυμίας.

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβά- 14 15, 1. 1 Co. 8, 9.
νεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. ὃς μὲν 2 Gn. 1, 29; 9, 3.
πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα

---

7 αποδ. ουν 8 αγαπ. αλλ. 9 κλεψ., ου ψευδομαρτυρησεις, ουκ | τουτω τω λογ. | εαυτον 11 ημας ηδη 12 και ενδυσ. τα 14 αλλ

Col. 2, 16. 3 ἐσθίει. ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθε-
νείτω, ὁ δὲ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω,
Mt. 7, 1. Ja. 4, 11. 12. 4 ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. σὺ τίς εἶ ὁ
κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει
ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ Κύριος
Gal. 4, 10. 5 στῆσαι αὐτόν. ὃς μὲν γὰρ κρίνει ἡμέραν παρ'
ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν
6 τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορείσθω. ὁ φρονῶν τὴν
ἡμέραν Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ ἐσθίων Κυρίῳ
ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ
ἐσθίων Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ
7 Θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς
Gal. 2, 20. 1 Th. 5, 10. Lk. 20, 38. 8 ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ
ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνή-
σκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν,
9 τοῦ Κυρίου ἐσμέν. εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς ἀπέ-
θανεν καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων
Ac. 17, 31. Mt. 25, 31. 32. 2 Co. 5, 10. 10 κυριεύσῃ. Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου;
ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες
Is. 45, 23; 49, 18. Ph. 2, 10. 11. 11 γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Θεοῦ. γέ-
γραπται γάρ

> Ζῶ ἐγώ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ,
> καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ.

Gal. 6, 5. 12 ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει
13 τῷ Θεῷ. Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν·
ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσ-
Mt. 15, 11. Ac. 10, 15. Tit. 1, 15. 14 κομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. οἶδα καὶ
πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι'
ἑαυτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι,
1 Co. 8, 11—13. 15 ἐκείνῳ κοινόν. εἰ γὰρ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός

XIV, 3 *ο δε*] *και ο* 4 *δυνατος γαρ εστιν ο Θεος* 5 SR —*γαρ* 6 *φρονει, και ο μη φρονων την ημεραν, Κυριω ου φρονει.* *ο εσθ.* 9 *και απεθ. και ανεστη και ανεζησεν* 10 *Θεου*] *Χριστου* 15 *γαρ*] *δε*

σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς.
μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ
Χριστὸς ἀπέθανεν. μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν 16 Tit. 2, 5.
τὸ ἀγαθόν. οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ 17 Lk. 17, 20.
βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη
καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ· ὁ γὰρ ἐν τούτῳ 18
δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ Θεῷ καὶ
δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης 19 12, 18; 15, 2.
διώκομεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους.
μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. 20 14.
πάντα μὲν καθαρά, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ
διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν 21 1 Co. 8, 13.
κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου
προσκόπτει. σὺ πίστιν ἣν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν 22
ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων
ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει· ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν 23 Tit. 1, 15.
φάγῃ κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ
ὃ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστίν. Ὀφείλομεν 15 14, 1.
δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων
βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ἕκαστος 2 1 Co. 9, 19; 10, 24. 33.
ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς
οἰκοδομήν· καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν· 3 Ps. 69, 9.
ἀλλὰ καθὼς γέγραπται Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδι-
ζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ. ὅσα γὰρ προεγράφη, 4 4, 23. 24. 1 Co. 10, 11.
εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ
τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν
γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ὁ δὲ Θεὸς τῆς 5 Ph. 3, 16.
ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ
αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν,

---

18 *εν τουτοις* 19 SR[t] *διωκωμεν* 21 SR[m] *προσκ. η σκανδαλιζεται η ασθενει* 22 *πιστ. εχεις;* 23 fin. R[m] + xvi. 25—27

XV, 2 *εκ. γαρ* 3 *επεπεσον* 4 *εγρ.*] *προεγραφη* | — *δια* 2°

6 ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν
Θεὸν καὶ Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ.
7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ
Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ.
Mt. 15, 24. Ac. 3, 25. 8 λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς
ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγ-
11, 30. 2 S. 22, 50. Ps. 18, 49 9 γελίας τῶν πατέρων, τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους
δοξάσαι τὸν Θεόν, καθὼς γέγραπται **Διὰ τοῦτο**
ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν καὶ τῷ ὀνόματί σου
Dt. 32, 43. 10 **ψαλῶ.** καὶ πάλιν λέγει **Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ**
Ps. 117, 1. 11 **τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.** καὶ πάλιν
Αἰνεῖτε, πάντα τὰ ἔθνη, τὸν Κύριον,
καὶ ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.
Is. 11, 10. Rev. 5, 5. 12 καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει
Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί,
καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν·
ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.
13 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης
χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ πε-
ρισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει Πνεύμα-
τος Ἁγίου.
14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ
περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθω-
σύνης, πεπληρωμένοι πάσης τῆς γνώσεως, δυνά-
1, 5; 12, 3. 15 μενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. τολμηροτέρως δὲ
ἔγραψα ὑμῖν ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων
ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ἀπὸ τοῦ
11, 13. Ph. 2, 17. 16 Θεοῦ ¦ εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ
εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ

---

7 ημας] R[t] υμας (R ,) | —του 8 γαρ] δε, Ιησουν
11 τον Κυρ., π. τα εθν., | επαινεσατε 14 —της
15 τολμηροτερον | υμιν, αδελφοι, | απο 2°] υπο
16 Ιησ. Χρ.

Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐ-
πρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. ἔχω 17
οὖν τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν
Θεόν· οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὧν οὐ κατειρ- 18 1, 5. 2 Co. 3, 5.
γάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν,
λόγῳ καὶ ἔργῳ, | ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, 19 Mk. 16, 17.
ἐν δυνάμει Πνεύματος Ἁγίου· ὥστε με ἀπὸ
Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ
πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. οὕ- 20 2 Co. 10, 15. 16.
τως δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου
ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον
οἰκοδομῶ, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται 21 Is. 52, 15.

Ὄψονται οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ,
καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν 22 1, 13.
πρὸς ὑμᾶς· νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς 23 1, 10. 11.
κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν, ὡς ἂν πορεύωμαι 24 1 Co. 16, 6.
εἰς τὴν Σπανίαν· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος
θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι
ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.
—νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν 25 Ac. 18, 21; 19, 21; 20, 22.
τοῖς ἁγίοις. ηὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ 26 1 Co. 16, 1. 2 Co. 8, 1–4; 9, 2. 12.
Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς
πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. ηὐ- 27 9, 4. 1 Co. 9, 11.
δόκησαν γάρ, καὶ ὀφειλέται εἰσὶν αὐτῶν· εἰ γὰρ
τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη,
ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι
αὐτοῖς. τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισά- 28

---

17 −την | −τον 18 λαλ. τι 19 Αγιου] SR[m1] Θεου R[m2]− 21 Οις ουκ αν. π. α., οψ. 23 ικ.] πολλων 24 αν] εαν | Σπαν., ελευσομαι προς υμας | (R (ελπιζω...εμπλησθω)) 26 ευδοκησαν 27 ευδοκησαν | αυτ. εισ.

μενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι'
1, 11. 29 ὑμῶν εἰς Σπανίαν· οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς
ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι.
2 Co. 1, 11. Ph. 1, 27. Col. 4, 3. 2 Th. 3, 1. 30 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ
Πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευ-
31 χαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ
τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ διακονία
μου ἡ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος τοῖς ἁγίοις
32 γένηται, ἵνα ἐν χαρᾷ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς διὰ θελή-
16, 20. 33 ματος Θεοῦ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ὁ δὲ Θεὸς
τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν.
16 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν,
οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κενχρεαῖς,
2 ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων,
καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγ-
ματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη
καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ.
Ac. 18, 2. 18. 26. 3 Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συν-
4 εργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς
ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς
οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ
1 Co. 16, 19. 15. 5 ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν
ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητόν
μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς Χριστόν.
6 ἀσπάσασθε Μαρίαν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς
2 Co. 8, 23. 7 ὑμᾶς. ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς
συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές
εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ

---

28 την Σπ. 29 ευλογ. του ευαγγελιου του Χρ. 31 και ινα η | γεν. τοις αγ. 32 ελθω | και συναν.

XVI, 2 αὕτη | αυτ. εμου 3 Πρισκιλλαν 5 Επαίνετον | Ασ.] Αχαΐας 6 Μαριὰμ | υμ.] ημας

ἐμοῦ γέγοναν ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε Ἀμπλία- 8
τον τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε 9
Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ
Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. ἀσπάσασθε Ἀπελ- 10
λῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς
ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ἀσπάσασθε Ἡρῳδίωνα 11
τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρ-
κίσσου τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε Τρύ- 12
φαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν Κυρίῳ.
ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ
ἐκοπίασεν ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν 13 Mk. 15, 21.
ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ
ἐμοῦ. ἀσπάσασθε Ἀσύνκριτον, Φλέγοντα, Ἑρ- 14
μῆν, Πατρόβαν, Ἑρμᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς
ἀδελφούς. ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, 15
Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν,
καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. ἀσπάσασθε 16 1 Co. 16, 20. 1 P. 5, 14.
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς
αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.
Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς 17 Mt. 7, 15. Tit. 3, 10.
τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν δι-
δαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνετε
ἀπ᾽ αὐτῶν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Χρισ- 18 Ph. 3, 19. Ezk. 13, 18. Col. 2, 4. 2 P. 2, 3.
τῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ
διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν
τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ 19 1, 8. 1 Co. 14, 20. Mt. 10, 16.
εἰς πάντας ἀφίκετο· ἐφ᾽ ὑμῖν οὖν χαίρω, θέλω
δὲ ὑμᾶς σοφοὺς εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους
δὲ εἰς τὸ κακόν. ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης συν- 20 15, 33. Gn. 3, 15.

---

7 *γεγονασιν* 8 S *Ἀμπλίαν* R *Ἀμπλιᾶτον* 14 *Ερμαν, Πατρ., Ερμην* 16 *—πασαι* 17 *εκκλινατε* 18 *Ιησου Χρ.* 19 *χαιρ. ουν το εφ υμ.* | *σοφ. μεν*

τρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν
τάχει.
Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μεθ᾽ ὑμῶν.
Ac. 16, 1. 2; 19, 22; 20, 4. Ph. 2, 19. 21 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου,
καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγ-
22 γενεῖς μου. ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ
1 Co. 1, 14. Ac. 19, 22. 23 γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν Κυρίῳ. ἀσπάζεται
ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας.
ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως
καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

Eph. 1, 9; 3, 5. 9. Col. 1, 26. 25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ
εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ,
κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις
2 Ti. 1, 10. 1, 5. 26 σεσιγημένου, φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γρα-
φῶν προφητικῶν κατ᾽ ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου
Θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη
1 Ti. 1, 17. Jude 25. 27 γνωρισθέντος, ¹ μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων·
ἀμήν.

---

20 R^{m} — Η *χαρ. ... υμων* | SR^{t} *Ιησ. Χριστου* | *υμων. αμην.* 21 *Ασπαζονται* 22 (R^{t} *επιστολην, εν*) 23 *της εκκλ. ολ.* 24 SR^{m} Η *χαρις του Κυριου ημων Ιησου Χριστου μετα παντων υμων. αμην.* 25 R^{m} — vv. 25—27, cf. xiv. 23. 27 R^{m} — *ω* | SR — *των αιωνων*

Προς Ρωμαιους εγραφη απο Κορινθου δια Φοιβης της διακονου της εν Κεγχρεαις εκκλησιας.

Commentators: Findlay – Exp. Greek Test.
Robertson + Plumer – I.C.C.
Alford – Greek Test.
Robertson – Word Pictures
Ellicott

1. From Ephesis. A.D. 54–5. Really his 2nd. Wrote 4 in all. The other lost one probably goes between the two. These were probably as fully authoritative though only for the situation then prevailing, hence not preserved by the Spirit. This with II Cor. Rom. Gal. accepted by all as genuinely Pauline save ultra radical Dutch school. For occasion see Robertson – W. Pict. v. IV, p. 65 ff. Suggested order of events according to occasion.

1. Paul founded church, 2nd m. journey
2. Paul returns to Jer.
3. Apollos comes to Ephesis
4. Advised by Prisca + Aq. + goes to Corinth with their recommend.
5. Paul arrives at Ep. on his 3rd journey
6. Apollos returns to Ep. from Corinth prob. because of factions.
7. Paul also hears of the details of the trouble from houshold of Chloe.
8. Because of the trouble he writes an epistle now lost.
9. He sends Tim. (though some doubt he ever made the trip. Paul himself may have made a visit at this juncture)
10. Timothy is now in Ep. and is sent with Erastus to Macedonia.
11. Titus is sent to Corinth with instruction to meet Paul at Troas as he (Paul) traveled to Macedonia)
12. Deputation arrives from Corinth (Stephanas, Fortunatus, Achaichus) with a letter to Paul asking advice. It is probably in answer that our 1st epist. is written in which Paul deals with:
   a. A case of incest 5:9
   b. Law suits
   c. Marriage 7:1
   d. Eating of meats (8:1)
   e. Spiritual gifts 12:1
   f. Resurrection 15:2
   g. Collection for Jerusalem saints 16:1
   h. His planned visit

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'

Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ 1
διὰ θελήματος Θεοῦ καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς | τῇ 2 — 6, 11. Ac. 9, 14.
ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασ-
μένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν
πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν καὶ
ἡμῶν· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς 3 — Ro. 1, 7.
ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ 4
τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, | ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν 5
παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, καθὼς τὸ μαρ- 6
τύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, ὥστε 7 — Lk. 17. 30. 2 Th. 1. 7. Tit. 2, 13.
ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκ-
δεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως 8 — Ph. 1, 6. 1 Th. 3, 13; 5, 23.
τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. πιστὸς ὁ Θεός, δι' οὗ 9 — 1 Th. 5, 24. 1 Jn. 1, 3.
ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνό- 10 — Ph. 2, 2; 3, 16.
ματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ
αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα,
ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοΐ καὶ ἐν τῇ
αὐτῇ γνώμῃ. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, 11

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

I, 1 SR Ιησ. Χρ. 2 τε και 4 SR^t Θεω μου

Χάρις ὑμῖν κ. ε. ἀ. Θ. π. ἡ. &c. Typically Pauline. Rom. 1:7. II Th. 1:2
Πατρὸς. Fatherhood of God. In O.T. father of Israel or of Messiah. but rarely any personal paternal signification. Save as in case of David + Solomon as types of Christ. See Heb. 1. But in N.T. we have received the spirit of adoption whereby we cry Abba Father.
Εὐχ. τ. Θ. Rom 1:8, Phil. 1:3, Phile. 4, I Thess 1:2. Col 1:9. ἐπι – upon the basis of. δοθείσῃ – 1aor. pass. pt. δίδωμι – specific i.e. their conversion.
ὅτι – sub-final – I give thanks..... that in all things be.
ἐπλουτί. from πλοῦτος, wealth. ἐν αὐτ, "one of Paul's pregnant phrases full of truest mysticism." – Robtsr.
παντὶ --- πάσῃ – prob. in every ~~kind~~ manner of speech + kind of knowl. (not omniscience)
λόγῳ κ. γν. the outward expression before inward know. since we discern the ~~former~~ latter by the former.
τοῦ Χρ. obj. gen. the testimony concerning Christ.
ἐβεβαιώθη – the special gifts of the Sp. were for this confirmation. ὥστε --- χαρ. yet he complains in II C. 8:7–11 + 9:1–7 of their tardyness. ἀπ.....ἀπο. eager expectency.
βεβαιώσει --- τέλ. final preservation of saints.

κλητός – lit. called apostle, not so-called, but διὰ θελήματος Θεοῦ. (See κλητοῖς ἁγίοις below) Thus his apostolic authority asserted.
διὰ θελ. Θεοῦ – intermediate agent
Σωσθένης – possibly his amanuensis. May be the synagogue ruler who opposed P. at Corinth A. 18:17, now converted. However this a common name.
τοῦ Θεοῦ – gen. of possession. Not belonging to any particular faction.
Κορίνθῳ – rich + corrupt
ἡγιασμένοις – perf. pass. pt. of ἁγιάζω. Punctiliar linear. Once for all they had been devoted to God. No 2nd blessing here. They were saints from the time they believed though many of them did not act like it.
σὺν πᾶσιν – ~~with~~ ἡγιασμένοις i.e. they are santified with all the rest of the Christians or connect with κλη. ἁγ. i.e. the Cor. and all other Christians share in his greeting. In any case the close unity of the bond of brotherhood is emphasized.
Κυρίου – used in LXX of Jehovah (Gen 12:8, Zech. 13:9) + here of Christ with "plain + direct ref. to divinity of our Lord." – Ellicott.
αὐτῶν κ. ἡ. with τόπῳ – everywhere with Κυρίου – universality of Lord –

ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν
3, 4. 12 εἰσιν. λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει
Ac. 18, 24. 27. Jn. 1, 42. Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, Ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, Ἐγὼ
13 δὲ Κηφᾶ, Ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. μεμέρισται ὁ Χρισ-
τός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ
Ac. 18, 8. Ro. 16, 23. 14 ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; εὐχαριστῶ ὅτι
οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον·
15 ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτί-
16, 15. 17. 16 σθητε. ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον·
Jn. 4, 2. 2, 4. Mt. 28, 19. 17 λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. οὐ
γὰρ ἀπέστειλέν με Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλὰ
εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ
κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.
2 Co. 4, 3. Ro. 1, 16. 18 Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολ-
λυμένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν
Is. 29, 14. 19 δύναμις Θεοῦ ἐστιν. γέγραπται γάρ

Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν,
καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.

Job 12, 17. Is. 19, 12; 33, 18. 20 ¦ **ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς;** ποῦ συνζητητὴς
τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ **ἐμώρανεν** ὁ Θεὸς **τὴν**
Mt. 11, 25. Lk. 8, 12. 21 **σοφίαν** τοῦ κόσμου; ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ
Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν,
εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος
Mt. 12, 38. Jn. 4, 48. Ac. 17, 18. 32. 22 σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι
σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν,
2, 14. Ro. 9, 32. 23 ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον,
Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν δὲ μωρίαν,
18. Col. 2, 3. 24 ¦ αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλη-
23. 2 Co. 13, 4. 25 σιν, Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν. ὅτι
τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων
ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν

---

13 (R^m *Χριστος.*) | (R *υμων;*) 14 SR^t *ευχ. τω Θεω* 15 *εβαπτισα* 17 *αλλ* 20 *κοσμ. τουτου* 22 *σημειον* 23 *εθν.*] Ελλησι

ἀνθρώπων. Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, 26 Mt. 11, 25. Jn. 7, 48. Ja. 2, 1–5.
ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ
πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ἀλλὰ τὰ 27
μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς ἵνα καται-
σχύνῃ τοὺς σοφούς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου
ἐξελέξατο ὁ Θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά,
καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα 28
ἐξελέξατο ὁ Θεός, τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα
καταργήσῃ, ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ 29 Ro. 3, 27. Eph. 2, 9.
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν 30 Jer. 23, 5. 6. 2 Co. 5, 21. Jn. 17, 19.
Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ Θεοῦ,
δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις,
ἵνα καθὼς γέγραπται **Ὁ καυχώμενος ἐν Κυρίῳ** 31 Jer. 9, 23. 24.
καυχάσθω.

Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ 2 1, 17.
καθ᾽ ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων
ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινά τι 2 Gal. 6, 14.
εἰδέναι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον
ἐσταυρωμένον. κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ 3 Ac. 18, 9. 2 Co. 10, 1.
καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὁ 4 1.
λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς
σοφίας λόγοις, ἀλλ᾽ ἐν ἀποδείξει Πνεύματος καὶ
δυνάμεως, ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ 5 Eph. 1, 17. 19. 1 Th. 1, 5.
ἀνθρώπων ἀλλ᾽ ἐν δυνάμει Θεοῦ. Σοφίαν 6 Ph. 3, 15.
δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ
αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος
τούτου τῶν καταργουμένων· ἀλλὰ λαλοῦμεν Θεοῦ 7 Ro. 16, 25.
σοφίαν ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν
προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν

---

25 SR *ανθρ.* (2°) *εστι.* 27 *τους σοφ. καταισχ.* 28 SR[t] *Θεος, και τα* 29 *του Θεου*] *αυτου* 30 *ημ. σοφ.* | (R[t] *αγιασμός,*)

II, 1 *μαρτ.*] R[t] *μυστηριον* 2 *του ειδ. τι* 3 *και εγω* 4 *πειθ. ανθρωπινης σοφ.* 7 *σοφ. Θεου*

Lk. 23, 34. 8 ἡμῶν· ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος
Ja. 2, 1. Col. 1, 26. τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν
Is. 64, 4. 9 Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· ἀλλὰ καθὼς
γέγραπται
Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν
καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη,
ὅσα ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.
Mt. 13, 11. 10 ἡμῖν γὰρ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Πνεύματος·
Pr. 20, 27 (21) Lxx. τὸ γὰρ Πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ
11 Θεοῦ. τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου
εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως
καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ Πνεῦμα
Jn. 16, 13. 14. 12 τοῦ Θεοῦ. ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου
ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα
1. 4. 13 εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· ἃ
καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας
λόγοις, ἀλλ᾽ ἐν διδακτοῖς Πνεύματος, πνευματικοῖς
6. 1, 23. Jn. 8, 47; 14, 17. 14 πνευματικὰ συνκρίνοντες. ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος
οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία
γὰρ αὐτῷ ἐστιν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευ-
1 Jn. 2, 20. 15 ματικῶς ἀνακρίνεται. ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει
μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ᾽ οὐδενὸς ἀνακρίνεται.
Ro. 11, 34. Is. 40, 13. 16 **τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν;**
Jn. 16, 12. 3 ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν. Κἀγώ,
ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευμα-
τικοῖς ἀλλ᾽ ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ.
1 P. 2, 2. He. 5, 12. 13. 2 γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἐδύ-
νασθε.
1, 10. 11; 11, 18. 3 Ἀλλ᾽ οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε, ¹ ἔτι γὰρ σαρκι-
κοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις, οὐχὶ

---

9 οσα] α 10 γαρ 1°] SRᵗ δε | ο Θ. απεκ. | Πνευματος αυτου | ερευνα 11 εγνωκ.] οιδεν 13 Πνευμ. Αγιου

III, 1 Και εγω | σαρκικοις 2 και ου | ηδυνασθε (SR ,) | ουτε 3 ερις και διχοστασιαι

σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε;
ὅταν γὰρ λέγῃ τις Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, 4 1, 12.
ἕτερος δέ Ἐγὼ Ἀπολλώ, οὐκ ἄνθρωποί ἐστε;
τί οὖν ἐστιν Ἀπολλώς; τί δέ ἐστιν Παῦλος; 5 Ac. 18, 24. 27.
διάκονοι δι᾽ ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ
Κύριος ἔδωκεν. ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπό- 6 Ac. 18, 4. 11.
τισεν, ἀλλὰ ὁ Θεὸς ηὔξανεν· ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων 7
ἔστιν τι οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ᾽ ὁ αὐξάνων Θεός.
ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν, ἕκαστος δὲ 8 4, 5.
τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον.
Θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ 9 Mt. 13, 3–9. Eph. 2, 20.
οἰκοδομή ἐστε. Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ 10 15, 10. 2 P. 3, 15.
τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον
ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ βλε-
πέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. θεμέλιον γὰρ ἄλλον 11 1 P. 2, 4–6.
οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν
Ἰησοῦς Χριστός. εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν 12
θεμέλιον χρυσίον, ἀργύριον, λίθους τιμίους, ξύλα,
χόρτον, καλάμην, ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν 13 4, 5. 2 Th. 1, 8.
γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ
ἀποκαλύπτεται, καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν
ἐστιν τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. εἴ τινος τὸ ἔργον 14
μενεῖ ὃ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται· εἴ τινος 15
τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ
σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. Οὐκ οἴ- 16 6, 19. 2 Co. 6, 16.
δατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ
ἐν ὑμῖν οἰκεῖ; εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, 17
φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός
ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.

---

4 *ουκ ανθρ.*] *ουχι σαρκικοι* 5 Τις ουν εστ. Παυλος, τις δε Απολλ., αλλ η διακ. | (εδωκεν;) 6 αλλ 7 εστι 10 τεθεικα 11 Ιησ. ο Χρ. 12 θεμ. τουτον | χρυσον, αργυρον 13 (R^m , οποιον εστι,) | — αυτο 14 μένει | επωκοδομησε 16 οικ. εν υμ.

Rev. 3, 17. 18. 18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς
εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω,
Job 5, 12. 13. 19 ἵνα γένηται σοφός. ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου
τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστιν. γέγραπται
γάρ Ὁ **δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ**
Ps. 94, 11. 20 **αὐτῶν**· καὶ πάλιν **Κύριος γινώσκει τοὺς διαλο-**
21 **γισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι.** ὥστε μηδεὶς
καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν,
1, 12. 22 ¦ εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλὼς εἴτε Κηφᾶς, εἴτε
κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε
11, 3. 23 μέλλοντα, πάντα ὑμῶν, ¦ ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χρι-
Tit. 1, 7. 4 στὸς δὲ Θεοῦ. Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄν-
θρωπος ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους
Lk. 12, 42. 2 μυστηρίων Θεοῦ. ὧδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς
3 οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. ἐμοὶ δὲ εἰς
ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ
ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω·
Ps. 143, 2. 4 οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ
δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με Κύριός ἐστιν.
3, 8. 5 ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ
Κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους
καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ
τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.
Ro. 12, 3. 6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν
καὶ Ἀπολλὼν δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τό
Μὴ ὑπὲρ ἃ γέγραπται, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς
Ro. 12, 6. 7 φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. τίς γάρ σε δια-
κρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ
Rev. 3, 17. Rev. 3, 21. 8 ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; ἤδη κε-
κορεσμένοι ἐστέ· ἤδη ἐπλουτήσατε· χωρὶς ἡμῶν
ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε,

---

22 *υμων εστιν*
IV, 2 *ωδε*] *ὃ δε* 6 *Απολλω* ¦ *α*] *ο* ¦ *γεγρ. φρονειν*

ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συνβασιλεύσωμεν. δοκῶ 9 Ro. 8, 36. He. 10, 33.
γάρ, ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους
ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθη-
μεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις.
ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν 10 3, 18.
Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς
ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας 11 2 Co. 11, 23–27.
καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιτεύομεν καὶ Ac. 18, 3; 20, 34. 1 Th. 2, 9.
κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν ǀ καὶ κοπιῶμεν 12 9, 15. 2 Th. 3, 8. Ro. 12, 14.
ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι Ps. 109, 28.
εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, ǀ δυσφημού- 13 Dt. 17, 7; 22, 24.
μενοι παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσ-
μου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.
Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ᾽ ὡς τέκνα 14
μου ἀγαπητὰ νουθετῶν. ἐὰν γὰρ μυρίους παι- 15 Gal. 4, 19.
δαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ᾽ οὐ πολλοὺς
πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγ-
γελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. παρακαλῶ οὖν 16 11, 1.
ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. Διὰ τοῦτο αὐτὸ 17 Ac. 19, 22. Ph. 2, 20 ss.
ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστίν μου τέκνον
ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀνα-
μνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω.
ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν 18
τινες· ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ 19 Ac. 18, 21. Ja. 4, 15.
Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν
πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν· οὐ γὰρ ἐν 20 2, 4. Lk. 17, 20.
λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ᾽ ἐν δυνάμει.
τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν 21
ἀγάπῃ πνεύματί τε πραΰτητος;

---

9 γαρ οτι | (SR^m κοσμω,) 11 γυμνητευομεν | (αστατουμεν] S , R·) 13 βλασφημουμενοι 14 νουθετω. 17 SR —αυτο | τεκν. μου | SR —Ιησ. 21 πραοτητος

Lv. 18, 7. 8. 5 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη
πορνεία ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά
2 τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι
ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ ἐκ
Col. 2, 5. 3 μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο πράξας; ἐγὼ μὲν
γάρ, ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι,
ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργα-
Mt. 16, 19; 18, 18. 2 Co. 13, 10. 4 σάμενον ¦ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ
συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν
1 Ti. 1, 20. 1 P. 4, 6. 5 τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ¦ παραδοῦναι
τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός,
ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου.
Gal. 5, 9. 6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι
Ex. 12, 21; 13, 7. Is. 53, 7. 1 P. 1, 19. 7 μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; ἐκκαθάρατε
τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς
ἐστε ἄζυμοι. καὶ γὰρ **τὸ πάσχα** ἡμῶν **ἐτύθη**
Ex. 12, 3–20. 8 Χριστός. ὥστε ἑορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ
μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ᾽ ἐν
Mt. 18, 17. 2 Th. 3, 14. 9 ἀζύμοις εἰλικρινίας καὶ ἀληθείας. Ἔγραψα ὑμῖν
10 ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, οὐ
πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς
πλεονέκταις καὶ ἅρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ
2 Th. 3, 6. Tit. 3, 10. 2 Jn. 10. 11 ὠφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. νῦν δὲ
ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἐάν τις ἀδελφὸς
ὀνομαζόμενος ᾖ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλο-
λάτρης ἢ λοίδορος ἢ μέθυσος ἢ ἅρπαξ, τῷ
Mk. 4, 11. 12 τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. τί γάρ μοι τοὺς ἔξω
Dt. 13, 5; 17, 7; 22, 24. 13 κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; ¦ τοὺς δὲ

V, 1 *εθν. ονομαζεται* 2 (R^m *εστε;*) | *εξαρθη* | *ποιησας* (R^t .) 3 *ως απων* 4 SR Κυρ. *ημων* | Ιησ. Χριστου 1° 2° (R Ιησου, 1° 2°) 5 SR^t Κυρ. Ιησου 7 *εκκαθ. ουν* | *ημ. υπερ ημων* 10 *και ου παντ.* | *και*] *η* | *οφειλετε* 11 *νυνι* 12 *μοι και τ.* | (R *κρινετε,*)

**ἔξω ὁ Θεὸς κρινεῖ. ἐξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν
αὐτῶν.**

Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν 6
ἕτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ
τῶν ἁγίων; ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον 2 Rev. 3, 21 Dn. 7, 22.
κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος,
ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; οὐκ οἴδατε 3
ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μήτιγε βιωτικά; βιωτικὰ 4
μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε; πρὸς ἐντροπὴν 5
ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν οὐδεὶς σοφός,
ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ
αὐτοῦ; ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, 6
καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; ἤδη μὲν οὖν ὅλως 7 Mt. 5, 39. 1 Th. 5, 15. 1 P. 3, 9.
ἥττημα ὑμῖν ἐστιν ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν.
διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον
ἀποστερεῖσθε; ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστε- 8
ρεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι 9
ἄδικοι Θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ
πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε
μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενοκοῖται ¦ οὔτε 10 Gal. 5, 19–21
κλέπται οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοίδοροι,
οὐχ ἅρπαγες βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσουσιν.
καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ 11 Tit. 3, 3–7.
ἡγιάσθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ
Θεοῦ ἡμῶν.

Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα συμφέρει. 12 10, 23.
πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι

---

13 SR κρίνει (R;) | και εξαρειτε
VI, 2 —η 3 (SR κρινουμεν;) 4 (SR[m] καθιζετε.) 5 ενι] εστιν | σοφ. ουδε εις | (R αυτου,) 7 εν υμ. 8 ταυτα 9 βασ. Θεου 10 ουτε μεθ. | ου κληρον. 11 αλλ εδικ. | —Χριστου

1 Th. 4, 3–5. 13 ὑπό τινος. τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία
τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα
καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ
15, 15. 20. 2 Co. 4, 14. Ro. 8, 11. 14 τῷ Κυρίῳ, καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι· ὁ δὲ Θεὸς
καὶ τὸν Κύριον ἤγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς
12, 27. 15 δυνάμεως αὐτοῦ. οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα
ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη
τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο.
Gn. 2, 24. 16 ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά
ἐστιν; Ἔσονται γάρ, φησίν, **οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.**
Jn. 17, 21. 22. Eph. 5, 30. 2 Co. 3, 17. 17 ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστιν.
18 ¹ φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν
ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ
3, 16. 19 δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ἢ
οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν
Ἁγίου Πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ,
7, 23. 1 P. 1, 18. 19. Ph. 1, 20. 20 καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς·
δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν.
7 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναι-
2 κὸς μὴ ἅπτεσθαι· διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος
τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον
3 ἄνδρα ἐχέτω. τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν
4 ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ἡ
γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ
ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος
5 οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε
ἀλλήλους, εἰ μήτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν
ἵνα σχολάσητε τῇ προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ
αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ

Atonement. Many of the terms used by Paul to describe the atone-ment were legal terms appearing in multitudes of papyri. (Cob. p. 55) Paul tells the Corinthians that they are not their own, for they are bought with a price. This expression was used when slaves were purchased, shown by a will concerning the purchase of slaves. (The will of Attalus the III. Deiss. p 324. note 1.) Thus such slaves became subj. to new master. In like manner the Corinthians were now subj to Christ who had bought them with his blood.
(Wickedness of Cor. due to the double lay over of sailors &c. Goods were unloaded at Cor. + carried to Cenchreae + then others loaded from Cench.

---

14 *υμας* 19 (R *Θεου;...εαυτων,*) 20 *υμων, και εν τω πνευματι υμων, ατινα εστι του Θεου.*
VII, 1 *εγρ. μοι* 3 *οφειλομενην ευνοιαν* 4 *αλλ* 1° 2° 5 *σχολαζητε τη νηστεια και τη πρ.·* | *ητε*] *συνερχεσθε*

τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συν- 6
γνώμην, οὐ κατʼ ἐπιταγήν. θέλω δὲ πάντας 7 Mt. 19, 12.
ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλὰ ἕκαστος
ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ Θεοῦ, ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ
οὕτως.

Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν 8
αὐτοῖς ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ· εἰ δὲ οὐκ ἐγκρα- 9 1 Ti. 5, 14.
τεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖττον γάρ ἐστιν
γαμεῖν ἢ πυροῦσθαι. τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παρ- 10 12. 25. 40. Mt. 5, 32.
αγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ
ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι,—ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, 11
μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω,—καὶ
ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. τοῖς δὲ λοιποῖς 12
λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ Κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα
ἔχει ἄπιστον, καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετʼ
αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· καὶ γυνὴ ἥτις ἔχει 13
ἄνδρα ἄπιστον, καὶ οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετʼ
αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα. ἡγίασται γὰρ ὁ 14 Ro. 11, 16.
ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ
γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ
τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν.
εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δε- 15 Ro. 14, 19.
δούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις·
ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ὑμᾶς ὁ Θεός. τί γὰρ οἶδας, 16 1 P. 3, 1.
γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ
τὴν γυναῖκα σώσεις; Εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς μεμέρικεν 17 20. 24.
ὁ Κύριος, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ Θεός, οὕτως
περιπατείτω. καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
πάσαις διατάσσομαι. περιτετμημένος τις ἐκλήθη; 18

---

7 δε] SR[m] γαρ | αλλ | χαρ. εχ. | ος 1° 2° 8 αυτ. εστιν 9 κρεισσον | γαμησαι 10 αλλ 10.11 (χωρισθηναι·...καταλλαγητω· και) 12 εγω λεγω | αὐτὴ 13 αυτος | αφ. αυτον 14 αδ.] ανδρι 15 SR[t] ημας 17 εμερισεν ο Θεος | Θεος] Κυριος

μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ κέκληταί τις;
Gal. 5, 6; 6, 15. Ro. 2, 25. 19 μὴ περιτεμνέσθω. ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστιν,
καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις
17. 24. 20 ἐντολῶν Θεοῦ. ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη,
21 ἐν ταύτῃ μενέτω. δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι με-
λέτω· ἀλλ᾽ εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι,
Eph. 6, 6. Philm. 16. 22 μᾶλλον χρῆσαι. ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος
ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν· ὁμοίως ὁ ἐλεύθερος
6, 20. 23 κληθεὶς δοῦλός ἐστιν Χριστοῦ. τιμῆς ἠγορά-
17. 20. 24 σθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ἕκαστος
ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ
Θεῷ.
10. 40. 1 Ti. 1, 12. 13. 25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ
ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ Κυρίου
29. 10, 11. 26 πιστὸς εἶναι. Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν
διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ
27 τὸ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν·
Lk. 21, 23. 28 λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα. ἐὰν
δὲ καὶ γαμήσῃς, οὐχ ἥμαρτες, καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ
παρθένος, οὐχ ἥμαρτεν· θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξου-
Ro. 13, 11. Lk. 14, 26. 29 σιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. Τοῦτο
δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν·
τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ
30 ἔχοντες ὦσιν, καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες,
καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγορά-
1 Jn. 2, 15–17. 31 ζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, καὶ οἱ χρώμενοι τὸν
κόσμον ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ
32 σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμε-
ρίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου,
Lk. 14, 20. Eph. 5, 29. 33 πῶς ἀρέσῃ τῷ Κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ

---

18 τις εκληθη; 22 ομ. και ο 24 τω Θεω 28 γαμ.] SR γημης 29 αδ., οτι ο | (R[m] εστι το λοιπον, ινα) S το λοιπον εστιν· ινα | —οι 31 τω κοσμω τουτω 32 αρεσει

τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί, ¹ καὶ 34
μεμέρισται. καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρ-
θένος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ
τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα
μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρί.
τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφορον λέγω, 35
οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ
εὔσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ Κυρίῳ ἀπερισπάσ-
τως. Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον 36
αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει
γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμεί-
τωσαν. ὃς δὲ ἕστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ 37
ἑδραῖος, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ
τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ
ἰδίᾳ καρδίᾳ, τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς
ποιήσει. ὥστε καὶ ὁ γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρ- 38
θένον καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ μὴ γαμίζων κρεῖσσον
ποιήσει. Γυνὴ δέδεται ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ζῇ 39 Ro. 7, 2.
ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα
ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ. μακα- 40 25.
ριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν
γνώμην· δοκῶ δὲ κἀγὼ Πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν.

Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες 8 Ac. 15, 29.
γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη
οἰκοδομεῖ· εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὔπω ἔγνω 2 Gal. 6, 3.
καθὼς δεῖ γνῶναι· εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, 3 Gal. 4, 9.

---

33 *αρεσει* 33.34 SR^t *γυναικι. Μεμερ.* (R^t *και μεμ. και*) *η γυνη και η παρθενος.* (R^{m1}.) *η αγ. μερ.* (R^{m2}=text) | *–τω* 1° 2° | *αρεσει* 35 *συμφερον* | *ευπροσεδρον* 37 *εδρ. εν τη καρδ., μη* | *εν τη καρδ. αυτου, του τηρ.* | *ποιει* 38 *εκγαμιζων* | *–την εαυτ. παρθ.* R *την παρθ. εαυτου* | *ο δε μη εκγαμιζων* | *ποιει* 39 *δεδ. νομω* | *αν. αυτης, ελ.*

VIII, 2 *ει δε τις δοκ. ειδεναι τι, ουδεπω ουδεν εγνωκε καθ.*

10, 19. Dt. 6, 4. 4 οὗτος ἔγνωσται ὑπ᾽ αὐτοῦ. Περὶ τῆς βρώσεως
οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον
Ps. 82, 6. Jn. 10, 34. 5 ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς Θεὸς εἰ μὴ εἷς. καὶ
γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ
εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι
Mal. 2, 10. 12, 5. 6. Col. 1, 16. 6 πολλοί, ἀλλ᾽ ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ Πατήρ, ἐξ οὗ τὰ
πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς
Χριστός, δι᾽ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι᾽ αὐτοῦ.
10, 27. 7 ἀλλ᾽ οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ συνη-
θείᾳ ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλόθυτον
ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα
Ro. 14, 17. 8 μολύνεται. βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παραστήσει τῷ
Θεῷ· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα, οὔτε
Gal. 5, 13. 9 ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν. βλέπετε δὲ μή
πως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται
10 τοῖς ἀσθενέσιν. ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σὲ τὸν ἔχοντα
γνῶσιν ἐν εἰδωλίῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνεί-
δησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς
Ro. 14, 15. 11 τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; ἀπόλλυται γὰρ ὁ
ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελφὸς δι᾽ ὃν Χρισ-
12 τὸς ἀπέθανεν. οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς
ἀδελφοὺς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν
Ro. 14, 21. 13 ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. διόπερ εἰ
βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ
φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν
μου σκανδαλίσω.
15, 8. Ac. 26, 16; 22, 17. 9 Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος;
οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἑόρακα; οὐ τὸ

---

4 Θεος ετερος 5 της γης 7 συνειδησει του ειδ. εως αρτι 8 παριστησι | ουτε γαρ εαν φ. περ., ουτε εαν μη φαγ. υστ. | R περισσευομεθα 9 ασθενουσιν 10 (σε) 11 και απολειται ο ασθ. αδελφ. επι τη ση γν., δι ον | (απεθανεν;)

IX, 1 ελ.] αποστ. | αποστ.] ελευθ. | Ιησ. Χριστον | εωρακα

ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ; εἰ ἄλλοις οὐκ 2 2 Co. 3. 2. 3.
εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ
σφραγίς μου τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ.
Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσίν ἐστιν 3
αὕτη. μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πεῖν; 4 Lk. 10, 8.
μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιά- 5 Jn. 1, 42.
γειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ
τοῦ Κυρίου καὶ Κηφᾶς; ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρ- 6
νάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζεσθαι; τίς 7
στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει
ἀμπελῶνα καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ
τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς
ποίμνης οὐκ ἐσθίει; μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα 8
λαλῶ, ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; ἐν γὰρ τῷ 9 Dt. 25, 4. 1 Ti. 5, 18.
Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται **Οὐ κημώσεις βοῦν
ἀλοῶντα.** μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ; ἢ δι' 10 2 Ti. 2, 6.
ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι
ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ
ἀλοῶν ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν 11 Ro. 15, 27.
τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν
τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξου- 12 Ac. 20, 34. 35. 13, 7. 2 Co. 11, 9.
σίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ
ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα
στέγομεν ἵνα μή τινα ἐνκοπὴν δῶμεν τῷ εὐαγ-
γελίῳ τοῦ Χριστοῦ. οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ 13 Nu. 18, 8. 31. Dt. 18, 1–3.
ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ
θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συν-
μερίζονται; οὕτως καὶ ὁ Κύριος διέταξεν τοῖς τὸ 14 Lk. 10, 7. Gal. 6, 6.
εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου

---

2 σφρ. της εμης αποστ. 3 αυτη εστ. 4 πιειν 6 του μη 7 εκ του καρπου 8 (SR λαλω;) | η ουχι και | —ου 9 φιμωσεις | (R Θεω,) 10 επ ελπ. οφ. | αλ. της ελπιδος αυτου μετ. επ ελπιδι. 12 εξ. υμων | εγκοπ. τινα 13 —τα 2° | προσεδρευοντες

Ac. 18, 3. 15 ζῆν· | ἐγὼ δὲ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων. οὐκ
ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί·
καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἤ—τὸ καύχημά
Jer. 20, 9. 16 μου οὐδεὶς κενώσει. ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ
ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται·
4, 1. 17 οὐαὶ γάρ μοί ἐστιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίσωμαι. εἰ
γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων,
3, 9. 18 οἰκονομίαν πεπίστευμαι. τίς οὖν μού ἐστιν ὁ
μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ
εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ
Mt. 20, 26. 27. 19 μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἐλεύθερος γὰρ ὢν
ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς
Ac. 16, 3; 21, 20–26. 20 πλείονας κερδήσω· καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις
ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ
νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα
Gal. 2, 3. 21 τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος,
μὴ ὢν ἄνομος Θεοῦ ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ, ἵνα
2 Co. 11, 29. Ro. 11, 14. 22 κερδάνω τοὺς ἀνόμους· ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν
ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν
23 γέγονα πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. πάντα
δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συνκοινωνὸς αὐτοῦ
2 Ti. 4, 7. Ph. 3, 14. 24 γένωμαι. Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες
πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βρα-
2 Ti. 2, 4. 5; 4, 8. 1 P. 5, 4. Ja. 1, 12. 25 βεῖον; οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. πᾶς δὲ
ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ἐκεῖνοι μὲν
οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ
26 ἄφθαρτον. ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδή-
Ro. 8, 13; 13, 14. 27 λως, οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· ἀλλὰ
ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μή πως
ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

---

15 δε ουδ. εχρησαμην τουτ. | (SR ἢ το κ.) | μ. ινα τις κενωση 16 γαρ 3°] δε | SR ευαγγελιζωμαι 18 μου 1°] μοι | ευαγγελιον του Χριστου 20 —μη ων αυτ. υπο νομ. 21 Θεω | Χριστω | κερδησω ανομ. 22 ως ασθενης | τα παντα 23 παντα] τουτο 27 αλλ

Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ 10 Ex. 13, 21; 14, 22.
πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ
πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, καὶ πάντες 2
εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ
ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν 3 Ex. 16, 4. 35. Dt. 8, 3.
βρῶμα ἔφαγον, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν 4 Ex. 17, 6.
ἔπιον πόμα· ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολου-
θούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ ἦν ὁ Χριστός. ¦ ἀλλ᾽ 5 Nu. 14, 16. 23. 30.
οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ Θεός·
κατεστρώθησαν γὰρ **ἐν τῇ ἐρήμῳ.** Ταῦτα δὲ τύποι 6 Nu. 11, 4. 34.
ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς **ἐπιθυ-
μητὰς** κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι **ἐπεθύμησαν.** μηδὲ 7 Ex. 32, 6.
εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν· ὥσπερ
γέγραπται **Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ
ἀνέστησαν παίζειν.** μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες 8 Nu. 25, 1. 9.
αὐτῶν ἐπόρνευσαν καὶ ἔπεσαν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσι-
τρεῖς χιλιάδες. μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Κύριον, 9 Nu. 21, 5. 6.
καθώς τινες αὐτῶν ἐπείρασαν καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων
ἀπώλλυντο. μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινὲς αὐτῶν 10 Nu. 14, 2. 36. He. 3, 11. 17.
ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ.
ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβαινεν ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ 11 1 P. 4, 7.
πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων
κατήντηκεν. Ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ 12
πέσῃ. πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀν- 13
θρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς
πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν
τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι
ὑπενεγκεῖν.

Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς 14 1 Jn. 5, 21.
εἰδωλολατρείας. ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε 15

X, 1 γαρ] δε 3 βρωμα πνευμ. 4 πομα πνευμ. επιον | η δε πετρ. 7 ωσπερ] ως | πιειν 8 επεσον εν μια 9 Κυρ.] SR^m Χριστον | καθως και | απωλοντο 10 καθως και 11 δε παντα τυποι συνεβαινον | κατηντησεν 13 δυν. υμας

Mt. 26, 27. Ac. 2, 42. 16 ὑμεῖς ὅ φημι. Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλο-
γοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ
Χριστοῦ; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία
12, 27. Ro. 12, 5. 17 τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; ὅτι εἷς ἄρτος,
ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ
Lv. 7, 6. 15. 18 ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ
κατὰ σάρκα· οὐχ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοι-
8, 4. 19 νωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; ¦ τί οὖν φημι; ὅτι
εἰδωλόθυτόν τί ἐστιν; ἢ ὅτι εἴδωλόν τί ἐστιν;
Lv. 17, 7. Dt. 32, 17. Ps. 106, 37. Rev. 9, 20. 20 ¦ ἀλλ' ὅτι ἃ θύουσιν, **δαιμονίοις καὶ οὐ Θεῷ θύουσιν·**
οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι.
2 Co. 6, 15. 16. Mal. 1, 7. 12. 21 οὐ δύνασθε ποτήριον Κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον
δαιμονίων· οὐ δύνασθε **τραπέζης Κυρίου** μετέχειν
Dt. 32, 21. 22 καὶ τραπέζης δαιμονίων. ἢ **παραζηλοῦμεν τὸν**
6, 12. 23 **Κύριον**; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν; Πάντα
ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα ἔξεστιν,
33. Ro. 15, 2. 24 ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζη-
14, 2–10. 22. 25 τείτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου. Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ
πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν
Ps. 24, 1. 26 συνείδησιν· **τοῦ Κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα**
Lk. 10, 8. 27 **αὐτῆς.** εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε
πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε
8, 7. 28 μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. ἐὰν δέ
τις ὑμῖν εἴπῃ Τοῦτο ἱερόθυτόν ἐστιν, μὴ ἐσθίετε
δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν·
29 συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν
τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται
1 Ti. 4, 4. 30 ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω,
τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;

---

16 *του αιμ. του Χρ. εστι* 17 (R[t] *σωμα,*) 18 *ουχι* 19 *ειδωλον* | *ἔστιν* 1° 2° | (R *εστιν, ἢ*) | *ειδωλοθυτον* 20 SR *α θυει τα εθνη, δαιμ. θυει κ. ου Θεω·* 23 *μοι εξ.* 1° 2° 24 *ετερ. εκαστος* 26 *γαρ Κυρ.* 27 *ει δε τις* 28 *ειδωλοθυτον* | *συνειδ.· του γαρ Κυριου η γη και το πληρωμα αυτης.* 30 *ει δε*

Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, 31 Col. 3, 17.
πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε. ἀπρόσκοποι καὶ 32 Ro. 14, 13.
Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ Ἕλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ
τοῦ Θεοῦ, καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, 33 9, 20–22.
μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν
πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν. μιμηταί μου γίνεσθε, 11 4, 16. Ph. 3, 17.
καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ.

Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς ὅτι πάντα μου μέμνησθε 2
καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέ-
χετε. Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς 3 3, 23. Eph. 5, 23. Gn. 3, 16.
ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς
ὁ ἀνήρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ Θεός. πᾶς 4 12, 10; 14, 1.
ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς
ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. πᾶσα δὲ 5
γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακα-
λύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν
αὐτῆς· ἓν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ.
εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· 6
εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι,
κατακαλυπτέσθω. ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει 7 Gn. 1, 27; 5, 1.
κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα
Θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν.
οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ 8 Gn. 2, 22. 23. 1 Ti. 2, 13.
ἀνδρός· καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν 9 Gn. 2, 18.
γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. διὰ τοῦτο 10 Gn. 6, 2.
ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
διὰ τοὺς ἀγγέλους. πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς 11
οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν Κυρίῳ· ὥσπερ γὰρ 12
ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς
γυναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. ἐν ὑμῖν 13
αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατα-

---

32 γιν. και Ιουδ. 33 συμφερον
XI, 2 υμας, αδελφοι, 3 –του 5 εαυτης
7 –η 11 αν. χ. γυν., ουτε γυν. χ. αν.

14 κάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι; οὐδὲ ἡ φύσις
αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ,
15 ἀτιμία αὐτῷ ἐστιν, ¦ γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα
αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται
16 αὐτῇ. Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς
τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι
τοῦ Θεοῦ.

22. 17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ ὅτι οὐκ
εἰς τὸ κρεῖσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον συνέρχεσθε.
1, 10–12; 3, 3. 18 πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ
ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι
1 Jn. 2, 19. Dt. 13, 3. 19 πιστεύω. δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα
20 καὶ οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. Συνερ-
χομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυριακὸν
21 δεῖπνον φαγεῖν· ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον
προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς
Ja. 2, 5. 6. 22 δὲ μεθύει. μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ
ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ
καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας;
τί εἴπω ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ
Mt. 26, 26–28. Mk. 14, 22–24. Lk. 22, 19. 20. 23 ἐπαινῶ. ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου,
ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ
24 νυκτὶ ᾗ παρεδίδετο ἔλαβεν ἄρτον ¦ καὶ εὐχαρι-
στήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν Τοῦτό μού ἐστιν τὸ
σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν
Ex. 24, 8. Zec. 9, 11. 25 ἀνάμνησιν. ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ
δειπνῆσαι, λέγων Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ
διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε,
ὁσάκις ἐὰν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

---

14 η ουδε αυτη η φυσ. διδ. | (R εστιν;) 15 (R εστιν·) 17 κρειττον | αλλ | ηττον 18 εν τη εκκλ. 19 SR – και 2° 22 υμιν ειπω | (SR^t υμας εν τουτω;) 23 παρεδιδοτο 24 ειπε, Λαβετε, φαγετε· | SR^m υμων κλωμενον 25 αν

ὁσάκις γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ 26 Mt. 26, 29.
ποτήριον πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγ-
γέλλετε, ἄχρι οὗ ἔλθῃ. ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν 27 He. 6, 6; 10, 29.
ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως,
ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ
Κυρίου. δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ 28 Mt. 26, 22. 2 Co. 13, 5.
οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου
πινέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων κρίμα ἑαυτῷ 29
ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα. διὰ 30 15, 20. Eph. 5, 14. 1 Th. 5, 6.
τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ
κοιμῶνται ἱκανοί. εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ 31
ἂν ἐκρινόμεθα· κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Κυρίου 32 He. 12, 5. 6.
παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.
ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν 33
ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ 34
ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ
λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω 12
ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ 2 Hab. 2, 18. 19.
εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. διὸ 3 Mk. 9, 39. 1 Jn. 4, 2. 3. Mt. 7, 21.
γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν Πνεύματι Θεοῦ λαλῶν
λέγει ΑΝΑΘΕΜΑ ΙΗΣΟΥΣ, καὶ οὐδεὶς δύναται
εἰπεῖν ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι
Ἁγίῳ. Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ 4 Ro. 12, 6. Eph. 4, 4.
αὐτὸ Πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, καὶ 5 28. Eph. 4, 11.
ὁ αὐτὸς Κύριος· καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν, 6
ὁ δὲ αὐτὸς Θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.
ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος 7 14, 26.
πρὸς τὸ συμφέρον. ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ Πνεύματος 8

---

26 αν | ποτ. τουτο | αχρις ου αν 27 αρτ. τουτον | —του 3° 29 πιν. αναξιως | σωμα του Κυριου 31 δε] γαρ 32 (S δὲ, R[t] δέ,) 34 ει δε

XII, 2 —οτε 3 λεγει αναθεμα Ιησουν· | ειπειν Κυριον Ιησουν 6 αυτος εστι

δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως
9 κατὰ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, ἑτέρῳ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ
Πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ
14, 5. Ac. 2, 4. 10 ἑνὶ Πνεύματι, ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων,
ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευ-
μάτων, ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία
7, 7. Ro. 12, 3. Eph. 4, 7. 11 γλωσσῶν· πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ
αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βού-
27. 10, 17. 12 λεται. Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστιν καὶ
μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος
πολλὰ ὄντα ἕν ἐστιν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστός·
Gal. 3, 28. 13 καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα
ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε
δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι. καὶ πάντες ἓν Πνεῦμα ἐπο-
20. 14 τίσθημεν. καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος
15 ἀλλὰ πολλά. ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς Ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ,
οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν
16 ἐκ τοῦ σώματος. καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς Ὅτι οὐκ
εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ
17 τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. εἰ ὅλον τὸ
σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ
18 ἡ ὄσφρησις; νῦν δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν
19 ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. εἰ
14. 20 δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; νῦν δὲ
21 πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα. οὐ δύναται δὲ ὁ
ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί Χρείαν σου οὐκ ἔχω, ἢ
πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω·
22 ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώ-
23 ματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν, καὶ
ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις
τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχή-

---

9 ετερω δε | ενι] αυτω 10 ετ. δε 12 εχ. πολλα | σωματ. του ενος 13 εις εν Πν. 15 (σωματος (2°);) 16 (σωματος (2°);) 18 νυνι 21 —ο

μονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει,
ˈτὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. ἀλλὰ 24
ὁ Θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ
περισσοτέραν δοὺς τιμήν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν 25
τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μερι-
μνῶσιν τὰ μέλη. καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, 26
συνπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται μέλος,
συνχαίρει πάντα τὰ μέλη. ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα 27 Ro. 12, 5. Eph. 5, 30.
Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. Καὶ οὓς μὲν ἔθετο 28 Eph. 4, 11. 12.
ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους,
δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα
δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήμψεις,
κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. μὴ πάντες ἀπό- 29
στολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδά-
σκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις; ˈμὴ πάντες χαρίσ- 30
ματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις
λαλοῦσιν; μὴ πάντες διερμηνεύουσιν; ˈζηλοῦτε 31 14, 1.
δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα.

Καὶ ἔτι καθ᾽ ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.
Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ 13
τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς
ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. καὶ ἐὰν ἔχω προ- 2 Mt. 7, 22; 17, 20.
φητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν
τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε
ὄρη μεθιστάναι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι.
καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ 3 Mt. 6, 2.
ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσομαι, ἀγάπην
δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακρο- 4
θυμεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη

---

24 αλλ | υστερουντι 26 δοξ. εν μελ. 28 ειτα χαρ. 31 μειζ.] κρειττονα | (· και)
XIII, 2 μεθιστανειν | ουδεν 3 ψωμιζω | SR[b] καυθησωμαι R[m] καυχησωμαι 4 (SR χρηστευεται· η αγαπη ου)

Zec. 8, 17 Lxx. Ph. 2, 4. 21. 5 οὐ περπερεύεται, ¦ οὐ φυσιοῦται, ¦ οὐκ ἀσχημονεῖ,
οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, **οὐ λογίζεται**
Ro. 12, 9. 6 **τὸ κακόν**, ¦ οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συνχαίρει δὲ
Pr. 10, 12. 9, 12. Ro. 15, 1. 7 τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα
1 P. 4, 8. 8 ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε
πίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται·
εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταρ-
9 γηθήσεται. ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ
10 μέρους προφητεύομεν· ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον,
11 τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ὅτε ἤμην νήπιος,
ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογι-
ζόμην ὡς νήπιος· ὅτε γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα
2 Co. 5, 7. Ja. 1, 23. 12 τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου
ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον·
ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι
1 Th. 1, 3. 1 Jn. 4, 16. 13 καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. νυνὶ δὲ μένει πίστις,
ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων
ἡ ἀγάπη.
12, 10. 31. 14 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευμα-
2 τικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ὁ γὰρ λαλῶν
γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ἀλλὰ Θεῷ· οὐδεὶς
3 γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· ὁ δὲ
προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ
4 παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσσῃ
ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν
Nu. 11, 29. 12, 10. 5 οἰκοδομεῖ. θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσ-
σαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων δὲ ὁ
προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ
διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.
12, 8. 6 νῦν δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις
λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω

---

8 εκπιπτει 10 τοτε το εκ 11 ως νηπ. ελαλ., ως νηπ. εφρ., ως νηπ. ελογ. | οτε δε
XIV, 2 τω Θεω 5 δε 3°] γαρ 6 Νυνι

ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ
διδαχῇ; ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε 7
αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις
μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ
κιθαριζόμενον; καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον σάλπιγξ 8
φωνὴν δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον;
οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔση- 9
μον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλού-
μενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. τοσαῦτα 10
εἰ τύχοι γένη φωνῶν εἰσιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν
ἄφωνον· ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, 11
ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν
ἐμοὶ βάρβαρος. οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί 12 · 1–4.
ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλη-
σίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. Διὸ ὁ λαλῶν 13 12, 10.
γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ἐὰν γὰρ 14
προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύ-
χεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. τί οὖν 15 Eph. 5, 19.
ἐστιν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι
δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ
τῷ νοΐ. ἐπεὶ ἐὰν εὐλογῇς πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν 16
τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τό Ἀμὴν ἐπὶ τῇ
σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν· ¦ σὺ 17
μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ᾽ ὁ ἕτερος οὐκ
οἰκοδομεῖται. εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, πάντων ὑμῶν 18
μᾶλλον γλώσσαις λαλῶ· ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ 19
θέλω πέντε λόγους τῷ νοΐ μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ
ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.
Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ 20 Eph. 4, 14. Ph. 3, 12. 15.
τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶν τέλειοι

6 η εν διδ. 8 φων. σαλπ. 10 εστιν | ουδεν αυτων 13 Διοπερ 16 ευλογησης τω πν. | (SR ευχαριστια,...οιδε;) 18 Θεω μου | λαλων 19 αλλ | δια του νοος μου

Dt. 28, 49. 21 γίνεσθε. ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι Ἐν ἑτερο-
Is. 28, 11. 12. γλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέρων λαλήσω τῷ λαῷ
τούτῳ, καὶ οὐδ᾽ οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει
22 Κύριος. ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν οὐ
τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἡ δὲ προ-
φητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν.
Ac. 2, 13. 23 Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ
καὶ πάντες λαλῶσιν γλώσσαις, εἰσέλθωσιν δὲ
ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε;
Ac. 4, 13. 24 ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις
ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνα-
Jn. 4, 19; 16, 8. 25 κρίνεται ὑπὸ πάντων, τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας
Is. 45, 14. Dn. 2, 47. αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ
Zec. 8, 23. πρόσωπον προσκυνήσει τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλλων
11, 18. 20. 26 ὅτι Ὄντως ὁ Θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν. Τί οὖν ἐστιν,
12, 8–10. Eph. 4, 12. ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει,
διδαχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει,
ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω.
27 εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον
28 τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς διερμηνευέτω· ἐὰν
δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ
1 Th. 5, 21. 29 δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ. προφῆται δὲ δύο ἢ
Ac. 17, 11. τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν·
30 ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος
31 σιγάτω. δύνασθε γὰρ καθ᾽ ἕνα πάντες προφη-
τεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν καὶ πάντες παρα-
32 καλῶνται. καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις
33 ὑποτάσσεται· οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς
ἀλλὰ εἰρήνης. Ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις
11, 3. 1 Ti. 2, 12. 34 τῶν ἁγίων, αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγά-
Eph. 5, 22. Tit. 2, 5. Gn. 3, 16.

---

21 χειλ. ετεροις 23 γλωσσ. λαλ. 25 και ουτω τα κρ. | ο Θεος οντως 26 εκαστ. υμων | γλ. εχ., αποκ. εχ. | γενεσθω 33 αλλ | 33.34 (SR ειρηνης, ως...αγιων. Al) 34 γυν. υμων

τωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλὰ
ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ 35
δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας
ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστιν γυναικὶ λαλεῖν
ἐν ἐκκλησίᾳ. Ἢ ἀφ᾽ ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ 36
ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν; Εἴ τις 37 1 Jn. 4, 6.
δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέ-
τω ἃ γράφω ὑμῖν ὅτι Κυρίου ἐστὶν ἐντολή· εἰ 38
δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖται. Ὥστε, ἀδελφοί μου, 39
ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν μὴ κωλύετε
γλώσσαις· πάντα δὲ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν 40 Col. 2, 5.
γινέσθω.

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ 15
εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ
ἑστήκατε, | δι᾽ οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγ- 2 14.
γελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ
ἐπιστεύσατε. παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, 3 Is. 53, 8. 9.
ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν
ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, καὶ ὅτι ἐτάφη, 4 2 K. 20, 5. Is. 54, 7. Hos. 6, 2.
καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς Jon. 1, 17. Ps. 16, 10.
γραφάς, | καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα· 5 Lk. 24, 34. Mk. 16, 14.
ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφά- 6
παξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς
δὲ ἐκοιμήθησαν· ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς 7 Lk. 24, 50.
ἀποστόλοις πᾶσιν· ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερεὶ 8 9, 1.
τῷ ἐκτρώματι ὤφθη κἀμοί. Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ 9 Eph. 3, 8. 1 Ti. 1, 15. Mt. 5, 19.
ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν

---

34 επιτετραπται | αλλ υποτασσεσθαι 35 γυναιξιν εν εκκλ. λαλ. 36 (SR εξηλθεν;) 37 του Κυρ. εισιν εντολαι 38 SR[t] αγνοειτω 39 —μου | γλ. μη κωλ. 40 —δε

XV, 2 (R[t] σωζεσθε·) | (SR[t] υμιν,) 4 τη τρ. ημ. 6 πλειους | δε και

2 Co. 11, 5. 23; 6, 1. 10 τοῦ Θεοῦ· χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ
χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ
περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ
11 δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ σὺν ἐμοί. εἴτε οὖν
ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως
ἐπιστεύσατε.

12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγή-
γερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες ὅτι ἀνάστασις
13 νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ
14 ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ Χριστὸς
οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ
Ac. 1, 22; 5, 32. 15 καὶ ἡ πίστις ὑμῶν· εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδο-
μάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ
Θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν
6, 14. 16 εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. εἰ γὰρ νεκροὶ
14. 17 οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ
Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν,
18 ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἄρα καὶ οἱ
19 κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. εἰ ἐν τῇ ζωῇ
ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν μόνον, ἐλεεινό-
Col. 1, 18. 11, 30. 20 τεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ
Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοι-
Gn. 3, 17–19. Ro. 5, 12. 18. 21 μημένων. ἐπειδὴ γὰρ δι᾽ ἀνθρώπου θάνατος, καὶ
22 δι᾽ ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ὥσπερ γὰρ ἐν
τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν
20. 1 Th. 4, 16. Rev. 20, 5. 23 τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. Ἕκαστος
δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα
Dn. 2, 44. 24 οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, εἶτα τὸ
τέλος, ὅταν παραδιδοῖ τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ
Πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν
Ps. 110, 1. Mt. 22, 44. 25 ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν

---

10 αλλ | η συν εμ. 12 τινες εν υμ. 14 κενη δε και | υμ.] R^{m} ημων 19 ηλπ. εσμ. εν Χρ. 20 κεκοιμ. εγενετο 21 ο θαν. 23 — του 24 παραδω

ἄχρι οὗ θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας
αὐτοῦ. ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος· 26 Rev. 20, 14; 21. 4.
¹ **πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ.** ὅταν 27 Ps. 8, 6.
δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς
τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ὅταν δὲ ὑπο- 28
ταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ Υἱὸς
ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα,
ἵνα ᾖ ὁ Θεὸς πάντα ἐν πᾶσιν. Ἐπεὶ τί ποιή- 29
σουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως
νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ
αὐτῶν; τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; 30 Ro. 8, 36.
καθ᾽ ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν καύ- 31 2 Co. 4, 10. 11.
χησιν, ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
Κυρίῳ ἡμῶν. εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν 32 Is. 22, 13.
Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρον-
ται, **φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.**
μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι 33
κακαί. ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· 34 Ro. 13, 11. Eph. 5, 14. 6, 5. Ac. 26, 8.
ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν
ὑμῖν λαλῶ.
Ἀλλὰ ἐρεῖ τις Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ 35
δὲ σώματι ἔρχονται; ἄφρων, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ 36 Jn. 12, 24.
ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ὃ σπείρεις, οὐ 37
τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν
κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἤ τινος τῶν λοιπῶν· ὁ δὲ 38 Gn. 1, 11.
Θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ
ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. οὐ πᾶσα 39
σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων,
ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν,

Evil communications This quot used to be considered as coming from Menan der (Vincent Word Studies in loc) (He was a Gr. poet of 4th cent. B C) In 1902 Grenf. & Hunt excavated at a place near Oxyrhynchus (El Hibeh) 20 miles N E on the east side of the Nile. They found a poem contain. quotations from Euripides and showed that this maxim prob came from Euripides and not Menan. (Cob 43)

---

25 ου αν 27 (Rᵐ (δηλον...παντα),) 28 Θεος τα παντα 29 (νεκρων,...εγειρονται;) | αυτ.] των νεκρων 31 — αδελφοι 32 (SRᵐ οφελος,...εγειρονται;) 33 χρήσθ᾽ (S -ῆ-) 34 λεγω 35 Αλλ 36 Αφρον 38 αυτω διδ. | το ιδ. 39 σαρξ ανθρ. | σ. πτ.] ιχθυων

40 ἄλλη δὲ ἰχθύων. καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ
σώματα ἐπίγεια· ἀλλὰ ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπου-
41 ρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. ἄλλη
δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη
δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν
42 δόξῃ. οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν.
σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ·
Ph. 3, 20. 21. 43 ¦ σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπεί-
44 ρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· σπεί-
ρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν.
Εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν.
Gn. 2, 7. 2 Co. 3, 6. 17. Jn. 6, 63. 45 οὕτως καὶ γέγραπται Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος
Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς
46 πνεῦμα ζωοποιοῦν. ἀλλ᾽ οὐ πρῶτον τὸ πνευμα-
τικὸν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν.
Gn. 2, 7. 47 ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος
48 ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ. οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι
καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ
Gn. 5, 3. 49 οἱ ἐπουράνιοι· καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα
τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπου-
6, 13. 50 ρανίου. Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ
αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύναται,
1 Th. 4, 15. 17. 51 οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. ἰδοὺ
μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες οὐ κοιμηθησόμεθα,
Mt. 24, 31. 1 Th. 4, 16. 52 πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ¦ ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ
ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει
γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ
2 Co. 5, 4. 53 ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν
τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο
54 ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν
τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο

---

39 ιχθ.] πτηνων 40 αλλ 44 —Ει ¦ και εστι σωμα πν. 47 ανθρ., ο Κυριος εξ 49 SR[t] φορεσομεν 50 δυνανται 51 Παντες μεν ου 54 R[m] —το φθαρτ. τ. ενδ. αφθ. και

ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ
γεγραμμένος **Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. ποῦ** 55 Is. 25, 8. Hos. 13, 14.
σου, θάνατε, τὸ νῖκος; ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον;
τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ 56 Ro. 7, 13; 6, 14.
δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος· τῷ δὲ Θεῷ χάρις 57
τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, 58 2 Ch. 15, 7. Rev. 14, 13.
ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν
τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος
ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν Κυρίῳ.

Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, 16 Ac. 11, 29. 2 Co. 8; 9. Gal. 2, 10.
ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας,
οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. κατὰ μίαν σαββάτου 2 Ac. 20, 7.
ἕκαστος ὑμῶν παρ᾽ ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι
ἐὰν εὐοδῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογίαι
γίνωνται. ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκι- 3
μάσητε, δι᾽ ἐπιστολῶν τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν
τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἰερουσαλήμ· ἐὰν δὲ ἄξιον 4
ᾖ τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται.
Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν 5 Ac. 19, 21.
διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι, ¦ πρὸς ὑμᾶς 6 Ro. 15, 24. Tit. 3, 12.
δὲ τυχὸν καταμενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς
με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. οὐ θέλω γὰρ 7 Ac. 20, 2. Ac. 18, 21.
ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω γὰρ χρόνον
τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος ἐπιτρέψῃ.
ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς· 8 Ac. 19, 1. 10. 2 Co. 2, 12.
θύρα γάρ μοι ἀνέῳγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ 9 Col. 4, 3. Rev. 3, 8.
ἀντικείμενοι πολλοί. Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, 10 4, 17. Ph. 2, 20.
βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ

---

55 *νικ.*] *κεντρον* | *θαν., το κ.*] *αδη, το νικος*
XVI, 2 *σαββατων* | *εαν*] *αν* 3 (SR[t] *δοκιμασητε δι επιστ.,*) 4 *η αξιον* 6 *παραμενω* 7 *γαρ* 2°] *δε* | *επιτρεπη*

6. 1 Ti. 4, 12. 11 ἔργον Κυρίου ἐργάζεται ὡς κἀγώ· μή τις οὖν
αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν
εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν
1, 12; 3, 6. 12 μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ
ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς
ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν
θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαι-
Ps. 31, 25 Lxx. Eph. 6, 10. 13 ρήσῃ. Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρί-
14 ζεσθε, κραταιοῦσθε. πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ
1, 16. Ro. 16, 5. 15 γινέσθω. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε
τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας
Ph. 2, 29. 16 καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· ἵνα
καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ
17 τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ
παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ,
ὅτι τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν·
1 Th. 5, 12. 18 ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν.
ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.
Ac. 18, 2. 18. 26. Ro. 16, 3. 5. 19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας.
ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ
Ro. 16, 16. 2 Co. 13, 12. 1 P. 5, 14. 20 Πρίσκα σὺν τῇ κατ᾽ οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. ἀσ-
πάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε
Col. 4, 18. 2 Th. 3, 17. 21 ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ
Gal. 1, 8. 9. 22 ἐμῇ χειρὶ Παύλου. εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον,
23 ἤτω ἀνάθεμα. μαρὰν ἀθά. ¦ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου
24 Ἰησοῦ μεθ᾽ ὑμῶν. ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων
ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

---

10 και εγω 15 (R αδελφοι (οιδατε...εαυτους),) 17 Φουρτουνατου | υμετ.] υμων 19 ασπαζονται | Πρισκιλλα 22 Κυρ. Ιησουν Χριστον 23 SR Ιησ. Χριστου 24 SR Ιησου. αμην.

Προς Κορινθιους πρωτη εγραφη απο Φιλιππων δια Στεφανα, και Φουρτουνατου, και Αχαϊκου, και Τιμοθεου.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή- 1 1 Co. 1, 1.
ματος Θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ
τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἁγίοις
πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· χάρις ὑμῖν 2 Ro. 1, 7.
καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου 3 Ro. 15, 5. Eph. 1, 3. 1 P. 1, 3.
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν
καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, ὁ παρακαλῶν 4
ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι
ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς
παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ
Θεοῦ. ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ 5 Ps. 34, 19. 94, 19.
Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισ-
σεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. εἴτε δὲ θλιβόμεθα, 6 4, 15. 17.
ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε
παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς
ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων
ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν. καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία 7
ὑπὲρ ὑμῶν, εἰδότες ὅτι ὡς κοινωνοί ἐστε τῶν πα-
θημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως. Οὐ γὰρ 8 Ac. 19, 23. 1 Co. 15, 32.
θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως
ἡμῶν τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ᾽ ὑπερ-
βολὴν ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν, ὥστε ἐξαπορη-

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

I, 1 Ιησ. Χρ. 5 — του 2° 6.7 *σωτηρ., της ενεργ.... πασχομεν· ειτε παρακ., υπ. της υμ. παρακλ. και σωτηριας· και η ελπ.* 7 *ωσπερ* 8 *υπερ*] R *περι* | *γεν. ημιν* | *εβαρ. υπ. δυν.*

9 θῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς
τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ
πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ
2 Ti. 4, 18. 10 τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· ὃς ἐκ τηλικούτου
θανάτου ἐρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύσεται, εἰς ὃν ἠλπί-
11 καμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, συνυπουργούντων καὶ
ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσ-
ώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαρι-
στηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.
2, 17. He. 13, 18. 1 Co. 1, 17. 12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρ-
τύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁγιότητι καὶ
εἰλικρινίᾳ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ'
ἐν χάριτι Θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ,
13 περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἄλλα
γράφομεν ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ
ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπιγνώ-
5, 12. Ph. 2, 16. 14 σεσθε, καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους,
ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ.
15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρότερον
1 Co. 16, 5. 6. 16 πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν ἵνα δευτέραν χάριν σχῆτε, καὶ
δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ
Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προ-
5, 16. 17 πεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. τοῦτο οὖν βου-
λόμενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ
βουλεύομαι κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ᾖ παρ'
18 ἐμοὶ τό Ναί ναὶ καὶ τό Οὔ οὔ; πιστὸς δὲ ὁ
Θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν
19 Ναί καὶ Οὔ. ὁ τοῦ Θεοῦ γὰρ Υἱὸς Χριστὸς
Ἰησοῦς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθείς, δι' ἐμοῦ καὶ

---

10 *ρυεται, εις* | R[m] *ηλπικαμεν· και* 12 *απλοτητι* | —*του* 13 *οτι και εως* 14 —*ημων* 2° 15 *πρ. υμ. ελθ. προτ.* | R[m] *χαρὰν* | *εχητε* 17 *βουλευομενος* 18 *εστ.*] *εγενετο* 19 *γαρ του Θ. υι.* | SR *Ιησ. Χρ.*

Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναί καὶ
Οὔ, ἀλλὰ Ναί ἐν αὐτῷ γέγονεν. ὅσαι γὰρ ἐπαγ- 20 Rev. 3, 14.
γελίαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τό Ναί· διὸ καὶ δι᾽ αὐτοῦ
τό Ἀμήν τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν δι᾽ ἡμῶν. ὁ δὲ 21 1 Jn. 2, 27.
βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας
ἡμᾶς Θεός, ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς 22 5, 5. Ro. 8, 16. Eph. 1, 13. 14.
τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις
ἡμῶν. Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι 23 11, 31. Ro. 1, 9.
ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχήν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι
ἦλθον εἰς Κόρινθον. οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν 24 1 P. 5, 3.
τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς
ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε. ἔκρινα δὲ 2 12, 21. 1 Co. 4, 21.
ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς
ἐλθεῖν. εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ὁ εὐ- 2
φραίνων με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; καὶ 3 1 Co. 5.
ἔγραψα τοῦτο αὐτὸ ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην σχῶ
ἀφ᾽ ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας
ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν. ἐκ 4 Ac. 20, 31.
γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα
ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε,
ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως
εἰς ὑμᾶς. Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύ- 5 1 Co. 5, 1.
πηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας
ὑμᾶς. ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ 6
τῶν πλειόνων, ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς 7
χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μή πως τῇ περισ-
σοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. διὸ παρακαλῶ 8
ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην· εἰς τοῦτο γὰρ 9 7, 15.
καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς

---

20 *διο...αυτου*] *και εν αυτω* 21.22 R *Θεός, και σφρ.*
II, 1 *δε*] R[m] *γαρ* | *ελθ. εν λ. πρ. υμ.* 2 *τις εστιν* 3 *εγρ. υμιν* | *εχω* 5 *αλλ* | (*επιβαρω παντ.*) 7 R[m] —*μαλλον* 9 *ει*] R[m] *ᾗ*

Lk. 10, 16. 10 πάντα ὑπήκοοί ἐστε. ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, κἀγώ·
καὶ γὰρ ἐγὼ ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι᾽
Lk. 22, 31. 11 ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶ-
μεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα
Ac. 14, 27. 1 Co. 16, 9. 12 ἀγνοοῦμεν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα εἰς τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγ-
Ac. 20, 1. 13 μένης ἐν Κυρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί
μου τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου,
ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακε-
14 δονίαν. Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμ-
βεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς
γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι᾽ ἡμῶν ἐν παντὶ
1 Co. 1, 18. 15 τόπῳ· ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς
3, 5. 6. Lk. 2, 34. 16 σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, οἷς μὲν
ὀσμὴ ἐκ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὀσμὴ ἐκ
1, 12. 1 P. 4, 11. 17 ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; οὐ
γάρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον
τοῦ Θεοῦ, ἀλλ᾽ ὡς ἐξ εἰλικρινίας, ἀλλ᾽ ὡς ἐκ
Θεοῦ κατέναντι Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.
5, 12. Ro. 16, 1. Ac. 18, 27. 3 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ἢ μὴ
χρῄζομεν ὥς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς
1 Co. 9, 2. 2 ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν; ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε,
ἐνγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη
καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων,
Ex. 24, 12. 31, 18; 34, 1. Pr. 3, 3; 7, 3. Ezk. 11, 19; 36, 26. Jer. 31, 33. Ro. 15, 16. 3 φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ δια-
κονηθεῖσα ὑφ᾽ ἡμῶν, **ἐνγεγραμμένη οὐ** μέλανι
ἀλλὰ Πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶν λιθίναις
ἀλλ᾽ ἐν πλαξὶν καρδίαις σαρκίναις.
4 Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χρισ-
2, 16. 5 τοῦ πρὸς τὸν Θεόν. οὐχ ὅτι ἀφ᾽ ἑαυτῶν ἱκανοί
ἐσμεν λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ᾽ ἡ ἱκα-

---

10 και εγω | εγω ει τι κεχαρ., ω κεχαρ. 16 —εκ 1° 2° 17 (, ως οι πολλοι,) | , κατενωπιον του Θ., III, 1 η 1°] ει | υμων συστατικων 3 αλλα εν | **καρδιας** 5 **ικ. εσμ. αφ εαυτ.**

Fleshen tables of the heart.
Paul enjoined the Corinthians to be living epistles, having the word of God in the fleshen tables of the heart. That the N.T. Church thus appropriated Bible truth is shown by N.T. arch. Excavations in Eg. and other countries have brought forth a wealth of Scrip. quotes, writings of Church fathers, private letters, hymns, prayers, sermons, Church manuals, (Didache) Diatessoron, &c. They quote scrip. abundantly thus showing that the church heeded the injunction of Paul. These are also sign. because they show
1. The accuracy of the present text
2. What the early church taught + believed.
3. Rise of doctrinal errors in later times.
Commenting on the abundance of material Cob. says: "It would be safe to say that if every N.T. in the world should be destroyed + with them all the writings of the ancient fathers such as Tertullian, J. Martyr, Eusebius, a very large collection of the most precious texts of the N.T. expressing every vital doctrine + experience of Christianity might still be gathered from these newly found papyri

and other inscriptions written by poor + nameless christians of the first 6 cent (349)

νότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς 6 Jer. 31, 31. 1 Co. 11, 25. Ro. 7, 6. Jn. 6, 63.
διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ
πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ
πνεῦμα ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου 7 Ex. 34, 30.
ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν
δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς
Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν
τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, πῶς οὐχὶ 8 Gal. 3, 2. 5.
μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ;
εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ 9 Dt. 27, 26. Ro. 1, 17; 3, 21.
μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης
δόξῃ. καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον 10 Ex. 34, 29 ss.
ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης
δόξης. εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῷ 11
μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ. Ἔχοντες οὖν τοι- 12
αύτην ἐλπίδα πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα, καὶ οὐ 13 Ex. 34, 33. 35.
καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσ-
ωπον αὐτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς
Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. ἀλλὰ 14 Ro. 11, 25.
ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σή-
μερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει
τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον
ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται· ἀλλ᾽ ἕως σήμερον 15
ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται Μωϋσῆς κάλυμμα ἐπὶ
τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· ἡνίκα δὲ ἐὰν ἐπι- 16 Ro. 11, 23. 26. Ex. 34, 34.
στρέψῃ πρὸς Κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. ὁ 17 Jn. 7, 39; 8, 36. Ro. 8, 2. Ex. 16, 7. 10; 24, 17.
δὲ Κύριος τὸ Πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ Πνεῦμα
Κυρίου, ἐλευθερία. ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκα- 18
λυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτρι-
ζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ
δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος.

---

7 (SR γραμμασιν,) | εν λιθ. 9 R[m] τη διακονια | εν δοξη 10 ου] ουδε | ενεκεν 13 προσ. εαυτου 14 αλλ | — ημερας | (SR[t] μενει μη) | SR[t] , ὅ τι 15 ην. αναγινωσκεται 16 δ᾽ αν 17 εκει ελευθ.

3, 6. 1 Co. 7, 25. 4 Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς
2, 17. 1 Th. 2, 5. 2 ἠλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν, ¦ ἀλλὰ ἀπειπάμεθα
τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν
πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ,
ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστάνοντες
ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώ-
1 Co. 1, 18. 3 πιον τοῦ Θεοῦ. εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ
εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν
He. 1, 3. Eph. 2, 2. 2 Th. 2, 11. Col. 1, 15. 4 κεκαλυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου
ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ
αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης
1, 24. 5 τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ
ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν
Κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν.
3, 18. Gn. 1, 3. Is. 9, 1. 6 ὅτι ὁ Θεὸς ὁ εἰπών Ἐκ σκότους φῶς λάμψει,
ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν
τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ
Χριστοῦ.
5, 1. Ac. 9, 15. 7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρα-
κίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως
1, 8; 7, 5. 8 ᾖ τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· ἐν παντὶ θλιβόμενοι
ἀλλ᾽ οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ᾽ οὐκ
9 ἐξαπορούμενοι, διωκόμενοι ἀλλ᾽ οὐκ ἐγκαταλειπό-
μενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ᾽ οὐκ ἀπολλύμενοι,
1 Co. 15, 31. 10 πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι
περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ
Ro. 8, 36. 11 σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες
εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ
ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ
12 ἡμῶν. ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ
Ps. 116, 10. 13 ζωὴ ἐν ὑμῖν. ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς

IV, 1 *εκκακουμεν* 2 αλλ | *συνιστωντες* 4 *αυγ. αυτοις* 5 R^m δια Ιησου 6 (*ειπων εκ*) | λαμψαι | **SR** Ιησου Χρ. 10 Κυριου Ιησ. (1°) 12 *ο μεν θ.*

πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον Ἐπίστευσα, διὸ
ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν,
εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς 14 1 Co. 6, 14.
σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. τὰ 15 1, 3–6.
γὰρ πάντα δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ
τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς
τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἀλλ᾽ 16 10. Eph. 3, 16.
εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ᾽ ὁ
ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. τὸ 17 Ro. 8, 17. 18
γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως καθ᾽
ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης
κατεργάζεται ἡμῖν, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ 18 He. 11, 1. 3. Col. 1, 16
βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλε-
πόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.
οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ 5 Job 4, 19. 2 P. 1, 13. 14.
σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν,
οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν 2 Ro. 8, 23.
τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, εἴ γε 3
καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. καὶ 4 1 Co. 15, 53.
γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι,
ἐφ᾽ ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ᾽ ἐπενδύσασθαι,
ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ 5 1, 22. Ro. 8, 16. 23. Eph. 1, 13. 14
κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο Θεός, ὁ
δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος. Θαρ- 6 He. 11, 13.
ροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες
ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου· διὰ 7 1 Co. 13, 12
πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους· θαρ- 8 Ph. 1, 23.
ροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ
τοῦ σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον.

---

14 R[m] — Κυριον | συν 1°] δια   15 (R πλειονων,)
16 εκκακουμεν | εσωθεν ανακ.   17 SR θλιψ. ημων
V, 1 (R αιωνιον,)   4 (SR[t] βαρουμενοι·)   5 ο και
δους

Ps. 39, 12. 9 διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε
Ac. 17, 31. 10 ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. τοὺς γὰρ
Ro. 2, 16; 14, 10. πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ
βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ
διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν
εἴτε φαῦλον.
4, 2. 11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου ἀνθρώ-
πους πείθομεν, Θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω
δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.
3, 1. 12 οὐ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ
ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν,
ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους
13 καὶ μὴ ἐν καρδίᾳ. εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, Θεῷ·
14 εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ
Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἷς
ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν· ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον·
1 Ti. 2, 6. Ro. 14, 7. 8. 15 καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι
ἑαυτοῖς ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι
16 καὶ ἐγερθέντι. Ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα
οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ
Ro. 8, 1. 10. Gal. 6, 15. Rev. 21, 5. Is. 43, 18; 65, 17. σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν.
17 ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα
Ro. 5, 10. 18 παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονεν καινά. τὰ δὲ πάντα ἐκ
τοῦ Θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ
Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς
Ro. 3, 24. 25. Col. 1, 19. 20. 19 καταλλαγῆς, ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον
καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ
παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν
Is. 52, 7. 20 λόγον τῆς καταλλαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν
πρεσβεύομεν ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι'
ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ

---

10 φαυλ.] *κακον* 12 *ου γαρ παλ.* | *μη εν*] *ου* 14 *οτι ει εις...απεθανεν,* 16 *ει δε και* 17 *καινα τα παντα* 18 *δια Ιησου Χρ.*

Θεῷ. τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν 21 Jn. 8, 46. He. 4, 15. Gal. 3, 13. 1 Co. 1, 30. Ph. 3, 9. 1 P. 2, 22.
ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιο-
σύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ. Συνεργοῦντες δὲ καὶ 6 1, 24; 5, 20.
παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ
δέξασθαι ὑμᾶς· — λέγει γάρ 2 Is. 49, 8. Lk. 4, 19. 21.

Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου
καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι·

ἰδοὺ νῦν **καιρὸς εὐπρόσδεκτος**, ἰδοὺ νῦν **ἡμέρα**
σωτηρίας· — μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσ- 3
κοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, | ἀλλ᾽ ἐν 4 4, 2.
παντὶ συνιστάνοντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι,
ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν
στενοχωρίαις, | ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν 5 11, 23–27.
ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν
νηστείαις, | ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, 6 1 Ti. 4, 12.
ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ
ἀνυποκρίτῳ, | ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει 7 1 Co. 2, 4.
Θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν
δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, | διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ 8
δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς,
| ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς **ἀποθνή-** 9 4, 10. 11. Ps. 118, 18.
σκοντες καὶ ἰδοὺ **ζῶμεν**, ὡς **παιδευόμενοι καὶ μὴ**
θανατούμενοι, ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, 10 Ph. 4, 12. 13.
ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν
ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, 11 Ps. 119, 32.
ἡ **καρδία** ἡμῶν **πεπλάτυνται**· οὐ στενοχωρεῖσθε 12
ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις
ὑμῶν· τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις 13 1 Co. 4, 14.
λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. Μὴ γίνεσθε 14 Eph. 5, 11.
ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δι-

---

21 *τον γαρ μη* | *γινωμεθα*
VI, 4 *συνιστωντες* | (R *εαυτους*,)

καιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ, ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς
15 σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς
1 Co. 3, 16. Lv. 26, 12. Ezk. 37, 27.
16 Βελίαρ, ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ
συνκατάθεσις ναῷ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ
ναὸς Θεοῦ ἐσμεν ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς ὅτι
Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐνπεριπατήσω,
καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί
μου λαός.

Jer. 51, 45. Ezk. 20, 34. 41. Is. 52, 11. Rev. 18, 4.
17 **διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν**
καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος,
καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε·
κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς,
2S. 7, 8. 14. Is. 43, 6. Jer. 31, 9; 32, 38. Hos. 1, 10. Am. 4, 13 Lxx.
18 **καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς Πατέρα,**
καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας,
λέγει Κύριος Παντοκράτωρ.

7 ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί,
καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ
σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην
ἐν φόβῳ Θεοῦ.
12, 17. Ac. 20, 33. 6, 11–13.
2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα
3 ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. πρὸς κατά-
κρισιν οὐ λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις
4 ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συνζῆν. πολλή
μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις
ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερ-
περισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.
Ac. 20, 1. 2.
5 Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν
ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ
1, 3. 4. 2, 13. Ps. 113, 6; 138, 6. Is. 66, 2.
6 θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ἀλλ᾽
ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ
7 Θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ

---

14 *ανομια; τις δε κοιν.* 15 Χριστω | SR[t] Βελίαλ
16 *ημ.] υμεις | εστε | μου] μοι* 17 *εξελθετε*
VII, 3 *ου πρ. κατακρ.*

παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ
παρεκλήθη ἐφ᾽ ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν
ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον
ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. ὅτι εἰ καὶ 8 2, 4.
ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι·
εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη
εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς, ¦ νῦν χαίρω, οὐχ 9
ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ᾽ ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν·
ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιω-
θῆτε ἐξ ἡμῶν. ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν 10 Mt. 27, 3–5. He. 12, 17.
εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ
κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. ἰδοὺ γὰρ 11
αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι πόσην κατειρ-
γάσατο ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ
ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν,
ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνε-
στήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι τῷ πράγματι.
ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαν- 12
τος οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ᾽ ἕνεκεν τοῦ
φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν
πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. διὰ τοῦτο παρα- 13
κεκλήμεθα. Ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν πε-
ρισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου,
ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων
ὑμῶν· ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ 14
κατῃσχύνθην, ἀλλ᾽ ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλή-
σαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἐπὶ
Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ 15 2, 8.

---

8 (SR μεταμελομαι, ει κ. μετεμελομην·) | SR[t] βλεπω γαρ   8.9 (SR υμας. Νυν)   10 κατεργαζεται   11 λυπηθ. υμας | αλλ εκδικ. | εν τω πρ.   12 εινεκεν ter | σπ. ημων την υπερ υμων   13 παρακεκλημεθα (R ·) επι τη παρ. υμων· περισσ. δε μαλλ.   14 SR η επι Τ.

περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν ἀναμιμνησκομένου
τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ
16 τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. χαίρω ὅτι ἐν παντὶ
θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

Ro. 15, 26. 8 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ
Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακε-
2 δονίας, ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία
τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐ-
τῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος τῆς ἁπλότητος
3 αὐτῶν· ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ
8, 1. Ac. 11, 29. 4 δύναμιν, αὐθαίρετοι | μετὰ πολλῆς παρακλήσεως
δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς
5 διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, καὶ οὐ καθὼς ἠλπί-
σαμεν, ἀλλὰ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ Κυρίῳ
6 καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος Θεοῦ, εἰς τὸ παρακαλέσαι
ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο οὕτως καὶ
1 Co. 1, 5. 1 Co. 16, 1. 2. 7 ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. ἀλλ'
ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ
γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν
ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.
8 Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων
σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον
Mt. 8, 20. 9 δοκιμάζων· γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσεν
πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλου-
10 τήσητε. καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ
ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ
11 καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· νυνὶ δὲ
καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ
προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ

---

16 *ουν οτι*
VIII, 2 *τον πλουτον* 3 *παρα*] *υπερ* | (SR *δυναμιν αυθαιρ.*,) 4 *αγιους δεξασθαι ημας·* 5 *αλλ* | (*Θεου*] S · R.) 7 SR[t] *εξ υμων εν ημιν* 8 *ημετερας*

τοῦ ἔχειν. εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ 12 Pr. 3, 27. 28. Mk. 12, 43.
ἐὰν ἔχῃ εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ 13
ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος
¦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ 14 9, 12.
ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα
γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται
ἰσότης, ¦ καθὼς γέγραπται **Ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεό-** 15 Ex. 16, 18.
νασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν. Χάρις 16
δὲ τῷ Θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ
ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν 17
ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος
ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐ- 18
τοῦ τὸν ἀδελφὸν οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ 19 Gal. 2, 10.
καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος
ἡμῶν ἐν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ'
ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν καὶ προ-
θυμίαν ἡμῶν, ¦ στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς 20
μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ
ὑφ' ἡμῶν· **προνοοῦμεν γὰρ καλὰ** οὐ μόνον **ἐνώπιον** 21 Pr. 3, 4 Lxx.
Κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. συνεπέμψα- 22
μεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν
ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ
πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς
ὑμᾶς. εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς 23 7, 13; 12, 18. Ro. 16, 7.
ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι
ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς 24 7, 14.
ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν
εἰς αὐτοὺς ἐνδεικνύμενοι εἰς πρόσωπον τῶν
ἐκκλησιῶν. Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας 9 8, 4. 20.

---

12 *εχη τις, ευπρ.* 13 *υμιν δε* | (*ισοτητος*] S , R·) 18 R *τον αδ. μετ αυτου* 19 *εν*] *συν* | R – *αυτου* | *προθ. υμων* 21 *προνοουμενοι καλα* 24 (SR[t], *εις αυτους* R[m] *εις αυτους,*) | SR *ενδειξασθε* | *και εις πρ.*

τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοί ἐστιν τὸ
8, 19. 2 γράφειν ὑμῖν· οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν
ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν ὅτι Ἀχαΐα
παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ τὸ ὑμῶν ζῆλος
8, 24. 3 ἠρέθισεν τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελ-
φούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον
4 παρεσκευασμένοι ἦτε, μή πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν
ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάσ-
τους καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν
5 ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ. ἀναγκαῖον οὖν
ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς ἵνα προ-
έλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν προ-
επηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην
εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν.
Pr. 11, 24; 19, 17. 6 Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως
καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ'
Ro. 12, 8. Pr. 22, 8 Lxx. 1 Ch. 29, 17. 7 εὐλογίαις καὶ θερίσει. ἕκαστος καθὼς προή-
ρηται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης·
8 **ἱλαρὸν** γὰρ **δότην** ἀγαπᾷ **ὁ Θεός.** δυνατεῖ δὲ ὁ
Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα
ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες
Ps. 112, 9. 9 περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, καθὼς γέ-
γραπται

Ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν,
ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Is. 55, 10. Hos. 10, 12. 10 ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν **σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον**
εἰς βρῶσιν χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον
ὑμῶν καὶ αὐξήσει **τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης**
1, 11; 4, 15. 11 **ὑμῶν·** ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλό-

---

IX, 2 το] ο εξ   4 ταυτη της καυχησεως   5 προκατηγγελμενην | ως 2°] ωσπερ   7 προαιρειται   8 δυνατος δε   10 (R βρωσιν,) | χορηγησαι, και πληθυναι | αυξησαι | γεννηματα

τητα, ἥτις κατεργάζεται δι᾽ ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ
Θεῷ. ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ 12 8, 14.
μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα
τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν
εὐχαριστιῶν τῷ Θεῷ· διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς δια- 13
κονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ
τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ
καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς
πάντας, καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούν- 14
των ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ
ἐφ᾽ ὑμῖν. Χάρις τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ 15
αὐτοῦ δωρεᾷ.

Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ 10 1 Co. 2, 3. Gal. 5, 2.
τῆς πραΰτητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς
κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ
θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆ- 2 11. 1 Co. 4, 21.
σαι τῇ πεποιθήσει ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί
τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα
περιπατοῦντας. Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες 3
οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα, τὰ γὰρ ὅπλα τῆς 4 Eph. 6, 13–17.
στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ
πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαι-
ροῦντες [1] καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς 5
γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν
νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν ἑτοίμῳ 6 2, 9.
ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πλη-
ρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή. Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέ- 7
πετε. εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο
λογιζέσθω πάλιν ἐφ᾽ ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς
Χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς. ἐάν τε γὰρ περισσό- 8 12, 6. 1 Co. 5, 4. 5.
τερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς

---

14 (R αυτων,) | (SR υμων,) 15 χαρις δε
X, 1 πραοτητος 7 (SR[m] βλεπετε;) | εφ] αφ | ημεις
Χριστου 8 γαρ και

ἔδωκεν ὁ Κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαί-
9 ρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι, ¹ ἵνα μὴ δόξω
1. 10 ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ὅτι
Αἱ ἐπιστολαὶ μέν, φησίν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί,
ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενὴς καὶ ὁ
13, 2. 10. 11 λόγος ἐξουθενημένος. τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦ-
τος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν
3, 1; 5, 12. 12 ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. Οὐ
γὰρ τολμῶμεν ἐνκρῖναι ἢ συνκρῖναι ἑαυτούς
τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν
ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συνκρίνοντες
Ro. 12, 3. 13 ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιᾶσιν. ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰς
τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον
τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου,
14 ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικ-
νούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς, ἄχρι
γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
Ro. 15, 20. 15 τοῦ Χριστοῦ· οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι
ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανο-
μένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι
Ac. 19, 21. 16 κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν, εἰς τὰ
ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλο-
Jer. 9, 23. 24. 1 Co. 1, 31. 17 τρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. Ὁ δὲ
1 Co. 4, 5. 18 καυχώμενος ἐν Κυρίῳ καυχάσθω· οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν
συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλὰ ὃν ὁ
Κύριος συνίστησιν.
11 Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι ἀφροσύνης·
Eph. 5, 26. 27. 2 ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ
ζήλῳ, ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον
Gn. 3, 4. 13. 3 ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ· φοβοῦμαι δὲ μή
πως, ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν Εὔαν ἐν τῇ πανουργίᾳ

---

8 Κυρ. ημιν εις 10 οτι αι μεν επιστ.
12 συνιοῦσιν 13 ουχι 18 συνιστων | αλλ
XI, 1 ηνειχεσθε | της αφρ. 3 Ευαν εξηπατ.

αὐτοῦ, φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλό-
τητος καὶ τῆς ἁγνότητος τῆς εἰς Χριστόν. εἰ 4 Gal. 1, 8. 9.
μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν
οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ
οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, 12, 11.
καλῶς ἀνέχεσθε. λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερη- 5 1 Co. 15, 10. Gal. 2, 6. 9.
κέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης 6 1 Co. 2, 1. 2. 13. Eph. 3, 4.
τῷ λόγῳ, ἀλλ᾽ οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ
φανερώσαντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. Ἢ ἁμαρτίαν 7 1 Co. 9, 12. 18.
ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε,
ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελι-
σάμην ὑμῖν; ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν 8 Ph. 4, 10. 15.
ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, καὶ παρὼν 9 12, 13.
πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα οὐθενός·
τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ
ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ
ἀβαρῆ ἐμαυτὸν ὑμῖν ἐτήρησα καὶ τηρήσω. ἔστιν 10 1 Co. 9, 15.
ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη
οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς
Ἀχαΐας. διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ Θεὸς 11
οἶδεν. Ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω 12
τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ
καυχῶνται εὑρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. οἱ γὰρ 13 2, 17. Ph. 3, 2.
τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετα-
σχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. καὶ 14
οὐ θαῦμα· αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματί-
ζεται εἰς ἄγγελον φωτός. οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ 15
οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι
δικαιοσύνης· ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα
αὐτῶν.

Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ 16 12, 6.

Why does Paul say he is rude in S. A. T. Rob points out that this was in contrast to the false taste of the Corinthians. Rob also points out that Deiss was wrong in making Paul a mere tent maker, devoid of culture. Paul spoke the vernacular Koine of a brilliant & well educated man in touch with the Greek culture of his time. Little Semitic influence. Anacolutha numerous. Prep used with discrimination. (C P.114) Gal. 2: 6-9 is anacolouthon

---

3 ουτω φθαρη | — και τ. αγνοτ. | τον Χρ. 4 ηνειχεσθε 6 φανερωθεντες 9 ουδενος | υμ. εμαυτ. 14 θαυμαστον

δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ
17 μικρόν τι καυχήσωμαι. ὃ λαλῶ, οὐ κατὰ Κύριον
λαλῶ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑπο-
18 στάσει τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται
19 κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. ἡδέως γὰρ
20 ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες· ἀνέχεσθε
γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ
τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσ-
21 ωπον ὑμᾶς δέρει. κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι
ἡμεῖς ἠσθενήκαμεν. ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, ἐν
Ph. 3, 5. 22 ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. Ἑβραῖοί εἰσιν;
κἀγώ. Ἰσραηλεῖταί εἰσιν; κἀγώ. σπέρμα
1 Co. 15, 10. 23 Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγώ. διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν;
παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισ-
σοτέρως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς
Dt. 25, 3. 24 ὑπερβαλλόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις. ὑπὸ
Ἰουδαίων πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ μίαν
Ac. 16, 22. Ac. 14, 19. 25 ἔλαβον, ¦ τρὶς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς
ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα·
26 ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κιν-
δύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ
ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ,
κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις,
6, 5. 27 ¦ κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν
λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει
Ac. 20, 18–21. 28 καὶ γυμνότητι· χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ ἐπίστασίς
μοι ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκ-
1 Co. 9, 22. 29 κλησιῶν. ¦ τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς
12, 5. 30 σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; εἰ καυ-
χᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι.

---

16 *μικρ. τι καγω* 17 *ου λαλω κατα Κυρ.* 20 *υμ. εις προσ.* 21 *ησθενησαμεν* 23 *εν πληγ. υπερβ., εν φυλ. περισσ.* 27 *εν κοπω* 28 *επισυστασις μου*

ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὁ ὢν 31 1, 23.
εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἐν 32
Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως
ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκηνῶν πιάσαι με,
καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ 33 Ac. 9, 24, 25.
τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Καυ- 12
χᾶσθαι δεῖ, οὐ συμφέρον μέν, ἐλεύσομαι δὲ εἰς
ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου. οἶδα ἄν- 2
θρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων,—
εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος
οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς οἶδεν,—ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον
ἕως τρίτου οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον 3
ἄνθρωπον—εἴτε ἐν σώματι εἴτε χωρὶς τοῦ σώ-
ματος οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς οἶδεν,— ¦ ὅτι ἡρπάγη 4 Lk. 23, 43. Rev. 2, 7.
εἰς τὸν Παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα,
ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ὑπὲρ τοῦ τοιούτου 5 11, 30.
καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι εἰ
μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις. ἐὰν γὰρ θελήσω καυχή- 6 10, 8; 11, 16.
σασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ·
φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ
βλέπει με ἢ ἀκούει ἐξ ἐμοῦ ¦ καὶ τῇ ὑπερβολῇ 7 Job 2, 6.
τῶν ἀποκαλύψεων. διὸ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι,
ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος Σατανᾶ,
ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ὑπὲρ 8
τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ
ἀπ᾽ ἐμοῦ. καὶ εἴρηκέν μοι Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· 9
ἡ γὰρ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται. Ἥδιστα
οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις, ἵνα

---

31 Κυρ. ημων Ιησ. Χριστου 32 την Δαμ. πολ. | με θελων

XII, 1 S Καυχ. δη ου συμφερει μοι· ελευσ. γαρ R[m] Καυχ. δε ου συμφερον μεν, ελ. δε 3 χωρις] εκτος 5 ασθεν. μου 6 ακ. τι εξ 6.7 (SR εμου. Και) 7 (R αποκαλυψεων—) | —. διο | Σατᾶν 9 δυν. μου] τελειουται | ασθεν. μου

Ph. 4, 13. 10 ἐπισκηνώσῃ ἐπ᾽ ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. διὸ
εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν
διωγμοῖς καὶ στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν
γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.
11, 5. 11 Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ
γὰρ ὤφειλον ὑφ᾽ ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ
ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν
Ro. 15, 19. 12 εἰμι. τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη
ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, σημείοις τε καὶ τέρασιν
11, 9. 13 καὶ δυνάμεσιν. τί γάρ ἐστιν ὃ ἡσσώθητε ὑπὲρ
τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ
κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν
13, 1. 14 ταύτην. Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ
τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα
τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς
Ph. 2, 17. 15 τέκνοις. ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδα-
πανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ περισ-
16 σοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶ, ἧσσον ἀγαπῶμαι; Ἔστω
δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων
17 πανοῦργος δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. μή τινα ὧν ἀπέ-
σταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι᾽ αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς;
8, 6. 16–18. 18 παρεκάλεσα Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν·
μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ Πνεύ-
ματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;
19 | Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. κατ-
έναντι Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα,
10, 2. 1 Co. 4, 6. 20 ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. φοβοῦμαι
γὰρ μή πως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς,

---

10 *και*] SR *εν* 11 *αφρ. καυχωμενος* 12 *σημ. τε*] *εν σημ.* 13 *ηττηθητε* | (*εκκλησιας;...υμων·*) 14 —*τουτο* | *καταν. υμων* | *αλλ* 1° 2° 15 *ει και* | *αγαπων ηττον αγαπωμαι.* 16 *αλλ* 18 *Πν.*] *πνευματι* 19 *Παλιν* | (SR[m] *απολογουμεθα;*) | *κατενωπιον του Θ.*

κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε, μή πως ἔρις,
ζῆλος, θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί,
φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· μὴ πάλιν ἐλθόντος 21 2, 1. 13, 2.
μου ταπεινώσῃ με ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ
πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ
μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ
καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν. Τρίτον τοῦτο 13 Dt. 19, 15. Mt. 18, 16. 1 Ti. 5, 19.
ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· **ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων**
καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. προείρηκα καὶ 2
προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν,
τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι
ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι, ἐπεὶ δοκιμὴν 3
ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς
ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. καὶ γὰρ 4 Ph. 2, 7. 8.
ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως
Θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ
ζήσομεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς ὑμᾶς.
Ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς 5 1 Co. 11, 28.
δοκιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι
Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν; εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε.
ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν 6
ἀδόκιμοι. εὐχόμεθα δὲ πρὸς τὸν Θεὸν μὴ 7
ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι
φανῶμεν, ἀλλ᾽ ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς
δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ 8 1 Co. 13, 6.
τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. χαίρομεν 9
γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε·
τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. Διὰ 10 2, 3. 10, 11. 10, 8.
τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως
χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ Κύριος ἔδωκέν
μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

---

20 *ερεις, ζηλοι* 21 *ελθοντα με* | *— με* XIII, 2 *νυν γραφω τοις* 4 *γαρ ει εστ.* | *και γαρ και* | *εν*] R[m] *συν* | *ζησομεθα* 5 *υμιν εστιν* 7 *ευχομαι* 8 *αλλ* 9 *τουτο δε και* 10 *εδ. μοι ο Κυρ.*

Ph.4,4. Ro.15,33. 11 Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρα-
καλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ Θεὸς
1Co.16,20. 12 τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ᾽ ὑμῶν. Ἀσ-
πάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι. Ἀσπά-
ζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.
13 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ
ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύ-
ματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

Commentators: Burton – I.C.C.
Lightfoot – Ep. of St. Paul
Ellicott

11.12. 1 Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ᾽ ἀνθρώπων οὐδὲ
δι᾽ ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ
2 Πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ
σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
Ro.1,7. 3 Γαλατίας· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πα-
2,20. 1Ti.2,6. Tit.2,14. 1Jn.5,19. 4 τρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ δόντος
ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται
ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος πονηροῦ κατὰ
5 τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
6 Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ
τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον

---

11 (R[t] χαιρετε.) 13 υμων. αμην.
Προς Κορινθιους δευτερα εγραφη απο Φιλιππων της Μακεδονιας, δια Τιτου και Λουκα.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I, 3 SR[t] πατρ., κ. Κυρ. ημων 4 ενεστ. αι. πον.

εὐαγγέλιον, ¹ ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μή τινές εἰσιν 7 Ac. 15, 1. 24.
οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι
τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς 8 1 Co. 16, 22
ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται ὑμῖν παρ'
ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ὡς 9
προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις
ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα
ἔστω.
Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν Θεόν; ἢ 10 1 Th. 2, 4.
ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις
ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην. γνωρίζω 11
γὰρ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν
ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· οὐδὲ γὰρ 12
ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὔτε ἐδι-
δάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν 13 Ac. 26, 4–20.
τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν
ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, καὶ 14 Ac. 22, 3.
προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς
συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως
ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδό-
σεων. Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ ἀφορίσας με ἐκ 15 Ro. 1, 1. Jer. 1, 5. Is. 49, 1.
κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος
αὐτοῦ ¹ ἀποκαλύψαι τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα 16 2, 7. Mt. 16. 17.
εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ
προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, οὐδὲ ἀνῆλθον 17
εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους,
ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα
εἰς Δαμασκόν. Ἔπειτα μετὰ τρία ἔτη ἀνῆλθον 18 Ac. 9, 26.
εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Κηφᾶν, καὶ ἐπέμεινα
πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ἕτερον δὲ τῶν 19 Mt. 13, 55.

---

8 ευαγγελιζηται | R^m −υμιν 1° 10 ει γαρ ετι 11 γαρ] δε 12 (SR αυτο,) 15 SR ευδ. ο Θεος ο | (R με,) 17 αλλ 18 ετη τρια | Κηφ.] Πετρον

ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελ-
20 φὸν τοῦ Κυρίου. ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον
Ac. 9, 30. 21 τοῦ Θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ
22 κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. ἤμην δὲ
ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
23 Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ. μόνον δὲ ἀκούοντες
ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται
24 τὴν πίστιν ἥν ποτε ἐπόρθει, καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ
Ac. 15, 2. 2 τὸν Θεόν. Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν
πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα,
6. 9. 2 συνπαραλαβὼν καὶ Τίτον· ἀνέβην δὲ κατὰ ἀπο-
κάλυψιν· καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ
κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦ-
Ac. 16, 3. 3 σιν, μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. ἀλλ'
οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη
Ac. 15, 1. 24. 4 περιτμηθῆναι· διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδ-
αδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν
ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
3, 1. 5 ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν· οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν
εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγε-
6 λίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων
εἶναί τι,—ὁποῖοί ποτε ἦσαν οὐδέν μοι διαφέρει·
πρόσωπον ὁ Θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει—ἐμοὶ
Ac. 9, 15; 15, 12; 22, 21. 7 γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, ἀλλὰ τοὐ-
ναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον
τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς,
8 ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περι-
Jn. 1, 42. 9 τομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, καὶ γνόντες
τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς
καὶ Ἰωάνης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς
ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς
Ac. 11, 30; 12, 25. 10 εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· μόνον
τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα

II, 4 καταδουλωσωνται 6 — ο

αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς 11
Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι
κατεγνωσμένος ἦν. πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας 12 Ac. 11, 3.
ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ
ἦλθον, ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβού-
μενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. καὶ συνυπεκρίθησαν 13
αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας
συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. ἀλλ᾽ ὅτε εἶδον 14
ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ
εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων
Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς καὶ οὐκ Ἰουδαϊ-
κῶς ζῇς, πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαΐζειν;
Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρ- 15
τωλοί, εἰδότες δὲ ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ 16 Ac. 15, 10. 11. Ro. 3, 20. 28; 4, 5; 11, 6. Eph. 2, 8. Ps. 143, 2.
ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Χριστοῦ Ἰησοῦ,
καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα
δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ
ἔργων νόμου, ὅτι ἐξ ἔργων νόμου **οὐ δικαιωθήσεται**
πᾶσα σάρξ. εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν 17
Χριστῷ εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα
Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ 18
ἃ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην
ἐμαυτὸν συνιστάνω. ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ 19 Ro. 7, 6.
ἀπέθανον ἵνα Θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρω-
μαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· 20 1, 4. Jn. 13, 1. 17, 23. 1 Jn. 3, 16.
ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ Υἱοῦ
τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος
ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ 21
Θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἆρα Χριστὸς
δωρεὰν ἀπέθανεν.

---

11 Κηφ.] Πετρος   14 Κηφα] Πετρω | *ζης και ουκ* Ιουδ., *τι τα*   16 — *δε* | SR Ιησ. *Χριστου* (1°) | SR *διοτι* | *ου δικ. εξ εργ. ν.*   18 *συνιστημι*   20 (R[t] *ζω δέ, οὐκέτι*)

3 Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἷς
κατ᾿ ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη
2 ἐσταυρωμένος; τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ᾿
ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ Πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ
3 ἀκοῆς πίστεως; [1] οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξά-
4 μενοι Πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; τοσαῦτα
5 ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ. ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν
ὑμῖν τὸ Πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ
Gn. 15, 6. 6 ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; καθὼς Ἀβραὰμ
**ἐπίστευσεν τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιο-
σύνην.**
7 Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοί
Gn. 12, 3: 18, 18. Ac. 3, 25. 8 εἰσιν Ἀβραάμ. προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ
πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ Θεός, προευηγγελίσατο
τῷ Ἀβραὰμ ὅτι **Ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα**
Ro. 4, 16. 9 **τὰ ἔθνη.** ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν
Dt. 27, 26. 10 τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου
εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ ὅτι
**Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς
γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι**
Hab. 2, 4. Ro. 1, 17. He. 10, 38. 11 **αὐτά.** ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ
Θεῷ δῆλον, ὅτι **Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται·**
Lv. 18, 5. Ro. 10, 5. 12 ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ᾿ **Ὁ ποιήσας**
Ro. 8, 3. 2 Co. 5, 21. Dt. 21, 23. 13 **αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς.** Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν
ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν
κατάρα, ὅτι γέγραπται **Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρε-**
14 **μάμενος ἐπὶ ξύλου,** ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ
Ἀβραὰμ γένηται ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἵνα τὴν ἐπαγ-
γελίαν τοῦ Πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.
15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου

III, 1 *εβασκ. τη αληθεια μη πειθεσθαι,* | *προεγρ. εν υμιν* 7 *εισ. υι.* 8 *ευλογηθησονται* 10 *—οτι* | *εν πασι* 12 *αυτα ανθρωπος* 13 *οτι γεγρ.*] *γεγρ. γαρ* 14 SR *Χρ. Ιησ.*

κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσ-
σεται. τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι 16 Gn. 12, 7; 13, 15; 17, 7; 22, 18; 24, 7.
καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει Καὶ τοῖς σπέρ-
μασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός Καὶ τῷ
σπέρματί σου, ὅς ἐστιν Χριστός. τοῦτο δὲ λέγω· 17 Ex. 12, 40.
διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὁ μετὰ
τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς νόμος οὐκ
ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. εἰ 18 Ro. 11, 6.
γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας·
τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός.
Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσε- 19 Ro. 5, 20. Ac. 7, 38. 53. He. 2, 2.
τέθη, ἄχρις ἂν ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται,
διαταγεὶς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου. ὁ δὲ 20
μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ Θεὸς εἷς ἐστιν. ὁ 21 Ro. 8, 2–4.
οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ; μὴ
γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωο-
ποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἂν ἦν ἡ δικαιοσύνη·
ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρ- 22 Ro. 3, 9–19; 11, 32.
τίαν ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ
δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον 23 4, 3. 1 P. 1, 5.
ἐφρουρούμεθα συνκλειόμενοι εἰς τὴν μέλλουσαν
πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ὥστε ὁ νόμος παιδαγω- 24
γὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως
δικαιωθῶμεν· ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι 25 Ro. 10, 4.
ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ 26 Jn. 1, 12. Ro. 8, 17.
ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὅσοι γὰρ 27 Ro. 6, 3. Ro. 13, 14.
εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε.
οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος 28 Ro. 10, 12. 1 Co. 12, 13.
οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες
γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. εἰ δὲ ὑμεῖς 29 7. Ro. 9, 7.

---

16 *ερρηθησαν* 17 *Θεου εις Χριστον ο* | *ετη τετρ. κ. τρ.* 19 *αν*] *ου* | (**R** *αγγελων εν*) 21 *αν εκ νομ.* 23 (**R** *εφρουρουμεθα,*) | *συγκεκλεισμενοι*

Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, κατ᾽
4 ἐπαγγελίαν κληρονόμοι. Λέγω δέ, ἐφ᾽ ὅσον
χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει
2 δούλου κύριος πάντων ὤν, ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους
ἐστὶν καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ
3, 23; 5, 1. Col. 2, 20. 3 πατρός. οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ
Eph. 1, 10. 4 τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἤμεθα δεδουλωμένοι· ὅτε
δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν
ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός,
3, 13. 26. 5 γενόμενον ὑπὸ νόμον, | ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξα-
Ro. 8, 15. 6 γοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Ὅτι
δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τοῦ
Υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κρᾶζον Ἀββᾶ
3, 29. Ro. 8, 16. 17. 7 ὁ Πατήρ. ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος ἀλλὰ υἱός· εἰ
δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ Θεοῦ.
8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες Θεὸν ἐδουλεύσατε
9 τοῖς φύσει μὴ οὖσιν θεοῖς· νῦν δὲ γνόντες Θεόν,
μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ, πῶς ἐπιστρέ-
φετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,
Ro. 14, 5. Col. 2, 16. 10 οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεῦσαι θέλετε; ἡμέρας
παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνι-
2 Jn. 8. 11 αυτούς. φοβοῦμαι ὑμᾶς μή πως εἰκῇ κεκοπίακα
εἰς ὑμᾶς.
2 Co. 2, 5. 12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί,
Ac. 16, 6. 1 Co. 2, 3. 13 δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε· | οἴδατε δὲ
ὅτι δι᾽ ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν
Ac. 14, 11. 12. 14 τὸ πρότερον, καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν ἐν τῇ σαρκί
μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλὰ ὡς
ἄγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν.
15 | ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν

---

29 και κατ επ.
IV, 3 ημεθα] ημεν 6 ημ.] υμων 7 αλλ | κληρ. Θεου δια Χριστου 8 μη φυσει 9 δουλευειν 14 υμων] μου | τον εν | αλλ 15 που] τις | ουν ην

ὅτι εἰ δυνατὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες
ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀλη- 16 Am. 5, 10.
θεύων ὑμῖν; ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ 17 1, 7.
ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.
καλὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ 18
μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς, τέκνα μου, 19 1 Co. 4, 15.
οὓς πάλιν ὠδίνω μέχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς
ἐν ὑμῖν· ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ 20
ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.
Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν 21 9. 3, 23.
νόμον οὐκ ἀκούετε; γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ 22 Gn. 16, 15. Gn. 21, 2. 9.
δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα
ἐκ τῆς ἐλευθέρας. ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης 23 Ro. 9, 7–9. Gn. 17, 16.
κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας
διὰ τῆς ἐπαγγελίας. ἅτινά ἐστιν ἀλληγορού- 24 5, 1. Ro. 8, 15.
μενα· αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθῆκαι, μία μὲν ἀπὸ
ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν
Ἄγαρ. τὸ δὲ Ἄγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ 25
Ἀραβίᾳ· συνστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ,
δουλεύει γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. ἡ δὲ 26 He. 12, 22.
ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶν
μήτηρ ἡμῶν· γέγραπται γάρ 27 Is. 54, 1.

Εὐφράνθητι, στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα,
ῥῆξον καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὠδίνουσα·
ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς
ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα 28 23.
ἐστέ. ἀλλ᾽ ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς 29 Gn. 21, 9.
ἐδίωκεν τὸν κατὰ Πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ἀλλὰ 30 Gn. 21, 10. 12. Jn. 8, 35.
τί λέγει ἡ γραφή; **Ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν**

---

15 *εξορ. αν εδ.* 18 *δε το* | (R *υμας.*) 19 SR *τεκνια* | *αχρις* | (R *υμιν,*) 23 *δια της*] R *δι᾽* 24 *αι δυο* 25 *δε* 1°] SR^m *γαρ* | R^m – *Αγαρ* | *γαρ*] *δε* 26 *μητ. παντων ημ.* 28 *υμ.*] SR^t *ημεις* | SR^t *εσμεν*

υἱὸν αὐτῆς· οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς
3, 29. 31 παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. διό,
ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς
ἐλευθέρας.
4, 5. 31. Ac. 15, 10. 5 Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν·
στήκετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.
2 Co. 10, 1 2 Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμ-
3 νησθε Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. μαρτύ-
ρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ
ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι.
4 κατηργήθητε ἀπὸ Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαι-
5 οῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. ἡμεῖς γὰρ Πνεύ-
ματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.
6, 15. 1 Co. 7, 19. 6 ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει οὔτε
ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι᾽ ἀγάπης ἐνεργουμένη.
7 Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν ἀληθείᾳ
1, 6. 8 μὴ πείθεσθαι; ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦν-
1 Co. 5, 6. 9 τος ὑμᾶς. μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ.
1, 7. 2 Co. 11, 15. 10 ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο
φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ
1 Co. 1, 23. 11 κρίμα, ὅστις ἐὰν ᾖ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν
ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ
Ps. 12, 3. 12 σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. Ὄφελον καὶ ἀποκό-
ψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.
1 P. 2, 16. 13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί·
μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί,
Lv. 19, 18. 14 ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ὁ
γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ
15 Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. εἰ δὲ
ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ
25. 16 ὑπ᾽ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. Λέγω δέ, Πνεύματι

---

30 κληρονομηση 31 διο] αρα
V, 1 Τη ελευθ. ουν η Χρ. ημ. ηλευθ., στηκ., και 4 απο του Χρ. 7 ανεκοψε τη αληθ. 10 εαν] αν 14 πληρουται | εαυτον 15 υπο

περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε.
ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ Πνεύματος, τὸ δὲ 17 Ro 7, 15. 23. Ja. 4, 5. 1 P. 2, 11.
Πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός, ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις
ἀντίκειται, ἵνα μὴ ἃ ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῆτε.
εἰ δὲ Πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. 18 Ro. 8, 14.
φανερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν 19 1 Co. 6, 9. 10.
πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, ¦ εἰδωλολατρεία, 20
φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθεῖαι,
διχοστασίαι, αἱρέσεις, ¦ φθόνοι, μέθαι, κῶμοι, 21 Eph. 5, 5. Rev. 22, 15.
καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς
προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασι-
λείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. ὁ δὲ καρπὸς 22 Eph. 5, 9
τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη,
μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις,
¦ πραΰτης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ 23 1 Ti. 1, 9.
ἔστιν νόμος. οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ τὴν 24 Ro. 6, 6. Col. 3, 5. 1 P. 2, 11.
σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς
ἐπιθυμίαις. Εἰ ζῶμεν Πνεύματι, Πνεύματι καὶ 25 16. Ro. 8, 4.
στοιχῶμεν. μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους 26 Ph. 2, 3.
προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες. Ἀδελφοί, 6 Mt. 18, 15. Ja. 5, 19.
ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώ-
ματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν
τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραΰτητος, σκοπῶν σε-
αυτόν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. Ἀλλήλων τὰ 2
βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν
νόμον τοῦ Χριστοῦ. εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι 3
μηδὲν ὤν, φρεναπατᾷ ἑαυτόν. τὸ δὲ ἔργον 4 2 Co. 13, 5.
ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν
μόνον τὸ καύχημα ἕξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον·
ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. 5 Ro. 14, 12.

---

17 *δε αντικ. αλλ.* | *εαν*] *αν* 19 *εστι μοιχεια, πορν.* 20 *ερεις* | SR *ζηλοι* 21 *φθον., φονοι, μ.* | *καθ. και* 23 *πραοτης* 24 —*Ιησου*

VI, 1 *πραοτητος* 2 SR *αναπληρωσατε* 3 *εαυτ. φρεν.*

1 Co. 9, 14. 6 Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ
7 κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε,
Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄν-
Ro. 8, 13. Jn. 6, 63; 3, 6. 8 θρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· ὅτι ὁ σπείρων εἰς
τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν,
ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ Πνεῦμα ἐκ τοῦ Πνεύματος
2 Th. 3, 13. 9 θερίσει ζωὴν αἰώνιον. τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ
ἐνκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυό-
2 P. 1, 7. 10 μενοι. Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχωμεν, ἐργαζώμεθα
τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς
οἰκείους τῆς πίστεως.

Large characters or letters. Cobern suggests (p 38) on the basis of papyri that Paul in writing to this church which he had criticized may be using amiable irony' or perhaps showing respect since in writing to distinguished persons, it was expected that the chirography was to be larger then ordinary. Some lay it to eyesight. Deissmann to awkwardness with pen.

11 Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ
5, 11. Ph. 3, 18. 12 ἐμῇ χειρί. Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν
σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,
μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκωνται.
13 οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσ-
σουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι ἵνα
1 Co. 1, 31; 2, 2. 14 ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. ἐμοὶ δὲ μὴ
γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος
5, 6. 1 Co. 7, 19. 15 ἐσταύρωται κἀγὼ κόσμῳ. οὔτε γὰρ περιτομή
τί ἐστιν οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.
Ps. 125, 5; 128, 6. Ph. 3, 3. 16 καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη
ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ.

The marks of the Lord Jesus. The papyri show that this word is used of a common practice of branding the servants of a temple thus putting them under a Gods protection. (Cobern 38) Paul's bodily wounds were another symbol that he was a bond-slave of Jesus Christ.

2 Co. 4, 10. 17 Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω·
ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί
μου βαστάζω.
18 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.

---

9 εκκακωμεν 10 εχομεν 12 μη τω στ. τ. Χρ. 13 R[m] περιτετμημενοι 14 τω κοσμω 15 εν γαρ Χριστω Ιησου ουτε περ. τι ισχυει 17 του Κυριου Ιησ. Προς Γαλατας εγραφη απο Ρωμης.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή- 1 Ro. 1, 7. 1 Co. 1, 2. Col. 1, 1.
ματος Θεοῦ τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν [ἐν Ἐφέσῳ]
καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ 2 Col. 1, 2.
εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.
Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου 3 2, 6.
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν
πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν
Χριστῷ, καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ 4 Jn. 15, 16; 17, 24. 5, 27. Ro. 8, 29.
καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώ-
μους κατενώπιον αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ | προορίσας 5 Jn. 1, 12.
ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν,
κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, | εἰς 6 Mt. 3, 17. Col. 1, 13.
ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ ἧς ἐχαρίτωσεν
ἡμᾶς ἐν τῷ Ἠγαπημένῳ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπο- 7 Col. 1, 14. 20. 2, 7; 3, 8. 16.
λύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν
παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χάριτος
αὐτοῦ, ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ 8 Col. 1, 9.
καὶ φρονήσει | γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ 9 3, 9. Ro. 16, 25. Col. 1, 9.
θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν
προέθετο ἐν αὐτῷ | εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώ- 10 Gal. 4, 4. Col. 1, 16.
ματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα
ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ
τῆς γῆς· ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορι- 11 Col. 1, 12. Ro. 8, 28.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I, 1 Ιησ. Χρ. | SR^{t} *εν Εφεσω* R^{m} — 4 (SR^{t} *αυτου εν αγαπη,*) 6 *ης*] *εν η* 7 *τον πλουτον* 8 (SR *φρονησει,*) 9 (*αυτω·*) 10 *επι* 1°] *τε εν*

σθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος
12 κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ
εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προηλπι-
4, 30. Col. 1, 5. 6. 13 κότας ἐν τῷ Χριστῷ· ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες
τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σω-
τηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε
2 Co. 1, 22; 5, 5. 14 τῷ Πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ Ἁγίῳ, ὅς ἐστιν
ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν
τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.
Col. 1, 4. 9. 15 Διὰ τοῦτο κἀγώ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς
πίστιν ἐν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν
Col. 1, 3. 16 εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, οὐ παύομαι εὐχαριστῶν
ὑπὲρ ὑμῶν μνείαν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν
Col. 1, 10. 17 μου, ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ὁ Πατὴρ τῆς δόξης, δῴη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ
Dt. 33, 3. 4. Col. 1, 5. 11. 12. 27. 18 ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, πεφωτισμένους
τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέ-
ναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ,
τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς **κληρονομίας αὐτοῦ**
2 Co. 13, 4. Col. 1, 11; 2, 12. 19 **ἐν τοῖς ἁγίοις**, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος
τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας
κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ,
Ps. 110, 1. 20 ἣν ἐνήργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νε-
κρῶν, **καὶ καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ** ἐν τοῖς ἐπου-
Col. 1, 16; 2, 10. 21 ρανίοις | ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ
δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος
ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ
Ps. 8, 6. Mt. 28, 18. 4, 15. Col. 1, 18. 22 καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ **πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ
τοὺς πόδας αὐτοῦ**, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν
Ro. 12, 5. Col. 1, 19. 1 Co. 12, 27. 4, 10. 23 ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἥτις ἐστὶν τὸ σῶμα

---

12 της δοξ. 14 ος] R ὅ 15 R[t] — την αγαπην
16 υμων, μν. υμων 18 καρδ.] διανοιας | και τις ο
19 (R πιστευοντας,) 20 S(R) ενηργησεν | (R νεκρων
και) | εκαθισεν

αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πλη-
ρουμένου. καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώ- 2 Col. 1, 21; 2, 13.
μασιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ἐν αἷς ποτε περι- 2 6, 12. Tit. 3, 3. Jn. 12, 31. Col. 1, 13.
επατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου,
κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ
πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς
ἀπειθείας· ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν 3 Col. 3, 6.
ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦν-
τες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν,
καὶ ἤμεθα τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί·
ὁ δὲ Θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν 4
ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας ἡμᾶς 5 Lk. 15, 24. 32.
νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ 5, 14. Ro. 6, 13.
Χριστῷ,—χάριτί ἐστε σεσωσμένοι,—καὶ συνή- 6 Ro. 8, 10. Ph. 3, 20.
γειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς 7 1, 7.
ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς χάρι-
τος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ. τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πί- 8 Gal. 2, 16.
στεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον·
οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. αὐτοῦ 9 10 Tit. 2, 14. 1 Co. 1, 29.
γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ Θεὸς ἵνα
ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν 11 5, 8.
σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομέ-
νης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ὅτι ἦτε τῷ 12 Ro. 9, 4. 1 Th. 4, 13.
καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι
τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθη-
κῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι

---

23 –τα
II, 1 –υμων 3 ημεν 5 R^m εν τω Χρ. 7 τον υπερβαλλοντα πλουτον 8 δια της πιστ. 11 υμεις ποτε 12 εν τω καιρ.

Is. 57, 19; 52, 7. Col. 1, 20. 13 ἐν τῷ κόσμῳ. νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς
οἵ ποτε ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς ἐν τῷ αἵ-
Is. 9, 5. Gal. 3, 28. Col. 2, 14. 14 ματι τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη
ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν καὶ τὸ μεσό-
τοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν, ἐν τῇ
Col. 2, 14. 2 Co. 5, 17. 15 σαρκὶ αὐτοῦ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν
καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἕνα
Col. 1, 20. 22. 16 καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην, καὶ ἀποκαταλ-
λάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ Θεῷ διὰ
τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ·
Is. 57, 19. Zec. 9, 10. 17 καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν
3, 12. 18 καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς· ὅτι δι᾽ αὐτοῦ ἔχομεν τὴν
προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ Πνεύματι πρὸς
3, 6. He. 12, 22. 23. 19 τὸν Πατέρα. ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάρ-
οικοι, ἀλλὰ ἐστὲ συνπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰ-
Mt. 16, 18. Is. 28, 16. 20 κεῖοι τοῦ Θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ
τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου
Col. 2, 19. 21 αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συν-
αρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ,
1 P. 2, 5. 22 ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικη-
τήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι.
Ph. 1, 7. 13. Col. 1, 24. 3 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ
Col. 1, 25. 2 Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν— εἴ γε
ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ
1, 9. 10. Col. 1, 26. 3 τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν
ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα
4 ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι
τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ,
Col. 1, 26. 5 ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν

---

13 εγγ. εγεν. 14 (λυσας·) | (SR εχθραν εν... αυτου,) 15 εν εαυτω | (SR ανθρωπον,) 17 — ειρηνην 2° 19 — εστε 2° 20 Ιησ. Χρ. 21 πασα η οικ.
III, 3 εγνωρισε 5 εν ετερ.

ὁ with both ποιήσας & λύσας — i.e. Christ.
φραγμοῦ — app. gen.
καταργήσας — render imperative
The 2. i.e. Jew & Gentile
ποιῶν — resultant participle
ὅτι — 1. declarative 2. causal (here) 3. recitative, non-translatable 4. rarely as interrogative
πάροικοι — temporary residence
οἰκεῖοι — domestic, anyone in the house.
The first is a little temple and these make up the whole dwelling of God
αὐτοῦ — intensive. being the chief corner himself.
συνοικοδομεῖσθε — present. a process.
Before ὄντες in v. 20 supply and of J. C. being himself chief cornerstone. He is enumerated the constituents of our foundation. Construction changed for sake of emphasis

Ch. 3. v. 1–13 may be considered parenthetical. Because Paul stood for gentile salvation, the Jews had imprisoned him.
τούτου χάριν — always this order.
v. 2. οἰκονομίαν — stewardship (dispensing) of the grace of God.
v. 3 μυστήριον — from μυέω — to wink. Comes to mean an initiate in the N.T. Means a truth that cannot be understood apart from revelation
v. 3. καθὼς προέγραψα — in the preceding chapter.
v5.

ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀπο-
στόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν Πνεύματι, εἶναι 6 2, 13. 18. 19.
τὰ ἔθνη συνκληρονόμα καὶ σύνσωμα καὶ συνμέτ-
οχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ
εὐαγγελίου, οὗ ἐγενήθην διάκονος κατὰ τὴν δω- 7 Col. 1, 25. 29.
ρεὰν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ
τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ἐμοὶ τῷ 8 1 Co. 15, 9. 10. 1, 7. Gal. 1, 16.
ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη,
τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον
πλοῦτος τοῦ Χριστοῦ, καὶ φωτίσαι τίς ἡ οἰκονο- 9 Ro. 16, 25. Col. 1, 26. 27.
μία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν
αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι, ἵνα 10 1 P. 1, 12. Ro. 11, 33. Col. 1, 26.
γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν
τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποί-
κιλος σοφία τοῦ Θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώ- 11 1, 11.
νων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ
ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ προσαγω- 12 Jn. 14, 6. He. 4, 16. Ro. 5, 2.
γὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. διὸ 13 Col. 1, 24.
αἰτοῦμαι μὴ ἐνκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ
ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν. Τούτου χάριν 14
κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν Πατέρα, ἐξ οὗ 15
πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται,
ἵνα δῷ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ 16 1, 7. 6, 10. Col. 1, 11.
δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ
εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν 17 Jn. 14, 23. Col. 1, 23; 2, 7.
διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ
ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα ἐξισχύσητε 18 Col. 2, 2.
καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλά-

---

6 επαγγ. αυτου εν τω Χρ. δια 7 εγενομην | την δοθεισαν 8 παντ. των αγ. | εν τοις εθν. | τον ανεξ. πλουτον 9 SR[t] φωτ. παντας | οικον.] κοινωνια | κτισ. δια Ιησου Χριστου 11 − τω 1° 12 και την πρ. 13 εκκακειν 14 πατερα του Κυριου ημων Ιησου Χριστου 16 δωη | τον πλουτον

Col. 2, 3. 19 τος καὶ μῆκος καὶ ὕψος καὶ βάθος, γνῶναί τε
τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ
Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα
τοῦ Θεοῦ.

v. 20. ὧν ablative above (those things) which

Col. 1, 29. 20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκ-
περισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύ-
21 ναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἡ δόξα ἐν
τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς
γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων· ἀμήν.

ch. 4. Beginning of more practical section
v. 1. ἧς gen. by attraction
v. 2. An acceptance (πραΰ.) of God's providential dealings with a submissive spirit whether they see good or bad.

Col. 1, 10. 4 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ
ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε,
Col. 3, 12. 2 μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραΰτητος,
μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ,
Col. 3, 14. 15. 3 σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος
Col. 3, 15. Ro. 12, 5. 4 ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· ἓν σῶμα καὶ ἓν
Πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς
Jn. 10, 16. 1 Co. 8, 6. 5 κλήσεως ὑμῶν· εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπ-
1 Co. 12, 6. 6 τισμα· εἷς Θεὸς καὶ Πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων
Ro. 12, 3. 6. 1 Co. 12, 11. 7 καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν. Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ
ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς
Ps. 68, 18. Col. 2, 15. 8 τοῦ Χριστοῦ. διὸ λέγει

Ἀναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν,
ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις.

V. 9. But the going up – what is it, if not that He also went down to the lower parts of the earth

Jn. 3, 13. 9 τὸ δέ Ἀνέβη τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰς
10 τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; ὁ καταβὰς αὐτός
ἐστιν καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρα- *ablative*
1 Co. 12, 28. Ac. 21, 8. 11 νῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. καὶ αὐτὸς ἔδωκεν
τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ
εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους,
1 P. 2, 5. 2 Ti. 3, 17. 12 πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον δια-
κονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ,

v. 11. τούς – demonstrative use of the (pronoun) article "Some"
τοὺς .. .. διδάσκ. Note both are included in same classification here. These are not separate classes but the same, as shown by the 1 article.
See Hoppin on Pastoral Theology.

---

18 βαθ. και υψ. 21 —και
IV, 2 πραοτητος 5 (R βαπτισμα,) 6 πασιν υμιν
8 SR και εδωκε 9 SR^m κατεβη πρωτον εις 12 (αγιων,)

μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα 13 Col. 1, 28.
τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ
Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ
πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μηκέτι ὦμεν νή- 14 1 Co. 14, 20. He. 13, 9. ἵνα be- final neg. clause.
πιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ
ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβίᾳ τῶν ἀνθρώ-
πων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης,
ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν 15 1, 22; 5, 23. Col. 1, 18.
τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, Χριστός, ¹ ἐξ οὗ 16 Col. 2, 19.
πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συνβιβαζό-
μενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ᾽ ἐνέρ-
γειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους τὴν αὔξησιν
τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν
ἀγάπῃ.
Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, 17 Ro. 1, 21. Col. 2, 4. 6.
μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περι-
πατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, ἐσκοτω- 18 2, 12. Col. 1, 21. 1 P. 1, 14.
μένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς
ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν — διά be. the reason
αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν,
οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελ- 19 Col. 3, 5.
γείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεο-
νεξίᾳ. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, 20
εἴ γε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε 21
καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, ἀποθέσθαι 22 Ro. 8, 13. Col. 3, 9. Gal. 6, 8.
ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν
ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας
τῆς ἀπάτης, ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς 23 Ro. 12, 2.
ὑμῶν ¹ καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν 24 Gn. 1, 26.
κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι
τῆς ἀληθείας.

---

14 (SR διδασκαλιας,) | (R πανουργια,) 15 ο Χρ.
17 τα λοιπα εθνη 18 εσκοτισμενοι | (διανοια, οντες απ.)
24 (R[t] , τον κ. Θεον R[m] τον κ. Θεον,)

Zec. 8, 16. Col. 3, 8. 25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν
ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλ-
Ps. 4, 4. Ja. 1, 19. 20. 26 λήλων μέλη. ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ
27 ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμῷ ὑμῶν, μηδὲ
1 Th. 4, 11. 28 δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. ὁ κλέπτων μηκέτι
κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος ταῖς
ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ
5, 4. Col. 3, 16. 17; 4, 6. 29 χρείαν ἔχοντι. πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στό-
ματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἴ τις ἀγαθὸς
πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς
1, 13. Is. 63, 10. 30 ἀκούουσιν. καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τὸ ⸀Ἅγιον
τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυ-
Col. 3, 8. 31 τρώσεως. πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ
κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ᾽ ὑμῶν σὺν
Mt. 6, 14; 18, 22—35. Col. 3, 12. 13. 32 πάσῃ κακίᾳ. γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί,
εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ
Mt. 5, 48. Col. 3, 12. 5 Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν. γίνεσθε οὖν
25. Gal. 2, 20. He. 10, 10. Col. 3, 13. Ps. 40, 6. Ex. 29, 18. Ezk. 20, 41. 2 μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά, ⸆ καὶ περι-
πατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν
ὑμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν
4, 19. Col. 3, 5. 3 καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. Πορνεία
δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομα-
4, 29. Col. 3, 8. 4 ζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, ⸆ καὶ αἰσχρό-
της καὶ μωρολογία ἢ εὐτραπελία, ἃ οὐκ ἀνῆκεν,
1 Co. 6, 9. 10. Col. 3, 5. Ac. 8, 21. 5 ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. τοῦτο γὰρ ἴστε γινώ-
σκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης,
ὅ ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ
Ro. 1, 18. Col. 2, 4. 8. 6 βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς
ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται

πᾶs - individualizes the word

Sealed: Eg. papyri showed that the word for sealed meant to be imperially protected and retained for imperial use. (Cobern 36) When we are saved we are sealed in the sense we are protected by the emperor Christ and set aside for his use

ευτραπ. low jesting
οἶδα - intuitive knowledge
γινώσκω - knowledge of experience.

καί may be ascensive. If so this would be another case of Christ being called God.

---

26 επι τω παρ. 27 μητε 28 το αγαθ. ταις χερσιν (et R — ιδιαις) 29 αλλ 32 υμ.] Rm ημιν
V, 2 υμ.] ημας | ημ.] Rm υμων 3 πασα ακαθ. 4 τα ουκ ανηκοντα 5 γάρ ἐστε | ο] ος

ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.
μὴ οὖν γίνεσθε συνμέτοχοι αὐτῶν· ἦτε γάρ ποτε 7.8 2, 11. 13 Lk. 16, 8. 1 P. 2, 9. Jn. 12, 36.
σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς
περιπατεῖτε,—ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ 9
ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ,—δοκι- 10 17. Ro. 12, 2
μάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ, καὶ μὴ 11 Jn. 16, 8.
συνκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκό-
τους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε, ⸀τὰ γὰρ κρυφῇ 12 Ro. 1, 24.
γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν·
τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανε- 13 Jn. 3, 20. 21.
ροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστιν.
διὸ λέγει 14 Is. 26, 19; 60, 1. Ro. 13, 11. 2, 5. Ro. 6, 13.

Ἔγειρε, ὁ καθεύδων,
καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν,
καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.

Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε, μὴ 15 Mt. 10, 16. Col. 4, 5.
ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν 16
καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν. διὰ τοῦτο 17 10. Ro. 12, 2.
μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε τί τὸ θέλημα
τοῦ Κυρίου. καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ 18 Pr. 23, 31 Lxx. Lk. 21, 34.
ἐστιν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν Πνεύματι,
λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς 19 Col. 3, 16. Ps. 33, 2. 3.
πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες τῇ καρδίᾳ
ὑμῶν τῷ Κυρίῳ, εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ 20 Col. 3, 17.
πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ τῷ Θεῷ καὶ Πατρί, ὑποτασσόμενοι 21 1 P. 5, 5.
ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ. Αἱ γυναῖκες 22 Gn. 3, 16. Col. 3, 18. 1 P. 3, 1.
τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὡς τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀνήρ 23 1 Co. 11, 3. Col. 1, 18.
ἐστιν κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς
κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς σωτὴρ τοῦ σώ-

[handwritten marginal notes:] Descriptive gen. — αὐτῶν - obj. genitive — τοῦ φ. subj. genitive — δοκ. may be approving — ἀνάστα 2 aor. imper. — 5:22-3 Paul starts out here with relation of husband & wife - but spends much time also on the relation of Christ and his Church

9 φωτ.] Πνευματος 14 Εγειραι 15 πως ακρ. 17 συνιεντες 18 (R^m πνευματι pro Πν.) 19 εν τη καρδ. 21 Χρ.] Θεου 22 ανδρ. υποτασσεσθε 23 οτι ο αν. | και αυτος εστι σωτ.

24 ματος. ἀλλὰ ὡς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ
Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν
Col. 3, 19. 25 παντί. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καθὼς
καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ
Tit. 3, 5. 26 ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ
Ps. 45, 13. 2 Co. 11, 2. 27 καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα
παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν,
μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτίδα ἤ τι τῶν τοιούτων,
28 ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. οὕτως ὀφείλουσιν
καὶ οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ
ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα
29 ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ
σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει
1, 23. 1 Co. 6, 15. Gn. 2, 23. 30 αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, | ὅτι
Gn. 2, 24. 31 μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ. **ἀντὶ τούτου
καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα
καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,**
Rev. 19, 7. 32 **καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.** τὸ μυστήριον
τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ
33 εἰς τὴν ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα
ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς
Col. 3, 20. 6 ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα. Τὰ
τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ·
ἥτις — which is such as that it is.
Ex. 20, 12. 2 τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον. **τίμα τὸν πατέρα σου
καὶ τὴν μητέρα,** ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν
Dt. 5, 16. 3 ἐπαγγελίᾳ, **ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακρο-**
Col. 3, 21. 4 **χρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.** Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παρ-
Pr. 2, 2; 3, 11; 19, 18. Is. 50, 5. Dt. 6, 7. 20—25. Ps. 78, 4. παιδεία — discipline
οργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ
Col. 3, 22—25. Tit. 2, 9. 10. 1 P. 2, 18. 5 ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου. Οἱ δοῦλοι,
ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις μετὰ φόβου

---

24 *αλλ ωσπερ η* | *τοις ιδιοις ανδρ.* 25 *γυν. εαυτων*
27 *αυτος*] *αυτην* 28 — *και* 29 *αλλ* | Χρ.] Κυριος
29.30 *εκκλησιαν· οτι...σωμ. αυτου, εκ της σαρκος αυτου, και εκ των οστεων αυτου.* 31 *πατ. αυτου*
VI, 4 *αλλ* 5 *κυρ. κατα σαρκα*

καὶ τρόμου ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ
Χριστῷ, μὴ κατ᾽ ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀνθρωπ- 6
άρεσκοι, ἀλλ᾽ ὡς δοῦλοι Χριστοῦ ποιοῦντες τὸ
θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ᾽ εὐνοίας δου- 7
λεύοντες ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδό- 8 2 Co. 5, 10.
τες ὅτι ἕκαστος ἐάν τι ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο
κομίσεται παρὰ Κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύ-
θερος. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς 9 Col. 4, 1. 2 Ch. 19, 7. Ac. 10, 34.
αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ
αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ
προσωπολημψία οὐκ ἔστιν παρ᾽ αὐτῷ.
Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν 10 1 Co. 16, 13. 1 Jn. 2, 14.
τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ἐνδύσασθε τὴν 11 4, 14. 2 Co. 10, 4.
πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς
στῆναι πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου· ὅτι οὐκ 12 2, 2. Jn. 14, 30. Col. 1, 13. 1 P. 5, 8. 9.
ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ
πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς
κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τούτου, πρὸς τὰ
πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις.
διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, 13 1 K. 20, 11.
ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ
καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι. στῆτε οὖν 14 Is. 11, 5; 59, 17. Lk. 12, 35. 1 P. 1, 13. 1 Th. 5, 8.
περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ
ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, καὶ **ὑπο- 15** Is. 52, 7; 40, 3. 9.
δησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου
τῆς εἰρήνης, ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς 16 1 P. 5, 9. 1 Jn. 5, 4.
πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πο-
νηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· καὶ **τὴν περικεφα-** 17 1 Th. 5, 8. Is. 59, 17; 11, 4; 49, 2; 51, 16. Hos. 6, 5.
λαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ **τὴν μάχαιραν**
τοῦ Πνεύματος, ὅ ἐστιν **ῥῆμα Θεοῦ**, ¹ διὰ πάσης 18 Mt. 26, 41. Col. 4, 2. 3.

τοῦ λοιποῦ — in respect to the rest, with the gen.
τὸ λοιπόν — for the rest, with the acc.
πρός - result.
Subject gen.

---

6 του Χρ. 7 (ευνοιας,) | —ως 8 S ο εαν τι εκ. π. B εκ. ο εαν π. | κομιειται | του Κυρ. 9 οτι και υμ. αυτ. ο 10 Το λοιπον, αδελφοι μου 12 σκοτ. του αιωνος τουτ. 16 εν 1°] επι

προσευχῆς καὶ δεήσεως, προσευχόμενοι ἐν παντὶ
καιρῷ ἐν Πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες
perseverance. ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων
Col. 4, 3. 2 Th. 3, 1 19 τῶν ἁγίων, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος
Ac. 4, 29. ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρί-
2 Co. 5, 20. 20 σαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, ὑπὲρ οὗ πρεσ-
Col. 4, 4. βεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι ὡς
δεῖ με λαλῆσαι.
Ac. 20, 4 21 Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ᾽ ἐμέ, τί
2 Ti. 4, 12. Col. 4, 7. πράσσω, πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπη-
Col. 4, 7. 8. 22 τὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ, ὃν
ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ
περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.
23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως
1 P. 1, 8. 24 ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἡ
χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν Κύριον
ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

1 Co. 1, 2. 1 Ti. 3, 1. 8. 1 Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ
πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν
Ro. 1, 7. 2 Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Ro. 1, 8. 1 Co. 1, 4. 3 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ

These all's may be to accentuate the unity of the Church against the Galatianize who would split the Church.

ἐπισ. & διά. technical bishop & deacon. Titus 1:5 ff to show bishop, elder, presbyter, ποιμήν or shepherd all same. See Acts 20:17 & v 28 See Eph. 4.

18 (SR δεησεως προσ.) | αυτο τουτο 19 δοθειη | (R^m μου εν παρρησια,) 21 υμ. γνωρ. 24 αφθαρσια. αμην.
Προς Εφεσιους εγραφη απο Ρωμης δια Τυχικου.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.
I, 1 Ιησ. Χριστου

ὑμῶν, πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων 4
ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, ἐπὶ τῇ 5
κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς πρώ-
της ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, 6 2, 13. 1 Co. 1, 6–8. Causal
ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτε-
λέσει ἄχρι ἡμέρας Χριστοῦ Ἰησοῦ· καθώς ἐστιν 7
δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν,
διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς
δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει
τοῦ εὐαγγελίου συνκοινωνούς μου τῆς χάριτος
πάντας ὑμᾶς ὄντας. μάρτυς γάρ μου ὁ Θεός, 8 Ro. 1, 9. 2 Co. 1, 23. 1 Th. 2, 5.
ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ
Ἰησοῦ. καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη 9
ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπι-
γνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκιμάζειν 10 Ro. 2, 18; 12, 2. 1 Th. 5, 23. He. 5, 14.
ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ
ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πεπληρωμένοι 11 Eph. 5, 9; 1, 6. 12. 14. Jn. 15, 8.
καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς
δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ.

Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ 12 2 Ti. 2, 9.
κατ᾽ ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου προκοπήν - from προ + κοπτω - cut forward, blaze a trail through a thicket
ἐλήλυθεν, ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν 13 4, 22. Eph. 3, 1.
Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς
λοιποῖς πᾶσιν, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν 14
ἐν Κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισ-
σοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ
λαλεῖν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, 15
τινὲς δὲ καὶ δι᾽ εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσου-
σιν· οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν 16
τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι, οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χρισ- 17 t.

---

5 –της 6 SR Ἰησ. Χρ. 7 –εν 3° 8 μου εστιν | Ἰησ. Χρ. 11 καρπων δικ. των 13 πραιτ.] Rm Πραιτ. 14 –του Θεου 16.17 (17.16) οι μεν εξ εριθ....οι δε εξ αγαπ.

τὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν
2. 17. 18. 18 ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου. τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ
τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς κατ-
αγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω· ἀλλὰ καὶ
Job 13, 16. 2 Co. 1, 11. 19 χαρήσομαι· οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται
εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπι-
1 P. 4, 16. 20 χορηγίας τοῦ Πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ
τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ
αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ᾽ ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς
πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ
σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.
Gal. 2, 20. 21 Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν
Ro. 1, 13. 22 κέρδος. εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς
1 K. 19, 4. 2 Co. 5, 8. 23 ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω. συνέχομαι
δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι
καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρεῖσ-
24 σον· τὸ δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι᾽
25 ὑμᾶς. καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ
παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν
26 καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν
περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς
Col. 1, 10. 1 Th. 2, 12. 4, 3. 27 ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. Μόνον
ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε,
ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν ἀκούω
τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ
ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου,
28 καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικει-
μένων, ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν
29 δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ Θεοῦ· ὅτι ὑμῖν
ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς

Paul's attitude: some said P. is in prison lets get a big mob after us but P says go to it so long as Christ be preached.

πολλῷ - instrumental - more by much, better.

καύχ. The ground of glorying. καύχησις - act of glorying.

ἀκούω - I may hear. Subj. force because of ἵνα

---

17 επιφερειν 18 —οτι 22 (R^t σαρκι,—) | (εργου·) | (R^m2 αιρησομαι;) 23 δε] γαρ 24 εν τη σ. 25 συμπαραμενω 27 SR , ακουσω 28 αυτ. μεν εστιν | υμιν

αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν,
τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ καὶ 30 Ac. 16, 22.
νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.
Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παρα- 2
μύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία Πνεύματος, εἴ
τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, πληρώσατέ μου τὴν 2
χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην
ἔχοντες, σύνψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, ¹ μηδὲν κατ' 3 Gal. 5, 26. Ro. 12, 10.
ἐριθείαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινο-
φροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν,
¹ μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ 4 1 Co. 10, 24. 33
ἑτέρων ἕκαστοι. τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ καὶ 5
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων 6 Jn. 1, 1. 2; 17, 5. Gn. 1, 27; 3, 5.
οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλὰ 7 Is. 53, 3. 2 Co. 8, 9 He. 2, 14. 17.
ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώ-
ματι ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχήματι εὑρεθεὶς
ὡς ἄνθρωπος ¹ ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος 8 He. 12, 2; 5, 8. Jn. 10, 17.
ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Ac. 2, 33.
διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν καὶ ἐχαρίσατο 9 Eph. 1, 21. He 1, 3. 4.
αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ 10 Is. 45, 23. Jn. 5, 23. Rev. 5, 13.
ὀνόματι Ἰησοῦ **πᾶν γόνυ κάμψῃ** ἐπουρανίων
καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, **καὶ πᾶσα γλῶσσα** 11
ἐξομολογήσηται ὅτι ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣ-
ΤΟΣ εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός.
Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπη- 12 1 P. 1, 17. Ps. 2, 11.
κούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ
νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ
φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργά-
ζεσθε· Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ 13 Jn. 15, 5. 2 Co. 3, 5. 1 Th. 2, 13.
θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. πάντα 14 1 P. 4, 9.

---

30 ιδετε

II, 1 τις 3°] τινα   2 εν] R^m αυτο   3 κατα εριθ. η κενοδ.   4 εκαστος σκοπειτε | εκαστος   5 Τουτο γαρ φρονεισθω   7 αλλ   9 — το 1°   12 R^m — ως   13 ο Θεος

δε — even ascensive

recitative

ὥστε — result of above. ἀγαπητοί — pl. thinking of them separately — more personal than Eng. voc. καθώς — κατά accord. + ὡς — as. πάντοτε = πᾶς every τοτε — time.
ὑπακούω — ear of pupil at feet of master or lover so he hears and assents.
παρά + εἰμί — be beside of. Mean either presence or coming. μόνον emp.
πολλῷ — by much.
κατεργά. — perfective idea — bring to completion — mid voice — subject acts on himself. ἑαυτῶν — joint ownership of salvation. Θεός is emph. but ἐνεργῶν is subj. since it has the article — γάρ — he may exhort them to such a task since they labor not in own strength.
εὐδοκέω — see well.

1, 10. Mt. 5, 14; 10, 16. Eph. 5, 8. Dt. 32, 5. Ac. 2, 40.
15 ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ἵνα
γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ ἄμωμα
μέσον γενεᾶς **σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης**, ἐν οἷς
1 Th. 2, 19. Is. 49, 4; 65, 23. Gal. 2, 2.
16 φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, λόγον ζωῆς
ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ,
ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ **εἰς κενὸν ἐκοπίασα.**
Ro. 15, 16. 2 Ti. 4, 6.
17 Ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λει-
τουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συνχαίρω
3, 1; 4, 4.
18 πᾶσιν ὑμῖν· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ
συνχαίρετέ μοι.
19 Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως
πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ
1 Co. 16, 10.
20 ὑμῶν. οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως
2 Ti. 4, 10. 16. Gal. 4, 17.
21 τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυ-
22 τῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. τὴν δὲ
δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον
23 σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. Τοῦτον
μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀφίδω τὰ περὶ ἐμὲ
1, 25.
24 ἐξαυτῆς· πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς
4, 18.
25 ταχέως ἐλεύσομαι. ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην
Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ
συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ
λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς,
26 ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν,
27 διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. καὶ γὰρ ἠσθένη-
σεν παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἠλέησεν
αὐτόν, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ
28 λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ. σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμ-
ψα αὐτόν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε κἀγὼ
1 Co. 16, 16. 1 Ti. 5, 17.
29 ἀλυπότερος ὦ. προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ
μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους

---

15 *αμωμητα εν μεσω γεν.* 17 *Αλλ* 18 *το δ'*
21 *ου τα του* | R *Ιησου Χριστου* 23 *απιδω* 26 R[m]
υμ. ιδειν 27 *αλλ* | *αυτ. ηλ* | *επι λυπη*

ἐπι + ἔχω either hold fast or before the eyes of others — forth idea of direction. Former is perfective use of ἐπι
ζωῆς — obj. gen. word concerning life. lack of art. before λόγον emphasizes quality. Son of God emp. Son idea. Art. disting from others who might confuse
ἐμοί — dat. of advantage (?)
εἰς for ἐν — in or on day of Ch.
ὅτι — result — 2 other εἰς
οὐ + δε + ἕνα — no even one
γάρ — reason for previous statement.
ἀφίδω — 2 aor. subj (futuristic) I shall
οἱ (πάντες) demonstrative — They all.
λειτ. — λεος + people + ἔργος = public work
ἀδημ. — homesick — a — out of his deemos (deme — Greek township)
2. aor. of ἔχω —

ἔχετε, ὅτι διὰ τὸ ἔργον Χριστοῦ μέχρι θανάτου 30
ἤγγισεν παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀνα-
πληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λει-
τουργίας.

Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ. 3 2, 18; 4, 4
τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν
δὲ ἀσφαλές.

Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς 2 Rev. 22, 15.
ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. ἡμεῖς γάρ 3 Ro. 2, 29.
ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ Πνεύματι Θεοῦ λατρεύοντες
καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ
πεποιθότες, καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν 4 2 Co. 11, 18. 22.
σαρκί. Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί,
ἐγὼ μᾶλλον· περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους 5 Ac. 26, 5. Lk. 1, 59; 2, 21.
Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμείν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων,
κατὰ νόμον Φαρισαῖος, | κατὰ ζῆλος διώκων τὴν 6
ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενό-
μενος ἄμεμπτος. Ἀλλὰ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, 7 Mt. 13, 44. 46.
ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. ἀλλὰ 8
μὲν οὖν γε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ
ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου
μου, δι᾽ ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι
σκύβαλα ἵνα Χριστὸν κερδήσω | καὶ εὑρεθῶ ἐν 9 Ro. 3, 21. 22.
αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου,
ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ Θεοῦ δι-
καιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ 10 Ro. 6, 3–5. Ro. 8, 17. Gal. 6, 17.
τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ κοινωνίαν
παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ
αὐτοῦ, εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν 11 Ac. 4, 2. Rev. 20, 5. 6.
ἐκ νεκρῶν. οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετε- 12 1 Ti. 6, 12. Ac. 9, 6.

either those who serve in the S. of God. or those who serve G. in the Spirit (λατρεύω takes gen.

εἴ πως – modest language

---

30 S του Χρ. R^m Κυριου | παραβουλευσαμενος
III, 3 Θεω 6 ζηλον 7 Αλλ 8 σκυβ. ειναι
10 και την κοιν. των παθ. | συμμορφουμενος 11 την
εκ] των

(ὅ) that, for which

λείωμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, (ὅ) ἐφ' ᾧ καὶ
13 κατελήμφθην ὑπὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ἀδελφοί,
ἐγὼ ἐμαυτὸν οὔπω λογίζομαι κατειληφέναι· ἓν
δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος τοῖς δὲ ἔμ-
1 Co. 9, 24. 14 προσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω
εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν
1 Co. 2, 6. 15 Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρο-
νῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ
Gal. 6, 16. 16 Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει· πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν,
1 Co. 11, 1. 1 Th. 1, 7. 1 P. 5, 3. 17 τῷ αὐτῷ στοιχεῖν. Συνμιμηταί μου γίνεσθε,
ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας
1 Co. 1, 23. Gal. 6, 12. 18 καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. πολλοὶ γὰρ περιπα-
τοῦσιν οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ
κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ
Ro. 16, 18. 19 Χριστοῦ, ¹ ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ
κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ
Eph. 2, 6. Col. 3, 1. He. 12, 22. 20 ἐπίγεια φρονοῦντες. ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν
οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ Σωτῆρα ἀπεκδεχό-
1 Co. 15, 43. 49. 53. 21 μεθα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὃς μετασχηματίσει
τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύμμορφον τῷ
σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ
δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα.
2 Co. 1, 14. 1 Th. 2, 19. 20. 4 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι,
χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν Κυρίῳ,
2 ἀγαπητοί. Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην
1, 27. Ps. 69, 28. Lk. 10, 20. 3 παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυρίῳ. ναὶ ἐρωτῶ
καὶ σέ, γνήσιε σύνζυγε, συνλαμβάνου αὐταῖς, αἵ-
τινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ
Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ

τοῦ δ. The infin. + part. are verbal nouns. The inf. a verb. substantive, a part a verb. adj. The two ideas are there and either aspect may come to the fore. The the substantive come ahead & you translate it as a noun "of his power" — Subjective gen. like a regular substantive

---

12 (Rᵗ καταλαβω εφ) | υπο του Χρ. 13 ουπω] SRᵐ ου 14 εις] επι 16 στοιχ. κανονι, το αυτο φρονειν. 21 ημων, εις το γενεσθαι αυτο συμμ. | εαυτω
IV, 2 Ευωδιαν 3 ναι] και | συζυγε γνησ.

ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάν- 4 3, 1. 2 Co. 13, 11.
τοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν 5 He. 10, 37. Ja. 5, 8. 9.
γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ Κύριος ἐγγύς.
μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ 6 Mt. 6, 25–34. Col. 4, 2. 1 P. 5, 7. Ps. 145, 18.
τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν
γνωριζέσθω πρὸς τὸν Θεόν. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ 7 Jn. 14, 27. Col. 3, 15.
Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς
καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ. Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, 8 Ro. 12, 17.
ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ,
ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος,
ταῦτα λογίζεσθε· ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε 9 1 Th. 5, 23. Ro. 16, 20. 1 Co. 14, 33.
καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε·
καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

Ἐχάρην δὲ ἐν Κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ 10
ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ
ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρη- 11 1 Ti. 6, 6.
σιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης
εἶναι. οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισ- 12 2 Co. 6, 10.
σεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ
χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ
ὑστερεῖσθαι. πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί 13 2 Co. 12, 10. 2 Ti. 4, 17.
με. πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συνκοινωνήσαντές μου 14
τῇ θλίψει. οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι 15 2 Co. 11, 9.
ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακε-
δονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς
λόγον δόσεως καὶ λήμψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι,
ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν 16
χρείαν μοι ἐπέμψατε. οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, 17 1 Co. 9, 11.
ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς
λόγον ὑμῶν. ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· 18 Ex. 29, 18. Ezk. 20, 41. 2, 25.
πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ
παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτήν, εὐάρεσ-

---

12 και 1°] δε 13 με Χριστω 17 αλλ

19 τον τῷ Θεῷ. ὁ δὲ Θεός μου πληρώσει πᾶσαν
χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν
20 Χριστῷ Ἰησοῦ. τῷ δὲ Θεῷ καὶ Πατρὶ ἡμῶν ἡ
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
1, 13. 22 ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ¦ ἀσπά-
ζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ
τῆς Καίσαρος οἰκίας.
23 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ
τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

All notes from Robertson unless indicated.

Eph. 1, 1. 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή-
Ro. 1, 7. Eph. 1, 2. 2 ματος Θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς ¦ τοῖς ἐν
Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ·
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν.
1 Co. 13, 13. 1 Th. 1, 2. 3. Eph. 1, 16. 3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ Πατρὶ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσ-
Eph. 1, 15. 4 ευχόμενοι, ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς
1 P. 1, 4. Eph. 1, 13. 18. 5 πάντας τοὺς ἁγίους ¦ διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀπο-
κειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε

Genuineness - Generally not doubted.
Denied by Baur. Claimes to be by Paul.
Paul's style.
Date - 62-3 AD.
Occasion - Coming of Epaphras
because of Gnostic heresy.
Purpose: To refute the Gnostics

v. 5. ἀποκ. pres.

Use of ἵνα.
1. ἵνα - final, purpose, telic - in order that, with a view to, for the purpose of
2. ἵνα - sub-final almost same as ὅτι - that in this case it introduces an object
3. ἵνα - Consecutive, result, ecbatic - so that, with result that

Uses of καί
1. Connective - and
2. adjunctive - also
3. ascensive - even
4. resultant - and so
5. mild adversative - but
Idiom καὶ ἐγένετο καὶ - that

Participle.
1. Adjectival
2. Circumstancial (adverbs)
3. Supplimentary

---

19 τον πλουτον 23 Κυρ. ημων | του πν.] παντων | υμων. αμην.
Προς Φιλιππησιους εγραφη απο Ρωμης δι Επαφροδιτου.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I, 1 Ιησ. Χρ. 2 (Rm Κολοσσαις,) | ημων και Κυριου Ιησου Χριστου 3 και πατρι 4 ην εχ.] την

ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου ¦ τοῦ 6 1 Ti. 3, 16. Eph. 1, 13
παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ
ἐστὶν καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον καθὼς
καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε
τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· καθὼς ἐμάθετε 7 4, 12.
ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς
ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ,
ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν Πνεύ- 8
ματι. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας 9 Eph 1, 8s. 15–17. Ph. 1, 9.
ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμε-
νοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν
τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει
πνευματικῇ, περιπατῆσαι ἀξίως τοῦ Κυρίου εἰς 10 Eph. 1, 17. 2, 10. 4, 1. Ph. 1, 27.
πᾶσαν ἀρεσκίαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφο-
ροῦντες καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ,
ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος 11 1 Co. 1, 8. Eph. 1, 18. 19; 3, 16.
τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακρο-
θυμίαν, μετὰ χαρᾶς ¦ εὐχαριστοῦντες τῷ Πατρὶ 12 Eph. 1, 11. 18.
τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου
τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί· ὃς ἐρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς 13 2, 15. Lk. 22, 53. Eph. 2, 2; 6, 12; 1, 6.
ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ Υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ 14 Eph. 1, 7.
ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρ-
τιῶν· ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, 15 He. 1, 3. 2 Co. 4, 4. 1 Ti. 6, 16. Jn. 1, 18.
πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ¦ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη 16 Jn. 1, 3. 10. Eph. 1, 10. 21.
τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ
ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες
εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι᾽ αὐτοῦ καὶ
εἰς αὐτὸν ἔκτισται· καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων 17 Pr. 8, 25–27. Eph. 1, 22.

Hyperbole, for the gospel was spreading all over the Roman emp. Kellogg (Are Premill. Right?) uses this expression to refute the arg. of postmills that Christ taught an extended delay before his coming when he spoke of the gospel being witnessed in every nation, showing that the expression of Christ was not precise and this expression of the apostle might well indicate how the apostles understood it, though we are now able to see how long a time it has taken to thus proclaim the gospel.

Aorist infinitive. May express purpose or result & both are true". The end of all knowledge is conduct" Lightf.

Old word First a pebble or piece of wood used in casting lots (Acts 1:26) then of allotted portion or inheritance as here.

Parallel to Logos passage, Heb. 1:1-4, Philp. 2:5 ... high conception of the person of Christ. Not Biblical. In inscriptions & papyri. Not as Arius, Christ a creature but reference to his position & rank. The 2 words express the [illegible] of Christ εἰκών – relation to father. πρωτότοκος – relation to world or creation

6 κοσμω, και ἔστι | — και αυξ. 7 καθως και | R[t] υπερ ημων 10 περιπ. υμας | (R[m] αγαθω,) | εις την επιγνωσιν 11 (SR μακροθυμιαν μετα χαρας·) 12 υμ.] SR[t] ημας 14 απολ. δια του αιματος αυτου 16 τα εν τοις | τα επι

A favorite metaphor of the apostle

15. Eph. 1, 22; 4, 15; 5, 23. Ac. 4, 2; 26, 23. Rev. 1, 5. 18 καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν, καὶ αὐτός
ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας·
ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα

Either supply God or Father.

Eph. 1, 23. 2, 9. Jn. 1, 16. 19 γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, ὅτι ἐν αὐτῷ
Eph. 1, 7. 10; 2, 13 ss. 1 Jn. 2, 2. 20 εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι | καὶ
δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν,
εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ
αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ

"A recognized technical term in theology, denoting the totality of the divine powers and attributes" (Lightf.)

Eph. 2, 1.12; 4, 18. Ro. 5, 10. 21 ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλο-
τριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις
Eph. 2, 11. 14. 16; 5, 27. 22 τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ἐν τῷ
σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παρα-
στῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους
Mk. 16, 15. 1 Ti. 3, 16. Eph. 3, 17. He. 3, 14. 23 κατενώπιον αὐτοῦ, εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει
τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι
ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ
κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν,
οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

Rare comp. here only in N.T. πληρόω fill, ἀνα- up, ἀντι- in turn

Eph. 3, 1. 13. 24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν,
καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων
τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος
Eph. 3, 2. 7 s. 25 αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία, | ἧς ἐγενόμην ἐγὼ
διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ τὴν δο-
θεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ

Acc. to the economy of God. An old word from οἰκονομέω - to be a house steward.

Ro. 16, 25. 26. Eph. 3, 3. 5. 9. 10. 26 Θεοῦ, τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν
αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν—νῦν δὲ ἐφανερώθη
1 Ti. 1, 1. Ro. 16, 25. Eph. 3, 9. 1, 18. 27 τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι
τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου
ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς

a word used by the Gnostics. Something which is known only to the initiated

22. Eph. 4, 13. 28 τῆς δόξης· ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθετοῦντες
πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρω-
πον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα

To announce throughout (κατά) far and wide. Thus did Paul, Timothy, and all true preachers against the Gnostic depreciation of Christ.

---

22 R^m αποκατηλλαγητε 23 (R πιστει,) | παση τη κτ. 24 παθ. μου 26 νυνι 27 τις ο πλουτος | ος] R ὅ

ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ· εἰς ὃ καὶ κοπιῶ 29 Ph. 4, 13. Eph. 3, 7. 20.
ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνερ-
γουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει. Θέλω γὰρ ὑμᾶς 2.
εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν
Λαοδικίᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑόρακαν τὸ πρόσωπόν μου
ἐν σαρκί, ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, 2 1, 26. Eph. 3, 18.
συνβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς πᾶν πλοῦτος
τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν
τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ, Χριστοῦ, ¦ ἐν ᾧ εἰσιν 3 1, 27. Is. 45, 3. Pr. 2, 3. 4. Eph. 3, 19. 1 Co. 1, 24. 30.
πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως ἀπό-
κρυφοι. Τοῦτο λέγω ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παρα- 4 Ro. 16, 18. Eph. 4, 17. 5, 6.
λογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ 5 1 Co. 5, 3. 1 Co. 14, 40.
ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων
καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς
εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.
Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν 6 Eph. 4, 17.
Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ¦ ἐρριζωμένοι καὶ 7 Eph. 3, 17; 2, 20. 22.
ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι τῇ
πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν εὐ-
χαριστίᾳ. Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συ- 8 20. Eph. 5, 6.
λαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης
κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ
στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν· ὅτι 9 17. Jn. 1, 14. 16.
ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος
σωματικῶς, ¦ καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς 10 Eph. 1, 21.
ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ἐν ᾧ 11 1 P. 3, 21. Ro. 2, 29.
καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ
ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περι-
τομῇ τοῦ Χριστοῦ, συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπ- 12 3, 1. Ro. 6, 4. Eph. 1, 19 s.

---

28 Χρ. Ιησου
II, 1 υπερ] περι | εωρακασι 2 συμβιβασθεντων | παντα πλουτον | Θεου και πατρος και του Χρ. 3 της γν. 4 τουτο δε | μη τις 7 βεβ. εν τη | SR^m περισσ. εν αυτη εν 8 (SR απατης,) 10 καί ἐστε 11 σωμ. των αμαρτιων της

τίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως
τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ
Eph. 2, 1. 5. 13 νεκρῶν· καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας τοῖς παραπτώ-
μασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνε-
ζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν
Eph. 2, 14. 15. 1 P. 2, 24. 14 πάντα τὰ παραπτώματα, ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν
χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν,
καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ
1, 13. 15 τῷ σταυρῷ· ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς
ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας
Ro. 14, 1—12. 16 αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω
ἐν βρώσει καὶ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νεο-
He. 8, 5; 10, 1. 17 μηνίας ἢ σαββάτων, ἅ ἐστιν σκιὰ τῶν μελλόντων,
23. 18 τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. μηδεὶς ὑμᾶς καταβρα-
βευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ
τῶν ἀγγέλων, ἃ ἑόρακεν ἐμβατεύων, εἰκῇ φυσιού-
Eph. 2, 21; 4, 15. 16. 19 μενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ
κρατῶν τὴν Κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ
τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ
συνβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ.
Gal. 4, 3. 9. 20 Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων
Gal. 6, 8. 21 τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε
Is. 29, 13. Mt. 15, 9. 22 Μὴ ἅψῃ μηδὲ γεύσῃ μηδὲ θίγῃς, ἅ ἐστιν πάντα
εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ
Ro. 13, 14. 1 Ti. 4, 3. 23 διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; ἅτινά ἐστιν λόγον
μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκίᾳ καὶ ταπεινο-
φροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι
Ps. 110, 1. 2, 12. 3 πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός. Εἰ οὖν συνηγέρ-
θητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός
Mt. 6, 33. 2 ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος· τὰ ἄνω φρο-

---

12 εκ των νεκρ. 13 εν τοις παρ. | —υμας 2° | ημ.] υμιν 15 (R^m απεκδυσαμενος, τας...εξουσιας εδειγμ.) 16 και] SR η | νουμηνιας 18 (R^m θελων,) | SR^m α μη εωρακεν 20 Ει ουν απ. | συν τω Χρ.
III, 1 (R εστιν,)

χειρόγραφον. a late compound very common in the papyri for the certificate of debt or bond. This bond was the penalty of the law which was our due due to disobedience, which debt or penalty Christ took out of the way.

v. 20 This an aorist, not be dead, but have died

v. 23. διδασκ. doctrine - διδαχή - teaching

which things are such indeed as have a reputation of wisdom. This a strongest passage against asceticism

keep καθήμενος as a predicate adj.: Christ is ..... sitting

Blotting out the bond against us.
N.T. arch shows that the verb used for "blotted out" is the technical term for washing off the writting from a papyrus sheet. The ink from an ancient papyrus was very clear, save when washed out. There was a clear charge of sin against us but so complete was the cleansing which Ch. purchased on the Cross that the charge of sin was completely washed out. His justification removed the charge making us just as if we had never sinned. (C. 101)
Deiss. refers to the last of the verse 'nailing it to the Cross' suggesting that the newly excavated doc. show that it was customary to cancel a bond by crossing it with a Gr. X. p. 333.
(Thus our sins are doubly removed, washed out + nailed to the Cross.

νεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ 3 Ro. 6, 2.
ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ·
ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ 4 1 Co. 15, 43. Ph. 1, 21. Gal. 2, 20.
ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.
Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορ- 5 Ro. 6, 6; 8. 13. Eph. 4, 19; 5, 3. 5.
νείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ
τὴν πλεονεξίαν ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, δι᾽ ἃ 6 Eph. 5, 6.
ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ· ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιε- 7
πατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν τούτοις· νυνὶ δὲ 8 Eph. 4, 25. 26. 31. 29; 5, 4.
ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν,
κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στό-
ματος ὑμῶν· μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυ- 9 Eph. 4, 25. 22.
σάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν
αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινού- 10 Eph. 4, 24. Gn. 1, 27.
μενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ᾽ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος
αὐτόν, ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περι- 11 Gal. 3, 28.
τομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος,
ἐλεύθερος, ἀλλὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός.
Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἅγιοι καὶ 12 1 P. 2, 9. Eph. 4, 2. 32; 5, 1.
ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα,
ταπεινοφροσύνην, πραΰτητα, μακροθυμίαν, ἀνε- 13 Mt. 6, 14. Eph. 4, 2. 32; 5, 2.
χόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις
πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ ὁ Κύριος
ἐχαρίσατο ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς· ἐπὶ πᾶσιν δὲ 14 Ro. 13, 8. 10. Eph. 4, 3.
τούτοις τὴν ἀγάπην, ὅ ἐστιν σύνδεσμος τῆς
τελειότητος. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βρα- 15 Eph. 4, 3. 4. Ph. 4, 7.
βευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε 1 Co. 12, 13. 27.
ἐν ἑνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. ὁ λόγος 16 Eph. 5, 19.
τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ

---

4 ημων] R^m υμων 5 μελ. υμων τα 6 SR^t Θεου επι τους υιους της απειθειας 7 τουτ.] αυτοις 11 τα παντα 12 (R Θεου,) | οικτιρμων | πραοτητα 13 Κυρ.] SR^m Χριστος 14 ο] ητις 15 Χριστ.] Θεου 16 Χριστου] R^m1 Κυριου R^m2 Θεου

σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτούς,
ψαλμοῖς ὕμνοις ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν τῇ χάριτι
1 Co. 10, 31. Eph. 5, 20. 17 ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ Θεῷ· καὶ πᾶν
ὅ τι ἐὰν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν
ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ
Πατρὶ δι' αὐτοῦ.
18–c. 4, 1: Eph. 5, 22–6, 9. 18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς
1 P. 3, 7. 19 ἀνῆκεν ἐν Κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖ-
20 κας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα,
ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ
21 εὐάρεστόν ἐστιν ἐν Κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ
22 ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ
δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα
κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλίαις ὡς ἀνθρωπάρεσ-
κοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας φοβούμενοι τὸν
23 Κύριον. ὃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς
24 τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδότες ὅτι ἀπὸ
Κυρίου ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κλη-
Ro. 2, 11. 25 ρονομίας. τῷ Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε· ὁ γὰρ
ἀδικῶν κομίσεται ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσ-
Lv. 25, 43. 53. 4 ωπολημψία. Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσό-
τητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ
ὑμεῖς ἔχετε Κύριον ἐν οὐρανῷ.
1 Th. 5, 17. Eph. 6, 18. Ph. 4, 6. 2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν
Ro. 15, 30. Eph. 6, 18. 19. 3 αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ, προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ
2 Th. 3, 1. 1 Co. 16, 9. ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου,
λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ
Eph. 6, 20. 4 δέδεμαι, ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

---

16 (SR σοφια·) | (SR εαυτους ψ.) | και υμν. και ωδ. | (SR πνευματικαις,) | S(R) — τη | εν τη καρδια | Θεω] Κυριω 17 εαν] αν | και πατρι 18 τοις ιδιοις ανδρ. 20 εστ. εναρ. τω Κυρ. 22 (SR καρδιας,) | Κυρ.] Θεον 23 ο] και παν ο τι 24 (SR κληρονομιας·) | τω γαρ Κυρ. | (SR δουλευετε.) 25 γαρ] δε | κομιειται
IV, 1 ουρανοις

Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν 5 Eph. 5, 15. 16. 1 Th. 4, 12.
ἐξαγοραζόμενοι. ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, 6 Eph. 4, 29. Mk. 9, 50.
ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ 1 P. 3, 15.
ἀποκρίνεσθαι.

Τὰ κατ᾽ ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ 7 Eph. 6, 21.
ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύν-
δουλος ἐν Κυρίῳ, ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ 8 Eph. 6, 22.
τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ
τὰς καρδίας ὑμῶν, σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ 9 Philm. 10.
ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν
γνωρίσουσιν τὰ ὧδε.

Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμά- 10 Ac. 19, 29; 27, 2; 18, 27.
λωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, (περὶ
οὗ ἐλάβετε ἐντολάς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέ-
ξασθε αὐτόν,) καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, 11
οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι
παρηγορία. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, 12 1, 7.
δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος
ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα σταθῆτε
τέλειοι καὶ πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι
τοῦ Θεοῦ. μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολὺν 13
πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικίᾳ καὶ τῶν ἐν
Ἱεραπόλει. ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ 14 2 Ti. 4, 10. 11. Philm. 24.
ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν 15
Λαοδικίᾳ ἀδελφοὺς καὶ Νύμφαν καὶ τὴν κατ᾽
οἶκον αὐτῆς ἐκκλησίαν. καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ 16
παρ᾽ ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ
Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ
Λαοδικίας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. καὶ εἴπατε 17 Philm. 2.

---

8 γνω τα περι υμων 9 γνωριουσι 11 (SR περιτομης·) 12 —Ιησου | στητε | πεπληρωμενοι 13 εχ. ζηλον πολυν υπερ 15 SR[t] Νυμφᾶν | S αυτου R[t] αυτων

Ἀρχίππῳ Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες
ἐν Κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.
1 Co. 16, 21. 2 Th. 3, 17. 18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνη-
μονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ᾽ ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

Ac. 15, 40; 16, 19; 17, 1. 10. 2 Th. 1, 1. 1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ-
κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ Πατρὶ καὶ Κυρίῳ
Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.
2 Th. 1, 11. 2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων
ὑμῶν, μνείαν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν
1 Co. 13, 13. Col. 1, 4. 5. 3 ἡμῶν, ἀδιαλείπτως | μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ
ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης
καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς
4 ἡμῶν, | εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ τοῦ
1 Co. 2, 5. 5 Θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, | ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν
οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν
δυνάμει καὶ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πληροφορίᾳ
πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι᾽
1 Co. 4, 16. Ac. 13, 52. 2 Th. 3, 9. 6 ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ
τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ

---

18 *υμων. αμην.*
Προς Κολοσσαεις εγραφη απο Ρωμης δια Τυχικου και Ονησιμου.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

I, 1 *ειρηνη απο Θεου πατρος ημων και Κυριου Ιησου Χριστου* 2 *υμ., μν. υμων π.* 4 *—του* 5 *και εν πλ.*

μετὰ χαρᾶς Πνεύματος Ἁγίου, ὥστε γενέσθαι 7 4, 10. 2 Th. 3, 9. Ph. 3, 7. 1 P. 5, 3.
ὑμᾶς τύπον πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακε-
δονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. ἀφ᾽ ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται 8 Ro. 1, 8.
ὁ λόγος τοῦ Κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ
καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ
πρὸς τὸν Θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἔχειν
ἡμᾶς λαλεῖν τι· αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλ- 9 Ac. 14, 15. 1 Co. 12, 2. Jn. 17, 3.
λουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ
πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων
δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, καὶ ἀναμένειν 10 5, 9. Tit. 2, 13. Ac. 17, 31.
τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ
τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἐκ τῆς
ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν 2 1, 5. 9. 2 Th. 3, 7.
τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ¦ ἀλλὰ προ- 2 Ac. 16, 20—24; 17, 1—5.
παθόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν Φιλίπ-
ποις ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι
πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῷ
ἀγῶνι. ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης 3
οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ, ἀλλὰ καθὼς 4 Jer. 11, 20. 1 Ti. 1, 11. Gal. 1, 10.
δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ
εὐαγγέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις
ἀρέσκοντες, ἀλλὰ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας
ἡμῶν. οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακίας ἐγενή- 5 Ac. 20, 33. Mk. 12, 40. 2 P. 2, 3.
θημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονε-
ξίας, Θεὸς μάρτυς, ¦ οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων 6 Jn. 5, 41. 44.
δόξαν, οὔτε ἀφ᾽ ὑμῶν οὔτε ἀπ᾽ ἄλλων, ¦ δυνάμενοι 7
ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλὰ
ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἐὰν τροφὸς
θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα· οὕτως ὁμειρόμενοι ὑμῶν 8

---

7 *τυπους* | —*εν* 2° 8 *αλλα και εν* | *ημ. εχ.* 10 —*των* 2° | *εκ* 3°] *απο*
II, 2 *αλλα και* 3 *ουδε* 2°] *ουτε* 4 *τω Θεω* 7 *αλλ* | Rᵐ *νηπιοι* | *εαν*] *αν* 8 *ιμειρομενοι*

ηὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγ-
γέλιον τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς,
1 Co. 4, 12. Ac. 20, 34. 9 διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε. μνημονεύετε
γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον·
νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπι-
βαρῆσαί τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ
10 εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ
Θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν
Ac. 20, 31. 11 τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, καθάπερ οἴδατε ὡς
Eph. 4, 1. Ph. 1, 27. 2 Th. 1, 5. 1 P. 5, 10. 12 ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ ¦ παρα-
καλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρό-
μενοι εἰς τὸ περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ
καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ
δόξαν.
1, 2. Gal. 1, 11. 2 Th. 2, 13. 13 Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ
Θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς
παρ' ἡμῶν τοῦ Θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώ-
πων ἀλλὰ καθὼς ἀληθῶς ἐστιν λόγον Θεοῦ, ὃς
14 καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ὑμεῖς
γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν
τοῦ Θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν
ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν
Ac. 2, 23; 7, 52. 15 Ἰουδαίων, τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων
Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάν-
των, καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώ-
Gn. 15, 16. Mt. 23, 32. 33. 16 ποις ἐναντίων, κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λα-
λῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν
τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς
ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

---

8 ευδοκουμεν | γεγενησθε 9 νυκτος γαρ και 12 μαρτυρουμενοι | περιπατησαι | R^{m} καλεσαντος 13 —Και (1°) | εστ. αληθ. 14 ταὐτὰ 15 τους ιδιους πρ.

Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' 17 Ro. 1, 11. 13.
ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ,
περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν
ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. διότι ἠθελήσαμεν 18
ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ
δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. τίς γὰρ 19 Ph. 2, 16; 4, 1. 2 Th. 1, 4.
ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως—ἢ
οὐχὶ καὶ ὑμεῖς—ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ὑμεῖς γάρ ἐστε 20
ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά. Διὸ μηκέτι στέ- 3 Ac. 17, 14. 15.
γοντες ηὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις
μόνοι, ¦ καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν 2 Ac. 16, 1–3.
ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρα-
καλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν ¦ τὸ μηδένα 3 Eph. 3, 13. 2 Th. 3, 12.
σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις. αὐτοὶ γὰρ 2 Th. 1, 4.
οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· καὶ γὰρ ὅτε πρὸς 4 2 Th. 3, 10. Ac. 14, 22.
ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν
θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. διὰ 5 Ph. 2, 16.
τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι
τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ
πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.
Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν 6 Ac. 18, 5.
καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν
ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν
πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ
ἡμεῖς ὑμᾶς, ¦ διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, 7 2 Th. 1, 4.
ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν
διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς 8

---

17 (R επιθυμια·) 18 διο 19 (SR καυχησεως;... υμεις,) | Ιησ. Χριστου

III, 1 ευδοκησαμεν 2 διακ.] Rm συνεργον | Θεου και συνεργον ημων εν | παρακ. υμας περι 3 το] τω | (SR ταυταις·) | (R κειμεθα.) 7 θλιψ. και αναγκ.

9 στήκετε ἐν Κυρίῳ. τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνά-
μεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ
τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι᾽ ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ
10 Θεοῦ ἡμῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ
δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ
καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;
2 Th. 2, 16. 11 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ Κύριος
ἡμῶν Ἰησοῦς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς
12 ὑμᾶς· ὑμᾶς δὲ ὁ Κύριος πλεονάσαι καὶ περισ-
σεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας,
Ph. 1, 10. 2 Th. 1, 7. 10. 13 καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, | εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν
τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν
τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων
αὐτοῦ.
2 Th. 3, 6. 4 Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ
παρακαλοῦμεν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα καθὼς παρε-
λάβετε παρ᾽ ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν
καὶ ἀρέσκειν Θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα
2 περισσεύητε μᾶλλον. οἴδατε γὰρ τίνας παραγ-
γελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.
5, 23. He. 10, 10. 1 P. 1, 16. 3 Τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς
1 Co. 6, 13. 15. 4 ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, | εἰδέναι
ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγι-
Jer. 10, 25. Ps. 79, 6. 5 ασμῷ καὶ τιμῇ, μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ
Ps. 94, 2. 6 καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν, τὸ μὴ ὑπερ-
βαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος Κύριος περὶ πάντων
τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρ-
2 Th. 2, 13. 14. 7 τυράμεθα. οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ

---

8 στηκητε 11 Ιησ. Χριστος 13 Ιησ. Χριστου | R^m αυτου. αμην.

IV, 1 Το λοιπ. | — ινα 1° | — καθ. και περιπ. 6 ο Κυρ.

ἀκαθαρσίᾳ ἀλλ᾽ ἐν ἁγιασμῷ. τοιγαροῦν ὁ ἀθε- 8 Lk. 10, 16. Ezk. 36, 27; 37, 14.
τῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν καὶ
διδόντα τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ Ἅγιον εἰς ὑμᾶς.
Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γρά- 9 Jn. 13, 34. Jer. 31, 33. 34.
φειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς
τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς 10 2 Th. 3, 4.
πάντας τοὺς ἀδελφοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ.
Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν
μᾶλλον, καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσ- 11 Eph. 4, 28. 2 Th. 3, 8. 12.
σειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς χερσὶν ὑμῶν,
καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, ἵνα περιπατῆτε 12 Col. 4, 5. 1 Co. 5, 12. 13.
εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω καὶ μηδενὸς χρείαν
ἔχητε.

Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ 13 1 Co. 15, 20. Eph. 2, 12.
τῶν κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ
λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. εἰ γὰρ πιστεύομεν 14 Ro. 14, 9. 1 Co. 15, 3. 4. 12.
ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ
Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν
αὐτῷ. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, 15 1 Co. 15, 51; 7, 10. 25.
ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν
παρουσίαν τοῦ Κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοι-
μηθέντας· ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν 16 1 Co. 15, 23. 52. 2 Th. 1, 7.
φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ, κατα-
βήσεται ἀπ᾽ οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ
ἀναστήσονται πρῶτον, ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ 17 Jn. 12, 26; 17, 24.
περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα
ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα·
καὶ οὕτως πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. Ὥστε 18
παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, 5 Mt. 24, 36.
οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· αὐτοὶ γὰρ ἀκρι- 2 Mt. 24, 42—44. 2 P. 3, 10. Rev. 3, 3; 16, 15.

---

8 R — και | δοντα | υμ.] ημας 10 αδ. τους εν 11 ταις ιδιαις χ. 13 θελω | κεκοιμημενων 14 (R^m κοιμηθεντας, δια)

βῶς οἴδατε ὅτι ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ
Jer. 6, 14. Mt. 24, 39. Jn. 16, 21. 22. Lk. 21, 34. 35. 3 οὕτως ἔρχεται. ὅταν λέγωσιν Εἰρήνη καὶ ἀσφά-
λεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐπίσταται ὄλεθρος
ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ
4 ἐκφύγωσιν. ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει,
Ro. 13, 12. Eph. 5, 9. 5 ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ· πάν-
τες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας.
6 Οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· ¦ ἄρα οὖν μὴ
καθεύδωμεν ὡς οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ
7 νήφωμεν. οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύ-
δουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν·
Eph. 6, 14–17. Is. 59, 17. 8 ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώ-
ρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλ-
1, 10. 2 Th. 2, 14. 9 πίδα σωτηρίας· ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς
ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ
4, 14. Ro. 14, 8. 9. 10 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀποθανόντος
περὶ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν
Jude 20. 11 ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλή-
λους καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ
ποιεῖτε.
1 Co. 16, 18. 1 Ti. 5, 17. 12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς
κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν
13 Κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς
ὑπερεκπερισσῶς ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν.
2 Th. 3, 6. 11. 15. 14 εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. ¦ Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς,
ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε
τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακρο-
Pr. 20, 22. Ro. 12, 17. 1 P. 3, 9. 15 θυμεῖτε πρὸς πάντας. ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ
κακοῦ τινι ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώ-
Ph. 4, 4. 16 κετε εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. Πάντοτε

V, 2 *η ημερα* 3 *οταν γαρ* | *εφισταται* 4 R^m *κλέπτας* 5 —*γαρ* 6 *ως και οι* 9 *αλλ* 10 *περι*] *υπερ* 13 *υπερ εκ περισσου* 15 *διωκ. και εις*

χαίρετε, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, ἐν παντὶ 17 18 Lk. 18, 1. Ro. 12, 12. Col. 4, 2.
εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα Θεοῦ ἐν Χριστῷ Eph. 5, 20.
Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. τὸ Πνεῦμα μὴ σβέννυτε, προ- 19 20 1 Co. 14, 30. 39. 1 Co. 14, 1.
φητείας μὴ ἐξουθενεῖτε· πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ 21 1 Co. 14, 29. 1 Jn. 4, 1.
καλὸν κατέχετε· ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέ- 22 Job 1, 1. 8; 2, 3.
χεσθε. Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι 23 2 Th. 3, 16.
ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα
καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. πιστὸς 24 1 Co. 1, 9. 2 Th. 3, 3.
ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.
Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. 25 2 Th. 3, 1.
Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλή- 26 1 Co. 16, 20.
ματι ἁγίῳ. Ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον ἀναγνω- 27
σθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς.
Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 28
μεθ' ὑμῶν.

Epistles to be read Paul's injunction to the Thess to read his letter to the brethren takes on new meaning because the excavated papyri show that letters were written to dictation & therefore must be read aloud. This is one reason for the vividness of N.T. language. C.118.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ- 1 1 Th. 1, 1.
κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ Πατρὶ ἡμῶν καὶ
Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ 2 Ro. 1, 7.
Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ 3 2, 13. 1 Th. 1, 2. 3.
ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυ-
ξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς

---

21 SR^{t} – δε 25 R^{m} προσευχ. και 27 ορκιζω | SR^{m} τοις αγιοις αδ. 28 υμων. αμην.
Προς Θεσσαλονικεις πρωτη εγραφη απο Αθηνων.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.
I, 2 πατρ. ημων

2 Co. 7, 4. Rev. 1, 9. 1 Th. 2, 19; 3, 2. 7.
4 ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, ὥστε αὐτοὺς
ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐνκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως
ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν

1 Th. 2, 12. Ph. 1, 28. Lk. 21, 36.
5 αἷς ἀνέχεσθε, ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ
Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας

Rev. 18, 6. 7. Ro. 12, 19.
6 τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε, ¦ εἴπερ δίκαιον
παρὰ Θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς

Mt. 25, 31. 1 Th. 3, 13; 4, 16.
7 θλίψιν ¦ καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ᾽
ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπ᾽

Ro. 2, 8. Is. 66, 15. Jer. 10, 25. Ps. 79, 6. 1 P. 4, 17.
8 οὐρανοῦ μετ᾽ ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ ¦ **ἐν πυρὶ
φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσιν Θεὸν**
καὶ **τοῖς μὴ ὑπακούουσιν** τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου

Is. 2, 10. 19. 21.
9 ἡμῶν Ἰησοῦ, οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώ-
νιον **ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης**

1 Th. 3, 13. Col. 3, 4. Ps. 89, 7; 68, 36 Lxx. Is. 49, 3; 2, 11. 17.
10 **τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς
ἁγίοις αὐτοῦ** καὶ **θαυμασθῆναι** ἐν πᾶσιν τοῖς
πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν

1 Th. 1, 2. 3.
11 ἐφ᾽ ὑμᾶς, **ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ**. Εἰς ὃ καὶ προσευ-
χόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς
κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδο-
κίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει,

Is. 24, 15; 66, 5. Mal. 1, 11.
12 **ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα** τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ
Θεοῦ ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

1 Th. 4, 13—17.
2 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρου-
σίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν

3, 17.
2 ἐπισυναγωγῆς ἐπ᾽ αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευ-
θῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε
διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι᾽ ἐπιστολῆς
ὡς δι᾽ ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου.

---

4 *ημ. αυτ.* | *καυχασθαι* 8 Ιησ. Χριστου
10 *πιστευουσιν* 12 Ιησ. Χριστου
II, 2 *μηδε*] *μητε* | Κυρ.] Χριστου

μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι 3 1 Ti. 4, 1. 1 Jn. 2, 18; 4, 3. Jn. 17, 12.
ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκα-
λυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς
ἀπωλείας, ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ 4 Dn. 11, 36. Ezk. 28, 2.
πάντα λεγόμενον Θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν
εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καθίσαι, ἀποδεικνύντα ἑαυ-
τὸν ὅτι ἔστιν Θεός. Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν 5
πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; καὶ νῦν τὸ κατέχον 6
οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ αὐτοῦ
καιρῷ. τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς 7 Ac. 20, 29.
ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου
γένηται. καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, 8 Is. 11, 4. Job 4, 9. Rev. 19, 15. 20.
ὃν ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στό-
ματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς
παρουσίας αὐτοῦ, οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ᾽ ἐνέρ- 9 Mt. 24, 24. Rev. 13, 11–13.
γειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις
καὶ τέρασιν ψεύδους | καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας 10 2 Co. 2, 15; 4, 3.
τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ᾽ ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀλη-
θείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. καὶ 11 1, 28. 2 Ti. 4, 4.
διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης
εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ἵνα κριθῶσιν 12
πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ
εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ.

Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ 13 1, 3. Eph. 1, 4. Dt. 33, 12. 1 Th. 2, 13; 4, 7.
πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ
Κυρίου, ὅτι εἵλατο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ᾽ ἀρχῆς εἰς
σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος καὶ πίστει
ἀληθείας, εἰς ὃ καὶ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγ- 14 1 Th. 4, 7; 5, 9.
γελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, 15 3, 6.

---

3 *ανομ.*] SR[t] *αμαρτιας* 4 *Θεου ως Θεον* | *ἐστὶ* 6 *εαυτου* 8 SR[m] –*Ιησ.* | SR[m] *αναλωσει* 10 *της αδ. εν τοις* 11 *πεμψει* 12 *αλλ* | *εν τη αδ.* 13 *ειλετο* | R[m] *απαρχην* 14 SR –*και*

στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδι-
δάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι᾽ ἐπιστολῆς ἡμῶν.
1 Th. 3, 11–13. 16 Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ
Θεὸς ὁ Πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς
παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι,
17 παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηρίξαι ἐν
παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.

Col. 4, 3. 1 Th. 5, 25. 3 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν,
ἵνα ὁ λόγος τοῦ Κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται
2 καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν
ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων
1 Th. 5, 24. 3 ἡ πίστις. Πιστὸς δέ ἐστιν ὁ Κύριος, ὃς
στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.
1 Th. 4, 10. 2 Co. 7, 16. 4 πεποίθαμεν δὲ ἐν Κυρίῳ ἐφ᾽ ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγ-
Gal. 5, 10. 5 γέλλομεν καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. Ὁ δὲ
Κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν
ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ
Χριστοῦ.

Mt. 18, 17. Ro. 16, 17. 1 Th. 5, 14; 4, 1. 6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι
τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς
ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος
καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρελάβετε παρ᾽
1 Th. 2, 1; 1, 6. 7 ἡμῶν. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι
1 Co. 4, 12. 1 Th. 2, 9. Ph. 3, 17. 8 ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, ¹ οὐδὲ
δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ᾽ ἐν
κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι
Mt. 10, 10. 1 Th. 1, 6. 7. 1 Co. 4, 16. 9 πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν· οὐχ ὅτι οὐκ
ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ᾽ ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν
Gn. 3, 19. 1 Th. 3, 4; 4, 11. 10 ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν
πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις

---

16 ο 3°] και 17 στηρ. υμας | λογ. και εργ.
III, 4 παραγγ. υμιν 5 — την 2° 6 SR Κυρ. ημων | S παρελαβε Rᵗ παρελαβοσαν 8 νυκτα και ημεραν 10 (R οτι Ει)

οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν 11 1 Th. 5, 14.
γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν
ἐργαζομένους ἀλλὰ περιεργαζομένους· τοῖς δὲ 12 1 Th. 4, 11. 8
τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν
Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζό-
μενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. Ὑμεῖς δέ, 13 Gal. 6, 9.
ἀδελφοί, μὴ ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες. εἰ δέ 14 6. 1 Co. 5, 9. 11.
τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπι-
στολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, μὴ συναναμίγνυσθαι
αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, 15 1 Th. 5, 13. 14.
ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος 16 1 Th. 5, 23.
τῆς εἰρήνης δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν
παντὶ τρόπῳ. ὁ Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.
Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστιν 17 2, 2. 1 Co. 16, 21
σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. ἡ 18
χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ
πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ᾽ ἐπι- 1 Col. 1, 27.
ταγὴν Θεοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ
τῆς ἐλπίδος ἡμῶν | Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν 2 Tit. 1, 4.
πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς
καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Defense of authorship of Pastorals

Critics have said the Past. could not have been written by Paul because they differed in style & language from the other Pauline epist. Cob. suggests that the diff. may be due to the fact that ancient writers used scribes & that a diff. scribe would produce a diff. style (C. 102) It is not necessary to posit such a proposition, because an actual comparison shows that the pastoral epistles did not have a greatly diff. voc. I Timothy has 82 words not found elsewhere; II Tim. 53, Titus has 33. Total 168. On the other hand, the epistles from Rom-Philemon contain 627 such word. (See I.S.B.E. Pastoral epistles, section - Diff. with language) Then why is there this diff. vocab. Diff. subjects require diff. words. When Paul wrote on pastoral duties, he would obviously use diff. words than when dealing with Justification or the errors of Gnosticism.

Authorities (Goodspeed) affirm that most of the books of the N.T. were written in Codex form & possibly copied on parchment. Therefore the idea of beginning and endings of rolls being ruined by continual handling and thus having to be rewritten by others late by others is probably erroneous.

---

12 παρακ. δια του Κυρ. ημων Ιησ. Χριστου 13 εκκακησητε 14 σημ.· και μη συναναμιγνυσθε 18 υμων. αμην.

Προς Θεσσαλονικεις δευτερα εγραφη απο Αθηνων.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

I, 1 Ιησ. Χρ. | και Κυριου Ιησ. Χρ. 2 πατρ. ημων

Ac. 20, 1. 3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ,
πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς
4, 7. 4 τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν | μηδὲ προσέχειν
μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκ-
ζητήσεις παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν Θεοῦ
Ro. 13, 10. Gal. 5, 6. 5 τὴν ἐν πίστει· τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας
ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως
6, 4. 20. 6 ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, ὧν τινες ἀστο-
7 χήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, θέλοντες
εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέ-
Ro. 7, 12. 8 γουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. Οἴδαμεν
δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται,
9 | εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ
καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνο-
σίοις καὶ βεβήλοις, πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις,
6, 3. 10 ἀνδροφόνοις, | πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδι-
σταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαι-
6, 15. 11 νούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον
τῆς δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.
Ac. 9, 15. 1 Co. 15, 9. 10. Gal. 1, 13–16. 12 Χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ
τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο θέμενος
13 εἰς διακονίαν, τὸ πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ
διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν
14 ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις
τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς
Lk. 15, 2; 19, 10. 15 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης
ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς
τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι· ὧν πρῶτός εἰμι
16 ἐγώ· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ
ἐνδείξηται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ἅπασαν μακρο-
θυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πι-

---

4 ζητησεις | οικοδομιαν 9 πατραλωαις και μητραλωαις 12 και χαρ. | R^m ενδυναμουντι 13 τον προτ. | αλλ 16 πασαν

στεύειν ἐπ᾽ αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τῷ δὲ Βα- 17 Ro. 16, 27.
σιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ ἀοράτῳ μόνῳ Θεῷ,
τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον 18 6, 12. Jude 3.
Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας,
ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν,
ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες 19 3, 9; 6, 10.
ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· ὧν 20 2 Ti. 2, 17. 1 Co. 5, 5.
ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα
τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι 2 Ph. 4, 6.
δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ
πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων 2
τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον
βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι.
τοῦτο καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Σωτῆρος 3 1, 1; 4, 10.
ἡμῶν Θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι 4 Ezk. 18, 23. 2 P. 3, 9.
καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. εἷς γὰρ Θεός, 5 Ro. 3, 29. 30. He. 12, 24.
εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος
Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ 6 Gal. 1, 4; 2, 20. Tit. 2, 14.
πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις· εἰς ὃ ἐτέθην 7 2 Ti. 1, 11. Gal. 2, 7. 8.
ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος, ἀλήθειαν λέγω, οὐ
ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀλη-
θείᾳ. Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας 8
ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς
ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. Ὡσαύτως γυναῖκας ἐν 9 1 P. 3, 3–5.
καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης
κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσίῳ ἢ
μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ᾽ ὃ πρέπει 10 5, 10.
γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι᾽ ἔργων
ἀγαθῶν. Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ 11 Eph. 5, 22.

---

17 μονω σοφω Θ.
II, 1 (R παντων,) 3 τουτο γαρ 5 (R ανθρωπος,)
7 λεγω εν Χριστω 9 ωσ. και τας γυν. | πλεγ., η
χρυσω, η

1 Co. 14, 34. Gn. 3, 16. 12 ὑποταγῇ· διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ
Gn. 1, 27; 2, 7. 22. 1 Co. 11, 8. 9. 13 αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀδὰμ
Gn. 3, 6. 2 Co. 11, 3. 14 γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὕα. καὶ Ἀδὰμ οὐκ
ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει
15 γέγονεν· σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν
μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ
σωφροσύνης.
Ac. 20, 28. 3 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται,
Tit. 1, 6. 7. 2 καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον
ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφά-
λιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν,
3 μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον,
He. 2, 12. 4 ἀφιλάργυρον, τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστά-
μενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης
5 σεμνότητος, (εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι
οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται;)
6 μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ
5, 10. 1 Co. 5, 12. 13. 2 Co. 8, 21. 7 τοῦ διαβόλου. δεῖ δὲ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν
ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ
Ph. 1, 1. Ac. 6, 3. 8 καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. Διακόνους ὡσαύτως
σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέ-
9 χοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, ἔχοντας τὸ μυστήριον
10 τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. καὶ οὗτοι δὲ
δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν
Tit. 2, 3. 11 ἀνέγκλητοι ὄντες. γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ
2 12 διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσιν. διάκονοι
ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς
13 προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. οἱ γὰρ καλῶς
διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦν-
ται καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν

---

12 γυν. δε διδ. 13 Ευα 14 απατηθεισα
15. III 1, (Rm σωφροσυνης· πιστος ο λογος.)
III, 2 νηφαλεον 3 πληκτ., μη αισχροκερδη, αλλ
7 δε αυτον και 11 νηφαλεους

γάρ - the original order of creation is the reason for this law - so it always applies.
V. 15. Very difficult - see Locke in I.C.C. series. Womanhood led in sin but shall be saved if . . . because she contributed to salvation by the birth of the seed, i.e. Jesus.
ἐπισκοπῆς - an office. The church gov. seems to be growing Phil. 1:1-2. is admitted to be Pauline hence this no obj. to his authorship.
Husband of one wife at a time. Has right to marry after death.
ἀνεπίλημπτον - nothing to lay hold of. Example of Daniel!
διακόνους - technical - deacons

Χριστῷ Ἰησοῦ. Ταῦτά σοι γράφω ἐλπίζων 14
ἐλθεῖν πρὸς σὲ τάχειον· ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα 15 2 Ti. 2, 20. Eph. 2, 19–22.
εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις
ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα
τῆς ἀληθείας. καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν 16 Jn. 1, 14. Jn. 16, 10. Ro. 1, 4. Mk. 16, 19.
τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον·

Ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκί,
ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι,
ὤφθη ἀγγέλοις,
ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν,
ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ,
ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

Note textual problem here. ἐφανερώθη would indicate a pre-existence. πνεύματι — his own or by H. S.

Τὸ δὲ Πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις 4 2 Ti. 3, 1. 2 P. 3, 3. Jude 18. 1 Jn. 2, 18.
καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσ-
έχοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ διδασκαλίαις
δαιμονίων, ¹ ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστη- 2
ριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κωλυόντων 3 Gn. 9, 3. 1 Co. 10, 30. 31.
γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν
εἰς μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ
ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ὅτι πᾶν κτίσμα Θεοῦ 4 Gn. 1, 31. Ac. 10, 15.
καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας
λαμβανόμενον· ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ 5
καὶ ἐντεύξεως. Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελ- 6
φοῖς καλὸς ἔσῃ διάκονος Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρε-
φόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς
διδασκαλίας ᾗ παρηκολούθηκας· τοὺς δὲ βεβή- 7 1, 4; 6, 20. 2 Ti. 2, 16. 23. Tit. 1, 14; 3, 9.
λους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ
σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. ἡ γὰρ σωματικὴ γυμ- 8 6, 6.
νασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια
πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα
ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. πιστὸς ὁ 9 1, 15.

---

14 R εν ταχει 16 ος] S Θεος Rᵐ ὁ
IV, 2 κεκαυτηριασμενων 6 Ιησ. Χρ

2, 8. 4. 10 λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος· εἰς τοῦτο γὰρ
κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ
Θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν Σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων,
μάλιστα πιστῶν.
11 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. μηδείς σου
Tit. 2, 15. 12 τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου
τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ,
13 ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ. ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ
5, 22. 14 ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. μὴ
Ac. 6, 6; 8, 17. 2 Ti. 1, 6. ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ
προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσ-
15 βυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου
Ro. 11, 14. 16 ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ πᾶσιν. ἔπεχε σεαυτῷ καὶ
τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν
καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.
Lv. 19, 32. 5 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει
2 ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, ¦ πρεσβυτέρας
ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ.
5. 3 Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. εἰ δέ τις χήρα
4 τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν
ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς
προγόνοις· τοῦτο γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον ἐνώπιον
Jer. 49, 11. Lk. 2, 37; 18, 7. 5 τοῦ Θεοῦ. ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη
ἤλπικεν ἐπὶ Θεὸν καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν
6 καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ἡ δὲ
7 σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν. καὶ ταῦτα παράγ-
8 γελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὦσιν. εἰ δέ τις τῶν
ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν
9 πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Χήρα
καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα γεγονυῖα,
He. 13, 2. Jn. 13, 14. 10 ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, ¦ ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη,

Attendance on reading
Pauls injunction to give heed to reading was obeyed by the early Christian Church as shown by N.T. ...rch discoveries. An early bilingual text found in Eg. is written in both Gr. + Co...tic, proving that in those early centuries the church believed in giving the gospel to the people in their own ...anguage so that they could read it. (C. 149) Another bilingual text has these 2 lang. in // columns on the same pg. (C. 153, see 157). The poor Christians at the time of the Arab conquest made copies of the Bible on pieces of broken pottery because they were unable to buy papyri. Each ostracon was numbered. (C. 166, Deiss. 55–60, picture–158 The 1st scholar to appreciate the importance of ostraca was Ulrich Wilcken.

---

9 (SR αξιος.) 10 γαρ και κοπ. και ονειδιζομεθα
12 αγαπ., εν πνευματι, εν π. 15 η εν πασ.
V, 4 καλον και αποδ. 5 τον Θεον 8 των οικ.
9 (εξηκοντα, γεγονυια ενος)

εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας
ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ
ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. νεωτέρας δὲ χήρας παραι- 11
τοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ,
γαμεῖν θέλουσιν, ¦ ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην 12
πίστιν ἠθέτησαν· ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν 13 2 Th. 3, 11.
περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ ἀλλὰ
καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέ-
οντα. βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνο- 14 1 Co. 7, 9.
γονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι
τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· ἤδη γάρ τινες 15
ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. εἴ τις πιστὴ 16
ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω
ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.
Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς 17 Ro. 12, 8. Ph. 2, 29.
ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ
διδασκαλίᾳ. λέγει γὰρ ἡ γραφή **Βοῦν ἀλοῶντα** 18 Dt. 25, 4; 24, 15. 1 Co. 9, 9. Lk. 10, 7.
οὐ φιμώσεις, καί Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ
αὐτοῦ. κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παρα- 19 Dt. 19, 15. 2 Co. 13, 1. Mt. 18, 16.
δέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ **ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων**.
Τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα 20 Gal. 2, 14.
καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. διαμαρτύρομαι 21 Lk. 9, 26.
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν
ἐκλεκτῶν ἀγγέλων ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προ-
κρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν. Χεῖρας 22 4, 14.
ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις
ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει. Μηκέτι ὑδρο- 23
πότει, ἀλλὰ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον
καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. Τινῶν ἀνθρώ- 24
πων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν προάγουσαι εἰς
κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν· ὡσαύτως 25
καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως

---

16 πιστος η πιστη 21 και Κυριου Ιησ. Χρ.
23 αλλ | στομ. σου 25 τα καλα εργα προδ. εστι·

Eph. 6, 5. Tit. 2, 9. 10. 6 ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται. Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ
ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς
ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ
Philm. 16. 2 καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. οἱ δὲ πιστοὺς
ἔχοντες δεσπότας μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελ-
φοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί
εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμ-
βανόμενοι.
Gal. 1, 6–9. 2 Ti. 1, 13. 3 Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. ¹ εἴ τις ἑτερο-
διδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις,
τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ
4 κατ᾽ εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, ¹ τετύφωται, μηδὲν
ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ
λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασ-
2 Ti. 3, 8; 4, 4. Tit. 1, 14. 5 φημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, ¹ διαπαρατριβαὶ διε-
φθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων
τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέ-
4, 8. Ph. 4, 11. 12. He. 13, 5. 6 βειαν. ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια
Ec. 5, 14. Job 1, 21. 7 μετὰ αὐταρκείας· οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς
τὸν κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα·
Pr. 30, 8. 8 ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις
Pr. 23, 4; 28, 22. 9 ἀρκεσθησόμεθα. οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν
ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυ-
μίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες
βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώ-
Eph. 5, 5. 10 λειαν. ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ
φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν
ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις
2 Ti. 2, 22. 11 πολλαῖς. Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε·
δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην,

This ὅτι Alf translates "because" [illegible] "that"
volitive fut.
πλουτεῖν - inchoative pres. inf. They wish to become rich - not now rich
ἀ + νοῦς - insuff. application of mind. Have a νοῦς but don't use it. See Gal 3:1
ἄφρων - senseless. not capable of thought
ἀσύνετος = ἀ + συν + ἵημι slow to put things together
ἧς v 10. ὀρεγόμ takes a gen. as obj.
περιέπειραν - perfect use of περί - Robertson.

---

25 δυναται
VI, 2 (αγαπητοι,) 3 SR nova sectio 5 παρα-
διατριβαι | ευσεβειαν. αφιστασο απο των τοιουτων.
7 δηλον οτι 11 του Θεου

ὑπομονήν, πραϋπαθίαν. ἀγωνίζου τὸν καλὸν 12 1 Co. 9, 25. 26. 2 Ti. 4, 7.
ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς,
εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμο-
λογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. παραγγέλλω 13 Jn. 18, 36. 37 19, 11.
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ζωογονοῦντος τὰ πάντα
καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ
Ποντίου Πειλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τηρῆσαί 14
σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον ἀνεπίλημπτον μέχρι τῆς
ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν 15 1, 11. Rev. 17, 14. Dt. 10, 17.
καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος Δυνάσ-
της, ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος
τῶν κυριευόντων, ¦ ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς 16 Ex. 33, 20.
οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ
ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον· ἀμήν.
Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ 17 Ps. 62, 10. Lk. 12, 20. Ro. 12, 16.
ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδη-
λότητι, ἀλλ' ἐπὶ Θεῷ τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα
πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ¦ ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν 18
ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς,
ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ 19 Mt. 6, 20.
μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς. ⁶Ὦ 20 4, 7. 2 Ti. 1, 14.
Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος
τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς
ψευδωνύμου γνώσεως, ἥν τινες ἐπαγγελλόμενοι 21 1, 6. 2 Ti. 2, 18.
περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν.

Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

---

11 πραοτητα. 12 και εκληθ. 13 Παραγγ. σοι | ζωοποιουντος 17 επι 2°] εν τω | τω ζωντι, τω παρ. | πλουσ. παντα 19 οντως] αιωνιου 20 παρακαταθηκην 21 χαρ. μετα σου. αμην.

Προς Τιμοθεον πρωτη εγραφη απο Λαοδικειας, ητις εστι μητροπολις Φρυγιας της Πακατιανης.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή-
ματος Θεοῦ κατ᾽ ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ
2 Ἰησοῦ ǀ Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος,
εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν.
Ac. 23, 1; 24, 16. Ph. 3, 5. 3 Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων
ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν
περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ
4 ἡμέρας, ǀ ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν
Ac. 16, 1. 5 δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, ǀ ὑπόμνησιν λαβὼν
τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησεν
πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί
1 Th. 5, 19. 1 Ti. 4, 14. 6 σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. Δι᾽ ἣν
αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα
τοῦ Θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν
Ro. 8, 15. 7 χειρῶν μου. οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα
δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σω-
Ro. 1, 16. 8 φρονισμοῦ. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον
τοῦ Κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ,
ἀλλὰ συνκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύ-
Tit. 3, 5. 9 ναμιν Θεοῦ, τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος
κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ
ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν
Ro. 16, 26. 1 Co. 15, 55. 57. He. 2, 14. 10 Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, φανερω-
θεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Σωτῆρος

ὡς – declarative – then it would be that. Robert. thinks how ᾧ from the verb; best seems that "as" a possibility
νυκτός – by night, genitive
χαρᾶς – gen after verb. to fill.
ὑπόμνησιν – note σις ending.
ἀναζωπυρεῖν – make the fire live again or up.
γάρ would indicate Tim. timidity hampered his function.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

I, 1 Ιησ. Χριστου 3.4 (R, νυκτος και ημερας επιπ.) 4.5 (R^m πληρωθω υπομν.) 5 λαμβανων | Ευνεικη 9 κατ ιδ.

I. Introduction 1:1-5
1. Salutation 1, 2
2. Thanksgiving for Tim. 3-5
1. Appeal for brave adherence to the message. 1:6-18.
1. On the ground of his spiritual endowment 6-8
2. On the ground of Christ's work 9, 10
3. " " " of Paul's suffering and confidence 11-14
4. " " " conduct of others 15-18
II. Admonition to steadfast endurance in work 2:1-13
1. By Timothy's relation to Paul and his teaching.
2. By the example of the soldier
3. By the example of the husbandman
4. By the value of Christ's death & resurrection
III — 5. Regulations concern. personal & ministerial conduct 2:14-26
1. As to false & true teaching 14-19

2. As to mixed character in the visible church 20-1.
3. As to personal purity 21-22.
4. As to opposers 23-6
IV. Exhortations in the light of the last days 3:1-4:5.
1. Men & practices from which to turn away 3:1-9.
2. Teaching & example of Paul to follow 3:10-13.
3. Early teacher & Scriptures to adhere to. 3:14-17
4. Preaching the word to be continued 4:1-5
V. Personal details 4:6-22
1. Confidence in face of death 6-8
2. Desire to have Timothy come 9
.4. Experience at his first trial 16-18
5. Salutation & closing verses 19-22.

ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν
θάνατον φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ
τοῦ εὐαγγελίου, εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπό- 11 1 Ti. 2, 7.
στολος καὶ διδάσκαλος· δι᾽ ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα 12
πάσχω, ἀλλ᾽ οὐκ ἐπαισχύνομαι, οἶδα γὰρ ᾧ
πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν
παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.
ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων ὧν παρ᾽ ἐμοῦ 13 1 Ti. 6, 3. Tit. 2, 1.
ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ· τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ 14 1 Ti. 6, 20.
Πνεύματος Ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.
Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ 15 4, 16.
ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστιν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης.
δῴη ἔλεος ὁ Κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι 16
πολλάκις με ἀνέψυξεν καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ
ἐπαισχύνθη, ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ σπουδαίως 17
ἐζήτησέν με καὶ εὗρεν·—δῴη αὐτῷ ὁ Κύριος 18 Jude 21.
εὑρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ·—
καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον σὺ
γινώσκεις.

Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι 2
τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ ἃ ἤκουσας παρ᾽ ἐμοῦ 2
διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς
ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους
διδάξαι. συνκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης 3 1, 8; 4, 5.
Χριστοῦ Ἰησοῦ. οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέ- 4
κεται ταῖς τοῦ βίου πραγματίαις, ἵνα τῷ στρατο-
λογήσαντι ἀρέσῃ. ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ 5 4, 8.
στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. τὸν 6 1 Co. 9, 7. 10.
κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μετα-
λαμβάνειν. νόει ὃ λέγω· δώσει γάρ σοι ὁ 7

---

10 Ιησ. Χρ. 11 διδ. εθνων 14 παρακαταθηκην 15 Φυγελλος 16 επησχυνθη 17 σπουδαιοτερον II, 3 συ ουν κακοπαθησον | Ιησ. Χρ. 7 δ] α | δωη

Ro. 1, 3; 2, 16. 1 Co. 15, 4. 20. 2 S. 7, 12. 8 Κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν. Μνημόνευε Ἰησοῦν
Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος
Eph. 3, 1. 13. Ph. 2, 17. Ph. 1, 12–14. 9 Δαυείδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· ἐν ᾧ κακοπαθῶ
μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ
Col. 1, 24. 10 Θεοῦ οὐ δέδεται. διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ
τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν
τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου.
2 Co. 4, 11. 11 Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ
Mt. 10, 33. 12 συνζήσομεν· εἰ ὑπομένομεν, καὶ συνβασιλεύ-
σομεν· εἰ ἀρνησόμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·
Ro. 3, 2. 3. Nu. 23, 19. 13 εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι
1 Ti. 6, 4. Tit. 3, 9. 14 γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται. Ταῦτα ὑπομίμνησκε,
διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μὴ λογο-
μαχεῖν, ἐπ᾽ οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ
1 Ti. 4, 6. Tit. 2, 7. 8. Lk. 12, 42. 15 τῶν ἀκουόντων. σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον
παραστῆσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον,
1 Ti. 4, 7. 16 ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. τὰς δὲ
βεβήλους κενοφωνίας περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον
1 Ti. 1, 20. 17 γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν
ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν ἐστιν Ὑμέναιος
18 καὶ Φιλητός, οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστό-
χησαν, λέγοντες ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ
Nu. 16, 5. 26. Is. 26, 13; 28, 16. 17. Jn. 10, 14. 19 ἀνατρέπουσιν τήν τινων πίστιν. ὁ μέντοι στερεὸς
θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα
ταύτην **Ἔγνω Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καί**
Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα
1 Co. 3, 12. 20 **Κυρίου.** ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον
σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ
ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν·
3, 17. 21 ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται
σκεῦος εἰς τιμήν, ἡγιασμένον, εὔχρηστον τῷ

---

9 *αλλ* 11 (R[t] λογος Ει) 12 *αρνουμεθα* 13 —*γαρ* 14 Θεου] SR[t] Κυριου | επ] *εις* 18 SR[t] *την αναστ.* 19 Κυριου] Χριστου 21 *και ευχρ.*

δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.
τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίωκε δὲ δι- 22 1 Ti. 6, 11; 1, 5.
καιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν
ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας.
τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, 23 1 Ti. 4, 7.
εἰδὼς ὅτι γεννῶσιν μάχας· δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ 24 Tit. 1, 7.
δεῖ μάχεσθαι ἀλλὰ ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας,
διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ¦ ἐν πραΰτητι παιδεύοντα 25 1 Ti. 2, 4.
τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μή ποτε δῴη αὐτοῖς ὁ
Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ 26
ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζω-
γρημένοι ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις 3 1 Ti. 4, 1.
ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί· ἔσονται γὰρ οἱ ἄν- 2 Ro. 1, 29 ss.
θρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερή-
φανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι,
ἀνόσιοι, ¦ ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, 3
ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, ¦ προδόται, προπετεῖς, 4 Ph. 3, 19.
τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι,
ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν 5 Mt. 7, 15. 21. Ro. 2, 20. Tit. 1, 16.
αὐτῆς ἠρνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. ἐκ 6 Mt. 23, 14. Tit. 1, 11.
τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ
αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρ-
τίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, ¦ πάντοτε 7 2, 25.
μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας
ἐλθεῖν δυνάμενα. ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ 8 Ex. 7, 11. 22. 1 Ti. 6, 5; 1, 12.
Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι
ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι
τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ἀλλ᾽ οὐ 9
προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν
ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

---

24 αλλ 25 πραοτητι | δω 26 (SR^m υπ αυτου, εις)
III, 6 αιχμαλωτευοντες τα γυν.

παρά + after παρακολουθέω - follow + instrumentals after παρά
διδαχή - teaching
διδασκαλία - doctrine

10 Σὺ δὲ παρηκολούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ
ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ,
Ac. 13, 50; 14, 5. 19. Ps. 34, 19. 11 τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, | τοῖς διωγμοῖς, τοῖς
παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν
Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα,
Mt. 16, 24. Ac. 14, 22. 12 καὶ ἐκ πάντων με ἐρύσατο ὁ Κύριος. καὶ πάντες
δὲ οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
1 Ti. 4, 1. 13 διωχθήσονται. πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες
προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώ-
2, 2. 14 μενοι. σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης,
Jn. 5, 39. Ps. 119, 99. 15 εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες, | καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους
ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι
εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
2 P. 1, 19–21. Ro. 15, 4. 16 πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς
διδασκαλίαν, πρὸς ἐλεγμόν, πρὸς ἐπανόρθωσιν,
1 Ti. 6, 11. 17 πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, | ἵνα ἄρτιος ᾖ
ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
Ac. 10, 42. Ro. 14, 9. 10. 1 P. 4, 5. 4 ἐξηρτισμένος. Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ
Θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ μέλλοντος κρίνειν
ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ
Ac. 20, 20. 31. 2 καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· κήρυξον τὸν λόγον,
ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον,
παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ.
1, 13. 1 Ti. 4, 1. 3 ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας
οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας
ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι
1 Ti. 4, 7. 2 Th. 2, 11. 4 τὴν ἀκοήν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν
ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπή-
2, 3. Eph. 4, 11. 5 σονται. σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον,
ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου

θεόπ. verb. adj: may be act. or pass. Latter idea not breathes God, but God breathed. Insert the copula before θεο.

---

10 παρηκολουθηκας 12 ευσ. ζην 14 τινος 15 τα ιερα 16 (SR[m] θεοπνευστος,) | ελεγχον
IV, 1 (R[m] Διαμαρτυρομαι,) | ενωπ.] ουν εγω εν. | και του Κυριου Ιησ. Χρ. | και 3°] κατα | (SR[t] βασ. αυτου,) 3 τας επιθ. τας ιδ.

πληροφόρησον. Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, 6 Ph. 2, 17.
καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν.
τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέ- 7 1 Co. 9, 25. 1 Ti. 6, 12. Ph. 3, 14.
λεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν ἀπόκειταί 8 2, 5. 1 P. 5, 4. Ja. 1, 12. Rev. 2, 10.
μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει
μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος
κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς
ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως· Δημᾶς 9 21. 1, 4.
γάρ με ἐγκατέλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ 10 Col. 4, 14.
ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλα-
τίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν· Λουκᾶς ἐστιν μόνος 11 Ac. 15, 37. Col. 4, 10.
μετ᾽ ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυ-
τοῦ· ἔστιν γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. Τυ- 12 Ac. 20, 4. Eph. 6, 21. Col. 4, 7.
χικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. τὸν φελόνην, 13
ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρῳάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος
φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας.
Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδεί- 14 1 Ti. 1, 20. 2 S. 3, 39. Ps. 28, 4; 62, 12. Pr. 24, 12.
ξατο· **ἀποδώσει αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα**
αὐτοῦ· | ὃν καὶ σὺ φυλάσσου· λίαν γὰρ ἀντέστη 15
τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπο- 16 1, 15.
λογίᾳ οὐδείς μοι παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με
ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη· | ὁ δὲ Κύριός 17 Ps. 22, 21. Dn. 6, 21. 28. Ac. 23, 11; 27, 23.
μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι᾽ ἐμοῦ
τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ **καὶ ἀκούσωσιν** πάντα
τὰ ἔθνη, καὶ ἐρύσθην **ἐκ στόματος λέοντος**. ῥύ- 18
σεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ
σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον·
ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνη- 19 Ac. 18, 2. 1, 16. Ro. 16, 3.
σιφόρου οἶκον. Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, 20 Ac. 19, 22. Ac. 20, 4; 21, 29.

---

6 της εμης αναλ. εφ. 7 τον αγ. τον καλον
14 αποδωη 15 ανθεστηκε 16 συμπαρεγενετο
17 ακουση 18 και ρυσ.

Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα.
21 | Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεταί
σε Εὔβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία
καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.
22 Ὁ Κύριος μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις
μεθ᾽ ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

1 Παῦλος δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ
Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν
2 ἀληθείας τῆς κατ᾽ εὐσέβειαν | ἐπ᾽ ἐλπίδι ζωῆς
αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ
Eph. 1, 9. 10. 1 Ti. 1, 1. 11. 3 χρόνων αἰωνίων, ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν
λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ᾽
1 Ti. 1, 2. 4 ἐπιταγὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, Τίτῳ γνησίῳ
τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ
Θεοῦ Πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Σωτῆρος
ἡμῶν.
5 Τούτου χάριν ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα
τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ
1 Ti. 3, 2–4. 6 πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην, | εἴ
τίς ἐστιν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα
ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπό-
1 Co. 4, 1. 2 Ti. 2, 24. 1 P. 5, 2. 7 τακτα. δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι

---

22 Κυρ. Ιησους Χριστος | υμων. αμην.
Προς Τιμοθεον δευτερα, της Εφεσιων εκκλησιας πρωτον επισκοπον χειροτονηθεντα, εγραφη απο Ρωμης, οτε εκ δευτερου παρεστη Παυλος τω Καισαρι Νερωνι.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I, 4 και 1°] ελεος | και Κυριου Ιησ. Χρ. 5 κατελιπον | (SR διεταξαμην·)

ὡς Θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ
πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ¦ ἀλλὰ [8]
φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον,
ἐγκρατῆ, ¦ ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν 9 — 2, 1. 1 Ti. 1, 10. 2 Ti. 4, 3.
πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν
τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέ-
γοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ ἀνυπό- 10
τακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ
ἐκ τῆς περιτομῆς, ¦ οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν, οἵτινες 11 — 2 Ti. 3, 6. Jn. 10, 12. 1 P. 5, 2.
ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ
αἰσχροῦ κέρδους χάριν. εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος 12
αὐτῶν προφήτης

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες
ἀργαί.

¦ ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν 13 — 2 Ti. 4, 2
ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ
πίστει, μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ 14 — 1 Ti. 4, 7.
ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλή-
θειαν. πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ 15 — Mt. 15, 11. Ro. 14, 20.
μεμιαμμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ
μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις.
Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρ- 16 — 2 Ti. 3, 5.
νοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασ- 2 — 1 Ti. 6, 3. 2 Ti. 1, 13.
καλίᾳ. πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, 2 — 1 Ti. 5, 1.
σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ
ὑπομονῇ· πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι 3 — 1 Ti. 3, 11.
ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μηδὲ οἴνῳ πολλῷ
δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ¦ ἵνα σωφρονί- 4
ζωσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους,

[Handwritten marginal notes:]
Self controled: Terms were often taken from Scripture and used on tomb stones. A vast number of grave inscriptions have been found in Eg. The oldest one is to Berekon, the self-controlled. (Cob. Thinks it may indicate that he was a bishop.
ἀποτέμνω – to cut off
Πάντα &c. a hyperbole.
δια + βάλλω – casting words back & forth.
σωφρον – σος + φρεῖν – to have a sound mind.

---

10 πολλ. και ανυποτακτοι ματ. | —της 15 παντα μεν | μεμιασμενοις
II, 3 , μηδε (R —,)] , μη

Eph. 5, 22. 5 | σώφρονας, ἁγνάς, οἰκουργούς, ἀγαθάς, ὑποτασ-
σομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ
6 Θεοῦ βλασφημῆται. Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως
1 Ti. 4, 12. 1 P. 5, 3. 7 παρακάλει σωφρονεῖν | περὶ πάντα, σεαυτὸν
παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδα-
1 P. 2, 15. 8 σκαλίᾳ ἀφθορίαν, σεμνότητα, | λόγον ὑγιῆ
ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ μηδὲν
Eph. 6, 5. 1 Ti. 6, 1. 1 P. 2, 18. 9 ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν φαῦλον. δούλους ἰδίοις
δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι ἐν πᾶσιν, εὐαρέστους
1, 3. 10 εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, | μὴ νοσφιζομένους,
ἀλλὰ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν, ἵνα
τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ
11 κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις
Eph. 1, 4. 1 Jn. 2, 16. 12 τοῦ Θεοῦ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα
ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσ-
μικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς
1 Co. 1, 7. Ro. 5, 2. Ph. 3, 20. 13 ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμενοι τὴν
μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ
μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ
Gal. 1, 4. 1 Ti. 2, 6. Eph. 2, 10. 14 Ἰησοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα λυτρώ-
Ps. 130, 8. Ex. 19, 5. Dt. 14, 2. σηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρίσῃ
Ezk. 37, 23. 1 P. 3, 13. ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.
1 Ti. 4, 12. 15 Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ
πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς σου περιφρονείτω.
1 P. 2, 13. 3 Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξουσίαις ὑποτάσ-
σεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
Ph. 4, 5. 2 ἑτοίμους εἶναι, | μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους
εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραΰτητα
1 Co. 6, 11. Eph. 2, 2; 5, 8. 3 πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Ἦμεν γάρ ποτε καὶ

---

5 οικουρους 6.7 (SR σωφρονειν, περι παντα σεαυτ.) 7 αδιαφθοριαν 8 (υγιη,) | περι υμων λεγ. φαυλ. 9 (SR υποτασσ., εν πασιν ευαρ.) 10 πιστ. πασαν | — την 2° 11 S η σωτηρ. (Rm , σωτηρ.) 13 (Rm Θεου,) | (Rt ημων,) | SR Ιησ. Χρ. III, 1 αρχ. και εξ. 2 πραοτητα

ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες
ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ
φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους.
ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη 4 — 2, 11. Pr. 8, 31.
τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν 5 — Eph. 2, 8. 9. Jn. 3, 5. Eph. 5, 26. 2 Ti. 1, 9.
δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς ἀλλὰ κατὰ τὸ
αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιν-
γενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως Πνεύματος Ἁγίου,
οὗ ἐξέχεεν ἐφ᾽ ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ 6 — Jl. 2, 28.
Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ 7 — Ro. 3. 24.
ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενηθῶμεν κατ᾽ ἐλπίδα
ζωῆς αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων 8 — 14.
βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν
καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες Θεῷ.
ταῦτά ἐστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις·
μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔριν καὶ 9 — 1 Ti. 4, 7.
μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς
καὶ μάταιοι. αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ 10 — 2 Jn. 10. Mt. 18, 15. 16.
δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπ- 11 — 1 Ti. 6, 4. 5
ται ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος.
Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τυχικόν, 12 — 2 Ti. 4, 12.
σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ
γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν 13 — Ac. 18, 24. 1 Co. 3, 5. 6.
καὶ Ἀπολλῶν σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν
αὐτοῖς λείπῃ. μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι 14 — 2, 14. Eph. 4, 28. 29. Mt. 7, 19
καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας
χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.
Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ᾽ ἐμοῦ πάντες. ἄσπα- 15
σαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.
Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

5 α] ων | τον αυτου ελεον 7 γενωμεθα | (R^m, κατ ελπιδα,) 8 τω Θεω | τα καλα 9 SR ερεις 13 Απολλω 15 υμων. αμην.

Προς Τιτον, της Κρητων εκκλησιας πρωτον επισκοπον χειροτονηθεντα, εγραφη απο Νικοπολεως της Μακεδονιας.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

my-possessive

1 Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος (Eph. 3, 1.)
ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ
2 ἡμῶν ¦ καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ (Col. 4, 17. 2 Ti. 2, 3.)
συνστρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκ-
3 κλησίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς (Ro. 1, 7.)
ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
4 *Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου*
5 *ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ἀκούων σου*
τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν
6 Κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ὅπως (Ph. 1, 9.)
ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν
ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστόν·
7 χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ (2 Co. 7, 4.)
ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέ-
8 παυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. *Διό, πολλὴν ἐν*
Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ
9 *ἀνῆκον, διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ,*
τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ
10 *δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, παρακαλῶ σε περὶ* (Col. 4, 9. 1 Co. 4, 15. Gal. 4, 19.)
τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς, my
11 Ὀνήσιμον, ¦ *τόν ποτέ σοι ἄχρηστον νυνὶ δὲ καὶ*
12 σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, ¦ ὃν ἀνέπεμψά σοι, αὐτόν,
13 τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα· ὃν ἐγὼ ἐβου- (Ph. 2, 30.)

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

2 αδ.] *αγαπητη* 4 (S *μου, παντοτε* R *μου παντοτε,*) 5 (R^t *αγαπην,*) 6 *ημ.*] SR^t *υμιν* | *Χρ. Ιησουν* 7 *γαρ εχομεν πολλην* 9 *Ιησ. Χρ.* 10 *δεσμ. μου* 11 — *και* 1° 12 *σοι,*] (R *σοι*) S · *συ δε* | *σπλαγχνα, προσλαβου·*

Calls himself a prisoner, a bit of psy. perhaps to entreat Philemon. Apphia his wife? Archippus his son? and he may be the pastor of the little church. There is no indication that the churches had private buildings for 200 yrs. (Ex. Gr. Test. in loc.)
Aquilla + Prisca one in Ephesus and in Rome &c.
Chiasm in the fig. here. Listing love + faith and then dealing with them in reverse.
Note the nice things he says to Philemon. A good practice.
Not only is he a prisoner but an old man. πρεσβευτής – an ambassador.

Epistolory form.

Excavations have shown that there was a customary polite epistolory form which Paul followed when he wrote.
Opening address or greeting (v.1)
Thanksgiving + prayer, for the one to whom he writes. (v.4)
Special message (v10ff.)
Closed by salutation and perhaps a word of prayer. (v.22-3) (C.118)

λόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι
διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου, χωρὶς δὲ 14 — 2 Co. 9, 7. 1 P. 5, 2.
τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ
ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ ἀλλὰ κατὰ
ἑκούσιον. τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς 15
ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς, ¦ οὐκέτι ὡς 16 — 1 Ti. 6, 2.
δοῦλον ἀλλὰ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν,
μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ
καὶ ἐν Κυρίῳ. εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσ- 17
λαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ 18
ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα· ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα 19 — Gal. 6, 11. 2 Th. 3, 17.
τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι
καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. ναί, ἀδελφέ, 20 — 7.
ἐγώ σου ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ
σπλάγχνα ἐν Χριστῷ.
Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς 21
ὅτι καὶ ὑπὲρ ἃ λέγω ποιήσεις. ἅμα δὲ καὶ ἑτοί- 22 — Ph. 1, 25; 2, 24.
μαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευ-
χῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.
Ἀσπάζεταί σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός 23 — Col. 1, 7; 4, 12.
μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ¦ Μάρκος, Ἀρίσταρχος, 24 — Col. 4, 10. 14.
Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.
Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ 25
τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

Condition of slaves among Christians: When Paul wrote to Philemon he asked him to receive On. back not as a bondman but as a brother beloved. This advice of Paul to treat slaves as brothers seems to have been practiced by the early church as shown by Arch. evidence. Cob points out that an exceedingly small no. of Christ. inscriptions contain the words "slave" or "freedman"; words constantly seen on grave stones. Instead of this those formerly slaves appear with a new name, "alumnus," meaning "foster child." As early as the 2nd cent. slaves were buried with honor in the Catacombs. (Cob. 395)

---

13 διακ. μοι 16 αλλ | (Κυριω;) 17 με] εμε 18 ελλογει 20 Χρ.] Κυριω 21 α] ο 23 Ασπαζονται 25 SR[t] Κυρ. ημων | SR[s] υμων. αμην.

Προς Φιλημονα εγραφη απο Ρωμης δια Ονησιμου οικετου.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

1 Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς
Ps. 2, 8. Jn. 1, 3. 2 λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις | ἐπ᾽
Col. 1, 16. Mt. 21, 38. ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν
Υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι᾽ οὗ καὶ
Ps. 110, 1. 2 Co. 4, 4. 3 ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας· ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς
Col. 1, 15. 9, 14. 26. δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων
Mk. 16, 19. τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ,
καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος ἐκάθισεν
Ph. 2, 9. 4 ἐν δεξιᾷ τῆς Μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, τοσούτῳ
κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώ-
Ps. 2, 7. 2 S. 7, 14. 5 τερον παρ᾽ αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. Τίνι
5, 5. Ac. 13, 33. γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων

Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε;

καὶ πάλιν

Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς Πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς Υἱόν;

Dt. 32, 43 Lxx. Ro. 8, 29. Ps. 97, 7. 6 ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν
οἰκουμένην, λέγει

Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.

Ps. 104, 4. 7 καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει

Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα,
καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα·

Inscr. Η ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I, 2 *εσχατων* | *τους αι. εποι.* 3 *αὐτου, δι εαυτου καθ. ποιησ. τ. αμ. ημων* 6 (R^{m}, *παλιν*,)

πρὸς δὲ τὸν Υἱόν 8 Ps. 45, 6. 7.
Ὁ θρόνος σου ὁ Θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος,
καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος ῥάβδος τῆς βασιλείας αὐτοῦ.
ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· 9
διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε, ὁ Θεός, ὁ Θεός σου ἔλαιον
ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.
καί 10 Ps. 102, 25–27.
Σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας,
καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί·
αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· 11
καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται,
καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς, 12
ὡς ἱμάτιον καὶ ἀλλαγήσονται·
σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.
πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε 13 Ps. 110, 1.
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν
ποδῶν σου;
οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς δια- 14 Dn. 7, 10. Ps. 34, 8; 91, 11.
κονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρο-
νομεῖν σωτηρίαν; Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως 2
προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μή ποτε παρα-
ρυῶμεν. εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος 2 Ac. 7, 38. 53. Gal. 3, 19.
ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρα-
κοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς 3 10, 29. 12, 25.
ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας;
ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου,
ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, συνεπι- 4 Mk. 16, 20. 1 Co. 12, 4. 11.
μαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν

---

8 (SR σου, ο Θεος,) | αιωνος· ραβδ. ευθ. η ραβδ. | αυτου] SR^t σου 9 (SR σε ο Θ.) 12 —ως ιματιον
II, 1 ημ. προσεχ.

Westcott says Θεός is not voc. God is thy throne. αὐτοῦ is read by Vaticanus & ℵ. Alford & Dods say σου A, D, K, L, M, P, E. A & L & D are important. note ἠγάπησας in the 2nd person. Violence done to whole para to say God thy throne. See Rom. 10 for diff of O.T. quot in meaning – also "out of Eg. have I called my son."
ὁ αὐτός – the identical pronoun.
λέος + ἔργον – work on behalf of people, public service.
2 aor. pass. of παραρρέω
a parenthesis (?) Gal. 3 & Acts
εἰς ἡμᾶς – See Gal. 1 where paul makes his claim
ἐβεβαιώθη – Mk 16:20; Rom 16:8 means "to demonstrate as valid."
There are 7 quotes grouped under 4 fold head. See outline.

καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ Πνεύματος Ἁγίου
μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.
5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν
Ps. 8, 4–6. 6 μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. διεμαρτύρατο δέ
πού τις λέγων

Τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ;
ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν;
7 ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους,
δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν,
1 Co. 15, 27. 8 πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ.

ἐν τῷ γὰρ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν
αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ
Ph. 2, 8. 9. 9 τὰ πάντα ὑποτεταγμένα· τὸν δὲ βραχύ τι παρ'
ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ
πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανω-
μένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται
Ro. 11, 36. 10 θανάτου. Ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα
καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν
ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ
Mk. 3, 34. 35. Mt. 25, 40. Jn. 20, 17. 11 παθημάτων τελειῶσαι. ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ
οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ
Ps. 22, 22. 12 ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων

Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου,
ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε·

Is. 8, 17. Is. 8, 18. 2 S. 22, 3. 13 καὶ πάλιν

Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ·

καὶ πάλιν

Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός.

17. 2 Ti. 1, 10. Jn. 12, 31. Rev. 12, 10. 1 Co. 15, 56. 14 ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ
σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν
αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ
κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστιν τὸν διά-

---

7 SR[t] *εστ. αυτον, και κατεστησας αυτον επι τα εργα των χειρων σου·* 8 *γαρ τω* 14 *σαρκ. κ. αιμ.*

βολον, ¦ καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανά- 15
του διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας.
οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ 16 Is. 41, 8 s.
σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὤφειλεν 17 Ps. 22, 22. Ph. 2, 7.
κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων
γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν,
εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. ἐν 18 4, 15.
ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς
πειραζομένοις βοηθῆσαι.

Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου 3 4, 14.
μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν Ἀπόστολον καὶ Ἀρ-
χιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, πιστὸν ὄντα 2 Nu. 12, 7.
τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ
οἴκῳ αὐτοῦ. πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ 3
Μωϋσῆν ἠξίωται καθ᾽ ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει
τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. πᾶς γὰρ οἶκος 4
κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ πάντα κατασκευά-
σας Θεός. καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ 5 Nu. 12, 7.
οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν λαληθη-
σομένων, Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· 6 Eph. 2, 19. Col. 1, 23.
οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν τὴν παρρησίαν καὶ τὸ
καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν
κατάσχωμεν. Διό, καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα 7 Ps. 95, 7–11.
τὸ Ἅγιον

Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ 8 Ex. 17, 7. Nu. 20, 2–5.
παραπικρασμῷ
κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
οὗ ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ 9
καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου ¦ τεσσεράκοντα ἔτη. 10
διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ

III, 1 Χριστον Ιησ. 3 δοξ. ουτ. 4 τα παντα 6 αὐτου | εανπερ 7—12 (Διο, (καθως...καταπ. μου·) βλεπ.) 9 επειρ. με | υμων, εδοκιμασαν με, και 10 γεν. εκεινη

καὶ εἶπον Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·
αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου,
Nu. 14, 21–23. 11 ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου
Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.
12 βλέπετε, ἀδελφοί, μή ποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν
καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ
1 Th. 5, 11. 13 Θεοῦ ζῶντος, ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ᾽
ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ Σήμερον καλεῖται,
ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρ-
6, 11. 11, 1. 14 τίας· μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, ἐάνπερ
τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν
Ps. 95, 8. 7. 15 κατάσχωμεν. ἐν τῷ λέγεσθαι
Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ
παραπικρασμῷ.
Ex. 17, 1 ss. 16 τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; ἀλλ᾽ οὐ
πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως;
Nu. 14, 29. 1 Co. 10, 10. 17 τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσεράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς
ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ;
Nu. 14, 22 s. 11. 18 τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατά-
19 παυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; καὶ βλέ-
πομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι᾽ ἀπιστίαν.
Ps. 95, 11. 4 φοβηθῶμεν οὖν μή ποτε καταλειπομένης ἐπαγ-
γελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῇ
2 τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγ-
γελισμένοι καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ᾽ οὐκ ὠφέλησεν
ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους μὴ συνκεκερασμένος
3, 11. Ps. 95, 11. 3 τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς
τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν
Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου
Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου,

---

14 γεγον. του Χρ. 16 (τινὲς...παρεπικραναν,) | (Μωσεως.)
IV, 2 S συγκεκραμενος R^{t} συγκεκερασμενους 3 γαρ] R^{m} ουν

although
καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενη- — the rest available to OT saints
θέντων. εἴρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης 4 Gn. 2, 2. also.
οὕτως **Καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ**
ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ· καὶ ἐν τούτῳ 5 Ps. 95, 11.
πάλιν **Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.**
ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, 6
καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι'
ἀπείθειαν, πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, Σήμερον, 7 3, 7. Ps. 95, 7. 8.
ἐν Δαυεὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς — The rest not exhausted by Canaan
προείρηται — Since even in David's time they
spoke of it

Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.

εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ 8 Dt. 31, 7. Jos. 22, 4. — Joshua gave them a type of rest
ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ἄρα ἀπολεί- 9
πεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. ὁ γὰρ 10 Gn. 2, 2. Rev. 14, 13.
εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς
κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ **ἀπὸ τῶν**
ἰδίων ὁ **Θεός**. Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς 11 Ps. 95, 11.
ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις
ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. Ζῶν γὰρ ὁ 12 Jer. 23, 29. Is. 49, 2. Eph. 6, 17.
λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ
πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διϊκνούμενος ἄχρι Jn. 12, 48. Rev. 19, 15.
μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ
μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν
καρδίας· καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον 13
αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς
ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος. Ἔχον- 14 3, 1; 6, 20; 7, 26; 8, 1; 9, 11.
τες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρα-
νούς, Ἰησοῦν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς
ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνά- 15 2, 17.
μενον συνπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπει-
ρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς
ἁμαρτίας. προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας 16 1 Jn. 3, 21. Ro. 3, 25.

---

7 ειρηται   12 ψυχ. τε και

τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ
χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

5 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανό-
μενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν
Θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ
4, 15. 2 ἁμαρτιῶν, μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν
καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθέ-
Lv. 9, 7; 16, 6. 3 νειαν, ¹ καὶ δι' αὐτὴν ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ
λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν περὶ
Ex. 28, 1. 4 ἁμαρτιῶν. καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν
τιμήν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθώσπερ
Ps. 2, 7. 1, 5. Ac. 13, 33. 5 καὶ Ἀαρών. Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν
ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας
πρὸς αὐτόν

Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε·

c. 7. Ps. 110, 4. 6 καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει

**Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχι-
σεδέκ.**

Mt. 26, 39–46. 7 ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε
καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν
ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων
προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας,
Ph. 2, 8. 8 ¹ καίπερ ὢν Υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν
Is. 45, 17. Jn. 17, 1. 5. 9 ὑπακοήν, καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο πᾶσιν τοῖς
Ps. 110, 4. 10 ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος **σωτηρίας αἰωνίου**, προσ-
αγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς **κατὰ τὴν
τάξιν Μελχισεδέκ.**

11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευ-
τος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς.
1 Co. 3, 1–3. 1 P. 2, 2. 12 καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρό-
νον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τινα

---

16 ελεον

V, 3 δια ταυτην | υπερ αμαρτ. 4 αλλα ο καλ. | καθαπερ και ο Α. 9 τοις υπακ. αυτω πασ. 12 R^m υμας, τίνα

τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ, καὶ
γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, οὐ στερεᾶς
τροφῆς. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος 13 Eph. 4, 14.
λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστιν· τελείων δέ 14 Ph. 1, 10. Ro. 16, 19. Gn. 2, 17.
ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθη-
τήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ
τε καὶ κακοῦ. Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ 6
Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ 9, 14.
πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ
νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ Θεόν, | βαπτισμῶν 2
διδαχήν, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεως νε-
κρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. καὶ τοῦτο ποιήσο- 3
μεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός. Ἀδύνατον γὰρ τοὺς 4 10, 26. 27. Mt. 12, 31. 1 Jn. 5, 16.
ἅπαξ φωτισθέντας γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς
τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας Πνεύ-
ματος Ἁγίου | καὶ καλὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα 5 1 P. 2, 3.
δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καὶ παραπεσόντας, 6
πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας
ἑαυτοῖς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζον-
τας. γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ᾽ αὐτῆς ἐρχόμενον 7 Gn. 1, 11 s.
πολλάκις ὑετὸν καὶ τίκτουσα βοτάνην εὔθετον
ἐκείνοις δι᾽ οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει
εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας 8 Gn. 3, 17 s.
καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς τὸ
τέλος εἰς καῦσιν. Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, 9
ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ
καὶ οὕτως λαλοῦμεν. οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς ἐπι- 10 10, 32–34.
λαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης ἧς
ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες
τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ἐπιθυμοῦμεν δὲ 11 3, 14. Ph. 1, 6.

εἰ καί – concession – although; καὶ εἰ – even if

12 SR και ου στ.

VI, 2 SR^{t} διδαχης | SR αναστ. τε 4 (SR^{m} φωτισθεντας,) 7 πολλ. ερχ. 9 κρειττονα 10 και του κοπου της αγ.

The priestly system of Christ is like Levitical, but the person after order of Melchizedek

ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν
πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους,
12 ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πί-
στεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπ-
Gn. 22, 16. 17 13 αγγελίας. Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος
ὁ Θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὀμόσαι,
14 ὤμοσεν καθ' ἑαυτοῦ, λέγων **Εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλο-**
15 **γήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε·** καὶ οὕτως
Ex. 22, 10. 16 μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. ἄν-
θρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσιν, καὶ
πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ
17 ὅρκος· ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ Θεὸς
ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ
ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ,
1st expression of his purpose & the oath.
Nu. 23, 19. 1S. 15, 29. 18 ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύ-
νατον ψεύσασθαι Θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν
ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκει-
Pred. acc. with ὡς
Lv. 16, 2. 12. 19 μένης ἐλπίδος· ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς
ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ **εἰσερχομένην εἰς τὸ**
5, 6. Ps. 110, 4. 20 **ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος**, ὅπου πρόδρομος
ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, **κατὰ τὴν τάξιν Μελ-**
χισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος **εἰς τὸν αἰῶνα.**
Gn. 14, 17—20. 7 Οὗτος γὰρ ὁ **Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς**
τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ
ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ
2 **εὐλογήσας αὐτόν,** ᾧ καὶ **δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέ-**
ρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασι-
λεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ **βασιλεὺς Σαλήμ,**
Ps. 110, 4. 3 ὅ ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης, ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγε-
νεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος
ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει
4 **ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.** Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος

---

14 Ει] Η 16 *ανθρ. μεν γαρ*
VII, 1 — του 2°

οὗτος, ᾧ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθι-
νίων ὁ πατριάρχης. καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν 5 Nu. 18, 21.
Λευεὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν
ἀποδεκατοῖν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ᾽ ἔστιν
τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ
τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ· ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος 6
ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα
τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. χωρὶς δὲ πάσης ἀντι- 7
λογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται.
καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι 8
λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. καὶ 9
ὡς ἔπος εἰπεῖν, δι᾽ Ἀβραὰμ καὶ Λευεὶς ὁ δεκάτας
λαμβάνων δεδεκάτωται· ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ 10
πατρὸς ἦν ὅτε συνήντησεν αὐτῷ Μελχισεδέκ. Εἰ 11 Ps. 110, 4. 18. 19.
μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευειτικῆς ἱερωσύνης
ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ᾽ αὐτῆς νενομοθέτηται, τίς ἔτι
χρεία κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστα-
σθαι ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι;
μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ 12
νόμου μετάθεσις γίνεται. ἐφ᾽ ὃν γὰρ λέγεται 13
ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ᾽ ἧς οὐδεὶς
προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ· πρόδηλον γὰρ ὅτι 14 Gn. 49, 10. Is. 11, 1.
ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυ-
λὴν περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλάλησεν. Καὶ 15 Ps. 110, 4.
περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν
ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ὃς 16
οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης γέγονεν ἀλλὰ
κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. μαρτυρεῖται γὰρ 17 5, 6. Ps. 110, 4.
ὅτι **Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελ-
χισεδέκ.** ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης 18

---

4 *ω και δεκ.* 5 *αποδεκατουν* 6 *τον Αβρ.* 9 *δια Αβρ.* | *Λευι* 10 *ο Μελχ.* 11 *επ αυτη νενομοθετητο* 14 *φυλ. ουδεν περι ιερωσυνης* 16 *σαρκικης* 17 *μαρτυρει*

ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές,
9, 9. 19 οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ
20 κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ. Καὶ
καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας,—οἱ μὲν γὰρ
Ps. 110, 4. 21 χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ
μετὰ ὁρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν
Ὤμοσεν Κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται Σὺ ἱερεὺς
8, 6; 12, 24. 22 εἰς τὸν αἰῶνα· —κατὰ τοσοῦτο καὶ κρείττονος
23 διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. Καὶ οἱ μὲν
πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ
Ps. 110, 4. 24 κωλύεσθαι παραμένειν· ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν
εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην·
Ro. 8, 34. 1 Jn. 2, 1. 25 ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς
προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν
4, 14. 26 εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. Τοιοῦτος γὰρ
ἡμῖν καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος,
ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ
Lv. 16, 6. 15. 27 ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· ὃς οὐκ ἔχει
καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρό-
τερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν,
ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ
Ps. 2, 7; 110, 4. 5, 1. 2. 28 ἑαυτὸν ἀνενέγκας. ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθ-
ίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ
τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον Υἱὸν εἰς τὸν
αἰῶνα τετελειωμένον.
4, 14. Ps. 110, 1. 8 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον
ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου
Nu. 24, 6. LXX. 2 τῆς Μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἁγίων
λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπη-
5, 1. 3 ξεν ὁ Κύριος, οὐκ ἄνθρωπος. Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς
εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται·

---

21 *αιωνα κατα την ταξιν Μελχισεδεκ·* 22 *τοσουτον κρειττ.* 26 *— και* 1° 28 (R *Υιον,*)
VIII, 2 *και ουκ ανθρ.*

ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ.
εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ᾽ ἂν ἦν ἱερεύς, ὄντων 4
τῶν προσφερόντων κατὰ νόμον τὰ δῶρα· οἵτινες 5 Col. 2, 17. Ex. 25, 40.
ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπου-
ρανίων, καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων
ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν. Ὅρα γάρ φησιν, ποιήσεις
πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ
ὄρει· νῦν δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, 6 7, 22; 12, 24. 2 Co. 3, 6.
ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις
ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. εἰ 7
γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευ-
τέρας ἐζητεῖτο τόπος. μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς 8 Jer. 31, 31–34. 10, 16. 17.
λέγει

Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος,
καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ
ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν,
οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν 9 Ex. 19, 5. 6.
αὐτῶν
ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν
ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου,
ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου,
κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει Κύριος.
ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ 10
Ἰσραὴλ
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος,
διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεόν
καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν.
καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ 11
καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων Γνῶθι
τὸν Κύριον,

---

4 ουν] γαρ | οντων των ιερεων των | κατα τον νομ. 5 ποιησης 6 νυνι | τετευχε 8 αυτοις 11 πολ.] πλησιον

ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με
ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν.
12 **ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν,**
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.
Ro. 10, 4. 13 ἐν τῷ λέγειν Καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην· τὸ
δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.
9 Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα λα-
Ex. 25, 23. 30. 31. 2 τρείας τό τε ἅγιον κοσμικόν. σκηνὴ γὰρ κατε-
σκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ
τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται
Ex. 26, 33. 3 Ἅγια· μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ
Ex. 16, 33. Nu. 17, 25. Ex. 25, 16. 21. 4 ἡ λεγομένη Ἅγια ἁγίων, χρυσοῦν ἔχουσα θυ-
μιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικε-
καλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος
χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν
ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης,
Ex. 25, 18. Ex. 26, 34. 5 ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβεὶν δόξης κατασκιά-
ζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν
Nu. 18, 3. 4. 6 λέγειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ οὕτως κατε-
σκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ
παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτε-
Ex. 30, 10. Lv. 16, 2. 14. 15. 7 λοῦντες, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ
μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος ὃ προσφέρει
10, 19. 8 ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, τοῦτο
δηλοῦντος τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, μήπω πε-
φανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης
10, 1. 2. 9 σκηνῆς ἐχούσης στάσιν, ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν
καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἣν δῶρά τε καὶ
θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδη-
Lv. 11, 2. Lv. 15, 18. Nu. 19, 13. 10 σιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώ-
μασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς,

---

11 *μικρ. αυτων* 12 *αμ. αυτων και των ανομιων αυτων*
IX, 1 *πρωτη σκηνη* 5 *Χερουβιμ* 9 *ην*] *ον*
10 (R *μονον* (*επι...βαπτισμοις*))

δικαιώματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπι-
κείμενα. Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς 11 6, 20. 10, 1.
τῶν γενομένων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ
τελειοτέρας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ᾽ ἔστιν
οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, οὐδὲ δι᾽ αἵματος τράγων 12
καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν
ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος.
εἰ γὰρ τὸ αἷμα τράγων καὶ ταύρων καὶ σποδὸς 13 Lv. 16, 3. 14. 15. Nu. 19, 9. 17.
δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους ἁγιάζει
πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, πόσῳ μᾶλλον 14 1 P. 1, 18. 19. 1 Jn. 1, 7. Rev. 1, 5.
τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ Πνεύματος αἰωνίου 1 Co. 15, 45. 6, 1.
ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ, καθαριεῖ
τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ
λατρεύειν Θεῷ ζῶντι. Καὶ διὰ τοῦτο δια- 15 12, 24. 1 Ti. 2, 5.
θήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενο-
μένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ
παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κε-
κλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. ὅπου γὰρ 16
διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθε-
μένου· διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μή 17
ποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. Ὅθεν οὐδὲ ἡ 18
πρώτη χωρὶς αἵματος ἐνκεκαίνισται. λαληθείσης 19 Ex. 24, 3 ss. Lv. 14, 4.
γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ τὸν νόμον ὑπὸ Μωϋσέως Nu. 19, 6.
παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ
τῶν τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ
ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν
λαὸν ἐράντισεν, λέγων **Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς δια-** 20 Ex. 24, 6–8. Mt. 26, 28.
θήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός. καὶ τὴν 21 Lv. 8, 15. 19.
σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας
τῷ αἵματι ὁμοίως ἐράντισεν. καὶ σχεδὸν ἐν 22 Lv. 17, 11. Eph. 1, 7.

---

10 *και δικαιωμασι σ.* 11 *γενομ.*] SR[t] *μελλοντων* 12 *ευρομενος* 13 *ταυρ. και τραγ.* 14 *ημ.*] SR[t] *υμων* | (SR *ζωντι;*) 17 (R[t] *διαθεμενος;*) 18 *ουδ᾽* 19 — *τον* 1° | — *των* 2°

αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ
8, 5. 23 χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. Ἀν-
άγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς
οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπου-
11. 12. 1 Jn. 2, 1. 24 ράνια κρείττοσιν θυσίαις παρὰ ταύτας. οὐ γὰρ
εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἅγια Χριστός, ἀντίτυπα
τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ᾽ εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν
ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν·
25 οὐδ᾽ ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ
ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἐν
1 Co. 10, 11. 12. Gal. 4, 4. 26 αἵματι ἀλλοτρίῳ, ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις πα-
θεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ
συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν τῆς ἁμαρτίας
Gn. 3, 19. 27 διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. καὶ καθ᾽
ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν,
Is. 53, 12. 10, 10. 12. 14. Ph. 3, 20. 2 Ti. 4, 8. 1 P. 2, 24. 28 μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, οὕτως καὶ ὁ Χριστός,
ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν
ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται
τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.
8, 5. 7, 19. 10 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγα-
θῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ᾽
ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν
εἰς τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχο-
2 μένους τελειῶσαι· ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσ-
φερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν
ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ κεκαθαρισ-
Lv. 16, 21. 3 μένους; ἀλλ᾽ ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ᾽
11. 4 ἐνιαυτόν· ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων
Ps. 40, 6–8. 5 ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν
κόσμον λέγει

Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ
κατηρτίσω μοι·

---

24 *αγια εισηλθ. ο Χρ.* 26 *νυν* | —*της* 1°
28 —*και*
X, 1 Rᵗ *δυνανται* 2 —*ουκ* | *κεκαθαρμενους*·

ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας. 6
τότε εἶπον Ἰδοὺ ἥκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου 7
γέγραπται περὶ ἐμοῦ,
τοῦ ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὸ θέλημά σου.
ἀνώτερον λέγων ὅτι Θυσίας καὶ προσφορὰς καὶ 8
ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας
οὐδὲ εὐδόκησας, αἵτινες κατὰ νόμον προσφέρονται,
τότε εἴρηκεν Ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά 9
σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ.
ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς προσ- 10 9. 12. 28.
φορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. Καὶ 11 Ex. 29. 38. 1. 4.
πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν
καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵ-
τινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας· οὗτος 12 10. 14.
δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς
τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, τὸ λοι- 13 Ps. 110. 1.
πὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ
ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. μιᾷ γὰρ προσφορᾷ 14 12.
τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους.
Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· 15
μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέναι
Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς 16 8, 10. Jer. 31, 33.
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος·
διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν 17 Jer. 31, 34. 8, 12.
οὐ μὴ μνησθήσομαι ἔτι. ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, 18
οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.
Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν 19 Mt. 27. 51.
εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ἣν ἐνε- 20 9, 8.

---

8 *θυσιαν και προσφοραν | κατα τον νομ.* 9 *ποι., ο Θεος, το* 10 *του Ιησ.* 11 Rm *αρχιερευς* 12 *αυτος δε* | (SRm, *εις το διηνεκες* Rt *εις το διηνεκες,*) 15 *προειρηκεναι* 16 *επι των διανοιων* 17 *μνησθω*

καίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ
Zec. 6, 11 ss. Nu. 12, 7. 21 καταπετάσματος, τοῦτ᾽ ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,
καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, προσερ-
Ezk. 36, 25. 4, 16. Eph. 5, 26. 22 χώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ
πίστεως, ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδή-
σεως πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι
4, 14. 23 καθαρῷ· κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος
13, 1. 24 ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος, | καὶ κατα-
νοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ
3, 13. 37. 25 καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυν-
αγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρα-
καλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε
6, 4–8. 1 Ti. 2, 4. 26 ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν. Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρ-
τανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν
τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται
Is. 26, 11 Lxx. 27 θυσία, φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς
Nu. 15, 30; 35, 30. Dt. 17, 6. 28 ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. ἀθε-
τήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ
Ex. 24, 8. 2, 3. 29 δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· πόσῳ δοκεῖτε
χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν Υἱὸν τοῦ
Θεοῦ καταπατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης
κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ Πνεῦμα
Dt. 32, 35. 36. Ps. 135, 14. Ro. 12, 19. 30 τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα
Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω· καὶ πάλιν Κρι-
12, 29. 31 νεῖ Κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν
6, 4. 32 εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ
τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολ-
2 Co. 4, 9. 33 λὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, τοῦτο μὲν
ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο
δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέν-
Mt. 6, 20; 19, 21. 29. 34 τες. καὶ γὰρ τοῖς δεσμίοις συνεπαθήσατε, καὶ

ot forsaking assemblies Arch re-
veals how the early christians used various
means of assembling at times of persecu-
tion. Cob. Says they made use of funeral
associations & trade unions. (p. 83).
At Rome in times of persecution the cata-
combs were used as places of assembly and
n many chapters were constructed as in
the catacomb of Pricilla (C.385)

---

22 ερραντισμενοι | (SR^m πονηρας·...καθαρω,) | λελου-
μενοι 29 (SR ενυβρισας;) 30 ανταπ., λεγει
Κυριος· | Κυρ. κρινεῖ 34 δεσμοις μου

τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς
προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσ-
σονα ὕπαρξιν καὶ μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε οὖν 35 11, 6.
τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μεγάλην μισθα-
ποδοσίαν. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν ἵνα τὸ 36 6, 12. Lk. 21, 19.
θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν
ἐπαγγελίαν.

ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, 37 25. Is. 26, 20. Hab. 2, 3. Lk. 21, 28. Ja. 5, 8.
ὁ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονίσει·
ὁ δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται, 38 Hab. 2, 4. Ro. 1, 17. Gal. 3, 11
καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή
μου ἐν αὐτῷ.

ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ 39
πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, 11 3, 14. 2 Co. 5, 7.
πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν ταύτῃ 2
γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει 3 Gn. 1.
νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ,
εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγο-
νέναι. Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν 4 Gn. 4, 4. Mt. 23, 35.
προσήνεγκεν τῷ Θεῷ, δι᾽ ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι
δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ
Θεοῦ, καὶ δι᾽ αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ. Πίστει 5 Gn. 5, 24.
Ἑνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ
ηὑρίσκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός. πρὸ γὰρ
τῆς μεταθέσεως μεμαρτύρηται εὐαρεστηκέναι τῷ
Θεῷ· χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι· 6 7, 25; 10, 35.
πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ,
ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης
γίνεται. Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν 7 Gn. 6, 8. 9. 13–22; 7, 1. Ro. 4, 20. Ro. 3, 22. 24.

---

34 S *εν εαυτοις* R[m] *εαυτοις* | *κρειττονα υπ. εν ουρανοις* 35 *μισθ. μεγ.* 37 *χρονιει* 38 SR[m] — *μου* 1°
XI, 3 *τα βλεπομενα* 4 *λαλειται* 5 *ευρισκετο* | *μεταθ. αυτου μεμ. ευηρεστηκεναι* 6 *ἐστὶ*

μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν
κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς
κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν
Gn. 12, 1. 4. 8 δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. Πίστει καλού-
μενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τόπον ὃν
ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν
Gn. 23, 4; 26, 3; 35, 12. 9 μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. Πίστει παρῴκησεν
εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς
κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συνκλη-
10 ρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· ἐξεδέχετο
γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνί-
Gn. 17, 19; 21, 2. 11 της καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ
Σάρρα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν
καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο
Ro. 4, 19. Gn. 15, 5; 22, 17; 32, 12. 12 τὸν ἐπαγγειλάμενον. διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγενήθη-
σαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, **καθὼς τὰ ἄστρα**
τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει **καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ**
Ps. 39, 12. 1 Ch. 29, 15. Gn. 23, 4; 47, 9. 1 P. 1, 1; 2, 11. 13 **τὸ χεῖλος** τῆς θαλάσσης **ἡ ἀναρίθμητος.** Κατὰ
πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ κομισάμενοι
τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες
καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι **ξένοι**
14 **καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς.** οἱ γὰρ τοιαῦτα
λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν.
15 καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξέβησαν,
Ex. 3, 6. Mk. 12, 26. 27. 16 εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι· νῦν δὲ κρείττονος
ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ
ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς **Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι**
Gn. 22. Ja. 2, 22. 17 **αὐτῶν**· ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν. Πίστει
προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος,
καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας
Gn. 21, 12. 18 ἀναδεξάμενος, πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι **Ἐν Ἰσαὰκ**

---

8 *εις τον τοπον* 9 *εις την γην* 11 *ηλικ. ετεκεν* 12 *εγεννηθησαν* | *ωσει αμμ.* 13 *κομ.*] *λαβοντες* | *ιδοντ., και πεισθεντες, και α.* 15 *εξηλθον* 16 *νυνι* | (SR *επουρανιου·*)

κληθήσεταί σοι σπέρμα, λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ 19 Ro. 4, 17.
νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ
ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. Πίστει καὶ περὶ μελ- 20 Gn. 27, 27–29. 39. 40.
λόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν
Ἠσαῦ. Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον 21 Gn. 48, 15. 16. Gn. 47, 31.
τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησεν, **καὶ προσεκύνησεν**
ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. Πίστει Ἰωσὴφ 22 Gn. 50, 24.
τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
ἐμνημόνευσεν καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετεί-
λατο. Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς **ἐκρύβη τρίμηνον** 23 Ex. 2, 2.
ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι **εἶδον ἀστεῖον τὸ**
παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ
βασιλέως. Πίστει **Μωϋσῆς μέγας γενόμενος** 24 Ex. 2, 10. 11.
ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ, μᾶλ- 25
λον ἑλόμενος συνκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ
ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, μείζονα 26 Ps. 89, 50 s.; 69, 9.
πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν 13, 13. 10, 34. 35.
τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς
τὴν μισθαποδοσίαν. Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπ- 27 Ex. 2, 15; 12, 51.
τον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν
γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησεν. Πίστει 28 Ex. 12, 12. 13.
πεποίηκεν **τὸ πάσχα** καὶ τὴν πρόσχυσιν **τοῦ**
αἵματος, ἵνα μὴ **ὁ ὀλοθρεύων** τὰ πρωτότοκα θίγῃ
αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν 29 Ex. 14, 22. 27.
ὡς διὰ ξηρᾶς γῆς, ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι
κατεπόθησαν. Πίστει τὰ τείχη Ἰερειχὼ ἔπεσαν 30 Jos. 6, 20.
κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ 31 Jos. 2, 11. 12; 6, 17. 23.
πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη Ja. 2, 25.
τοὺς κατασκόπους μετ᾽ εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι 32 Jg. 6, 11; 4, 6; 15, 20; 12, 7.
λέγω; ἐπιλείψει με γὰρ διηγούμενον ὁ χρόνος
περὶ Γεδεών, Βαράκ, Σαμψών, Ἰεφθάε, Δαυείδ
τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, οἳ διὰ 33 Jg. 14, 6. 1 S. 17, 34. 35. Dn. 6, 22.

---

20 — και 1° 26 εν Αιγυπτω 29 — γης
30 επεσε 32 γαρ με | Βαρ. τε και Σ. και Ι.

πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, ἠργάσαντο
δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στό-
Dn. 3, 23–25. 34 ματα λεόντων, | ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον
στόματα μαχαίρης, ἐδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας,
ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς
1 K. 17, 23. 2 K. 4, 36. 2 Mc. 6, 18–7, 42. 35 ἔκλιναν ἀλλοτρίων. ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστά-
σεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανί-
σθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν,
Jer. 20; 37; 38. 36 ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· ἕτεροι δὲ
ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ
2 Ch. 24, 21. 37 δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ἐλιθάσθησαν, ἐπειράσθη-
σαν, ἐπρίσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρης ἀπέθανον,
περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν,
38 ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, | ὧν
οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι
καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.
39 Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως
40 οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ Θεοῦ περὶ
ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς
ἡμῶν τελειωθῶσιν.

10, 36. Ro. 7, 21. 1 Co. 9, 24. 12 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περι-
κείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι
πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι᾽ ὑπο-
μονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα,
2, 10. Ps. 110, 1. 2 ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τε-
λειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ
χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης καταφρο-
νήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ
Nu. 16, 37 Lxx. Lk. 2, 34. 3 **κεκάθικεν.** ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην
ὑπομεμενηκότα ὑπὸ **τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτὸν**
ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ **κάμητε ταῖς** ψυχαῖς ὑμῶν

---

33 ειργασαντο 34 μαχαιρας | ενεδυναμωθησαν 37 SR επρισθ., επειρ. | μαχαιρας 38 επι] εν XII, 2 εκαθισεν 3 εαυτ.] S αὐτον R[t] εαυτους | (SR καμητε,)

ἐκλυόμενοι. Οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέ- 4
στητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ 5 Pr. 3, 11. 12.
ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς
διαλέγεται

Υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου,
μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·
ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, 6 Rev. 3, 19.
μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.

εἰς παιδείαν ὑπομένετε· ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται 7
ὁ Θεός· τίς γὰρ υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ;
εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασιν 8 Ps. 73, 14. 15.
πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐχ υἱοί ἐστε. εἶτα τοὺς 9 Nu. 16, 22.
μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς
καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ μᾶλλον ὑποταγησό-
μεθα τῷ Πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; οἱ 10
μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν
αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ
μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ. πᾶσα μὲν παι- 11 2 Co. 4, 17. 18. Ja. 3, 17.
δεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι
ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς
δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.
Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα 12 Is. 35, 3.
γόνατα ἀνορθώσατε, καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιεῖτε 13 Pr. 4, 26 Lxx.
τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ
δὲ μᾶλλον. Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ 14 Ps. 34, 14. Mt. 5, 8. Ro. 12, 18. 2 Ti. 2, 22.
τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον,
ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος 15 Dt. 29, 18 Lxx. Ac. 8, 23.
τοῦ Θεοῦ, μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ
καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσιν οἱ πολλοί, μή τις 16 Gn. 25, 33. 34.
πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως
μιᾶς ἀπέδετο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ. ἴστε γὰρ 17 Gn. 27, 30—40.

---

4 (SR αντικατεστητε,) 7 Ει παιδ. υπομενετε, | γαρ εστιν 8 εστε κ. ουχ υι. 9 πολλω 11 μεν 1°] δε 13 ποιησατε 15 —οι 16 απεδοτο | αὑτου

ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλο-
γίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ
εὗρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.
Ex. 19, 12. 16. 18. Dt. 4, 11. 18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυ-
Ex. 19, 16. 19; 20, 19. 19 μένῳ πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ ζόφῳ καὶ θυέλλῃ ¦ καὶ
Dt. 5, 23. σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαν-
τες παρῃτήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον·
Ex. 19, 13. 20 ¦ οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον Κἂν θηρίον
Dt. 9, 19. 21 θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται· καί, οὕτω φο-
βερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν Ἔκφο-
Rev. 14, 1. Gal. 4, 26. 22 βός εἰμι καὶ ἔντρομος· ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν
Rev. 21, 2. Rev. 5, 11. ὄρει καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπου-
Lk. 10, 20. 23 ρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει ¦ καὶ
ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρα-
νοῖς, καὶ Κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι
9, 15. 11, 4. Gn. 4, 10. 24 δικαίων τετελειωμένων, καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ
1 P. 1, 2. Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι
2, 2; 10, 28. 29. 25 παρὰ τὸν Ἄβελ. Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν
λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς
παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον
Hag. 2, 6. 26 ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· οὗ ἡ
φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται
λέγων Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω οὐ μόνον τὴν γῆν
27 ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. τὸ δὲ Ἔτι ἅπαξ δηλοῖ
τὴν τῶν σαλευομένων μετάθεσιν ὡς πεποιημένων,
28 ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. Διὸ βασιλείαν
ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι'
ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ, μετὰ εὐλα-

---

17 (απεδοκιμασθη·) 18 ψηλ. ορει, | ζοφω] σκοτω 20 λιθοβ. η βολιδι κατατοξευθησεται 21 (R και ουτω) 22 (R[m] αγγελων πανηγυρει,) 23 εν ουρ. απογεγρ. 24 κρειττονα 25 εφυγον, τον επι της γης | —τον 2° | πολλω 26 σειω 27 των σαλ. την μετ. 28 (R Θεω μετα) | αιδους και ευλαβειας.

βείας καὶ δέους· καὶ γὰρ **ὁ Θεὸς** ἡμῶν **πῦρ** 29 Is. 33, 14. Dt. 4, 24; 9, 3.
καταναλίσκον.
Ἡ φιλαδελφία μενέτω. | τῆς φιλοξενίας μὴ 13 Jn. 13, 34. 2 P. 1, 7.
ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες Ro. 12, 13. 1 P. 4, 9. Gn. 18, 3; 19, 2. 3.
ξενίσαντες ἀγγέλους. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων 3 Mt. 25, 36.
ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ
ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ 4 Gal. 5, 19. 21. Eph. 5, 5.
ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους γὰρ καὶ μοιχοὺς κρι-
νεῖ ὁ Θεός. Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι 5 Dt. 31, 6. 8. Jos. 1, 5. 1 Ti. 6, 6.
τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν **Οὐ μή σε ἀνῶ**
οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω· ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς 6 Ps. 118, 6.
λέγειν

Κύριος ἐμοὶ βοηθός, οὐ φοβηθήσομαι·
τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες 7 17. 1 Co. 4, 16.
ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεω-
ροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε
τὴν πίστιν. Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σή- 8 1 Co. 3, 11. Rev. 1, 17.
μερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. διδαχαῖς 9 Eph. 4, 14. 2 Co. 1, 21. Ro. 14, 17
ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ
χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν,
ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦντες. Ἔχο- 10 8, 4. 5.
μεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν
ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. ὧν γὰρ 11 Lv. 16, 27.
εἰσφέρεται ζώων **τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ**
ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα
κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. διὸ καὶ Ἰησοῦς, 12 Mt. 21, 39. Jn. 9, 22.
ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω
τῆς πύλης ἔπαθεν. τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς 13 11, 26; 12, 2.
αὐτὸν **ἔξω τῆς παρεμβολῆς** τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ
φέροντες· οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, 14 11, 10; 12, 22.

XIII, 4 *γαρ*] *δε* 6 *και ου* | (*φοβηθησομαι τι π. μ. ανθρωπος.*) 8 *χθες* | (SR *αυτος,*) 9 *περιφερεσθε* | SR *περιπατησαντες*

Lv. 7, 12. 2 Ch. 29, 31. Ps. 50, 14. 23. Is. 57, 19. Hos. 14, 2.

15 ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. δι' αὐτοῦ
οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ
Θεῷ, τοῦτ' ἔστιν καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων

Ph. 4, 18.

16 τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας
μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρε-

1 Th. 5, 12. Ezk. 3, 17.

17 στεῖται ὁ Θεός. Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις
ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ
τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα
μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες·
ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

2 Co. 1, 12. Ac. 24, 16.

18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ ὅτι
καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλον-
19 τες ἀναστρέφεσθαι. περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ
τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχειον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

Is. 63, 11. Zec. 9, 11. Is. 55, 3. Jer. 32, 40. Ezk. 37, 26. Jn. 10, 12. 1 P. 2, 25.

20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν
τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι
21 διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, | κατ-
αρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι
τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον
ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς

Ja. 1, 21.

22 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. Παρακαλῶ δὲ
ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρα-
κλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν.
23 Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυ-
μένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχειον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς.

a is either privative or intensive here intensive

24 Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν
καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ
ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.
25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

15 R^{m} — ουν 18 πεποιθαμεν 21 SR^{m} παντι εργω αγ. | ημ.] SR^{m} υμιν 23 — ημων 25 SR υμων. αμην. Προς Εβραιους εγραφη απο της Ιταλιας δια Τιμοθεου.

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Ἰάκωβος Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ 1 — 1 P. 1, 1. Ac. 15, 23.
δοῦλος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ Διασπορᾷ
χαίρειν.
Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν 2 — Ro. 5, 3—5. 1 P. 1, 6.
πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ὅτι 3 — 1 P. 1, 7.
τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπο-
μονήν. ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα 4
ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.
Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ 5 — Pr. 2, 3—6.
τοῦ διδόντος Θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς καὶ μὴ ὀνειδί-
ζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, 6 — Mk. 11, 24.
μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν
κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ.
μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεταί 7
τι παρὰ τοῦ Κυρίου, | ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος 8
ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Καυχάσθω δὲ ὁ 9 — 2, 5.
ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ὁ δὲ πλού- 10 — 1 P. 1, 24.
σιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι **ὡς ἄνθος**
χόρτου παρελεύσεται. ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος 11 — Is. 40, 6. 7.
σὺν τῷ καύσωνι καὶ **ἐξήρανεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ**
ἄνθος αὐτοῦ **ἐξέπεσεν** καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσ-
ώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν
ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. **Μακάριος** 12 — Dn. 12, 12. 2 Ti. 4, 8. 1 P. 5, 4. 1 Co. 9, 25. Rev. 2, 10
ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος

Inscr. ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

I, 7 (Κυριου,] R^m —, S . R^t ·) 8 (διψυχος ακατ.)

λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο
13 τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μηδεὶς πειραζόμενος λε-
γέτω ὅτι Ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπεί-
ραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα.
Ro. 7, 7 8. 14 ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας
Ro. 7, 10. 15 ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· εἶτα ἡ ἐπιθυμία
συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀπο-
16 τελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. Μὴ πλανᾶσθε,
1 Jn. 1, 5. Mt. 7, 11. 17 ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ
πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν καταβαῖνον
ἀπὸ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι
Jn. 1, 13. 1 P. 1, 23. 18 παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. βουληθεὶς
ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς
ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.
Ec. 7, 9. 19 Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ πᾶς
ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ
Eph. 4, 26. 20 λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν· ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς
Col. 3, 8. 1 P. 2, 1. 21 δικαιοσύνην Θεοῦ οὐκ ἐργάζεται. διὸ ἀποθέμενοι
πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας ἐν πραΰ-
τητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον
Mt. 7, 26. Ro. 2, 13. 22 σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λό-
γου, καὶ μὴ ἀκροαταὶ μόνον παραλογιζόμενοι
23 ἑαυτούς. ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ
οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ
24 πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· κατ-
ενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως
2, 12. Ro. 8, 2. Jn. 13, 17. 25 ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον
τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὐκ
ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς
ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.

---

12 επηγγ. ο Κυριος 13 του Θεου 14 (SR[t] πειραζεται,) | (R[m] επιθυμιας,) 17 (SR εστι,) 19 Ωστε, αδ. μ. αγαπητοι, εστω πας 20 ου κατεργαζεται 22 μον. ακρ. 25 ουτος ουκ ακρ.

Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν 26 Ps. 34, 18.
γλῶσσαν ἑαυτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν ἑαυτοῦ,
τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. θρησκεία καθαρὰ 27
καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὕτη ἐστίν,
ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει
αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε 2 1 Co. 2, 8.
τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς
δόξης. ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν 2 He. 10, 25.
ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ
δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, ἐπιβλέψητε δὲ 3
ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ
εἴπητε Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ
εἴπητε Σὺ στῆθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν
μου, οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ 4
διαλογισμῶν πονηρῶν; Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου 5 1 Co. 1, 26. Lk. 12, 21.
ἀγαπητοί. οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς
τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους
τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν
αὐτόν; | ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ 6
πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλ-
κουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; οὐκ αὐτοὶ βλασφη- 7
μοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ᾽ ὑμᾶς;
εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γρα- 8 Lv. 19, 18.
φήν **Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν,**
καλῶς ποιεῖτε· εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἁμαρ- 9 Dt. 1, 17.
τίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς
παραβάται. ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ, 10 Mt. 5, 19.
πταίσῃ δὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ὁ γὰρ 11 Ex. 20, 13. 14. Dt. 5, 17 s.

---

26 *θρῆσκος ειν. εν υμιν* | *εαυτ.* 1° 2°] *αὐτου* | *αλλ*
II, 1 (R[m] *δοξης;*) 2 *εις την συν.* 3 *και επιβλ.* *επι* | *ειπητε* (1°) *αυτω* | *καθ.* (2°) *ωδε υπο* 4 *και ου διεκρ.* 5 *πτωχ. του κοσμου τουτου* 10 *τηρησει, πταισει*

εἰπών **Μὴ μοιχεύσῃς**, εἶπεν καί **Μὴ φονεύσῃς**· εἰ
δὲ οὐ μοιχεύεις, φονεύεις δέ, γέγονας παραβάτης
1, 25. 12 νόμου. οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ
Mt. 5, 7; 18, 30. 34; 25, 45. 46. 13 νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. ἡ γὰρ
κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυ-
Mt. 7, 21; 21, 29. 14 χᾶται ἔλεος κρίσεως. Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί
μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ;
15 μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; | ἐὰν ἀδελφὸς
ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς
1 Jn. 3, 17. 16 ἐφημέρου τροφῆς, εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν
Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε,
μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος,
17 τί τὸ ὄφελος; οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ
Gal. 5, 6. 18 ἔργα, νεκρά ἐστιν καθ᾽ ἑαυτήν. ἀλλ᾽ ἐρεῖ τις
Σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν
πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, κἀγώ σοι δείξω ἐκ
Mk. 5, 7. 19 τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν. σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς
ἐστιν ὁ Θεός; καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια
20 πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν. θέλεις δὲ γνῶναι,
ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων
Gn. 22, 9. 10. 12. 21 ἀργή ἐστιν; Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων
ἐδικαιώθη, **ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ**
He. 11, 17. 22 **τὸ θυσιαστήριον**; βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει
τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις
Is. 41, 8. Gn. 15, 6. Ro. 4, 3. 2 Ch. 20, 7. 23 ἐτελειώθη, καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα
Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ
Jn. 8, 39. Ro. 4, 12. 24 **εἰς δικαιοσύνην**, καὶ **φίλος Θεοῦ** ἐκλήθη. ὁρᾶτε
ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ
He. 11, 31. Jos. 2, 4. 15; 6, 17. 25 πίστεως μόνον. ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ

---

11 *μοιχευσεις, φονευσεις δε* 13 *ανιλεως* | *και κατακ.* 15 *εαν δε αδ.* | *λειπ. ωσι* 17 *εργα εχη* 18 *χωρις*] *εκ* | *εργ. σου, καγω δειξω σοι* | *μου τ. πιστ. μου* 19 S *ο Θ. εις εστι*· R[m] *εις Θ. ἔστι* 20 *αργη*] *νεκρα* 22 (SR[m] *ετελειωθη;*) 24 *ορ. τοινυν* | (*μονον;*)

ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους
καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα 26 17.
χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις
χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστιν.

Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, 3 1, 19.
εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λημψόμεθα. πολλὰ 2 1, 26.
γὰρ πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει,
οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ
ὅλον τὸ σῶμα. εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς 3
εἰς τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι
αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγο-
μεν. ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ 4
ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ
ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος
βούλεται· οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος 5
ἐστὶν καὶ μεγάλα αὐχεῖ. ἰδοὺ ἡλίκον πῦρ ἡλίκην
ὕλην ἀνάπτει· καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς 6 Mt. 15, 11. 18. 19; 12, 36. 37.
ἀδικίας, ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν
ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα
τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς
γεέννης. πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πε- 7
τεινῶν ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ
δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, τὴν δὲ 8 Ps. 140, 3.
γλῶσσαν οὐδεὶς δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων·
ἀκατάστατον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. ἐν 9 Gn. 1, 27.
αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν Κύριον καὶ Πατέρα, καὶ
ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ'
ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγονότας· ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος 10
ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί

---

26 χωρις των εργ.

III, 3 ει δε] ιδου, | εις 2°] προς 4 σκληρ. ανεμ. | οπου αν | βουληται 5 μεγαλαυχει | Ιδ., ολιγον π. 6 αδικιας. ουτως η | (R^t πυρ·...αδικιας η R^m1 πυρ, ο κ. τ. αδικιας·...ημων η R^m2 πυρ· ο κ. τ. αδικιας, η γλ.,... ημων η) 8 δυν. ανθρ. δαμ. | ακατασχετον 9 Κυρ.] Θεον

There two figures of horse & ship are familiar in Philo &c. they were common in literary writing of time with which James seems to be acquainted

how little a fire kindles a great forest

Kosmos – world of iniquity

11 μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς
12 αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν; μὴ
δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ
ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.
2, 18. 1 P. 2, 12. 13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ
τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι
Eph. 4, 31. 14 σοφίας. εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν
ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύ-
1, 5. 17. 15 δεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ
σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυ-
16 χική, δαιμονιώδης· ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία,
He. 12, 11. 17 ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. ἡ
δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα
εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ
Is. 32, 17. Mt. 5, 9. 18 καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, ἀνυπόκριτος. καρ-
πὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς
ποιοῦσιν εἰρήνην.

Ro. 7, 23. 1 P. 2, 11. 4 Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ
ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομέ-
2 νων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ
ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε
ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. οὐκ ἔχετε
3 διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμ-
βάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς
Lk. 6, 26. Ro. 8, 7. 1 Jn. 2, 15. 4 ὑμῶν δαπανήσητε. μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι
ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστιν; ὃς
ἐὰν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς
Ex. 20, 3. 5. Mt. 6, 24. Gal. 5, 17. 5 τοῦ Θεοῦ καθίσταται. ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ
Pr. 3, 34 Lxx. γραφὴ λέγει Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα
Job 22, 29. Mt. 23, 12. 1 P. 5, 5. 6 ὃ κατῴκισεν ἐν ἡμῖν; μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν·

---

12 ουτε αλυκ.] ουτως ουδεμια πηγη αλυκ. και 15 αλλ 17 αδιακρ. και αν. 18 δε της δικ.

IV, 1 —ποθεν 2° 2 (πολεμειτε] S, R ·) | ουκ εχετε δε | (R υμας.) 4 Μοιχοι και μοιχ. | εαν] αν 5 (R[t] λεγει; προς) | SR[m] κατωκησεν | (R[m2] ημιν.)

διὸ λέγει Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-
πεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. ὑποτάγητε οὖν τῷ 7 Eph. 6, 12. 1 P. 5, 8. 9.
Θεῷ· ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται
ἀφ᾽ ὑμῶν· ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγίσει ὑμῖν. 8 Zec. 1, 3. Is. 1, 16.
καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε
καρδίας, δίψυχοι. ταλαιπωρήσατε καὶ πενθή- 9
σατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος
μετατραπήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. τα- 10 1 P. 5, 6.
πεινώθητε ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.
Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. ὁ κατα- 11
λαλῶν ἀδελφοῦ ἢ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον
κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτής. εἷς 12 Mt. 7, 1. Ro. 2, 1; 14, 4.
ἐστιν νομοθέτης καὶ κριτής, ὁ δυνάμενος σῶσαι
καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ κρίνων τὸν
πλησίον;

Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες Σήμερον ἢ αὔριον 13 Pr. 27, 1.
πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν
ἐκεῖ ἐνιαυτὸν καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν·
οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τῆς αὔριον ποία ἡ ζωὴ 14 Lk. 12, 20.
ὑμῶν· ἀτμὶς γάρ ἐστε ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, Ps. 39, 5. 11.
ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη· ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς 15 Ac. 18, 21.
Ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσομεν καὶ ποιή-
σομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν 16
ταῖς ἀλαζονίαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη
πονηρά ἐστιν. εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ 17 Lk. 12, 47. Ro. 14, 23.
ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν. Ἄγε νῦν οἱ 5 Lk. 6, 24.
πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαι-

---

7 −δε | (R υμων.) 8 εγγιει 9 μεταστραφητω 10 του Κυρ. 11 η] και 12 SR ο νομοθ. | −και κριτ. | −δε | ει, ος κρινεις τον ετερον; 13 ενιαυτ. ενα 14 S(R) επιστ. το της | (αυριον] S·R.) | ποια γαρ (SR υμων;) | εστε] εστιν | και] δε 15 ζησωμεν,

Mt. 6, 19. 2 πωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ὁ πλοῦτος
ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα
Pr. 16, 27. 3 γέγονεν, ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται,
καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ
φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. **ἐθησαυρίσατε**
Lv. 19, 13. Dt. 24, 14. 15. 4 ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. ἰδοὺ ὁ **μισθὸς** τῶν ἐργατῶν
Mal. 3, 5. Is. 5, 9. Job 31, 38—40. τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἀφυστερη-
μένος **ἀφ' ὑμῶν κράζει,** καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάν-
των **εἰς τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαὼθ** εἰσελήλυθαν.
Lk. 16, 19. 25. Jer. 12, 3. 5 ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε,
ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν **ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς.**
Pr. 8, 34 Lxx. Hos. 1, 6 Lxx. 6 κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· **οὐκ
ἀντιτάσσεται** ὑμῖν.

Dt. 11, 14. Jl. 2, 23. Zec. 10, 1. 7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρου-
Jer. 5, 24. Lk. 21, 19. He. 10, 36. σίας τοῦ Κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν
τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ
He. 10, 25. 1 Th. 2, 16; 3, 13. 8 ἕως λάβῃ **πρόϊμον καὶ ὄψιμον.** μακροθυμήσατε
καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ
9 παρουσία τοῦ Κυρίου ἤγγικεν. μὴ στενάζετε,
ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ
Mt. 5, 12. 10 κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν. ὑπόδειγμα
λάβετε, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς
μακροθυμίας τοὺς προφήτας, οἳ ἐλάλησαν ἐν
Dn. 12, 12. Ps. 103, 8; 111, 4. Job 1, 21. 22. 11 τῷ ὀνόματι Κυρίου. ἰδοὺ **μακαρίζομεν τοὺς ὑπο-
μείναντας**· τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ
τέλος Κυρίου εἴδετε, ὅτι **πολύσπλαγχνός ἐστιν**
Mt. 5, 34–37. 12 **ὁ Κύριος καὶ οἰκτίρμων.** Πρὸ πάντων δέ,
ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν
μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ
ὑμῶν τό Ναὶ ναί, καὶ τό Οὒ οὔ, ἵνα μὴ ὑπὸ

V, 4 *απεστερημενος* | *εισεληλυθασιν* 5 *ως εν ημ.* 7 *εως αν λ. υετον πρωϊμον κ. ο.* 9 *κατ αλλ., αδ.* | *κατακριθητε* | — *ο* 10 *της κακοπ., αδ. μου, και* | — *εν* 11 *υπομενοντας* 12 R^m *τὸ ναί, ναι κ. τὸ οὔ, ου*

κρίσιν πέσητε. Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσ- 13 Ps. 50, 15. Col. 3, 16.
ευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. ἀσθενεῖ τις 14 Mk. 6, 13.
ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς
ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλεί-
ψαντες ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. καὶ ἡ 15 Mk. 16 18.
εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ
αὐτὸν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς,
ἀφεθήσεται αὐτῷ. ἐξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις 16
τὰς ἁμαρτίας, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων,
ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνερ-
γουμένη. Ἡλείας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, 17 1 K. 17, 1. Lk. 4, 25. Ac. 14, 15.
καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ
οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ
μῆνας ἕξ· καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς 18 1 K. 18, 42.
ὑετὸν ἔδωκεν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν
αὐτῆς. Ἀδελφοί μου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ 19 Gal. 6, 1.
ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, γινώ- 20 Ps. 51, 13. Pr. 10, 12. 1 P. 4, 8.
σκετε ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης
ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ
καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

ΠΕΤΡΟΥ Α

Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς 1 Ja. 1, 1.
παρεπιδήμοις Διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καπ-
παδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας, κατὰ πρόγνωσιν 2 Ro. 8, 29. He. 12, 24.
Θεοῦ Πατρός, ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν
καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη. — ~~volitive~~ optative
may it be multiplied

14 αλειψ. αυτον 16 — ουν | τα παραπτωματα | ευχεσθε 19 — μου 20 SR[t] γινωσκετω | SR — αυτου 2°

Inscr. ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ.

Use of prep. v2 according (κατά) + through (ἐν) into (εἰς), & etc. The old idea concerning prep. is that the N.T. writers were once supposed to have used prep. so freely because of Hebrew and Aramaic influence. However, the discoveries of the Koiné papyri show that prep. that were once supposed to be semetic were used by the non-Jewish population speaking Koiné. Sometimes this discovery was overstated as in the case of Cobern, who seems to indicate that some prepositions were used in Scrip. "without exactness of description." (110) The significant thing is that in Koiné Gr. prep. were used as in the Bible + furthermore both Moulton + Robertson have shown the nice descrimination in the use of prep. (c. 110 · note 20)

παρα + ἐπι + δήμος · beside the home with others. Out of his province hence strangers.
Διασπ. descrip. gen.
Πόντου &c. obj. gen
ὅτι οἱ supplied before κατά
ἁγιασμῷ - words not state because of uos ending
ἐν - by means of. Spirit
εἰς ὑπ. &c. Purpose of election

23. Ja. 1, 18.
Col. 1, 12.
Jn. 10, 28; 17, 11. Ro. 5, 3. 4. 1 Co. 2, 5. Gal. 3, 23.
Ro. 5, 2. 2 Co. 4, 17. 5, 10. He. 12, 11. Ja. 1, 2.
Pr. 17, 3. Mal. 3, 3. Ro. 2, 7. 10. Ja. 1, 3.
Jn. 17, 20; 20, 29. 2 Co. 5, 7. 2 Ti. 4, 8.
Ro. 6, 22.
Mt. 13, 17. Lk. 10, 24.
Ps. 22. Is. 53. Lk. 24, 26.
Eph. 3, 10. 1 Lk. 2, 13.
Lk. 12, 35. Eph. 6, 14.

3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ
ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι᾽
4 ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, εἰς κλη-
ρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον,
5 τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς [1] τοὺς ἐν δυνάμει
Θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν
6 ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. ἐν ᾧ
ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον λυπηθέντες ἐν
7 ποικίλοις πειρασμοῖς, ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς
πίστεως πολυτιμότερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου,
διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον
καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ
8 Χριστοῦ· ὃν οὐκ ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι
μὴ ὁρῶντες πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ
9 ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, κομιζόμενοι τὸ
10 τέλος τῆς πίστεως σωτηρίαν ψυχῶν. περὶ ἧς
σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφῆται
οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες,
11 ἐραυνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν
αὐτοῖς Πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς
Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας·
12 οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν
αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελι-
σαμένων ὑμᾶς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ ἀποσταλέντι
ἀπ᾽ οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρα-
κύψαι.
13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας
ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερο-
μένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ.

1, 4 υμ.] ημας 6 δεον εστι 7 πολυ τιμωτερον | τιμ. κ. δοξ. 8 ειδοτες 9 πιστ. υμων 10 εξηρευνησαν 11 ερευνωντες 12 υμιν 1°] ημιν

τηρέω – watch or keep
ἐλπ. Luke. a hope grounded on facts – resurrection
φρου. responsibility of a soldier.
τετηρ. perf pass part.
ἐν – instrumental
ᾧ – neut. refer. to all that went before
δέον – present part from δεῖ. (supply before ἐστί) though it is necess.
ἵνα – purposive
ἀ + ἐκ + λαλέω – that cannot be spoken out.
σωτηρίαν – app. with τέλος
τίνα must modify time. What time (date) & what sort of time.
εἰς – for Christ
δόξας – pl. glories which came from the cross, some now some later.
χάριν – grace even when we are glorified

ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς 14 Ro. 12, 2. Eph. 2, 3; 4, 17.
πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ 15
κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι
ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, διότι γέγραπται 16 Lv. 11, 44; 19, 2; 20, 7.
Ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιος. καὶ εἰ Πατέρα ἐπι- 17 Ps. 89, 26. Jer. 3, 19. Mal. 1, 6. Mt. 6, 9. Ro. 2, 11.
καλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμπτως κρίνοντα κατὰ
τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας
ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε, εἰδότες ὅτι οὐ φθαρ- 18 Is. 52, 3. 1 Co. 6, 20; 7, 23. 4, 3.
τοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς μα-
ταίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ἀλλὰ 19 Is. 53, 7. He. 9, 14.
τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου
Χριστοῦ, προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσ- 20 Ro. 16, 25. 26. Eph. 1, 4.
μου, φανερωθέντος δὲ ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν χρόνων
δι᾽ ὑμᾶς | τοὺς δι᾽ αὐτοῦ πιστοὺς εἰς Θεὸν τὸν 21 Jn. 14, 6. Ro. 4, 24. Col. 1, 27.
ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα,
ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς Θεόν.
Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς 22 1 Jn. 5, 1.
ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καρ-
δίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, ἀναγεγεννη- 23 Dn. 6, 26. Jn. 1, 13. Ja. 1, 18.
μένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου
διὰ λόγου ζῶντος Θεοῦ καὶ μένοντος. διότι 24 Is. 40, 6. 7. Ja. 1, 10. 11.

πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος,
καὶ πᾶσα δόξα αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου·
ἐξηράνθη ὁ χόρτος,
καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν·
τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 25 Is. 40, 8.

τοῦτο δέ ἐστιν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.
Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον 2 Eph. 4, 22. Ja. 1, 21.
καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλα-
λιάς, ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον (2) 1 Co. 3, 2. He. 5, 12. 13. Mt. 18, 3.

16 εσ.] γενεσθε | αγιος ειμι 20 εσχατων 21 πιστευοντας 22 αληθ. δια Πνευματος | SR[m] εκ καθαρας καρδ. 23 μεν. εις τον αιωνα 24 αυτης] ανθρωπου | ανθ. αυτου εξεπ.

Unadulterated. Deiss. discoveries in N.T. arch. revealed that the word "sincere" milk (milk which is without guil (R.V.) is found in papyri with the meaning of "unadulterated." (Cob. 37). Thus when we seek the unadulterated milk of the W. of God, we will avoid unscrip. extreams and errors of the cults

γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε εἰς
Ps. 34, 8. 3 σωτηρίαν, εἰ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος.
Ps. 118, 22. Is. 28, 16. Mt. 21, 42. Ac. 4, 11. 4 πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώ-
πων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον παρὰ δὲ Θεῷ ἐκλεκ-
Eph. 2, 21. 22. 9. Ro. 12, 1. 5 τὸν ἔντιμον, καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδο-
μεῖσθε οἶκος πνευματικὸς εἰς ἱεράτευμα ἅγιον,
ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους Θεῷ
Is. 28, 16. Ro. 9, 33. 6 διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. διότι περιέχει ἐν γραφῇ
Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἐκλεκτὸν ἀκρογω-
νιαῖον ἔντιμον,
καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ.
Ps. 118, 22. Mt. 21, 42. 7 ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δὲ
λίθος ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος
Is. 8, 14. Ro. 9, 33. 8 ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας | καὶ λίθος προσκόμ-
ματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἳ προσκόπτουσιν τῷ
Is. 43, 20 s. Ex. 19, 6; 23, 22 Lxx. Ac. 26, 18. 2 Co. 4, 6. Eph. 5, 8. Ph. 2, 15. Rev. 1, 6. 9 λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν· ὑμεῖς δὲ
γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον,
λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε
τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμασ-
Hos. 1, 6. 9; 2, 1. 23. Ro. 9, 25. 10 τὸν αὐτοῦ φῶς· οἵ ποτε οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς
Θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.
Ps. 39, 12. Gal. 5, 17. 24. Eph. 2, 19. Ja. 4, 1. 11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρε-
πιδήμους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵ-
Is. 10, 3. Mt. 5, 16. Ja. 3, 13. 12 τινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· τὴν ἀναστρο-
φὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν, ἵνα ἐν
ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν κα-
λῶν ἔργων ἐποπτεύοντες δοξάσωσιν τὸν Θεὸν ἐν
ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.
Ro. 13, 1–7. Tit. 3, 1. 13 Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν
14 Κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, | εἴτε ἡγε-

διότι = δια + ότι - on acc. of that because
διό = διά + ὅ = on acc. of what. Therefore
οἱ = demonstrative - those

II, 2 — εις σωτ. 3 ειπερ 5 (SR[t] πνευματικος,) | — εις | τω Θεω 6 Διο και περ. εν τη γρ. | SR ακρογ., εκλ. 7 απειθουσι | λιθον 8 (R[m] προσκοπτουσι,) 12 εποπτευσαντες 13 Υποτ. ουν

μόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν
κακοποιῶν ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· ὅτι οὕτως 15 3, 13.
ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας
φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν·
ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς 16 Gal. 5, 13. and yet – mild adversative
κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς Θεοῦ δοῦλοι.
πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν 17 Ro. 12, 10. Pr. 24, 21. Mt. 22, 21.
Θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε. Οἱ οἰκέται, 18 Eph. 6, 5. Tit. 2, 9.
ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ
μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς
σκολιοῖς. τοῦτο γὰρ χάρις εἰ διὰ συνείδησιν 19
Θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως. ποῖον 20 3, 14. 17; 4, 13. 14. Mt. 5, 10.
γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι
ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχον-
τες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεῷ. εἰς 21 Mt. 16, 24. Jn. 13, 15.
τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν
ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα
ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· **ὃς ἁμαρτίαν** 22 Is. 53, 9. Jn. 8, 46. 2 Co. 5, 21.
οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ·
ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ 23 ἠπείλει.
ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· ὃς 24 Is. 53, 12. 1 Jn. 3, 5. Ro. 6, 11. He. 9, 28. iterative imperf.
τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν **αὐτὸς ἀνήνεγκεν** ἐν τῷ σώματι
αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενό- ἐπί = up to the cross.
μενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· **οὗ τῷ μώλωπι**
ἰάθητε. ἦτε γὰρ **ὡς πρόβατα πλανώμενοι**, ἀλλὰ 25 Is. 53, 6. Ezk. 34, 5. 5, 4. Jn. 10, 12.
ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν Ποιμένα καὶ Ἐπίσκοπον
τῶν ψυχῶν ὑμῶν. Ὁμοίως γυναῖκες, ὑποτασσό- 3 Eph. 5, 22. Tit. 2, 5.
μεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες
ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν
ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, ἐποπτεύ- 2 2, 12.
σαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν.

---

14 εκδικ. μεν 16 δουλ. Θεου 24 μωλ. αυτου
25 πλανωμενα | αλλ
III, 1 αι γυν. | κερδηθησωνται

Is. 3, 18–24. 1 Ti. 2 9.
3 ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ
περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος,
4 ἀλλ᾽ ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ
ἀφθάρτῳ τοῦ πραέως καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ
5 ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελές. οὕτως γάρ
ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς
Θεὸν ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις
Gn. 18, 12. Pr. 3, 25.
6 ἀνδράσιν, ὡς Σάρρα ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραάμ,
κύριον αὐτὸν καλοῦσα· ἧς ἐγενήθητε τέκνα ἀγα-
θοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.
Eph. 5, 25.
7 Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν ὡς
ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ, ἀπονέμοντες
τιμὴν ὡς καὶ συνκληρονόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς
Ro. 12, 16.
8 τὸ μὴ ἐνκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν. Τὸ δὲ
τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι,
Mt. 5, 44. 1 Th. 5, 15. 2, 23.
9 εὔσπλαγχνοι, ταπεινόφρονες, μὴ ἀποδιδόντες
κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας,
τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε
ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.

Ps. 34, 12–16. Ja. 1, 26.
10 ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν
καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς
παυσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ
καὶ χείλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον,
11 ἐκκλινάτω δὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν,
ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν·
12 ὅτι ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους
καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν,
πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.
13 Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ

---

4 πραεος 5 εις] επι τον 5.6 (R^m ανδρασιν (ως...τεκνα), αγαθ.) 7 (γνωσιν, ως...γυναικειω απον.) | συγκληρονομοι | εκκοπτεσθαι 8 ταπ.] φιλοφρονες 9 ευλογ., ειδοτες 10 γλωσσ. αυτου | χειλη αυτου 11 — δε 12 οτι οι οφθ.

ζηλωταὶ γένησθε; ἀλλ᾽ εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιο- 14 Mt. 5, 10. 2, 20.
σύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε Is. 8, 12.
μηδὲ ταραχθῆτε, Κύριον δὲ τὸν Χριστὸν ἁγιάσατε 15 Is. 8, 13. 1, 3. 13.
ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἕτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολο- *speak back effectively.*
γίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν
ὑμῖν ἐλπίδος, ἀλλὰ μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου, 16 2, 12.
συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε
καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν
ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν. κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποι- 17 14. 2, 20.
οῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πάσχειν
ἢ κακοποιοῦντας. ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ 18 2, 21–24. Ro. 6, 10. Eph. 2, 18.
ἁμαρτιῶν ἀπέθανεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα He. 9, 28; 10, 10.
ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ
ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι· ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυ- 19 4, 6.
λακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ἀπειθήσασίν 20 Gn. 7, 7. 17.
ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία ἐν
ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν
ὀλίγοι, τοῦτ᾽ ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι᾽
ὕδατος. ὃ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει 21 Eph. 5, 26. He. 10, 22.
βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου ἀλλὰ
συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεόν, δι᾽
ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ 22 Eph. 1, 20. 21. Ps. 110, 1. Col. 1, 16.
Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ
ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων. Χριστοῦ 4 Ro. 6, 2. 7.
οὖν παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν
ὁπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπαυται ἁμαρ-
τίας, εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ 2 1 Jn. 2, 16. 17.

– put to death in flesh made alive by Spirit. σαρκί – locative & 2nd instrumental. H. S. Sp. in whom he also preached to the Spirits now in prison who were ... disobedience. See Gn 6: 3. "My Spirit shall not always strive with men." The baptism is closely connected with salvation in Scripture. Hence it is a type of the inward reality

---

13 ζηλ.] μιμηται 15 Χρ.] Θεον | υμων. Ετοιμοι δε αει 16 — αλλα | καταλαλωσιν υμων ως κακοποιων, καταισχ. 17 θελει 18 απεθ.] SR^{t} επαθε | υμ.] SR ημας | τω πνευμ. 20 απαξ εξεδεχετο | ολιγαι | (οκτω, ψ. διεσ.) 21 ο] ω | ημας 22 του Θεου

IV, 1 παθ. υπερ ημων | παθ. εν σαρκι | R^{m} αμαρτιαις

θελήματι Θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι
Eph. 2, 2. 3. Tit. 3, 3. 3 χρόνον. ἀρκετὸς γὰρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ
βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, πεπορευμένους
ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις,
4 πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις. ἐν ᾧ ξενί-
ζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς
Ac. 10, 42. Ro. 14, 9. 10. 2 Ti. 4, 1. 5 ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· οἳ ἀποδώσου-
σιν λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ
The gospel preached to those alive, now dead. 3, 19. Ro. 8, 10. 1 Co. 5, 5. 6 νεκρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ **νεκροῖς** εὐηγγελίσθη,
ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι δὲ
κατὰ Θεὸν πνεύματι.
1 Co. 10, 11. 1 Jn. 2, 18. 7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε
Pr. 10, 12. 1, 22. Ja. 5, 20. 1 Co. 13, 7. 8 οὖν καὶ νήψατε εἰς προσευχάς· πρὸ πάντων τὴν
εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι **ἀγάπη**
He. 13, 2. 9 **καλύπτει** πλῆθος **ἁμαρτιῶν**· φιλόξενοι εἰς ἀλλή-
Lk. 12, 42. 10 λους ἄνευ γογγυσμοῦ· ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν
χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ
Ro. 3, 2. 12, 7. 1 Co. 10, 31. 11 οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ· εἴ τις λαλεῖ,
ὡς λόγια Θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἧς
χορηγεῖ ὁ Θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζηται ὁ Θεὸς
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

1, 6. 7. 12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει
πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν
Ac. 5, 41. Ja. 1, 2. Ro. 8, 17. 2 Ti. 2, 12. 13 συμβαίνοντος, ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ
Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀπο-
καλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι.
2, 20. Ac. 5, 41. Ps. 89, 50. 51. Is. 11, 2. 14 εἰ **ὀνειδίζεσθε** ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι
τὸ τῆς δόξης καὶ **τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ᾽ ὑμᾶς**
15 **ἀναπαύεται**. μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς

---

3 γαρ ημιν ο | χρον. του βιου το θελημα | κατεργασασθαι 7 εις τας πρ. 8 παντ. δε τ. | η αγαπη καλυψει 9 γογγυσμων 14 αναπαυεται· **κατα μεν αυτους βλασφημειται, κατα δε υμας δοξαζεται.**

ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτριεπίσκοπος·
εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω 16 Ac. 11, 26. Ph. 1, 20.
δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ. ὅτι ὁ καιρὸς 17 Ezk. 9, 6. Jer. 25, 29. 2 Th. 1, 8.
τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ·
εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπει-
θούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ; καὶ εἰ ὁ δίκαιος 18 Pr. 11, 31. Lk. 23, 31.
μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φα-
νεῖται; ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα 19 Ps. 31, 5.
τοῦ Θεοῦ πιστῷ Κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς
ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

not doubt but wonder at the completeness of your salvation

Πρεσβυτέρους οὖν ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συν- 5 2 Jn. 1. Ro. 8, 17. Rev. 1, 9.
πρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθη-
μάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι
δόξης κοινωνός, ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον 2 Jn. 10, 12. 21, 16. Philm. 14. Tit. 1, 11.
τοῦ Θεοῦ, μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἑκουσίως κατὰ Ac. 20, 28.
Θεόν, μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως, ¹ μηδ' 3 1 Ti. 3, 2—7. 2 Co. 1, 24.
ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινό- Tit. 2, 7. Ph. 3, 17. 1 Th. 1, 7.
μενοι τοῦ ποιμνίου· καὶ φανερωθέντος τοῦ Ἀρ- 4 2, 25. He. 13, 20.
χιποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης 1 Co. 9, 25. 2 Ti. 4, 8.
στέφανον. Ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσ- 5 Eph. 5, 21.
βυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις τὴν ταπεινοφρο- Pr. 3, 34 Lxx. Mt. 23, 12.
σύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις Jn. 13, 4. 14. Ja. 4, 6.
ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.
Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ 6 Job 22, 29. Ja. 4, 10.
Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ¹ πᾶσαν τὴν μέ- 7 Ps. 55, 22. Mt. 6, 25. Ph. 4, 6.
ριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ
μέλει περὶ ὑμῶν. Νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ 8 1 Th. 5, 6. Lk. 18, 3. Ja. 4, 7.
ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος
περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπιεῖν· ᾧ ἀντίστητε 9 Eph. 6, 11—18.

The Chief Shepherd
Acc. to Cremer (N.T. Lexocographer) who made only occasional use of inscriptions (Cob. 21) the word ἀρχιποίμην appeared only here: one is tempted to say it was a Christian invention. However the excavations in Eg. show that the apostle, far from inventing a word was merely borrowing. The ancient Eg. often put a ticket around the neck of a mummy when it was sent to the cemetary (Cob. 405) One of these tickets reads: Plenis the younger, Chief shepherd....' Also a Leipzig papyrus shows the title to have been in genuine use among the people (Deiss. 99-100. Picture also)

---

15 αλλοτριοεπισκοπος 16 ονομ.] μερει 19 ως πιστω | ψυχ. εαυτων
V, 1 ουν] τους 2 SR^{t} Θεου, επισκοπουντες | αλλ | SR^{m} — κατα Θεον 5 (R^{m} αλληλοις.) | αλληλ. υποτασσομενοι, 8 γρηγορησατε, οτι ο | R τινὰ (?) | καταπιη

στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθη-
μάτων τῇ ἐν τῷ κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπι-
1,6. 1 Th. 2,12. 10 τελεῖσθαι. Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ
καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν
Χριστῷ, ὀλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσει,
11 στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει. αὐτῷ τὸ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
He. 13,22. 12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς
λογίζομαι, δι᾽ ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ
ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ,
Ac. 12,12.25. 2 Ti. 4,11. 13 εἰς ἣν στῆτε. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι
1 Co. 16,20. 14 συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. ἀσπάσασθε
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.
Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

ΠΕΤΡΟΥ Β

1 Συμεὼν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν
δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ
Jude 2. 2 Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν
ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
1 P. 2,9. 3 Ὡς τὰ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ
τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς

---

9 —τῳ 10 υμ.] ημας | Χρ. Ιησου | καταρτισαι υμας, στηριξαι, σθενωσαι | S θεμελιωσαι Rᵗ— 11 αυτω η δοξα και το 12 (R Θεου·) | εστηκατε 14 Χρ. Ιησου. αμην.

Inscr. ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

I, 1 Rᵗ Σιμων 2.3 (R ημων· ως) 3 —τα 1°

ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ
ἀρετῇ, δι' ὧν τὰ τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν ἐπαγ- 4
γέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας
κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ
ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν 5 Gal. 5, 6. 22. Jude 3.
πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ
πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν
γνῶσιν, ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ 6
τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ
τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλα- 7 Gal. 6, 10.
δελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην.
ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ 8
ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν· ᾧ γὰρ 9 1 Jn. 2, 9. 11.
μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλός ἐστιν μυωπάζων,
λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ
ἁμαρτιῶν. διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε 10
βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι·
ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε.
οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ 11 Jn. 3, 5; 10, 7.
εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου
ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Διὸ μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ 12 Jude 5.
τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ
παρούσῃ ἀληθείᾳ. δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον 13 2 Co. 5, 1.
εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν
ὑπομνήσει, εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις 14 Jn. 21, 18. 19.
τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν
Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι· σπουδάσω δὲ 15
καὶ ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον
τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι. οὐ γὰρ σε- 16

---

3 SR[m] *ημας δια δοξης και αρετης* 4 S *μεγ. ημ. κ. τιμ.* R *τιμ. ημ. κ. μεγ.* | —*τω* 9 (SR *εστι,*) 12 *ουκ αμελησω υμ. αει*

σοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρί-
σαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ᾿ ἐπόπται γενηθέντες
Mt. 17, 5. 17 τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. λαβὼν γὰρ παρὰ
Θεοῦ Πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης
αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης Ὁ
Υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν, εἰς ὃν ἐγὼ
18 εὐδόκησα,—καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκού-
σαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν
19 τῷ ἁγίῳ ὄρει. καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προ-
φητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς
λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα
διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρ-
20 δίαις ὑμῶν· τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα
προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται·
2 Ti. 3, 16. 17. 21 οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη προφητεία
ποτέ, ἀλλὰ ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι
ἐλάλησαν ἀπὸ Θεοῦ ἄνθρωποι.

Mt. 24, 11. 1 Ti. 4, 1. Dt. 13, 1 ss. Jude 4. 2 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ,
ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες
παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγορά-
σαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες
Is. 52, 5. 2 ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν· καὶ πολλοὶ ἐξακολου-
θήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι᾿ οὓς ἡ ὁδὸς
Ro. 16, 18. 2 Co. 9, 5. 1 Th. 2, 5. 3 τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται· καὶ ἐν πλεονεξίᾳ
πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ
κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν
Gn. 6. Jude 6. 4 οὐ νυστάζει. εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτη-
σάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειροῖς ζόφου ταρ-
3, 6. Gn. 8, 18. 5 ταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, καὶ

Bought: The word "to buy", freq. used of Christ buying, ἀγοράζω to purchase in the market is formed from the word ἀγορά "market place". The agora of Athens, Cor and other N.T. cities have been excavated, giving us a picture of these ancient markets which included a slave mart. The picture of Chr. buying us was that of a slave market where the subj. are under sentence of death and the purchased price is the blood of the Redeemer who dies in their stead.

17 Ουτ. εστ. ο υι. μ. ο αγαπ., εις 18 τω ορει τω αγ. 21 ποτε προφ. | αλλ | απο] οι αγιοι
II, 2 ασελγ.] απωλειαις 4 SR^m σειραις | τετηρημενους

ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε
δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσ-
μῳ ἀσεβῶν ἐπάξας, καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ 6 Gn. 19, 24. Jude 7.
Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν,
ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς, ¦ καὶ 7
δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσ-
μων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἐρύσατο,—βλέμ- 8 Ezk. 9, 4.
ματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐνκατοικῶν ἐν αὐτοῖς
ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις
ἐβασάνιζεν,—οἶδεν Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασ- 9 1 Co. 10, 13. Rev. 3, 10. Jude 6.
μοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως
κολαζομένους τηρεῖν, μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω 10 Jude 7. 8. 16.
σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους καὶ
κυριότητος καταφρονοῦντας. τολμηταὶ αὐθάδεις,
δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες, ¦ ὅπου ἄγ- 11 Jude 9.
γελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέ-
ρουσιν κατ᾽ αὐτῶν παρὰ Κυρίῳ βλάσφημον
κρίσιν. οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῷα γεγεννημένα 12 Jude 10.
φυσικὰ εἰς ἅλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν
βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρή-
σονται, ¦ ἀδικούμενοι μισθὸν ἀδικίας· ἡδονὴν 13 Jude 12.
ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπῖλοι καὶ μῶμοι
ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχού-
μενοι ὑμῖν, ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχα- 14
λίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες
ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλε-
ονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα· καταλείποντες 15 Nu. 22, 7. Rev. 2, 14. Jude 11
εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ
ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βεώρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας
ἠγάπησεν, ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· 16 Nu. 22, 28.

---

5 αλλ 10 (R τολμηται,) 12 φυσ. γεγενν. | αυτ. καταφθαρησονται 13 αδικ.] κομιουμενοι | R[t] αγαπαις 14 πλεονεξιαις 15 , καταλιποντες την ευθ. | SR[m] Βοσορ

ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξά-
μενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν.
Jude 12. 13. 17 οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνυδροι καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ
λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους
Jude 16. 18 τετήρηται. ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγό-
μενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις
τοὺς ὀλίγως ἀποφεύγοντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀνα-
Jn. 8, 34. 19 στρεφομένους, ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι,
Ro. 6, 16. αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις
Mt. 12, 45. 20 ἥττηται, τούτῳ δεδούλωται. εἰ γὰρ ἀποφυγόντες
τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Κυρίου
καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν
ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα
Lk. 12, 47. 48. Jude 3. 21 χείρονα τῶν πρώτων. κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ
ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦ-
σιν ὑποστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας
Pr. 26, 11. 22 ἐντολῆς. συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς
παροιμίας **Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα,**
καί Ὗς λουσαμένη εἰς κυλισμὸν βορβόρου.

1, 13. 3 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω
ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει
Jude 17. 2 τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, μνησθῆναι τῶν προειρη-
μένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ
τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ Κυρίου
1 Ti. 4, 1. Jude 18. 3 καὶ Σωτῆρος, ¹ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι
ἐλεύσονται ἐπ᾽ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγ-
μονῇ ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν
Is. 5, 19. Ezk. 12, 22. Mt. 24, 48. 4 πορευόμενοι ¹ καὶ λέγοντες Ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγ-

---

17 *και ομ.*] *νεφελαι* | *σκοτ. εις αιωνα* 18 *εν ασελγ.* | *τους οντως αποφυγοντας* 19 *τουτω και δεδ.* 20 R[m] Κυρ. *ημων* 21 *επιστρεψαι* 22 *συμβ. δε* | (R *καὶ υς*) | *κύλισμα*

III, 2 *υμ.*] *ημων* 3 *εσχατου* | — *εν εμπαιγ.* | *ιδ. αυτ. επιθ.*

γελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ᾽ ἧς γὰρ οἱ
πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ᾽
ἀρχῆς κτίσεως. λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο 5 Mt. 24, 38.
θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ Gn. 1, 2. 6. 9. Ps. 24, 2.
ὕδατος καὶ δι᾽ ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ Θεοῦ
λόγῳ, δι᾽ ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς 6 2, 5. Gn. 7, 21.
ἀπώλετο· οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ 7 10.
λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶν πυρὶ τηρούμενοι εἰς
ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀν-
θρώπων. Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, 8 Ps. 90, 4.
ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια
ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. οὐ βραδύνει 9 Hab. 2, 3. 1 Ti. 2, 4.
Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδυτῆτα
ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς, μὴ βουλό-
μενός τινας ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς με-
τάνοιαν χωρῆσαι. Ἥξει δὲ ἡμέρα Κυρίου ὡς 10 1 Th. 5, 2. 3.
κλέπτης, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, 7. Mt. 24, 29. 35. Rev. 20, 11.
στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ
ἐν αὐτῇ ἔργα εὑρεθήσεται. Τούτων οὕτως πάν- 11
των λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν
ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, προσδοκῶντας 12 Is. 34, 4.
καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ Jude 5.
ἡμέρας, δι᾽ ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται
καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται· καινοὺς δὲ 13 Is. 65, 17; 66, 22.
οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα Rev. 21, 1. 27.
αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.
Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε 14 1 Co. 1, 7. 8.
ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, Jude 24.
καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν 15 Ro. 2, 4.
ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς 1 Co. 3, 10.
Παῦλος κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν

---

7 (S , πυρι R πυρι,) 9 ο Κυρ. | υμ.] ημας 10 δε η ημ. | κλεπτ. εν νυκτι, | λυθησονται | ευρ.] SR[t] κατακαησεται 11 ουτως] ουν 12 (τηκεται;) 15 αυτω δοθ.

16 ὑμῖν, ὡς καὶ ἐν πάσαις ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν
αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν αἷς ἐστιν δυσνόητά τινα,
ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ
τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώ-
Mk. 13, 5. 9. 33. 17 λειαν. Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες
φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ
συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ,
Jude 25. 18 αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ Κυρίου
ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ
δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος.

ΙΩΑΝΟΥ Α

Jn. 1, 1. 14. 1 Ὃ ἦν ἀπ᾽ ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν
τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες
ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ Λόγου τῆς ζωῆς,—
Jn. 1, 4. 2 ¹ καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρ-
τυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν
αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν Πατέρα καὶ ἐφανερώθη
3 ἡμῖν,— ¹ ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλ-
λομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε
μεθ᾽ ἡμῶν. καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ
τοῦ Πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ
Jn. 15, 11; 16, 24. 4 Χριστοῦ. καὶ ταῦτα γράφομεν ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ
ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

---

16 *πασ. ταις επιστ.* | *αις*] *οις* 18 **SR** *αιωνος. αμην.*

Inscr. ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ.

I, 1 (S)R^m^ *λογου* pro *Λογ.* **3** — *και* 2° **4** *ημεις*] *υμιν* | *ημ.*] SR^m^ *υμων*

Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ᾽ 5 Ja. 1, 17. Note in this place have 7 ifs
αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς φῶς
ἐστιν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία.
Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ᾽ αὐτοῦ 6 2. 4. Jn. 3, 21. If we should say (note the subjunctives)
καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ
οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ 7 He. 9, 14. Rev. 1, 5; 7, 14.
περιπατῶμεν ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινω-
νίαν ἔχομεν μετ᾽ ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ
Υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας.
ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς 8
πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ἐὰν 9 Pr. 28, 13.
ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ
δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρίσῃ
ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ 10
ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν καὶ ὁ λόγος
αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Τεκνία μου, ταῦτα 2 Ro. 8, 34. He. 7, 25. Jn. 14, 16.
γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἁμάρτητε. καὶ ἐάν τις
ἁμάρτῃ, Παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν Πατέρα,
Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον· καὶ αὐτὸς ἱλασμός 2 Col. 1, 20. Jn. 11, 51 s.
ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν
ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ
κόσμου. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώ- 3
καμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν.
ὁ λέγων ὅτι Ἔγνωκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς 4 1, 8.
αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ
ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· ὃς δ᾽ ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν 5 Jn. 14, 21. 23. 5, 3.
λόγον ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τετε-
λείωται. Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ
ἐσμεν· ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει καθὼς 6 Jn. 13, 15.
ἐκεῖνος περιεπάτησεν καὶ αὐτὸς οὕτως περι-
πατεῖν.
Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, 7 Jn. 13, 34. Mt. 5, 17

---

5 αυτη εστιν | επαγγελια 7 Ιησ. Χριστου
II, 4 — οτι 6 R — ουτως 7 Αγαπ.] Αδελφοι

were having

ἀλλ᾽ ἐντολὴν παλαιὰν ἣν εἴχετε ἀπ᾽ ἀρχῆς· ἡ
ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε.
Ro. 13, 12. Jn. 13, 34; 15, 10. 12. 8 πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς
ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται
4, 20. 9 καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Ὁ λέγων
ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν
Ro. 14, 13. 15. Jn. 11, 9. 10 ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. ὁ ἀγαπῶν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον
Jn. 11, 10; 12, 35. 11 ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ,
καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν
1 Co. 6, 11. 12 τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, τεκνία,
ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα
1, 1. Jn. 1, 1. 13 αὐτοῦ. γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν
ἀπ᾽ ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενική-
ἔγραψα epistolary aorist Eph. 6, 10. 14 κατε τὸν πονηρόν. ἔγραψα ὑμῖν, παιδία, ὅτι
ἐγνώκατε τὸν Πατέρα. ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες,
ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ᾽ ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν, νεα-
νίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν
Ja. 4, 4. 15 ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. Μὴ
ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν
τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ
Pr. 27, 20. Ja. 4, 16. Tit. 2, 12. 16 Πατρὸς ἐν αὐτῷ· ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ
ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφ-
θαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ
Mt. 7, 21. 1 P. 4, 2. 17 τοῦ Πατρός, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. καὶ ὁ
κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ
ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

μή + imperative = either do not habitually as a principle or stop doing what you are doing

Mt. 24, 5. 24. 1 P. 4, 7. 1 Co. 10, 11. 18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκού-
σατε ὅτι ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι
πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη

---

7 ηκ. απ αρχης 14 εγραψα 1°] γραφω 16 αλλ
18 ο αντιχρ.

ὥρα ἐστίν. ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθαν, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ 19 Ac. 20, 30. 1 Co. 11, 19.
ἡμῶν· εἰ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἦσαν, μεμενήκεισαν ἂν
μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν
πάντες ἐξ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ 20 27. 1 Co. 2, 15.
τοῦ Ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντες. οὐκ ἔγραψα ὑμῖν 21
ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε
αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ
ἔστιν. Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνού- 22
μενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός
ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν Πατέρα καὶ
τὸν Υἱόν. πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν Υἱὸν οὐδὲ τὸν 23 4, 15. Jn. 5, 23; 15, 23.
Πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν Υἱὸν καὶ τὸν Πατέρα
ἔχει. ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. 24 7.
ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ
ὑμεῖς ἐν τῷ Υἱῷ καὶ ἐν τῷ Πατρὶ μενεῖτε. καὶ 25
αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο
ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ταῦτα ἔγραψα 26
ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς τὸ 27 20. Jn. 14, 26; 16, 13. Jer. 31, 34.
χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ μένει ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ
χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ
αὐτοῦ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ
ἀληθές ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς
ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μένετε ἐν αὐτῷ. Καὶ νῦν, τεκνία, 28 3, 2; 4, 17.
μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ἐὰν φανερωθῇ σχῶμεν παρ-
ρησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ
παρουσίᾳ αὐτοῦ. ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, 29 3, 7. 10.
γινώσκετε ὅτι καὶ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην
ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ Πατὴρ 3 5, 20. Jn. 1, 12. 13. Jn. 16, 3.
ἵνα τέκνα Θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν. διὰ τοῦτο

οἶδα – experimental
γινώσκω – intuitive
Consecutive καί – resultant idea

---

19 εξηλθον | γαρ ησ. εξ ημ. 20 SR[t] οιδ. παντα. 23 –ο ομολ....εχει 24 Υμ. ουν ο 25 R[m] επηγγ. υμιν 27 εν υμ. μεν. | αυτου 2°] αυτο | (SR[m] ψευδος·) | μενειτε 28 εαν] οταν | εχωμεν 29 –και
III, 1 –, και εσμεν

ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.
2,28. Ro. 8, 17. 2 Co. 3, 18. Ph. 3, 21. Col. 3, 4. Ex. 34, 29. 2 Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανε-
ρώθη τί ἐσόμεθα. οἴδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωθῇ
ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς
3 ἐστιν. καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ᾽
αὐτῷ ἁγνίζει ἑαυτὸν καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστιν.
Mt. 7, 23. 4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ,
Is. 53, 4. 5. 9. 1 P. 2, 24. 5 καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. καὶ οἴδατε ὅτι
ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἄρῃ, καὶ
Ro. 6, 14. 6 ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μέ-
νων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν
2, 29. 7 αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. Τεκνία, μηδεὶς πλα-
νάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός
Jn. 8, 44. 8 ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν· ὁ ποιῶν τὴν
ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ᾽ ἀρχῆς
ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ
Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.
6. 5, 18. 9 Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ
ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ
δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται.
10 ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ
τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιο-
σύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν
Jn. 13, 34; 15, 12. 11 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν
ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους·
Gn. 4, 8. 12 οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξεν
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν
αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.
Mt. 5, 11. Jn. 15, 18. 19. 13 Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσ-
2, 11. Jn. 5, 24. 14 μος. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ
θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελ-

whensoever he shall be manifest like ἐάν

---

2 οιδ. δε 5 τας αμ. ημων 13 αδ. μου

φούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. πᾶς 15 Mt. 5, 21. 22. Jn. 8, 44.
ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν,
καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν
αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν 16 Jn. 13, 1. 15, 13. Gal. 2, 20.
τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν
ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θεῖναι. ὃς δ᾽ ἂν ἔχῃ τὸν 17 4, 20. Dt. 15, 7.
βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
χρείαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ᾽
αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;
Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, 18 Ja. 1, 22; 2, 15. 16.
ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. ἐν τούτῳ γνωσόμεθα 19
ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ
πείσομεν τὴν καρδίαν ἡμῶν ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ 20
ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς
καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα. Ἀγαπητοί, 21 Ro. 5, 1. 2. He. 4, 16.
ἐὰν ἡ καρδία μὴ καταγινώσκῃ, παρρησίαν ἔχο-
μεν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβά- 22 Mk. 11, 24.
νομεν ἀπ᾽ αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν
καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. καὶ αὕτη 23 Jn. 6, 29; 15, 17.
ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι
τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν
ἀλλήλους καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. καὶ ὁ 24 4, 13. Ro. 8, 9.
τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς
ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν
ἡμῖν, ἐκ τοῦ Πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

ἐάν after relative has the force of ἄν - see v 2 above

Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ 4 1 Th. 5, 21. Mt. 7, 15.
δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν,
ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν

---

14 *μη αγαπ. τον αδελφον* 16 *τιθεναι* 18 *τεκν. μου* | *—τη* | *αλλ εργω* 19 *Και εν τ. γινωσκομεν* | *τας καρδιας ημων·* 20 *οτι* 1°] B *ὅ τι* 21 *η καρδ. ημων* | SB *κατ. ημων* 22 *απ*] *παρ*

1 Co. 12, 3. 2 κόσμον. Ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ Πνεῦμα τοῦ
Θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν
2, 18. Jn. 8, 17. 3 σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν, καὶ πᾶν
πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐκ τοῦ Θεοῦ
οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ
ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν
Mt. 12, 29. 4 ἤδη. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ
νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν
Jn. 15, 19. 5 ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν·
διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος
Jn. 8, 47. 6 αὐτῶν ἀκούει. ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν· ὁ γι-
νώσκων τὸν Θεὸν ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ
τοῦ Θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν
τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς
πλάνης.
2, 29. 7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη
ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ
8 Θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. ὁ μὴ
ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη
Jn. 3, 16. 9 ἐστίν. ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ
ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλ-
κεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι᾽ αὐτοῦ.

in our case; with respect to us. See Rom. 8. See v16 here

2, 2. 10 ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπή-
καμεν τὸν Θεόν, ἀλλ᾽ ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς
καὶ ἀπέστειλεν τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν
Mt. 18, 33. 11 ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς
ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους
Jn. 1, 18. 12 ἀγαπᾶν. Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγα-
πῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ
24. Ro. 5, 5. 13 ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστιν. ἐν
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς
ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν

IV, 3 *μη ομολ.*] R[m] *λυει* | *Ιησ. Χριστον εν σαρκι εληλυθοτα* 10 S(R) *ηγαπησαμεν* 12 *εστ. εν ημ.*

ἡμῖν. καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι 14 Jn. 3, 17.
ὁ Πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν Υἱὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου.
ὃς ἐὰν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ 15 5, 5.
Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ
Θεῷ. καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν 16 9
τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. Ὁ Θεὸς
ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ
μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. Ἐν τούτῳ τε- 17 2, 28.
τελείωται ἡ ἀγάπη μεθ᾽ ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν
ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς
ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.
φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ᾽ ἡ τελεία 18
ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλα-
σιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ
ἀγάπῃ. Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος 19
ἠγάπησεν ἡμᾶς. ἐάν τις εἴπῃ ὅτι Ἀγαπῶ τὸν 20
Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν·
ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν,
τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν οὐ δύναται ἀγαπᾶν.
καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἵνα ὁ 21 Mk. 12, 29–31.
ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.
Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς 5 4, 15. 16. 1 P. 1, 22. 23.
ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν
γεννήσαντα ἀγαπᾷ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ.
ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ 2
Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς
αὐτοῦ ποιῶμεν. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ 3 Jn. 14, 15. 23. 24. Mt. 11, 30.
Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ
ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν, ὅτι πᾶν τὸ γεγεν- 4 Jn. 16, 33.
νημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη

---

15 εαν] αν 16 — μενει 2° 19 αγαπ. αυτον 20 SR[m] εωρ. πως δυν. αγαπαν; V, 1 SR αγαπα και τον 2 ποι.] τηρωμεν 3 (SR εισιν.)

ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις
4, 4. 5 ἡμῶν. τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ
πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ;
Jn. 19, 34. 35. 6 οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι᾽ ὕδατος καὶ αἵματος,
Ἰησοῦς Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ᾽ ἐν
τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι· καὶ τὸ Πνεῦμά ἐστιν
τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ Πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια.
7 ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, τὸ Πνεῦμα καὶ
8 τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.
Jn. 5, 32. 36; 8, 18. 9 εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν,
ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη
ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ, ὅτι μεμαρτύρηκεν
Ro. 8, 16. 1 Co. 15, 15. 10 περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν Υἱὸν
τοῦ Θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ. ὁ μὴ
πιστεύων τῷ Θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι
οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρη-
11 κεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ αὕτη ἐστὶν
ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ὁ Θεὸς ἡμῖν,
Jn. 3, 36. 12 καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ Υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν. ὁ ἔχων
τὸν Υἱὸν ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν Υἱὸν τοῦ
Jn. 20, 31. 13 Θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει. Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν
to you who believe ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, τοῖς πιστεύου-
3, 21. 22. Jn. 14, 13; 16, 23. 14 σιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὕτη
ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν
τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν.
15 καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὃ ἐὰν αἰτώμεθα,
οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτήκαμεν ἀπ᾽

---

5 R *τις δε* 6 Ιησ. ο Χρ. | — *εν* 3° 7.8 *μαρτυρουντες εν τω ουρανω, ο* Πατηρ, *ο* Λογος, *και το* Αγιον Πνευμα· *και ουτοι οι τρεις εν εισι.* (8) *και τρεις εισιν οι μαρτυρουντες εν τη γη, το* Πν. 9 *οτι* 2°] *ην* 10 *εν εαυτω* 11 *ημ. ο* Θεος 13 *υμιν τ. π. εις το ον. του υι. τ.* Θ., *ινα ειδ. οτι ζ. εχ. αι., και ινα πιστευητε εις το ονομα του υιου του* Θεου. 14 (SR *ημων·*) 15 *εαν* 2°] *αν* | *απ*] *παρ*

αὐτοῦ. Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτά- 16 Mt. 12, 31. He. 6, 4–6.
νοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ
δώσει αὐτῷ ζωήν, τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς
θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ
ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. πᾶσα ἀδικία ἁμαρ- 17
τία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.
Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐχ 18 3, 9. Jn. 17, 15.
ἁμαρτάνει, ἀλλ᾽ ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ
αὐτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. οἴδαμεν 19 Gal. 1, 4. Jn. 8, 47.
ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν
τῷ πονηρῷ κεῖται. οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ 20 Jn. 17, 3. Ro. 9, 5.
Θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσ-
κομεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ,
ἐν τῷ Υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν
ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος. Τεκνία, φυλά- 21 1 Co. 10, 14
ξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

ΙΩΑΝΟΥ Β

Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις 1 1 P. 5, 1. 3 Jn. 1.
αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ
μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν,
| διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ᾽ 2
ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. ἔσται μεθ᾽ ἡμῶν χάρις 3
ἔλεος εἰρήνη παρὰ Θεοῦ Πατρός, καὶ παρὰ Ἰησοῦ

---

16 (R[m] αιτησει και) | (R[t] ζωην τοις) 18 τηρ. εαυτον 20 γινωσκωμεν | (R αληθινον,) | και η ζ. 21 εαυτους | ειδωλων. αμην.

Inscr. ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

3 ημ.] υμων | παρα Κυριου Ιησ.

Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ
ἀγάπῃ.
4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου
περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλά-
1 Jn. 2, 7. 5 βομεν παρὰ τοῦ Πατρός. καὶ νῦν ἐρωτῶ σε,
κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινήν, ἀλλὰ
ἣν εἴχαμεν ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.
6 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολή ἐστιν, καθὼς
ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε.
1 Jn. 2, 18; 4, 1–3. 7 ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ
μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν
σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος.
Gal. 4, 11. 8 βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ ἠργασά-
1 Jn. 2, 23. 9 μεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. πᾶς ὁ
προάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ
Θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτος καὶ
2 Th. 3, 6. 3 Jn. 8. 10 τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν ἔχει. εἴ τις ἔρχεται
1 K. 13, 17. πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ
λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ
11 λέγετε· ὁ λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς
ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.
3 Jn. 13. 12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ
χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι πρὸς
ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ
13 ἡμῶν πεπληρωμένη ᾖ. Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα
τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.

---

5 ειχομεν 6 εστ. η εντ. 7 εισηλθον 8 απολεσωμεν | S(R[t]) ειργασαμεθα R[m] ειργασασθε | απολαβωμεν 9 προαγ.] παραβαινων | διδ. του Χριστου, ουτος 11 γαρ λεγ. 12 ηβουληθην | γεν.] ελθειν | R χαρα υμων | η πεπληρ. 13 εκλεκτης. αμην.

ΙΩΑΝΟΥ Γ

Ὁ πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ 1 2 Jn. 1.
ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.
Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐο- 2
δοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ
ψυχή. ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν 3 2 Jn. 4.
καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν
ἀληθείᾳ περιπατεῖς. μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω 4
χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ
περιπατοῦντα. Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν 5
ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοῦτο ξένους, οἳ 6 Tit. 3, 13.
ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας,
οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ·
ὑπὲρ γὰρ τοῦ Ὀνόματος ἐξῆλθαν μηδὲν λαμ- 7 Ac. 20, 35. 1 Co. 9, 12. 15.
βάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν. ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν 8 He. 13, 2. 2 Jn. 10.
ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώ-
μεθα τῇ ἀληθείᾳ.
Ἔγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ᾽ ὁ φιλοπρω- 9
τεύων αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.
διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ 10
ποιεῖ λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ
ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται
τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ
ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.
Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ 11 1 Jn. 3, 6. 9.
ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὁ
κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν Θεόν. Δημητρίῳ 12 Jn. 19, 35; 21, 24.

Inscr. ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΤΡΙΤΗ.

4 R^m χαριν | –τη 5 τουτο] εις τους 7 ονομ. αυτου εξηλθον | εθνων 8 απολαμβανειν 9 –τι 11 ο δε κακ.

μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς
ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας
ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστιν.
2 Jn. 12 13 Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ᾽ οὐ θέλω διὰ
14 μέλανος καὶ καλάμου σοι γράφειν· ἐλπίζω δὲ
εὐθέως σε ἰδεῖν, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλή-
15 σομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι.
ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ᾽ ὄνομα.

ΙΟΥΔΑ

Mt. 13, 55. 1 Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ
Ἰακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ Πατρὶ ἠγαπημένοις καὶ
2 P. 1, 2 2 Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς. ἔλεος
ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.
1 Ti. 1, 18. 2 P. 1, 5; 2, 21. 3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γρά-
φειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας,
ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπα-
γωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις
Gal. 2, 4. 2 P. 2, 1 ff. 4 πίστει. παρεισεδύησαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ
πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσε-
βεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες εἰς
ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον Δεσπότην καὶ Κύριον
Nu. 14, 35. 1 Co. 10, 5. 2 P. 1, 12. 5 ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι. Ὑπο-
μνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ἅπαξ πάντα,
ὅτι Κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ

---

12 υπ | οιδατε 13 γραφειν, αλλ | γραψαι 14 ιδ. σε

Inscr. ΙΟΥΔΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

1 ηγαπ.] ηγιασμενοις 3 —ημων 4 Παρεισεδυσαν | χαριν | δεσπ. (Rm ,)+Θεον 5 ειδ. υμας απ. τουτο, οτι | SRt ο Κυριος Rm ο Ιησους

Pen & Ink.
The pen used in apostolic times, was a reed pen, made from the hollow jointed stalks of a coarse grass growing in marshes. The dried reed is cut diagonally with a penknife, the point thus formed is carefully shaved thin to make it flexible & the nib split as in the modern pen. (ISBE pen, 2297)(C 99) Thus the reed pen was prepared much as we now prepare a quill. (Milligan, N.T. among P. p.5) The ink was made of charcoal, gum & water. (Milligans) (Cob. 99)

The Faith once for all delivered to the saints:
Is our present Bible an accurate record of the faith once delivered to the Saints in times past. (Why contend for it if it is not.) Some critics stated that the present N.T. was either originated by or altered by Constantine (emp. after 360 A.D.) N.T. archaeological discoveries at Oxyrhynchus, Socnopaei-Nesus &c have brought to light many copies of the early N.T. many antidating the era of Constantine. They are all basicly the same as our Bible. For one example after another see Cobern 144-8, 149-60. By 1902 Von Soden had cataloged 2328 N.T. manuscripts.(C. 174) By 1912 Kenyon lists over 4000 (A.T. Robertson Int. to textual Criticism of N.T. 69.) Many of these manuscripts are from 3rd & 4th cent. This is most significant when we realize that there is no complete copy of Homer earlier than 13th cent. A.D. of Heroditus (484-258 C) there is no manuscript earlier than 10th cent. A.D. (ISBE Text (2950?). The combined testimony of all these discoveries show that the early N.T. was the same as ours. C. (173). Concer. the variants, Hort, says, "So many variations are trivial, that only about 1 word in every thousand has upon it substantial variation supported by such evidence as to call out the efforts of the critic in deciding the reading. (ISBE text. 29--)

Bentley. Scholar 200 yrs. ago used Gr. N.T.
"The oft repeated dictum of Bentley is still valid, that the real text of the sacred writings is competently exact nor is one article of faith or moral precept either perverted or lost. Choose as awkwardly as you will (to fit text) worst by design out of the whole lump of readings."
Cobern's summary, "The text of no other ancient book is so certain as that of the N.T." p. 124.

δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν, ἀγ- 6 Gn. 6. Jn. 8, 44. 2 P. 2, 4. 9.
γέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν
ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν
μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τε-
τήρηκεν· ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ αἱ περὶ 7 Gn. 19, 4–25. 2 P. 2, 6. 10.
αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις ἐκ-
πορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς
ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην
ὑπέχουσαι. Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνια- 8 2 P. 2, 10.
ζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα δὲ
ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. Ὁ δὲ 9 Dn. 12, 1. Zec. 3, 2. 2 P. 2, 11.
Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινό-
μενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ
ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ
εἶπεν **Ἐπιτιμήσαι σοι Κύριος.** οὗτοι δὲ ὅσα 10 2 P. 2, 12.
μὲν οὐκ οἴδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς
ὡς τὰ ἄλογα ζῷα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθεί-
ρονται. οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπο- 11 Gn. 4, 8. Nu. 31, 16; 16, 22. 2 P. 2, 15.
ρεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ
ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώ-
λοντο. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν 12 Ezk. 34, 8. 2 P. 2, 13. 17.
σπιλάδες συνευωχούμενοι ἀφόβως, **ἑαυτοὺς ποι-
μαίνοντες,** νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερό-
μεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δὶς ἀποθανόντα
ἐκριζωθέντα, κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρί- 13 Is. 57, 20. 2 P. 2, 17.
ζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται,
οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται.
Ἐπροφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ 14 Gn. 5, 21. Dt. 33, 2. Zec. 14, 5.
Ἀδὰμ Ἐνὼχ λέγων Ἰδοὺ **ἦλθεν Κύριος ἐν ἁγίαις
μυριάσιν αὐτοῦ,** ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ 15 Mt. 25, 31.
ἐλέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάντων τῶν

---

7 τουτ. τροπ. | (SR^{t} , πυρος αιωνιου R^{m} π. αιωνιου,) 9 αλλ 12 – οι | (R , αφοβως εαυτ. ποιμ.·) | περιφερομεναι (SR·) | (SR ακαρπα,) | (R εκριζ.·) 13 (R αισχ.·) | εις τον αι. 14 Προεφητευσε | μυρ. αγ. 15 εξελεγξαι | ασεβ. αυτων περι

ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν καὶ περὶ
πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ
2 P. 2, 10. 18. 16 ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. Οὗτοί εἰσιν γογγυσταὶ
μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευό-
μενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα,
θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.
2 P. 3, 2. 17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων
τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ
1 Ti. 4, 1. 2 P. 3, 3. 18 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἔλεγον ὑμῖν
Ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ
τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν.
1 Co. 2, 14. 19 Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, Πνεῦμα
Col. 2, 7. 1 Th. 5, 11. 20 μὴ ἔχοντες. ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες
ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει, ἐν Πνεύματι
21 Ἁγίῳ προσευχόμενοι, ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ
τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου
22 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. καὶ οὓς
Am. 4, 11. Zec. 3, 2 ss. Ja. 5, 19. 20. Rev. 3, 4. 23 μὲν ἐλεᾶτε διακρινομένους ¦ σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρ-
πάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ
τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.
1 Th. 5, 23. Ph. 1, 10. 2 P. 3, 14. 24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίστους
καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους
Ro. 16, 27. 1 Ti. 1, 17. 2 P. 3, 18. 25 ἐν ἀγαλλιάσει, μόνῳ Θεῷ Σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη κρά-
τος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν
καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

---

16 (SR γογγυσται,) 18 *υμιν, οτι εν εσχατω χρονω* | R — *του* 19 *αποδ. εαυτους* 20 *τη αγ. υμ. π. εποικ. εαυτ.* 22 *ελεειτε διακρινομενοι·* 23 S *ους δε εν φοβω σωζ., εκ του πυρ. αρπαζ., μισ.* R *οὓς δὲ σωζ.* (cet ut text) 25 *μονω σοφω Θ.* | — *δια Ι....ημων* | *δοξα και μεγ.* | — *προ παντ. τ. αι.*

The text of Rev. is shown accurate by the discovery of a Coptic translation in the Sahidic, dating from the middle of the 4th cent. just as early as the Codex Sinaiticus. (C.189, 191)

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΟΥ

Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ 1
ὁ Θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι
ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγ-
γέλου αὐτοῦ, τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάνῃ, ὃς ἐμαρ- 2
τύρησεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν. Μακάριος ὁ ἀναγι- 3
νώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφη-
τείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ
γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

1. 19. Dn. 2, 28. 29.
2. 9. 6, 9.
3. 22, 7. 22, 10.

Date: Nikolaus Morosow, set forth the eccentric theory that the book of Rev. was written as an astrological exercise by Chrysostrom (4-5th cent.) on or about Sept. 30 A.D. 395 (C104-5.) At Oxy. Grenf. + H. found a beautiful edition of the apocalypse written on vellum dating from the forth cent, Such discoveries show the book was in circulation before the fantastic date of Morosau. (C 104 5)

Ἰωάνης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ 4
Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν
καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ Πνευμάτων
ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ 5
Χριστοῦ, ὁ **μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος** τῶν
νεκρῶν **καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς.** Τῷ
ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ **λύσαντι** ἡμᾶς **ἐκ τῶν ἁμαρ-
τιῶν** ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν 6
ἡμᾶς **βασιλείαν, ἱερεῖς** τῷ **Θεῷ** καὶ Πατρὶ αὐτοῦ,
αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων· ἀμήν. **Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν,** 7
καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οἵτινες αὐ-

4. 8. Ex. 3, 14. 15. Is. 41, 4. 3, 1; 5, 6.
5. Ps. 89, 27. 37; 130, 8. Is. 40, 2. 3, 14. Jn. 18, 37. 18. Col. 1, 18. 19, 16. 7, 14. He. 9, 14.
6. 5, 10. 1 P. 2, 5. 9. Ex. 19, 6. Is. 61, 6.
7. Dn. 7, 13. Zec. 12, 10. 12. 14. Jn. 19, 37. Lk. 23, 28. 27.

Inscr. ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

I, 1 (R[t] Θεος δειξαι...αυτου, α) 2 οσα τε ειδε 4 απο του ο | α εστιν εν. 5 εκ των νεκρ. | αγαπησαντι | SR[m] λουσαντι | εκ] απο 6 βασιλεις και ιερ. | R[m] —των αιωνων

τὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι
αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναί, ἀμήν.
Ex. 3,14. Is. 41, 4. Am. 4, 13 Lxx. 4. 4, 8; 21, 6. 8 Ἐγώ εἰμι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὦ, λέγει Κύριος ὁ
Θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ Παντο-
κράτωρ.
9 Ἐγὼ Ἰωάνης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συνκοινω-
νὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν
Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ
διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.
15. 10 ἐγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ
ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος
11 λεγούσης Ὃ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ
πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς
Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ
εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδελφίαν καὶ εἰς Λαοδι-
20. 12 κίαν. Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις
ἐλάλει μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ
Ezk. 1, 26; 8, 2; 9, 2. 11 Lxx. 2, 1. Dn. 7, 13. Dn. 10, 5. 6. 13 λυχνίας χρυσᾶς, καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν ὅμοιον
υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιε-
Dn. 7, 9; 10, 6. 2, 18; 19, 12. 14 ζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσᾶν· ἡ δὲ
κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευ-
κὸν ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ
Ezk. 1, 24; 43, 2. 2, 18. 15 πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ ὡς
ἐν καμίνῳ πεπυρωμένης, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς
Jg. 5, 31. 20. 2, 1. 2, 12. 16; 19, 15. 16 φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ
αὐτοῦ ἀστέρας ἑπτά, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις

---

8. 17. 2, 8; 22, 13.

8 A | Ω, αρχη και τελος | Κυριος (R^m ,) ο Θεος] ο Κυριος 9 ο και αδ. | και εν τη βασ. | υπομ. Ιησ. Χριστου | και δια την μαρτ. Ιησ. Χριστου 11 λεγουσης, Εγω ειμι το A και το Ω, ο πρωτος και ο εσχατος· και, Ο | − επτα | εκκλ. ταις εν Ασια, 12 ελαλησε 13 των επτα λ. | SR^t υιω R^m Υιω | χρυσην 14 ως 1°] ωσει | (SR ερ. λευκον,) 15 πεπυρωμενοι 16 αὐτ. χειρι

αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.
Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας 17 Is. 44, 6; 48, 12. Dn. 8, 18; 10, 15–19.
αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ
ἐπ' ἐμὲ λέγων
Μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος
καὶ ὁ Ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι 18
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς
τοῦ θανάτου καὶ τοῦ Ἅιδου. γράψον οὖν ἃ εἶδες 19 Is. 48, 6 LXX. Dn. 2, 29.
καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ μέλλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα. τὸ 20
μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓς εἶδες ἐπὶ τῆς Mal. 2, 7. Dn. 2, 29.
δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ
ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσιν,
καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.
Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον 2 1, 13. 16. 20.
Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν
τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ
λυχνιῶν τῶν χρυσῶν Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν 2 9. 13. 19. 3, 1. 8. 15. 1 Jn. 4, 1.
κόπον καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ
βαστάσαι κακούς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας
ἑαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ εὗρες αὐ-
τοὺς ψευδεῖς· καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας 3
διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακες. ἀλλὰ 4
ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην
ἀφῆκες. μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτωκες, καὶ 5 16. 22. 3, 3. 19.
μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ
μή, ἔρχομαί σοι καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ
τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. ἀλλὰ 6 15. Ps. 139, 21.

---

17 επεθηκε | αὐτου χειρα | λεγ. μοι   18 αιωνων· αμην· | αδ. και του θαν.   19 — ουν | ἅ εἰσι | γινεσθαι   20 ους] ων | και αι επτα λυχ. ας ειδες, επτα

II, 1 S της Εφεσινης R τω εν Εφεσω   2 κοπ. σου | επειρασω τους φασκοντας ειναι αποστ.   3 και εβαστ. και υπομ. εχ., και δια το ονομα μου κεκοπιακας και ου κεκμηκας.   4 Αλλ | αφηκας   5 S εκπεπτωκας R πεπτωκας | σοι ταχυ

τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν,
11, 17. 26. 3, 5. 12. 21. 22, 2. Gn. 2, 9; 3, 22. 24. Ezk. 31, 8 Lxx. Lk. 23, 43. 2 Co. 12, 4. 7 ἃ κἀγὼ μισῶ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ
Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω
αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν τῷ
Παραδείσῳ τοῦ Θεοῦ.
Is. 44, 6; 48, 12. 1, 11. 17. 18. 8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας
γράψον
Τάδε λέγει **ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος**, ὃς ἐγένετο
3, 9. Ja. 2, 5. 2 Co. 11, 14. 15. 9 νεκρὸς καὶ ἔζησεν Οἶδά σου τὴν θλίψιν καὶ τὴν
πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν
ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ
Dn. 1, 12. 14. Mt. 10, 28. 3, 11. 2 Ti. 4, 8. 10 οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. μὴ
φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει βάλλειν
ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα **πειρασθῆτε**,
καὶ ἕξετε θλίψιν **ἡμερῶν δέκα**. γίνου πιστὸς ἄχρι
θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.
20, 14. 11 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ
θανάτου τοῦ δευτέρου.
1, 16. Is. 49, 2. He. 4, 12. 19, 15. 12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας
γράψον
Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστο-
13, 2. 3, 8. 13 μον τὴν ὀξεῖαν Οἶδα ποῦ κατοικεῖς· ὅπου ὁ
θρόνος τοῦ Σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου,
καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός μου, ὃς
ἀπεκτάνθη παρ᾽ ὑμῖν, ὅπου ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ.
Nu. 31, 16; 25, 1. 2. Jude 11. 14 ἀλλ᾽ ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦν-
τας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλὰκ

---

7 *εν μεσω του παραδεισου* ($\mathrm{R^m}$ *παραδεισω* pro Παρ.) 8 S *της εκκλησ. Σμυρναιων* R *τω εν Σμ. εκκλ.* 9 *σου* + *τα εργα και* | *πλουσιος δε ει* | − *εκ* 10 *Μηδεν φ.* | *βαλειν εξ υμ. ο διαβ.* | $\mathrm{R^m}$ *πειρασθητε και εχητε* 13 *Οιδα τα εργα σου, και που* | *ημ. εν αις* | (R *μαρτ. μου,*) | − *μου* 4° | *κατοικ. ο Σατ.* 14 *τον Βαλακ*

βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, φα-
γεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. οὕτως ἔχεις καὶ σὺ 15 a.
κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν ὁμοίως.
μετανόησον οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ 16 12. 1, 16.
πολεμήσω μετ᾽ αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόμα-
τός μου. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα 17 Ps. 78, 24. Is. 62, 2; 65, 15. 3, 12.
λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ
τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆ-
φον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν
γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας 18 Dn. 10, 6. 1, 14. 15.
γράψον

Τάδε λέγει ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες
αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ 19
τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν
καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσ-
χατα πλείονα τῶν πρώτων. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ 20 4. 14. 1 K. 16, 31. 2 K. 9, 22. Nu. 25, 1. 2.
ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἡ λέγουσα ἑαυ-
τὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς
δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα· καὶ 21
ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει
μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. ἰδοὺ βάλλω 22
αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ᾽
αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσου-
σιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς· καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς 23 Ps. 7, 9; 62, 12. Jer. 11, 20; 17, 10.
ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ
ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐραυνῶν νεφροὺς καὶ

---

15 R — των | ομοιως] · ο μισω 16 — ουν 17 αυτω φαγειν απο του | οιδ.] εγνω 19 διακ., και την πιστ. | και τα εσχ. 20 Αλλ | σου ολιγα | αφ.] εας | Rm. γυναικα σου | Ιεζαβὴλ, την λεγουσαν | προφ., διδασκειν και πλανασθαι εμ. | ειδ. φαγ. 21 μετανοηση εκ της πορν. αυτης, και ου μετενοησεν. 22 ιδ. εγω | μετανοησωσιν | αυτης 2°] S αὑτων Rm αὐτων 23 ερευνων

καρδίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα
24 ὑμῶν. ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατεί-
ροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες
οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν,
3, 11. 25 οὐ βάλλω ἐφ᾽ ὑμᾶς ἄλλο βάρος· | πλὴν ὃ ἔχετε
Ps. 2, 8. 26 κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν ἥξω. Καὶ ὁ νικῶν καὶ
ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ
12, 5. 27 ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν
ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρί-
Ps. 2, 8. 9. 28 βεται, ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ Πατρός μου,
3, 6. 13. 22. 29 καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. Ὁ ἔχων
οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
5, 6: 1, 16. 3 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας
γράψον
Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ Πνεύματα τοῦ
Θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας Οἶδά σου τὰ ἔργα,
19. Ezk. 34, 4. 2 ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. γίνου
γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον
ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ εὕρηκά σου ἔργα πεπληρω-
1 Th. 5, 2. 16, 15. Mt. 24, 43. 3 μένα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μου· μνημόνευε οὖν πῶς
εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ μετανόησον.
ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ὡς κλέπτης, καὶ οὐ
Jude 23. 4 μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ. ἀλλὰ ἔχεις
ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ
ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ᾽ ἐμοῦ ἐν
Ex. 32, 32. 33. Ps. 69, 28. 4, 4; 6, 11; 7, 9. 13. Ph. 4, 3. Mt. 10, 32. 5 λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν οὕτως περι-
βαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω
τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμο-
λογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Πατρός μου

---

24 *τοις* 1°] *και* | *και οιτινες* | *βάθη* | *βαλω* 27 (R^m^ *σιδηρα· ως...κεραμικα,*)
III, 1 *οτι το ον.* 2 *στηριξον* | *μελλει* | SR^m^ *σου τα εργα* | *— μου* 3 *ηξω επι σε ως* 4 *— αλλα* | *και εν Σ.* 5 *ουτος* | *εξομολογησομαι*

καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς 6
ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας 7 Is. 22, 22. Job 12, 14.
γράψον
Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν
κλεῖν Δαυείδ, ὁ ἀνοίγων **καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ**
κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει. Οἶδά σου τὰ ἔργα· 8 1 Co. 16, 9.
ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεῳγμένην, ἣν
οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις
δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον καὶ οὐκ
ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ἰδοὺ διδῶ ἐκ τῆς συνα- 9 2, 9. Is. 60, 14; 49, 23; 45, 14; 66, 23; 43, 4.
γωγῆς τοῦ Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰου-
δαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ
ποιήσω αὐτοὺς ἵνα **ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν**
ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι **ἐγὼ ἠγά-**
πησά σε. ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς 10 13, 10. He. 10, 36. Lk. 21, 19. 2 Ti. 2, 12.
μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασ-
μοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης
ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.
ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ 11 1, 3; 2, 5. 2, 10.
τὸν στέφανόν σου. Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦ- 12 Ezk. 48, 35. Is. 62, 2; 65, 15. Gal. 2, 9. 14, 1; 22, 4. 21, 2. 19, 12.
λον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ
ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ᾿ αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ
Θεοῦ μου καὶ **τὸ ὄνομα τῆς πόλεως** τοῦ Θεοῦ μου,
τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ ἡ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, **καὶ τὸ ὄνομά** μου
τὸ καινόν. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα 13
λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας 14 Ps. 89, 37. Pr. 8, 22. 1, 5. Jn. 1, 3. Col. 1, 15.
γράψον

---

7 *κλειδα του Δ.* | *κλειει, και κλειει* 8 (R *εργα* (*ιδου...αυτήν*), *οτι*) | *ανεωγμενην* | *ην*] *και* 9 *διδωμι* | *ηξωσι* | *προσκυνησωσιν* 11 *Ιδου ερχ.* 12 *η καταβαινει* 14 *της εκκλ. Λαοδικεων*

Τάδε λέγει ὁ Ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ
2, 2. Ro. 12, 11. 15 ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ· Οἶδά σου
τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον
16 ψυχρὸς ἦς ἢ ζεστός. οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ
οὔτε ζεστὸς οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ
Hos. 12, 8. 1 Co. 3, 18; 4, 8. 17 στόματός μου. ὅτι λέγεις ὅτι Πλούσιός εἰμι καὶ
πεπλούτηκα καὶ οὐδὲν χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας
ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς
1 P. 1, 7. Is. 55, 1. 16, 15. 18 καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι
παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα
πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ
μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου, καὶ
κολλούριον ἐγχρῖσαι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέ-
Pr. 3, 12. 1 Co. 11, 32. He. 12, 6. 19 πῃς. ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω·
Mk. 13, 34. Lk. 12, 36; 22, 29. Jn. 14, 23. 20 ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. Ἰδοὺ ἕστηκα ἐπὶ τὴν
θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς
μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς
αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ'
Mt. 19, 28. 21 ἐμοῦ. Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ
ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα
22 μετὰ τοῦ Πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. Ὁ
ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκ-
κλησίαις.

Ex. 19, 16. 24. Dn. 2, 29. 1, 10. 19. 4 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη
ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα
ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων Ἀνάβα
ὧδε, καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα.
1, 10. Ezk. 1, 26; 10, 1. Is. 6, 1. Ps. 47, 8. 2 εὐθέως ἐγενόμην ἐν Πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος
ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθή-

---

15 ηϛ] ειης 16 ψυχρ. ουτε ζεστ. 17 ουδενος
18 ἔγχρισον 19 ζηλωσον
IV, 1 λεγουσα | (R^m γενεσθαι. μετα ταυτα) 2 και
ευθ. | επι του θρονου

μενος, καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσ- 3
πιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου
ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. καὶ κυκλόθεν τοῦ 4
θρόνου θρόνους εἴκοσι τέσσαρας, καὶ ἐπὶ τοὺς
θρόνους εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημέ-
νους περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. καὶ 5
ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ
καὶ βρονταί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι
ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἅ εἰσιν τὰ ἑπτὰ Πνεύματα
τοῦ Θεοῦ· καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα 6
ὑαλίνη ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου
καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσερα ζῷα γέμοντα ὀφ-
θαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. καὶ τὸ ζῷον τὸ 7
πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῷον ὅμοιον
μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῷον ἔχων τὸ πρόσωπον
ὡς ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον ζῷον ὅμοιον ἀετῷ
πετομένῳ. καὶ τὰ τέσσερα ζῷα, ἓν καθ' ἓν αὐ- 8
τῶν ἔχων ἀνὰ πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν
γέμουσιν ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν
ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες

Ἅγιος ἅγιος ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ὁ Παντο-
κράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος.

Καὶ ὅταν δώσουσιν τὰ ζῷα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ 9
εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ τῷ ζῶντι
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, πεσοῦνται οἱ εἴκοσι 10
τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ
τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς

3 Ezk. 1, 26–28.
4 Is. 24, 23. 3, 4; 5, 10.
5 Ex. 19, 16. Ezk. 1, 13. 8, 5; 11, 19; 16, 18. 1, 4. Zec. 4, 2.
6 Ezk. 1, 5. 18. 22. 26; 10, 1. Is. 6, 1.
7 Ezk. 1, 10; 10, 14.
8 Is. 6, 2. 3; 41, 4. Ezk. 1, 18; 10, 12. Am. 4, 13 Lxx. Ex. 3, 14.
9 Is. 6, 1. Ps. 47, 8. Dn. 4, 34; 6, 26; 12, 7.
10 5, 14.

---

3 *ην ομοι.* | *σαρδινω* | *ομοια* 4 *θρονοι εικ. και τεσσαρες* | *θρον. ειδον τους εικ. και τεσσ.* | *και εσχον επι* 5 *βροντ. και φων.* | *α*] *αι* 6 — *ως* 7 *εχον* | *ανθρωπος* | *πετωμενω* 8 — *τα* | *εν αυτων*] *εαυτο* | *ειχον* | (*εξ κυκλοθεν,*) | *γεμοντα* | *λεγοντα* 9 *επι του θρονου* 10 *εικ. και τεσσ.*

αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους
αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες
11 Ἄξιος εἶ, ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν
τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν,
ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά
σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.
Is. 6, 1: 29, 11. Ps. 47, 8. 4, 2. Ezk. 2, 9. 10. [5] Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ
τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὄπισθεν,
2 κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. καὶ εἶδον
ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ
Τίς ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφρα-
3 γῖδας αὐτοῦ; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ
οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι
4 τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ ἔκλαιον
πολύ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον
Gn. 49, 9. 10. Is. 11, 1. 10. 22, 16. 5 οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων
λέγει μοι Μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ Λέων ὁ ἐκ
τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ Ῥίζα Δαυείδ, ἀνοῖξαι τὸ
Is. 53, 7; 11, 2. Jn. 1, 29. 36. 4. 5, Zec. 4, 10. 6 βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ. Καὶ
εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων
ζῴων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων Ἀρνίον ἑστη-
κὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχων κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλ-
μοὺς ἑπτά, οἵ εἰσιν τὰ ἑπτὰ Πνεύματα τοῦ Θεοῦ
Is. 6, 1. Ps. 47, 8. 7 ἀπεσταλμένοι εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ ἦλθεν καὶ
εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
Ps. 141, 2. 14, 2; 15, 2; 8, 3. 4. 8 θρόνου. Καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσερα
ζῷα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν
ἐνώπιον τοῦ Ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν
καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἵ εἰσιν

Seven sealed book. βιβλίον diminutive of βίβλος which referred to a type of reed made into papyrus sheets. It came to mean the writing material and finally the book itself. The papyrus sheets were made by cutting the white pith of the papyrus into strips which were laid down vertically ore which others were placed horizontally and pressed together. Average size 5"x10". You have 2 types of papyrus records. (1) Role used since 2500 B.C (Deiss. p. 26) The Apocalypse on a roll would be about 15 ft. long. (Milligan Here & T A. the Papyri.) (2). Papyrus book or Codex (ices) used in 1st cent A D and was adopted by Christians for recording books of the Bible This 7 sealed book was prop a roll. Wills were often sealed 7 times (Coborn 100).

11 ει, Κυριε, λαβειν | ησαν] εισι
V, 2 — εν | Τις εστιν 3 ηδυνατο | ουτε] ουδε
4 Και εγω εκλ. πολλα | ανοιξ. και αναγνωναι το 5 ο
ων εκ | και λυσαι τας 6 ειδ., και ιδου | εχον | R[m]
— επτα 3° | του Θεου πνευμ. τα απεσταλμενα 7 ειλ.
το βιβλιον 8 επεσον | κιθαρας

αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων. καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν και- 9 Ps. 33, 3; 144, 9.
νὴν λέγοντες
Ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς
σφραγῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας
τῷ Θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς
καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, καὶ 10 Ex. 19, 6. Is. 61, 6. 1, 6; 20, 6; 22, 5.
ἐποίησας αὐτοὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν βασιλείαν καὶ
ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.
καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν 11 1 K. 22, 19. Dn. 7, 10.
κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζῴων καὶ τῶν πρεσ-
βυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες
μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων, λέγοντες φωνῇ 12 Is. 53, 7. 1 Ch. 29, 11. Ph. 2, 9. 10.
μεγάλῃ
Ἄξιός ἐστιν τὸ Ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λα-
βεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν
καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.
καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς 13 Is. 6, 1. Ps. 47, 8.
καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης
ἐστίν, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντας
Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ Ἀρνίῳ
ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ
κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
καὶ τὰ τέσσερα ζῷα ἔλεγον Ἀμήν, καὶ οἱ πρεσ- 14 4, 10; 19, 4.
βύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.
Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ Ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν 6 5, 1. 2. 4, 6; 5, 6. 8.
ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσά-
ρων ζῴων λέγοντος ὡς φωνῇ βροντῆς Ἔρχου.
καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος 2 Zec. 1, 8; 6 1–3.

---

9 Θεω ημας 10 αυτους] ημας | βασιλεις | S βασιλευσομεν R βασιλευουσιν 11 κυκλοθεν 12 Αξιον 13 ο εστιν | εν τη γη | εστιν] ἅ ἐστι | επι του θρονου 14 οι εικοσιτεσσαρες πρ. | προσεκ. ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων.

VI, 1 –επτα | S φωνης R φωνὴ | SR[m] Ερχ. και βλεπε

ἐπ᾽ αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος,
4, 7. 3 καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ. Καὶ ὅτε
ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ
4 δευτέρου ζῴου λέγοντος Ἔρχου. καὶ ἐξῆλθεν
ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ᾽ αὐτὸν
ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς καὶ
ἵνα ἀλλήλους σφάξουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα
4, 7. 5 μεγάλη. Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν
τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζῴου λέγοντος Ἔρχου.
καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθή-
μενος ἐπ᾽ αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
6 καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων
ζῴων λέγουσαν Χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς
χοίνικες κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν
4, 7. 7 οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφρα-
γῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου
Hos. 13, 14. 8 ζῴου λέγοντος Ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος
Ezk. 5, 12; 14, 21; 29, 5; 33, 27; 34, 28. χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα
Jer. 15, 3. αὐτῷ **Ὁ Θάνατος**, καὶ ὁ ᾍδης ἠκολούθει μετ᾽
αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρ-
τον τῆς γῆς, **ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ**
καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ **τῶν θηρίων τῆς γῆς.**
8, 5; 14, 18; 16, 7. 9 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον
ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγ-
μένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρ-
Zec. 1, 12. Ps. 79, 5. 10. 10 τυρίαν ἣν εἶχον. καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ
Dt. 32, 43. 18, 10. Gn. 4, 10. λέγοντες **Ἕως πότε, ὁ Δεσπότης** ὁ ἅγιος καὶ ἀλη-
2 K. 9, 7. Hos. 4, 1. θινός, οὐ **κρίνεις** καὶ **ἐκδικεῖς τὸ αἷμα** ἡμῶν **ἐκ τῶν**

---

2 *επ αυτω* 3 *την δευτ. σφρ.* | SR^m^ Ερχ. *και βλεπε* 4 (R αλλος,) | *επ αυτω* | *εκ*] S *απο* R^m^ — | *σφαξωσι* 5 *την τριτ. σφρ.* | SR^m^ Ερχ. *και βλεπε* | *επ αυτω* 6 — *ως* | *κριθης* 7 *λεγουσαν* | SR^m^ Ερχ. *και βλεπε* 8 *ακολουθεῖ* | *αποκτ. επι το τετ. της γης* 10 *εκραζον* | *και ο αλ.* | *εκ*] *απο*

κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ 11 3, 4. 5; 7, 9. 13. 14. Mt. 23, 32.
στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσων-
ται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρωθῶσιν καὶ οἱ
σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλ-
λοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. Καὶ εἶδον 12 Is. 13, 10. Ezk. 32, 7. 8. Jl. 2, 30. 31. Lk. 21, 25.
ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς
μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκ-
κος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα,
καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, 13 Is. 34, 4; 13, 10.
ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου
μεγάλου σειομένη, καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς 14
βιβλίον ἑλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ
τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. καὶ οἱ βασιλεῖς 15 Ps. 48, 4; 2, 2. Is. 24, 21; 34, 12. Jer. 4, 29. Is. 2, 10. 19. 21.
τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ
πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύ-
θερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς
τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν 16 Hos. 10, 8. Is. 6, 1. Ps. 47, 8. Lk. 23, 30.
καὶ ταῖς πέτραις Πέσετε ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ κρύψατε
ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρό-
νου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀρνίου, ὅτι ἦλθεν ἡ 17 Jl. 2, 11. 31. Zeph. 1, 14. 18. Mal. 3, 2. Ro. 2, 5.
ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν, καὶ τίς δύναται
σταθῆναι;

Μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶ- 7 Ezk. 7, 2; 37, 9. Dn. 7, 2. Zec. 6, 5. Mt. 24, 31.
τας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας
τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ
ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε
ἐπὶ πᾶν δένδρον. καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀνα- 2
βαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα
Θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς

---

11 εδοθησαν εκαστοις στολαι λευκαι | εως ου | S πληρωσονται Rm πληρωσωσι | αποκτεινεσθαι 12 και ιδου, σεισμ. | — ολη 13 μεγ. ανεμ. 14 ειλισσόμενον 15 πλουσ., και οι χιλ. | ισχ.] δυνατοι | και πας ελευθ. 17 αυτου

VII, 1 Και μετα ταυτα | παν] R τι 2 αναβαντα

τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι
Ezk. 9, 4. 6. 3 τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, λέγων Μὴ ἀδική-
σητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε τὰ
δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ
14, 1. 3. 4 ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ ἤκουσα τὸν
ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσερά-
κοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ
πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ·

5 ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισ-
μένοι,
ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,
6 ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες,
7 ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Λευεὶ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ἰσσαχὰρ δώδεκα χιλιάδες,
8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Βενιαμεὶν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισ-
μένοι.

6, 11. 9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολύς, ὃν ἀριθ-
μῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους
καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώ-
πιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἀρνίου, περι-
βεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς
Is. 6, 1. Ps. 47, 3. 12, 10. 10 χερσὶν αὐτῶν· καὶ κράζουσιν φωνῇ μεγάλῃ λέ-
γοντες

Ἡ σωτηρία τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ
τῷ θρόνῳ καὶ τῷ Ἀρνίῳ.

---

3 αχρις ου σφρ. 4 (ρμδʹ) 5—8 (ιβʹ κτλ.) | χιλ. εσφραγισμενοι κτλ. 7 Ισαχαρ 9 ηδυνατο | περιβεβλημενοι 10 κραζοντες | επι του θρονου

καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ 11 5, 11. 11, 16.
θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων
ζῴων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσ-
ωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, λέγοντες 12 5, 12.
    Ἀμήν, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ
    ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ
    ἡ ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
    αἰώνων· ἀμήν.
Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων 13
μοι Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς
λευκὰς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; καὶ εἴρηκα 14 Dn. 12, 1. Gn. 49, 11. 3, 10. Mt. 24, 21. He. 9, 14.
αὐτῷ Κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι Οὗτοί
εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης
καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν
αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ Ἀρνίου. διὰ τοῦτό εἰσιν 15 Is. 6, 1. Ps. 47, 8. 11, 19; 14, 15. 17; 15, 5. 8; 16, 1; 21, 3. 22.
ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν
αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ
ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ᾽ αὐ-
τούς. οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, 16 Is. 49, 10.
οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα,
ὅτι τὸ Ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ 17 Ezk. 34, 23. Jer. 2, 13; 31, 16. 5, 6. Ps. 23, 2. 21, 4. Is. 25, 8.
αὐτοὺς καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδά-
των· καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν
ὀφθαλμῶν αὐτῶν.
    Καὶ ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, 8 Zec. 2, 13. Hab. 2, 20.
ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμίωρον. καὶ εἶδον 2 Mt. 24, 31.
τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἳ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἑστήκα-
σιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. Καὶ 3 Am. 9, 1. 5, 8.
ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιασ-
τηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ
θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσει ταῖς προσευχαῖς τῶν

The seven angels — may be connected with 7 angels in Enoch — Some think the angel is Christ who now officially presents the prayers of the centuries for righteousness & the trumpets are the answer

---

11 εστηκεσαν | επεσον | επι προσωπον   14 — μου | αυτας] στολας αυτων   17 ζωσας | εκ] απο
VIII, 1 οτε | ημιωριον   3 επι το θυσιαστηριον | δωση

ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν
Ps. 141, 2. 4 τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς
τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ
Lv. 16, 12. Ex. 19, 16. Ezk. 10, 2. 5 χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. καὶ εἴ-
ληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτόν, καὶ ἐγέμισεν αὐ-
τὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν
εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ
6 ἀστραπαὶ καὶ σεισμός. Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι
οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἡτοίμασαν αὑτοὺς
ἵνα σαλπίσωσιν.

In each of 1st 4 trumps 1/3 effected of 1. Nature 2. Salt Water 3. Fresh Water 4. Heavenly bodies

Ezk. 38, 22. Jl. 2, 30. Ex. 9, 23–26. 7 Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένετο χάλαζα
καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν
γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρί-
τον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς
Jer. 51, 25. Ex. 7, 20. 21. 8 κατεκάη. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν·
καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν
θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης
9 αἷμα, καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν
ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον
Is. 14, 12. Dn. 8, 10. 10 τῶν πλοίων διεφθάρησαν. Καὶ ὁ τρίτος ἄγ-
γελος ἐσάλπισεν· καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν
ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς
11 τῶν ὑδάτων. καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται
Ὁ Ἄψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων
εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον
6 12. Ex. 10, 21. 12 ἐκ τῶν ὑδάτων ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέ-
ταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ
τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ
τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον
αὐτῶν καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς,
καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως.

---

5 φων. και βροντ. 6 —οι 2° | εαυτους 7 πρωτ. αγγελος | —εν | —και το τρ. τ. γης κατ. 9 διεφθαρη 10 —των 2° 11 —Ο | γινεται | —των 2° 12 φαινη

Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ πετομένου 13 14, 6. 9, 12; 11, 14; 12, 12.
ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ Οὐαὶ
οὐαὶ οὐαὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν
λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων
τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον 9 8, 10. 20, 1.
ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν,
καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσ-
σου. καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου· **καὶ** 2 Gn. 19, 28. Ex. 19, 18. Jl. 2, 2. 10.
ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς **καπνὸς καμίνου**
μεγάλης, καὶ ἐσκοτώθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ
καπνοῦ τοῦ φρέατος. καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλ- 3 Ex. 10, 12. 15.
θον **ἀκρίδες** εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία
ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. καὶ 4 Ezk. 9, 4. 7, 3.
ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀδικήσουσιν **τὸν χόρτον τῆς**
γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ
τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν **τὴν σφρα-**
γῖδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων. καὶ ἐδόθη 5
αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα
βασανισθήσονται μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς
αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄν-
θρωπον. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις **ζητήσουσιν** 6 Job 3, 21. Lk. 23, 30.
οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὑρήσουσιν
αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει
ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. καὶ **τὰ ὁμοιώματα τῶν** 7 Jl. 2, 4.
ἀκρίδων **ὅμοιοι ἵπποις** ἡτοιμασμένοις **εἰς πόλεμον,**
καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι
χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀν-
θρώπων, καὶ εἶχαν τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, 8 Jl. 1, 6.
καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, καὶ εἶχον 9 Jl. 2, 5.

---

13 ενος αγγελου πετωμενου | τοις κατοικουσιν
IX, 2 εσκοτισθη 3 αυταις 4 αυταις | αδικησωσι | ανθρ. μονους | μετωπ. αυτων 5 αυταις | βασανισθωσι 6 ου μη] ουχ | R ευρωσιν | φευξεται 7 ομοια ιππ. 8 ειχον

θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν
πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολ-
19. 10 λῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. καὶ ἔχουσιν οὐρὰς
ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς
αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώ-
1. 11 πους μῆνας πέντε. ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα
τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ
Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει
8, 13; 11, 14. 12 Ἀπολλύων. Ἡ Οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ
ἔρχεται ἔτι δύο Οὐαὶ μετὰ ταῦτα.
8, 3. Ex. 30, 1—3. 13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα
φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιασ-
Gn. 15, 18. Dt. 1, 7. Jos. 1, 4. 16, 12. 14 τηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, λέγοντα
τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα Λῦσον
τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ
8, 7—12. 15 ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. καὶ ἐλύθησαν οἱ
τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν
καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνω-
16 σιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὁ ἀριθμὸς
τῶν στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δισμυριάδες μυ-
17 ριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. καὶ οὕτως
εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ τοὺς καθη-
μένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ
ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν
ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομά-
των αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον.
18 ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ
τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ
καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν
19 στομάτων αὐτῶν. ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν

---

9 (**R** αρματων,) 10 *σκορπ., και κεντ. ην εν* | *και η εξ.* 11 Και *εχ. εφ* αυτων 12 *ερχονται* 13 R — *τεσσαρων* 14 *λεγουσαν* | *ος ειχε* 16 — *των* | *δυο μυριαδες* | *και ηκ.* 18 *απο*] *υπο* | — *πληγων* | *και εκ τ. καπν. και εκ τ. θ.* 19 *αι γαρ εξουσιαι αυτων εν*

τῷ στόματι αὐτῶν ἐστιν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐ-
τῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι
κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. καὶ οἱ λοιποὶ 20 Is. 2, 8. 20; 17, 8. Dn. 5, 4. 23. Ps. 115, 4: 135, 15, 16, 9. 11. 21. 1 Co. 10, 20.
τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς
πληγαῖς ταύταις, οὐδὲ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων
τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσουσιν τὰ
δαιμόνια καὶ τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ
καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε
βλέπειν δύνανται οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν,
καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ 21 2 K. 9, 22.
τῶν φαρμακιῶν αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐ-
τῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν. Καὶ εἶδον 10 5, 2. 4, 3.
ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ ἶρις ἐπὶ
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς
ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός,
καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἠνεῳγ- 2 5, 1.
μένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν
ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς,
καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται. 3 Jer. 25, 30. Hos. 11, 10. Am. 1, 2.
καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς
ἑαυτῶν φωνάς. Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρον- 4 Dn. 8, 26; 12, 4. 9.
ταί, ἤμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ λέγουσαν Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ
βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. Καὶ ὁ ἄγγελος, 5 Dt. 32, 40.
ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς
γῆς, ἦρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐ-
ρανόν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας 6 Gn. 14, 19. 22. Neh. 9, 6. Ex. 20, 11. Ps. 146, 6. 6, 11. Dn. 12, 7.

---

19 εισι | —και εν τ. ουρ. αυτ. 20 ουδε] S ουτε R ου | προσκυνησωσι | και ειδ. | δυναται 21 R φαρμάκων

X, 1 —η | επι της κεφαλης, και το 2 ειχεν | ανεωγμενον | επι την θαλασσαν | επι την γην 4 βροντ. τας φωνας εαυτων, εμελλον | λεγ. μοι | αυτα] ταυτα 5 —την δεξιαν

τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν
αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασ-
Am. 3, 7. 7 σαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται, ἀλλʼ
Dn. 9, 6. 10. ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου,
Zec. 1, 6. 11, 15. 17, 17. ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθη τὸ μυστήριον
Ac. 3, 21. τοῦ Θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ἑαυτοῦ δούλους
4. 2. 8 τοὺς προφήτας. Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσαν μετʼ ἐμοῦ καὶ λέγου-
σαν Ὕπαγε λάβε τὸ βιβλίον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ
χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης
Ezk. 2, 8; 3, 1–3. 9 καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον,
λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει
μοι Λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου
τὴν κοιλίαν, ἀλλʼ ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ
10 ὡς μέλι. καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς
τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ
στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό,
Jer. 1, 10; 25, 30. 11 ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. καὶ λέγουσίν μοι Δεῖ
Dn. 3, 4; 7, 14. σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσιν καὶ
Ezk. 40, 3. Zec. 2, 1. 2. 11 γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς. Καὶ ἐδόθη
2 Co. 6, 16. μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων Ἔγειρε καὶ
μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον
Zec. 12, 3 Lxx. 2 καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. καὶ τὴν αὐλὴν
Is. 63, 18. Ps. 79, 1. Dn. 8, 10. τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν καὶ μὴ αὐ-
Lk. 21, 24. 3. 12, 6. 14; 13, 5. τὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν πόλιν
τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσεράκοντα δύο.
2. 3 καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύ-
σουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα περι-
Zec. 4, 3. 11–14. 4 βεβλημένοι σάκκους. Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι

---

6 Rm —και την θαλ. κ. τα εν αυτη | ουκ εσται ετι
7 αλλα | και τελεσθῇ | τοις εαυτ. δουλοις τοις προφηταις
8 λαλουσα | λεγουσα | βιβλαριδιον | —του 2°   9 απηλ-
θον | αυτω, Δος   11 λεγει
XI, 1 ραβδω· και ο αγγελος ειστηκει λεγ. | Εγειραι
2 εξωθεν 1°] εσωθεν | εξωθεν 2°] εξω

καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου τῆς
γῆς ἑστῶτες. καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, 5 2 K. 1, 10. 2 S. 22, 9. Jer. 5, 14.
πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατ-
εσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θελήσῃ
αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι.
οὗτοι ἔχουσιν τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, 6 1 K. 17, 1. Ex. 7, 17. 19. 20. 1 S. 4, 8.
ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας
αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων
στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν
πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν. καὶ ὅταν τε- 7 Dn. 7, 3. 7. 21. 13, 1. 7; 17, 8.
λέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ
ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ᾽ αὐτῶν πό-
λεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς.
καὶ τὸ πτῶμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πό- 8 16, 19. Is. 1, 9. 10. Lk. 13, 34.
λεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς
Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ Κύριος αὐτῶν
ἐσταυρώθη. καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ 9
φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτῶμα αὐτῶν
ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν
οὐκ ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς μνῆμα. καὶ οἱ κατοι- 10 Ps. 105, 38.
κοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ᾽ αὐτοῖς καὶ
εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι
οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοι-
κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέ- 11 Ezk. 37, 5. 10. Gn. 15, 12.
ρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν
ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν,
καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας
αὐτούς. καὶ ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐ- 12 2 K. 2, 11.

---

4 και δυο λ. | Κυρ.] Θεου | εστωσαι 5 θελη | αυτ. θελη 6 —την 1° | βρεχη υετ. εν ημεραις αυτ. της προφ. | —εν 7 πολ. μετ αυτων 8 τα πτωματα | —της 2° | αυτων 2°] ημων 9 βλεψουσιν | τα πτωματα (1°) | αφησουσι | μνηματα 10 χαροῦσιν | ευφρανθησονται 11 εισηλθ. επ αυτους | επεσεν 12 φωνην μεγαλην

ρανοῦ λεγούσης αὐτοῖς Ἀνάβατε ὧδε· καὶ ἀνέβη-
σαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν
Ezk. 38, 19. 20. Dn. 2, 19. 13 αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως
ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα
ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι
ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.
15, 9, 12. 12, 12. 14 Ἡ Οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ Οὐαὶ ἡ τρίτη
Dn. 2, 44; 7, 14. 27. Zec. 14, 9. Ex. 15, 18. Ob. 21. Ps. 2, 2; 10, 16; 22, 28. 15 ἔρχεται ταχύ. Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλ-
πισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ,
λέγοντες

Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ Κυρίου
ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

4, 4. 10. 7, 11. 16 καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι, οἱ ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν,
ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν
Am. 4, 13 Lxx. Ex. 3, 14. Is. 41, 4. 4, 8; 18, 8. 17 τῷ Θεῷ, λέγοντες

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Παντο-
κράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύνα-
15, 1. Ro. 2, 5. Ps. 2, 1. 5. 12; 46, 6; 99, 1; 115, 13. Am. 3, 7. Dn. 9, 6. 10. Zec. 1, 6. 18 μίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας· καὶ
τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου
καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι
τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφή-
ταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις
τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγά-
λοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας
τὴν γῆν.

1 K. 8, 1. 6. 2 Ch. 5, 7. Ex. 9, 24; 19, 16. 15, 5. 4, 5. 19 καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ
ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ

---

12 λεγουσαν | Αναβητε 15 λεγουσαι, Εγενοντο αι βασιλειαι 16 εικ. και τεσσ. | R οἱ...καθηνται 17 ην και ο ερχομενος 18 R τους μικρους κ. τους μεγαλους 19 — ο 2°

αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ
βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα μεγάλη.

Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ 12
περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω
τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς
στέφανος ἀστέρων δώδεκα, καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, 2 Is. 66, 7. Mic. 4, 10.
καὶ κράζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. καὶ 3 9. Dn. 7, 7.
ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δρά-
κων πυρρὸς μέγας, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέ-
ρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ
διαδήματα, καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον 4 Dn. 8, 10.
τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς
τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναι-
κὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκ-
νον αὐτῆς καταφάγῃ. καὶ ἔτεκεν υἱόν, ἄρσεν, ὃς 5 Is. 66, 7. 19, 15. Ps. 2, 9.
μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ·
καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ
πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς 6 Mt. 2, 13. 11, 2. 3.
τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον
ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας
χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα. Καὶ ἐγένετο πόλε- 7 Dn. 10, 13. 21; 12, 1.
μος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐ-
τοῦ τοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ
δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, καὶ 8
οὐκ ἴσχυσαν, οὐδὲ τόπος εὑρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ
οὐρανῷ. καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ 9 Lk. 10, 18. Jn. 12, 31. Gn. 3, 1. 14. Zec. 3, 1. 2.
ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ Ὁ Σατανᾶς, ὁ
πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, —
καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. καὶ 10 11, 15. Job 1, 11. Zec. 3, 1. Lk. 22, 31.
ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν

XII, 2 —και 2° 3 μεγ. πυρρ. | διαδ. επτα
4 R ἕστηκεν 5 υιον αρρενα | —προς 2° 6 —εκει 1°
7 του πολ.] επολεμησαν | κατα του δρ. 8 ουτε
10 λεγ. εν τω ουρ.

Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ
ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία
τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ
τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτοὺς
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός.
Ro. 8, 37. 11 καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ
17. 7, 14. Ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐ-
τῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν
Is. 44, 23; 49, 13. 12 ἄχρι θανάτου. διὰ τοῦτο **εὐφραίνεσθε, οὐ-
ρανοὶ** καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· οὐαὶ τὴν
γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβο-
λος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς
ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.
13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν,
6. 14 ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενα. καὶ
Dn. 7, 25; 12, 7. ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ
τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν
τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ **καιρὸν καὶ και-
ροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ** ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως.
15 καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω
τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν πο-
16 ταμοφόρητον ποιήσῃ. καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ
γυναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ
κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ
14, 12. 19, 10. 17 τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ
1 Jn. 5, 10.
13, 7. Gn. 3, 15. τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ
τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούν-
των τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρ-
18 τυρίαν Ἰησοῦ· καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς
θαλάσσης.

---

10 *κατεβληθη* | *κατηγορος* | *κατηγ. αυτων*. 12 *οι ουρ.* | *ουαι τοις κατοικουσι την* 13 *αρρενα* 14 *— αι* 15 *οπ. της γυν. εκ του στ. αυτ.* | *ταυτην* 17 *του Ιησ. Χριστου* 18 *Και εσταθην* (inc. cap. XIII).

Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, 13 11, 7; 17, 3. 9. 12. Dn. 7, 7.
ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν
κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κε-
φαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας. καὶ τὸ θηρίον 2 Dn. 7, 4–6. 12, 3.
ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ
ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος.
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ
καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. καὶ 3 17, 8.
μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς
θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθερα-
πεύθη. καὶ ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θη-
ρίου, ˡ καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδωκεν 4
τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ
θηρίῳ λέγοντες Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς
δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; καὶ ἐδόθη αὐτῷ 5 Dn. 7, 8. 11. 25. 11, 2; 12, 6. 14.
στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη
αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσεράκοντα δύο.
καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς 6
τὸν Θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν
σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας.
καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων 7 11, 7. Dn. 7, 21.
καὶ νικῆσαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ
πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος.
καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες 8 Dn. 12, 1. Ps. 69, 28. Is. 53, 7. 12, 12. 3, 5. 17. 8.
ἐπὶ τῆς γῆς, οὗ οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ Ἀρνίου τοῦ ἐσφαγ-
μένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Εἴ τις ἔχει οὖς, 9

XIII, 1 *κεφ. επτα κ. κερ. δεκα* | *ονομα* 2 *αρκτου* 3 *και ειδον μιαν* | *—εκ* | *εθαυμασεν* 4 *τον δρακοντα os εδ. εξ.* | *προσ. το θηριον* | *—και* 3° 5 *εξ. πολεμον ποι.* 6 *βλασφημιαν* | *και τους* 7 Rm *—και εδοθη* (1°)...*αυτους* | *πολ. ποι.* | *—και λαον* 8 *αυτω* | *οὗ*] *ων* | *τα ονοματα εν τη βιβλω* | *—του* 2° | (Rm *εσφαγμενου,*)

Jer. 15, 2. Mt. 26, 52. 14, 12. 10 ἀκουσάτω. εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, **εἰς αἰχμαλω-**
σίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ἀποκτενεῖ, δεῖ
αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. ˚Ὧδέ ἐστιν ἡ
16, 13. Mt. 7, 15. 11 ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων. Καὶ εἶδον
ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν
κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων.
2. 4. 5. 7. 12 καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ
ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν
αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον
τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου
Mt. 24, 24. 2 Th. 2, 9. 10. 1 K. 18, 24–39. 13 αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ
ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν
Dt. 13, 2–4. 19, 20. 14 ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. καὶ πλανᾷ τοὺς κατοι-
κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη
αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς
κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ,
Dn. 3, 5. 6. 15 ὃς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. καὶ
ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου,
ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ
ἵνα ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι τοῦ
19, 20. 16 **θηρίου ἀποκτανθῶσιν.** καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς
μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους
καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς
δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χει-
ρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν,
17 καὶ ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ
μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ
17, 9. 15, 2. 1 K. 10, 14. Ezr. 2, 13. 18 τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ˚Ὧδε ἡ σοφία
ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ

---

10 *εις αιχμ.* 1°] *αιχμ. συναγει* | *μαχαιρα* 1°2° 12 *κατοικ. εν αυτ.* | *προσκυνησωσι* 13 *καταβαιν. εκ του ουρ.* 14 *ος*] *ο* | *μαχαιρας* 15 *αυτω*] R *αυτη* | (R *πνευμα,*) | R^m *θηριου· κ. ποιησει* | — *ινα* 2° | *εαν*] *αν* | *την εικονα* | *ινα αποκτ.* 16 *δωση* | *των μετωπων* 17 *χαρ. η το* 18 *τον νουν*

θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν. καὶ ὁ
ἀριθμὸς αὐτοῦ ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.
Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ Ἀρνίον ἑστὸς ἐπὶ τὸ 14 Ezk. 9, 4. 7, 4. 3, 12.
ὄρος Σιών, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσεράκοντα
τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ
τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν
μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐ- 2 Ezk. 1, 24; 43, 2. 1, 15.
ρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν
βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς κι-
θαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν.
καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου 3 Ps. 33, 3; 40, 3; 96, 1; 98, 1; 144, 9; 149, 1. Is. 42, 10. 5, 9.
καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζῴων καὶ τῶν πρεσ-
βυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν
εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες,
οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ 4 2 Co. 11, 2. Eph. 5, 27. 5, 9.
γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν.
οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ Ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ.
οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ
τῷ Θεῷ καὶ τῷ Ἀρνίῳ, καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν 5 Ps. 32, 2. Is. 53, 9. Zeph. 3, 13.
οὐχ εὑρέθη ψεῦδος· ἄμωμοί εἰσιν.
Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν με- 6 8, 13.
σουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγε-
λίσαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ
πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν,
ˡλέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ Φοβήθητε τὸν Θεὸν καὶ 7 Ex. 20, 11. Ps. 146, 6.
δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως
αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρα-
νὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων.

---

18 SR[t] χξϛʹ R[m] χιϛʹ
XIV, 1 –το 1° | εστηκος | –το ον. αυτ. και 2 η φωνη ην] φωνην | –ως 3° 3 SR ως ωδην | ηδυνατο 4 ουτοι εισιν οι ακ. 5 ψευδ.] δολος | αμ. γαρ εισ. ενωπιον του θρονου του Θεου. 6 πετωμενον | ευαγγ. τους κατοικουντας επι | –επι 3° 7 λεγοντα

Dn. 4, 30. 8 Καὶ ἄλλος ἄγγελος δεύτερος ἠκολούθησεν **λέγων**
18, 2. Is. 21, 9. Jer. 51, 7. 8. Ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣ ἐκ τοῦ οἴνου
τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας **αὐτῆς πεπότικεν πάντα**
13, 12–17. Mt. 10, 28. 9 **τὰ ἔθνη.** Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθη-
σεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ Εἴ τις προσ-
κυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμ-
βάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ
Is. 51, 17. Ps. 75, 8. Gn. 19, 24. Ezk. 38, 22. 16, 19. Jer. 25, 15. 19, 20. 10 τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς **πίεται ἐκ** τοῦ οἴνου
τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ **τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου**
ἐν τῷ **ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ,** καὶ βασανισθήσε-
ται ἐν **πυρὶ καὶ θείῳ** ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων καὶ
Is. 34, 9. 10. 19, 3. 11 ἐνώπιον τοῦ Ἀρνίου. **καὶ ὁ καπνὸς** τοῦ βασανισ-
μοῦ αὐτῶν **εἰς αἰῶνας** αἰώνων **ἀναβαίνει,** καὶ οὐκ
ἔχουσιν ἀνάπαυσιν **ἡμέρας καὶ νυκτὸς** οἱ προσκυ-
νοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ
τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.
13, 10. 12, 17. 12 Ὧδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες
τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.
Is. 57, 2. He. 4, 10. 1 Co. 15, 58. 13 Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης
Γράψον Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀπο-
θνήσκοντες ἀπάρτι. ναί, λέγει τὸ Πνεῦμα, ἵνα
ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα
αὐτῶν **ἀκολουθεῖ** μετ' αὐτῶν.
Dn. 7, 13; 10, 16. Mt. 13, 39. 41. 14 **Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ**
τὴν **νεφέλην καθήμενον ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου,**
ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν
Jl. 3, 13. 15 καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. Καὶ ἄλλος
ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ
μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης Πέμψον

---

8 S *αλλος αγγ.* R *αλλ., δευτ. αγγ.* | *Βαβ. η πολις η μεγ., οτι εκ* | *—τα* 9 *Και τριτ. αγγ.* | *το θηρ. προσκ.* 10 *των αγ. αγγ.* 11 *αναβ. εις αι. αι.* 12 *—η* | *ωδε οι τηρ.* 13 *λεγ. μοι* | (Rm *αποθνησκοντες. Απ' αρτι ναι*) | *αναπαυσωνται* | *γαρ*] *δε* 14 *καθημενος ομοιος υιω* (Rm *Υιον*) 15 *μεγ. φωνη*

τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα
θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. καὶ 16
ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον
αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. Καὶ 17
ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ
οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. Καὶ 18 Jl. 3, 13. 15.
ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ὁ
ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ
μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ λέγων
Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ καὶ τρύγησον
τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν
αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ 19 19, 15.
δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν
ἄμπελον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ
θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὸν μέγαν. καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς 20 Jl. 3, 13. Is. 63, 3.
ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς
ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων
χιλίων ἑξακοσίων.

Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα 15 Lv. 26, 21. 6, 17. 12, 1. 3. 11, 18.
καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς
ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυ-
μὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλί- 2 4, 6. 13, 15. 18. 5, 8.
νην μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ
θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ
ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑστῶτας ἐπὶ τὴν
θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ
Θεοῦ. καὶ ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ 3 Dt. 32, 4. Jos. 14, 7 Am. 4, 13 Lxx. Ex. 15, 1. 11; 34, 10. 5, 9. 12. Ps. 111, 2; 139, 14; 145, 17 Jer. 10, 6. 7.
δούλου τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ Ἀρνίου, λέ-
γοντες

Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ
Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ

Solecism is a mistake in Gr Gram. By arch. certain idioms are discovered to be of common use. Here we have a suppos. solecism in the expression, the great wine press is in the masculine and great in the feminine. This would constitute a solecism. Arch excavations in Eg. show that the 2 genders found in this verse are also found with the same word in the Papyri (C III, Moulton, Prolegomena p 59). Thus N.T. arch. shows that many of the supposed blunders of N.T. writers are merely grammatical forms common to the middle classes of the 1st cent.

---

15 *ηλθε σοι η ωρα του θ.* 16 *επι την νεφελην* 18 *— ο* | *φωνη*] *κραυγη* 19 S(R) *την μεγαλην* 20 *εξω* XV, 2 *εικ. αυτου και εκ του χαραγματος αυτου, εκ του αρ.* 3 *— του* 1°

Ps. 86, 9. Mal. 1, 11. 4 **αἱ ὁδοί** σου, **ὁ Βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν· τίς οὐ**
μὴ φοβηθῇ, Κύριε, καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά σου;
ὅτι μόνος ὅσιος, ὅτι **πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσιν**
καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δι-
καιώματά σου ἐφανερώθησαν.
Ex. 40, 34. 11, 19. 5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς **τῆς**
Lv. 26, 21. Ezk. 28, 13. 1, 13. 6 **σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου** ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐξῆλθον
οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ **πληγὰς ἐκ**
τοῦ ναοῦ, **ἐνδεδυμένοι** λίνον καθαρὸν λαμπρὸν
καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς.
4, 6–8. 14, 10. 7 καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζῴων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ
ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ
τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Lv. 26, 21. Ex. 40, 34. 1 K. 8, 10. Is. 6, 4. Ezk. 44, 4. 8 **καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ** ἐκ **τῆς δόξης** τοῦ Θεοῦ
καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, **καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο**
εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ
Is. 66, 6. Ps. 69, 24. Jer. 10, 25. Zeph. 3, 8. 15, 7. 16 **πληγαὶ** τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων. Καὶ ἤκουσα μεγά-
λης **φωνῆς ἐκ** τοῦ **ναοῦ** λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις
Ὑπάγετε **καὶ ἐκχέετε** τὰς ἑπτὰ φιάλας **τοῦ θυμοῦ**
Dt. 28, 35. Ex. 9, 10. 11. 2 **τοῦ** Θεοῦ **εἰς τὴν γῆν.** Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος
καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· **καὶ**
ἐγένετο ἕλκος κακὸν καὶ **πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώ-**
πους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ
Ex. 7, 17–21. 3 τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. Καὶ ὁ
δεύτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασ-
σαν· **καὶ ἐγένετο αἷμα** ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ
Ex. 7, 19–24. Ps. 78, 44. 4 ζωῆς **ἀπέθανεν, τὰ ἐν** τῇ θαλάσσῃ. Καὶ ὁ
τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς **τοὺς ποτα-**
μοὺς καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· **καὶ ἐγένετο**

---

3 εθν.] S αγιων R^t αιωνων 4 φοβ. σε | δοξαση 5 και ιδου ην. 6 – οι 2° | R^t λιθον | καθ. και λαμπρ. 8 ηδυνατο

XVI, 1 φων. μεγ. | εκχεατε | – επτα 2° 2 εις] επι | επι] εις | τη εικ. αυτ. προσκ. 3 δευτ. αγγελος | ζωσα | – τα 4 τριτ. αγγελος | και εις τας | R^m εγενοντο

What would indicate that the bowls are not contemporaneous with seals & trumpets. See 15:1 where plagues are spoken of as the 7 last plagues. Also in 16:2 sores are inflicted which are still present in 16:11 indicating a short time.

αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων 5
λέγοντος **Δίκαιος εἶ, ὁ ὢν** καὶ ὁ ἦν, ὁ **Ὅσιος,** ὅτι
ταῦτα ἔκρινας, ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν 6
ἐξέχεαν, καὶ **αἷμα αὐτοῖς** δέδωκας **πεῖν·** ἄξιοί
εἰσιν. Καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος 7
Ναί, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ
δίκαιαι αἱ κρίσεις σου. Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεεν 8
τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ
καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. καὶ ἐκαυ- 9
ματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασ-
φήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν
ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόη-
σαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεεν 10
τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου·
καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ **ἐσκοτωμένη,** καὶ
ἐμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, καὶ 11
ἐβλασφήμησαν **τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ** ἐκ τῶν
πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ
μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ ὁ ἕκτος 12
ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ **τὸν ποταμὸν τὸν**
μέγαν Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ,
ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων **τῶν ἀπὸ**
ἀνατολῆς ἡλίου. Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ 13
δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ
ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα
τρία ἀκάθαρτα ὡς **βάτραχοι·** εἰσὶν γὰρ πνεύματα 14
δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ
τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν
αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης

5 Ps. 119, 137: 145, 17. Ex. 3, 14. Dt. 32, 4. Is. 41, 4.
6 Is. 49, 26. Ps. 79, 3.
7 Am. 4, 13 Lxx. Ps. 19, 9: 119, 137. 9, 13. 19, 2.
9 11. 21. 9, 20. 21.
10 Ex. 10, 21. Is. 8, 21. 22.
11 9. Dn. 2, 19.
12 Gn. 15, 18. Dt. 1, 7. Jos. 1, 4. Is. 11, 15. 16; 41, 2. 25; 44, 27. Jer. 50, 38.
13 12, 9. 13, 1. 13, 11. Ex. 8, 3. 1 K. 22, 21—23.
14 Am. 4, 13 Lxx. 13, 13. 19, 13.

---

5 Δικ., Κυριε, ει | ην και ο | (SR[t] εκρινας· R[m] εκρινας.) 6 εδωκας πιειν | αξιοι γαρ 7 ηκ. αλλου εκ του 8 τετ. αγγελος 9 — την 10 πεμπτ. αγγελος | εμασσωντο 12 εκτ. αγγελος | SR τον Ευφρ. | ανατολων 13 ακαθ. ομοια βατραχοις 14 δαιμονων της γης και της οικ. | — τον | ημ. εκεινης της

3, 18. 1 Th. 5, 2. 15 τοῦ Θεοῦ τοῦ Παντοκράτορος. Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς
κλέπτης· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέ-
Jg. 5, 19. 3 K. 9, 27; 23, 29. Zec. 12, 11. 16 πωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. καὶ συνήγαγεν
αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστί
Is. 66, 6. 17 Ἁρμαγεδών. Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεεν τὴν φιά-
λην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη
ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα Γέγονεν.
Ex. 19, 16. Dn. 12, 1. 4, 5; 8, 5; 11, 19. 18 καὶ ἐγένοντο **ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί**,
καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, **οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ'**
οὗ ἄνθρωπος **ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος**
Dn. 4, 30. Is. 51, 17. Jer. 25, 15. 11, 8. 14, 10. 19 σεισμὸς οὕτω μέγας. καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ
μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν
ἔπεσαν. καὶ **Βαβυλὼν ἡ μεγάλη** ἐμνήσθη ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ **δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ**
6, 14; 20, 11. 20 **θυμοῦ** τῆς ὀργῆς **αὐτοῦ**. καὶ πᾶσα νῆσος
9. Ex. 9, 23. 21 ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. καὶ **χάλαζα**
μεγάλη ὡς ταλαντιαία **καταβαίνει** ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν
οἱ ἄνθρωποι τὸν Θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς
χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς
σφόδρα.

Jer. 51, 13. 15, 1. 17 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν
ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ'
ἐμοῦ λέγων Δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς
πόρνης τῆς μεγάλης τῆς **καθημένης ἐπὶ ὑδάτων**
Is. 23, 17. 14, 8; 18, 3. 2 **πολλῶν, μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς,**
καὶ **ἐμεθύσθησαν** οἱ κατοικοῦντες **τὴν γῆν ἐκ τοῦ**
Dn. 7, 7. 13, 1. 3 **οἴνου** τῆς πορνείας **αὐτῆς**. καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς

---

16 Αρμαγεδδων 17 εβδ. αγγελος | επι] εις | εκ] απο | ναου του ουρανου απο | (R Γεγονε·) 18 φων. κ. βρ. κ. αστρ. | R^t ανθρωποι εγενοντο S οι ανθρ. εγ. 19 επεσον

XVII, 1 λεγ. μοι | επι των υδ. των π. 2 εκ του οιν. τ. π. αυτ. οι κατ. τ. γην

ἔρημον ἐν Πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθη-
μένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμοντα ὀνόματα
βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα
δέκα. καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν 4
καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ
τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν
ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ
ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τὸ 5
μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, μυστήριον,
ΒΑΒΥΛΩΝ Η ΜΕΓΑΛΗ, Η ΜΗΤΗΡ
ΤΩΝ ΠΟΡΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΔΕΛΥΓΜΑΤΩΝ
ΤΗΣ ΓΗΣ. καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν 6
ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος
τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν
αὐτὴν θαῦμα μέγα. καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος 7
Διὰ τί ἐθαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστήριον
τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος
αὐτὴν τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ
δέκα κέρατα. τὸ θηρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ 8
ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ
εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ θαυμασθήσονται οἱ
κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ
ὄνομα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς
κόσμου, βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ
ἔστιν καὶ παρέσται. Ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. 9
αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ
κάθηται ἐπ᾽ αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν·
οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὔπω 10

Ezk. 28, 13, 16. Jer. 51, 7.
2 Th. 2, 7. 14, 8; 16, 19. Dn. 4, 30.
18, 24
Dn. 7, 3; 12, 1. Ps. 69, 28. 13, 1. 2. 13, 3. 8, 5.
13, 18. 18, 1.

This seems to be a false bride of Christ. She seems to court the friendship of the State. Church & State should be seperate.
This is the church left after rapture. She is Roman Catholic
purple = imperial robe
Scarlet - Cardinals
10th cent papacy & Easter patriarchy
Blanchard 3–5 ... billion
(Holy Roman empire)

3 γεμον ονοματων 4 ην] η | πορφυρᾳ και κοκκινῳ | χρυσῳ | χρυσ. ποτ. | (R[t] βδελυγματων,) | και ακαθαρτητος πορν. 5 (R[t] γεγρ., ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ,) 7 σοι ερω 8 – το 1° | SR[t] υπαγειν | θαυμασονται | τα ονοματα | βλεποντες | ο τι | καιπερ ἐστίν 9 ορη εισ. επτα 10 και ο εἷς ἐστιν

ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι.
8. 19, 20. 11 καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς
ὄγδοός ἐστιν, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστιν, καὶ εἰς
13, 1. Dn. 7, 20. 24. 12 ἀπώλειαν ὑπάγει. **καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες**
δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὔπω
ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν
13 λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. οὗτοι μίαν γνώ-
μην ἔχουσιν, καὶ τὴν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν
Dt. 10, 17. Dn. 2, 47. 19, 16. 19, 14. 14 τῷ θηρίῳ διδόασιν. οὗτοι μετὰ τοῦ Ἀρνίου πο-
λεμήσουσιν καὶ τὸ Ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι
Κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ Βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ
1. Is. 8, 7. Jer. 47, 2; 51, 13. 15 μετ᾽ αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. Καὶ
λέγει μοι **Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες,** οὗ ἡ πόρνη κάθηται,
12. 13. 18, 8. 16 λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. καὶ
τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισή-
σουσιν τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν
αὐτὴν καὶ γυμνήν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φά-
10, 7. 17 γονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί· ὁ γὰρ
Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν
γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην καὶ
δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι
Ps. 2, 2; 89, 27. 18, 10. 18 τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ. καὶ ἡ γυνὴ
ἣν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βα-
10, 1. Ezk. 43, 2. 18 σιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς. Μετὰ ταῦτα
εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφω-
Dn. 4, 30. 14, 8. 2 τίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. καὶ ἔκραξεν ἐν
Is. 13, 21; 21, 9; 34, 11. 14. Jer. 9, 11; 50, 39; 51, 8. ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων **Ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ**
μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων καὶ
φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυ-

---

12 αλλ   13 και την εξ. εαυτων | διαδιδωσουσιν
16 και 2°] επι   17 τελεσθη τα ρηματα του
XVIII, 1 Και μετα | —αλλον   2 εν ισχυϊ, φωνη μεγαλη λεγ. | δαιμονων

λακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου,
ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς 3
πέπωκαν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς
μετ᾽ αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ
τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν.
Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέ- 4
γουσαν Ἐξέλθατε ὁ λαός μου ἐξ αὐτῆς, ἵνα μὴ
συνκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ
τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· ὅτι ἐκολ- 5
λήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.
ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ διπλώ- 6
σατε τὰ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ
ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν·
ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον 7
δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ
καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι Κάθημαι βασίλισσα καὶ
χήρα οὐκ εἰμὶ καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω· διὰ τοῦτο ἐν 8
μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ
πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται·
ὅτι ἰσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν. καὶ 9
κλαύσουσιν καὶ κόψονται ἐπ᾽ αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς
γῆς οἱ μετ᾽ αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες,
ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς,
ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βα- 10
σανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες Οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις
ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ
ἦλθεν ἡ κρίσις σου. καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς 11
κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν ἐπ᾽ αὐτήν, ὅτι τὸν γόμον

3: Is. 23, 17. Jer. 25, 15. 27; 51, 7. Nah. 3, 4.
4: Is. 48, 20; 52, 11. Jer. 50, 8; 51, 6. 9. 45.
5: Gn. 18, 20. 21. Jer. 51, 9.
6: Ps. 137, 8. Jer. 50, 15. 29. 2 Th. 1, 6.
7: Jer. 50, 29. Is. 47, 7. 8.
8: Is. 47, 9. Jer. 50, 34. 17, 16.
9: Ezk. 26, 16; 27, 30. 33. 35. Ps. 48, 4 Lxx. Is. 23, 17. 17, 2.
10: Dn. 4, 30. Ezk. 26, 17. 14, 8. Is. 21, 9. Jer. 51, 8.
11: Ezk. 27, 36. 31.

---

3 R^{m2} —του οινου | SR^{m1} πεπωκε $R^{t\&m2}$ πεπτωκαν
4 Εξελθετε εξ αυτ., ο λαος μ. | και ινα μη λαβ. εκ τ. πλ. αυτ. 5 ηκολουθησαν 6 απεδ. υμιν | τα 1°] αὐτῇ
7 εαυτην | —οτι 2° 8 R^{m} —Κυριος | κρινων
9 κλαυσονται αυτην κ. κοψ. επ αυτη 10 (μεγαλη Βαβυλων,) | οτι εν μια 11 επ αυτη

Ezk. 27, 12. 13. 22. 12 αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, γόμον χρυσοῦ καὶ
ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν καὶ
βυσσίνου καὶ πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ κοκκίνου,
καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον
καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ
Ezk. 27, 13. 13 καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, καὶ κιννάμωμον καὶ
ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον
καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον
καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν
14 καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. καὶ ἡ ὀπώρα
σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ,
καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο
Ezk. 27, 36. 31. 15 ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ εὑρήσουσιν. οἱ
ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ᾽ αὐτῆς, ἀπὸ
μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισ-
17, 4. 16 μοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες
Οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη
βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κε-
χρυσωμένη ἐν χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ
Is. 23, 14. Ezk. 27, 27–29. 17 μαργαρίτῃ, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος
πλοῦτος. καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ
τόπον πλέων καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν
Ezk. 27, 32. Is. 34, 10. 18 ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν καὶ ἔκραζον
βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέ-
Ezk. 27, 30–34; 26, 19. 19 γοντες Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; καὶ
ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον
κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες Οὐαὶ οὐαί,
ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ
ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότη-

---

12 *μαργαριτου* | *βυσσου* | *σηρικου* 13 *κιναμωμον* | —*και αμωμον* 14 —*σου* 1° | *ψυχ. σου* | *απωλ.*] **απηλθεν** | S *ου μη ευρησης αυτα* R *αυτα ου μη ευρησουσιν* 16 *και* **λεγ.** | R —*εν* | *χρυσω* | *μαργαριταις* 17 **κυβ., και πας επι των πλοιων ο ομιλος, και ν.** 18 R **εκραξαν** | *βλεπ.*] **ορωντες** 19 R *εκραξαν* | —*τα*

τος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη. Εὐφραίνου 20 Dt. 32, 43. Is. 44, 23. Jer. 51, 48.
ἐπ' αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι
καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα
ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς 21 Ezk. 26, 21. Dn. 4, 30. Jer. 51, 63, 64.
λίθον ὡς μύλινον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θά-
λασσαν λέγων Οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βα-
βυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. καὶ 22 Is. 24, 8. Ezk. 26, 13.
φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ
σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς
τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι,
καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ 23 Jer. 7, 34; 16, 9; 25, 10. Is. 23, 8; 47, 9.
φῶς λύχνου οὐ μὴ φάνῃ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ
νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι·
ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς,
ὅτι ἐν τῇ φαρμακίᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ
ἔθνη, καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων 24 Jer. 51, 49. 6, 10; 17, 6; 19, 2 Mt. 23, 35. 37.
εὑρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.
Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην 19 Ps. 104, 35 (1). 11, 15.
ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων
Ἀλληλούϊα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ
δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὅτι ἀληθιναὶ καὶ 2 2 K. 9, 7. Ps. 19, 9; 119, 137. 16, 7. 6, 10. Dt. 32, 43.
δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν
πόρνην τὴν μεγάλην ἥτις ἔφθειρεν τὴν γῆν
ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα
τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς.
καὶ δεύτερον εἴρηκαν Ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς 3 Ps. 104, 35. Is. 34, 10.
αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ 4 5, 14. Is. 6, 1. Ps. 47, 8; 106, 48.
ἔπεσαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ
τέσσερα ζῷα, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ τῷ καθ-

---

20 επ αυτην | —και οι 2° 21 μυλον 22 R^m —πασης τεχνης 23 φανῃ 24 R αιματα
XIX, 1 Και μετα | οχλ. πολλ. μεγ. | λεγοντος | δοξα και η τιμη και | δυν. Κυριω τω Θεω 2 εκ της χειρ. 4 επεσον | εικ. και τεσσ.

ημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ λέγοντες Ἀμήν, **Ἀλληλουΐα.**
Ps. 22, 23; 115, 13; 134, 1; 135, 1. 5 καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα
Αἰνεῖτε τῷ Θεῷ ἡμῶν, **πάντες οἱ δοῦλοι αὐ-
τοῦ, οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ
μεγάλοι.**
Dn. 10, 6. Ezk. 1, 24; 43, 2. Ps. 93, 1; 97, 1; 99, 1; 104, 35. Am. 4, 13 Lxx. 11, 15. 17. 6 Καὶ ἤκουσα ὡς **φωνὴν** ὄχλου πολλοῦ καὶ **ὡς φωνὴν
ὑδάτων πολλῶν** καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν,
λεγόντων
Ἀλληλουΐα, ὅτι **ἐβασίλευσεν Κύριος** ὁ Θεὸς
Ps. 118, 24. 21, 2. 8. 7 ἡμῶν ὁ **Παντοκράτωρ. χαίρωμεν καὶ ἀγαλ-
λιῶμεν,** καὶ δώσομεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι
ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ Ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ
Ps. 45, 14. 15. Is. 61, 10. 8 ἡτοίμασεν ἑαυτήν, καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περι-
βάληται βύσσινον λαμπρὸν καθαρόν· τὸ γὰρ
βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν.
Lk. 14, 15. 9 Καὶ λέγει μοι Γράψον Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον
τοῦ γάμου τοῦ Ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι
22, 8. 9. Ac. 10, 25. 26. 12, 21. 17. 10 Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ Θεοῦ εἰσιν. καὶ ἔπεσα
ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ.
καὶ λέγει μοι Ὅρα μή· σύνδουλός σού εἰμι καὶ
τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν
Ἰησοῦ· τῷ Θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία
Ezk. 1, 1. Ps. 96, 13. 6, 2. 1, 5; 3, 14. Is. 11, 4. 5. 11 Ἰησοῦ ἐστιν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας. Καὶ
εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος
λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν καλούμενος
Πιστὸς καὶ Ἀληθινός, **καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει**
Dn. 10, 6. 1, 14; 2, 18. 3, 12. 12 καὶ πολεμεῖ. **οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλὸξ πυρός,**
καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά,
ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ

---

4 *επι του θρονου* 5 *απο*] *εκ* | *τον Θεον* | *και οι φοβ. αυτ., και οι* 6 — *ημων* 7 *αγαλλιωμεθα, και δωμεν* | (*εαυτην*.) 8 *καθ. και λαμπρ.* | *εστι των αγ.* 9 *εισι του Θεου* 10 *επεσον* | *του Ιησ.* 1° 2° 11 *ανεωγμενον* | R[m] — *καλουμενος* 12 *ως φλοξ*

αὐτός, καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον 13 Is. 63, 1. 2. Jn. 1, 1.
αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ὁ Λόγος
τοῦ Θεοῦ. καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ 14 17, 14.
ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι
βύσσινον **λευκὸν** καθαρόν. καὶ **ἐκ τοῦ στόματος** 15 12, 5. Ps. 2, 9. 14, 19. 20.
αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ Is. 11, 4; 63, 3.
πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς **ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν** Am. 4, 13 Lxx. Jl. 3, 13.
ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς **πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ** Jn. 12, 48. He. 4, 12.
οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς **τοῦ Θεοῦ τοῦ Παντο-**
κράτορος. καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν 16 Dt. 10, 17.
μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον ΒΑΣΙΛΕΥΣ Dn. 2, 47. 17, 14. 1 Ti. 6, 15.
ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΣ ΚΥΡΙΩΝ.

Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, 17 Ezk. 39, 4. 17–20.
καὶ ἔκραξεν ἐν φωνῇ μεγάλῃ **λέγων πᾶσιν τοῖς**
ὀρνέοις τοῖς **πετομένοις** ἐν μεσουρανήματι **Δεῦτε**
συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα **τοῦ Θεοῦ,** ἵνα 18 6, 15.
φάγητε σάρκας **βασιλέων** καὶ σάρκας χιλιάρχων
καὶ σάρκας **ἰσχυρῶν** καὶ σάρκας **ἵππων** καὶ τῶν
καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ἐλευ-
θέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων.
Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ **τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς** 19 Ps. 2, 2. 17, 12–14. 16, 14. 16.
καὶ **τὰ** στρατεύματα αὐτῶν **συνηγμένα** ποιῆσαι
τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου
καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. καὶ ἐπιάσθη 20 Gn. 19, 24. Is. 30, 33.
τὸ θηρίον καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ Ezk. 38, 22.
ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνη- 13, 1. 13, 11–17. 20, 10.
σεν **τοὺς** λαβόντας **τὸ** χάραγμα **τοῦ** θηρίου καὶ Dn. 7, 11. 26.
τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες
ἐβλήθησαν οἱ δύο **εἰς** τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς

---

13 R[t] *ρεραντισμενον* | *καλειται* 14 *και καθ.* 15 *πατασση* | *θυμ. και της* 16 *το ον.* 17 — *εν* 2° | *πετωμενοις* | *Δευτε και συναγεσθε* | *δειπν. του μεγαλου Θεου* 18 R *επ αυτους* | (SR *παντων,*) | — *τε* 19 — *τον* 20 *μετα τουτου*

Ezk. 39, 17. 20. 21 τῆς καιομένης ἐν θείῳ. καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάν-
θησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου
τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα
τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.
9, 1. 2 P. 2, 4. Jude 6. 20 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἅλυσιν
Gn. 3, 1. Zec. 3, 1. 12, 9. 2 μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. καὶ ἐκράτησεν
τὸν δράκοντα, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὅς ἐστιν Διάβο-
λος καί Ὁ Σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη,
2 Th. 2, 9. 10. 3 καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν
καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ
ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ
Dn. 7, 9. 22. 27. Lk. 22, 30. 1 Co. 6, 2. 4 ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν χρόνον. Καὶ
εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ κρίμα
ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων
διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ
τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα
ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ
ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια
1 Co. 15, 23. 1 Th. 4, 16. 5 ἔτη. οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι
τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ
Is. 61, 6. 5, 10. 6 πρώτη. μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ
ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος
θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ᾽ ἔσονται ἱερεῖς τοῦ
Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ᾽
7 αὐτοῦ τὰ χίλια ἔτη. Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ
χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς
Ezk. 7, 2; 38, 2. Ezk. 38, 9. 16. 8 αὐτοῦ, καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν

---

20 την καιομενην εν τω θειω 21 εκπορευομενη
XX, 1 κλειδα 2 τον οφιν τον αρχαιον | – Ο (3°)
3 εκλ. αυτον | τα εθνη ετι | και μετα | αυτ. λυθ. 4 τω
θηριω ουτε τη εικονι | μετωπ. αυτων | –του 2° | τα
χιλια 5 οι δε λοιπ. | ανεζησαν εως τελ. 6 ο θαν.
ο δευτ. | SR[t] –τα

ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ Μαγώγ,
συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς
αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. καὶ ἀνέβησαν 9
ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρεμ-
βολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν **τὴν ἠγαπημένην·**
καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν
αὐτούς· καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη 10
εἰς τὴν λίμνην τοῦ **πυρὸς καὶ θείου,** ὅπου καὶ τὸ
θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθή-
σονται **ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς** τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων.

Καὶ **εἶδον θρόνον** μέγαν λευκὸν καὶ τὸν **καθή-** 11
μενον ἐπ' αὐτὸν οὗ **ἀπὸ τοῦ προσώπου** ἔφυγεν ἡ
γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ **τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς.**
καὶ **εἶδον** τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς 12
μικρούς, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ **θρόνου, καὶ βιβλία**
ἠνοίχθησαν· καὶ ἄλλο **βιβλίον** ἠνοίχθη, ὅ ἐστιν
τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμ-
μένων ἐν τοῖς βιβλίοις **κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.** καὶ 13
ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ,
καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾍδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς
τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος **κατὰ τὰ**
ἔργα αὐτῶν. καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾍδης ἐβλήθη- 14
σαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ θάνατος
ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. καὶ εἴ τις 15
οὐχ **εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος,**
ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. Καὶ εἶδον 21
οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐ-

9 Hab. 1, 6. Jer. 11, 15; 12, 7. Ps. 87, 2; 78, 68. 2 K. 1, 10. Ezk. 38, 22; 39, 6. Zec. 12, 9.
10 Gn. 19, 24. Ezk. 38, 22. 19, 20. 14, 10. 11.
11 Is. 6, 1. 2. Dn. 2, 35; 7, 9. Ps. 114, 7. 3. Mt. 25, 31—46. 2 P. 3, 7. 10. 12.
12 Ps. 28, [illegible] 69, 28. Jer. 17, 10. Dn. 7, 10. 3, 5. Ph. 4, 3. Ro. 2, 6.
13 Jn. 5, 28. 29.
14 1 Co. 15, 26. 55.
15 Dn. 12, 1. Ps. 69, 28. 19, 20. Mt. 25, 41.
21 Is. 65, 17; 66, 22. 2 P. 3, 13. 20, 11.

---

8 *και τον* Μαγ. | — *τον* 2° | — *αυτων* 9 *εκυκλωσαν* | SR^m^ *πυρ απο του* Θεου *εκ* 10 — *και* 3° 11 *λευκ. μεγ.* | *επ αυτου* | — *του* 12 *νεκρ., μικρ. και μεγ.* | *θρονου*] Θεου | *ηνεωχθησαν* | *βιβλ.* αλλο *ηνεωχθη* 13 *τους εν αυτη νεκρ.* | *τους εν αυτοις νεκρ.* 14 *ουτ. εστ. ο δευτ. θανατος.* | — *η λιμνη τ. πυρος*

ῥανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα
Is. 52, 1; 61, 10. He. 11, 10. 16. He. 12, 22. Gal. 4, 26. 19, 7. 8.
2 οὐκ ἔστιν ἔτι. καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερου-
σαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην
Zec. 2, 10. Is. 8, 8. Ezk. 37, 27; 48, 35. 2 Ch. 6, 18.
3 κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ ἤκουσα φωνῆς
μεγάλης ἐκ τοῦ θρόνου λεγούσης Ἰδοὺ ἡ σκηνὴ
τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ᾽
αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς
7, 17. Is. 25, 8; 35, 10; 65, 19. 17. Jer. 31, 16.
4 ὁ Θεὸς μετ᾽ αὐτῶν ἔσται, καὶ ἐξαλείψει πᾶν δά-
κρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ
ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος
Is. 6, 1; 43, 19. Ps. 47, 8. 4, 2; 5, 1. 2 Co. 5, 17.
5 οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν. καὶ
εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ Ἰδοὺ καινὰ
ποιῶ πάντα. καὶ λέγει Γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ
Is. 55, 1. Zec. 14, 8. 1, 8. 22, 17.
6 λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσιν. καὶ εἶπέν μοι
Γέγοναν. ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὦ, ἡ ἀρχὴ καὶ
τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς
2 S. 7, 14. Ps. 89, 26. 2, 7. Zec. 8, 8.
7 τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ὁ νικῶν κληρονο-
μήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ Θεὸς καὶ αὐτὸς
Gn. 19, 24. Is. 30, 33. Ezk. 38, 22. He. 10, 38. 39. 22, 15. 20, 14.
8 ἔσται μοι υἱός. τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ
ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ
φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσιν τοῖς
ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιο-
μένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.
Lv. 26, 21. 15, 1. 6. 7. 19, 7.
9 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν
ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ

XXI, 1 S *παρηλθε* R *απηλθον* 2 Και εγω Ιωαννης *ειδ. τ. πολ. τ. αγ.,* Ιερ. *καιν.,* (R[m] *αγ.* Ιερ., *καιν.) καταβ. απο του* Θ. *εκ του ουρ.* 3 *θρονου*] *ουρανου* | *εστ. μετ αυτ.,* SR[t] + Θεος *αυτων.* 4 *εξαλ.* ο Θεος | *εκ*] *απο* | R – *οτι* | *απηλθον* 5 *επι του θρονου* | *παντα ποιω* | *λεγ. μοι* | (R[m] Γραψον *οτι* Ουτοι) | *αληθ. κ. πιστ.* 6 Γεγονε | *εγω ειμι το* Α *και το* Ω 7 *ταυτα*] *παντα* | *ο υιος* 8 *τοις δε δειλ.*] *δειλ. δε* | *φαρμακευσι* | *εστι δευτ. θαν.* 9 *ηλθ. προς με εις των* | *τας γεμουσας*

πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ
λέγων Δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα
τοῦ Ἀρνίου. καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν Πνεύματι ἐπὶ 10 Is. 52, 1. Ezk. 40, 2.
ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν Mt. 4, 8.
τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· 11 3. 23. Is. 58, 8; 60, 1. 2. 19.
ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ
ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι· ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ 12 Ezk. 48, 31–35.
ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς
πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγε-
γραμμένα, ἅ ἐστιν τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν Ἰσραήλ.
ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυ- 13
λῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ
δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς. καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως 14
ἔχων θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα
ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ Ἀρνίου.
Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον 15 Ezk. 40, 3. 5.
χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυ-
λῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. καὶ ἡ πόλις 16 Ezk. 43, 16; 48, 16. 17.
τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ
πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ
ἐπὶ σταδίων δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ
πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν. καὶ ἐμέτρη- 17
σεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσεράκοντα τεσσά-
ρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου.
καὶ ἡ ἐνδώμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασπις, καὶ 18
ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ.
οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ 19 Is. 54, 11. 12.
τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασπις,

---

9 *του αρν. την γυν.* 10 *επι] επ | πολ. την μεγαλην, την* 11 *και ο φ.* 12 *εχουσαν τε τειχ. | εχουσαν | φυλ. των υι.* 13 *απο* 1° *] απ | — και* 1° 2° 3° 14 *εχον | επ αυτ.] εν αυτοις | — δωδεκα* 2° 15 *— μετρον* 16 *αυτης τοσουτον εστιν οσ. και το | σταδιους* 18 *Και ην η ενδομησις | ομοια* 19 *και οι θεμ.*

ὁ δεύτερος σάπφειρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέ-
20 ταρτος σμάραγδος, ˡ ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος
σάρδιον, ὁ ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλ-
λος, ὁ ἔνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος,
ὁ ἑνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος.
22, 2. 21 καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρῖται· ἀνὰ
εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου.
καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς
Am. 4, 13 Lxx. 22 ὕαλος διαυγής. Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ·
ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς
22, 5. Is. 24, 23; 60, 1. 6. 10. 13. 19. 20. 23 ἐστιν, καὶ τὸ Ἀρνίον. καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν
ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν
αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ
Ps. 89, 27. Is. 60, 3. 5. 24 ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ Ἀρνίον. καὶ περιπατήσουσιν
τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς
Is. 60, 11. 22, 5. Zec. 14, 7. 25 γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς αὐτήν· καὶ οἱ
πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νὺξ γὰρ
26 οὐκ ἔσται ἐκεῖ· καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν
Is. 52, 1. Dn. 12, 1. Ps. 69, 28. 20, 15. Ph. 4, 3. 27 τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ
εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ ὁ ποιῶν βδέλυγμα καὶ
ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς
Gn. 2, 9; 3, 22. Ezk. 47, 1. 7. Zec. 14, 8. 22 ζωῆς τοῦ Ἀρνίου. καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος
ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ
21, 21. Ezk. 47, 12. 2 τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἀρνίου. ἐν μέσῳ
τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν
καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα,
κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ,
καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.
Zec. 14, 11. 3 ˡ καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος

---

20 *σαρδιος* 21 *διαφανης* 23 *φαιν. εν αυτη* | (R^m *και ο λυχν. αυτης,*) 24 *και τα εθνη των σωζομενων εν τω φωτι αυτης περιπ.* | *δοξ. και την τιμην αυτ.* 27 *κοινουν και ποιουν*

XXII, 1 *μοι καθαρον ποτ.* 1.2 (R^t *αρνιου, εν... αυτης.*) 2 *εκειθ.*] *εντευθεν* | *μηνα ενα εκ.* 3 *καταναθεμα*

τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ
δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, καὶ ὄψονται 4
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν
μετώπων αὐτῶν. καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐκ 5
ἔχουσιν χρείαν φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου,
ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτίσει ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ βασι-
λεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Καὶ εἶπέν μοι Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ 6
ἀληθινοί, καὶ ὁ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων
τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ
δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει.
καί Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς 7
λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.
Κἀγὼ Ἰωάνης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. καὶ 8
ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμ-
προσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός
μοι ταῦτα. καὶ λέγει μοι Ὅρα μή· σύνδουλός 9
σού εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ
τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου·
τῷ Θεῷ προσκύνησον. Καὶ λέγει μοι Μὴ 10
σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου
τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. ὁ ἀδικῶν 11
ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι, καὶ
ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος
ἁγιασθήτω ἔτι. Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός 12
μου μετ᾽ ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν
αὐτοῦ. ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὦ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ 13
ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. μακάριοι οἱ 14
πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία

4 Ps. 17, 15; 42, 2. 21, 3. 3, 12. Mt. 5, 8.
5 Is. 60, 19. 21, 25. 5, 10. Dn. 7, 18. 27.
6 Dn. 2, 28. Nu. 27, 16. 1, 1. 1 Co. 14, 32.
7 Is. 40, 10. 12. 20. 3, 11; 1, 3.
8 19, 10.
10 10, 4. Dn. 8, 26; 12, 4. 1, 3.
11 Dn. 12, 10.
12 Ps. 28, 4; 62, 12. Jer. 17, 10. 7. 3, 11. Is. 40, 10. Ro. 2, 6.
13 Is. 44, 6; 48, 12. 1, 17. He. 13, 8.
14 Gn. 2, 9; 3, 22; 49, 11.

---

5 ετι] εκει | χρειαν ουκ εχ. λυχν. | φωτιζει αυτους 6 — ο 1° | (R Κυριος,...προφητων,) | πνευμ. των] αγιων 7 — και 8 Και εγω | βλεπ. ταυτα κ. ακ. 9 σου γαρ ειμι 10 ο καιρ. γαρ] οτι ο καιρ. 11 ρυπων ρυπωσατω | δικ. δικαιωθητω ετι 12 Και ιδου | εργ. αυτου εσται 13 εγω ειμι το Α και το Ω, αρχη και τελ., ο πρ. κ. ο εσχ. 14 Μακ. οι ποιουντες τας εντολας αυτου, ινα

αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν
21, 8. 27. 1 Co. 6, 9. 10. 15 εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ
φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ
εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.
1, 1. 1, 2. Is. 11, 1. 10. 5, 5. Lk. 1, 78. 16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρ-
τυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ
εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυείδ, ὁ ἀστὴρ ὁ
λαμπρὸς ὁ πρωϊνός.
Zec. 14, 8. 21, 6. Ro. 8, 23. Is. 55, 1. Jn. 7, 37. 17 Καὶ τὸ Πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν
Ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω Ἔρχου. καὶ
ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς
δωρεάν.
15, 1. 6. Dt. 4, 2; 12, 32; 29, 20. 18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους
τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις
ἐπιθῇ ἐπ᾽ αὐτά, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς
Gn. 2, 9; 3, 22. 19 πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· καὶ
ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς
προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ Θεὸς τὸ μέρος
αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως
τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ
τούτῳ.
20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα Ναί, ἔρχομαι ταχύ.
Ἀμήν, ἔρχου Κύριε Ἰησοῦ.

21 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων.

---

15 εξω δε | πας ο φ. 16 γεν. του Δ. | λαμπρ. και ορθρινος. 17 Ερχ. 1° 2°] Ελθε | ελθετω, και ο θελ. λαμβανετω το υδ. 18 Συμμαρτυρουμαι γαρ παντι ακ. | επιτιθη προς ταυτα | —τω 2° 19 αφαιρη | του βιβλ.] βιβλου | αφαιρησει | του ξυλου] βιβλου | και των γεγρ. εν βιβλ. 20 αμην, ναι ερχου 21 Κυρ. ημων | SR[m] Ιησ. Χριστου | παντ.] S παντ. υμων R[t] των αγιων | SR αμην.

ΤΕΛΟΣ.